

Vebjørn Aalandlid (red)

Innvandrerers demografi og levestandard i 12 kommuner i Norge

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the various research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, juni 2007
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen,
vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 978-82-537-7209-7 Trykt versjon
ISBN 978-82-537-7210-3 Elektronisk versjon
ISSN 0806-2056

Emnegruppe

02
00.02

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå/26

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Sammendrag

Vebjørn Aalandslid (red)

Innvandrerens demografi og levekår i 12 kommuner i Norge

Rapporter 2007/24 • Statistisk sentralbyrå 2007

Statistisk sentralbyrå (SSB) har på oppdrag fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) utarbeidet nøkkelinformasjon om innvandrerbefolkningens demografi og levekår i de 12 kommunene med størst ikke-vestlig innvandrerbefolkning, samt for fem bydeler i Oslo. Prosjektet kom i stand på bakgrunn av IMDi's behov for økt bakgrunnskunnskap om integreringsutfordringer i de største innvandrer kommunene i Norge. Til sammen har SSB levert 17 faktaark til IMDi og disse er samlet i denne rapporten. Funn for den enkelte kommune kan med fordel sees i sammenheng med beskrivelsen av innvandreres demografi og levekår beskrevet i SA 83/2006 "Innvandring og innvandrere i Norge" som gir en nasjonal tilnærming til de samme emner som er behandlet i denne rapporten.

Flere har bidratt til rapporten. Vebjørn Aalandslid ved seksjon for leveårsstatistikk har redigert rapporten og har sammen med Kristin Henriksen skrevet delene som omfatter levekår for ikke-vestlige innvandrere, både i kommunene og bydelene i Oslo. Ved seksjon for befolkningsstatistikk har Øyvind Rustad og Ute Karoline Amlo skrevet kapitlene om demografi i kommunene, mens Even Høydahl ved samme seksjon har skrevet om demografien i bydelene. Lars Østby, forsker ved avdeling for personstatistikk, har skrevet innledningskapitlet og kommet med verdifull hjelp gjennom hele prosessen. Utover dette har flere enkeltpersoner ved avdeling for personstatistikk bidratt med tabellkjøringer og gode råd og innspill.

Rapporten er ellers tilrettelagt av Marit Berger Gundersen.

Prosjektstøtte: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).

Innhold

1. Innledning	22
1.2. Befolkningsstruktur	24
1.3. Befolkningsendringer	29
1.4. Levekår	30
1.5. Demografien i Oslos bydeler	35
2. Fakta om innvandrerbefolkningen i Fredrikstad	39
2.1. Demografi	39
2.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	45
2.3. Arbeid	47
2.4. Økonomiske levekår	50
3. Fakta om innvandrerbefolkningen i Bærum	53
3.1. Demografi	53
3.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	58
3.3. Arbeid	61
3.4. Økonomiske levekår	64
4. Fakta om innvandrerbefolkningen i Lørenskog	67
4.1. Demografi	67
4.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	73
4.3. Arbeid	76
4.4. Økonomiske levekår	79
5. Fakta om innvandrerbefolkningen i Skedsmo	82
5.1. Demografi	82
5.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	88
5.3. Arbeid	91
5.4. Økonomiske levekår	94
6. Fakta om innvandrerbefolkningen i Oslo	97
6.1. Demografi	97
6.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	105
6.3. Arbeid	110
6.4. Økonomiske levekår	113
6.5. Deltakelse	115
7. Fakta om innvandrerbefolkningen i Drammen	117
7.1. Demografi	117
7.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	124
7.3. Arbeid	128
7.4. Økonomiske levekår	131
7.5. Valgdeltakelse og representasjon	133
8. Fakta om innvandrerbefolkningen i Skien	135
8.1. Demografi	135
8.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	141
8.3. Arbeid	143
8.4. Økonomiske levekår	146
9. Fakta om innvandrerbefolkningen i Kristiansand	149
9.1. Demografi	149
9.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	155
9.3. Arbeid	158
9.4. Økonomiske levekår	162
10. Fakta om innvandrerbefolkningen i Sandnes	165
10.1. Demografi	165
10.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	171
10.3. Arbeid	174
10.4. Økonomiske levekår	177

11. Fakta om innvandrerbefolkningen i Stavanger.....	180
11.1. Demografi.....	180
11.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	186
11.3. Arbeid.....	189
11.5. Økonomiske levekår.....	193
12. Fakta om innvandrerbefolkningen i Bergen	196
12.1. Demografi.....	196
12.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	203
12.3. Arbeid.....	207
12.4. Økonomiske levekår.....	211
13. Fakta om innvandrerbefolkningen i Trondheim	214
13.1. Demografi.....	214
13.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	220
13.3. Arbeid.....	224
13.4. Økonomiske levekår.....	227
14. Fakta om innvandrerbefolkningen i Alna bydel i Oslo	230
14.1. Demografi.....	230
14.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	234
14.3. Utdanning.....	235
14.4. Arbeid.....	236
14.5. Økonomiske levekår.....	239
14.6. Valgdeltakelse.....	241
15. Fakta om innvandrerbefolkningen i Bjerke bydel i Oslo	242
15.1. Demografi.....	242
15.3. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	246
15.4. Utdanning.....	247
15.5. Arbeid.....	248
15.6. Økonomiske levekår.....	251
15.7. Valgdeltakelse	253
16. Fakta om innvandrerbefolkningen i Grorud bydel i Oslo	255
16.1. Demografi.....	255
16.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	259
16.3. Utdanning.....	260
16.4. Arbeid.....	261
16.5. Økonomiske levekår.....	264
16.6. Valgdeltakelse.....	266
17. Fakta om innvandrerbefolkningen i Stovner bydel i Oslo.....	268
17.1 Demografi.....	268
17.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	272
17.3. Utdanning.....	273
17.4. Arbeid.....	274
17.5. Økonomiske levekår.....	277
17.6. Valgdeltakelse.....	279
18. Fakta om innvandrerbefolkningen i Søndre Nordstrand bydel i Oslo.....	280
18.1. Demografi.....	280
18.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning	284
18.3. Utdanning.....	285
18.4. Arbeid.....	287
18.5. Økonomiske levekår.....	289
18.6. Valgdeltakelse.....	291
Referanser	293

Figurregister

1. Innledning

1.1.	Andel ikke-vestlige innvandrere i prosent av befolkningen i alt. 1. januar 2006	25
1.2a.	Antall ikke-vestlige innvandrere etter utvalgte kommuner. Rangert etter størrelse. 2006	25
1.2.b.	Etter kjønn. Prosent. 2006	25
1.3.	Andel ikke-vestlig innvandrerbefolkningen av befolkningen i alt. Etter innvandrerkategori og utvalgte kommuner. 2006.....	26
1.4.a.	Andel ikke-vestlige innvandrere av befolkningen i alt og 0-9 år. Kommune. 2006	26
1.4.b.	Andel ikke-vestlige innvandrere av befolkningen i alt 20-29 år. Kommune. 2006	26
1.5.	Største ikke-vestlige innvandregruppens andel av ikke-vestlig innvandrerbefolkningen i kommunen. 2006.....	27
1.6.	Andel av ikke-vestlig innvandrerbefolkning i kommunen med botid 0-5 år. 2006	28
1.7.	Andel flyktninger av ikke-vestlig innvandrerbefolkning i kommunen. 2006	28
1.8.	Andel ikke-vestlige innvandrere av befolkningen i alt i utvalgte kommuner. 1986-2006	29
1.9.	Vekst i ikke-vestlig innvandrerbefolkning etter kommune. 1998-2006	30
1.10.	Tilvekst 1998-2006 i og utenfor innvandrerbefolkningen	30
1.11.	Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005.....	31
1.12.	Deltakelse i høyere utdanning 19-24 år. Etter innvandrerkategori og kommune. 2006	31
1.13.	Deltakelse i høyere utdanning, førstegenerasjons-innvandrere i alderen 19-24 år. Etter kjønn og kommune. 2006	32
1.14.	Deltakelse i høyere utdanning, etterkommere i alderen 19-24 år. Etter kjønn og kommune. 2006	32
1.15.	Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005	33
1.16.	Sysselsatte førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn i prosent av bosatte, etter kjønn og kommune. 4.kvartal 2005.....	33
1.17.	Personer som er selvstendig næringsdrivende. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005.....	34
1.18.	Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004	34
1.19.	Gjennomsnittlig yrkesinntekt som andel av gjennomsnittlig samlet inntekt for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn, hvor begge er innvandrere og hovedinntektshaveren er ikke-vestlige innvandrere. Kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år.....	35
1.20.	Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og kommune. 2005. Prosent.....	35
1.21.	Ikke-vestlige innvandrere etter bydel i Oslo. 1. januar 2006.....	36
1.22.	Andel ikke-vestlige innvandrere av befolkningen i alt i Oslo. 01.01. 2006	36
1.23.	Andel ikke-vestlig innvandrerbefolkningen av befolkningen i alt. Etter innvandrerkategori. Utvalgte bydeler. 1. januar 2006.....	37
1.24a.	Andel ikke-vestlige innvandrere av befolkningen i alt etter alder og bydel. 2006.....	37
1.24b.	Andel ikke-vestlige innvandrere av befolkningen i alt etter alder og bydel. 2006.....	37
1.25.	Største ikke-vestlige innvandregruppens andel av ikke-vestlig innvandrerbefolkningen i Oslo og bydeler. 2006.....	38
1.26.	Andel av ikke-vestlig innvandrerbefolkning i utvalgte bydeler med botid 0-5 år. 2006	38

2. Fakta om innvandrerbefolkningen i Fredrikstad

2.1.	Innvandrerbefolkningen i Fredrikstad fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006.....	40
2.2.	De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Fredrikstad, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006	40
2.3.	Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Fredrikstad, per 1. januar 2006. Prosent	41
2.4.	Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Fredrikstad og innvandrerbefolkningen i Fredrikstad etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent	42
2.5.	Innvandrerbefolkningen i Fredrikstad med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006	43
2.6.	Innvandrerbefolkningen i Fredrikstad med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Fredrikstad. 1970-2006	43
2.7.	Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004	45
2.8.	Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005.....	46

2.9.	Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Fredrikstad kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005.....	46
2.10.	Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005	48
2.11.	Sysselsatte i Fredrikstad etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005.....	49
2.12.	Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005.....	49
2.13.	Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Fredrikstad. 4. kvartal 2005	50
2.14.	Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004.....	51
2.15.	Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent.....	51
2.16.	Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	52

3. Fakta om innvandrerbefolkningen i Bærum

3.1.	Innvandrerbefolkningen i Bærum fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006.....	54
3.2.	De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Bærum, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006	55
3.3.	Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrer-bakgrunn i ulike aldersgrupper i Bærum, per 1. januar 2006. Prosent.....	56
3.4.	Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Bærum og innvandrerbefolkningen i Bærum etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent	56
3.5.	Innvandrerbefolkningen i Bærum med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1986-2006	57
3.6.	Innvandrerbefolkningen i Bærum med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Bærum. 1986-2006	57
3.7.	Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004.....	59
3.8.	Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrer-barn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005.....	59
3.9.	Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Bærum kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005	60
3.10.	Bosatte 19-24 år i Bærum etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn	61
3.11.	Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005	62
3.12.	Sysselsatte i Bærum etter alder og landbakgrunn. I Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005	63
3.13.	Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjons-innvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005.....	63
3.14.	Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Bærum. 4. kvartal 2005	63
3.15.	Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004.....	65
3.16.	Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent.....	66
3.17.	Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	66

4. Fakta om innvandrerbefolkningen i Lørenskog

4.1.	Innvandrerbefolkningen i Lørenskog fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006.....	68
4.2.	De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Lørenskog, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006	69
4.3.	Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Lørenskog, per 1. januar 2006. Prosent.....	70
4.4.	Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Lørenskog og innvandrerbefolkningen i Lørenskog etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent	70
4.5.	Innvandrerbefolkningen i Lørenskog med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006	71
4.6.	Innvandrerbefolkningen i Lørenskog med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Lørenskog. 1970-2006.....	71
4.7.	Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004.....	74
4.8.	Andel barn fra språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005	74
4.9.	Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i Lørenskog 16-18 år og blant ikke-vestlige *innvandrere, etter innvandrerkategori. Prosent. 1.10.2005	75

4.10.	Bosatte 19-24 år i Lørenskog etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn	76
4.11.	Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005	77
4.12.	Sysselsatte etter alder og landbakgrunn. Prosent. 4. kvartal 2005	77
4.13.	Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Lørenskog. 4. kvartal 2005	78
4.14.	Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005	79
4.15.	Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent.....	80
4.16.	Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	81
4.17.	Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004	81

5. Fakta om innvandrerbefolkningen i Skedsmo

5.1.	Innvandrerbefolkningen i Skedsmo fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006.....	83
5.2.	De ti største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Skedsmo, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006	84
5.3.	Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Skedsmo, per 1. januar 2006. Prosent	85
5.4.	Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Skedsmo og innvandrerbefolkningen i Skedsmo etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent.....	86
5.5.	Innvandrerbefolkningen i Skedsmo med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006	86
5.6.	Innvandrerbefolkningen i Skedsmo med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Skedsmo. 1970-2006	86
5.7.	Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004	89
5.8.	Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005.....	89
5.9.	Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Skedsmo kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005	89
5.10.	Bosatte 19-24 år i Skedsmo etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn	90
5.11.	Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005	92
5.12.	Sysselsatte i Skedsmo etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005	92
5.13.	Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005	93
5.14.	Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Skedsmo. 4. kvartal 2005	93
5.15.	Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004.	94
5.16.	Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005.....	95
5.17.	Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	96

6. Fakta om innvandrerbefolkningen i Oslo

6.1.	Innvandrerbefolkningen i Oslo fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006.....	98
6.2.	Andel ikke-vestlige innvandrere bosatt i Oslo. Alle gruppene med over 1 000 bosatte i Oslo etter landbakgrunn	98
6.3.	De 15 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke vestlig bakgrunn i Oslo, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006	99
6.4.	Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Oslo, per. 1. januar 2006. Prosent	101
6.5.	Befolkningspyramider. Hele befolkningen i Oslo og innvandrerbefolkningen i Oslo etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent.....	101
6.6.	Innvandrerbefolkningen i Oslo med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006	102
6.7.	Andel vestlige og ikke-vestlige innvandrere i forhold til folketallet i Oslo. 1970-2006.....	102
6.8.	Vestlige og ikke-vestlige innvandrere i bydelene i Oslo per 1. januar 2005. Prosent av hele befolkningen	103
6.9.	Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004	106
6.10.	Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrer-barn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005	106

6.11. Deltakelse i videregående utdanning blant bosatte 16-18 år uten innvandrerbakgrunn og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori og region. Prosent. 1.10.2005.....	107
6.12. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005. Elever uten innvandrerbakgrunn og elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, i Oslo. Prosent.....	108
6.13. Bosatte 19-24 år i Oslo etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn. Prosent ...	110
6.14. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005	111
6.15. Sysselsatte etter alder og landbakgrunn, bosatte i Oslo. Prosent. 4. kvartal 2005	111
6.17. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Oslo. 4. kvartal 2005.	112
6.18. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005.....	112
6.19. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent.....	113
6.20. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004.....	115

7. Fakta om innvandrerbefolkningen i Drammen

7.1. Innvandrerbefolkningen i Drammen fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006. Prosent.....	118
7.2. De 15 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke vestlig bakgrunn i Drammen, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006. Absolutte tall	119
7.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Drammen, per 1. januar 2006. Prosent.....	120
7.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Drammen og innvandrerbefolkningen i Drammen etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent	120
7.5. Innvandrerbefolkningen i Drammen med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006. Absolutte tall	121
7.6. Andel vestlige og ikke-vestlige innvandrere i forhold til folketallet i Drammen. 1970-2006. Prosent.....	121
7.7. Ikke-vestlige innvandrere i grunnkretsene (aggregert) i Drammen per 1. januar 2006. Prosent av hele befolkningen.....	122
7.8. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004.....	124
7.9. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrer-barn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005.....	125
7.10. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i Drammen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Prosent. 1.10.2005	126
7.11. Elever i Drammen som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, og etter innvandrerkategori. Prosent.....	126
7.12. Bosatte 19-24 år i Drammen etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn	127
7.13. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005.....	129
7.14. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005	129
7.15. Sysselsatte i Drammen etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005	129
7.16. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005.....	130
7.17. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Drammen. 4. kvartal 2005	131
7.18. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004.....	132
7.19. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent.....	132
7.20. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	133

8. Fakta om innvandrerbefolkningen i Skien

8.1. Innvandrerbefolkningen i Skien fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006.....	136
8.2. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke vestlig bakgrunn i Skien, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006	137
8.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Skien, per 1. januar 2006. Prosent.....	138
8.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Skien og innvandrerbefolkningen i Skien etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent	139
8.5. Innvandrerbefolkningen i Skien med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006	139

8.6.	Innvandrerbefolkningen i Skien med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Skien. 1970-2006	140
8.7.	Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004	142
8.8.	Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005	142
8.9.	Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Skien kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005	142
8.10.	Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005	144
8.11.	Sysselsatte i Skien etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005	145
8.12.	Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005	145
8.13.	Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Skien. 4. kvartal 2005	145
8.14.	Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004	147
8.15.	Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. Prosent. 2005	147
8.15.	Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	148

9. Fakta om innvandrerbefolkningen i Kristiansand

9.1.	Innvandrerbefolkningen i Kristiansand fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006	150
9.2.	De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Kristiansand, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006	151
9.3.	Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Kristiansand, per 1. januar 2006. Prosent	152
9.4.	Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Kristiansand og innvandrerbefolkningen i Kristiansand etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent	153
9.5.	Innvandrerbefolkningen i Kristiansand med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006	153
9.6.	Innvandrerbefolkningen i Kristiansand med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Kristiansand. 1970-2006	154
9.7.	Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommune. Per 1. september 2004	156
9.8.	Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005	156
9.9.	Deltakelse i videregående utdanning blant personer 16-18 år bosatt i Kristiansand, etter innvandrerkategori og kjønn. Prosent. 1.10.2005	157
9.10.	Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Kristiansand kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005	157
9.11.	Bosatte 19-24 år i Kristiansand etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn	158
9.12.	Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005	159
9.13.	Sysselsatte i Kristiansand etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005....	160
9.14.	Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005	160
9.15.	Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand. 4. kvartal 2005	161
9.16.	Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004	162
9.17.	Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent.....	163
9.18.	Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	163

10. Fakta om innvandrerbefolkningen i Sandnes

10.1.	Innvandrerbefolkningen i Sandnes fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006	166
10.2.	De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Sandnes, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006	167
10.3.	Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Sandnes, per 1. januar 2006. Prosent	168
10.4.	Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Sandnes og innvandrerbefolkningen i Sandnes etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent.	169
10.5.	Innvandrerbefolkningen i Sandnes med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006	169

10.6. Innvandrerbefolkningen i Sandnes med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Sandnes. 1970-2006.....	169
10.7. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004.....	172
10.8. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005.....	172
10.9. Personer 16-18 år etter deltagelse i videregående utdanning, kommune innvandringsbakgrunn og landbakgrunn. 01.10. 2005	172
10.10. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005	175
10.11. Sysselsatte i Sandnes etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005.....	175
10.12. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005.....	175
10.13. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Sandnes. 4. kvartal 2005.	176
10.14. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004.....	177
10.15. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent.....	178
10.16. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	179

11. Fakta om innvandrerbefolkningen i Stavanger

11.1. Innvandrerbefolkningen i Stavanger fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006.....	181
2.2. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Stavanger, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006.....	182
11.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Stavanger, per 1. januar 2006. Prosent.....	183
11.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Stavanger og innvandrerbefolkningen i Stavanger etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent	184
11.5. Innvandrerbefolkningen i Stavanger med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006	184
11.6. Innvandrerbefolkningen i Stavanger med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Stavanger. 1970-2006	184
11.7. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004.....	187
11.8. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005.....	187
11.9. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Stavanger kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005	188
11.10. Bosatte 19-24 år i Stavanger etter deltagelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn	189
11.11. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005	190
11.12. Sysselsatte i Stavanger etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005	191
11.13. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005.....	191
11.14. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Stavanger. 4. kvartal 2005.	191
11.15. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004.....	193
11.16. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent.....	193
11.17. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	194

12. Fakta om innvandrerbefolkningen i Bergen

12.1. Innvandrerbefolkningen i Bergen fordelt på verdensregioner. 1. januar 2006.....	197
12.2. De største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Bergen, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006	198
12.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Bergen, per 1. januar 2006. Prosent.....	199
2.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Bergen og innvandrerbefolkningen i Bergen etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent	199
12.5. Innvandrerbefolkningen i Bergen med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1986-2006.	200
12.6. Andel vestlige og ikke-vestlige innvandrere i forhold til folketallet i Bergen. 1986-2006.....	200
12.7. Andel ikke-vestlige innvandrere i bydelene i Bergen per 1. januar 2006. Prosent av befolkningen i alt	201

12.8. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004.....	204
12.9. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005.....	204
12.10. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Bergen kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005.....	205
12.11. Bosatte 19-24 år i Bergen etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn	207
12.12. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005	208
12.13. Sysselsatte i Fredrikstad etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005	209
12.14. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005	209
12.15. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Bergen. 4. kvartal 2005	210
12.16. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004	211
12.17. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent.....	212
12.18. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	212

13. Fakta om innvandrerbefolkningen i Trondheim

13.1. Innvandrerbefolkningen i Trondheim fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006.....	215
13.2. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Trondheim, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006	216
13.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Trondheim, per 1. januar 2006. Prosent	217
2.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Trondheim og innvandrerbefolkningen i Trondheim etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent.....	217
13.5. Innvandrerbefolkningen i Trondheim med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006	218
13.6. Innvandrerbefolkningen i Trondheim med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Trondheim. 1970-2006.....	218
13.7. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004	221
13.8. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005.....	221
13.9. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Trondheim kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005.....	222
13.10. Bosatte 19-24 år i Trondheim etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn	224
13.11. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005	225
13.12. Sysselsatte etter alder og landbakgrunn. Prosent. 4. kvartal 2005	225
13.13. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005	226
13.14. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Trondheim. 4. kvartal 2005	226
13.15. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004	227
13.16. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent.....	228
13.17. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	229

14. Fakta om innvandrerbefolkningen i Alna bydel i Oslo

14.1. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Alna, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1.1.2006.....	231
14.2. Prosentandel av landets ikke-vestlige innvandrere bosatt i Alna. Grupper med over 140 bosatte i bydelen etter landbakgrunn	232
14.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn etter alder i Alna, 1.1.2006. Prosent	233
14.4. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005.....	234
14.5. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte bydeler. Per 1. september 2004	235
14.6. Arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak i utvalgte bydeler, etter innvandrerbakgrunn. Prosent av personer i aldersgruppen 16-74 år. 4 kvartal 2005.....	237

14.7. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Alna bydel 4. kvartal 2005	238
14.8. Samlet medianinntekt for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) ¹ og samboerpar med felles barn etter utvalgte bydeler i Oslo og innvandrerbakgrunn. Hovedinntektstaker 25-55 år. 2004	239
14.9. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere som er sosialhjelpsmottakere med stønad i minst 6 måneder etter kjønn og region. 2005	240
14.10. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	240

15. Fakta om innvandrerbefolkningen i Bjerke bydel i Oslo

15.1. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Bjerke, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1.1.2006	243
15.2. Prosentandel av landets ikke-vestlige innvandrere bosatt i Bjerke. Grupper med over 100 bosatte i bydelen etter landbakgrunn	244
15.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn etter alder i Bjerke, 1.1.2006. Prosent	245
15.4. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005	247
15.5. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte bydeler. Per 1. september 2004	247
15.6. Arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak i utvalgte bydeler, etter innvandrerbakgrunn. Prosent av personer i aldersgruppen 16-74 år. 4 kvartal 2005	250
15.7. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Bjerke bydel 4. kvartal 2005	250
15.8. Samlet medianinntekt for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) ¹ og samboerpar med felles barn etter utvalgte bydeler i Oslo og innvandrerbakgrunn. Hovedinntektstaker 25-55 år. 2004	251
15.9. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere som er sosialhjelpsmottakere med stønad i minst 6 måneder etter kjønn og region. 2005	252
15.10. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	253

16. Fakta om innvandrerbefolkningen i Grorud bydel i Oslo

16.1. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Grorud, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1.1.2006	256
16.2. Prosentandel av landets ikke-vestlige innvandrere bosatt i Grorud. Grupper med over 100 bosatte i bydelen etter landbakgrunn	257
16.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn etter alder i Grorud, 1.1.2006. Prosent	258
16.4. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005	259
16.5. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte bydeler. Per 1. september 2004	260
16.6. Arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak i utvalgte bydeler, etter innvandrerbakgrunn. Prosent av personer i aldersgruppen 16-74 år. 4 kvartal 2005	263
16.7. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Grorud bydel 4. kvartal 2005	263
16.8. Samlet medianinntekt for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) ¹ og samboerpar med felles barn etter utvalgte bydeler i Oslo og innvandrerbakgrunn. Hovedinntektstaker 25-55 år. 2004	264
16.9. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere som er sosialhjelpsmottakere med stønad i minst 6 måneder etter kjønn og region. 2005	265
16.10. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	266

17. Fakta om innvandrerbefolkningen i Stovner bydel i Oslo

17.1. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Stovner, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1.1.2006	269
17.2. Prosentandel av landets ikke-vestlige innvandrere bosatt i Stovner. Grupper med over 100 bosatte i bydelen etter landbakgrunn	270
17.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i Stovner etter alder 1.1.2006. Prosent	271
17.4. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005	272
17.5. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte bydeler. Per 1. september 2004	272
17.6. Arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak i utvalgte bydeler, etter innvandrerbakgrunn. Prosent av personer i aldersgruppen 16-74 år. 4 kvartal 2005	275
17.7. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Stovner bydel 4. kvartal 2005	276

17,8. Samlet medianinntekt for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) ¹ og samboerpar med felles barn etter utvalgte bydeler i Oslo og innvandrerbakgrunn. Hovedinntektstaker 25-55 år. 2004	277
17,9. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere som er sosialhjelpsmottakere med stønad i minst 6 måneder etter kjønn og region. 2005	278
17.10. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-67 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	278

18. Fakta om innvandrerbefolkningen i Søndre Nordstrand bydel i Oslo

18.1. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Søndre Nordstrand, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1.1.2006	282
18.2. Prosentandel av landets ikke-vestlige innvandrere bosatt i Søndre Nordstrand. Grupper med over 100 bosatte i bydelen etter landbakgrunn	282
18.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn etter alder i Søndre Nordstrand, 1.1.2006. Prosent	284
18.4. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005	285
18.5. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte bydeler. Per 1. september 2004	285
18.6. Arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak i utvalgte bydeler, etter innvandrerbakgrunn. Prosent av personer i aldersgruppen 16-74 år. 4 kvartal 2005	288
18.7. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Søndre Nordstrand 4. kvartal 2005.	289
18.8. Samlet medianinntekt for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) ¹ og samboerpar med felles barn etter utvalgte bydeler i Oslo og innvandrerbakgrunn. Hovedinntektstaker 25-55 år. 2004	290
18.9. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere som er sosialhjelpsmottakere med stønad i minst 6 måneder etter kjønn og region. 2005	290
18,9. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent	291

Tabellregister

1. Innledning	
1.1. Største ikke-vestlige landgrupper i kommunene. 2006.....	27
1.2. Største ikke-vestlige landgrupper i kommunene. 2006.....	38
2. Fakta om innvandrerbefolkningen i Fredrikstad	
2.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Fredrikstad.....	39
2.2. Innvandrerbefolkningen i Fredrikstad og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Fredrikstad.....	40
2.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Fredrikstad, etter botid i Norge. Prosent.....	41
2.4. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune.....	47
2.5. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005.....	48
2.6. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005.....	50
3. Fakta om innvandrerbefolkningen i Bærum	
3.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Bærum.....	53
3.2. Innvandrerbefolkningen i Bærum og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Bærum.....	54
3.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Bærum, etter botid i Norge. Prosent.....	55
3.4. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune.....	61
3.5. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005.....	62
3.6. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005.....	64
4. Fakta om innvandrerbefolkningen i Lørenskog	
4.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Lørenskog.....	67
4.2. Innvandrerbefolkningen i Lørenskog og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Lørenskog.....	68
4.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Lørenskog, etter botid i Norge. Prosent.....	69
2.5. Flytting fra Oslo til kommuner i Akershus og flytting fra kommuner i Akershus til Oslo i perioden 1.1.1998-1.1.2003, etter landbakgrunn og kommune. Prosentvis fordelt etter fraflyttet/ tilflyttet kommune.....	72
4.6. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune.....	76
4.1. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005.....	77
4.2. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt, i alderen 16-74 år. Absolutte tall og prosent. 4. kvartal 2005..	79
5. Fakta om innvandrerbefolkningen i Skedsmo	
5.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Skedsmo.....	82
5.2. Innvandrerbefolkningen i Skedsmo og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Skedsmo.....	83
5.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Skedsmo, etter botid i Norge. Prosent.....	85
5.4. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, etter kjønn. Alle elever og elever med ikke-vestlig bakgrunn, i hele landet og i Skedsmo. Absolutte tall og prosent.....	90
5.5. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune.....	91
5.6. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005.....	92
5.7. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005.....	94

6. Fakta om innvandrerbefolkningen i Oslo	
6.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent.....	97
6.2. Innvandrerbefolkningen i Oslo og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for grupper med flere enn 1000 bosatte i Oslo.....	99
6.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Oslo, etter botid i Norge. Prosent. 1. januar 2006.....	100
6.4. Innvandrerbefolkningen i Norge og Oslos bydeler, etter vestlig og ikke-vestligbakgrunn. Prosent. 1. januar 2006.....	104
6.5. Innflytting til Oslo og utflytting fra Oslo, etter landbakgrunn. 2005	105
6.6. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	107
6.7. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen *våren 2005, etter kjønn. Elever uten innvandrerbakgrunn og elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, i hele landet og i Oslo. Absolutte tall og prosent.....	108
6.8. Elever som har bestått og fullført studiekompetanse våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent.....	109
6.9. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune	109
6.10. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005	110
6.11. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005	113
6.12. Uføretrygdnettakere etter kjønn, alder og innvandrerbakgrunn. 31.12.2005. Prosent	114
6.13. Valgdeltakelse i Oslo etter bydel og landbakgrunn. Stortingsvalget 2005. Prosent	116
7. Fakta om innvandrerbefolkningen i Drammen	
7.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Drammen	117
7.2. Innvandrerbefolkningen i Drammen og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Drammen. Absolutte tall og prosent. 1. januar 2006	118
7.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Drammen, etter botid i Norge. Absolutte tall og prosent. 01.01.2006.....	119
7.4. Innvandrerbefolkningen i Norge og Drammens grunnkretser (aggregert), etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent.....	122
7.5. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	125
7.6. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, etter kjønn. Alle elever og elever med ikke-vestlig bakgrunn, i hele landet og i Drammen. Absolutte tall og prosent	127
7.7. Elever som har bestått og fullført studiekompetanse våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent.....	127
7.8. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune	128
7.9. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005	128
7.10. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005	131
8. Fakta om innvandrerbefolkningen i Skien	
8.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Skien	135
8.2. Innvandrerbefolkningen i Skien og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Skien. 1.1.2006.....	136
8.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Skien, etter botid i Norge. Prosent	138
8.4. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune	143
8.5. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005	144
8.6. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005	146

9. Fakta om innvandrerbefolkningen i Kristiansand

9.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Kristiansand	149
9.2. Innvandrerbefolkningen i Kristiansand og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Kristiansand. 1.1.2006	150
9.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Kristiansand, etter botid i Norge. Prosent	152
9.4. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, etter kjønn. Alle elever og elever med ikke-vestlig bakgrunn, i hele landet og i Kristiansand. Absolutte tall og prosent.....	158
9.5. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune	158
9.6. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005.....	159
9.7. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005.....	161

10. Fakta om innvandrerbefolkningen i Sandnes

10.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Sandnes	165
10.2. Innvandrerbefolkningen i Sandnes og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Sandnes	166
10.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Sandnes, etter botid i Norge. Prosent.....	167
10.4. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005	173
10.5. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune	173
10.6. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005.....	174
10.7. Sysselsatte som arbeider i olje- og gassutvinning, etter landbakgrunn og bosted. Førstegenerasjonsinnvandrere og alle bosatte. Absolutte tall og prosent. 4. kvartal 2005.....	176
10.8. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005.....	177

11. Fakta om innvandrerbefolkningen i Stavanger

11.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Stavanger	180
11.2. Innvandrerbefolkningen i Stavanger og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Stavanger.....	181
11.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Stavanger, etter botid i Norge. Prosent. 1.1.2006	182
11.4. Befolkningen i alt og innvandrerbefolkningen etter vestlig/ikke vestlig landbakgrunn og bydel. Stavanger. 1.1.2006	185
11.5. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, etter kjønn. Alle elever og elever med ikke-vestlig bakgrunn, i hele landet og i Stavanger. Absolutte tall og prosent.....	188
11.6. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune	188
11.7. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005.....	190
11.8. Sysselsatte som arbeider i olje- og gassutvningen, etter landbakgrunn og bosted. Førstegenerasjonsinnvandrere og alle bosatte. Absolutte tall og prosent. 4. kvartal 2005.....	192
11.9. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005.....	192

12. Fakta om innvandrerbefolkningen i Bergen

12.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Bergen.....	196
12.2. Innvandrerbefolkningen i Bergen og hele landet, førstegenerasjons innvandrere og etterkommere, etter landbakgrunn. De 20 største gruppene bosatt i Bergen.....	197
12.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Bergen, etter botid i Norge. Prosent. 1.januar 2006.....	198
12.4. Folkemengde i Norge og Bergens bydeler, etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. Prosent. 1. januar 2006	202
12.5. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	205

12.6. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, etter kjønn. Alle elever og elever med ikke-vestlig bakgrunn, i hele landet og i Bergen. Absolutte tall og prosent	206
12.7. Elever som har bestått og fullført studiekompetanse våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	206
12.8. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune	207
12.9. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005	208
12.10. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005	210

13. Fakta om innvandrerbefolkningen i Trondheim

13.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Trondheim.....	214
13.2. Innvandrerbefolkningen i Trondheim og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Trondheim	215
13.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Trondheim, etter botid i Norge. Prosent.....	216
13.4. Befolkningen i alt og innvandrerbefolkningen etter vestlig/ikke vestlig landbakgrunn og bydel. Trondheim	219
13.5. Elever som har avsluttet 10. klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	221
13.6. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, etter kjønn. Alle elever og elever med ikke-vestlig bakgrunn, i hele landet og i Trondheim. Absolutte tall og prosent.....	222
13.7. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune	223
13.8. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005.	225
13.9. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005	227

14. Fakta om innvandrerbefolkningen i Alna bydel i Oslo

14.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen i bydel Alna. 1. januar 2006. Antall og prosent.....	230
14.2. Innvandrerbefolkningen i Alna, Oslo og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største ikke-vestlige og de 3 største vestlige gruppene bosatt i Alna. Antall og prosent. 1.1.2006.....	231
14.3. Førstegenerasjonsinnvandrere i Alna etter botid i Norge og landbakgrunn. Regioner og enkeltland. Prosent. 1.1.2006	232
14.4. Innvandrerbefolkningen i Alna etter alder og kjønn	233
14.5. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	235
14.6. Elever som har bestått og fullført studiekompetanse våren 2005, etter ny utdanningsaktivitet samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	236
14.7. Sysselsatte, etter kjønn, innvandrerbakgrunn og landbakgrunn. I prosent av personer i alt i hver gruppe i alderen 16-74 år. 4. kvartal 2005.....	237
14.8. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005	239
14.9. Alderstrygd per etter kjønn og region. 31.12.2005. Absolutte tall og prosent.....	241
14.10. Valgdeltakelse i Oslo etter bydel og landbakgrunn. Stortingsvalget 2005. Prosent	241

15. Fakta om innvandrerbefolkningen i Bjerke bydel i Oslo

15.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen i bydel Bjerke. 1. januar 2006. Antall og prosent.....	242
15.2. Innvandrerbefolkningen i Bjerke, Oslo og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 19 største ikke-vestlige og de 3 største vestlige gruppene bosatt i Bjerke. Antall og prosent. 1.1.2006.....	243
15.3. Førstegenerasjonsinnvandrere i Bjerke etter botid i Norge og landbakgrunn. Utvalgte regioner og enkeltland. Prosent. 1.1.2006.....	244
15.4. Innvandrerbefolkningen i Bjerke etter alder og kjønn	245
15.5. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	248

15.6. Elever som har bestått og fullført studiekompetanse våren 2005, etter ny utdanningsaktivitet samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	248
15.7. Sysselsatte, etter kjønn, innvandrerbakgrunn og landbakgrunn. I prosent av personer i alt i hver gruppe i alderen 16-74 år. 4. kvartal 2005.....	249
15.8. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005.....	251
15.9. Alderstrygd per etter kjønn og region. 31.12.2005. Absolutte tall og prosent.....	253
15.10. Valgdeltakelse i Oslo etter bydel og landbakgrunn. Stortingsvalget 2005. Prosent	254

16. Fakta om innvandrerbefolkningen i Grorud bydel i Oslo

16.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen i bydel Grorud. 1. januar 2006. Antall og prosent.....	255
16.2. Innvandrerbefolkningen i Grorud, Oslo og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 19 største ikke-vestlige og de 3 største vestlige gruppene bosatt i Grorud. Antall og prosent. 1.1.2006.....	256
16.3. Førstegenerasjonsinnvandrere i Grorud etter botid i Norge og landbakgrunn. Regioner og enkeltland. Prosent. 1.1.2006	257
16.4. Innvandrerbefolkningen i Grorud etter alder og kjønn.....	258
16.5. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	260
16.6. Elever som har bestått og fullført studiekompetanse våren 2005, etter ny utdanningsaktivitet samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	261
16.7. Sysselsatte, etter kjønn, innvandrerbakgrunn og landbakgrunn. I prosent av personer i alt i hver gruppe i alderen 16-74 år. 4. kvartal 2005.....	262
16.8. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005.....	264
16.9. Alderstrygd per etter kjønn og region. 31.12.2005. Absolutte tall og prosent.....	266
16.10. Valgdeltakelse i Oslo etter bydel og landbakgrunn. Stortingsvalget 2005. Prosent	267

17. Fakta om innvandrerbefolkningen i Stovner bydel i Oslo

17.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen i bydel Stovner. 1. januar 2006. Antall og prosent.....	268
17.2. Innvandrerbefolkningen i Stovner, Oslo og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 19 største ikke-vestlige og de 3 største vestlige gruppene bosatt i Stovner. Antall og prosent. 1.1.2006	269
17.3. Førstegenerasjonsinnvandrere i Stovner etter botid i Norge og landbakgrunn. Regioner og enkeltland. Prosent. 1.1.2006	270
17.4. Innvandrerbefolkningen i Stovner etter alder og kjønn.....	271
17.5. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	273
17.6. Elever som har bestått og fullført studiekompetanse våren 2005, etter ny utdanningsaktivitet samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	274
17.7. Sysselsatte, etter kjønn, innvandrerbakgrunn og landbakgrunn. I prosent av personer i alt i hver gruppe i alderen 16-74 år. 4. kvartal 2005.....	275
17.8. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005.....	277
17.9. Alderstrygd per etter kjønn og region. 31.12.2005. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. Absolutte tall og prosent.....	279
17.10. Valgdeltakelse i Oslo etter bydel og landbakgrunn. Stortingsvalget 2005. Prosent	279

18. Fakta om innvandrerbefolkningen i Søndre Nordstrand bydel i Oslo

18.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen i bydel Søndre Nordstrand. 1. januar 2006. Antall og prosent	281
18.2. Innvandrerbefolkningen i Søndre Nordstrand, Oslo og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største ikke-vestlige og de 3 største vestlige gruppene bosatt i Søndre Nordstrand. Antall og prosent. 1.1.2006.....	281
18.3. Førstegenerasjonsinnvandrere i Søndre Nordstrand etter botid i Norge og landbakgrunn. Regioner og enkeltland. Prosent. 1.1.2006	283
18.4. Innvandrerbefolkningen i Søndre Nordstrand etter alder og kjønn	283
18.5. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	286

18.6. Elever som har bestått og fullført studiekompentanse våren 2005, etter ny utdanningsaktivitet samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent	286
18.7. Sysselsatte, etter kjønn, innvandrerbakgrunn og landbakgrunn. I prosent av personer i alt i hver gruppe i alderen 16-74 år. 4. kvartal 2005.....	287
18.8. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005	289
18.9. Valgdeltakelse i Oslo etter bydel og landbakgrunn. Stortingsvalget 2005. Prosent	292

1. Innledning¹

Bakgrunnen for prosjektet er IMDi's behov for et bedre kunnskapsgrunnlag, i denne sammenheng særlig knyttet til politikkutforming for de kommunene i Norge med flest ikke-vestlige innvandrere. Det ble tidlig i 2006 lyst ut midler knyttet til et flerårig forsøks- og utviklingsprogram, Minoritetsperspektiv i offentlige tjenester (MOT). Gjennom dette programmet har IMDi innhentet kunnskap om *barrierer* som er til hinder for et likeverdig tjenestetilbud for alle, og særlige *utfordringer* som ligger i å tilpasse tjenestetilbudet til personer med annen bakgrunn enn norsk. Under programmet er det også utviklet en *rekke verktøy* til hjelp for kommuner og andre offentlige tjenesteytende instanser i arbeidet med å sikre likeverdige offentlige tjenester. Et rundskriv om dette er lagt ut på IMDi nettsider, se http://www.imdi.no/templates/CommonPage_5089.aspx

Denne ordningen var særlig rettet mot de 12 kommunene med størst innvandrerbefolkning, noe som i vår sammenheng ble tolket til å gjelde de kommunene med den største ikke-vestlige innvandrerbefolkningen. Det er disse 12 kommunene som er valgt ut for våre faktaark, og dette er de som ble eksplisitt nevnt i utlysningen av midlene for arbeidet med MOT.

Vi har også tatt med informasjon samlet over den samme lesten for de fem bydelene i Oslo med størst ikke-vestlig innvandrerbefolkning. Dette kan synes naturlig siden alle disse bydelene har flere ikke-vestlige innvandrere enn Kristiansand, og den største, Alna bydel, har 1000 flere ikke-vestlige innvandrere enn Bergen. Dessuten er IMDi aktivt involvert i Groruddalsprosjektet, som går ut på å bedre levekårene i de bydelene i Oslo øst med flest innvandrere. Vi finner det naturlig å ta med disse bydelene i samme publikasjon som beskrivelsen av kommunene, siden formålet i begge tilfelle er å presentere et bakteppe av empirisk kunnskap som grunnlag for planlegging.

Før vi presenterer beskrivelsene av de enkelte kommuner og bydeler, skal vi gi en oversikt hvor vi gjør en mer direkte sammenlikning av de ulike kommunene med hverandre. Det er ikke tatt inn nye data her i forhold til de enkelte beskrivelsene, men det er nok i mange sammenhenger nyttig å se kommunene i forhold til hverandre. En noe kortere sammenstilling av bydelsdata vil følge rett før de enkelte bydelene beskrives.

Vi kommer til å sammenlikne en god del demografiske aspekter og noen levekår. En del dimensjoner er utelatt fordi gruppene er altfor små til at det kan gjøres sammenlikninger som blir preget av annet enn tilfeldigheter. Færrest ikke-vestlige innvandrere har Skien med 3 500. Dette er færre innbyggere enn i en gjennomsnittlig norsk kommune, og det er ikke grunnlag for å gjøre detaljerte analyser av f. eks. fruktbarhet, dødelighet eller andre fenomener som er sterkt aldersavhengige for så små områder.

Datagrunnlag

Alle data i denne publikasjonen er hentet fra Det sentrale folkeregisteret, som omfatter alle som har lovlig opphold i landet, og som har som intensjon å bli boende i landet i minst seks måneder. Her finner vi det nødvendige grunnlaget for å avgrense innvandrerbefolkningen, beregne botidens lengde, ekteskapelig status etc. Data herfra brukes også til en lang rekke koplinger for å lage statistikk, som den vi presenterer her. Dels er det koplinger mot andre registre som SSB har tilgang til, som arbeidstakerregister og register over befolkningens høyeste utdanning. Men det koples også mot innvandringsmyndighetenes registre, for blant annet å få fram informasjon om oppholdsgrunn.

¹ Dette kapittelet er skrevet av Lars Østby.

Definisjoner/inndelinger

Definisjoner og betegnelser

Førstegenerasjonsinnvandrere: Dette er personer født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre.

Førstegenerasjonsinnvandrere har altså på et tidspunkt innvandret til Norge.

Personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre (også omtalt som *etterkommere*) er

personer som er født i Norge av to foreldre som er født i utlandet, og som i tillegg har fire besteforeldre som er født i utlandet.

Innvandrerbefolkningen er summen av de to foregående grupperingene og omfatter personer som har to utenlandsfødte foreldre, eller mer presist: personer som verken har foreldre eller besteforeldre som er født i Norge. Innvandrerbefolkningen omfatter dermed førstegenerasjonsinnvandrere og personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre.

Personer med innvandringsbakgrunn omfatter en større gruppe personer enn innvandrerbefolkningen. Følgende inndelinger blir benyttet for personer med innvandringsbakgrunn:

- Førstegenerasjonsinnvandrere uten norsk bakgrunn
- Personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre
- Utenlandsfødte med en norskfødt forelder
- Norskfødte med en utenlandsfødt forelder
- Født i utlandet av norskfødte foreldre (omfatter også utenlandsadopterte)

"Personer uten innvandringsbakgrunn" omfatter alle de som ikke har innvandringsbakgrunn, og altså ikke tilhører noen av gruppene nevnt over.

Fødeland er hovedsakelig mors bosted ved personens fødsel.

Landbakgrunn er eget, eventuelt mors, eventuelt fars utenlandske fødeland. Personer uten innvandringsbakgrunn har kun Norge som landbakgrunn. Når begge foreldrene er født i utlandet, er de i de aller fleste tilfellene født i samme land. I tilfeller der foreldrene har ulikt fødeland, er det mors fødeland som blir valgt.

Ikke-vestlige innvandrere har bakgrunn fra land i Asia med Tyrkia, Afrika, Sør og Mellom-Amerika og Øst-Europa. Øst-Europa omfatter følgende land: Albania, Bosnia-Hercegovina, Bulgaria, Estland, Hviterussland, Kroatia, Latvia, Litauen, Makedonia, Moldova, Polen, Romania, Russland, Serbia og Montenegro, Slovakia, Slovenia, Tsjekia, Ukraina og Ungarn. *Vestlige innvandrere* kommer fra resten av verden, det vil si Vest-Europa, Nord-Amerika og Oseania.

Befolkningssammensetning.

Som grunnlag for å vurdere omfang og utvikling av innvandrerbefolkningen i de valgte kommuner og bydeler, vil vi først presenterer noen hovedpunkter for størrelse og endringer i innvandrerbefolkningen i

Norge. Disse punktene er hentet fra Forgaard og Dzamarija 2006. Her og andre steder i den publikasjonen dette er hentet fra (Daugstad (red.) 2006) er det mye mer stoff som egner seg for den som vil ha et mer omfattende kunnskapsgrunnlag for de kommunale beskrivelsene.

- Ved inngangen til 2006 var det 387 000 personer med innvandrerbakgrunn i Norge. Innvandrerbefolkningen utgjorde 8,3 prosent av hele befolkningen.
- Tre av fire personer med innvandrerbakgrunn hadde bakgrunn fra et ikke-vestlig land. Den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen utgjorde 6,1 prosent av befolkningen.
- De største gruppene i innvandrerbefolkningen var personer med landbakgrunn fra Pakistan, Sverige, Irak og Danmark.
- En av fire i innvandrerbefolkningen er yngre enn 20 år, mens i hele befolkningen er en av fem i denne aldersgruppen. Det er store forskjeller i alderssammensetningen innad i innvandrerbefolkningen.
- 47 prosent av personene i innvandrerbefolkningen er norske statsborgere.
- Hver fjerde innbygger i Oslo har innvandrerbakgrunn, og en tredjedel av innvandrerbefolkningen i Norge bor i Oslo.
- 36 prosent av den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen bor i Oslo. Inkluderes Akershus bor 46 prosent i området.
- Førstegenerasjonsinnvandrere utgjorde 318 500 personer, 6,9 prosent av hele folkemengden.
 - To av tre førstegenerasjonsinnvandrere kommer fra et ikke-vestlig land.
 - De største gruppene av førstegenerasjonsinnvandrere var svensker, dansker, irakere, pakistanere og somaliere.
 - En tredjedel av personene i den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen har bodd i Norge mindre enn fem år, men det er store forskjeller. For eksempel har 80 prosent av afghanerne bodd mindre enn fem år i Norge, mens 31 prosent av de med bakgrunn fra Pakistan har bodd i landet mer enn 25 år.
- Personer født i Norge av to utenlandsfødte foreldre talte 68 200 personer, og stod for 1,5 prosent av folkemengden.
 - Ni av ti av dem født i Norge hadde foreldre fra ikke-vestlige land.
 - Tre av fire av etterkommere var yngre enn 15 år, og bare 4 prosent var 30 år eller eldre
 - Det var flest født i Norge med foreldre fra Pakistan, Vietnam, Tyrkia, Sri Lanka og Somalia.
- Inkluderer man i tillegg personer med annen innvandringsbakgrunn, dvs. de med minst en utenlandsfødt forelder eller de som er født i utlandet av norske foreldre, kommer man opp i 628 700 personer, eller nesten 14 prosent av hele befolkningen.

- Ved inngangen til 2006 bodde det om lag 117 000 personer med flyktningbakgrunn i Norge. Dette tilsvarte 2,5 prosent av den totale folkemengden.
- I alt 89 000 av de med flyktningbakgrunn var regnet som hovedflyktninger, og resten (28 000) var indirekte flyktninger ved at de kom som familiemedlemmer.
- 74 prosent av flyktningene har kommet fra land i tredje verden, og 25 prosent kom fra Øst-Europa. De største flyktninggruppene har bakgrunn fra Irak og Somalia med henholdsvis 15 900 og 13 000 personer.
- 55 prosent av dem med flyktningbakgrunn hadde ved inngangen til 2006 bodd i Norge mindre enn ti år.
- Oslo var fylket med flest flyktninger, 32 500. Dette er 28 prosent av alle flyktninger i Norge, og 6 prosent av befolkningen i hovedstaden.
- Fra 1.1.2001 til 1.1.2006 økte innvandrerbefolkningen med 89 000 personer. Økningen for hele den norske befolkningen var i samme periode på 137 000.
- For perioden 2001-2005 hadde innvandrerbefolkningen et fødselsoverskudd på 18 000 og et innvandringsoverskudd på 71 000.
- Fra 2001 til 2006 har antallet irakere, somaliere og russere økt mest i absolutte tall, i 2006 har antallet fra Polen økt mer enn alle andre.
- I 2005 økte innvandrerbefolkningen med 22 000 personer, nettoinnvandringen var på vel 18 000 og fødselsoverskuddet var på nesten 4 000.
- Nettoinnvandringen i 2005 var størst blant personer med polsk bakgrunn med 2 900, mens fødselsoverskuddet var størst blant personer med bakgrunn fra Irak med nesten 600.
- 12 700 fikk innvilget norsk statsborgerskap i 2005, og dette er flere enn noe år tidligere.

Det er altså store forskjeller mellom innvandrerne fra de ulike land og verdensdeler. Dette er grunnleggende forskjeller som i liten grad vil kunne preges av hvilke kommune i Norge de bor i. Derfor er mye av de store forskjellene vi kommer til å se mellom kommuner og bydeler heller et resultat av hvor de ulike innvandrergruppene velger å bosette seg, og hvor myndighetene plasserer dem, enn av karakteristika ved kommunen. Mange flyktninger vil være preget av en traumatisk bakgrunn for flukten, og kommer fra land som på alle måter ligger svært fjernt fra Norge. Likevel er det også blant flyktningene store forskjeller i for eksempel utdanningsnivå og arbeidsdeltakelse som vil måtte prege kommunenes mottaksarbeid. Flyktninger fra Bosnia har for eksempel få trekk til felles med flyktninger fra Somalia eller Burma.

Som en del av disse forskjellene er også ulikheter i botid viktige. Det er på alle måter stor forskjell på nyankomne og innvandrere som har bodd lenge i Norge, både i det kommunale ansvaret og i erfaring

med norske samfunnsforhold. Familieforhold, aldersfordeling, utdanningsnivå er også viktig, og varierer mye mellom de ulike landene. Derfor vil det senere i år komme også en beskrivelse av de viktigste landgruppene i Norge, som en oppfølger og utvidelse av Lie 2004. Slike beskrivelser er viktige også for forståelsen av kommunenes utfordringer.

Dersom det i en kommune er store grupper nyankomne innvandrere fra land svært forskjellig fra Norge vil deres levekår være dårligere enn i en kommune med store veletablerte innvandrergrupper med lang botid. Videre vil kommuner hvor det ikke er store innvandrergrupper fra noe enkeltland, uten et eget integreringspotensial blant innvandrerne selv, trolig komme dårligere ut enn kommuner hvor nyankomne innvandrere møter etablerte nettverk og mange potensielle loser inn i samfunnet. Det er altså mange forhold ved integreringen som kommunen selv ikke rår over.

1.2. Befolkningsstruktur

Som vi har forklart i innledningen, har vi her lagt til grunn de 12 kommunene hvor det i absolutte tall bor flest ikke-vestlige innvandrere. I alt dekker vi 172 000 ikke-vestlige innvandrere i disse 12 kommunene eller vel 60 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere i Norge. Det bor 102 000 ikke-vestlige innvandrere bare i Oslo alene, slik at flertallet av denne gruppen blant våre 12 kommuner faktisk bor i Oslo kommune. I de andre 11 kommunene vi har sett på i disse faktaarkene bor det 70 000 ikke-vestlige innvandrere, mens det i de resterende 420 kommunene bor "bare" 113 000 ikke-vestlige innvandrere. To kommuner, Osen og Beiarn har ingen innvandrere fra ikke-vestlige land.

Innvandrerens regionale fordeling

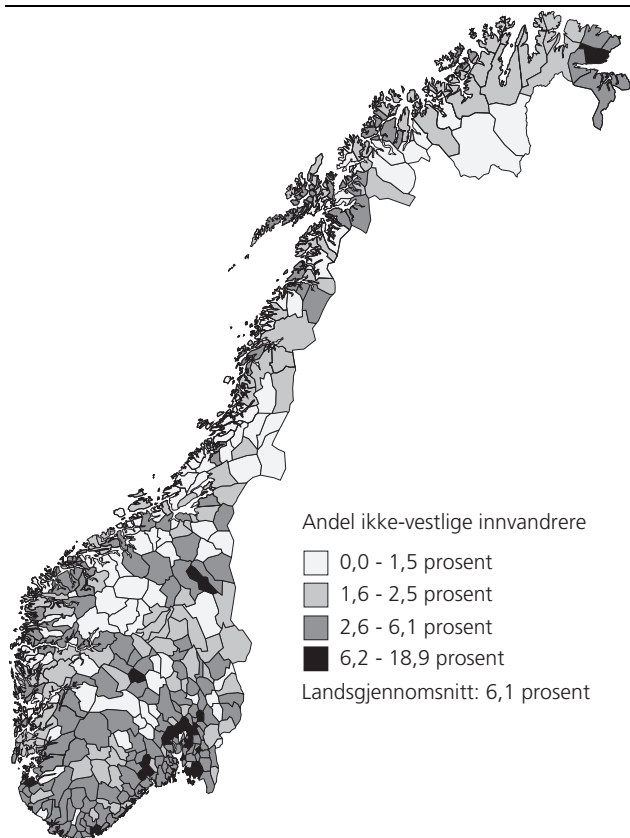
Vi beskriver de kommunene med størst innvandrerbefolkning i absolutte tall. Dersom vi hadde sett på de med den største relative andelen, ville utvalget blitt noe annerledes. Askim ville ha kommet på en fjerdeplass på en slik liste, med 1561 ikke-vestlige innvandrere (11 prosent av folketallet), men er ikke blant våre 12 kommuner. Heller ikke nummer 6, 7 eller 8 på denne lista (Rælingen, Moss og Ås) kommer med. De vi mister er i stor grad forstadskommuner rundt Oslo, men også små enkeltkommuner med flere ikke-vestlige innvandrere enn landsgjennomsnittet faller bort, som noen i Øst-Finnmark, Tolga og Gol. Bare fire kommuner har flere ikke-vestlige innvandrere enn Trondheim, men i forhold til folketallet er det færre enn i landet under ett.

For å vise fordelingen for hele landet tar vi med et kart med andelen ikke-vestlige innvandrere i prosent av folketallet (figur 1.1). Her ser vi at de største andelen med ikke-vestlige innvandrere er det i Oslo (aller størst med 18,9 prosent) og i forstadskommunene. Det er også store andeler i noen andre kommuner langs

Oslofjorden (Drammen, Fredrikstad og Sarpsborg) og i enkelte kommuner ellers i Oslofjordregionen. Det er også over landsgjennomsnittet i Skien, Kristiansand, Stavanger og Sandnes, men ikke i Bergen eller Trondheim. Endelig er det noen småkommuner rundt om i landet som har over gjennomsnittet. Dette kan i noen grad være preget av de små talls tilfeldigheter, men det henger også sammen med aktiv vilje til å bosette flyktninger, og til å skape et godt miljø for integrering.

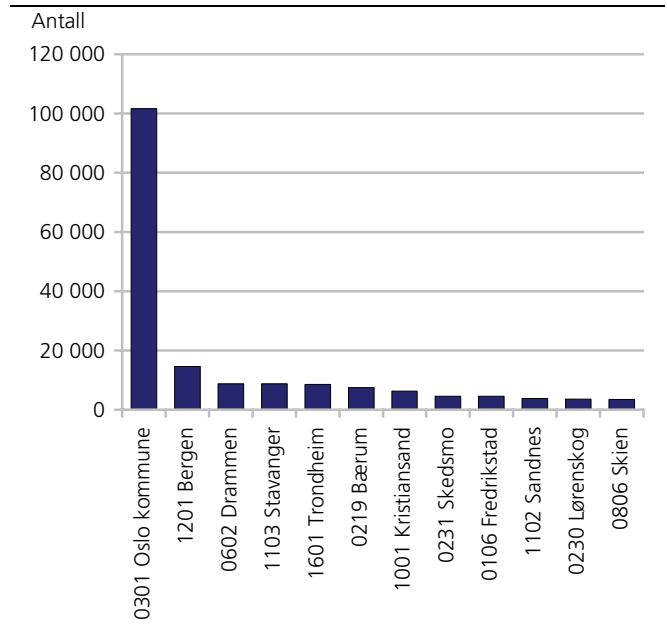
I figurene heretter setter vi fokus på de 12 utvalgte kommunene. I figur 1.2.a er det tydelig at Oslo er den ene dominerende store innvandrerkommunen i Norge. Bare i bydel Alna bor det klart flere ikke-vestlige innvandrere enn i kommune nummer 2 på lista. Selv om Oslos antall innvandrere er svært stort, er det rimelig å minne om at det faktisk bor flere ikke-vestlige innvandrere utenfor de 12 største kommunene enn det bor i Oslo. Tiltak for ikke-vestlige innvandrere i Norge treffer altså ikke en svært stor gruppe dersom de utelukkende har et Oslo-eller et storby-fokus. Det er noen forskjeller også mellom de 11 neste kommunene, deres antall ikke-vestlige innvandrere går fra Bergens 14 600 til Drammen og Stavanger med 8 700 og ned til Sandnes, Lørenskog og Skien med vel 3 500.

Figur 1.1. Andel ikke-vestlige innvandrere i prosent av befolkningen i alt. 1. januar 2006



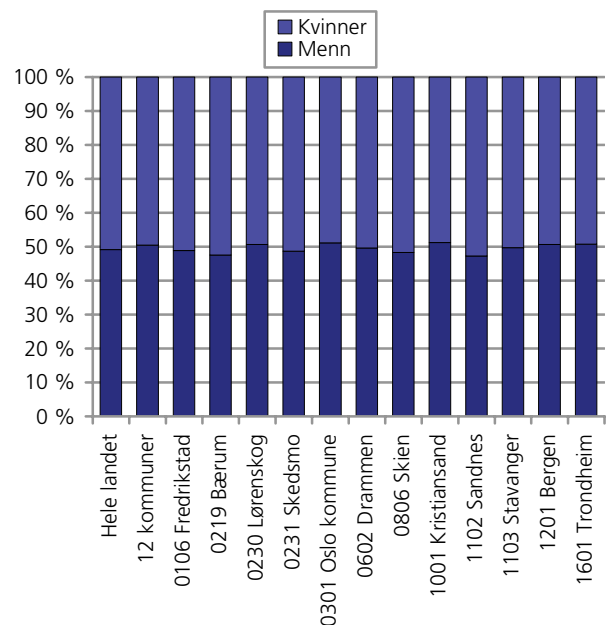
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.
Kartgrunnlag: Statens kartverk.

Figur 1.2a. Antall ikke-vestlige innvandrere etter utvalgte kommuner. Rangert etter størrelse. 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

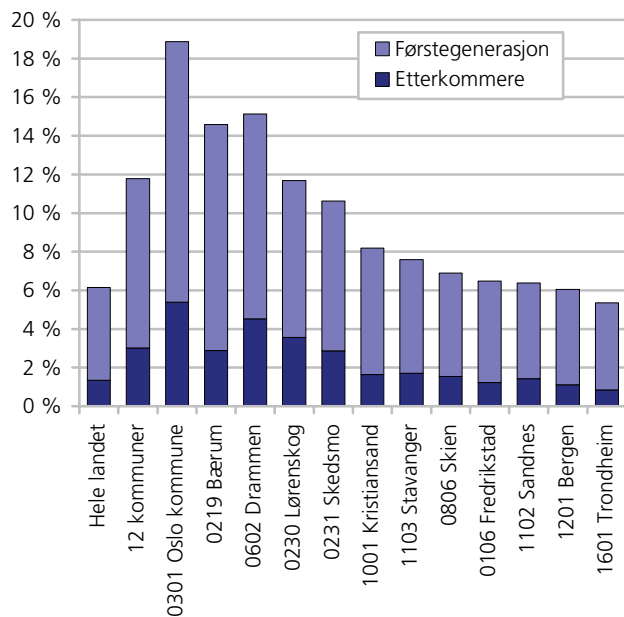
Figur 1.2.b. Etter kjønn. Prosent. 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.2 b viser at det er små forskjeller i kjønnsfordeling mellom kommunene. I de fleste kommunene er det like mange kvinner som menn, mens ytterpunktene representeres av Kristiansand med 48,8 prosent kvinner og Sandnes med 52,8 prosent kvinner. En kommune med mange nyankomne flyktninger vil nok ha et visst mannsoverskudd, mens kommuner som Bærum vil ha relativt mange etablerte familier som følge av tilflytting innen Norge, og de kan nok også ha et arbeidsmarked for kvinner. Oslo har samme andel kvinner som blant innvandrerbefolkningen i Norge. Her er det mange etterkommere, som av demografiske grunner har et lite mannsoverskudd.

Figur 1.3. Andel ikke-vestlig innvandrerbefolkningen av befolkningen i alt. Etter innvandrerkategori og utvalgte kommuner. 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Etterkommerne

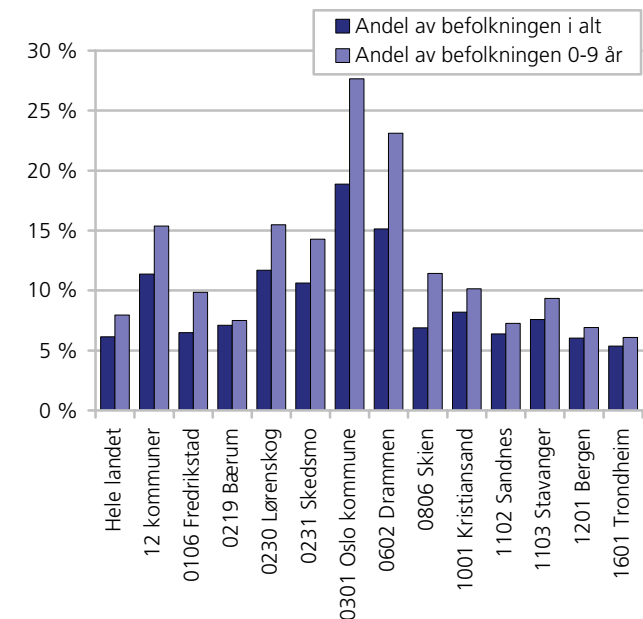
Andelen etterkommere av innbyggerne i kommunene følger i noen grad innvandrerandelen (figur 1.3), men det er unntak. I Oslo og omegnskommunene (unntatt Bærum) utgjør etterkommerne nesten 30 prosent av den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen, mens de på landsbasis utgjør 22 prosent. Dette er kommuner som har mange innvandrere med lang botid og dermed mange etterkommere, som pakistanere i Oslo og tyrkere i Drammen. En del av Oslos nabokommuner har også hatt en viss familieutflytting fra Oslo, som Lørenskog og Skedsmo. Bærum skiller seg ut fra disse med en andel etterkommere av befolkningen i alt som er på landsgjennomsnittet. Trondheim og Bergen har relativt få etterkommere. Der er det grupper med kortere botid, og det kan nok også tenkes en viss flytting av veletablerte innvandrere i retning av Oslo. For disse to byene spiller det også inn at de har universiteter med en viss innslag av studenter med bakgrunn fra ikke-vestlige land, og dermed blir andelen etterkommere lavere enn den ellers ville blitt.

Aldersfordeling

Det er relativt store forskjeller også i innvandrernes aldersfordeling mellom kommunene. Det er noe større andel innvandrere blant de yngste (alder 0-9 år) enn det er blant alle, men forskjellen er ikke større enn 8 mot 6 prosent på landsnivå (figur 1.4.a). Det er relativt flere barn i alle de største kommunene også, men forskjellen i Bærum er ubetydelig, og den er heller ikke stor i Bergen og Trondheim. I Oslo er 28 prosent av barna i alder 0-9 år ikke-vestlige innvandrere, mot 19 prosent i hele befolkningen i kommunen. I Drammen er det på samme måte, 23 prosent mot 15 prosent.

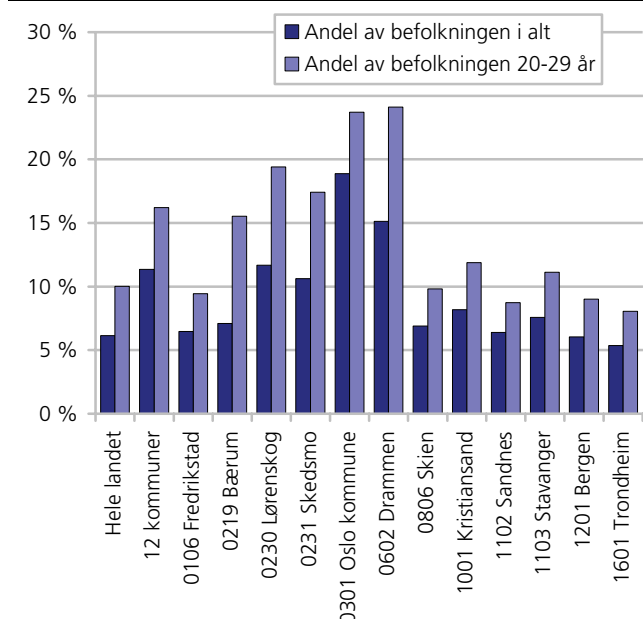
Dette har nok i stor grad å gjøre med at det er mange etterkommere i innvandrergrupper med lang botid, som de fra Pakistan, Tyrkia (og Marokko), og disse landgruppene har stort sett bosatt seg i Oslo og Drammen. Vi har tidligere nevnt utflytting fra Oslo som viktig for innvandrerbefolkningen i Lørenskog og Skedsmo, og den betyr nok mye for den relativt store andelen barn med innvandrerbakgrunn her. I Skien og Fredrikstad kan det aldersfordelingen henge sammen med hvilke flyktninggrupper som er bosatt der, og hvordan sekundærflyttingen arter seg.

Figur 1.4.a. Andel ikke-vestlige innvandrere av befolkningen i alt og 0-9 år. Kommune. 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.4.b. Andel ikke-vestlige innvandrere av befolkningen i alt og 20-29 år. Kommune. 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Innvandreroverskuddet i alderen 20-29 år er større for hele landet enn i aldersgruppa 0-9 år. 10 prosent at personer i alderen 20-29 år har innvandrerbakgrunn, mot 6 prosent i hele befolkningen (figur 1.4.b). Til gjengjeld er det svært få ikke-vestlige innvandrere i alderen over 50 år, og færre jo eldre grupper vi ser på. I både Oslo og Drammen har nesten 25 prosent av dem mellom 20 og 29 år innvandrerbakgrunn. Lavest er andelen i Trondheim med 8 prosent, og i Bergen, Sandnes og Fredrikstad med 9 prosent. Oslo har, sammen med Fredrikstad og Skien, en større andel innvandrere blant aldersgruppen 20-29 år enn blant gruppen 0-9 år. Forskjellen mellom Bærum og de andre kommunene er tydelig også her, Bærum er den eneste kommunen med betydelig større innvandrerandel blant unge voksne enn blant barn, 16 prosent mot 7 prosent.

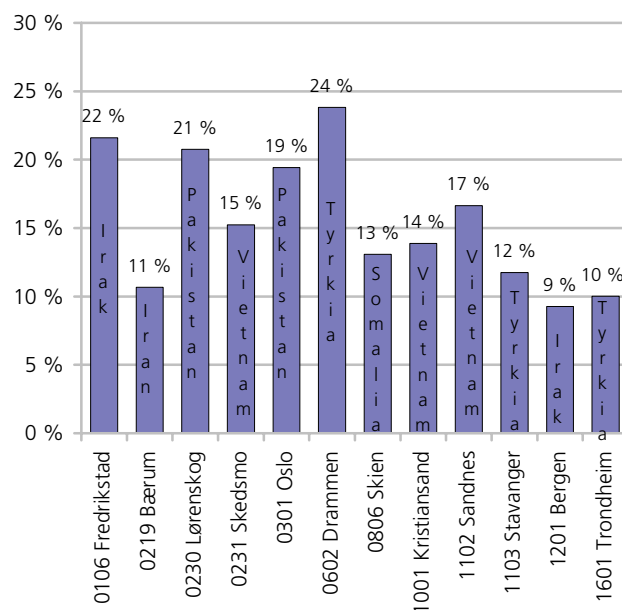
Konsentrasjon om enkeltgrupper

Mange av de demografiske forskjellene vi har sett foran henger sammen med hvilke innvandrergrupper som er størst i de ulike kommunene, og hvor mye den enkelte gruppen dominerer tallmessig i kommunens innvandrerbefolkning. Tabell 1.1 viser de tre største landgruppene i hver av våre 12 kommuner, mens figur 1.5 viser hvem som er størst, og hvor stor andel denne har.

Innvandrere med bakgrunn fra Vietnam er bare den tredje største ikke-vestlige gruppen (2/3 av Pakistan) men er likevel den største landgruppen i tre kommuner og nest størst i fire. Til tross for at Pakistan er størst på landsbasis, er de på topp bare i Oslo og Lørenskog, og kommer som nummer to i Skedsmo og Drammen. Utenfor Oslo-området er de på pallen bare i Sandnes, her som nummer 3. Tyrkere utgjør en gruppe som har fått stor oppmerksomhet i Drammen, men de er største gruppe også i Stavanger og Trondheim. Alle de ti største innvandrerlandene er med blant de tre på topp i minst en kommune. Chile som nummer femten kommer med i Kristiansand og i Bergen, mens Polen som nummer tolv kommer med i Bærum.

Det er store forskjeller mellom kommunene i hvor mye en enkelt gruppe dominerer tallmessig, se figur 1.5. Den største konsentrasjon har vi i Drammen, hvor nesten hver fjerde ikke-vestlige innvandrer har sin bakgrunn fra Tyrkia. I Fredrikstad kommer 22 prosent fra Irak, mens dem fra Pakistan utgjør om lag 20 prosent av Oslos og Lørenskogs ikke-vestlige innvandrere. Lavest konsentrasjon om en enkelt gruppe (en av ti) finner vi i Bergen, Trondheim og Bærum. Det er mot denne bakgrunn lett å tenke seg at integreringsarbeidet i Drammen og Bergen må bli svært ulikt.

Figur 1.5. Største ikke-vestlige innvandregruppes andel av ikke-vestlig innvandrerbefolkningen i kommunen. 2006



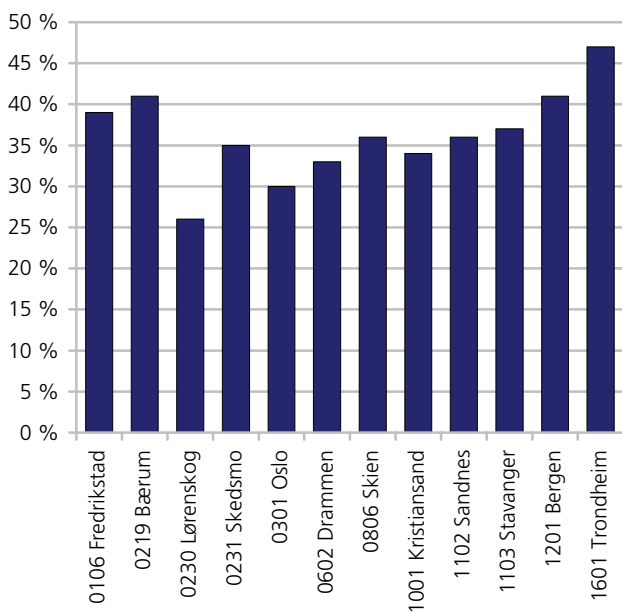
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.1. Største ikke-vestlige landgrupper i kommunene. 2006

Kommune	Største ikke-vestlige landgrupper		
	1	2	3
0106 Fredrikstad	Irak	Serbia og Montenegro	Bosnia-Hercegovina
0219 Bærum	Iran	Pakistan	Polen
0230 Lørenskog	Pakistan	Vietnam	Sri Lanka
0231 Skedsmo	Vietnam	Pakistan	Iran
0301 Oslo	Pakistan	Somalia	Sri Lanka
0602 Drammen	Tyrkia	Pakistan	Iran
0806 Skien	Somalia	Irak	Serbia og Montenegro
1001 Kristiansand	Vietnam	Chile	Serbia og Montenegro
1102 Sandnes	Vietnam	Bosnia-Hercegovina	Pakistan
1103 Stavanger	Tyrkia	Vietnam	Somalia
1201 Bergen	Irak	Vietnam	Chile
1601 Trondheim	Tyrkia	Vietnam	Irak

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.6. Andel av ikke-vestlig innvandrerbefolkning i kommunen med botid 0-5 år. 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Botid

Vi legger ofte til grunn at innvandrere med kort botid har større behov for kommunal og annen integreringsinnsats enn innvandrere med lang botid. De kommuner hvor de ikke-vestlige innvandrerne i kommunene har kort botid vil trolig skåre dårligere på levekårsindikatorene. Ett viktig unntak her er kvinner fra Pakistan, Tyrkia, Marokko, som ved sin perifere tilknytning til arbeidsmarkedet ofte skårer lavt på de levekårsindikatorene vi bruker. Derfor viser vi i figur 1.6 hvor stor andel av innvandrerne i hver kommune som har kortere enn 6 års botid i Norge.

Størst andel nyankomne er det i Trondheim med hele 47 prosent, mens andelen i Bergen, Bærum og Fredrikstad er nær 40 prosent. Den klart lavest andelen nyankomne er det i Lørenskog (26 prosent) og Oslo. Når andelen er så stor i Trondheim, har nok dette klar sammenheng med at det er en stor andel av dem som innvandrer til Trondheim som flytter videre til andre steder i Norge, men det er også en større gjenutvandring ut av landet herfra enn andre steder i landet, trolig knyttet til studenter som kommer for å være der i noen år og så reise videre eller hjem.

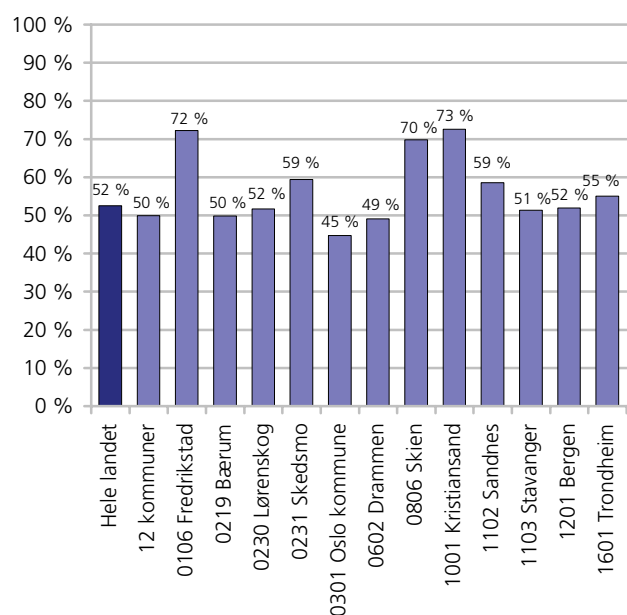
Den lave andelen med kort botid i Oslo henger sammen også med den store innvandrerbefolkningen som allerede finnes der, slik at tallet på nyinnvandrede må bli svært høyt om det skulle påvirke andelen. I forhold til innvandrerantallet blir det årlige antallet bosatte flyktninger i Oslo relativt lite. Til Lørenskog er det som tidligere nevnt mange innvandrere som flytter fra Oslo når de er godt nok etablert til å kunne konkurrere på boligmarkedet utenfor Oslo. Hovedtyngden av

de ikke-vestlige innvandrerne i kommunen tilhører grupper med lang botid (mer enn 10 års botid i Norge) bakgrunn fra Pakistan, Vietnam, Sri Lanka og Iran, og blant disse er det trolig de med relativt gode inntekter som kan flytte til Lørenskog.

Flyktninger

Flyktninger synes ofte å ha en vanskeligere vei inn i det norske arbeidsmarkedet enn andre ikke-vestlige innvandrere. Dette er grunnen til at det blir gitt integreringstilskudd til kommunene for de første fem årene etter bosetting, og for at nyankomne flyktninger skal delta i introduksjonsordningen. Alt annet likt, kan en anta at i tillegg til at en stor andel med kort botid er viktig for kommunale tiltak, så vil kommuner med mange flyktninger har andre utfordringer enn kommuner med få flyktninger. Figur 1.7 viser andelen flyktninger blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i våre 12 kommuner. Tiltakene som rettes mot flyktninger omfatter ikke personer født i Norge, og praktisk talt alle har sin bakgrunn fra ikke-vestlige land. Vi ser at kommunene grupperer seg i to. Kristiansand, Skien og Fredrikstad har vel 70 prosent flyktninger blant sine ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Dette skyldes dels stor vilje til å bosette flyktninger, som i Kristiansand og Skien, og dels stor sekundærflytting som i Fredrikstad. I Kristiansand er det flyktninger fra Vietnam og Chile, begge grupper med lang botid, som dominerer. Skien og Fredrikstad har flest flyktninger fra Irak, en gruppe som har gjennomsnittlig kort botid i Norge.

Figur 1.7. Andel flyktninger av ikke-vestlig innvandrerbefolkning i kommunen. 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

De andre kommunene har en andel flyktninger mellom 45 og 60 prosent, med lavest tall i Oslo og Drammen. Dette er begge kommuner med et betydelig antall av de første arbeidsinnvandrerne fra Pakistan, Tyrkia (og Marokko) og deres familier. Det har også vært et ønske å bosette flyktninger andre steder enn der det i utgangspunktet var flest innvandrere for å unngå unødige store konsentrasjoner av ikke-vestlige innvandrere. Selv om Oslo har lavest andel flyktninger av sin innvandrerbefolkning, utgjør likevel flyktningene en større andel av kommunens innbyggere her enn andre steder. Dette skyldes altså at konsentrasjonen av ikke-vestlige innvandrere uten bakgrunn fra flukt er enda mye større her enn andre steder. Lørenskogs relativt store andel flyktninger har nok sammenheng både med en viss primærbosetting av flyktninger, og at mange flyktninger som etablerte seg i arbeidsmarkedet i Oslo etter hvert flyttet ut til forsteder med bedre boligforhold.

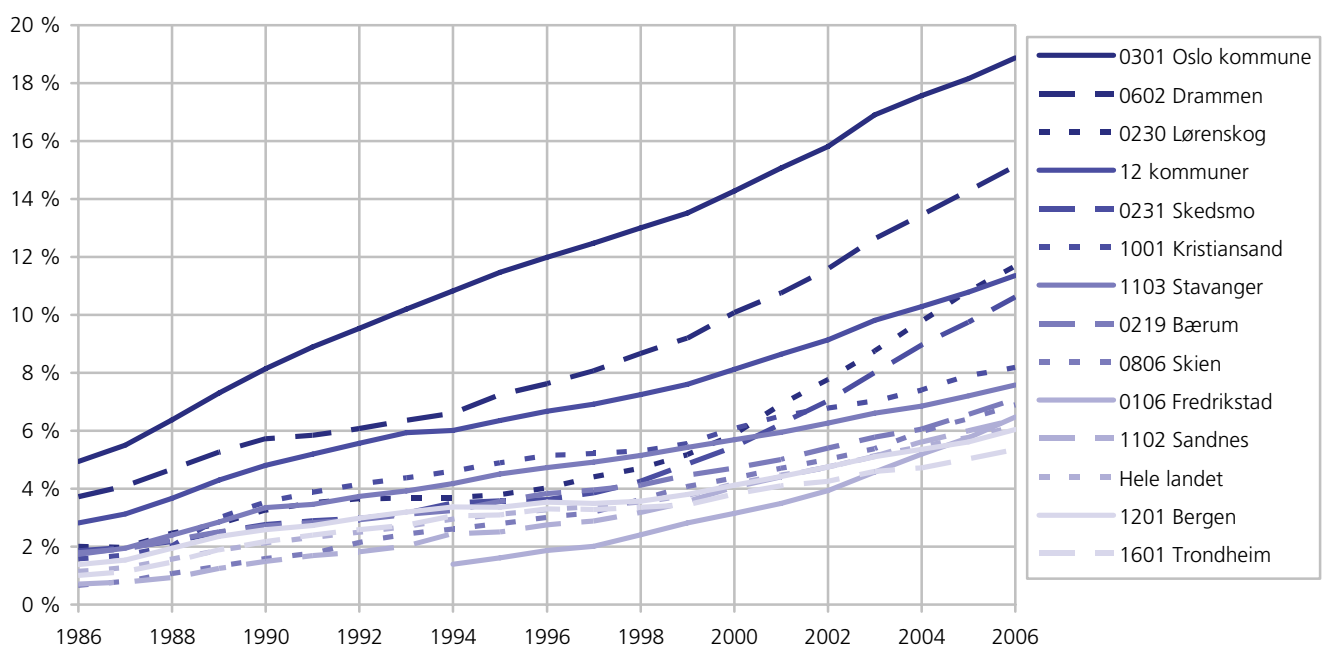
1.3. Befolkningsendringer

Den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen i Norge er seksdoblet de siste 20 årene, fra knapt 50 000 i 1986 til 285 000 i 2006. I prosent av folketallet er veksten fra 1,2 til 6,1. Figur 1.8 viser hvordan veksten har vært fra år til annet for våre 12 kommuner. Oslos andel har gått fra 5 til 19 prosent av folketallet, og Oslo har hatt den klart største andelen i alle årene. Likevel, i 1986 var innvandrerandelen i Oslo 4,5 ganger høyere enn i landet under ett mens den i 2006 var 3 ganger så høy. I starten av perioden lå ikke Drammen så langt etter Oslo, men tilveksten var mindre i Drammen på første halvdel av 1990-tallet. Deretter er vekstkurven for Oslo og Drammen ganske parallell. Lørenskog lå lenge blant de

med lavest innvandrerandel blant "våre" kommuner, og har sammen med Skedsmo hatt en relativt sterk vekst de siste årene. Lørenskog har siden 2001 vært nummer tre blant kommunene, men det siste året er den kommet litt høyere enn gjennomsnittet av de 12 kommunene. Kristiansand lå som nummer tre gjennom hele 1990-tallet, men veksten her har hele tiden vært litt langsommere enn blant Oslos forstadskommuner, slik at også Skedsmo nå har passert Kristiansand. Stavanger har hatt en utvikling nær Kristiansands, men hele tiden med litt lavere innvandrerandel. Med unntak av Fredrikstad har de øvrige kommunene fulgt landsgjennomsnittet ganske nært. Fredrikstad hadde ved etableringen av storkommunen i 1994 en klart lavere andel innvandrere, men denne andelen har steget raskt hele tiden deretter, og ligger nå med sine 6,5 prosent over gjennomsnittet for hele Norge.

Om vi som i figur 1.9 ser på veksten de siste 8 årene, har antallet ikke-vestlige innvandrere vokst fra 157 000 til 285 000, nesten en fordobling. Som antydnet i forrige avsnitt har Fredrikstad, Lørenskog og Skedsmo hatt den sterkeste veksten. I disse tre kommunene er antallet nær tre ganger så stort som det var i 1998, mens veksten i Oslo "bare" var på 1,6 ganger. Vi ser at i tillegg til Oslo hadde også de andre storbyene en i denne sammenheng relativt moderat tilvekst, mens Oslos nærmeste omegnskommuner og Sandnes alle hadde et antall som var mer enn 2,3 ganger høyere enn i 1998. Selv om veksttakten altså var høyest utenfor Oslo, kom likevel 37 000 av tilveksten på 128 000 ikke-vestlige innvandrere i Oslo.

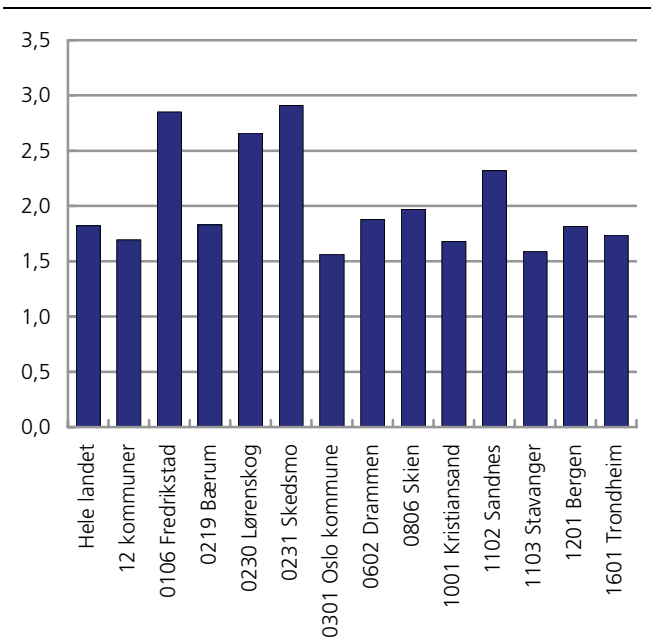
Figur 1.8 Andel ikke-vestlige innvandrere av befolkningen i alt i utvalgte kommuner. 1986-2006



Fredrikstad mangler tall før 1994 grunnet kommunesammenslåing.

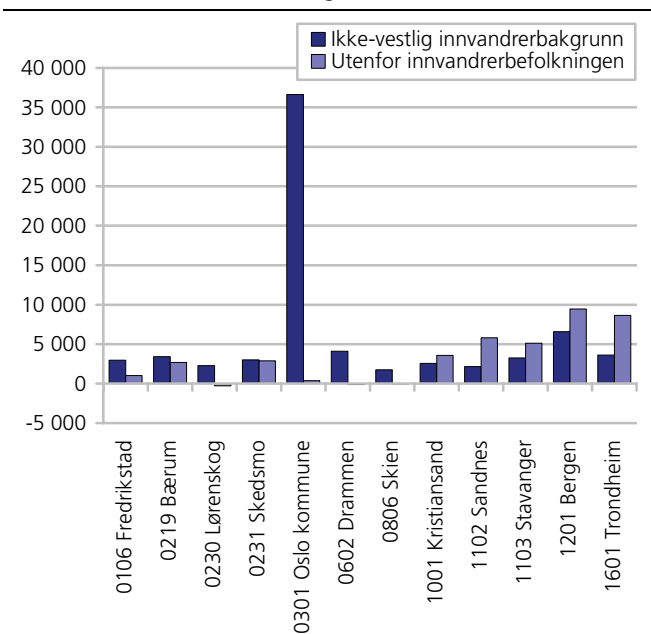
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.9. Vekst i ikke-vestlig innvandrerbefolkning etter kommune. 1998-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.10. Tilvekst 1998-2006 i og utenfor innvandrerbefolkningen



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Når innvandrerbefolkningens andel av Oslos befolkning vokser så sterkt, skyldes ikke det bare at innvandrerbefolkningen har vokst raskt, men også at befolkningen uten innvandrerbakgrunn ikke har vokst. Vi viser i figur 1.10 veksten i den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen og veksten for dem som ikke er med i innvandrerbefolkningen. De vestlige innvandrere er altså holdt utenfor her. Nesten all tilvekst i Oslo de siste ni årene er kommet i den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen (se mer om dette hos Blom 2006 a og b). I Lørenskog, Drammen og Skien har det

vært en svak nedgang i den befolkningen som ikke har innvandrerbakgrunn. I de andre kommunene har det vært en varierende vekst i begge grupper. Kristiansand, Sandnes, Stavanger, Bergen og Trondheim har hatt en mindre vekst i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen uten innvandrerbakgrunn. Samlet har Norge hatt en befolkningsvekst på 223 000 de siste 9 årene, av denne veksten kom 142 000 i innvandrerbefolkningen og 81 000 i den del av befolkningen som ikke har noen innvandrerbakgrunn. Det meste av veksten skyldes direkte innvandringsoverskuddet, men slik vår definisjon er, skyldes også 30 000 av tilveksten at antallet etterkommere har økt.

1.4. Levekår

Barnehage, skole, utdanning

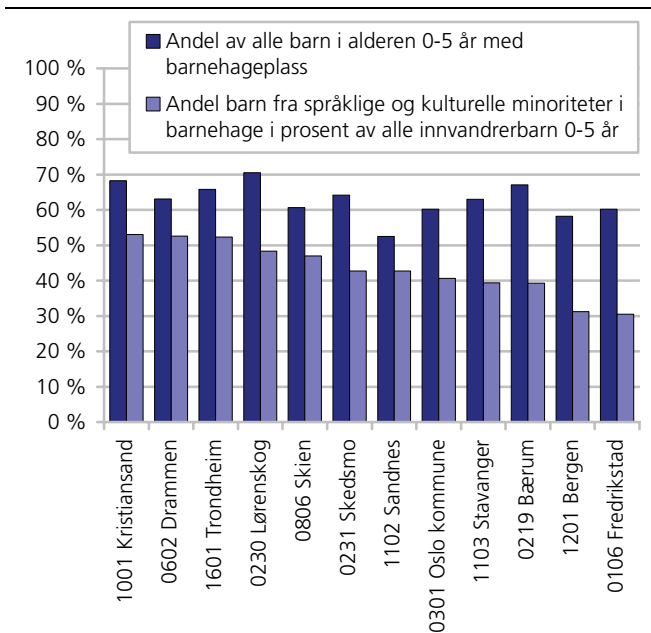
I beskrivelsen av den enkelte kommune har vi lagt en viss vekt på å beskrive innvandrernes og etterkommernes deltakelse i alle ledd i utdanningssystemet. I noen kommuner er det for få personer i enkelte aldersgrupper til at vi kan gi tall, men vi mener at utdanning er så viktig for den videre integrering at vi bruker plass på dette også i de tilfeller hvor vi ikke får dekket alle aktuelle kommuner.

Barnehage

Barnehagestatistikken kan ikke lages med utgangspunkt i å kople individene som går i barnehage med informasjon om deres og deres foreldres landbakgrunn. Vi er avhengig av summariske oppgaver som kommunene melder inn til KOSTRA, om andelen barn i alderen 0-5 år som er i barnehage, og den andelen barn fra språklige og kulturelle minoriteter utgjør av alle barn som er innvandrere eller etterkommere av innvandrere. Definisjonen av hvem som tilhører språklige og kulturelle minoriteter er ikke helt klar, og det tilsvarer ikke vår innvandrerdefinisjon. Likevel bruker vi disse tallene fordi de sier noe om betydelige forskjeller i bruk av barnehager mellom de ulike kommunene. Tallene foreligger ikke på en slik form at det har vært mulig å gi samletall for hele landet, eller for "våre" 12 kommuner.

Barn tilhørende minoritetene i denne statistikken har klart lavere deltagelse i barnehage enn andre, se figur 1.11. Forskjellen varierer fra 10-11 prosentpoeng i Sandnes og Drammen til 20 prosentpoeng i Oslo og hele 30 prosentpoeng i Fredrikstad. Dekningen blant minoritetsbarn er lavest i Fredrikstad og Bergen med 30 prosent, og høyest i Kristiansand og Drammen med 53 prosent. Dette tilsvarer akkurat den samlede barnehageandelen i Sandnes. Det er større variasjon mellom kommunene for minoritetene enn for majoriteten. Dekningen blant alle barn i kommunene ligger stort sett mellom 60 og 70 prosent, minst i Sandnes med 53 prosent og mest i Lørenskog med 71 prosent. Det synes vanskelig å forklare disse variasjonene i minoritetenes bruk av barnehage med ulik sammensetning av innvandrerbefolkningen.

Figur 1.11. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



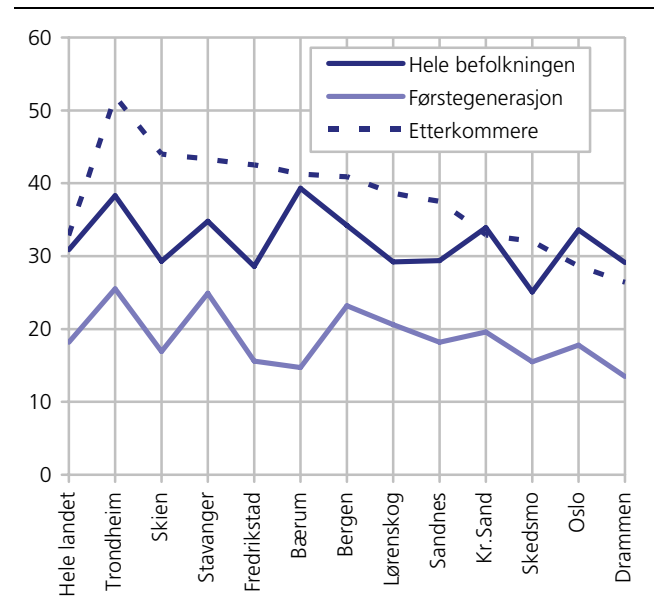
Kilde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Videregående og høyere utdanning

Grunnskolen er obligatorisk for alle, og alle grupper har tilnærmet 100 prosent deltakelse her. Når det gjelder videregående skole varierer det noe mer, særlig mellom innvandrere og etterkommere. Mange kommuner har for få innvandrere og etterkommere i alderen 16-18 år til at tallene blir særlig utsagnskraftige. Blant etterkommerne er andelen i høyere utdanning (88 prosent) nesten den samme som for alle i landet (90 prosent), mens førstegenerasjons innvandrere har langt lavere andel (71 prosent). I den siste gruppen vil det være relativt mange nyankomne, og det vil være mange av dem som er i grunnskolen.

Høyere utdanning skjer mest typisk i alderen 19-24 år, men også her vil det særlig blant nyankomne innvandrere være mange som er under utdanning på et lavere nivå. Figur 1.12 sammenlikner deltakelsen i høyere utdanning i denne alder for førstegenerasjons innvandrere, for etterkommere av innvandrere og for hele befolkningen. For hele befolkningen ligger våre 12 kommuner litt over landsgjennomsnittet. Statistikken viser deltakelse i høyere utdannelse blant de som er registrert *bosatt* i de ulike kommunene, slik at vi mister de som opprinnelig "er fra" en kommune, men som har meldt flytting og studerer i en annen kommune. Dette kan påvirkes av at en del studenter nå melder flytting til studiestedet, men universitetsbyene har ikke andeler særlig mye over landsgjennomsnittet. Etterkommerne ligger litt over gjennomsnittet for hele landet, og mye over befolkningen ellers i de fleste av våre 12 kommuner. De ligger noe lavere i Kristiansand, Oslo og Drammen. I Trondheim er deltakelsen særlig høy - mer

Figur 1.12. Deltakelse i høyere utdanning 19-24 år. Etter innvandrerkategori og kommune. 2006



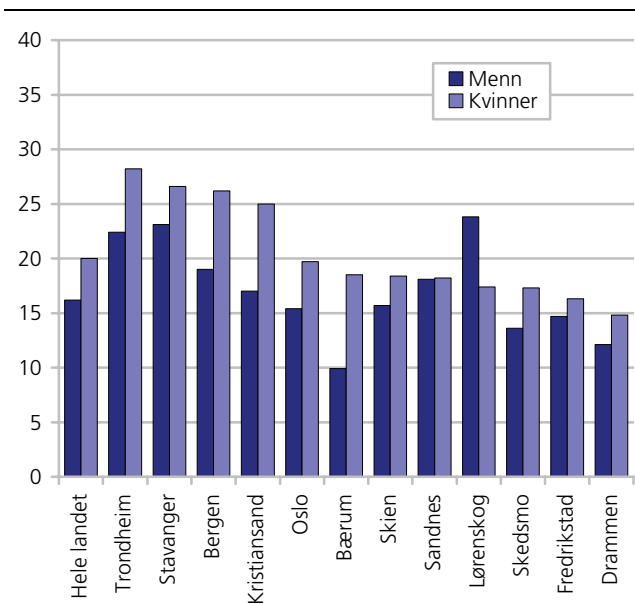
Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

enn halvparten av etterkommerne i alderen 19-24 er i gang med høyere utdanning. Dette bør nok i noen grad ses i sammenheng med tilflytting til byen av studenter. Deltakelsen i høyere utdanning i Oslo faller så vidt under gjennomsnittet for de 12 og for hele landet både for førstegenerasjon og etterkommerne.

Førstegenerasjons innvandrere i våre 12 kommuner ligger akkurat på landsgjennomsnittet for denne gruppen. Trondheim, Stavanger og Bergen har de største andelen, mens Drammen ligger på bunn. Her kan nok sammensetningen av innvandrergruppen (botid, landbakgrunn) også spille en rolle. Bærum skiller seg ut ved å ha nesten lavest andel under utdanning i førstegenerasjon, og høyest for etterkommerne. Dette henger nok sammen med mønsteret i tilflyttingen til Bærum. Bærum blir bosted for en del innvandrere som har greid seg godt i arbeidsmarkedet og som har inntekt klart over det som er vanlig for ikke-vestlige innvandrere (figur 1.18). Vi har inntrykk av at mange innvandrere har høye utdanningsambisjoner på sine barns vegne, og at de som bor i Bærum har økonomiske og andre muligheter til å følge disse ambisjonene.

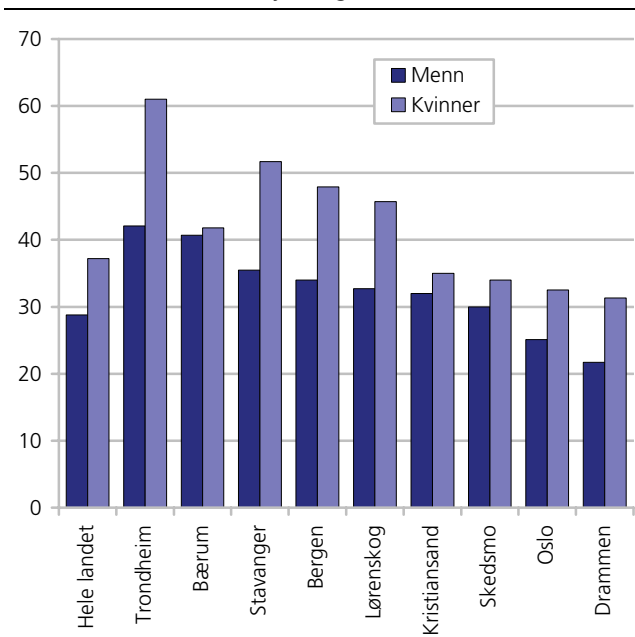
Det hevdes ofte at likestillingen mellom menn og kvinner er atskillig dårligere blant innvandrere enn blant andre. Det er også statistisk belegg for dette fra områder som sysselsetting, inntekt og andre. Som vi ser i figur 1.13 og 1.14 synes dette ikke å være tilfelle for deltakelse i utdanning. Dette kan muligens tas som tegn på at likestillingen kan være i forandring. Figur 1.13 viser deltakelse for menn og kvinner i høyere utdanning blant førstegenerasjons innvandrere i alderen 19-24 år i våre 12 kommuner. Førstegenerasjons innvandrere har klart lavere andel under ut-

Figur 1.13. Deltakelse i høyere utdanning, første generasjonsinnvandrere i alderen 19-24 år. Etter kjønn og kommune. 2006



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.14. Deltakelse i høyere utdanning, etterkommerne i alderen 19-24 år. Etter kjønn og kommune. 2006



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

danning enn befolkningen under ett (figur 1.12). Det er flere kvinner enn menn under utdanning også i denne gruppen, men kvinneoverskuddet er mindre enn det er i befolkningen under ett, 4 prosentpoeng mot 12 prosentpoeng for hele landet. Her ser vi bare på deltakelse i høyere utdanning, men det er også mange i disse aldersgruppene som fortsatt tar utdanning på lavere nivå. Dette er vanligere blant menn enn blant kvinner, slik at deltakelse i utdanning på lavere nivå gjør at kjønnsforskjellene i tendensen til å søke ut-

danning i denne aldersgruppen, blir betydelig mindre. I Lørenskog er det klart høyere andel under utdanning blant menn enn blant kvinner, mens det er likt for de to kjønn i Sandnes. Hos de andre er det klart flest kvinner som tar høyere utdanning. Høyest er andelen blant kvinner i Trondheim, noe som nok henger sammen med en viss innvandring og tilflytting til NTNU-studier.

Etterkommerne har mye høyere andel under utdanning, som figur 1.12 viste. Andelen blant dem i høyere utdanning er nesten som for gjennomsnittet i Norge, for kvinner er det 37 prosent i begge grupper, for menn er 29 prosent av etterkommerne under utdanning, mot 25 prosent av alle menn i Norge i denne aldersgruppen. Minst forskjell mellom kjønnene er det i Bærum, hvor vel 40 prosent av begge kjønn tar høyere utdanning. For de andre er forskjellene fra 5 til nesten 20 prosentpoeng. Over 60 prosent av kvinnelige etterkommere i Trondheim var i høyere utdanning høsten 2005. Oslo kommer lavere enn både landsgjennomsnittet for etterkommere, og lavere enn gjennomsnittet for disse 12 kommunene. Dette kan trolig ha noe med selektiv utflytting å gjøre, men kanskje også at det i Oslo er lettere enn mange andre steder å gå rett ut i arbeid etter fullført videregående. Noen av forskjellene mellom kommunene henger sammen med ulikheter i innvandrerbefolkningens sammensetning (f. eks. har innvandrere med bakgrunn fra Tyrkia lav utdanningsøking i Norge, og tallene for både innvandrere og etterkommere i Drammen vil være påvirket av dette).

Arbeidsmarked

For utdanning gir det mening å sammenlikne første generasjon og etterkommerne, mens det er relativt få etterkommere i hver kommune som er blitt gamle nok til å være etablert på arbeidsmarkedet. Derfor ser vi her bare på første generasjons innvandrere. Det er betydelig forskjell i sysselsettingsprosent mellom innvandrere og gjennomsnittet i Norge (figur 1.15). I en situasjon hvor mangel på arbeidskraft regnes som en viktig begrensende faktor for norsk økonomi, og hvor det ikke synes lett å fylle de kvotene spesialistinnvandring vi har, kan det synes overraskende at innvandrerne fortsatt har så mye lavere sysselsetting enn resten i Norge. I 4. kvartal 2005 var 69 prosent av befolkningen i alderen 16-74 år sysselsatt, mens dette gjaldt bare 52 prosent av første generasjonsinnvandrere. I hele befolkningen varierte sysselsettingen bare mellom 65 prosent (Fredrikstad) og 73 prosent (Sandnes). Blant innvandrerne varierte den fra 43 prosent (fortsatt Fredrikstad lavest, og Skien nesten like lavt) til 60 prosent i Lørenskog. Forskjellene henger i noen grad sammen med ulikheter i arbeidsmarkedet, vi ser i figur 1.15 at det er kommuner med lavest andel sysselsatte i alt som også har lav sysselsetting blant innvandrere. Nå kan nok innvandrerbefolkningens sammensetning på landgrupper og botid være like viktig, sammen med effekten av innenlandske flyttinger. Det kan være at noen som ikke kommer i

arbeid i den kommunen de ble bosatt opprinnelig flytter til steder hvor det bor flere fra samme land. Om de ikke får arbeid der heller, har de i hvert fall har et miljø å støtte seg til. Den høye andelen sysselsatte i Lørenskog henger nok sammen med at mange som er kommet godt inn i arbeidsmarkedet i Oslo-området etter hvert har økonomiske ressurser til å flytte ut til forsteder med bedre boliger og bomiljø. Den samme type flyttemønstre finner vi også hos dem uten innvandrerbakgrunn.

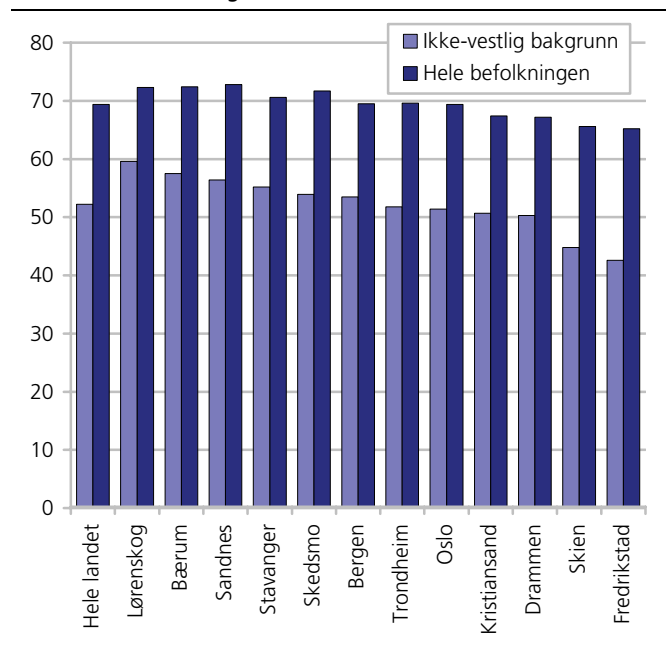
Forskjellen i sysselsettingsprosent mellom menn og kvinner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er relativt stor i alle kommunene, og gjennomgående større enn den er blant alle i Norge. I Norge har vi relativt liten forskjell i sysselsettingsprosent mellom kjønnene sammenlignet med de fleste andre land. Blant menn i Norge i alderen 16-74 år er 73 prosent sysselsatt, mot 66 prosent av kvinnene.

I alle våre kommuner er sysselsettingen lavere blant ikke-vestlige innvandrere enn blant befolkningen i alt, og det gjelder både kvinner og menn (se figur 1.16). Lørenskog kommer best ut for begge kjønn, med henholdsvis 66 prosent og 54 prosent. Kristiansand med 53 og 48 prosent er den eneste kommunen med mindre kjønnsforskjell enn det er for alle i Norge. Kommuner med lav sysselsetting for menn har også lav kvinnelig sysselsetting, mens noen kommuner med mange sysselsatte menn har relativt få kvinner sysselsatt (Skedsmo, Oslo og Drammen), mens andre kommuner skårer relativt høyt for begge kjønn, som Lørenskog og Bærum. At det blir såpass stor forskjell mellom kommunene i Oslo-området kan nok ha å gjøre med innvandrergruppens sammensetning og hvordan de innenlandske flyttingene slår ut. Det er i hovedsak bare innvandrere som er i arbeid som kan skaffe seg bolig i kommunene i Oslos nærmeste omegn, mens dem uten jobb ofte ikke har andre muligheter enn å bli boende der de bor.

De som er selvstendig næringsdrivende er tallmessig en liten gruppe, bare 5 prosent av hele befolkningen. Blant førstegenerasjons innvandrere er det 3 prosent. Når en sammenlikner er det verdt å huske på at om lag halvparten av de selvstendige i Norge er bønder og fiskere, yrker hvor vi finner få innvandrere. I figur 1.17 ser vi at det er relativt sett færre selvstendige i våre 12 kommuner enn i hele landet, men at det blant innvandrere er flere i de 12 enn ellers. At det er flere selvstendige utenfor de 12 enn i landet under ett skyldes at det er mange flere bønder og fiskere i resten av landet. Vi ser også at det i de store kommunene er flere selvstendige blant innvandrerne enn det er ellers i landet. Både er næringslivet i de store byene slik at det rom for egne foretak, og det finnes dessuten et marked for etnisk baserte bedrifter. Andelen selvstendige er større blant innvandrerne enn andre i Lørenskog og Skedsmo, alle andre steder er det færre blant innvandrerne. Også det at det er mange selvstendig næringsdrivende blant

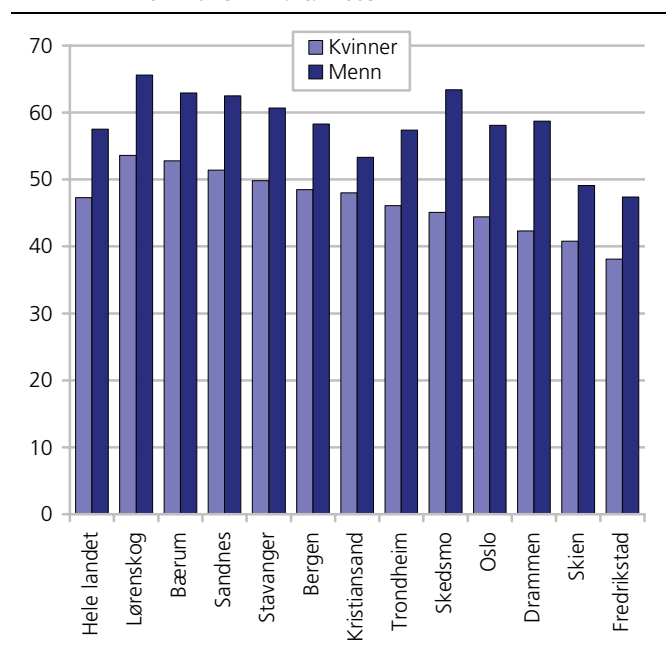
Lørenskogs og Skedsmos innvandrere må ses i sammenheng med at de innvandrerne som flytter hit fra Oslo må ha en god nok økonomi. I Kristiansand er andelen selvstendige blant innvandrerne bare halvparten av nivået for kommunen under ett, og også gjennomsnittet for Kristiansand ligger klart under landsgjennomsnittets.

Figur 1.15. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005



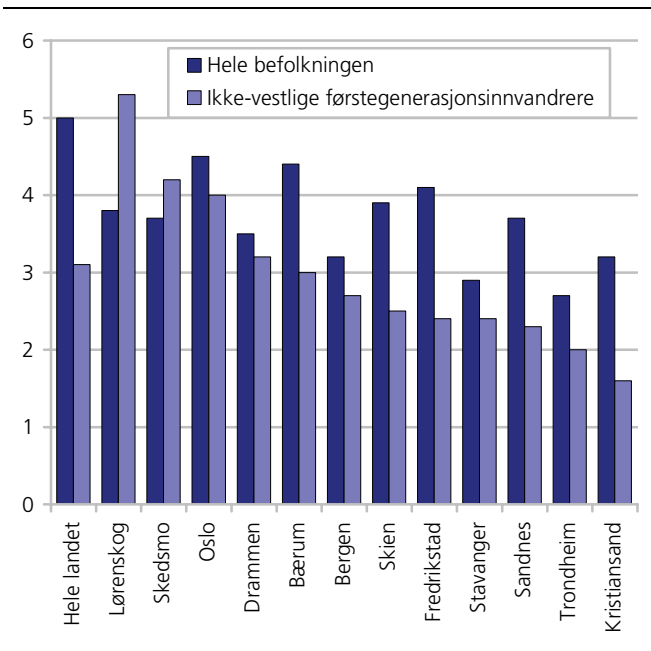
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.16. Sysselsatte førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn i prosent av bosatte, etter kjønn og kommune. 4.kvartal 2005



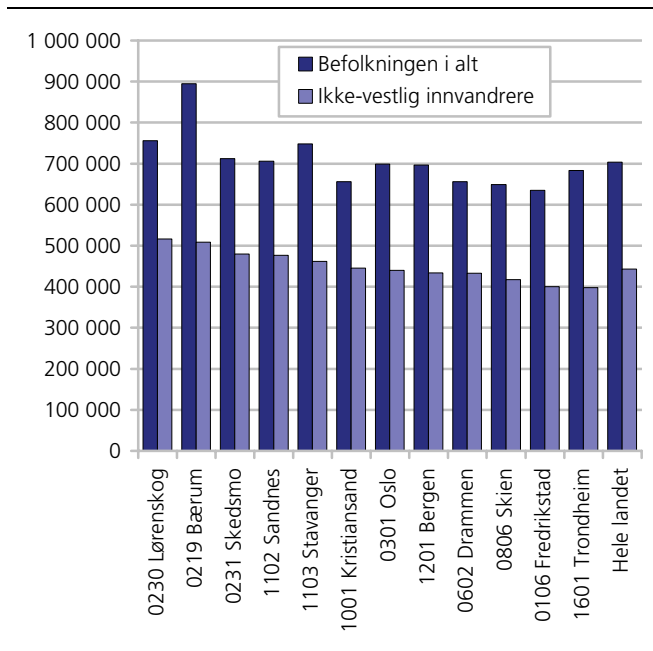
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.17. Personer som er selvstendig næringsdrivende. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.18. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004



Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

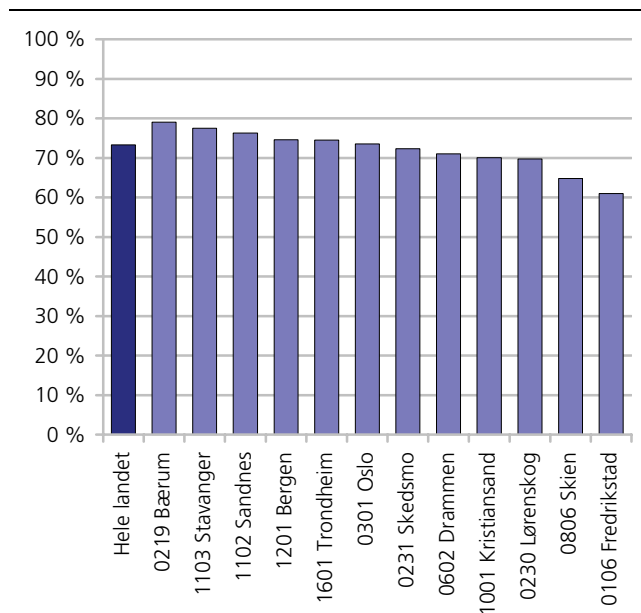
Inntekt

Den enkeltes inntekt er ofte et resultat av tilknytning til arbeidsmarkedet, og fattigdom er i Norge nært forbundet med manglende yrkesdeltaking, for innvandrere som for andre. Det er store regionale forskjeller i inntekt. Bynære områder rundt Oslo og Stavanger er på topp og utkantkommuner i Innlands-Norge og Nord-Norge og Trøndelag er på bunn. Blant innvandrerne er det også store forskjeller, men der betyr nok landbakgrunn og botid mye mer enn hvor i Norge man bor. Figur 1.18 viser at innvandrerne i Oslos forstadskommuner og i og ved Stavanger har den største medianinntekt². De kommunene hvor innvandrerne tjener minst har også relativt lav sysselsetting (figur 1.5). Selv i kommunen med høyest medianinntekt blant1 innvandrerne er deres inntekt langt lavere i landsgjennomsnittet, og mye (mer enn 100 000 kr) lavere enn i Fredrikstad, som har lavest medianinntekt blant våre 12 kommuner. Fredrikstad har som vi har sett relativt mange nyankomne og mange flyktninger. Innvandrerbefolkningen i Oslo og Drammen er preget av grupper med lave inntekter (fra Pakistan og Tyrkia), mens Trondheims lave tall kan nok ses i sammenheng med det store antallet studenter der.

Inntekt er viktig som grunnlag for å kunne velge seg det liv en ønsker. Men i forhold til integrering og aksept i samfunnet er det heller ikke uten betydning hvor denne inntekten kommer fra. De viktigste inntektspostene i tillegg til yrkesinntekt er overføringer, og for befolkningen under ett også kapitalinntekt. Det er trolig lettere å bli oppfattet som et vanlig medlem av det norske samfunn om inntekten stammer fra eget arbeid enn om den stammer fra overføringer. Vi viser derfor i figur 1.19 hvordan gjennomsnittlig yrkesinntekt som andel av gjennomsnittlig samlet inntekt varierer mellom kommunene. Størst andel utgjør yrkesinntekten av den samlede inntekten i Bærum og Stavanger med nesten 80 prosent. Lavest er den i Fredrikstad med bare så vidt 60 prosent. De kommunene med lavest andel yrkesinntekt er i hovedsak kommuner med mange flyktninger, og mange nyankomne. De kan en vente kommer lavt på dette målet. Det kan virke overraskende at Lørenskog, som har kommet i den positive enden for mange andre variable, blir såpass dårlig plassert her. Dette skyldes ikke at innvandrere i Lørenskog mottar overføringer fra det offentlige i større grad enn i andre kommuner, men at noen av kommunens ikke-vestlige innvandrere har svært høye kapitalinntekter.

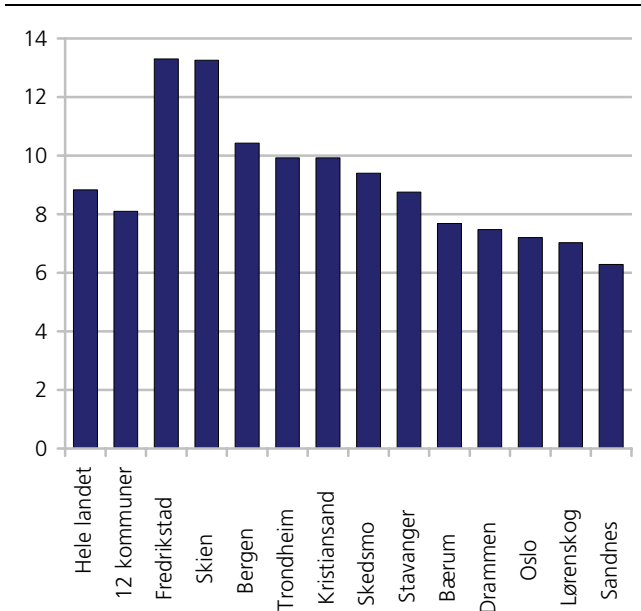
² Medianinntekten er inntekten som deler gruppen i to eksakt like store deler dersom inntekten til alle parene i hver kommune sorteres etter stigende rekkefølge. Medianen er således et mål som er mindre sårbar for ekstremt lave eller ekstremt høye verdier enn det gjennomsnittet er.

Figur 1.19. Gjennomsnittlig yrkesinntekt som andel av gjennomsnittlig samlet inntekt for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn, hvor begge er innvandrere og hovedinntekts-haveren er ikke-vestlige innvandrere. Kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år



Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.20. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og kommune. 2005. Prosent



Kilde: NAV.

For den enkelte kommune er det viktig at innvandrerne får mulighet til å forsørge seg med eget arbeid, og ikke belaste sosialbudsjettet for mye. I figur 1.20 viser vi hvor stor andel det er blant ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrere over 18 som har mottatt sosialhjelp i mer enn 6 måneder i 2005. Av alle i Norge

mottok 1,5 prosent sosialhjelp i mer enn 6 måneder i 2005. Blant innvandrerne er andelen seks ganger så stor, og den varierer blant våre kommuner fra vel 6 prosent i Sandnes til vel 13 prosent i Fredrikstad og Skien. Lørenskog, Oslo, Drammen og Bærum har andeler under 8 prosent. Variasjonen mellom kommunene skyldes i noen grad sammensetningen av innvandrerbefolkningen, og også hvor vellykket det har vært å få innvandrerne inn på arbeidsmarkedet. Fredrikstad og Skien har lav sysselsettingsprosent, men det har også Drammen med lav andel på varig sosialhjelp. Det er også relativt mange flyktninger i Fredrikstad og Skien, og like mange i Kristiansand som ikke har så høy andel på varig sosialhjelp. Variasjoner i bruken av sosialhjelp mellom kommunene lar seg ikke forklare med en enkelt variabel knyttet til innvandrerne, og i tillegg kan det også hende at kommunene har ulik praksis i valg mellom ulike stønadsordninger.

1.5. Demografien i Oslos bydeler

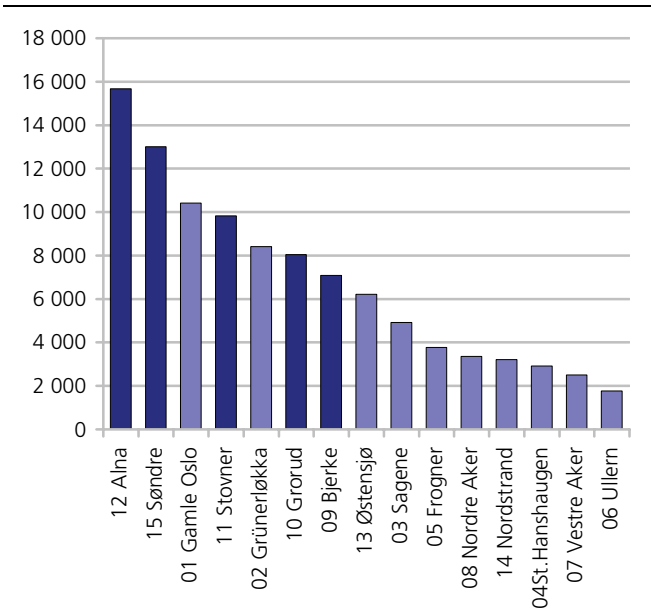
Fem av de bydelene i Oslo som har de største andeler og antall ikke-vestlige innvandrere er kommet med i det såkalte Groruddalsprosjektet, og vi har beskrevet deres demografi og levekår i kortere form, men over samme lest som de kommunale beskrivelsene. Vi skal her gi en sammenlikning av noen innvandrer-demografiske forhold i disse bydelene, til sammenlikning bydelene i mellom, og med hele Oslo.

Antall og andeler i de fem bydelene

Vi starter med antallet ikke-vestlige innvandrere i alle hovedstadens 15 bydeler (figur 1.21). Alna har flest, og har flere enn i Bergen. Gamle Oslo og Grünerløkka kommer som nummer 3 og 5 blant bydelene, med de var med i tiltaksplanen for Oslo Indre Øst, og er ikke med i denne nye satsningen. Bjerke bydel med sine 7 000 ikke-vestlige innvandrere har færre enn Bergen, Stavanger, Trondheim og Drammen, men flere enn Kristiansand og alle andre kommuner. Færrest ikke-vestlige innvandrere har Ullern bydel. Blant norske kommuner ville den rangere som nummer 19.

Når vi ser på de relative tallene (figur 1.22) ser vi at våre fem bydeler er de med den største andelen. Alle bydelene i Oslo har høyere andel ikke-vestlige innvandrere enn det er i landet som gjennomsnitt. Gamle Oslo og Grünerløkka kommer som nummer 6 og 7 blant bydelene, og i disse to bydelene har det de seinere årene ikke vært særlig tilvekst i andelen ikke-vestlige innvandrere. Selv om det er større innvandrerandel i alle bydelene i Oslo enn i landet under ett, er det likevel den store variasjonen som preger bildet, med hovedtyngden av innvandrere i Indre by Øst, i drabantbyene i Groruddalen og særlig Søndre Nordstrand.

Figur 1.21. Ikke-vestlige innvandrere etter bydel i Oslo, 1. januar 2006

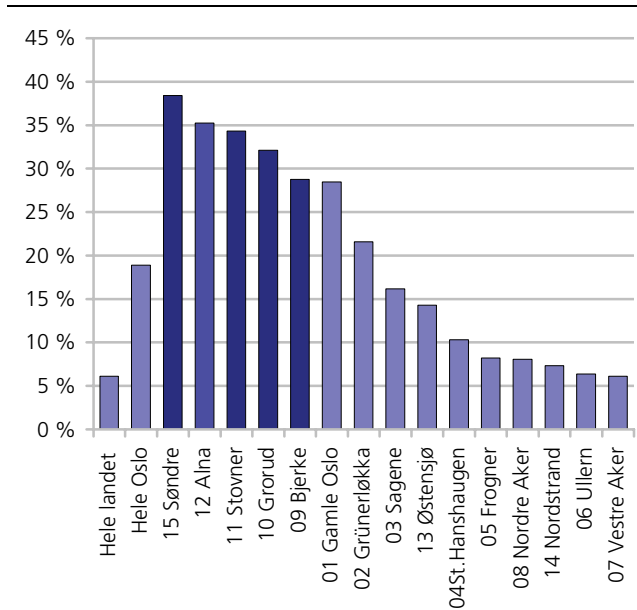


Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det kom en helt ny bydelsinndeling i Oslo 1.1. 2004. Når en regner innvandrerbefolkningen tilbake i tid for de nye bydelene, var det større innvandrerandel i Gamle Oslo enn i drabantbyene fram til år 2000, med 30,1 prosent ikke-vestlige innvandrere. Andelen har vært stabil eller gått litt ned i Gamle Oslo og Grünerløkka etter år 2000, mens den har økt med over 10 prosentpoeng fra 2000 til 2006 i fire av våre bydeler, og med nesten 10 prosentpoeng i Søndre Nordstrand (Oslo-Speilet 2006). For en nærmere analyse av utviklingen i innvandrerbefolkningen, og av hvilke endringsprosesser som ligger bak, se Blom 2006a.

Det er stor interesse for analyser av den ikke-vestlige innvandrerbefolkningens bosetting i Oslo, hvor graden av segregasjon og utviklingen i den står i fokus. Bosettingen blir stadig noe mer segregert, men segregasjonen er ganske moderat sammenliknet med storbyer ellers i Europa og i USA, og Oslo har ikke gettoer i ordets vanlige betydning. For beskrivelse og analyse av segregasjonen i Oslo, viser vi til Blom (2002, 2004a 2004b og Blom 2006 b). Selv om det er mange innvandrere i deler av byen, er det likevel ingen bydel hvor andelen ikke-vestlige innvandrere kommer over 40 prosent. Om vi ser på et lavere regionalt nivå, vil det være 20 av 552 folketellingskretser i Oslo hvor mer enn halvparten av befolkningen var ikke-vestlige innvandrere. Det er ingen tellekretser hvor andelen fra en enkelt nasjonalitet kommer over 30 prosent.

Figur 1.22. Andel ikke-vestlige innvandrere av befolkningen i alt i Oslo, 01.01. 2006



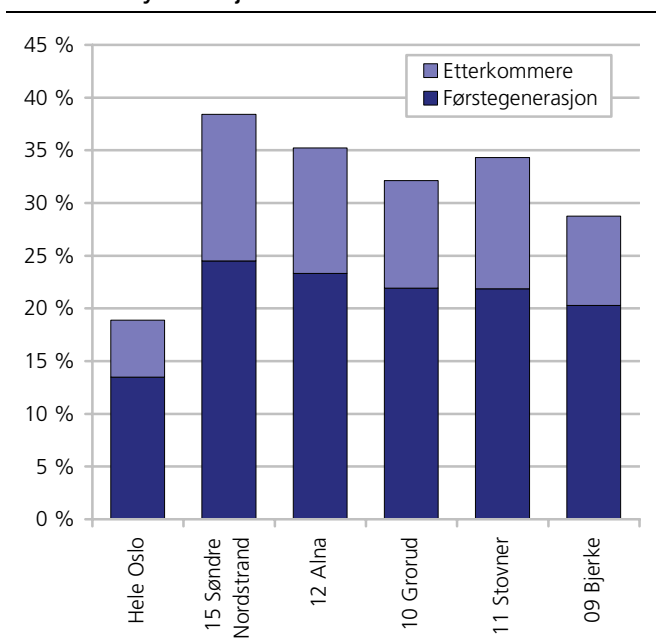
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Etterkommere

Oslo har høyere andel (og mye større antall) etterkommere i sin innvandrerbefolkning enn andre kommuner, og i Stovner, Søndre Nordstrand og Alna er andelen etterkommere i innvandrerbefolkningen større enn en tredel. Dette betyr at det i disse bydelene er særlig vanlig med barnefamilier blant innvandrerne. Både boligstruktur og prisnivå gjør dette til naturlige valg for innvandrerfamilier som slår seg til i Oslo. For Oslo under ett er andelen etterkommere 29 prosent, mens det i den samlede ikke-vestlige innvandrerbefolkningen er bare om lag 15 prosent som er etterkommere. Etterkommerne er en klart prioritert målgruppe for inkluderingstiltak, og vi finner altså 43 prosent av de ikke-vestlige etterkommerne i Oslo, mot 33 prosent av førstegenerasjons innvandrere fra ikke-vestlige land.

Grunnen til at det er en større andel av etterkommerne enn av alle ikke-vestlige innvandrere som bor i Oslo, er at mange innvandrere som regner med å leve permanent i Norge slår seg ned i Oslo, og at det er en mye større andel i Oslo med lang botid. Dermed har de hatt god tid på seg til å stifte familie og å få barn, og det er ofte så mange i Oslo som er kommet fra samme land at det er mulig å finne en partner blant andre innvandrere. Mange miljøer holder også god kontakt med tidligere hjemland slik at mange gifter seg med personer som bor der før ekteskapet inngås. En betydelig andel av de innvandrerne som kommer til Norge hvert år er flyktninger og deres familier. De bosettes i utgangspunktet heller utenfor enn i Oslo, slik at andelen nyankomne er mye større i disse kommunene enn i Oslo. Mange flyktninger flytter etter hvert inn til Oslo, slik at flere og flere samles der når botiden øker.

Figur 1.23. Andel ikke-vestlig innvandrerbefolkningen av befolkningen i alt. Etter innvandrerkategori. Utvalgte bydeler. 1. januar 2006



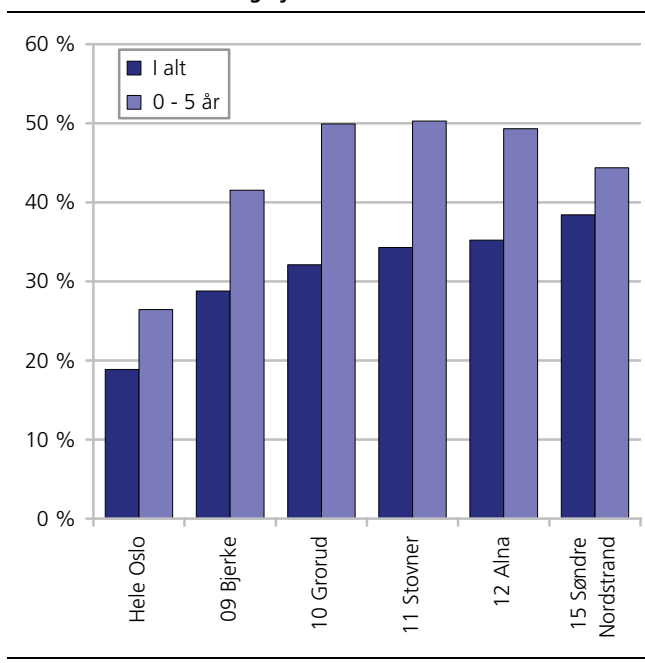
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Aldersfordeling

Det er i stor grad de samme mekanismer som forklarer de betydelige forskjellene vi finner mellom ulike bydeler i innvandrernes aldersstruktur. Figur 1.24 a viser at halvparten av barna i alderen 0-5 år i bydelene Grorud og Stovner er ikke-vestlige innvandrere eller etterkommere, mens innvandrernes andel av befolkningen under ett i bydelene er nær en av tre. Dette er områder hvor det er mange barnefamilier i innvandrerbefolkningen, og få barnefamilier blant dem uten innvandrerbakgrunn. I Søndre Nordstrand er det annerledes. Der er det mange barnefamilier både med og uten innvandrerbakgrunn, slik at andelen småbarn blir mindre forskjellig fra andelen blant hele befolkningen enn det er i de fire andre bydelene.

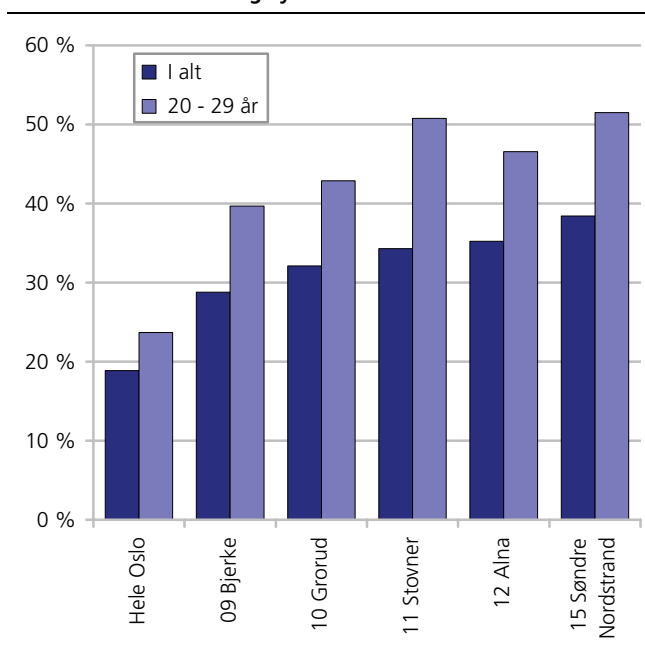
Figur 1.24 b viser andelen den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen utgjør i aldersgruppen 20-29 år i bydelene. Andelen utgjør over 50 prosent i Stovner og Søndre Nordstrand, og noe mindre i de andre tre. I Grorud var innvandrerandelen blant småbarna over 50 prosent, og "bare" 43 prosent blant dem 20-29. I Søndre Nordstrand var det omvendt, der var det over 50 prosent blant personer i 20-årene, og "bare" 44 prosent blant barna.

Figur 1.24a. Andel ikke-vestlige innvandrere av befolkningen i alt etter alder og bydel. 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.24b. Andel ikke-vestlige innvandrere av befolkningen i alt etter alder og bydel. 2006

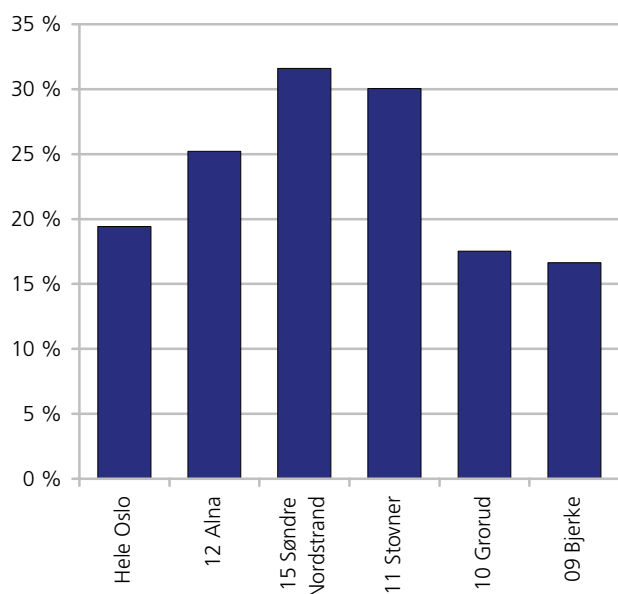


Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Konsentrasjon om enkeltgrupper

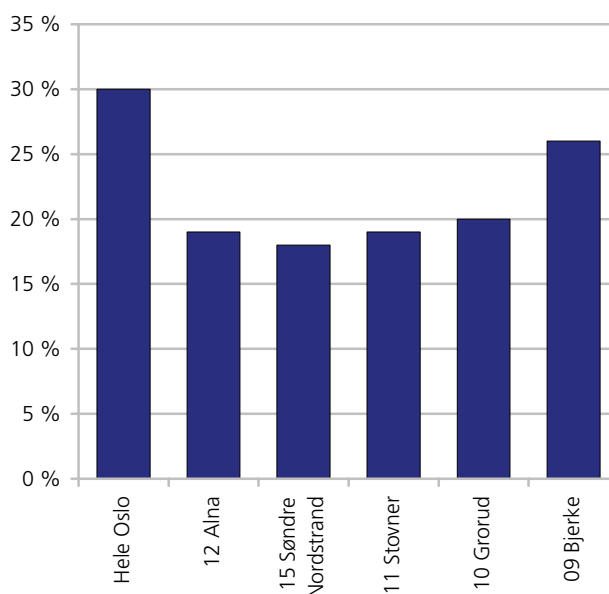
Vi har sett at innvandrere med bakgrunn i Pakistan er den klart største innvandrergruppen i Oslo, med 19 prosent av den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen, nesten 20 000 personer. Deretter kommer Somalia med 8 000 og Sri Lanka med 7 000. For å sette disse tallene i perspektiv, kan vi nevne at ingen kommuner utenom Oslo har så mange innvandrere som 20 000, og at av kommunene i Norge er det bare Bergen, Stavanger og Drammen som har flere enn 8 000 ikke-vestlige innvandrere.

Figur 1.25. Største ikke-vestlige innvandrergroupes andel av ikke-vestlig innvandrerbefolkningen i Oslo og bydeler. 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 1.26. Andel av ikke-vestlig innvandrerbefolkning i utvalgte bydeler med botid 0-5 år. 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.2. Største ikke-vestlige landgrupper i kommunene. 2006

Bydel	1	2	3
Hele Oslo	Pakistan	Somalia	Sri Lanka
12 Alna	Pakistan	Tyrkia	Sri Lanka
15 Søndre Nordstrand	Pakistan	Somalia	Tyrkia
11 Stovner	Pakistan	Sri Lanka	Vietnam
10 Grorud	Sri Lanka	Pakistan	Tyrkia
09 Bjerke	Sri Lanka	Pakistan	Irak

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

De med bakgrunn fra Pakistan utgjør over 30 prosent av den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen i Søndre Nordstrand og Stovner. I antall utgjør de over 4 000 og nesten 3 000 personer. De fra Pakistan utgjør også største gruppe i Alna med 4 000. Til tross for at innvandrerbefolkningen med bakgrunn fra Sri Lanka bare utgjør 36 prosent av antallet fra Pakistan, utgjør de flertallet både i Grorud (1 400) og Bjerke (1 300) bydeler. Her rangerer Pakistan som nummer to i begge bydelene. I disse bydelene er det jevnere fordeling mellom mange grupper enn det er i Søndre Nordstrand og Stovner. Somaliere er den nest største gruppen i Oslo, men når opp blant de største bare i Søndre Nordstrand, hvor det bor 900 med bakgrunn fra Somalia.

Botid

Vi har tidligere i oppsummeringen vært inne på at den demografiske sammensetningen av innvandrerbefolkningen i Oslo avspeiler at den består av mange personer med relativt lang botid. Figur 1.26 viser dette mer direkte. 30 prosent av innvandrerne i Oslo har bodd i Norge i 0-5 år. Det er mindre enn i alle andre store kommuner unntatt Lørenskog, og det er også mindre enn andelen for hele landet som er 32 prosent. Også innenfor Oslo er det store forskjeller, og blant vår fem bydeler er det bare i Bjerke andelen med botid lenger enn 0-5 år er over 20 prosent. Til sammenlikning var andelen i Trondheim 47 prosent. Det er nok viktig å ta hensyn til botidsfordelingen når tiltak skal tilpasses den enkelte kommune og bydel.

Befolkningsendringer

Det er ikke like enkelt å gi en enkel beskrivelse av endringer i befolkningens sammensetning i Oslos bydeler som det er i landets kommuner, fordi bydelsinndelingen har gjennomgått store endringer flere ganger, sist ved etableringen av de 15 nåværende bydelene i 2004. Blom 2006a og b har en grundig analyse av utviklingen, med vekt på femårsperioden rundt siste århundreskifte. Som vi ser også i Oslo-arket, har innvandringen direkte eller indirekte bidratt til det aller meste av befolkningsveksten i Oslo det siste ti-året. Det kommer også klart fram at mye av tilveksten i de gamle og nye drabantbyene (som "våre" fem bydeler tilhører), skyldes tilflytting fra Oslo Indre Øst, i tillegg til direkte innvandring fra utlandet og et stort fødselsoverskudd i en relativt ung innvandrerbefolkning.

2. Fakta om innvandrerbefolkningen i Fredrikstad

2.1. Demografi

- Hver tolvte innbygger i Fredrikstad har innvandrerbakgrunn (8,5 prosent av befolkningen)
- Størsteparten av disse (6,1 prosent) har ikke-vestlig bakgrunn
- 3,8 prosent av innbyggerne i Fredrikstad har flyktningbakgrunn (mot 2,5 prosent på landsbasis)
- 4,9 prosent av innbyggerne i Fredrikstad er utenlandske statsborgere, omtrent samme andel som i hele Norge
- En tredjedel av alle førstegenerasjonsinnvandrere i Fredrikstad har bodd i Norge i mindre enn 6 år.

Ved inngangen til 2006 talte Norges befolkning 4,6 millioner personer. Innvandrerbefolkningen utgjorde 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

8,5 prosent av innbyggerne i Fredrikstad har innvandrerbakgrunn og kommunen har med det en innvandrerandel som ligger omtrent på landsgjennomsnittet, men det er likevel bare 24 kommuner som har en høyere andel innvandrere enn Fredrikstad. I absolutte tall har Fredrikstad den niende største innvandrerbefolkningen av kommunene i Norge.

1,6 prosent av innvandrerbefolkningen i Norge var bosatt i Fredrikstad ved inngangen til 2006. Av de 70 800 personene som var bosatt Fredrikstad 1. januar 2006, var 6 040 del av innvandrerbefolkningen. 76 prosent av Fredrikstads innvandrerbefolkning hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land. Dette er som for landsgjennomsnittet og mye mindre enn i de områdene hvor det bor flest innvandrere.

Bakgrunn fra 113 ulike land

Innvandrerbefolkningen i Fredrikstad har bakgrunn fra 113 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse i Irak med rundt 990 personer, eller 16,4 prosent av alle innvandrerne. Personer med bakgrunn fra Serbia og Montenegro (530), fra Bosnia-Hercegovina (470), Sverige og Somalia (450 hver seg), Danmark (330) og Iran (310) følger på de neste plassene, og utgjør de klart største gruppene.

Som tabell 2.1 viser, hadde Fredrikstad 1,5 prosent av landets befolkning per 1. januar 2006. 1,6 prosent av landets innvandrerbefolkning bodde i kommunen, med andre ord er innvandrerbefolkningen representert i Fredrikstad kommune i like stor grad som i landet som et hele (8,5 mot 8,3 prosent). Av alle med ikke-vestlig bakgrunn, bodde 1,6 prosent i Fredrikstad, mens andelen for personer med vestlig bakgrunn lå på 1,4 prosent.

Figur 2.1 viser landbakgrunn fordelt på verdensdeler. 47 prosent av alle personer som inngår i innvandrerbefolkningen har europeisk bakgrunn, mens 37 prosent har asiatiske bakgrunn (medregnet tyrkisk).

12,6 prosent av innvandrerbefolkningen i Fredrikstad har afrikansk landbakgrunn, og 3,3 prosent har bakgrunn fra Amerika eller Oseania. I absolutte tall har 940 innvandrere sin opprinnelse fra andre nordiske land, 1 900 fra andre europeiske land, 760 fra Afrika, 2 230 fra Asia (inklusive Tyrkia), 90 fra Nord-Amerika og Oseania og 100 fra Mellom- og Sør-Amerika.

Tabell 2.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Fredrikstad

	Hele landet	Prosent av folketallet i hele landet	Befolkningen i Fredrikstad	Prosent av folketallet i Fredrikstad	Prosent som bor i Fredrikstad per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100,0	70 791	100,0	1,5
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	6 036	8,5	1,6
Av dette					
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	1 454	2,1	1,4
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	4 582	6,5	1,6

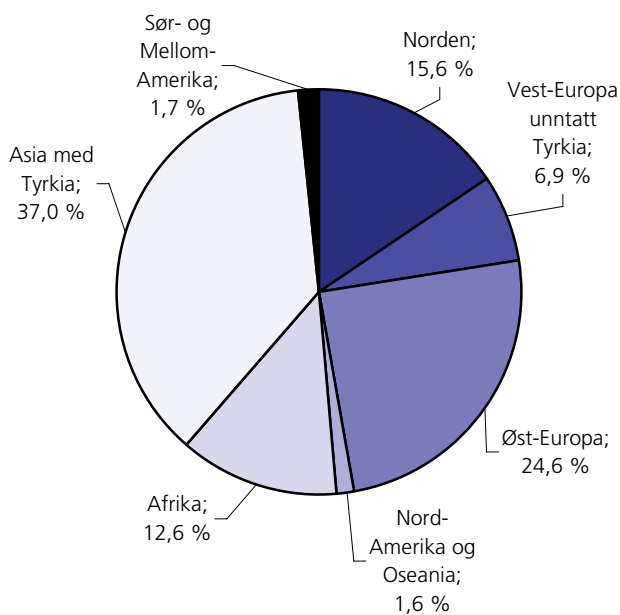
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.2. Innvandrerbefolkningen i Fredrikstad og hele landet, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Fredrikstad

Landbakgrunn	Innvander- befolkningen i Fredrikstad	Andel av inn- vandrerbefolk- ningen i Fredrikstad	Andel første- generasjonsinn- vandrere i prosent	Andel etter- kommere i prosent	Innvander- befolkningen i hele landet	Andel bosatt i Fredrikstad
I alt	6 036	100 %	84 %	16 %	386 699	1,6 %
Irak	990	16 %	80 %	20 %	20 076	4,9 %
Serbia og Montenegro	531	9 %	77 %	23 %	12 905	4,1 %
Bosnia-Hercegovina	468	8 %	86 %	14 %	14 822	3,2 %
Sverige	448	7 %	94 %	6 %	23 489	1,9 %
Somalia	445	7 %	82 %	18 %	18 015	2,5 %
Danmark	333	6 %	95 %	5 %	19 179	1,7 %
Iran	312	5 %	85 %	15 %	14 362	2,2 %
Vietnam	175	3 %	54 %	46 %	18 333	1,0 %
Tyskland	174	3 %	92 %	8 %	12 900	1,3 %
Polen	151	3 %	92 %	8 %	11 864	1,3 %
Pakistan	118	2 %	57 %	43 %	27 675	0,4 %
India	114	2 %	62 %	38 %	7 154	1,6 %
Storbritannia	103	2 %	94 %	6 %	11 031	0,9 %
Filippinene	99	2 %	93 %	7 %	8 561	1,2 %
Thailand	82	1 %	99 %	1 %	7 788	1,1 %
Island	79	1 %	90 %	10 %	3 589	2,2 %
Marokko	78	1 %	87 %	13 %	7 031	1,1 %
Tyrkia	77	1 %	84 %	16 %	14 084	0,5 %
USA	76	1 %	97 %	3 %	6 884	1,1 %
Finland	72	1 %	82 %	18 %	6 434	1,1 %
Andre land	1 111	18 %	87 %	13 %	120 523	0,9 %

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.1. Innvandrerbefolkningen i Fredrikstad fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

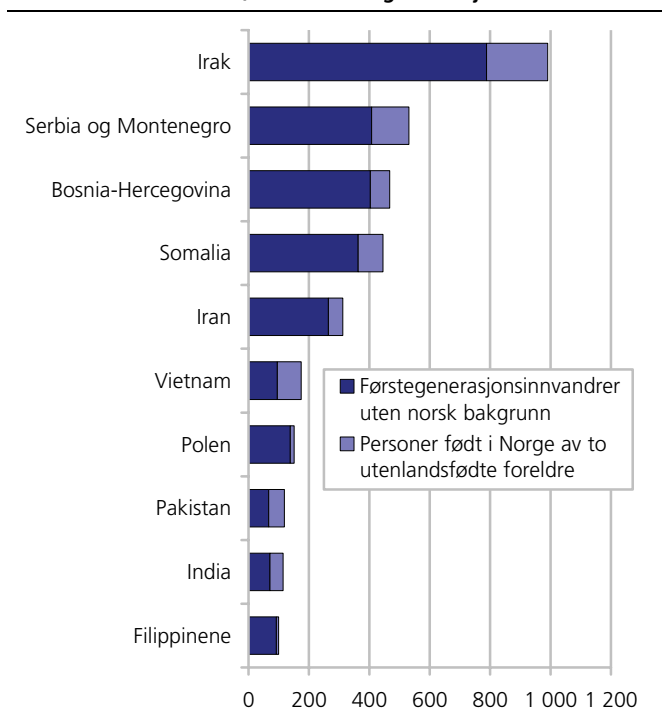
Mange med irakisk bakgrunn i Fredrikstad

Tabell 2.2 viser at 4,9 prosent av alle med irakisk bakgrunn som bodde i Norge per 1. januar 2006, var bosatt i Fredrikstad. Av gruppene med over 100 bosatte hadde slik sett personer med bakgrunn fra Irak den høyeste konsentrasjonen i Fredrikstad, fulgt av personer med bakgrunn fra Serbia og Montenegro med 4,1 prosent og Bosnia-Hercegovina med 3,2 prosent. Tallet for *alle* i innvandrerbefolkningen ligger på 1,6 prosent.

Flest etterkommere fra Pakistan, Vietnam og India

Innvandrerbefolkningen i Fredrikstad består i overveiende grad av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), 87 prosent mot 93 prosent som gjennomsnitt for Norge. Likevel er det noen grupper har en høyere andel etterkommere.

Figur 2.2. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Fredrikstad, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 2.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Fredrikstad, etter botid i Norge. Prosent

Landbakgrunn	I alt pr. 1.1.2006	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
I alt	5 071	100,0	17,1	3,3	7,0	17,1	22,5	33,1
Irak	788	100,0	-	-	0,5	4,7	28,3	66,5
Sverige	420	100,0	31,2	5,0	7,4	10,0	26,4	20,0
Serbia og Montenegro	407	100,0	0,5	-	2,9	36,4	47,2	13,0
Bosnia-Hercegovina	403	100,0	-	-	0,2	75,4	21,3	3,0
Somalia	363	100,0	-	-	1,7	6,3	19,0	73,0
Danmark	317	100,0	70,3	3,2	6,6	4,7	2,8	12,3
Iran	265	100,0	0,4	0,4	12,1	16,6	42,3	28,3
Tyskland	160	100,0	46,3	3,8	7,5	5,6	11,9	25,0
Polen	139	100,0	18,7	10,8	18,0	9,4	13,7	29,5
Storbritannia	97	100,0	56,7	7,2	6,2	6,2	11,3	12,4
Vietnam	95	100,0	5,3	30,5	28,4	27,4	-	8,4
Filippinene	92	100,0	12,0	6,5	27,2	8,7	16,3	29,3
Thailand	81	100,0	-	-	7,4	8,6	21,0	63,0
USA	74	100,0	35,1	4,1	8,1	9,5	8,1	35,1
India	71	100,0	39,4	4,2	11,3	15,5	12,7	16,9
Island	71	100,0	19,7	12,7	21,1	14,1	26,8	5,6
Marokko	68	100,0	13,2	2,9	8,8	13,2	32,4	29,4
Pakistan	67	100,0	25,4	11,9	9,0	13,4	23,9	16,4
Tyrkia	65	100,0	4,6	4,6	10,8	10,8	12,3	56,9
Finland	59	100,0	28,8	6,8	13,6	5,1	32,2	13,6
Andre land	969	100,0	23,0	3,9	9,6	13,2	16,4	33,8
I alt	5 071	100,0	17,1	3,3	7,0	17,1	22,5	33,1
Vestlige land	1 362	100,0	45,5	5,1	7,9	7,9	15,6	18,1
Ikke-vestlige land	3 709	100,0	6,6	2,6	6,7	20,5	25,0	38,6

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

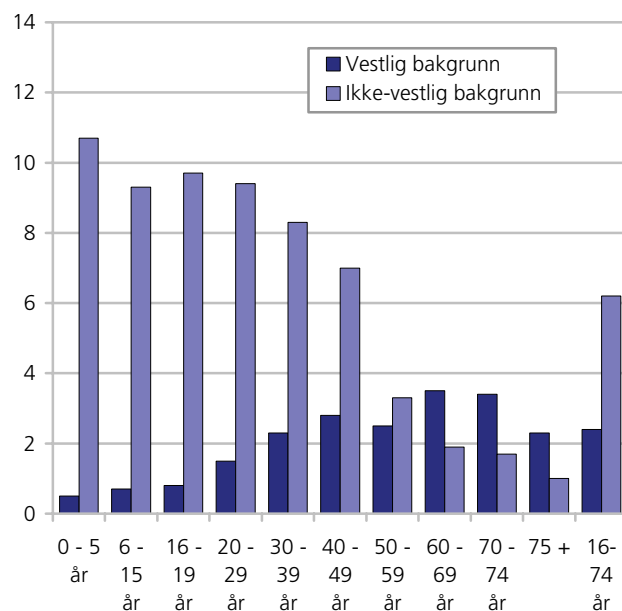
Personer med bakgrunn fra Pakistan, Vietnam og India er de gruppene i Fredrikstad som skiller seg ut de med flest etterkommere relativt sett (andel etterkommerne utgjør i forhold til førstegenerasjon). I absolutte tall er det gruppene fra Irak og fra Serbia og Montenegro som har flest etterkommere med henholdsvis 200 (20 prosent) og 120 (23 prosent).

Lavest er andelen etterkommere blant personer med landbakgrunn fra Thailand (1 prosent), USA (3 prosent), Danmark (5 prosent), Sverige (6 prosent) og Filippinene (7 prosent). En forklaring på dette er at mange innvandrere fra disse landene får barn med personer uten innvandringsbakgrunn, barna deres inngår ikke i innvandrerbefolkningen. Botid betyr også svært mye for andel etterkommere i den enkelte gruppe. I grupper der gjennomsnittlig botid i landet er kort, er det begrenset hvor mange barn innvandrerne har rukket å få etter at de flyttet til Norge.

Store variasjoner i botid for førstegenerasjonsinnvandrere i Fredrikstad

Generelt kan man si at vestlige innvandrere kom til Norge tidligere enn ikke-vestlige. Av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Fredrikstad har 46 prosent en botid på 26 år eller lengre – mot bare 7 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere (se tabell 2.3).

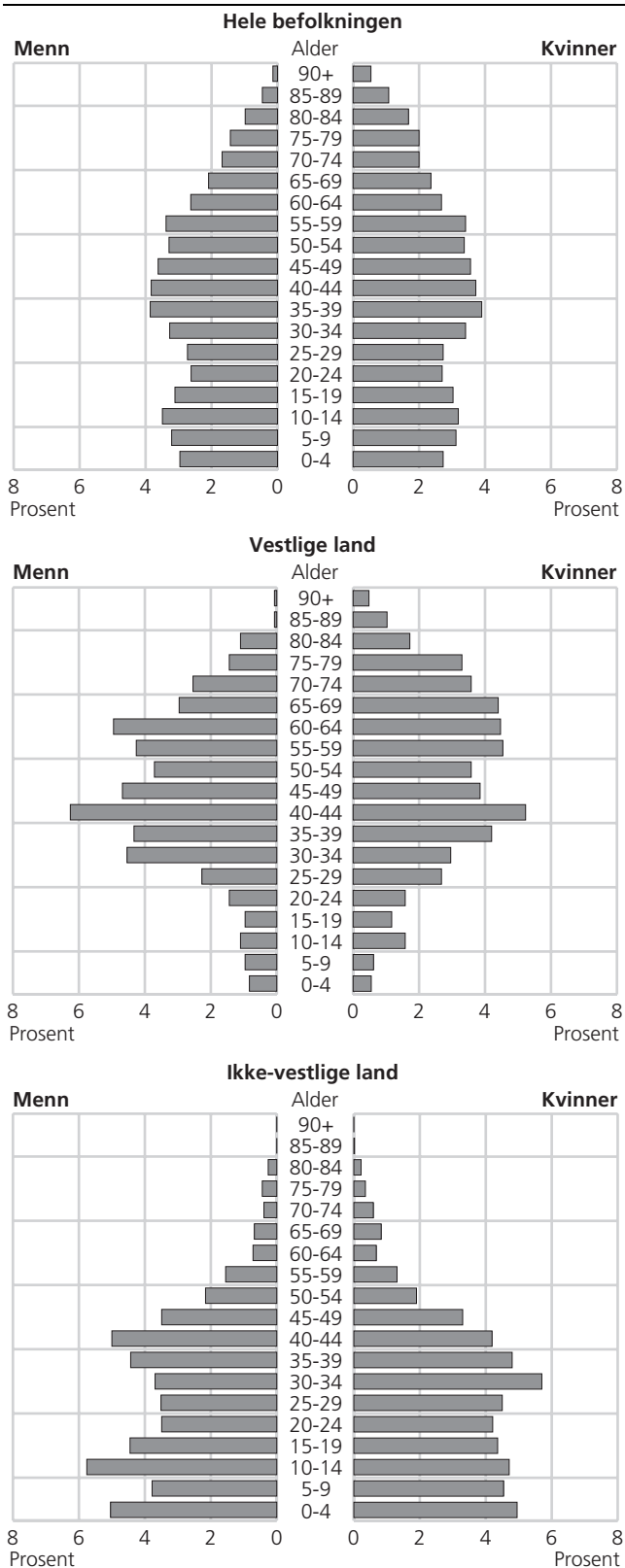
Figur 2.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Fredrikstad, per 1. januar 2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Blant de ikke-vestlige innvandrerne i Fredrikstad har nær 40 prosent bodd kortere enn 6 år i Norge. Dette er en høy andel med kort botid og må sees i sammenheng med en betydelig sekundærfløyting av flyktninger til Fredrikstad de siste årene (Høydahl 2005).

Figur 2.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Fredrikstad og innvandrerbefolkningen i Fredrikstad etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent



Sammenlignet med de øvrige 11 største innvandrerkommunene i Norge som vi har sett nærmere på i disse faktaarkene så har Fredrikstad en høy andel ikke-vestlige innvandrere med kort botid.

I den største innvandrergruppen i Fredrikstad, personer med bakgrunn fra Irak, har to tredjedeler 0-5 års botid i Norge. Vi finner tilsvarende høye andeler med kort botid for innvandrere fra Somalia.

Høyest andel unge blant dem med bakgrunn fra Afrika og Asia

Det er flere unge i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen ellers og det er en betraktelig lavere andel eldre i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen for øvrig. På landsbasis er nær halvparten av alle innvandrere under 30 år. I befolkningen uten innvandrerbakgrunn er bare en drøy tredjedel under 30 år. Dette gjelder også for de bosatte i Fredrikstad.

Innad i innvandrerbefolkningen finnes det en del forskjeller i alderssammensetning. På landsbasis har personer med bakgrunn fra Afrika høyest andel personer under 30 år, nær seks av ti befinner seg i denne aldersgruppen. Av de som har bakgrunn fra Afrika og er bosatt i Fredrikstad, er andelen under 30 år på 61 prosent og dermed som i resten av landet. I Østfold fylke er andelen på 60 prosent og dermed lik den i Fredrikstad. Personer med bakgrunn fra Asia i Fredrikstad har en litt lavere andel unge under 30 år enn afrikanere (56 prosent), og ligger dermed nøyaktig på gjennomsnittet for sin gruppe i Østfold (56 prosent).

Lavest andel unge av de større gruppene har personer med bakgrunn fra Vest Europa (utenom Norden).

I figur 2.3 ser vi at andelen ikke-vestlige innvandrere er høyest i de yngste aldersgruppene, over 10 prosent av innbyggerne i Fredrikstad mellom 0 og 5 år har ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, mot 6,5 prosent av befolkningen i alt.

Befolkningspyramidene viser at også i Fredrikstad er andelen unge personer høyest blant personer med ikke-vestlig bakgrunn. 10 prosent av alle med ikke-vestlig bakgrunn er under 5 år. Tilsvarende tall for hele befolkningen og for personer med vestlig innvandrerbakgrunn er henholdsvis 5,7 og 1,4 prosent. Andelen som er 24 år og yngre er høyere for den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen (45 prosent) enn for befolkningen som helhet (30 prosent), og særlig høyere enn den vestlige innvandrerbefolkningen (11 prosent). Omvendt ser man at det er betydelig færre eldre personer blant de ikke-vestlige enn blant de andre gruppene. Denne tendensen gjelder ikke bare for Fredrikstad kommune, men også for landet som helhet.

Sammenligner man de tre befolkningspyramidene for Fredrikstad med samme grupper i hele landet, ser vi bare små forskjeller. Blant ikke-vestlige innvandrere er andelen under 25 år 45 prosent i Fredrikstad, mens den er 41 prosent på landsbasis. Andelen ikke-vestlige innvandrere er dog ikke stor nok til å forrykke pyramiden for alle innbyggerne i kommunen vesentlig, der andelen

under 25 år med sine 30 prosent er lavere enn andelen for hele landet, som er på 32 prosent. Ikke-vestlige innvandrere og innbyggere uten innvandringsbakgrunn har en alderssammensetning som trekker andelen ned.

Innvandrerbefolkningen i Fredrikstad har forandret seg mye siden 1970. Antall vestlige innvandrere har økt fra 1 060 til 1 450 i perioden, mens antallet ikke-vestlige innvandrere har økt fra 170 til 4 580. I 1970 utgjorde personer med ikke-vestlig bakgrunn omtrent en sjudel (13,8 prosent) av alle innvandrere i Fredrikstad, mens andelen ikke-vestlige innvandrere 1. januar 2006 lå på 76 prosent.

Også i forhold til hele befolkningen i Fredrikstad har andelen ikke-vestlige steget betydelig. I begynnelsen av 1970 lå andelen ikke-vestlige på 0,3 prosent av hele befolkningen, 1. januar 2006 utgjorde personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn 6,5 prosent av folke-mengden i Fredrikstad. Andelen med vestlig bakgrunn har ligget på rett under 2 prosent i hele perioden.

Andelen med ikke-vestlig bakgrunn har steget raskere i Fredrikstad sammenlignet med resten av landet. I 1998 var andelen ikke-vestlige i Fredrikstad 2,4 prosent, mens den i hele landet var 3,6 prosent. I 2006 finner vi med 6,5 prosent en høyere andel med ikke vestlig bakgrunn i Fredrikstad enn det vi finner i hele landet (6,1 prosent).

Størst andel kvinner blant personer med bakgrunn fra Thailand og Filippinene

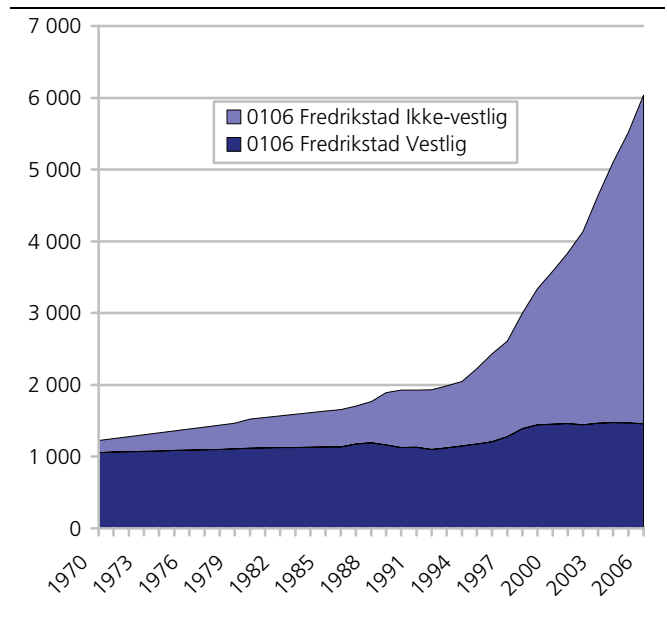
Innvandrerbefolkningen i Fredrikstad består av nesten like mange menn som kvinner (rundt 150 flere kvinner enn menn). Noen grupper i innvandrerbefolkningen har imidlertid en kjønnsmessig skjev fordeling. Blant de største innvandrergruppene var det blant dem med bakgrunn fra Thailand 92 prosent kvinner og blant filippinerne 86 prosent. Ser vi på øvrige landgrupper var fordelingen mellom kjønnene langt jevnere, den varierte fra 55 prosent kvinner blant danskene til 44 prosent kvinner blant britene. Blant de mindre gruppene hadde personer med innvandringsbakgrunn fra Algerie (78 prosent) og Tyrkia (64 prosent) det høyeste mannsoverskuddet.

Hver tyvende innbygger er utenlandsk statsborger

Ved inngangen av 2006 var 4,9 prosent, eller nesten 3 450 personer av alle bosatte i Fredrikstad utenlandske statsborgere. For hele landet var andelen lik 4,8 prosent.

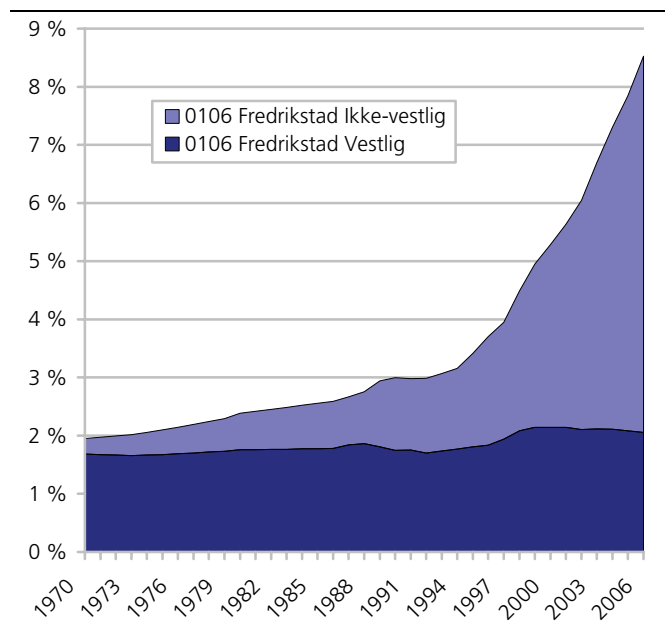
Irakere, svensker, somaliere og dansker utgjorde de største gruppene av utenlandske statsborgere i Fredrikstad, med mellom 700 og 300 personer hver seg. Til sammen utgjorde disse fire gruppene 52 prosent av alle utenlandske statsborgere. Statsborgere fra Norden utgjorde til sammen en firedel av alle utenlandske statsborgere i Fredrikstad.

Figur 2.5. Innvandrerbefolkningen i Fredrikstad med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.6. Innvandrerbefolkningen i Fredrikstad med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Fredrikstad. 1970-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Personer med vietnamesisk bakgrunn har høyest andel norske statsborgere

47 prosent av innvandrerbefolkningen i Fredrikstad var norske statsborgere per 1.januar 2006. Blant personer med vietnamesisk bakgrunn var hele 96 prosent norske statsborgere. Dermed var, akkurat som i landet som helhet, vietnamesere gruppen med høyest andel norske statsborgere blant innvandrergruppene med over 100 bosatte i Fredrikstad. Den høye andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra Vietnam kan

delvis forklares med at de har en lang gjennomsnittlig botid i Norge og har hatt en beskjeden innvandring de siste årene. Dessuten kan det spille en stor rolle at nesten alle vietnamesere som innvandret til Norge kom som flyktninger og at deres bånd til hjemlandet er svakere enn for grupper som kom hit som arbeidsinnvandrere og at de etter å ha forlatt Vietnam hadde behov for en stat som kunne gi dem gyldig pass mv.

Andelen norske statsborgere var også høy for personer med bakgrunn fra Serbia og Montenegro (75 prosent) og Pakistan (76 prosent). Blant de mindre gruppene skiller personer fra Marokko seg ut (85 prosent).

Av alle ikke-vestlige innvandrere var 53 prosent norske statsborgere. Andelen norske statsborgere var vesentlig lavere blant personer med vestlig bakgrunn (28 prosent).

Blant vestlige innvandrere med over 30 bosatte i Fredrikstad, var det personer med bakgrunn fra Danmark som hadde størst andel norske statsborgere (39 prosent), mens islendinger hadde den laveste (9 prosent).

Bare Oslo hadde høyere netto innflytting av ikke-vestlige innvandrere i 2005.

I 2005 flyttet 2 340 personer til Fredrikstad fra en annen kommune i Norge, mens 2 310 personer flyttet fra Fredrikstad til en ny kommune. Fredrikstad hadde med det en innenlandsk netto innflytting på i alt 30 personer, tilsvarende 0,4 personer per 1 000 innbyggere.

Fredrikstad hadde en netto innflytting av personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn på hele 310 personer, eller 4,4 personer per 1 000 innbyggere. Bare Oslo hadde høyere netto innflytting av denne gruppen i absolutte tall. Også når man tar hensyn til kommunens innbyggertall ligger Fredrikstad høyt oppe. Blant personer med vestlig innvandrerbakgrunn var det like mange som flyttet til Fredrikstad som fra, mens det blant personer uten innvandrerbakgrunn var 80 flere personer som flyttet fra Fredrikstad enn til.

Personer med bakgrunn fra Irak og Somalia sto for mer enn tre fjerdedeler av den totale netto innflyttingen blant personer med innvandrerbakgrunn. Netto innflytting av personer med bakgrunn fra Irak var på hele 160 personer (210 flyttet til Fredrikstad, mens 50 flyttet fra kommunen). Netto innflytting blant personer med bakgrunn fra Somalia var på 85 (100 flyttet til kommunen og 15 flyttet fra).

I motsetning til Oslo, hvor det var flere menn enn kvinner som flyttet inn, var det en mye jevnere kjønnsfordeling i Fredrikstad. Siden det var en overvekt av menn i kohorten på landsbasis, vil det si at kvinnene egentlig var overrepresentert blant dem som

flyttet til Fredrikstad. Det var også relativt sett flere barn som flyttet til Fredrikstad enn til Oslo, mens bildet snur for de høyere aldersklassene. De familie-gjenforente var også overrepresentert i Fredrikstad. Det er med andre ord tydelig at de enslige trekkes mot Oslo, mens Fredrikstad er et bosted for ektepar med barn. Andelen enslige kvinner som er kommet til Fredrikstad, er svært lav, også sett i forhold til andelen enslige kvinnelige flyktninger. Av nettoinnflyttingen av menn til Oslo, var 44 prosent enslige, mot 25 prosent av kvinnene. For Fredrikstads del var tallene for enslige menn 27 prosent, for enslige kvinner 3 prosent.

Flyktninger³

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006, 2,5 prosent av landets befolkning. 0,6 prosent av flyktningene var bosatt i Fredrikstad.

I absolutte tall hadde 2 680 bosatte, eller 3,8 prosent av befolkningen i Fredrikstad flyktningbakgrunn. De fleste flyktninger hadde bakgrunn fra Irak (770), Bosnia-Hercegovina (400), Serbia og Montenegro (390) eller Somalia (360).

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktgrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

Antall flyktninger økte i Norge fra 84 000 i 2001 til 117 200 personer i 2006, en økning på 39,5 prosent. I Fredrikstad økte antall flyktninger med 114 prosent fra 2001 til 2006. Mens det ved inngangen av 2001 var rundt 1 250 flyktninger i kommunen, lå antall flyktninger per 1. januar 2006 på 2 680. Også andel flyktninger i forhold til folketallet i Fredrikstad har økt tilsvarende, i 2001 utgjorde flyktningene 1,8 prosent av alle bosatte i kommunen, i 2006 var andelen 3,8 prosent. Økningen av flyktninger i forhold til folketallet i Fredrikstad var dermed på 111 prosent i løpet av disse fem årene og slik sett større enn økningen i andel flyktninger i for eksempel Oslo, som var på 58 prosent.

På landsbasis har andelen flyktninger økt fra 1,9 prosent av folketallet i begynnelsen av 2001 til 2,5 prosent i begynnelsen av 2006. I 2001 lå med andre ord andelen flyktninger i Fredrikstad likt med andelen i landet som et hele, mens andelen flyktninger i Fredrikstad i 2006 var høyere enn andelen i landet.

³ For flyktninger har SSB kun tilbakegående tall til 1998 og for kommunene fra 2001. Se for øvrig: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/flyktninger/>.

En analyse av sekundærflyttinger for flyktninger som ble bosatt i Norge i perioden 2000 til 2005 viste at 77 prosent av flyktningene som ble bosatt i Fredrikstad som første bostedskommune, fortsatt bodde i kommunen etter fem år. Samtidig flyttet mange flyktninger som opprinnelig var bosatt i andre kommuner, til Fredrikstad i løpet av femårsperioden 2000-2005.

I 2000 ble en kohort på 6 700 flyktninger bosatt i Norge. 57 av disse - 0,9 prosent av alle flyktningene - ble bosatt i Fredrikstad. Per 1. januar 2005 hadde antall flyktninger i Fredrikstad (fra denne kohorten) økt med 124 personer eller 218 prosent. Bare Oslo hadde en større økning. Av 2000-kohorten som ble bosatt i Fredrikstad bodde fortsatt 44 (eller 77 prosent av flyktningene i kohorten) i Fredrikstad ved inngangen av 2005 (Høydahl og Selboe 2006).

2.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående, deltakelse i videregående utdanning, og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning viser vi til Daugstad (2006) og for mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006).

I denne delen vil vi i liten grad bruke vestlige innvandrere som referansegruppe - til det er de for få i relevante aldre. I noen tilfeller er det heller ikke mulig å skille ut etterkommerne som egen gruppe. Når man tolker tall over deltakelse i utdanning, må man ha i mente at ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, særlig flyktninger, kan befinne seg andre steder i utdanningsløpet enn befolkningen ellers i tilsvarende alder, ofte på grunn av manglende utdanning ved innvandring. I våre tall for deltakelse i videregående og høyere utdanning kan derfor en del av de som er i kategorien "ikke i utdanning" være i grunnskolen.

Hovedfunn i denne delen er:

- 31 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter⁴ går i barnehage, mot 60 prosent av alle barn bosatt i Fredrikstad (0-5 år). Av de 12 kommunene vi har sett nærmere på har Fredrikstad den laveste andelen av barn av språklige og kulturelle minoriteter i barnehage.
- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 87 prosent kontantstøtte, mot 69 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Fredrikstad. Dette er den høyeste andelen på kontantstøtte blant ikke-vestlige innvandrerbarn i de kommunene vi har sett nærmere på i disse faktaarkene.

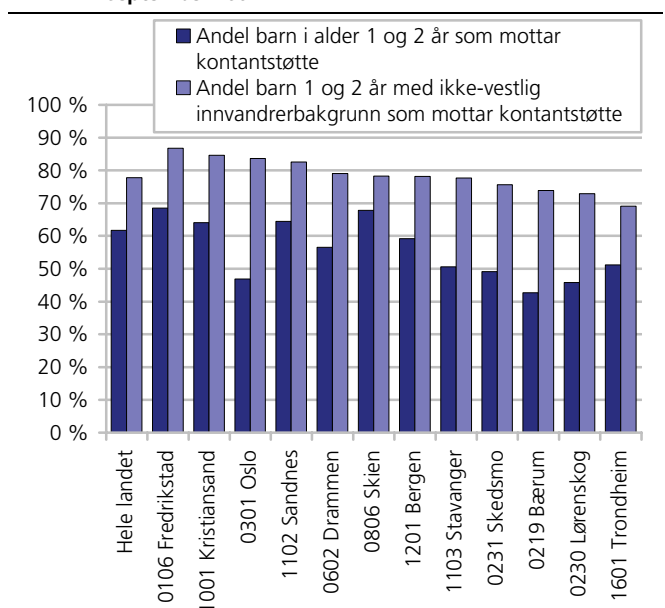
- 72 prosent av alle med ikke-vestlig bakgrunn i alderen 16-18 år bosatt i Fredrikstad deltok i videregående utdanning, mot 90 prosent av alle bosatt i denne alderen.
- Gruppene er for små til at vi kan si noe sikkert om de ikke-vestlige innvandrernes skiller seg fra befolkningen i alt når det gjelder overgang fra grunnskole til videregående skole, og fra videregående skole til høyere utdanning. Det er også for små grupper til å si noe sikkert om de ikke-vestlige innvandrerjentene skiller seg fra de ikke-vestlige innvandrer guttene, eller om førstegenerasjonsinnvandrerne skiller seg fra etterkommerne. Vi viser derfor til nasjonale tall, som viser at etterkommernes har en høy deltakelse i utdanningsløpet.

Få barn fra språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i Fredrikstad

Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger barnehagebarn om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 31 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 60 prosent av alle bosatte i denne alderen i Fredrikstad (se figur 2.7). Av alle barn som har barnehageplass i Fredrikstad utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 6 prosent, mens de utgjør 12 prosent av alle barn i alderen 0-5 år.

Av de 12 kommunene med størst innvandrerbefolkningen i Norge, er det i Fredrikstad vi finner den største differansen i andelen i barnehage mellom barn av språklige og kulturelle minoriteter og befolkningen i alt. Fredrikstad har også den laveste andelen barn av språklige og kulturelle minoriteter i barnehage.

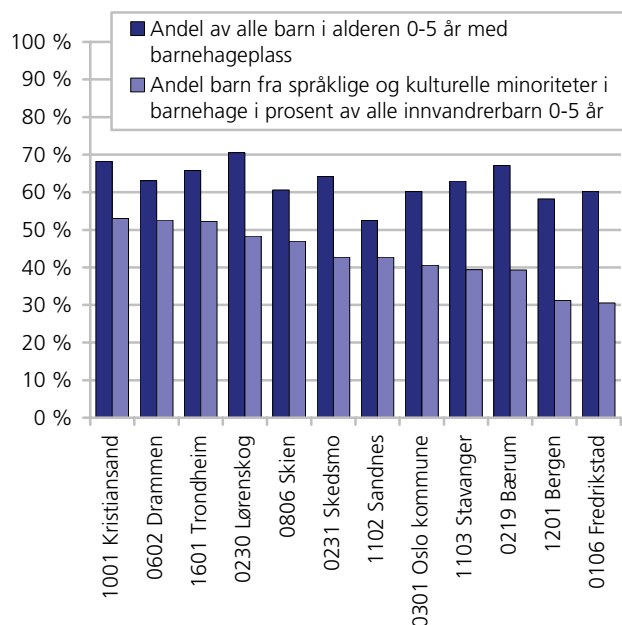
Figur 2.7. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

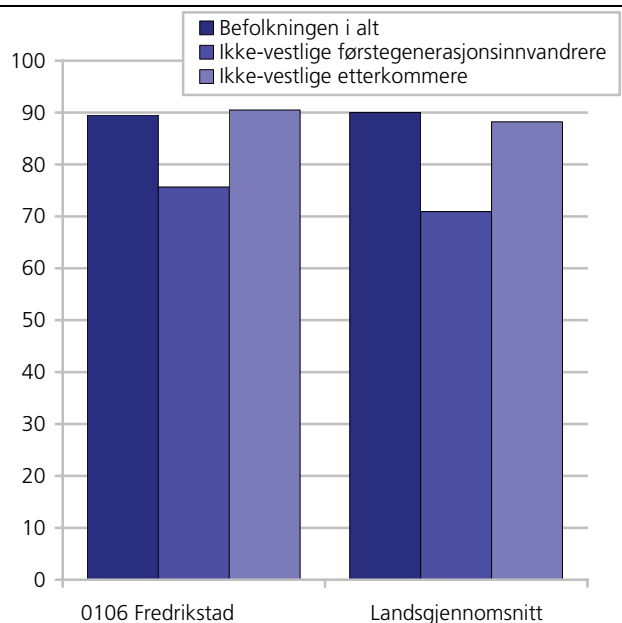
⁴ Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrerbefolkningen. Denne statistikken dekker til språklige og kulturelle minoriteter, som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

Figur 2.8. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

Figur 2.9. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Fredrikstad kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Mange barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn bruker kontantstøtte i Fredrikstad

Blant alle barn i alderen 1 og 2 år i Fredrikstad var det 69 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 87 prosent blant barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i kommunen (se figur 2.8). Dette er den høyeste andelen på kontantstøtte blant ikke-vestlige innvandrerbarn i de kommunene vi har sett nærmere på i disse faktaarkene Landsgjennoms-

nittet for ikke-vestlige innvandrere var i 2004 på 78 prosent. 10 prosent av barna i denne aldersgruppen i Fredrikstad hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Mer vanlig blant ikke-vestlige å gå direkte over i videregående

Av de 79 elevene med ikke-vestlig bakgrunn som gikk ut av 10. klasse våren 2005, befant 73 seg i videregående utdanning høsten samme år. De øvrige var ikke under utdanning. Det vil si at 92 prosent gikk over i videregående utdanning, praktisk talt det samme som blant ikke-vestlige elever på landsbasis. Blant alle elever bosatt i Fredrikstad, gikk bare 85 prosent over i videregående utdanning, mot 96 prosent av alle elever på landsbasis. Merk imidlertid at det var en svært liten gruppe ikke-vestlige elever i Fredrikstad som avsluttet grunnskolen denne våren. For små grupper vil små endringer i tallene vil gi nokså store utslag i prosentandelene.

Like høy deltakelse i videregående utdanning blant etterkommerne

Det er mye mindre vanlig blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Fredrikstad å delta i videregående utdanning enn blant alle bosatte i kommunen i alderen 16-18 år (76 mot 90 prosent). Deltakelsen er noe lavere blant de ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrerjentene (72 prosent) enn blant guttene (79 prosent), mens blant alle bosatte i Fredrikstad er det ikke noen særlig kjønnsforskjell (i 2005).

Det er få ikke-vestlige etterkommere i denne aldersgruppen bosatt i Fredrikstad, og blant disse er deltakelsen som på landsgjennomsnittet for 16-18-åringene.

6 av 10 fullførte videregående innen 5 år

Det var bare 43 elever eller lærlinger med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn bosatt i Fredrikstad som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000. Av disse fullførte 60 prosent videregående opplæring innen fem år, noe som var 5 prosentpoeng lavere enn for alle elever og lærlinger i Fredrikstad. Igjen må vi merke oss at for små grupper vil små endringer i tallene vil gi store utslag i prosentandelene.

Det var 8 prosentpoeng flere blant elevene med ikke-vestlig bakgrunn som avbrøt videregående skole⁵ enn blant alle elever og lærlinger i Fredrikstad (37 mot 29 prosent). I forhold til ikke-vestlige elever og lærlinger i hele landet, kommer de i Fredrikstad godt ut – det var 5 prosentpoeng flere som fullførte innen fem år i Fredrikstad enn på landsbasis. Vi minner igjen om at gruppen er liten.

⁵ Avbrutt videregående opplæring betyr at eleven/læreren ikke har fullført og heller ikke lenger er registrert som elev/lærning i videregående opplæring. Disse personene kan ha begynt på en annen type utdanning, valgt å reise utenlands eller gått ut av arbeidslivet.

Tabell 2.4. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
Hele landet	I alt	330 115	100	31	16	54	24 396	100	Førstegenerasjon		
	Menn	168 058	100	25	25	58	11 449	100	18	17	65
	Kvinner	162 057	100	37	14	50	12 947	100	16	20	64
Hele landet	I alt								Etterkommere		
	Menn						4 770	100	33	14	54
	Kvinner						2 480	100	29	15	56
Fredrikstad	I alt	4 585	100	29	15	57	378	100	Førstegenerasjon		
	Menn	2 268	100	25	17	60	170	100	16	16	68
	Kvinner	2 317	100	33	14	53	208	100	15	17	68
Fredrikstad	I alt								Etterkommere		
	I alt						40	100	43	10	48

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det er var for få i den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen som besto og fullførte studiekompetansen våren 2005 (23 personer) til å si noe om hvorvidt Fredrikstad bekrefter mønsteret vi finner for hele landet - at ikke-vestlige innvandrere i større grad går direkte over fra videregående til høyere utdanning.

Noe lavere deltakelse i høyere utdanning

Hovedbildet i landet som helhet, og i Fredrikstad, er at førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse i høyere utdanning enn befolkningen i alt. Andelen blant dem i aldersgruppen 19-24 år som er bosatt i Fredrikstad og som tar høyere utdanning er bare litt lavere for både befolkningen i alt (29 prosent) og førstegenerasjonsinnvandrere (16 prosent) enn om vi sammenligner med landsgjennomsnittet (henholdsvis 31 og 18 prosent) (se tabell 2.4). Det generelle bildet er at kvinner tar høyere utdanning i større grad enn menn, og slik er det også blant alle i Fredrikstad i denne alderen. Blant førstegenerasjonsinnvandrere er det imidlertid små forskjeller mellom kjønnene.

I Fredrikstad er det bare 40 etterkommere i alderen 19-24 år, og blant dem er deltakelsen i høyere utdanning mye høyere enn blant alle bosatte (43 mot 29 prosent), mens etterkommerne ellers i landet har en omtrent lik deltakelse som befolkningen i alt.

Merk at vi i disse tallene vil miste alle som opprinnelig "er fra" Fredrikstad, men som melder flytting til kommunen hvor de studerer. Tallene for Fredrikstad vil derfor gjelde alle i aldersgruppen 19-24 som er registrert bosatt i Fredrikstad (tabellen viser ikke hvor de studerer).

2.3. Arbeid

Vi skal i det følgende beskrive innvandrerne på arbeidsmarkedet, deres sysselsetting, arbeidsledighetsnivå, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjonsinnvandrere, ettersom det er for få etterkommere til at vi kan gi tall for dem for Fredrikstad. Olsen (2006) har imidlertid gjort studier av etterkommerens sysselsettingsnivå for hele landet under ett. Han finner at etterkommerne

ligner mer på de uten innvandringsbakgrunn enn førstegenerasjon når det gjelder sysselsetting.

Hovedfunn i denne delen er:

- I forhold til resten av landet, er sysselsettingsnivået i Fredrikstad lavt – både blant alle bosatte i Fredrikstad (65 prosent) og blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere (43 prosent).
- Sammenlignet med de øvrige 11 kommunene med flest ikke-vestlige innvandrere ligger Fredrikstad på bunn når det gjelder sysselsetting blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere.
- Som i befolkningen i alt, er ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrer menn i større grad sysselsatt enn ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrer kvinner (47 mot 38 prosent).
- Forskjellene i sysselsetting mellom ikke-vestlige innvandrere og alle bosatte i Fredrikstad er ikke høyere i den yngre aldersgruppen (16-24 år) enn i de eldre aldersgruppene.
- Som ellers i landet, er ikke-vestlige innvandrere i Fredrikstad overrepresentert i hotell- og restaurantnæringen.
- Ikke-vestlige innvandrere bosatt i Fredrikstad var i mindre grad selvstendig næringsdrivende enn alle bosatte i kommunen, slik tilfellet også er på landsbasis.
- Det var 4 ganger så sannsynlig blant ikke-vestlige innvandrere i Fredrikstad å være arbeidsledig eller på tiltak sammenlignet med befolkningen i alt.

Halvparten av de ikke-vestlige i arbeid

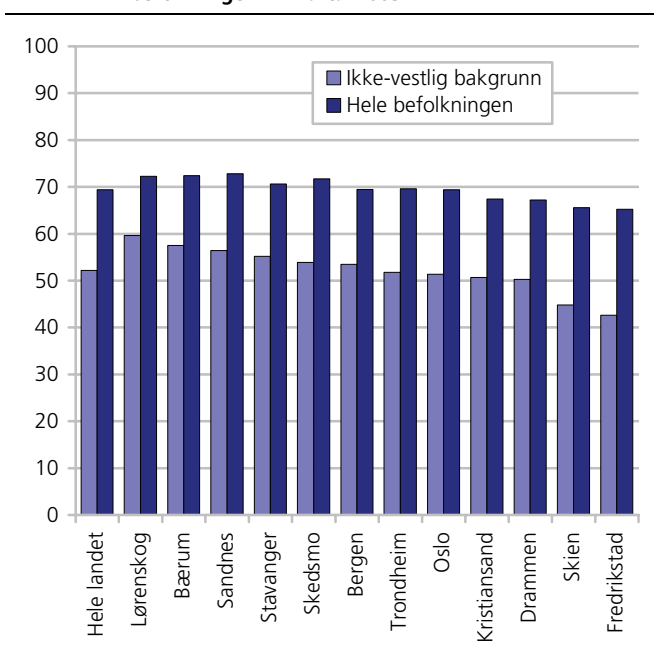
Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Fredrikstad er klart lavere enn blant den øvrige befolkningen. 43 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i alderen 16-74 år er sysselsatt, mot 63 prosent av de vestlige innvandrerne og 65 prosent i hele befolkningen i Fredrikstad. Forskjellene i sysselsetting blant ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i alt er i realiteten større enn vist her, siden innvandrerne er relativt flere i de unge og mest yrkesaktive aldersgruppene enn befolkningen i alt.

Tabell 2.5. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005

	Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet, befolkningen i alt				
Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	159 260	69,7	73,5	65,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Fredrikstad				
Befolkningen i alt	33 035	65,2	68,8	61,6
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	752	63,3	69,1	57,4
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	1 278	42,6	47,4	38,1

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.10. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Som i befolkningen i alt, og i den vestlige gruppa, er det tydelige kjønnsforskjeller i den ikke-vestlige gruppa. Menn er i større grad sysselsatt enn kvinner (47 mot 38 prosent).

Sysselsetningsnivået i Fredrikstad er lavt i forhold til landsgjennomsnittet, både blant kvinner og menn. Dette gjelder både om vi ser på alle bosatte i kommunen, og om vi kun ser på ikke-vestlige og vestlige innvandrere. Figur 2.10. viser hvordan Fredrikstad ligger an om vi rangerer kommunene i denne rapporten etter sysselsetningsnivået blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Ingen av disse kommunene har lavere sysselsetting enn Fredrikstad, verken blant ikke-vestlige innvandrere, eller blant befolkningen i alt. Samtidig er det i Fredrikstad at forskjellen mellom ikke-vestlige innvandrere og befolkningen i alt er størst.

Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at mye av variasjonene i sysselsetting kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre når det gjelder

landbakgrunn. Kommuner hvor for eksempel en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med kort botid (for eksempel Somalia eller Irak) vil ha en lavere sysselsetting enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen har lengre botid, slik eksempelvis de fra Vietnam har. Det er mange grunner til at noen innvandrergrupper har en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet og andre ikke har det, og vi kan ikke gå inn på en grundigere redegjørelse i dette faktaarket. Botidens betydning for økt deltakelse i arbeidslivet har imidlertid blitt trukket fram fra flere hold. Se for eksempel (Blom og Østby (2004).

Forskjeller i sysselsetting i ulike aldersgrupper

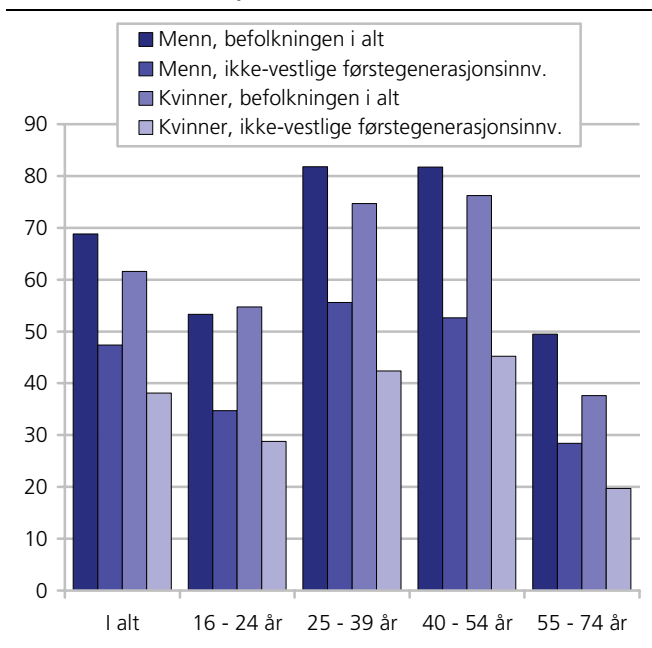
Fordeler vi befolkningen i alt og førstegenerasjonsinnvandrere etter alder, ser vi at det er store forskjeller i sysselsetting mellom befolkningen i alt i Fredrikstad og den ikke-vestlige befolkningen, både blant kvinner og menn (figur 2.11). Som i mange andre kommuner vi har sett på, er forskjellene mellom kvinner i befolkningen i alt og ikke-vestlige førstegenerasjonskvinner noe mindre i den yngste (forskjell på 26 prosentpoeng) og eldste aldersgruppen (18 prosentpoeng), enn i aldersgruppene i mellom (forskjell på 31-32 prosentpoeng). Størst forskjell blant mennene finner vi hos de mellom 40-54 år, hvor mennene i befolkningen i alt har 29 prosentpoengs høyere sysselsetting enn ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrermenn.

Arbeidsledighet

Arbeidsledighetstallene er av noen nyere dato enn sysselsettingstallene, men viser stort sett det samme mønsteret: Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i langt større grad arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak enn vestlige innvandrere og befolkningen i alt. 5,6 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere i alderen 16-74 år i Norge var arbeidsledige i 2.kvartal 2006 mens 1,7 prosent var på tiltak. De tilsvarende tallene for befolkningen i alt var 1,8 og 0,4 prosent.

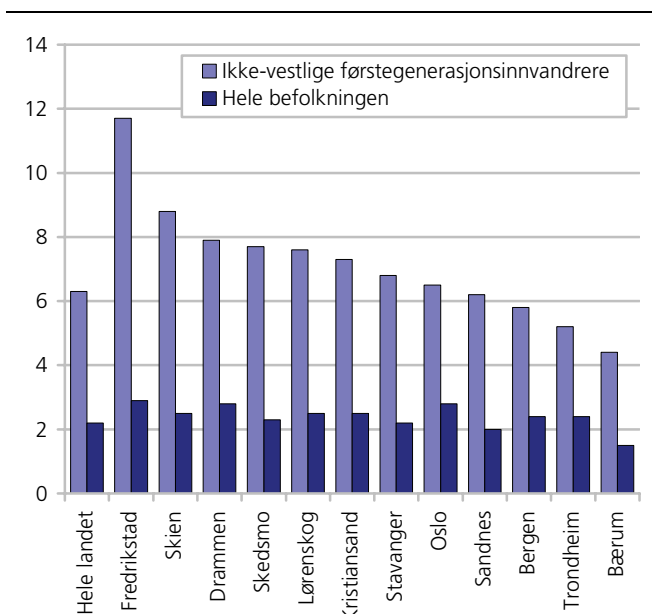
I Fredrikstad finner vi en langt høyere ledighet, 11,7 prosent av dem med ikke-vestlig bakgrunn var ledige eller på tiltak i 2. kvartal 2006, mot 2,9 prosent i befolkningen i alt i kommunen. Det var altså mer enn 4 ganger så sannsynlig blant de ikke-vestlige innvandrerne i Fredrikstad å være arbeidsledige som blant befolkningen i alt.

Figur 2.11. Sysselsatte i Fredrikstad etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.12. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Som figur 2.12 viser, har Fredrikstad den høyeste andelen ikke-vestlige innvandrere som er arbeidsledige eller på tiltak av de største innvandrerkommunene i Norge, og i ingen av de andre kommunene er det større forskjell i arbeidsledighetsnivå mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige innvandrere. Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at variasjonene i ledighet ofte forklares med at de ulike landgruppene har store forskjeller i deltakelse i arbeidsmarkedet.

Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder:

Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet.

Motorkjøretøytjenester: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner.

Finansiell tjenesteyting: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning).

Transport og kommunikasjon: Her finner blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Næringer

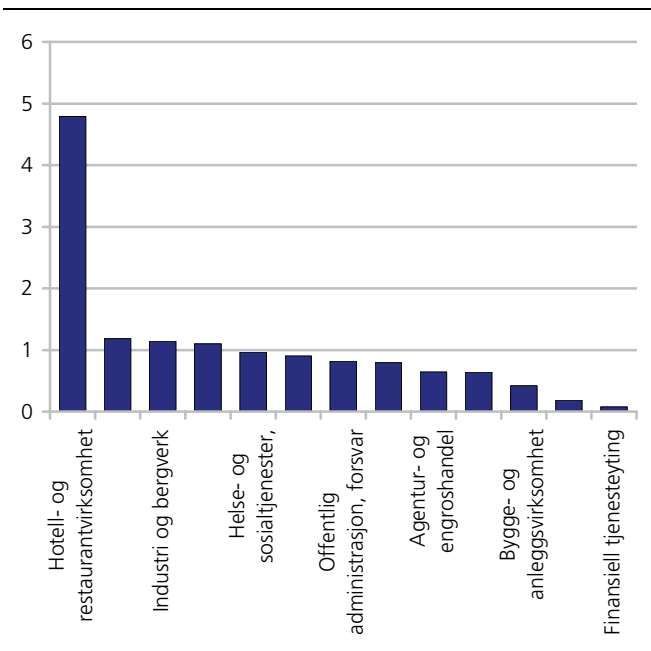
Figur 2.13 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere bosatt i Fredrikstad arbeider i et utvalg næringer i forhold til hele befolkningen bosatt i Fredrikstad. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i forhold til befolkningen i alt i næringen, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

Figuren viser at det er nær fem ganger så sannsynlig at en ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Fredrikstad arbeider i hotell- og restaurantbransjen som at en person i befolkningen i alt gjør det. I alle kommuner med et større antall ikke-vestlige innvandrere er det i hotell- og restaurantnæringen innvandrere er mest overrepresentert. Men i ingen andre kommuner er de så til de grader overrepresentert i denne næringen som i Fredrikstad. Ikke-vestlige innvandrere er på langt nær så klart overrepresentert i andre næringer. De er imidlertid underrepresentert i flere næringer, deriblant primærnæringer og finansiell tjenesteyting (som bank, forsikring), hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i andre kommuner ser vi at ikke-vestlige innvandrere er klart underrepresentert i disse næringene, og da særlig i finansiell tjenesteyting.

Tabell 2.6. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Førstegenerasjonsinnvandrere i alt		Alle bosatte		Førstegenerasjonsinnvandrere i alt		Alle bosatte	
		Vestlig	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig
Hele landet	I alt	166 000	11011	4967	6044	5	4	6	3,1
	Menn	120 282	7186	3167	4019	7,2	5,3	7,4	4,3
	Kvinner	45 718	3825	1800	2025	2,8	2,7	4,4	2
Fredrikstad	I alt	2 074	137	66	71	4,1	3,3	5,6	2,4
	Menn	1 423	87	44	43	5,7	4,3	7,3	3
	Kvinner	651	50	22	28	2,5	2,3	3,7	1,8

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.13. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Fredrikstad. 4. kvartal 2005

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det 137 selvstendig næringsdrivende førstegenerasjonsinnvandrere i Fredrikstad i 2005, 71 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn. Som tabell 2.6 viser, var ikke-vestlige innvandrere i Fredrikstad i mindre grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i kommunen (2005). Mens 2,4 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 4,1 prosent av alle bosatte i Fredrikstad egne foretak (16-74 år).

I Fredrikstad er det både blant menn og kvinner mindre vanlig å drive egne foretak blant ikke-vestlige innvandrere enn blant alle bosatte, slik det også er på landsbasis. Dessuten var det mye mer vanlig for menn enn for kvinner å være selvstendig næringsdrivende, noe som også er tilfellet i alle andre kommuner. Se ellers Vartdal (2006) for mer om innvandrere i næringslivet.

2.4. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med deltakelsen på arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil også ha lavere inntekt og

motta mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt. Hovedfunn i denne delen er:

- Om vi ser på de 12 største innvandrerkommunene i Norge er det bare Trondheim hvor ikke-vestlige innvandrere har lavere medianinntekt enn i Fredrikstad.
- 13 prosent alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Fredrikstad mottok sosialhjelp i mer enn 6 måneder, noe som var langt høyere enn landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere (9 prosent).
- I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere i alderen 40-66 år, er det i Fredrikstad noe høyere andeler ikke-vestlige innvandrermenn som var uføretrygdet i 2005, men noe lavere andeler kvinner.

Ikke-vestlige innvandrerefamilier med enn inntekt på litt under 2/3 av inntekten til befolkningen i alt i Fredrikstad

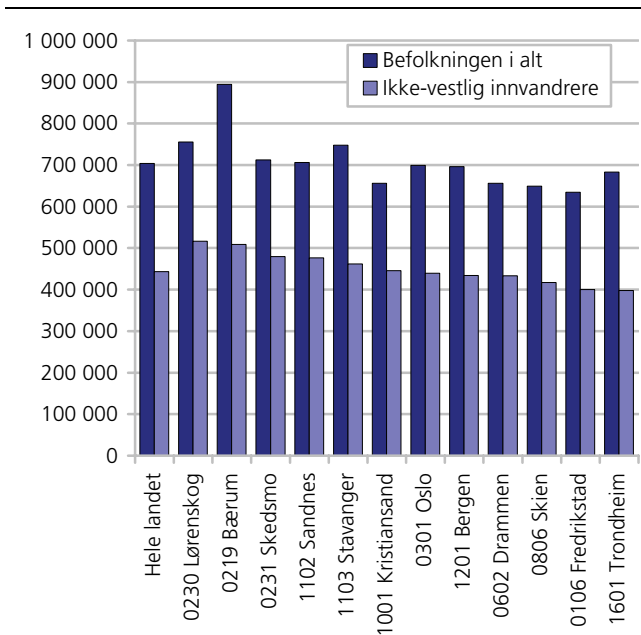
Det er store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og vestlige innvandrere og befolkningen i alt på den andre. Ikke-vestlige innvandrerefamilier⁶ har en samlet medianinntekt⁷ på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerefamilier hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på 700 000 kroner.

I Fredrikstad har ikke-vestlige innvandrere en medianinntekt på 399 900 kroner, vel 40 000 lavere enn gjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis. Om vi ser på de 12 største innvandrerkommunene i Norge er det bare Trondheim hvor ikke-vestlige innvandrere har lavere medianinntekt.

⁶ Vi har her brukt tall for inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Gjennomsnitt i kroner. 2004. Denne inndelingen er valgt for å i størst mulig grad å sammenligne like grupper. For mer om dette se bl.a Pedersen 2006

⁷ Medianinntekt er valgt for å unngå at ekstreme enkeltobservasjoner skal ha for stor vekt. Medianinntekten vil ha like mange personer med en inntekt over seg som under seg.

Figur 2.14. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004



Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

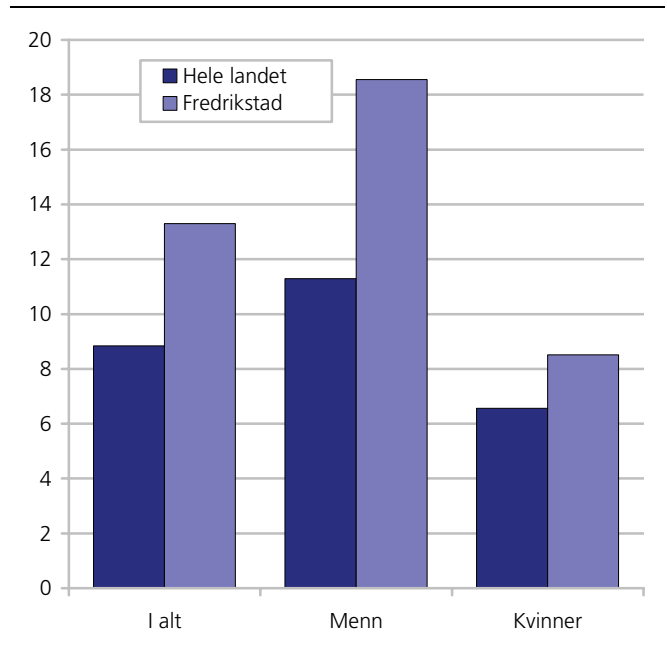
Sosialhjelp

I forhold til landsgjennomsnittet, er det i Fredrikstad langt høyere andeler ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år som var langtidsmottakere av sosialhjelp i 2005. *Langtidsmottakere* mottar sosialhjelp i 6 måneder eller mer i løpet av året. Henholdsvis 19 og 9 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsmennene og -kvinnene bosatt i Fredrikstad kommune var langtidsmottakere av sosialhjelp i 2005. Landsgjennomsnittet lå lavere, både for ikke-vestlige innvandrer menn (11,3 prosent) og -kvinner (6,6 prosent). Om vi ser på alle innbyggere i Fredrikstad, ligger også her gjennomsnittet for andelen langtidsmottakere av sosialhjelp over landsgjennomsnittet. 2,9 prosent av alle menn over 18 år i Fredrikstad mottok sosialhjelp over 6 måneder i 2005, og 1,6 prosent av alle kvinner, mot henholdsvis 1,9 og 1,2 prosent på landsbasis.

Som vi ser, mottar menn i større grad sosialhjelp enn kvinner, et mønster som går igjen i de fleste landgrupper og i befolkningen i alt (Dahl m.fl. 2006).

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønning så lenge de deltar i programmet, og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken.

Figur 2.15. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

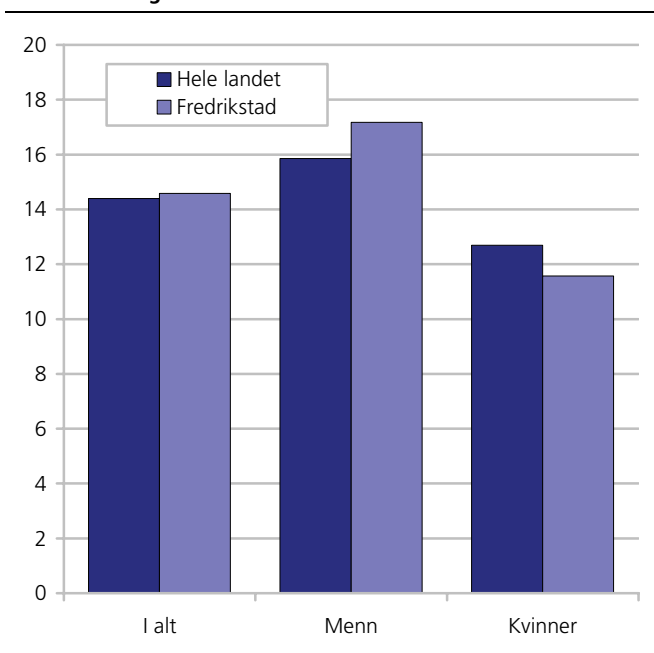
Uføretrygdede

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer som har fått sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Uførepensjon gis til personer mellom 18 og 67 år. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjongivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/arbeidsevne (uføregrad).

Tilståelse av uførepensjon en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepengene, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre du er jo større er sannsynligheten for at du er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdede. Ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl 2006). Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergrupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd i gruppen under ett er lav.

Figur 2.16. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: NAV.

Til slutt kan det nevnes at uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergupper har relativt lav deltagelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl 2006).

I alt mottar 270 førstegenerasjonsinnvandrere i Fredrikstad uføretrygd (18-66 år), 113 av disse er ikke-vestlige. For å få mer meningsfulle sammenligninger, har vi i det følgende kun sett på aldersgruppen 40-66 år, og vi har konsentrert oss om ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere i denne alderen, er det i Fredrikstad noe høyere andeler ikke-vestlige innvandrermenn som var uføretrygdet i 2005, men noe lavere andeler kvinner (se figur 2.16). I denne alderen er det imidlertid i Fredrikstad et svært beskjedent antall ikke-vestlige innvandrere som er uføretrygdet - bare 62 menn og 36 kvinner, og disse utgjorde henholdsvis 17 og 12 prosent i denne aldersgruppa.

Andelen uføretrygdede blant ikke-vestlige innvandrermenn i Fredrikstad er lavere enn blant alle bosatte i Fredrikstad, men høyere enn blant bosatte i hele landet. De ikke-vestlige innvandrerkvinnene i Fredrikstad er i relativt liten grad uføretrygdet, både sett i forhold til alle bosatte kvinner i Fredrikstad, og også sett i forhold til bosatte kvinner i hele landet. 19 prosent av alle bosatte i Fredrikstad i alderen 40-66 år var uføretrygdet, nær 17 prosent av mennene og 22 prosent av kvinnene. På landsbasis var tilsvarende tall i denne aldersgruppa 17 prosent, 14 prosent blant mennene og 20 prosent blant kvinnene.

Innad i aldersgruppa 40-66 år vil det imidlertid være langt større andeler i den yngste delen blant de ikke-vestlige enn blant hele befolkningen. Det ville trolig vært enda større andeler uføretrygdede ikke-vestlige innvandrere dersom de hadde hatt samme fordeling innenfor dette aldersintervallet som befolkningen i alt.

Alderspensjon

Relativt få førstegenerasjonsinnvandrere i Fredrikstad mottar pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder (Bare 440 var over 66 år per 1.1.2006). Vestlige innvandrere mottar i større grad alderspensjon enn ikke-vestlige innvandrere (13,2 mot 2,0 prosent), noe som igjen skyldes demografien - vestlige innvandrere i Fredrikstad er eldre enn de ikke-vestlige innvandrerne. På landsbasis mottar 9,3 prosent av alle vestlige og 1,7 prosent av alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere alderspensjon. Førstegenerasjonsinnvandrerne i Fredrikstad ligger med andre ord over landsgjennomsnittet når det gjelder andelen alderspensjonister.

14,4 prosent av alle innbyggerne i Fredrikstad mottar alderspensjon, omtrent lik andel som i hele landet (nær 13 prosent).

3. Fakta om innvandrerbefolkningen i Bærum

3.1. Demografi

- Mer enn hver 10. innbygger i Bærum har innvandrerbakgrunn (11,5 prosent av befolkningen)
- Størsteparten av disse (7,1 prosent) har ikke-vestlig bakgrunn
- 2,8 prosent av innbyggerne i Bærum har flyktningbakgrunn (mot 2,5 prosent på landsbasis)
- 7,4 prosent av innbyggerne i Bærum er utenlandske statsborgere
- Mer enn en tredjedel av alle førstegenerasjonsinnvandrere i Bærum har bodd i Norge i mindre enn 5 år.

Ved inngangen til 2006 talte Norges befolkning 4,6 millioner personer. Innvandrerbefolkningen utgjorde rundt 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

11,5 prosent av innbyggerne i Bærum har innvandrerbakgrunn, Bærum har med det en innvandrerandel som ligger over landsgjennomsnittet på 8,3 prosent. Med nær 12 200 bosatte med innvandrerbakgrunn er Bærum den fjerde største innvandrer kommunen i Norge målt i absolutte tall.

3,1 prosent av innvandrerbefolkningen i Norge var bosatt i Bærum ved inngangen til 2006. Av de 106 000 personene som var bosatt Bærum 1. januar 2006, var

12 200 del av innvandrerbefolkningen. 62 prosent av innvandrerbefolkningen hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land, sammen med Stavanger har Bærum den lavest andelen fra ikke-vestlige land av de kommunene som er beskrevet i disse faktaarkene.

Bakgrunn fra nesten 150 ulike land

Innvandrerbefolkningen i Bærum har bakgrunn fra nesten 150 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse i Sverige med rundt 1 200 personer, eller 10 prosent av alle innvandrere. Personer med bakgrunn fra Danmark og Iran følger på andre- og tredjeplass med henholdsvis 900 og 800 personer, tett fulgt av Storbritannia med nær 700 personer.

Figur 3.1 viser landbakgrunn fordelt på verdensdeler. Over halvparten av innvandrerbefolkningen i Bærum har europeisk bakgrunn. Personer med bakgrunn fra Norden utgjør en femtedel av alle personer med innvandrerbakgrunn i kommunen. De andre gruppene er relativt små. Åtte prosent av innvandrerbefolkningen i Bærum har afrikansk landbakgrunn. 4,1 prosent har bakgrunn fra USA, Canada eller Oseania og 3 prosent har bakgrunn fra Sør- eller Mellom-Amerika. I absolutte tall har 2 400 innvandrere sin opprinnelse fra andre nordiske land, nesten 3 800 fra andre europeiske land, 1 000 fra Afrika, 4 100 fra Asia (inklusive Tyrkia), 500 fra Nord-Amerika eller Oseania og 360 fra Mellom- og Sør-Amerika.

Tabell 3.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Bærum

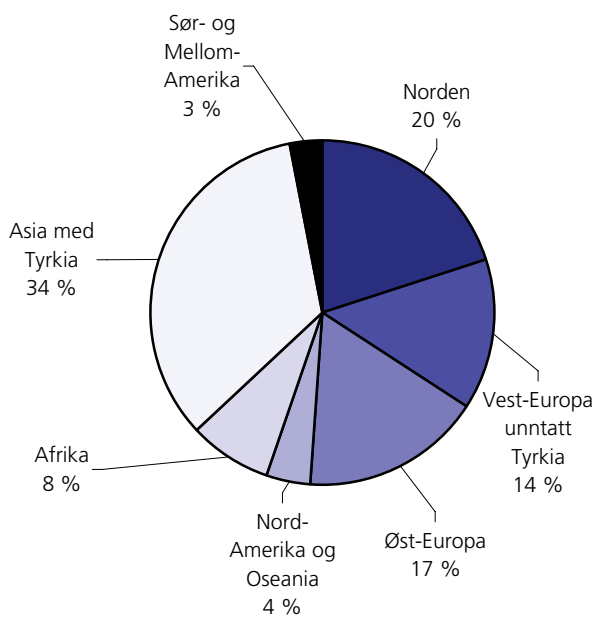
	Hele landet	Prosent av folketallet i Norge	Befolkningen i Bærum	Prosent av folketallet i Bærum	Prosent som bor i Bærum per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100	105 928	100	2,3
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	12 177	11,5	3,1
Av dette					
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	4 670	4,4	4,6
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	7 507	7,1	2,6

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.2. Innvandrerbefolkningen i Bærum og hele landet, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Bærum

Landbakgrunn	Innvandrerbefolkningen i Bærum	Andel av innvandrerbefolkningen i Bærum	Andel første generasjonsinnvandrere i prosent	Andel etterkommere i prosent	Innvandrerbefolkningen i hele landet	Andel bosatt i Bærum
I alt	12 177	100 %	85 %	15 %	386 699	3 %
Sverige	1 201	10 %	93 %	7 %	23 489	5 %
Danmark	893	7 %	92 %	8 %	19 179	5 %
Iran	801	7 %	84 %	16 %	14 362	6 %
Storbritannia	678	6 %	94 %	7 %	11 031	6 %
Pakistan	676	6 %	57 %	43 %	27 675	2 %
Polen	575	5 %	89 %	11 %	11 864	5 %
Irak	493	4 %	79 %	21 %	20 076	3 %
Tyskland	466	4 %	93 %	8 %	12 900	4 %
USA	381	3 %	97 %	3 %	6 884	6 %
Bosnia-Hercegovina	325	3 %	87 %	13 %	14 822	2 %
Somalia	314	3 %	69 %	31 %	18 015	2 %
Sri Lanka	314	3 %	63 %	37 %	12 560	3 %
Filippinene	302	2 %	87 %	13 %	8 561	4 %
Russland	276	2 %	91 %	9 %	10 351	3 %
Serbia og Montenegro	241	2 %	73 %	27 %	12 905	2 %
Afghanistan	240	2 %	84 %	16 %	6 539	4 %
India	230	2 %	77 %	24 %	7 154	3 %
Vietnam	228	2 %	70 %	30 %	18 333	1 %
Finland	198	2 %	94 %	6 %	6 434	3 %
Tyrkia	160	1 %	70 %	30 %	14 084	1 %
Andre land	3 185	26 %	89 %	12 %	109 481	3 %

Kilde: Befolkningsstatistikk.

Figur 3.1. Innvandrerbefolkningen i Bærum fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Flest skandinaver i Bærum

Som tabell 2.1 viser hadde Bærum 2,3 prosent av landets befolkning per 1. januar 2006. Av alle i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn, bodde 2,6 prosent i Bærum, mens andelen for personer med vestlig bakgrunn lå på 4,6 prosent. Innvandrerbefolkningen og særlig de med vestlig bakgrunn er dermed noe overrepresentert i Bærum, til tross for at

antall personer med ikke-vestlig bakgrunn er 60 prosent høyere enn antall personer med vestlig bakgrunn.

Blant personer uten innvandrerbakgrunn var 2,2 prosent bosatt i Bærum. Få grupper med ikke-vestlig bakgrunn har en høyere konsentrasjon i Bærum enn befolkningen i sin helhet. Unntaket er personer med iransk bakgrunn

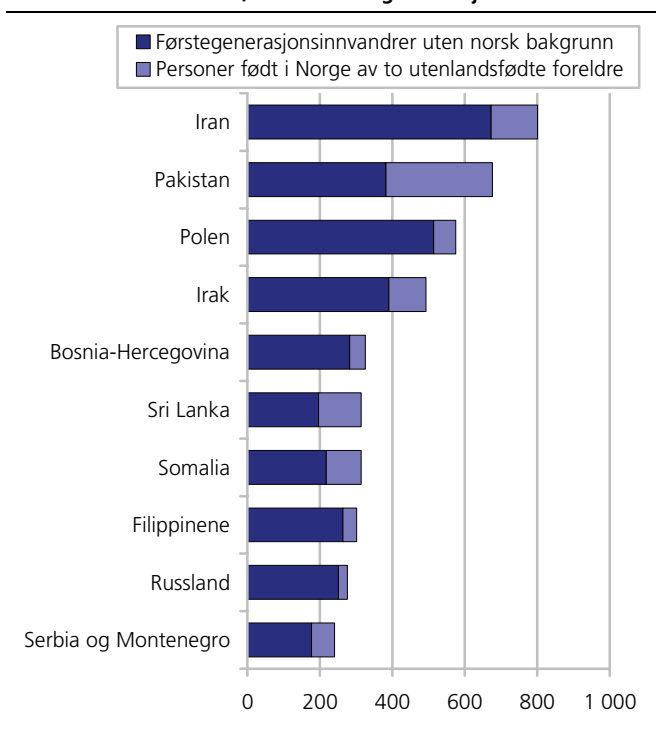
Flest etterkommere fra Pakistan, Sri Lanka og Somalia

Innvandrerbefolkningen i Bærum består stort sett av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), andre omfatter en stor andel etterkommere.

Pakistanerne er den gruppen i Bærum som har flest etterkommere både absolutt og i forhold til gruppestørrelsen. 43 prosent av alle personer med pakistansk bakgrunn i Bærum, i alt nesten 400 personer, er etterkommere. Også blant personer med bakgrunn fra Sri Lanka (37 prosent) og Somalia (31 prosent) er andelen etterkommere høy.

Lavest er andelen etterkommere blant personer med landbakgrunn fra vestlige land som USA (3 prosent), Finland (6 prosent) og Storbritannia (7 prosent). En forklaring på dette er at når innvandrere fra disse landene får barn, så er det med personer uten innvandringsbakgrunn, slik at deres barn ikke inngår i innvandrerbefolkningen.

Figur 3.2. De 10 største gruppene i innvandererbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Bærum, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Stor variasjon i botid for første generasjonsinnvandrere i Bærum

Generelt har personer med vestlig innvandererbakgrunn i Bærum lengre botid i Norge enn personer med ikke-vestlig bakgrunn. I gjennomsnitt har personer med

vestlig bakgrunn 20 års botid i landet, men ikke-vestlige har bodd i Norge i 11 år.

Tabell 3.3 viser at en tredjedel av alle vestlige første generasjonsinnvandrere i Bærum hadde en botid på over 26 år. Andelen blant ikke-vestlige første generasjonsinnvandrere var på rundt 10 prosent. Blant de 20 største første generasjonsinnvandrergroppene i Bærum, hadde første generasjonsinnvandrere fra Danmark, Storbritannia, USA og Tyskland den største andelen personer med minst 26 års botid i Norge. 43 prosent av alle danske første generasjonsinnvandrere bosatt i Bærum hadde en botid i Norge på over 26 år (per 1. januar 2006). Andelen briter med så lang botid var på 39 prosent. Fra USA og Tyskland hadde 38 prosent så lang botid.

Av de med vestlig bakgrunn er det personer med bakgrunn fra Finland (29 prosent), Storbritannia (29 prosent) og Tyskland (28 prosent) som har høyest andel personer med kort botid i Norge (opptil 5 år). I gjennomsnitt var andelen personer med vestlig bakgrunn og så kort botid i landet på 25 prosent.

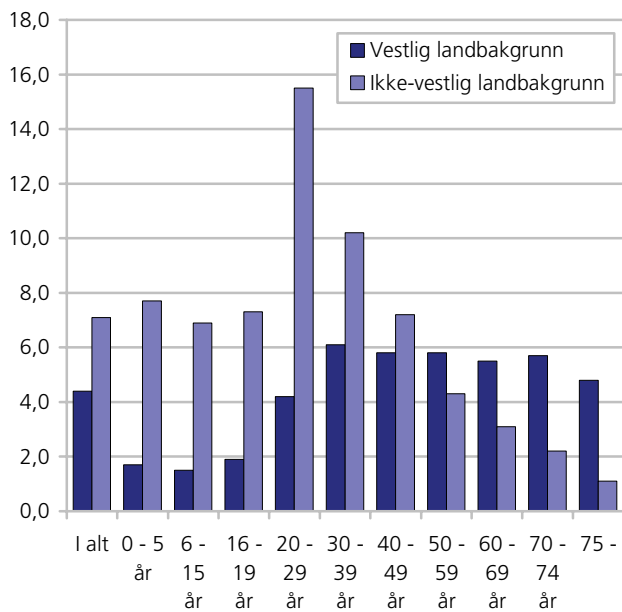
Blant ikke-vestlige er andelen med en botid på opp til 5 år en del høyere. 41 prosent av alle med ikke-vestlig bakgrunn som er bosatt i Bærum har bodd i landet i mindre enn seks år. Blant afghanske, russiske og polske første generasjonsinnvandrere er andelen med så kort botid spesielt høy. 77 prosent av alle med bakgrunn fra Afghanistan og 70 prosent alle med russisk og polsk bakgrunn har bodd i Norge i opp til 5 år.

Tabell 3.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Bærum, etter botid i Norge. Prosent

Landbakgrunn	I alt pr. 1.1.2006	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
I alt	10 377	100	19,7	6	12,5	12,2	15,4	34,2
Sverige	1 118	100	21,5	8,2	11,9	10,9	23	24,5
Danmark	819	100	43,2	9,2	11,8	8,5	11,2	16
Iran	673	100	2,1	1,6	35,5	12,9	19,8	28,1
Storbritannia	634	100	39,3	9,5	9	6,2	7,3	28,9
Pakistan	383	100	29	12,3	17,8	10,2	9,1	21,7
Polen	514	100	7	4,1	9,7	4,9	4,7	69,6
Irak	391	100	1	0,5	3,3	14,6	24,8	55,8
Tyskland	431	100	38,1	4,9	6,7	5,3	16,9	28,1
USA	369	100	38,2	10	9,8	8,9	11,1	22
Bosnia-Hercegovina	282	100	3,5	0,4	-	67	18,1	11
Somalia	218	100	-	-	6,9	26,6	33,9	32,6
Sri Lanka	197	100	0,5	5,1	28,4	20,3	19,3	26,4
Filippinene	264	100	4,5	3	15,2	11	7,6	58,7
Russland	251	100	1,2	0,4	1,6	11,2	15,5	70,1
Serbia og Montenegro	177	100	6,8	-	13,6	18,6	29,4	31,6
Afghanistan	202	100	-	-	10,4	5,4	7,4	76,7
India	176	100	19,3	14,2	14,8	9,1	4	38,6
Vietnam	160	100	11,3	27,5	23,8	17,5	8,8	11,3
Finland	186	100	34,4	5,9	10,2	5,4	15,1	29
Tyrkia	112	100	33,9	11,6	14,3	9,8	14,3	16,1
Andre land	2 820	100	19	5,1	11,4	11,3	15,6	37,6
Vestlige land	4 357	100	33,5	8,1	10,3	8,4	14,9	24,7
Ikke-vestlige land	6 020	100	9,7	4,5	14,2	14,9	15,6	41,1

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Bærum, per 1. januar 2006. Prosent



Høyest andel unge i innvandrerbefolkningen med bakgrunn fra Afrika og Asia

Det er flere yngre personer i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen ellers. Innad i innvandrerbefolkningen finnes det en del forskjeller i alderssammensetning. På landsbasis har personer med bakgrunn fra Afrika høyest andel personer under 30 år, nær seks av ti befinner seg i denne aldersgruppen. Også i Bærum kommune har personer med afrikansk bakgrunn, er andelen under 30 år med 54 prosent fortsatt høy, men litt lavere enn for hele landet. Personer med asiatiske bakgrunn i Bærum har med 52 prosent en nesten like høy andel unge under 30 år som afrikanere, og ligger dermed omtrent på landsgjennomsnitt for sin gruppe.

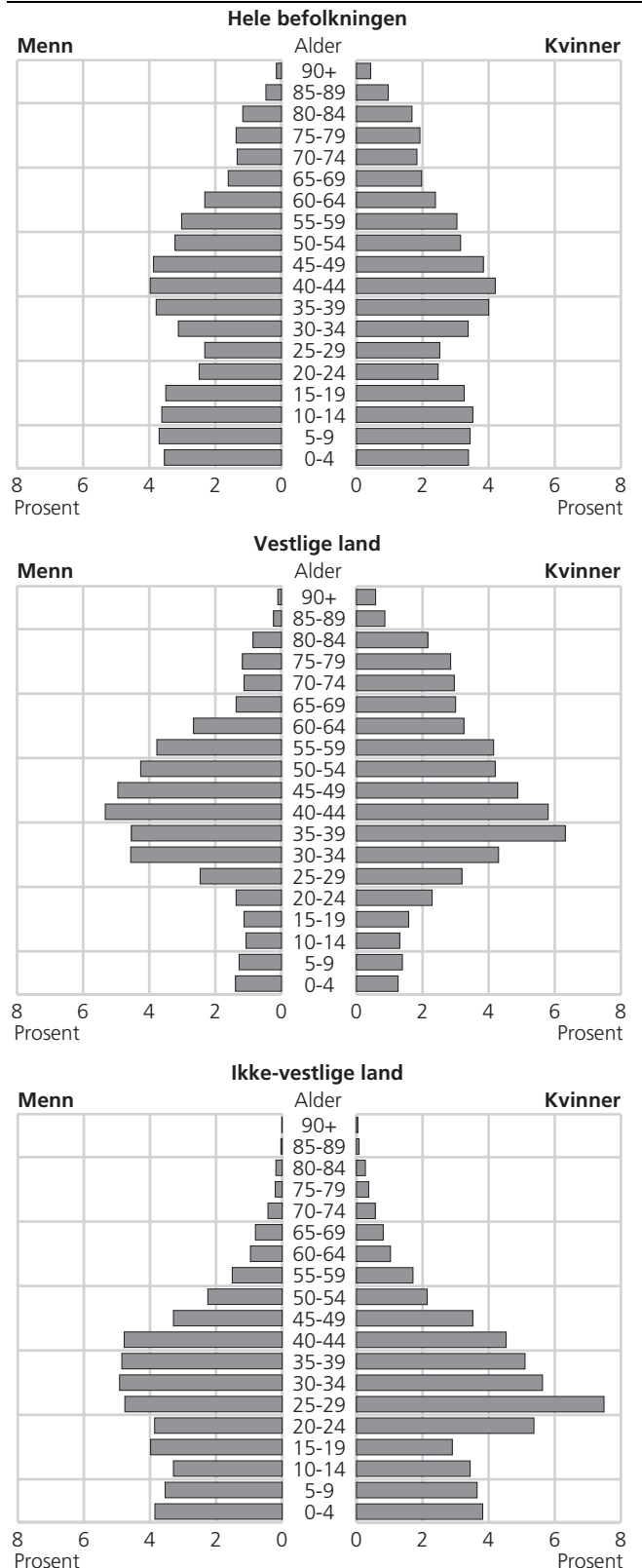
Lavest andel unge har personer med bakgrunn fra Nord-Amerika og Oseania. På landsnivå er andelen under 30 år på 19 prosent (for denne gruppen samlet), altså noe høyere enn i Bærum hvor andelen personer under 30 år med bakgrunn fra Nord-Amerika og Oseania er på 14 prosent

I figur 3.3 finner vi en særlig høy andel med unge voksne i den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen i Bærum. I aldersgruppen 20-29 år har 15 prosent av befolkningen ikke-vestlig bakgrunn. I de yngste aldersgruppene er andelen ikke-vestlige lavere, og ligger rundt snittet for hele befolkningen på 7,1 prosent.

Befolkningspyramidene viser at også i Bærum er andelen unge personer størst blant personer med ikke-vestlig bakgrunn. 7,7 prosent av alle med ikke-vestlig bakgrunn er under 5 år. Tilsvarende tall for hele befolkningen og for personer med vestlig innvandrerbakgrunn er henholdsvis 6,9 og 2,7 prosent. Andelen som er under 35 år er høyere for den ikke-vestlige enn

for den vestlige innvandrerbefolkningen og for befolkningen som helhet. Eneste unntaket er aldersgruppen fra 10-14 år. Her er andelen i hele befolkningen høyere enn for både personer med ikke-vestlig og vestlig innvandrerbakgrunn.

Figur 3.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Bærum og innvandrerbefolkningen i Bærum etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent



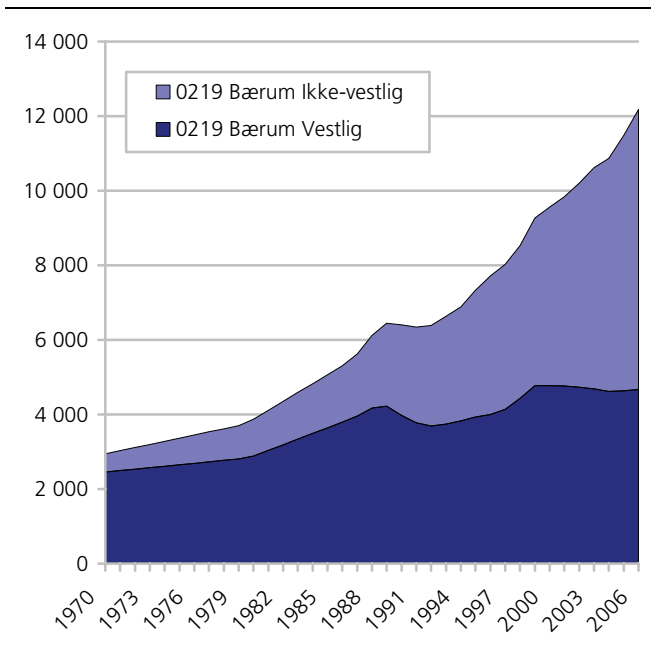
Sammenlignet med hele landet skiller befolkningspyramidene til innvandrerbefolkningen i Bærum seg ikke fra pyramidene for innvandrerbefolkningen i hele landet.

Andelen ikke-vestlige innvandrere har økt kraftig i løpet av årene. I begynnelsen av 1970 utgjorde personer med ikke-vestlig bakgrunn omtrent 17 prosent av alle innvandrere i Bærum, mens 1. januar 2006 lå andelen på 62 prosent. Andel ikke-vestlige innvandrere av hele innvandrerbefolkningen er noe lavere enn for hele landet, hvor personer med ikke-vestlig bakgrunn utgjør nesten tre fjerdedeler av hele innvandrerbefolkningen.

I absolutte tall bodde det vel 2 900 personer med innvandrerbakgrunn i begynnelsen av 1970. Nær 500 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn. Per 1. januar 1986 hadde innvandrerbefolkningen økt til 5 300 personer, hvorav nesten 1 700 hadde ikke-vestlig bakgrunn. De siste 20 årene har innvandrerbefolkningen mer enn fordoblet seg og ligger nå på nesten 12 200 personer. 7 500 av alle personer med innvandrerbakgrunn har ikke-vestlig bakgrunn.

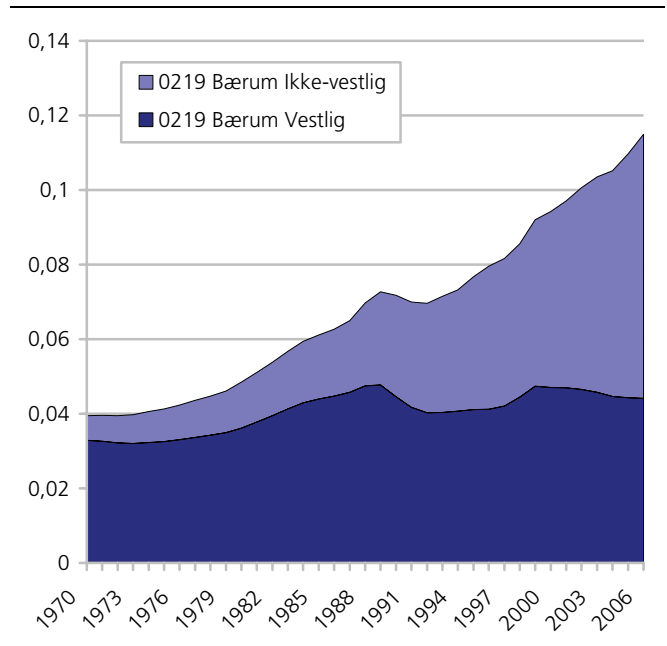
Også i forhold til hele befolkningen i Bærum har andelen ikke-vestlige steget betydelig. I begynnelsen av 1970 lå andelen ikke-vestlige på 0,7 prosent av hele befolkningen, 1. januar 2006 utgjorde personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn 7,1 prosent av folkemengden i Bærum. I samme perioden har andelen personer med vestlig innvandrerbakgrunn ligget stabilt på mellom 4 og 5 prosent.

Figur 3.5. Innvandrerbefolkningen i Bærum med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1986-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.6. Innvandrerbefolkningen i Bærum med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Bærum. 1986-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Størst andel kvinner blant personer med bakgrunn fra Filippinene og Thailand

Innvandrerbefolkningen i Bærum består av noen flere kvinner (54 prosent) enn menn. Blant personer med bakgrunn fra vestlige land er kvinneoverskuddet større enn blant personer med ikke-vestlig bakgrunn. Kvinneandelen blant personer med vestlig innvandrerbakgrunn er på vel 56 prosent, mens kvinneandelen blant personer med ikke-vestlig bakgrunn er på nesten 53 prosent.

Noen grupper i innvandrerbefolkningen har imidlertid en kjønnsmessig skjev fordeling. Personer med bakgrunn fra Filippinene og Thailand var i stor grad kvinner, 79 prosent av alle personer med bakgrunn fra Filippinene og 77 prosent av alle personer med thailandsk bakgrunn i Bærum var kvinner. Personer med bakgrunn fra Marokko og Chile hadde det høyeste mannsoverskuddet med henholdsvis 60 prosent og 58 prosent.

7,4 prosent av innbyggerne i Bærum er utenlandske statsborgere

Ved inngangen av 2006 var 7,4 prosent, eller nesten 7 800 personer av alle bosatte i Bærum utenlandske statsborgere. For hele landet var andelen 4,8 prosent.

Svensker og dansker utgjorde den største gruppen av utenlandske statsborgere i Bærum. Vel 1 300 svenske og vel 900 danske statsborgere bodde i Bærum og de utgjorde henholdsvis 16,9 og 11,8 prosent av alle utenlandske statsborgere i kommunen. Britiske, polske statsborgere og statsborgere fra USA fulgte etter med henholdsvis 700 (britiske statsborgere) og 400 personer (Polen og USA). Statsborgere fra Norden utgjorde til sammen nesten en tredjedel av alle utenlandske statsborgere i Bærum.

Personer med vietnamesisk bakgrunn har høyest andel norske statsborgere

40 prosent av innvandrerbefolkningen i Bærum var norske statsborgere per 1. januar 2006. Blant personer med vietnamesisk bakgrunn var hele 88 prosent norske statsborgere. Dermed var, akkurat som i Oslo og landet som helhet, vietnamesere gruppen med høyest andel norske statsborgere blant innvandrerguppene med over 100 bosatte i Bærum. Den høye andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra Vietnam kan delvis forklares med et samspill mellom en lang gjennomsnittlig botid i Norge og en beskjeden innvandring de siste årene. Dessuten kan det spille en stor rolle at nesten alle vietnamesere som innvandret til Norge kom som flyktninger og at deres mulighet til å dra tilbake til hjemlandet var små.

Andelen norske statsborgere var også høy for personer med bakgrunn fra Tyrkia (79 prosent), Pakistan (79 prosent) og Bosnia Hercegovina (75 prosent).

Andelen norske statsborgere var relativt lav blant personer med vestlig bakgrunn (16 prosent). Blant vestlige innvandrere med over 100 bosatte i Bærum, var det personer med bakgrunn fra Tyskland som hadde størst andel norske statsborgere (24 prosent), mens personer med bakgrunn fra Finland hadde den laveste (6 prosent).

Flytting til og fra Bærum blant personer med innvandrerbakgrunn

I 2005 flyttet 4 950 personer til Bærum fra en annen kommune i Norge, mens 4 900 flyttet fra Bærum til en ny kommune. Om lag en femtedel av både de som flyttet inn og ut hadde innvandrerbakgrunn.

Det flyttet 925 personer med innvandrerbakgrunn til kommunen og 825 fra kommunen. To tredjedeler av både de som flyttet inn og ut hadde ikke-vestlig bakgrunn. Ingen enkeltgrupper (landbakgrunn) hadde betydelig høyere eller lavere innflytting enn utflytting.

Bærum hadde dermed tilnærmet flyttebalanse totalt. Det var en viss tilvekst (100 personer) av personer med innvandrerbakgrunn, av disse hadde to tredjedeler ikke-vestlig bakgrunn. Og det var en liten nedgang (50 personer) av personer uten innvandrerbakgrunn.

Flyktninger⁸

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006. 2,5 prosent av disse var bosatt i Bærum. I absolutte tall hadde rundt 3 000 bosatte i Bærum flyktningbakgrunn. De fleste flyktninger hadde bakgrunn fra Iran (630), Irak (370) eller Bosnia-Hercegovina (250).

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktgrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

Antall flyktninger økte i Norge fra 65 000 i 1998 til 117 200 personer i 2006. I perioden 2001 til 2006 økte antall flyktninger i Bærum med nesten 50 prosent. Mens det ved inngangen av 2001 var rundt 2 000 flyktninger i kommunen, var antall flyktninger per 1. januar 2006 på nær 3 000. I forhold til folkemengden har andel flyktninger i Bærum økt fra 2,0 prosent til 2,8 prosent. På landsbasis har andelen flyktninger økt fra 1,9 prosent av folkemengden i begynnelsen av 2001 til 2,5 prosent i begynnelsen av 2006.

En analyse av sekundærflyttinger for flyktninger som ble bosatt i Norge i perioden 2000 til 2005 viste at 85 prosent av flyktningene som ble bosatt i Bærum som første bostedskommune fortsatt bodde i kommunen etter fem år. Samtidig flyttet noen flyktninger som opprinnelig bosatt i andre kommuner, til Bærum i løpet av femårsperioden 2000-2005.

I 2000 ble en kohort på 6 700 flyktninger bosatt i Norge. 104 av disse, 1,6 prosent av alle flyktninger ble bosatt i Bærum. Per 1. januar 2005 hadde antall flyktninger i Bærum (fra denne kohorten) økt med 18 personer. Det vil si at 122 (eller 1,8 prosent) av 2000-kohorten bodde i Bærum ved inngangen av 2005.

3.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående, deltakelse i videregående utdanning, og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning viser vi til Daugstad (2006) og for mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006).

I denne delen vil vi i liten grad bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få i relevante aldre. I noen tilfeller er det heller ikke mulig å skille ut etterkommerne som egen gruppe. Når man tolker tall på deltakelse i utdanning, må man ha i mente at ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, særlig flyktninger, kan befinne seg andre steder i utdanningsløpet enn befolkningen ellers i tilsvarende alder, ofte på grunn av manglende utdanning ved innvandring. I våre tall for deltakelse i videregående- og høyere utdanning kan derfor en del av de som er i

For flyktninger har SSB kun tilbakegående tall til 1998 og for kommunene fra 2001. Se for øvrig: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/flyktninger/>.

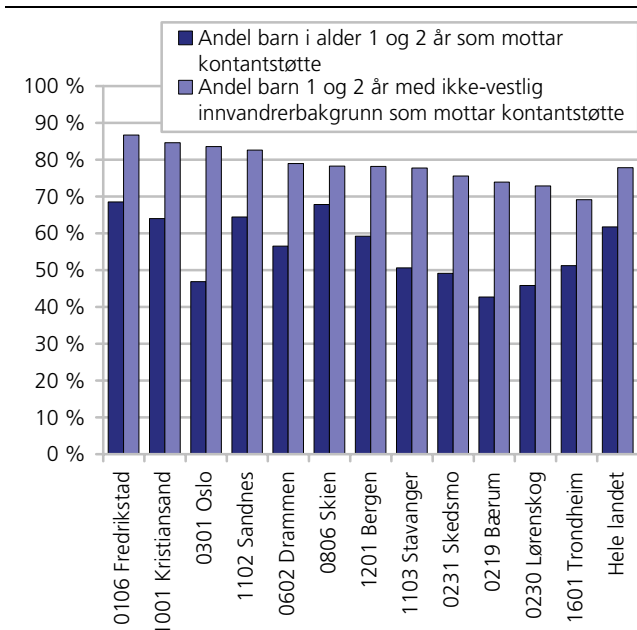
kategorien "ikke i utdanning" befinne seg i grunnskolen. Hovedfunn i denne delen er:

- 39 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter⁹ går i barnehage, mot 67 prosent av alle barn bosatt i Bærum (0-5 år).
- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 74 prosent kontantstøtte, mot 43 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Bærum.
- Ikke-vestlige etterkommere bosatt i Bærum deltar i omtrent samme grad i videregående utdanning som alle bosatte i Bærum i alderen 16-18 år, mens ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse. Dette er som ellers i landet.
- Andelen blant de i aldersgruppen 19-24 år som tar høyere utdanning er mye høyere for både befolkningen i alt og den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen om vi sammenligner med landsgjennomsnittet.

Få barn med ikke-vestlig bakgrunn i barnehage

Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 39 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 67 prosent av alle bosatte i denne alderen i Bærum (se figur 3.7). Av alle barn i barnehage i Bærum utgjør barn av språklige og kulturelle minoriteter 20 prosent.

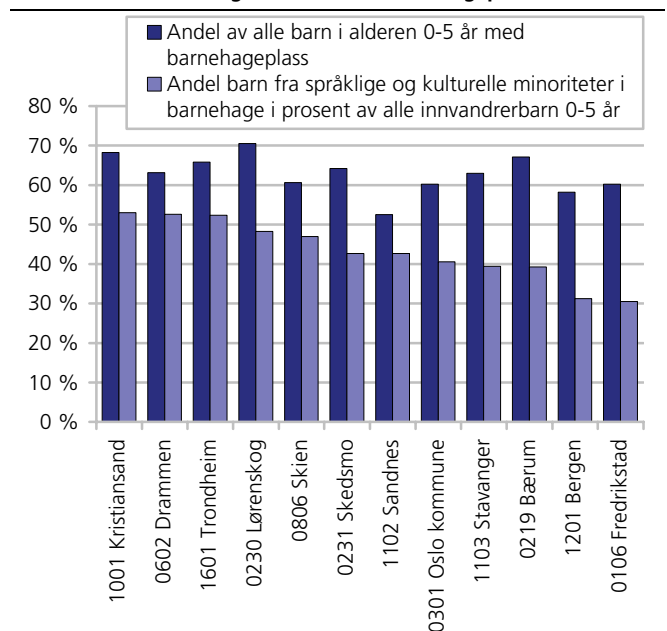
Figur 3.7. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

⁹ Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrerbefolkningen. Denne statistikken dekker språklige og kulturelle minoriteter, som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

Figur 3.8. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant barn alle i alderen 1 og 2 år i Bærum var det 43 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 74 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 3.8). Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. Slik at andelen kontantstøttetottakere er noe lavere i Bærum enn det vi finner for landsgjennomsnittet. 8 prosent av barna i denne aldersgruppen i Bærum hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Overgang fra grunnskolen til videregående utdanning

Av de 97 elevene med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som gikk ut av 10. klasse våren 2005, befant 88 personer seg i videregående utdanning høsten samme år. De øvrige var ikke under utdanning. Det vil si at nesten 9 av 10 gikk over i videregående utdanning, det samme som for ikke-vestlige elever på landsbasis. Av alle elever bosatt i Bærum, gikk 95 prosent av niendeklassingene direkte over i videregående skole. Merk imidlertid at det var en liten gruppe ikke-vestlige elever i Bærum som avsluttet grunnskolen denne våren. For små grupper vil små endringer i tallene vil gi nokså store utslag i prosentandelene.

Noe lavere deltakelse i videregående utdanning blant etterkommerne

Som figur 3.9 viser, deltar ikke-vestlige etterkommere bosatt i Bærum i noe lavere grad i videregående utdanning enn alle bosatte i kommunen i alderen 16-18 år (i 2005). Mens 92 prosent av alle mellom 16-18 år i Bærum deltar i videregående utdanning, deltar 87

prosent av de 90 ikke-vestlige etterkommere. Deltakelsen blant ikke-vestlige etterkommere er mye høyere enn blant førstegenerasjon, hvor 73 prosent befinner seg i videregående utdanning.

Det er vanligere for guttene å delta i videregående utdanning enn blant jentene, og det gjelder både førstegenerasjon og etterkommerne. Blant førstegenerasjon er forskjellen på 6 prosentpoeng i guttenes favør mens den blant etterkommerne er hele 14 prosent. Merk imidlertid at med såpass små grupper som vi her har, vil små endringer gi store utslag i andelene.

På landsbasis deltar 90 prosent av alle bosatte i denne alderen, 88 prosent av ikke-vestlige etterkommere og 71 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. På landsbasis er det små forskjeller mellom jentene og guttene. Deltakelsen blant de mellom 16-18 år fra Bærum er altså omtrent på nivået med landsgjennomsnittet, både om vi ser på den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen og om vi ser på alle i denne aldersgruppen.

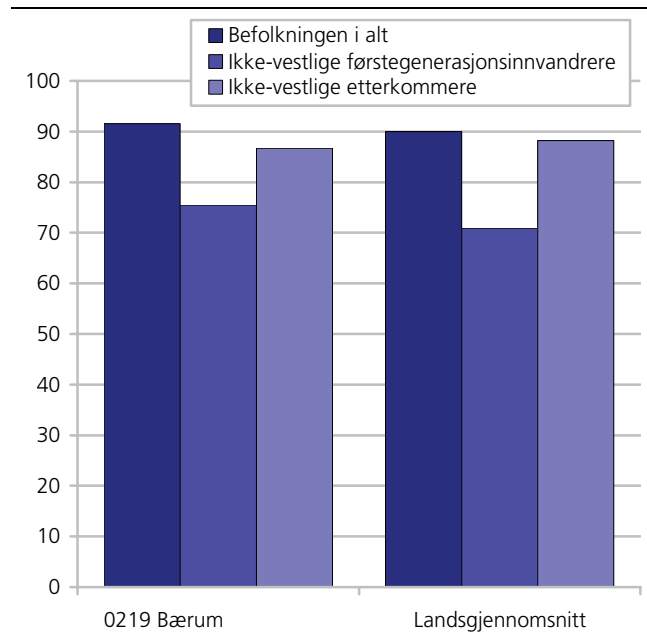
57 prosent fullførte videregående innen 5 år

Det var bare 60 elever eller lærlinger med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn bosatt i Bærum som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000. Av disse, fullførte 57 prosent videregående opplæring innen fem år, mot 75 prosent av alle elever og lærlinger i Bærum. Det var 22 prosentpoeng flere blant elevene med ikke-vestlig bakgrunn som avbrøt videregående skole¹⁰ enn blant alle elever og lærlinger i Bærum. Dette er store forskjeller sett i forhold til mange andre kommuner. Her bør vi imidlertid merke oss to ting: For det første utgjør de ikke-vestlige elevene og lærlingene i Bærum ei lita gruppe, og for små grupper vil små endringer i tallene vil gi nokså store utslag i prosentandelene. Videre skyldes de store forskjellene heller at fullføringsgraden er særlig høy blant alle elever og lærlinger i Bærum enn at særlig mange ikke-vestlige elever eller lærlinger avbryter studiene i forhold til i de andre kommunene. Sammenlignet med ikke-vestlige elever og lærlinger i hele landet, kommer de i Bærum nemlig omtrent likt ut både når det gjelder prosentandelen som fullfører innen fem år (57 mot 55 prosent) og andelen som avbryter (42 mot 39 prosent).

Overgang fra videregående utdanning til høyere utdanning

Det var i Bærum bare 48 elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005. Av disse befant halvparten seg i høyere utdanning (høyskole eller universitet) samme høst, mens den andre halvparten ikke tok noen form for utdanning samme høst. Blant alle elever i

Figur 3.9. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Bærum kommune og hele landet. Presenter. 1.10.2005



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Bærum, var det bare en fjerdedel som gikk direkte over i høyere utdanning, mens 6 av 10 ikke tok noen form for utdanning. De øvrige tok en annen form for utdanning (videregående eller folkehøyskole).

På landsbasis ser vi også at det er mer vanlig blant ikke-vestlig innvandrerungdom å gå direkte over i høyere utdanning enn det er blant alle elever, og at jentene i større grad enn gutter starter å studere rett etter videregående (både blant innvandrere og i hele befolkningen). Tidligere studier har imidlertid funnet at det er liten forskjell mellom ungdom med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn og ungdom uten innvandrerbakgrunn når vi tar med dem som venter ett år med å begynne i høyere utdanning (Støren 2005)¹¹, noe ikke vi har gjort her.

Høy deltakelse i høyere utdanning

Hovedbildet i landet som helhet, og i Bærum, er at etterkommerne tar høyere utdanning i omtrent like stor grad som befolkningen i alt, mens førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse enn disse gruppene. Andelen blant de i aldersgruppen 19-24 år bosatt i Bærum som tar høyere utdanning er mye høyere for både befolkningen i alt og innvandrerbefolkningen sammenlignet med landsgjennomsnittet (se tabell 3.1). Her vil vi miste alle som opprinnelig "er fra" Bærum, men som melder flytting til kommunen hvor de studerer. Tallene for Bærum vil derfor gjelde alle i aldersgruppen 19-24 som er registrert bosatt i Bærum, og her har vi ikke tall på hvor de studerer.

¹⁰ Avbrutt videregående opplæring betyr at eleven/lærlingen ikke har fullført og heller ikke lenger er registrert som elev/lærling i videregående opplæring. Disse personene kan ha begynt på en annen type utdanning, valgt å reise utenlands eller gått ut av arbeidslivet.

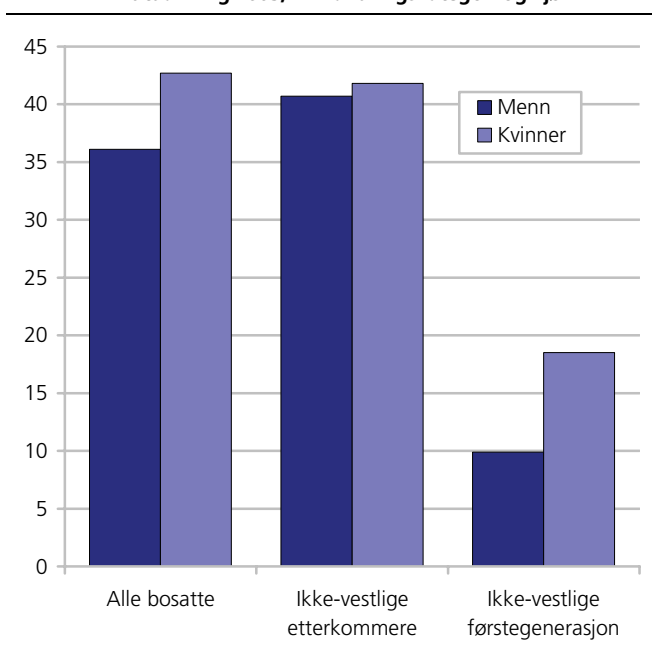
¹¹ Merk at Støren sammenligner "minoritets elever" (elever med ikke-vestlig bakgrunn) med "majoritets elever" (elever uten innvandrerbakgrunn), mens vi sammenligner elever med ikke-vestlig bakgrunn med alle elever (som inkluderer så vel vestlige og ikke-vestlige innvandrer elever og elever uten innvandrerbakgrunn).

Tabell 3.4. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
Hele landet	I alt	330 115	100	31	16	54	24 396	100	18	17	65
	Menn	168 058	100	25	25	58	11 449	100	16	20	64
	Kvinner	162 057	100	37	14	50	12 947	100	20	14	66
Hele landet	I alt						4 770	100	33	14	54
	Menn						2 480	100	29	15	56
	Kvinner						2 290	100	37	13	50
Bærum	I alt	6 561	100	39	13	48	660	100	15	16	69
	Menn	3 350	100	36	14	50	293	100	10	21	69
	Kvinner	3 211	100	43	11	46	367	100	19	12	70
Bærum	I alt						109	100	41	17	42
	Menn						54	100	41	15	44
	Kvinner						55	100	42	18	40

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.10. Bosatte 19-24 år i Bærum etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Kvinnelige og mannlige etterkommere har en like høy deltakelse, over 4 av 10 tar høyskole- eller universitetsutdanning. Dette bryter med det generelle mønsteret, hvor kvinner tar høyere utdanning i større grad enn menn. Deltakelsen blant etterkommerne er på nivå med deltakelsen blant alle i denne aldersgruppen bosatt i Bærum, og deltakelsen er altså høyere enn blant etterkommerne på landsbasis.

Som i andre kommuner er det stor forskjell mellom førstegenerasjon og etterkommere. Blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er andelen som tar høyere utdanning 15 prosent, og her er det mye større forskjell mellom kvinner (19 prosent) og menn (10 prosent) enn blant etterkommerne.

3.3. Arbeid

Vi skal i det følgende beskrive innvandrerne på arbeidsmarkedet, deres sysselsetting, arbeidsledighetsnivå, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjonsinnvandrere, ettersom det er for få etterkommere til at vi kan gi tall for dem for Bærum. Olsen (2006) har imidlertid gjort studier av etterkommernes sysselsettingsnivå for hele landet under ett. Han finner at etterkommerne ligner mer på de uten innvandringsbakgrunn enn førstegenerasjon når det gjelder sysselsetting.

Hovedfunn i denne delen er:

- Bærum ligger i toppen når det gjelder sysselsetting blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere sammenlignet med de øvrige 11 kommunene med flest ikke-vestlige innvandrere.
- Som ellers i landet, har ikke-vestlige innvandrere bosatt i Bærum lavere sysselsetting enn alle bosatte i kommunen (58 prosent mot 72 prosent).
- Som i befolkningen i alt, er ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrer menn i større grad sysselsatt enn ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrer kvinner (63 mot 53 prosent).
- Som i andre kommuner, er det ikke slik at forskjellene i sysselsetting mellom ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt er nevneverdig større for de yngre aldersgruppene enn for de eldre.
- Som ellers i landet, er ikke-vestlige innvandrere i Bærum overrepresentert i hotell- og restaurantnæringen.
- Ikke-vestlige innvandrere bosatt i Bærum var i mindre grad selvstendig næringsdrivende enn alle bosatte i kommunen.
- Det var 3 ganger så sannsynlig blant ikke-vestlige innvandrere i Bærum å være arbeidsledig sammenlignet med befolkningen i alt.

Tabell 3.5. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005

	Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet, befolkningen i alt				
Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	159 260	69,7	73,5	65,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Bærum				
Befolkningen i alt	52 905	72,4	75,1	69,7
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	2 721	73,4	79,4	68,5
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	3 016	57,5	62,9	52,8

58 prosent av de ikke-vestlige sysselsatt

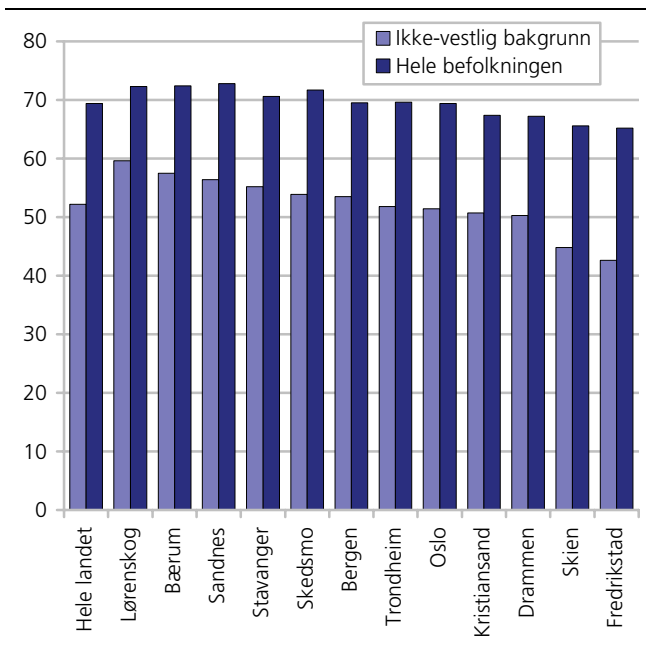
Sysselsettingsnivået i Bærum er høyere enn landsgjennomsnittet. Dette gjelder både om vi ser på alle bosatte i kommunen, og om vi kun ser på ikke-vestlige og vestlige innvandrere, og det gjelder kvinner som menn. Blant de store innvandrerkommunene, er det bare i Lørenskog at sysselsettingsnivået blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er høyere enn i Bærum (se figur 3.11.).

Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at mye av variasjonene i sysselsetting kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre når det gjelder landbakgrunn. Kommuner hvor for eksempel en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med kort botid (for eksempel Somalia eller Irak) vil ha en lavere sysselsetting enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen har lengre botid, slik eksempelvis de fra Vietnam har. Det er mange grunner til at noen innvandrergrupper har en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet og andre ikke har det, og vi kan ikke gå inn på en grundigere redegjørelse i dette faktaarket. Botidens betydning for økt deltakelse i arbeidslivet har imidlertid blitt trukket fram fra flere hold. Se for eksempel Blom og Østby (2004).

Som i resten av landet, er sysselsettingsnivået blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Bærum er klart lavere enn blant den øvrige befolkningen. 58 prosent av de ikke-vestlige innvandrere i alderen 16-74 år er sysselsatt, mot 72 prosent i hele befolkningen i Bærum. Forskjellene i sysselsetting blant ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i alt er i realiteten større enn vist her, siden innvandrere er relativt flere i de unge og mest yrkesaktive aldersgruppene enn befolkningens gjennomsnitt.

Som i befolkningen i alt, og i den vestlige gruppa, er det tydelige kjønnsforskjeller i den ikke-vestlige gruppa. Menn er i større grad sysselsatt enn kvinner (63 mot 53 prosent).

Figur 3.11. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

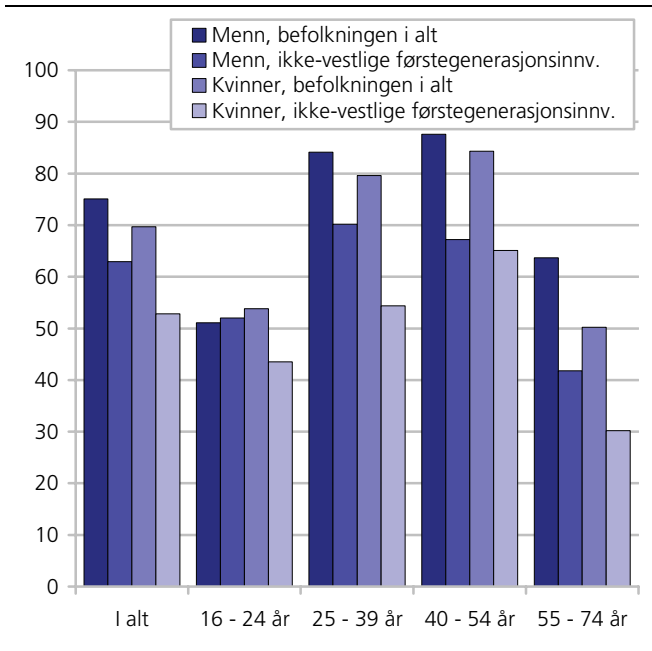
Alder

Fordeler vi befolkningen i alt og førstegenerasjonsinnvandrere etter alder, ser vi at det er store forskjeller i sysselsetting mellom befolkningen i alt i Bærum og de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, både blant kvinner og menn (figur 3.12). Det er imidlertid ikke slik at forskjellene er nevneverdig større for de yngre aldersgruppene enn for de eldre.

Blant menn er den største forskjellen i sysselsetting i den eldste gruppene (40-54 og 55-74 år), hvor det er 20-22 prosentpoeng flere sysselsatte blant alle menn enn blant de ikke-vestlige mennene. I den yngste gruppa er det ikke forskjeller mellom alle menn og ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere.

For kvinnene er forskjellene i sysselsetting mellom de ikke-vestlige og befolkningen i alt også minst i den yngste gruppa, og desidert størst blant de som er mellom 25-39 år (henholdsvis 80 mot 54 prosent). De relativt små forskjellene i den yngste gruppa kan skyldes at det i denne alderen er en lavere andel under utdanning blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, og dermed større andeler i arbeid.

Figur 3.12. Sysselsatte i Bærum etter alder og landbakgrunn. I Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder:

Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet.

Motorkjøretøytjenester: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner.

Finansiell tjenesteyting: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning).

Transport og kommunikasjon: Her finner blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

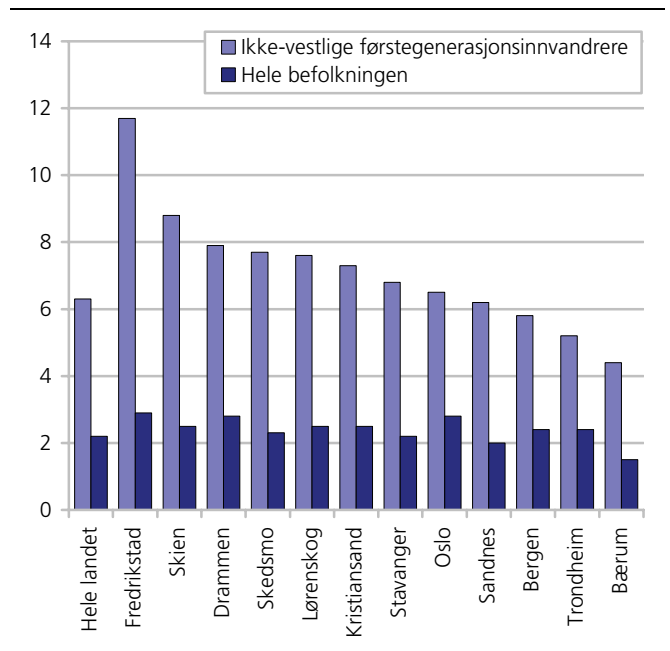
Arbeidsledighet

Arbeidsledighetstallene viser stort sett det samme mønsteret som sysselsettingstallene: Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i langt større grad arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak enn vestlige innvandrere og befolkningen i alt. 4,4 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Bærum var i 2.kvartal 2006 arbeidsledige og 1,5 prosent var på tiltak. De tilsvarende tallene for befolkningen i alt var 1,5 og 0,3 prosent.

Som figur 3.13 viser, har Bærum den laveste arbeidsledigheten av de største innvandrer kommunene både

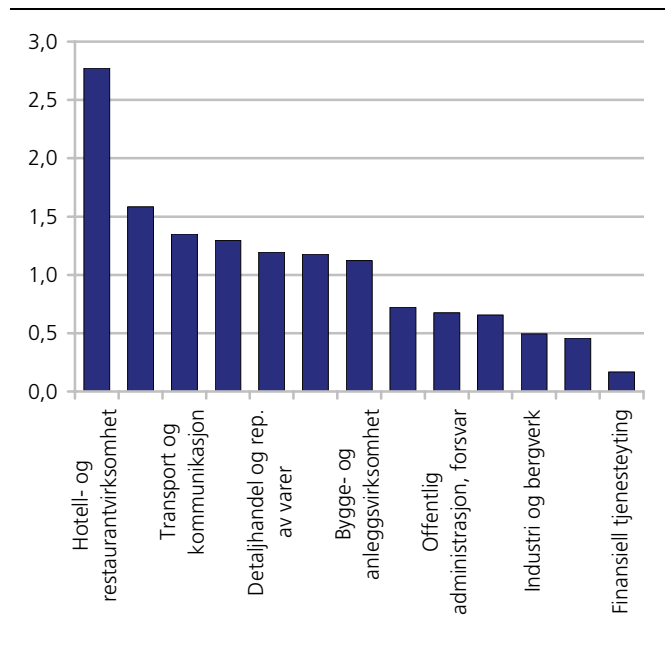
for befolkningen i alt og for ikke-vestlige innvandrere, men fremdeles var det 3 ganger så sannsynlig blant de ikke-vestlige innvandrerne i Bærum å være arbeidsledig som blant befolkningen i alt. Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at noe av variasjonene i ledighet kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre blant annet når det gjelder landbakgrunn.

Figur 3.13. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.14. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Bærum. 4. kvartal 2005



Tabell 3.6. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Førstegenerasjonsinnvandrere i alt			Førstegenerasjonsinnvandrere i alt			Vestlig	Ikke-vestlig
		Alle bosatte			Alle bosatte				
Hele landet	I alt	166 000	11011	4967	6044	5	4	6	3,1
	Menn	120 282	7186	3167	4019	7,2	5,3	7,4	4,3
	Kvinner	45 718	3825	1800	2025	2,8	2,7	4,4	2
Bærum	I alt	3 200	352	193	159	4,4	3,9	5,2	3
	Menn	2 111	215	105	110	5,9	5,2	6,3	4,5
	Kvinner	1 089	137	88	49	2,9	2,8	4,3	1,7

Overrepresentert i hotell- og restaurantnæringen

Figur 3.14. viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere bosatt i Bærum kommune arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt i kommunen. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen i forhold til alle som bor i Bærum, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

Figuren viser at det er nær 3 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Bærum arbeider i hotell- og restaurantbransjen som at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i denne næringen, og det er også typisk at ikke-vestlige innvandrere på langt nær er like klart overrepresentert i andre næringer. Ikke-vestlige innvandrere er imidlertid klart underrepresentert i flere næringer, deriblant agentur- og engroshandel og finansiell tjenesteyting (som bank, forsikring), hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i andre kommuner ser vi at ikke-vestlige innvandrere er klart underrepresentert i disse næringene, og da særlig i finansiell tjenesteyting.

Selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det 352 selvstendig næringsdrivende førstegenerasjonsinnvandrere i Bærum i 2005, 159 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn. Som tabell 3.5. viser, var ikke-vestlige innvandrere i Bærum i mindre grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i kommunen (2005). Mens 3 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 4,4 prosent av alle bosatte i Bærum egne foretak (16-74 år).

Både blant menn og kvinner er andelen som driver egne foretak mindre blant ikke-vestlige innvandrere enn blant alle bosatte. På landsbasis var det også mindre vanlig blant ikke-vestlige innvandrere enn blant befolkningen i alt å være selvstendig næringsdrivende. Dessuten var det mye vanligere for menn enn for kvinner å være selvstendig næringsdrivende, noe som også er tilfellet i alle andre kommuner. Videre

ser vi at det i Bærum er andelsvis noe færre selvstendig næringsdrivende i forhold til gjennomsnittet for Norge om vi ser på bosatte i Bærum generelt, mens de ikke-vestlige innvandrerne ligger omtrent på gjennomsnittet. Se ellers Vartdal 2006 for mer om innvandrere i næringslivet.

3.4. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med deltakelsen på arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil også ha lavere inntekt og større forbruk av trygde og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt. Hovedfunn i denne delen er:

- I Bærum har ikke-vestlige innvandrere en medianinntekt på 509 000 kroner, vel 70 000 høyere enn gjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis.
- 7,7 prosent alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Bærum mottok sosialhjelp i mer enn 6 måneder. Dette var en noe lavere andel enn landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere, men langt høyere enn for alle bosatte i Bærum
- De ikke-vestlige innvandrerne i Bærum i alderen 40-66 år mottok uføretrygd i omtrent samme grad som alle landets ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i denne alderen (15,4 mot 14,4 prosent).

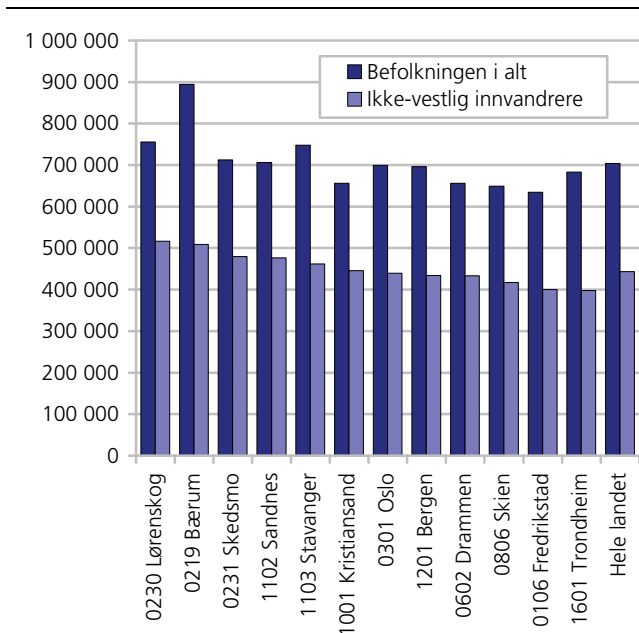
Ikke-vestlige innvandrerfamilier har lavere inntekt sammenlignet med befolkningen i alt i Bærum

Det er store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og vestlige innvandrere og befolkningen i alt på den andre. Ikke-vestlige innvandrerfamilier¹² har en samlet medianinntekt¹³ på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerfamilier hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på 700 000 kroner.

¹² Vi har her brukt tall for inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Gjennomsnitt i kroner. 2004. Denne inndelingen er valgt for å i størst mulig grad å sammenligne like grupper. For mer om dette se bl.a Pedersen 2006

¹³ Medianinntekt er valgt for å unngå at ekstreme enkeltobservasjoner skal ha for stor vekt. Medianinntekten vil ha like mange personer med en inntekt over seg som under seg.

Figur 3.15. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004



Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I Bærum har ikke-vestlige innvandrere en medianinntekt på 509 000 kroner, vel 70 000 høyere enn gjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis, inntekten er likefull vesentlig lavere enn medianinntekten for befolkningen i alt i Bærum (895 000), som er den høyeste av de kommuner vi har sett på. Om vi ser på de 12 største innvandrerkommunene i Norge er det bare i Lørenskog hvor ikke-vestlige innvandrere har høyere medianinntekt.

Sosialhjelp – noe lavere langtidsmottak enn landsgjennomsnittet

I forhold til landsgjennomsnittet, er det i Bærum noe lavere andeler ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år som var langtidsmottakere av sosialhjelp i 2005, dersom vi ser kvinner og menn i ett. *Langtidsmottakere* mottar sosialhjelp i 6 måneder eller mer i løpet av året.

Langtidsmottakerne med ikke-vestlig bakgrunn utgjorde henholdsvis 9,1 og 6,5 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsmennene og -kvinnene bosatt i Bærum kommune. Landsgjennomsnittet ligger på 11,3 prosent for ikke-vestlige innvandrer menn over 18 år og 6,6 prosent for kvinner. Det var med andre ord bare mennene i Bærum som lå under landssnittet for mannlige langtidsmottakere blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, mens kvinnene i Bærum lå på landssnittet.

I befolkningen i alt ligger andelen langtidsmottakere over 18 år langt lavere enn blant de ikke-vestlige innvandrerne. 1,9 prosent av mennene og 1,2 prosent av kvinnene i hele befolkningen i Norge hadde i 2005

mottatt sosialhjelp i over 6 måneder. Også blant alle innbyggerne i Bærum, ligger andelen langtidsmottakere av sosialhjelp noe under landsgjennomsnittet, med 1,5 prosent blant mennene og 0,9 prosent blant kvinnene. Som vi ser, mottar menn i større grad sosialhjelp enn kvinner, et mønster som går igjen i de fleste landgrupper og i befolkningen i alt (Dahl m.fl. 2006). Flere enslige menn enn enslige kvinner mottar økonomisk sosialhjelp, samtidig som det er mer vanlig at menn søker om sosialhjelp på vegne av familien/paret enn at kvinner gjør det.

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønning så lenge de deltar i programmet, og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken. I løpet av 2005 hadde Bærum 222 deltakere i introduksjonsordningen.

Uføretrygdede

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer som har fått sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Uførepensjon gis til personer mellom 18 og 67 år. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/arbeidsevne (uføregrad).

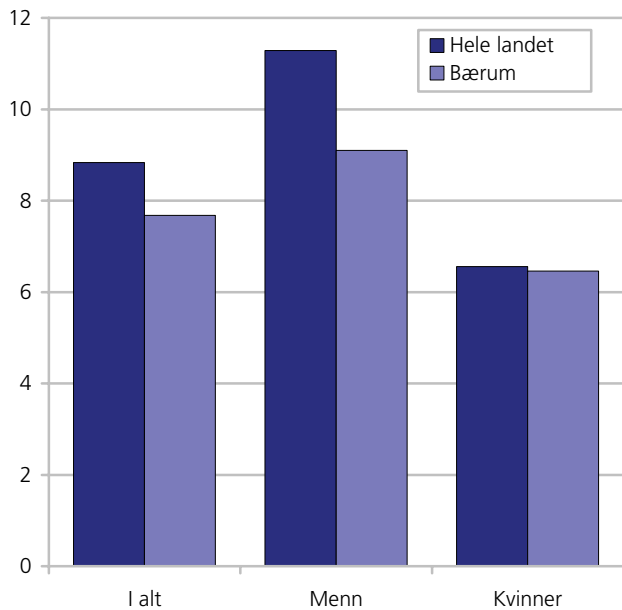
Tilståelse av uførepensjon er en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepenge, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre du er jo større er sannsynligheten for at du er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdede - Ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl 2006).

Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergrupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd i gruppen under ett er lav.

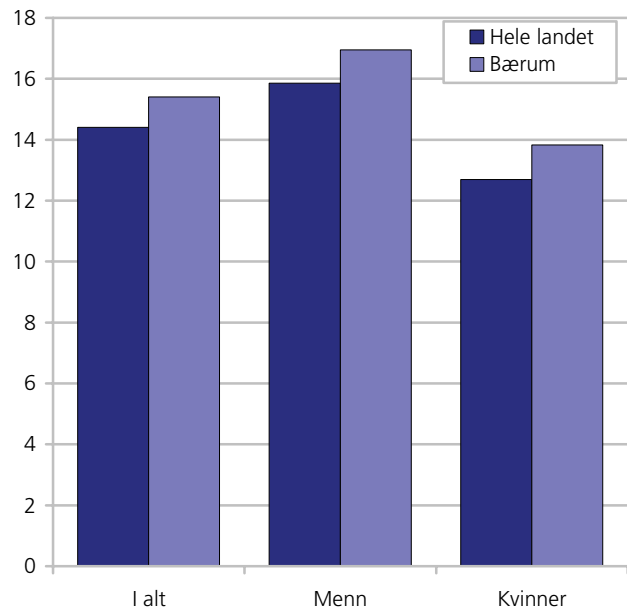
Til slutt kan uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergrupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl 2006).

Figur 3.16. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.17. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: NAV.

I alt mottar 409 førstegenerasjonsinnvandrere i Bærum uføretrygd (18-66 år), 236 av disse er ikke-vestlige. For å få mer meningsfulle sammenligninger, har vi i det følgende kun sett på aldersgruppen 40-66 år, og vi har konsentrert oss om ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere i denne alderen, er det i Bærum høyere andeler ikke-vestlige innvandrer menn og -kvinner som var uføretrygdde i 2005 (se figur 3.17.). Det er imidlertid få ikke-vestlige innvandrere i denne alderen som er uføretrygdde - bare 218 menn og 172 kvinner.

Andelen uføretrygdde blant ikke-vestlige innvandrer menn i Bærum er mye høyere enn blant alle bosatte menn i Bærum og også noe høyere enn blant alle bosatte menn i Norge. Andelen uføretrygdde blant de ikke-vestlige innvandrerkvinnene i Bærum var også noe høyere enn blant alle bosatte kvinner i Bærum, men mye lavere enn blant bosatte kvinner i hele landet. 10 prosent av alle bosatte i Bærum i alderen 40-66 år var uføretrygdde, nær 8 prosent av mennene og over 12 prosent av kvinnene. På landsbasis var tilsvarende tall i denne aldersgruppa 17 prosent, 14 prosent blant mennene og 20 prosent blant kvinnene.

Innad i aldersgruppa 40-66 år vil det imidlertid være langt større andeler i den yngste delen blant de ikke-vestlige enn blant hele befolkningen. Det ville trolig vært enda større andeler uføretrygdde ikke-vestlige innvandrere dersom de hadde hatt samme fordeling innenfor dette aldersintervallet som befolkningen i alt.

Alderspensjon

Relativt få førstegenerasjonsinnvandrere i Bærum mottar pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder (954 var over 66 år per 1.1.2006). 13,2 prosent av alle innbyggerne i Bærum mottar alderspensjon, en lik andel som blant vestlige innvandrere i Bærum, mens ikke-vestlige innvandrere i mye lavere grad mottar pensjon (2,0 prosent). Dette skyldes demografien - det er mange flere eldre vestlige innvandrere enn ikke-vestlige i kommunen. I hele landet mottar nær 13 prosent av innbyggerne pensjon - en like stor andel som i Bærum. På landsbasis mottar videre 9,3 prosent av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere pensjon, og 1,7 prosent av alle ikke-vestlige. Andelen førstegenerasjonsinnvandrere med alderspensjon i Bærum er med andre ord større enn landsgjennomsnittet for førstegenerasjonsinnvandrere.

4. Fakta om innvandrerbefolkningen i Lørenskog

4.1. Demografi

Hver 7. innbygger i Lørenskog har innvandrerbakgrunn (14 prosent av befolkningen). Flertallet av disse (11,7 prosent) har ikke-vestlig bakgrunn 4,1 prosent av innbyggerne i Lørenskog har flyktningbakgrunn, mot 2,5 prosent på landsbasis. Nesten 6 prosent av innbyggerne i Lørenskog er utenlandske statsborgere. En fjerdedel av alle førstegenerasjonsinnvandrere i Lørenskog har bodd i Norge i mindre enn 5 år.

Ved inngangen til 2006 talte Norges befolkning 4,6 millioner personer. Innvandrerbefolkningen utgjorde rundt 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

14 prosent av innbyggerne i Lørenskog har innvandrerbakgrunn og kommunen har med det den tredje høyeste innvanderandelen av kommunene i Norge. Det er bare i Oslo og Drammen at vi finner en høyere andel innvandrere enn i Lørenskog. I absolutte tall har Lørenskog den ellefte største innvandrerbefolkningen av kommunene i Norge.

En prosent av innvandrerbefolkningen i Norge var bosatt i Lørenskog ved inngangen til 2006. Av de 31 000 personene som var bosatt Lørenskog 1. januar

2006, var 4 400 personer del av innvandrerbefolkningen. 82 prosent av innvandrerbefolkningen hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land.

Bakgrunn fra 109 ulike land

Innvandrerbefolkningen i Lørenskog har bakgrunn fra 109 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse i Pakistan med rundt 750 personer, eller 17 prosent av alle med innvandrerbakgrunn i kommunen. Personer med bakgrunn fra Vietnam og Sri Lanka følger på andre- og tredjeplass med henholdsvis 450 og 320 personer, tett fulgt av Iran med 310 personer.

Figur 4.1 viser landbakgrunn fordelt på verdensdeler. 60 prosent av alle personer som inngår i innvandrerbefolkningen har asiatisk bakgrunn (medregnet tyrkisk), mens nesten 30 prosent har europeisk bakgrunn. 8 prosent av innvandrerbefolkningen i Lørenskog har afrikansk landbakgrunn. Få har bakgrunn fra Amerika eller Oseania. I absolutte tall har 500 innvandrere sin opprinnelse fra andre nordiske land, nesten 800 fra andre europeiske land, 300 fra Afrika, 2 700 fra Asia (inklusive Tyrkia), 40 fra Nord-Amerika og Oseania og 90 fra Mellom- og Sør-Amerika.

Tabell 4.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Lørenskog

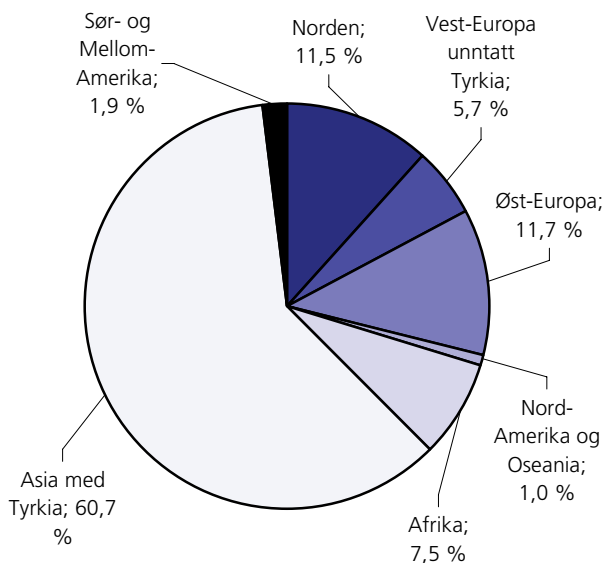
	Hele landet	Prosent av folketallet i Norge	Befolkningen i Lørenskog	Prosent av folketallet i Lørenskog	Prosent som bor i Lørenskog per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100,0	30 929	100,0	0,7
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	4 419	14,3	1,1
Av dette					
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	804	2,6	0,8
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	3 615	11,7	1,3

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.2. Innvandrerbefolkningen i Lørenskog og hele landet, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Lørenskog

Landbakgrunn	Innvandrerbefolkningen i Lørenskog	Andel av innvandrerbefolkningen i Lørenskog	Andel første generasjonsinnvandrere i prosent	Andel etterkommere i prosent	Innvandrerbefolkningen i hele landet	Andel bosatt i Lørenskog
I alt	4 419	100 %	73 %	27 %	386 699	1,1 %
Pakistan	750	17 %	53 %	47 %	27 675	2,7 %
Vietnam	457	10 %	69 %	32 %	18 333	2,5 %
Sri Lanka	326	7 %	60 %	41 %	12 560	2,6 %
Iran	314	7 %	82 %	18 %	14 362	2,2 %
Tyrkia	232	5 %	60 %	41 %	14 084	1,6 %
Sverige	202	5 %	95 %	5 %	23 489	0,9 %
Danmark	185	4 %	85 %	15 %	19 179	1,0 %
India	170	4 %	65 %	35 %	7 154	2,4 %
Serbia og Montenegro	152	3 %	76 %	24 %	12 905	1,2 %
Filippinene	116	3 %	79 %	21 %	8 561	1,4 %
Polen	103	2 %	89 %	11 %	11 864	0,9 %
Somalia	103	2 %	67 %	33 %	18 015	0,6 %
Irak	95	2 %	80 %	20 %	20 076	0,5 %
Tyskland	91	2 %	90 %	10 %	12 900	0,7 %
Finland	86	2 %	92 %	8 %	6 434	1,3 %
Bosnia-Hercegovina	72	2 %	75 %	25 %	14 822	0,5 %
Storbritannia	62	1 %	89 %	11 %	11 031	0,6 %
Russland	62	1 %	94 %	7 %	10 351	0,6 %
Ghana	50	1 %	68 %	32 %	1 661	3,0 %
Afghanistan	49	1 %	88 %	12 %	6 539	0,7 %
Andre land	742	17 %	85 %	15 %	114 704	0,6 %

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.1. Innvandrerbefolkningen i Lørenskog fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Mange med pakistansk bakgrunn i Lørenskog

Tabell 4.2 viser at 2,7 prosent av alle med pakistansk bakgrunn som bodde i Norge per 1. januar 2006, var bosatt i Lørenskog. Av gruppene med over 100 bosatte hadde personer med bakgrunn fra Pakistan den høyeste konsentrasjonen i Lørenskog. På andreplass lå personer med bakgrunn fra Sri Lanka, med 2,6

prosent. Av alle i innvandrerbefolkningen i Norge, bor 1,1 prosent i Lørenskog.

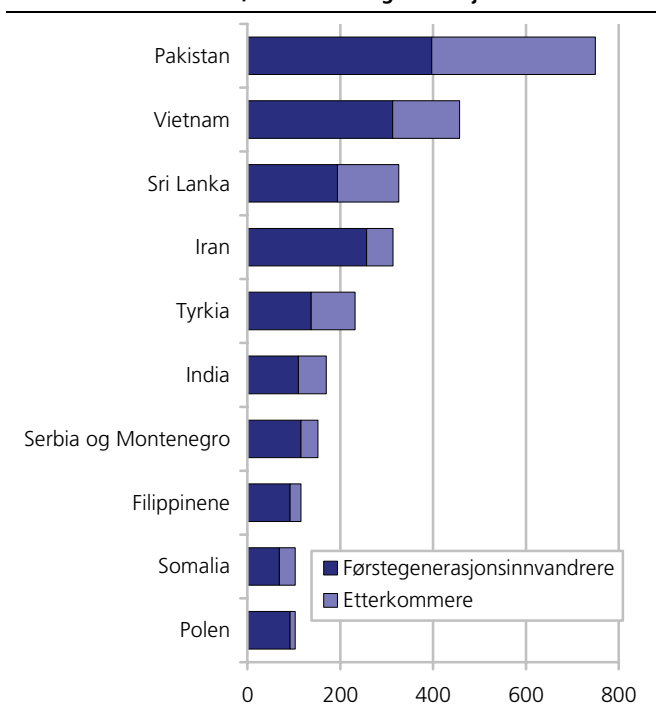
Flest etterkommere fra Pakistan, Tyrkia og Sri Lanka

Innvandrerbefolkningen i Lørenskog består stort sett av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), 73 prosent, mot 83 prosent som gjennomsnitt for Norge. Lørenskog har altså en relativ høy andel etterkommere.

Pakistanerne er den gruppen i Lørenskog som har flest etterkommere både absolutt og i forhold til gruppestørrelsen. 47 prosent av alle personer med pakistansk bakgrunn i Lørenskog, i alt 350 personer, er etterkommere. Også blant personer med bakgrunn fra Tyrkia og Sri Lanka (41 prosent hver) er andelen etterkommere høy.

Lavest er andelen etterkommere blant personer med landbakgrunn fra Sverige (5 prosent), Russland (7 prosent) og Finland (8 prosent). En forklaring på dette er at mange innvandrere fra disse landene, om de får barn får de dette med personer uten innvandrerbakgrunn, slik at deres barn ikke inngår i innvandrerbefolkningen. Botid betyr også svært mye for andel etterkommere i den enkelte gruppe. I grupper der gjennomsnittlig botid i landet er kort, er det begrenset hvor mange barn innvandrerne har rukket å få etter at de flyttet til Norge.

Figur 4.2. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Lørenskog, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Store variasjoner i botid for førstegenerasjonsinnvandrere i Lørenskog

Tabell 4.3 viser at blant gruppene med over 100 innbyggere i Lørenskog, var det danske, pakistanske og svenske førstegenerasjonsinnvandrere som hadde den største andelen av personer med en botid i Norge på mer enn 26 år. 44 prosent av alle danske førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Lørenskog hadde en botid i Norge på over 26 år (per 1. januar 2006).

Andelen pakistanere og svensker med så lang botid var

på henholdsvis 32 og 23 prosent. Blant de svenske førstegenerasjonsinnvandrere i Lørenskog hadde 27 prosent en botid i landet på opptil fem år og 29 prosent hadde mellom 6 og 10 års botid. Andelen pakistanske førstegenerasjonsinnvandrere med botid under fem år er med 15 prosent betydelig lavere enn andelen dansker og svensker med så kort botid.

En forklaring på dette er at mange vesteuropeere og skandinaver reiser i større grad hjem etter kortere opphold enn personer som kommer hit fra fjernere strøk. Inn- og utvandringen fra europeiske land er relativt høy og fører til en utskiftning av personer fra disse landene. Mange vest- og nordeuropeere har både en relativt høy andel med lang botid og en relativt høy andel med kort botid i Norge.

Botiden for førstegenerasjonsinnvandrere varierer sterkt etter hvor i verden de kommer fra. 77 prosent av alle afghanske førstegenerasjonsinnvandrere i Lørenskog hadde bodd i Norge i mindre enn 5 år. 55 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med bakgrunn i Somalia hadde bodd i Norge i mindre enn fem år og til sammen 86 prosent av de som var bosatt i Lørenskog hadde en botid på opptil 10 år.

Over 80 prosent av irakere som var bosatt i Lørenskog ved inngangen til 2006 kom til Norge i løpet av de siste 10 årene.

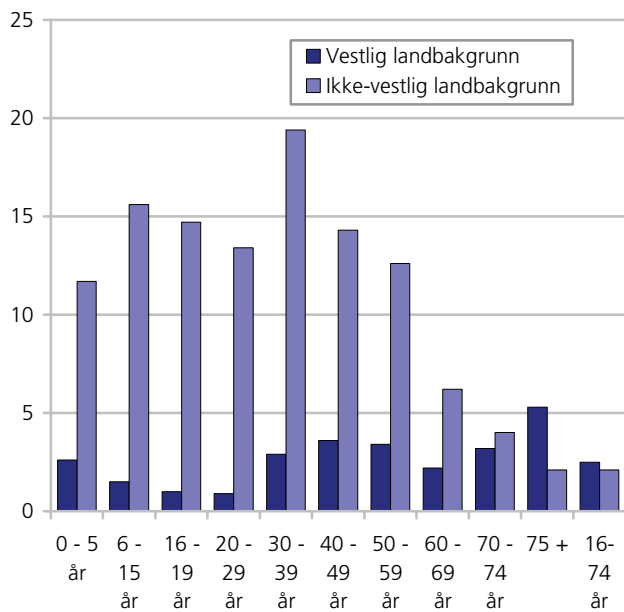
Generelt kan man si at vestlige innvandrere kom til Norge tidligere enn ikke-vestlige. Av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Lørenskog har omtrent en tredjedel en botid på 26 år eller lengre – mot en åttendedel av alle ikke-vestlige innvandrere.

Tabell 4.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Lørenskog, etter botid i Norge. Prosent

Landbakgrunn	I alt pr. 1.1.2006	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
I alt	3 240	100,0	17,1	8,5	19,5	14,6	14,9	25,4
Vestlige land	726	100,0	32,2	6,9	11,3	7,3	17,6	24,7
Ikke-vestlige land	2 514	100,0	12,7	8,9	21,8	16,7	14,1	25,7
Pakistan	397	100,0	31,7	16,6	17,9	8,6	10,6	14,6
Vietnam	313	100,0	12,8	22,4	28,1	25,6	3,2	8,0
Sri Lanka	194	100,0	0,5	3,1	44,8	19,6	12,4	19,6
Iran	257	100,0	0,4	0,8	27,6	31,9	23,0	16,3
Tyrkia	138	100,0	19,6	13,0	21,7	13,0	10,1	22,5
Sverige	192	100,0	23,4	5,7	7,3	8,3	28,6	26,6
Danmark	158	100,0	43,7	7,6	16,5	5,1	7,0	20,3
India	110	100,0	22,7	18,2	23,6	9,1	1,8	24,5
Serbia og Montenegro	116	100,0	4,3	0,9	12,1	21,6	45,7	15,5
Filippinene	92	100,0	14,1	18,5	25,0	13,0	5,4	23,9
Polen	92	100,0	12,0	10,9	10,9	7,6	10,9	47,8
Somalia	69	100,0	1,4	-	8,7	4,3	30,4	55,1
Irak	76	100,0	-	-	5,3	10,5	27,6	56,6
Tyskland	82	100,0	39,0	9,8	7,3	7,3	7,3	29,3
Finland	79	100,0	13,9	3,8	6,3	2,5	31,6	41,8
Bosnia-Hercegovina	54	100,0	1,9	-	9,3	53,7	20,4	14,8
Storbritannia	55	100,0	40,0	14,5	16,4	3,6	12,7	12,7
Russland	58	100,0	3,4	-	-	5,2	15,5	75,9
Ghana	34	100,0	-	2,9	29,4	20,6	26,5	20,6
Afghanistan	43	100,0	-	-	4,7	4,7	14,0	76,7
Andre land	631	100,0	19,3	3,3	19,7	13,0	13,2	31,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Lørenskog, per 1. januar 2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Høyest andel unge blant afrikanere og asiater

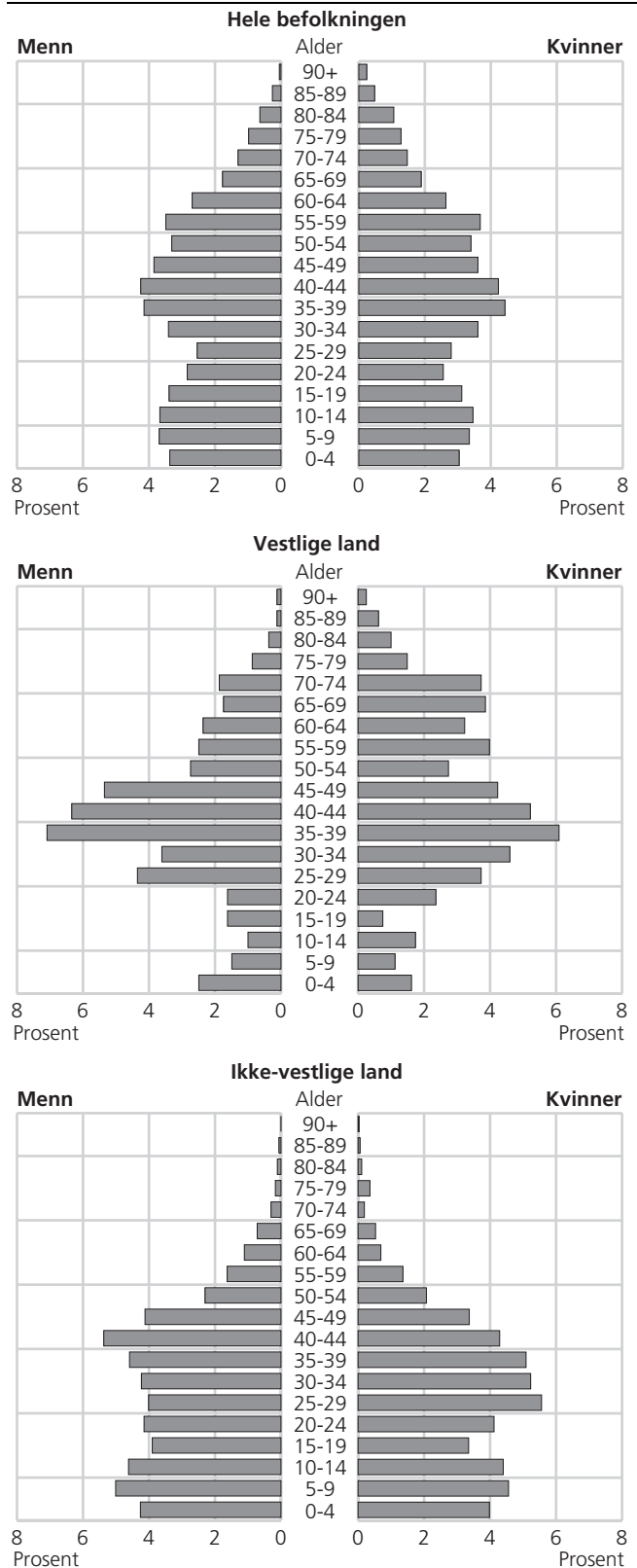
Det er flere unge i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen ellers. Mens nær halvparten av alle innvandrere er i aldersgruppen under 30 år, gjelder dette bare for en drøy tredjedel av alle uten innvandrerbakgrunn. Dette gjelder også for de bosatte i Lørenskog.

Innad i innvandrerbefolkningen finnes det en del forskjeller i alderssammensetning. På landsbasis har personer med bakgrunn fra Afrika høyest andel personer under 30 år, nær seks av ti befinner seg i denne aldersgruppen. Av de som har afrikansk bakgrunn og er bosatt i Lørenskog, er andelen under 30 år med 53 prosent fortsatt høy, men litt lavere enn for hele landet. Personer med asiatisk bakgrunn i Lørenskog har en like høy andel unge under 30 år som afrikanere (53 prosent), og ligger dermed på landsgjennomsnittet for sin gruppe.

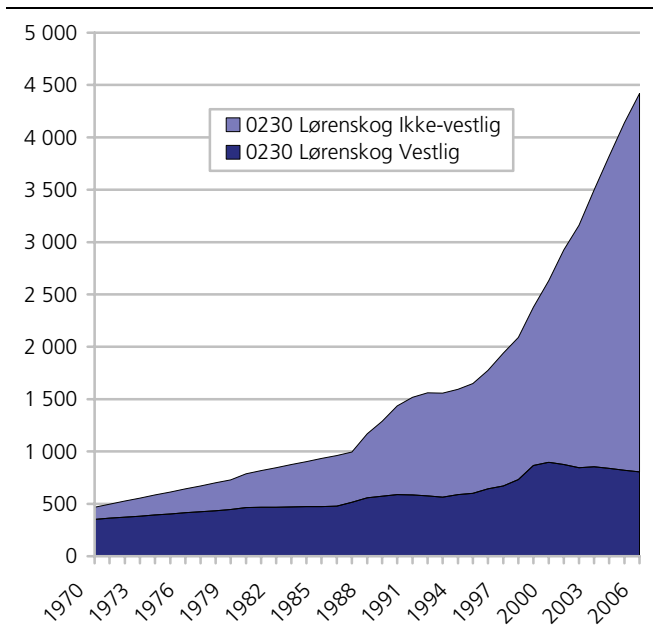
Lavest andel unge har personer med bakgrunn fra Vest Europa (utenom Norden). På landsnivå er andelen vesteuropeere under 30 år på 22 prosent, altså noe høyere enn i Lørenskog hvor andelen vesteuropeere under 30 år er på 18 prosent. I landet som helhet er det personer med bakgrunn fra Nord-Amerika og Oseania som har lavest andel unge under 30, med nær 19 prosent. Denne gruppen har en betydelig høyere andel unge i Lørenskog (nær 30 prosent, hvorav 20 er i aldersgruppen 20-29).

I figur 4.3 ser vi at andelen ikke-vestlige innvandrere er høyest blant de unge voksne i aldersgruppen 20-29 år, innenfor denne aldersgruppen har nær 20 prosent av innbyggerne i Lørenskog ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Figur 4.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Lørenskog og innvandrerbefolkningen i Lørenskog etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent



Figur 4.5. Innvandrerbefolkningen i Lørenskog med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

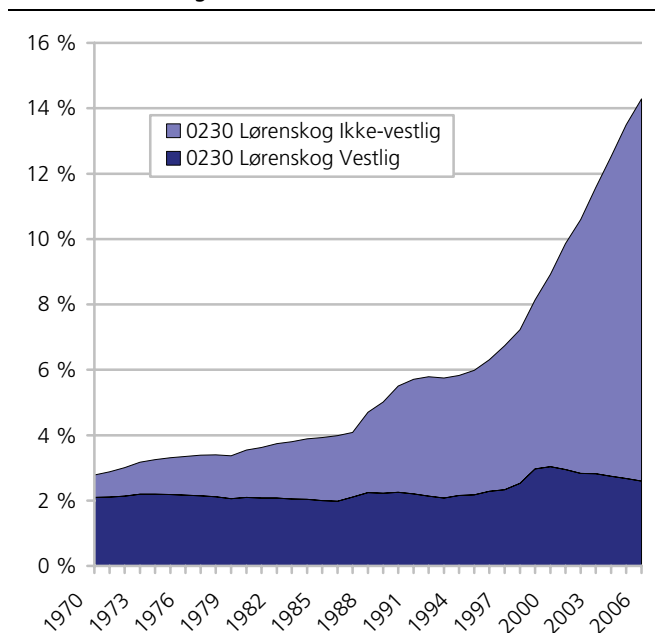
Befolkningspyramidene viser at også i Lørenskog er andelen unge personer størst blant personer med ikke-vestlig bakgrunn. 8,2 prosent av alle med ikke-vestlig bakgrunn er under 5 år. Tilsvarende tall for hele befolkningen og for personer med vestlig innvandrerbakgrunn er henholdsvis 6,4 og 4,1 prosent. Andelen som er 24 år og yngre er høyere for den ikke-vestlige enn for den vestlige innvandrerbefolkningen og for befolkningen som helhet. Omvendt ser man at det er betydelig færre eldre personer blant de ikke-vestlige enn blant de andre gruppene. Denne tendensen gjelder ikke bare for Lørenskog kommune, men også for Oslo og landet som helhet.

Sammenligner man befolkningspyramidene over innvandrerbefolkningen med vestlig bakgrunn i Lørenskog med samme gruppe i hele landet, ser vi noen forskjeller. Den største forskjellen ser vi for barn under 4 år. Andelen i denne aldersgruppen blant den vestlige innvandrerbefolkningen er noe høyere i Lørenskog enn i landet som helhet. I Lørenskog ligger andelen på 4,1 prosent, mens den for landet som helhet ligger på 2,6 prosent.

Sammenlignet med hele landet har Lørenskog en noe høyere andel personer med ikke vestlig bakgrunn i aldersgruppen 5 til 14 år. 18,6 prosent av alle ikke-vestlige er i denne aldersgruppen i Lørenskog mot 16 prosent på landsnivå. Andelen ikke-vestlige mellom 15 og 39 år er derimot litt lavere enn for hele landet.

Innvandrerbefolkningen i Lørenskog har forandret seg mye siden 1970. Andelen ikke-vestlige innvandrere har hatt en markert økning. I begynnelsen av 1970 utgjorde personer med ikke-vestlig bakgrunn omtrent en fjerdedel av alle innvandrere i Lørenskog, mens andelen ikke-vestlige innvandrere 1. januar 2006 lå på 82 prosent.

Figur 4.6. Innvandrerbefolkningen i Lørenskog med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Lørenskog. 1970-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Også i forhold til hele befolkningen i Lørenskog har andelen ikke-vestlige steget betydelig. I begynnelsen av 1970 lå andelen ikke-vestlige på 0,7 prosent av hele befolkningen, i januar 2006 utgjorde personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn nesten 12 prosent av folkemengden i Lørenskog.

Størst andel kvinner blant personer med bakgrunn fra Thailand

Innvandrerbefolkningen i Lørenskog består av like mange menn som kvinner (rundt 2 200 hver). Noen grupper i innvandrerbefolkningen har imidlertid en kjønnsmessig skjev fordeling. Personer med bakgrunn fra Thailand var i stor grad kvinner, nesten 90 prosent av alle personer med bakgrunn fra Thailand bakgrunn i Lørenskog var kvinner. Tyskere og irakere hadde det høyeste mannsoverskuddet med 60 prosent hver.

Hver attende innbygger er utenlandsk statsborger

Ved inngangen av 2006 var 5,7 prosent, eller nesten 1 800 personer av alle bosatte i Lørenskog utenlandske statsborgere. For hele landet var andelen 4,8 prosent.

Svensker utgjorde den største gruppen av utenlandske statsborgere i Lørenskog. Nær 240 svenske statsborgere bodde i Lørenskog og de utgjorde 13,4 prosent av alle utenlandske statsborgere i kommunen. Danske og pakistanske statsborgere lå på andre- og tredjeplass med henholdsvis 190 og 140 personer. Statsborgere fra Norden utgjorde til sammen nesten en tredjedel av alle utenlandske statsborgere i Lørenskog.

Tabell 4.4. Flytting fra Oslo til kommuner i Akershus og flytting fra kommuner i Akershus til Oslo i perioden 1.1.1998-1.1.2003, etter landbakgrunn og kommune. Prosentvis fordelt etter fraflyttet/ tilflyttet kommune

Kommuner	Flytting fra Oslo til kommuner i Akershus.			Flytting til Oslo fra kommuner i Akershus.		
	Bosted i 2003. (Bosted i 1998: Oslo)			Bosted i 1998. (Bosted i 2003: Oslo)		
	Ikke-vestlige innvandrere	Personer uten innvandrerbakgrunn	Vestlige innvandrere	Ikke-vestlige innvandrere	Personer uten innvandrerbakgrunn	Vestlige innvandrere
Vestby	1,5	3,4	4,1	1,9	2,9	2,7
Ski	6,1	5,9	6,2	4,8	6,3	2,8
Ås	2,5	2,6	3,3	4,2	2,4	3,7
Frogn	0,7	2,7	2,7	1,6	2,7	2,5
Nesodden	1,1	4,1	6,0	3,8	4,2	4,4
Oppegård	5,2	5,4	5,6	7,4	6,8	5,5
Bærum	11,1	20,9	24,6	26,2	26,3	37,9
Asker	4,7	8,2	10,3	9,8	11,3	12,4
Aurskog-Høland	0,7	1,5	0,5	0,8	1,3	0,9
Sørums	1,0	2,5	1,5	0,8	2,0	1,1
Fet	1,3	1,5	1,2	1,5	1,1	0,5
Rælingen	4,5	2,3	1,9	4,8	2,6	2,5
Enebakk	1,7	2,3	1,6	2,0	1,8	1,4
Lørenskog	17,5	7,1	4,8	10,3	7,6	7,1
Skedsmo	18,0	9,0	8,3	7,4	6,6	6,5
Nittedal	7,1	6,5	6,1	7,8	5,1	2,7
Gjerdum	0,7	1,1	0,9	0,1	0,9	0,9
Ullensaker	9,3	4,9	4,7	1,9	2,8	2,1
Nesodden	2,4	3,4	2,7	1,3	2,2	1,1
Eidsvoll	1,1	2,5	1,4	0,9	2,0	0,7
Nannestad	1,8	2,1	1,6	0,8	0,9	0,4
Hurdal	0,0	0,2	0,2	0,1	0,2	0,4
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antall personer	3 144	29 905	1 281	1 393	18 072	565

Kilde: Blom 2006.

Personer med vietnamesisk bakgrunn har høyest andel norske statsborgere

58 prosent av innvandrerbefolkningen i Lørenskog var norske statsborgere per 1.januar 2006. Blant personer med vietnamesisk bakgrunn var hele 93 prosent norske statsborgere. Dermed var, akkurat som i Oslo og landet som helhet, vietnamesere gruppen med høyest andel norske statsborgere blant innvandrergruppene med over 100 bosatte i Lørenskog. Den høye andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra Vietnam kan delvis forklares med et samspill mellom en lang gjennomsnittlig botid i Norge og en beskjeden innvandring de siste årene. Dessuten kan det spille en stor rolle at nesten alle vietnamesere som innvandret til Norge kom som flyktninger og at deres bånd til hjemlandet dermed allerede var svekket da de kom hit, og at de etter å ha forlatt Vietnam hadde behov for en stat som kunne gi dem gyldig pass mv..

Andelen norske statsborgere var også høy for personer med bakgrunn fra Tyrkia (84 prosent), Fillippene (81 prosent), Sri Lanka (81 prosent) og Pakistan (80 prosent).

Andelen norske statsborgere var relativt lav blant personer med vestlig bakgrunn (17,5 prosent). Blant vestlige innvandrere med over 50 bosatte i Lørenskog, var det personer med bakgrunn fra Storbritannia som hadde størst andel norske statsborgere (24 prosent), mens finner hadde den laveste (12 prosent).

Personer med ikke-vestlig bakgrunn hindret flyttetap for Lørenskog

Lørenskog hadde en liten nettoinnflytting i 2005, med bare 10 personer. Både personer uten innvandrerbakgrunn og de med vestlig innvandrerbakgrunn hadde netto utflytting fra kommunen. Det var kun personer med ikke-vestlig bakgrunn som hadde nettoinnflytting til kommunen, med 180 personer. På landsbasis var det kun fire kommuner som hadde et større antall nettoinnflyttinger av personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Nettoinnflyttingen til Lørenskog av personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn var på 5,9 promille i 2005. I forhold til folketallet hadde bare Skedsmo og Askim høyere nettoinnflytting av personer med ikke vestlig innvandrerbakgrunn.

Personer med pakistansk innvandrerbakgrunn stod for den største nettoinnflytting til Lørenskog, med 45 personer. Det var også en forholdsvis stor nettoinnflytting av personer med bakgrunn fra Sri Lanka (35 personer), Serbia og Montenegro (25 personer), Russland og Vietnam (begge 20 personer). Ser man på enkeltland, var det ingen innvandrergrupper, verken blant de fra vestlige eller ikke-vestlige land, som hadde en nevneverdig stor nettoutflytting fra kommunen. Størst var den blant personer med bakgrunn fra Somalia (-10 personer)

Mange som flytter fra Oslo flytter til Lørenskog

I årene 1998-2003 var det Akershus som mottok desidert flest utflyttere fra Oslo. Det gjaldt nærmere 70 prosent av de utflyttede ikke-vestlige innvandrerne, 60 prosent av de vestlige og nærmere halvparten av de utflyttede personene uten innvandrerbakgrunn. Nabo-kommunene med grenser til Oslo var de mest populære, deriblant Lørenskog. Også Bærum, Skedsmo, Nittedal, Ski og Oppegård mottok mange utflyttere.

Som tabell 2.5 viser, er det stor forskjell mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og vestlige innvandrere og personer uten innvandrerbakgrunn på den andre siden, når det gjaldt hvilke kommuner de valgte å bosette seg i. Hele 18 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne flyttet til Lørenskog og like mange bosatte seg i Skedsmo, mens 9 prosent eller færre i de andre gruppene valgte disse kommunene. Vestlige innvandrere og personer uten innvandrerbakgrunn bosatte seg heller i Bærum og Asker. Innvandrere og personer uten innvandrerbakgrunn syntes således å foretrekke områder i nærheten av sitt bosted i Oslo hvis de flyttet til en annen kommune. Personer uten innvandrerbakgrunn og vestlige innvandrere trakk gjerne mot kommuner vest for Oslo, mens ikke-vestlige innvandrere oftere søkte seg østover (Blom 2006).

Flyktninger¹⁴

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006. 1 prosent av disse var bosatt i Lørenskog. I absolutte tall hadde 1 300 bosatte i Lørenskog flyktningbakgrunn. De fleste flyktninger hadde bakgrunn fra Vietnam (270), Iran (240) eller Sri Lanka (150).

Antall personer med flyktningbakgrunn økte i Norge fra 65 000 i 1998 til 117 200 personer i 2006. I Lørenskog fordoblet antall flyktninger seg fra 2001 til 2006. Mens det ved inngangen av 2001 var rundt 640 flyktninger i kommunen, var antall flyktninger per 1. januar 2006 på 1 280. Også andel flyktninger i forhold til folkemengden i Lørenskog har nesten fordoblet seg. I 2001 utgjorde flyktninger 2,2 prosent av alle bosatte i kommunen, i 2006 var andelen 4,1 prosent. Økningen av flyktninger i forhold til folketallet i Lørenskog var dermed på 86 prosent i løpet av disse 5 årene og noe større enn økningen i andel flyktninger i Oslo, som var på 58 prosent, fra 3,8 flyktninger i begynnelsen av 2001 til 6,0 prosent i begynnelsen av 2006.

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktgrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

På landsbasis har andelen flyktninger økt fra 1,9 prosent av folkemengden i begynnelsen av 2001 til 2,5 prosent i begynnelsen av 2006.

En analyse av sekundærflyttinger for flyktninger som ble bosatt i Norge i perioden 2000 til 2005 viste at 82 prosent av flyktningene som ble bosatt i Lørenskog som første bostedskommune fortsatt bodde i kommunen etter fem år. Samtidig flyttet mange flyktninger som opprinnelig bosatt i andre kommuner, til Lørenskog i løpet av femårsperioden 2000-2005.

I 2000 ble en kohort på 6 700 flyktninger bosatt i Norge. 28 av disse, 0,4 prosent av alle flyktninger ble bosatt i Lørenskog. Per 1. januar 2005 hadde antall flyktninger i Lørenskog (fra denne kohorten) økt med 29 personer. Det vil si at 57 (eller 0,9 prosent) av 2000-kohorten bodde i Lørenskog ved inngangen av 2005.

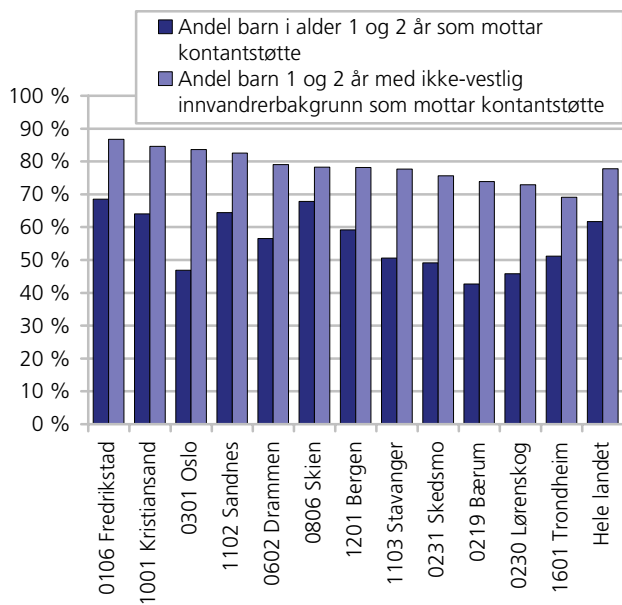
4.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående, deltakelse i videregående utdanning, og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning viser vi til Daugstad (2006) og for mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006).

I denne delen vil vi ikke bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få i relevante aldre. I noen tilfeller er det heller ikke mulig å skille ut etterkommerne som egen gruppe. Når man tolker tall på deltakelse i utdanning, må man ha i mente at ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, særlig flyktninger, kan befinne seg andre steder i utdanningsløpet enn befolkningen ellers i tilsvarende alder, ofte på grunn av manglende utdanning ved innvandring. I våre tall for deltakelse i videregående og høyere utdanning kan derfor en del av de som er i kategorien "ikke i utdanning" befinne seg i grunnskolen. Hovedfunn i denne delen er:

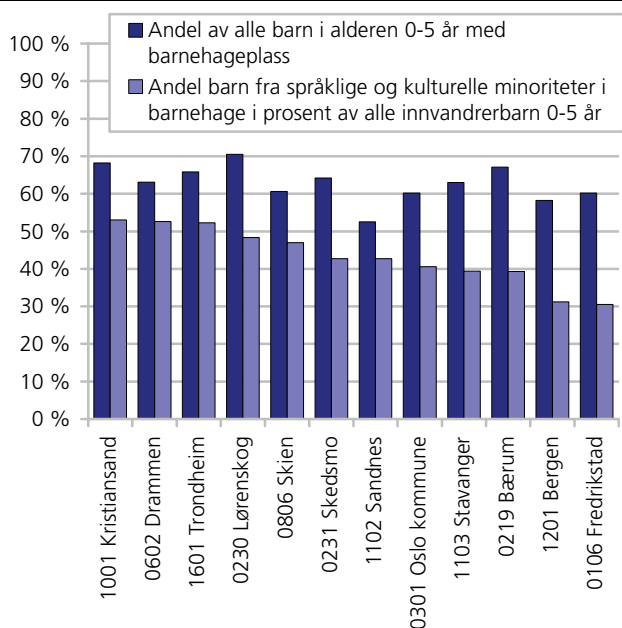
¹⁴ For flyktninger har SSB kun tall tilbake til 1998 og for kommunene fra 2001. Se for øvrig: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/flyktninger/>.

Figur 4.7. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

Figur 4.8. Andel barn fra språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

Hovedfunn i denne delen er:

- 48 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter¹⁵ går i barnehage, mot 71 prosent av alle barn bosatt i Lørenskog (0-5 år).

¹⁵ Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrerbefolkningen. Her vises det til språklige og kulturelle minoriteter som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 73 prosent kontantstøtte, mot 46 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Lørenskog.
- Åtte av ti av alle med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i alderen 16-18 år deltok i videregående utdanning, mot ni av ti av alle bosatte i denne alderen.
- Gruppene er for små til at vi kan si noe sikkert om de ikke-vestlige innvandrernes skiller seg fra befolkningen i alt når det gjelder overgang fra grunnskole til videregående skole, og fra videregående skole til høyere utdanning. Det er også for små grupper til å si noe sikkert om de ikke-vestlige innvandrerjentene skiller seg fra de ikke-vestlige innvandreguttene, eller om førstegenerasjonsinnvandrerne skiller seg fra etterkommerne.

Få barn med ikke-vestlig bakgrunn i barnehage

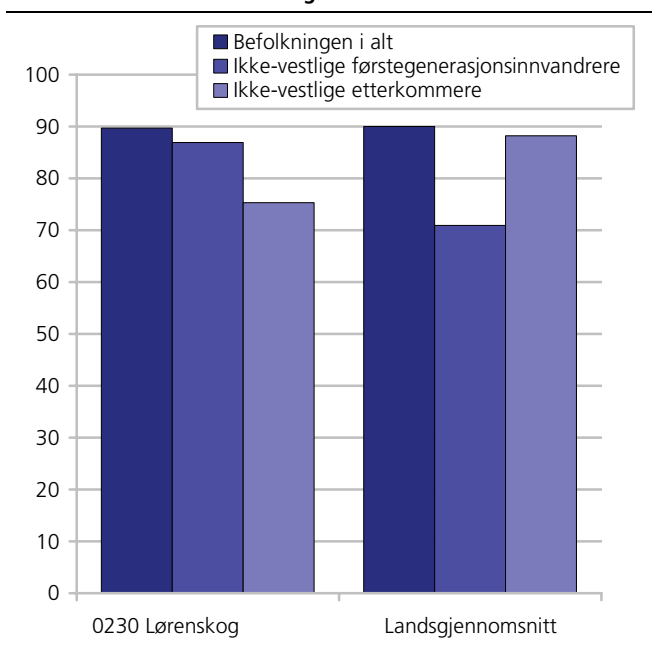
Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 48 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 71 prosent av alle bosatte i denne alderen i Lørenskog (se figur 4.7). Av alle barn i barnehage i Lørenskog utgjør barn av språklige og kulturelle minoriteter 12 prosent.

Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant barn alle i alderen 1 og 2 år i Lørenskog var det 46 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 73 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 4.8). Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. Slik at andelen kontantstøttetakere er noe lavere i Lørenskog enn det vi finner for landsgjennomsnittet. 14 prosent av barna i denne aldersgruppen i Lørenskog hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Overgang fra grunnskolen til videregående utdanning

Av de 43 elevene med ikke-vestlig bakgrunn som gikk ut av 10. klasse våren 2005, befant 36 personer seg i videregående utdanning høsten samme år. De øvrige var ikke under utdanning. Det vil si at 84 prosent gikk over i videregående utdanning, mot 90 prosent av ikke-vestlige elever på landsbasis. Blant alle elever bosatt i Lørenskog, gikk 93 prosent over i videregående utdanning, mot 96 prosent på landsbasis. Merk imidlertid at det var en svært liten gruppe ikke-vestlige elever i Lørenskog som avsluttet grunnskolen denne våren. For små grupper vil små endringer i tallene vil gi nokså store utslag i prosentandelene.

Figur 4.9. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i Lørenskog 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Prosent. 1.10.2005



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Deltakelse i videregående utdanning - stor forskjell mellom mannlige og kvinnelige etterkommere

I motsetning til hva vi finner på landsbasis, var deltakelsen i videregående utdanning blant 16-18-åringene fra Lørenskog *større* blant førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn enn blant etterkommerne (87 mot 75 prosent). Det er imidlertid guttene som trekker snittet for etterkommere ned. Mens det knapt var forskjell mellom guttene og jentene blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, var forskjellen svært stor blant etterkommerne. Bare 29 av 46 (63 prosent) av mannlige ikke-vestlige etterkommere deltok i videregående utdanning, mot 32 av 35 (91 prosent) av de kvinnelige.

Både ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og ikke-vestlige etterkommere i Lørenskog ligger under deltakelsen blant alle bosatte i kommunen i denne alderen.

Fullføring og overgang fra videregående utdanning til høyere utdanning

30 elever med ikke-vestlig bakgrunn bosatt i Lørenskog startet videregående utdanning høsten 2000. Dette er for få til at vi kan si noe om deres vei gjennom videregående skole. På landsbasis ser vi imidlertid at de ikke-vestlige elevene som startet videregående utdanning høsten 2000 i mindre grad fullførte videregående sammenlignet med hele gruppen av elever.

Det var i Lørenskog bare 24 elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som besto og fullførte studie-

kompetanse våren 2005. Av disse befant 15 personer seg i annen videregående utdanning eller i høyere utdanning (høyskole eller universitet) om høsten samme år, mens 8 personer ikke befant seg under utdanning.

På landsbasis ser vi at det er mer vanlig blant ikke-vestlig innvandrerungdom å gå direkte over i høyere utdanning enn det er blant alle elever, og at jentene i større grad enn gutter starter å studere rett etter videregående (både blant innvandrerne og i hele befolkningen). Tidligere studier har imidlertid funnet at det er liten forskjell mellom ungdom med ikke-vestlig bakgrunn og ungdom uten innvandrerbakgrunn når vi tar med dem som venter ett år med å begynne i høyere utdanning (Støren 2005)¹⁶, noe ikke vi har gjort her.

Noe lavere deltakelse i høyere utdanning

Hovedbildet i landet som helhet er at etterkommerne tar høyere utdanning i omtrent like stor grad som befolkningen i alt, mens førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse enn disse gruppene. Videre tar generelt sett kvinner høyere utdanning i lang større grad enn menn, og dette gjelder både for dem med og uten innvandrerbakgrunn.

Andelen blant dem i aldersgruppen 19-24 år som er registrert bosatt i Lørenskog og tar høyere utdanning er noe høyere både befolkningen i alt og innvandrerbefolkningen om vi sammenligner med landsgjennomsnittet (se tabell 4.5). I resten av landet tar etterkommerne høyere utdanning i nær like stor grad som befolkningen i alt, i Lørenskog tar etterkommerne i *langt høyere* grad høyere utdanning enn befolkningen i alt. Blant kvinnelige ikke-vestlige etterkommere bosatt i Lørenskog tar hele 46 prosent høyere utdanning. Andelen er lavere for menn, her tar 33 prosent høyere utdanning.

Det er stor forskjell mellom førstegenerasjon og etterkommere. Blant førstegenerasjon er andelen som tar høyere utdanning 24 prosent blant mennene og 17 prosent blant kvinnene, og her er det mye mindre forskjell mellom kjønnene enn blant etterkommerne.

Merk at vi her vil miste alle som opprinnelig "er fra" Lørenskog, men som melder flytting til kommunen hvor de studerer. Tallene for Lørenskog vil derfor gjelde alle i aldersgruppen 19-24 som er *registrert bosatt i Lørenskog*, og her har vi ikke tall på *hvor* de studerer.

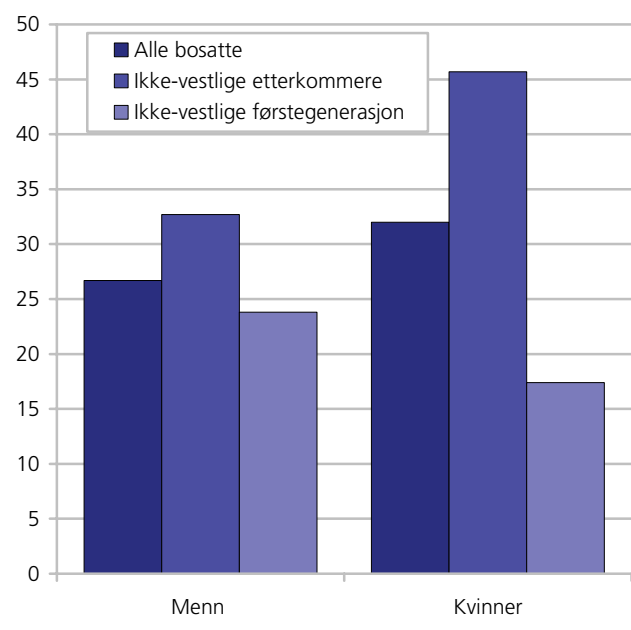
¹⁶ Merk at Støren sammenligner "minoritets elever" (elever med ikke-vestlig bakgrunn) med "majoritets elever" (elever uten innvandrerbakgrunn), mens vi sammenligner elever med ikke-vestlig bakgrunn med alle elever (som inkluderer så vel vestlige og ikke-vestlige innvandrelever og elever uten innvandrerbakgrunn).

Tabell 4.5. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
Hele landet	I alt	330 115	100	31	16	54	24 396	100	18	17	65
	Menn	168 058	100	25	25	58	11 449	100	16	20	64
	Kvinner	162 057	100	37	14	50	12 947	100	20	14	66
Hele landet	I alt						4 770	100	33	14	54
	Menn						2 480	100	29	15	56
	Kvinner						2 290	100	37	13	50
Lørenskog	I alt	6 561	100	39	13	48	660	100	15	16	69
	Menn	3 350	100	36	14	50	293	100	10	21	69
	Kvinner	3 211	100	43	11	46	367	100	19	12	70
Lørenskog	I alt						109	100	41	17	42
	Menn						54	100	41	15	44
	Kvinner						55	100	42	18	40

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.10. Bosatte 19-24 år i Lørenskog etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

4.3. Arbeid

Vi skal i det følgende beskrive innvandrerne på arbeidsmarkedet, deres sysselsetting, arbeidsledighetsnivå, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjon, ettersom det er for få etterkommere til at vi kan gi tall for dem for Lørenskog. Olsen (2006) har imidlertid gjort studier av etterkommernes sysselsettingsnivå for hele landet under ett. Han finner at etterkommerne ligner mer på de uten innvandringsbakgrunn enn førstegenerasjon når det gjelder sysselsetting.

Hovedfunn i denne delen, er:

- Lørenskog ligger på topp når det gjelder sysselsetting blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere sammenlignet med de øvrige 11 kommunene med flest ikke-vestlige innvandrere.
- Som ellers i landet, har ikke-vestlige innvandrere bosatt i Lørenskog lavere sysselsetting enn alle bosatte i Lørenskog (60 prosent mot 73 prosent).
- Som i befolkningen i alt, er ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrer menn i større grad sysselsatt enn ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrer kvinner (66 mot 54 prosent).
- Forskjellene i sysselsetting mellom ikke-vestlige innvandrere og alle bosatte i Lørenskog er klart lavere i den yngste aldersgruppen (16-24 år) enn i de eldre.
- Som ellers i landet, er ikke-vestlige innvandrere i Lørenskog overrepresentert i hotell- og restaurantnæringen.
- Ikke-vestlige innvandrere bosatt i Lørenskog var i større grad selvstendig næringsdrivende enn alle bosatte i Lørenskog.
- Det var 3 ganger så sannsynlig blant ikke-vestlige innvandrere i Lørenskog å være arbeidsledig eller på tiltak sammenlignet med befolkningen i alt.

Lørenskog på topp i sysselsetting

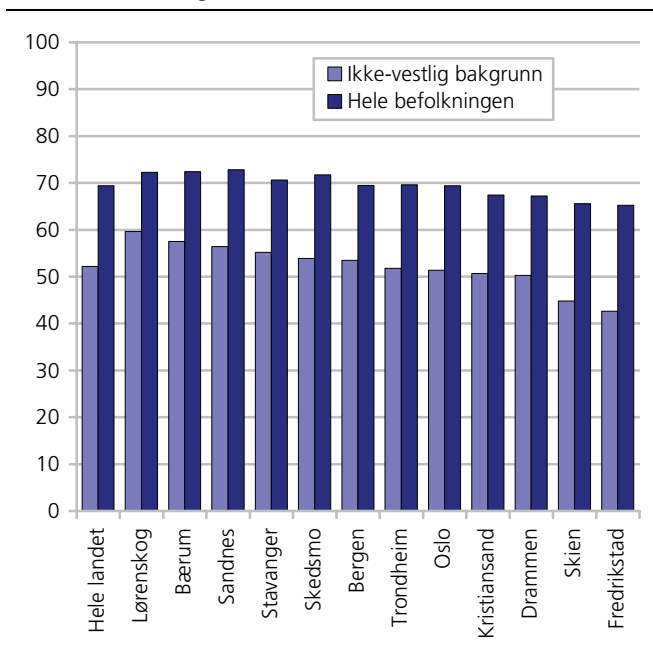
Blant de 12 kommunene med flest ikke-vestlige innvandrere, ligger Lørenskog på topp når det gjelder sysselsetting blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere (se figur 4.10), dette gjelder både for kvinner og for menn. Som i befolkningen i alt, og i den vestlige gruppa, er det imidlertid tydelige kjønnsforskjeller i den ikke-vestlige gruppa også i Lørenskog. Menn er i større grad sysselsatt enn kvinner (66 mot 54 prosent).

Tabell 4.6. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005

	Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet, befolkningen i alt				
Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	57 903	69,7	73,5	65,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Bærum				
Befolkningen i alt	16 283	72,3	75	69,6
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	472	72,2	77,1	67,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	1 349	59,6	65,6	53,6

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.11. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Også i Lørenskog er det slik at ikke-vestlige innvandrere har en lavere sysselsetting enn alle bosatte i Lørenskog (16-74 år). Mens vestlige innvandrere er sysselsatt på nivå med befolkningen i alt, ligger sysselsettingsnivået blant ikke-vestlige innvandrere nær 13 prosentpoeng lavere enn begge disse gruppene. 60 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere var sysselsatt i 4.kvartal 2005.

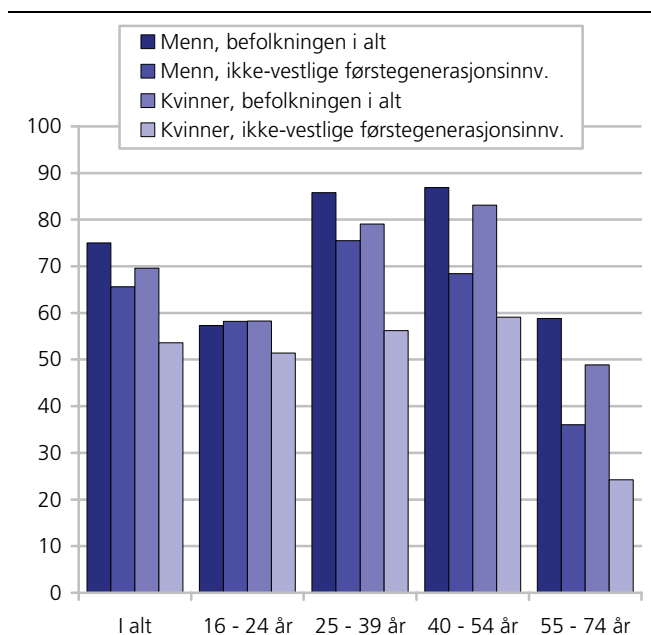
Sysselsettingen i Lørenskog lå godt over landsgjennomsnittet også om vi ser på befolkningen i alt, og det gjelder for vestlige som for ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Når vi sammenligner kommunene, er det viktig å huske at mye av variasjonene i sysselsetting kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre når det gjelder landbakgrunn. Kommuner hvor for eksempel en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med kort botid (for eksempel Somalia eller Irak) vil ha en lavere sysselsetting enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen har lengre botid, slik eksempelvis

de fra Vietnam har. Det er mange grunner til at noen innvandrergrupper har en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet og andre ikke har det, og vi kan ikke gå inn på en grundigere redegjørelse i dette faktaarket. Botidens betydning for økt deltakelse i arbeidslivet har imidlertid blitt trukket fram fra flere hold, Se for eksempel (Blom 2004 og Østby 2004b).

Ikke større forskjeller i sysselsetting blant yngre enn blant eldre

Fordeler vi befolkningen i alt og førstegenerasjonsinnvandrere etter alder, ser vi at det er store forskjeller i sysselsetting mellom befolkningen i alt i Lørenskog og den ikke-vestlige befolkningen, både blant kvinner og menn (figur 4.12). Forskjellene i sysselsetting er klart lavere for de unge, og forskjellen blir større med økende alder. Faktisk er det like vanlig å være i arbeid blant ikke-vestlige menn som blant alle menn i Lørenskog i den yngste aldersgruppa (16-24 år). Dette kan være fordi det er en lavere andel under utdanning blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne, og dermed større andeler i arbeid.

Figur 4.12. Sysselsatte etter alder og landbakgrunn. Prosent. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder:

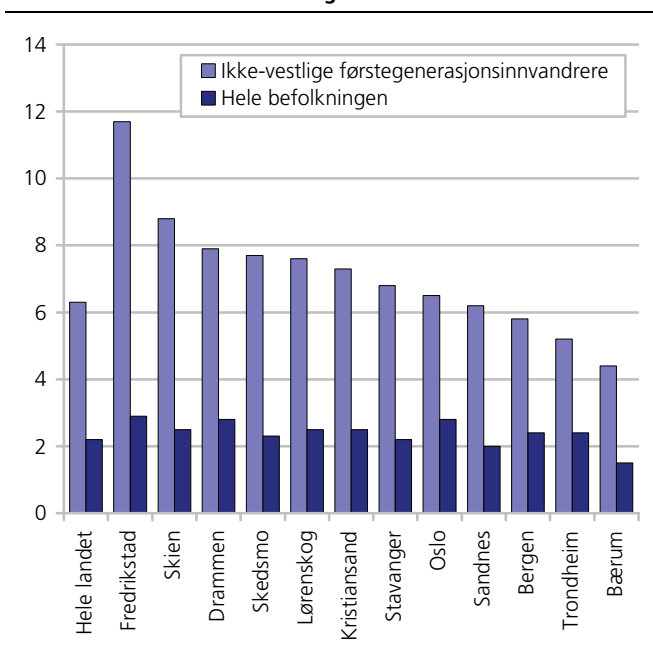
Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet.

Motorkjøretøytjenester: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner.

Finansiell tjenesteyting: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning).

Transport og kommunikasjon: Her finner vi blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Figur 4.13. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Lørenskog, 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det er imidlertid bedre å sammenligne de ikke-vestlige innvandrerne med befolkningen i alt i de eldre aldersgruppene, hvor det er mindre vanlig å være under utdanning. I disse gruppene er det mye større forskjeller i andelen som er sysselsatt i forhold til befolkningen i alt blant de ikke-vestlige kvinnene enn

blant de ikke-vestlige mennene. For eksempel er det i gruppa som er 25-39 år 10 prosentpoeng mindre vanlig at ikke-vestlige innvandrermenn er sysselsatt enn alle menn i Lørenskog. Sysselsettingsgraden blant ikke-vestlige innvandrerkvinner i denne alderen er til sammenligning hele 23 prosentpoeng lavere enn blant alle kvinner i kommunen.

Ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i hotell- og restaurantnæringen

Figur 4.13 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere bosatt i Lørenskog arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt bosatt i kommunen. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

Figuren viser at det er nær fire ganger så sannsynlig at en ikke-vestlig førstegenerasjonsinnvandrere i Lørenskog arbeider i hotell- og restaurantnæringen enn at en person i hele befolkningen gjør det. Også i andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i denne næringen, og de er, som i Lørenskog, på langt nær så klart overrepresentert i andre næringer. De ikke-vestlige innvandrerne er imidlertid klart underrepresentert i flere næringer, deriblant primærnæringer og finansiell tjenesteyting (som bank, forsikring), hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i andre kommuner ser vi at ikke-vestlige innvandrere er klart underrepresentert i disse næringene, og da særlig i finansiell tjenesteyting.

Relativt mange selvstendig næringsdrivende

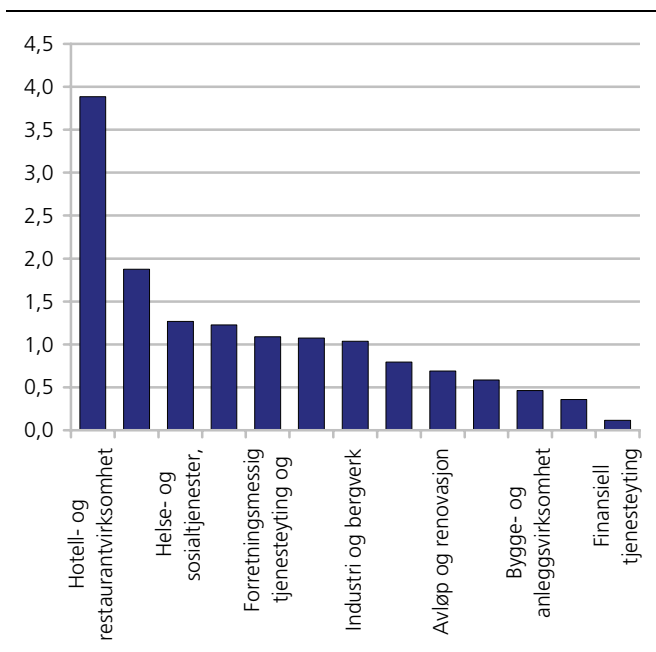
Samlet sett var det 149 selvstendig næringsdrivende førstegenerasjonsinnvandrere i Lørenskog i 2005, 121 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn (se tabell 4.7). Ikke-vestlige innvandrere i Lørenskog var i større grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i kommunen (2005). Mens 5,3 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 3,8 prosent av alle bosatte i Lørenskog egne foretak (16-74 år). Både blant menn og kvinner er andelen som driver egne foretak større blant ikke-vestlige innvandrere enn blant alle bosatte. På landsbasis var det imidlertid ikke mer vanlig blant ikke-vestlige innvandrere enn blant befolkningen i alt å være selvstendig næringsdrivende. Se ellers Vartdal 2006 for mer om innvandrere i næringslivet.

Tabell 4.7. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt, i alderen 16-74 år. Absolutte tall og prosent. 4. kvartal 2005

		Førstegenerasjonsinnvandrere i alt				Førstegenerasjonsinnvandrere i alt			
		Alle bosatte	Vestlig	Ikke-vestlig	Alle bosatte	Vestlig	Ikke-vestlig		
Hele landet	I alt	166 000	4967	6044	5	4	6	3,1	
	Menn	120 282	3167	4019	7,2	5,3	7,4	4,3	
	Kvinner	45 718	1800	2025	2,8	2,7	4,4	2	
Lørenskog	I alt	847	28	121	3,8	5,1	4,3	5,3	
	Menn	612	14	79	5,5	6,5	4,6	7	
	Kvinner	235	14	42	2,1	3,8	4	3,7	

Kilde: Næringsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.14. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tre ganger større sannsynlighet for å være arbeidsledig

Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i langt større grad registrert arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak enn vestlige innvandrere og befolkningen i alt. Per 4. kvartal 2005, var det 3 ganger så sannsynlig for de ikke-vestlige innvandrerne i Lørenskog å være arbeidsledig eller på tiltak som for befolkningen i alt. 7,6 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere bosatt i Lørenskog var arbeidsledige i 4. kvartal 2005, og 1,3 prosent var på tiltak, mot henholdsvis 2,5 og 0,3 prosent blant alle bosatte i kommunen.

Ikke-vestlige innvandrerkvinner var registrert arbeidsledige i noe mindre grad enn ikke-vestlige innvandrer menn i Lørenskog. Når vi tidligere så at det var store forskjeller i sysselsetting mellom kvinner og menn, tyder dette på at det er mange ikke-vestlige innvandrerkvinner er helt utenfor arbeidslivet i den

forstand at de verken er selvstendig næringsdrivende, sysselsatt eller registrert arbeidssøkende.

Sysselsettingsdataene viste at de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i Lørenskog ligger på topp når det gjelder sysselsetting, mens figur 12 viser at de ligger midt på treet når det gjelder andelen arbeidsledige. Tallene viser registrert arbeidsledighet, og fanger ikke opp de som er uten arbeid men som ikke melder seg som arbeidssøkende.

4.4. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med deltakelsen på arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil også ha lavere inntekt og motta mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt.

Hovedfunn i denne delen er:

- I forhold til landsgjennomsnittet for ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, var det i Lørenskog lavere andeler ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år som var langtidsmottakere av sosialhjelp i 2005.
- Som ellers i landet, var det mer vanlig å motta sosialhjelp i mer enn 6 måneder blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere enn blant alle bosatte i Lørenskog.
- Det var mer vanlig blant ikke-vestlige innvandrer menn å motta sosialhjelp enn blant ikke-vestlige innvandrerkvinner, slik det også er i andre land-grupper og i befolkningen i alt.
- De ikke-vestlige innvandrerne i Lørenskog i alderen 40-66 år mottok uføretrygd i omtrent samme grad som alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i Norge.
- Ikke-vestlige innvandrerfamilier i Lørenskog har en vesentlig høyere medianinntekt sammenlignet med ikke-vestlige innvandrerfamilier på landsbasis, men likevel er medianinntekten bare vel 2/3 av inntekten til befolkningen i Lørenskog alt.

Mindre mottak av sosialhjelp enn landsgjennomsnittet

Dersom en person mottar økonomisk sosialhjelp i minst 6 måneder i løpet av et år, kalles vedkommende gjerne for en langtidsmottaker. I forhold til landsgjennomsnittet for ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, var det i Lørenskog lavere andeler langtidsmottakere av sosialhjelp i 2005. 8,8 og 5,3 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsmennene og -kvinnene bosatt i Lørenskog kommune var i 2005 langtidsmottakere av sosialhjelp. Landsgjennomsnittet ligger på 11,3 prosent for ikke-vestlige innvandrer menn over 18 år og 6,6 prosent for kvinner. I befolkningen i alt ligger andelen langtidsmottakere over 18 år langt lavere. 2,2 prosent av mennene og 1,3 prosent av kvinnene som var bosatt i Lørenskog hadde i 2005 mottatt sosialhjelp i over 6 måneder. Som vi ser i figur 13, mottar menn i større grad sosialhjelp enn kvinner, et mønster som går igjen i de fleste landgrupper og i befolkningen i alt (Dahl m.fl. 2006). Flere enslige menn enn enslige kvinner mottar økonomisk sosialhjelp, samtidig som det er mer vanlig at menn søker om sosialhjelp på vegne av familien/paret enn at kvinner gjør det.

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønning så lenge de deltar i programmet.

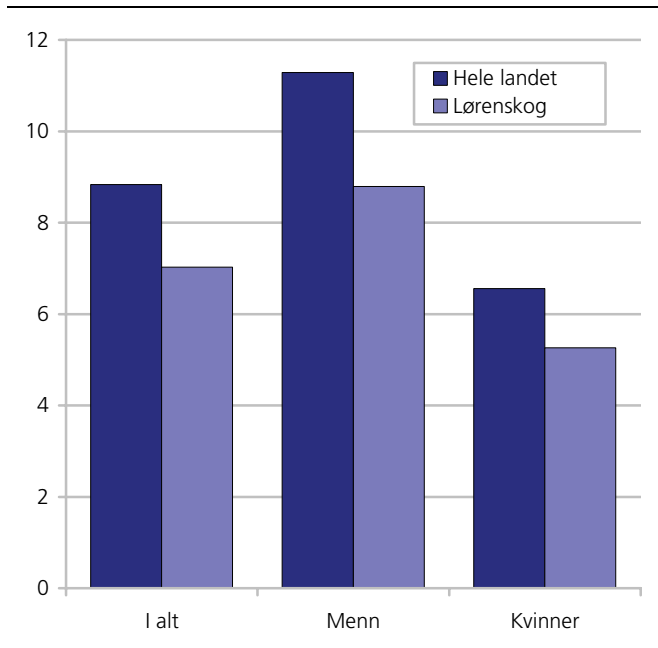
Relativt høy andel uføretrygdede

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer som har fått sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Uførepensjon gis til personer mellom 18 og 67 år. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/arbeidsevne (uføregrad).

Tilståelse av uførepensjon en prosess som tar tid, siden den vanligste veien for uførepensjonister er å gå fra sykepengene, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet atferdstraining, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre du er jo større er sannsynligheten for at du er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdede. Ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl 2006).

Figur 4.15. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

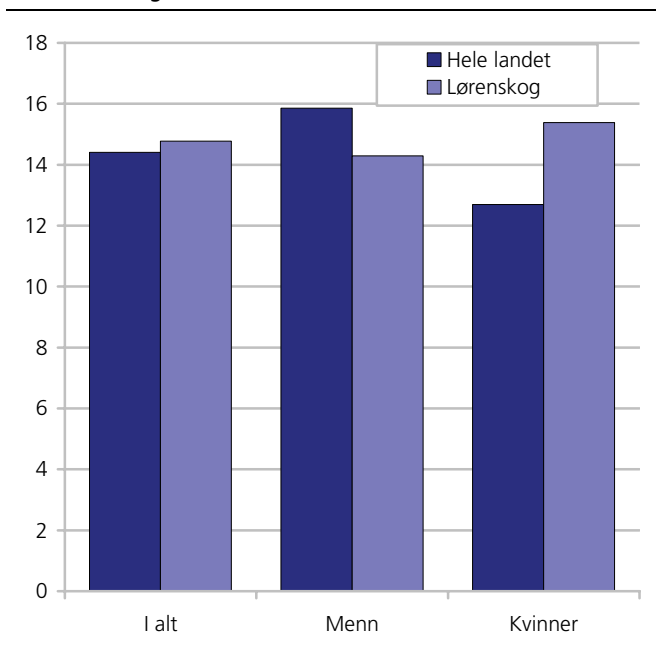
Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd i gruppen under ett er lav.

Til slutt kan uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl 2006).

For å få bedre sammenligninger, har vi i det følgende kun sett på aldersgruppen 40-66 år, og vi har konsentrert oss om ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere i denne alderen, er det i Lørenskog lavere andeler ikke-vestlige innvandrer menn som var uføretrygdede i 2005, men høyere andeler ikke-vestlige innvandrer kvinner (se figur 4.16). Det er imidlertid få ikke-vestlige innvandrere i denne alderen som er uføretrygd.

Andelen uføretrygdede blant ikke-vestlige innvandrermenn i Lørenskog er noe høyere enn både blant alle bosatte menn i Lørenskog og på landsbasis. Andelen blant de ikke-vestlige innvandrerkvinnene i Lørenskog var imidlertid noe lavere enn blant alle bosatte kvinner i Lørenskog og i hele landet. Nær 13 prosent av alle bosatte i Lørenskog i alderen 40-66 år var uføretrygd, rundt 9 prosent av mennene og 16 prosent av kvinnene. På landsbasis var tilsvarende tall i denne aldersgruppa 17 prosent, 14 prosent blant mennene og 20 prosent blant kvinnene.

Figur 4.16. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



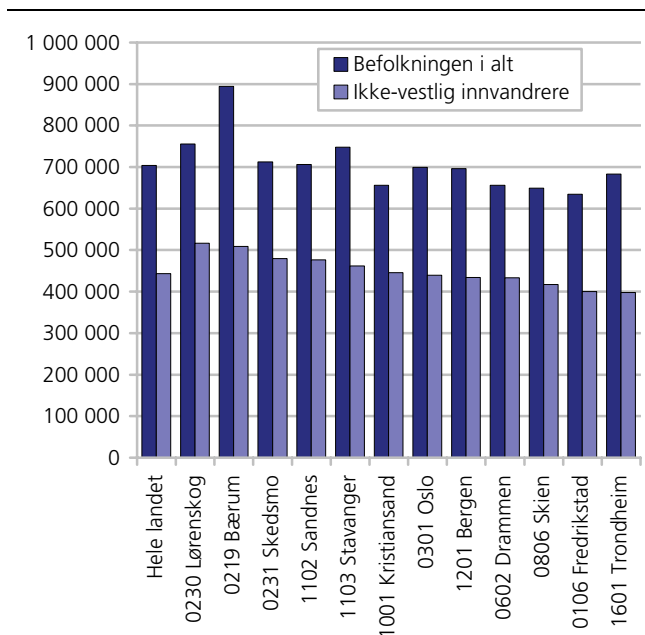
Kilde: NAV.

Innad i aldersgruppa 40-66 år vil det imidlertid være langt større andeler i den yngste delen blant de ikke-vestlige enn blant hele befolkningen. Det ville trolig vært enda større andeler uføretrygdede ikke-vestlige innvandrere dersom de hadde hatt samme fordeling innenfor dette aldersintervallet som befolkningen i alt.

Få gamle - få mottar alderspensjon

Relativt få førstegenerasjonsinnvandrere i Lørenskog mottar pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder (Bare 188 var over 66 år per 1.1.2006). Mens 9,7 prosent av alle bosatte i Lørenskog mottar alderspensjon, er andelen blant førstegenerasjonsinnvandrerne mye lavere. Vestlige innvandrere mottar i større grad alderspensjon enn ikke-vestlige innvandrere (11,3 mot 1,9 prosent), noe som igjen skyldes demografien - vestlige innvandrere i Lørenskog, som i resten av landet, er eldre enn de ikke-vestlige innvandrerne. I hele landet mottar nær 13 prosent pensjon - en større andel enn i Lørenskog. På landsbasis mottar videre 9,3 prosent av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere pensjon, og 1,7 prosent av alle ikke-vestlige. Førstegenerasjonsinnvandrerne i Lørenskog ligger med andre ord på nivå med landsgjennomsnittet når det gjelder andelen alderspensjonister.

Figur 4.17. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004



Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Relativ høy inntekt blant ikke-vestlige innvandrere i Lørenskog

Det er store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og vestlige innvandrere og befolkningen i alt på den andre. Ikke-vestlige innvandrerfamilier¹⁷ har en samlet medianinntekt¹⁸ på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerfamilier hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på 700 000 kroner.

I Lørenskog har ikke-vestlige innvandrere vesentlig høyere samlet medianinntekt (524 000 kroner) sammenlignet med det vi finner for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis. Om vi ser på de 12 største innvandrer kommunene i Norge er det bare Bærum hvor ikke-vestlige innvandrere har høyere medianinntekt.

Ikke-vestlige innvandrerne i Lørenskog har for øvrig særlig høye kapitalinntekter, hele 6 ganger så høye som gjennomsnittet for øvrige ikke-vestlige innvandrere i Norge og er i særklasse den kommunen i Norge hvor ikke-vestlige innvandrere har de høyeste gjennomsnittlige kapitalinntektene.

¹⁷ Vi har her brukt tall for inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Gjennomsnitt i kroner. 2004. Denne inndelingen er valgt for å i størst mulig grad å sammenligne like grupper. For mer om dette se bl.a Pedersen 2006

¹⁸ Medianinntekt er valgt for å unngå at ekstreme enkeltobservasjoner skal ha for stor vekt. Medianinntekten vil ha like mange personer med en inntekt over seg som under seg.

5. Fakta om innvandrerbefolkningen i Skedsmo

5.1. Demografi

- Hver åttende innbygger i Skedsmo har innvandrerbakgrunn (13,1 prosent)
- Størsteparten av disse (10,6 prosent) har ikke-vestlig bakgrunn
- 4,6 prosent av innbyggerne i Skedsmo har flyktningbakgrunn (mot 2,5 prosent på landsbasis)
- 5,9 prosent av innbyggerne i Skedsmo er utenlandske statsborgere (mot 4,8 prosent på landsbasis)
- En tredjedel av alle førstegenerasjonsinnvandrere i Skedsmo har bodd i Norge i mindre enn 6 år. Noe under halvparten av alle førstegenerasjonsinnvandrere i Skedsmo har en botid på mellom 6 og 20 år og en snau firedel på mer enn 20 år

Ved inngangen til 2006 talte Norges befolkning 4,6 millioner personer. Innvandrerbefolkningen utgjorde 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

13,1 prosent av innbyggerne i Skedsmo har innvandrerbakgrunn og kommunen har med det den fjerde høyeste innvandrerandelen av kommunene i Norge. Det er bare i Oslo, Drammen og Lørenskog at vi finner en høyere andel innvandrere enn i Skedsmo. I absolutte tall har Skedsmo den åttende største innvandrerbefolkningen av kommunene i Norge.

1,5 prosent av innvandrerbefolkningen i Norge var bosatt i Skedsmo ved inngangen til 2006. Av de 43 200 personene som var bosatt Skedsmo 1. januar 2006, var 5 650 del av innvandrerbefolkningen. 81 prosent av Skedsmos innvandrerbefolkning hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land.

Bakgrunn fra 117 ulike land

Innvandrerbefolkningen i Skedsmo har bakgrunn fra 117 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse i Vietnam med rundt 700 personer, eller 12,4 prosent av alle innvandrerne. Personer med bakgrunn fra Pakistan (640), Iran (460), Irak (420) og Afghanistan (330) følger på de neste plassene, hvoretter Sverige følger, med 290 personer.

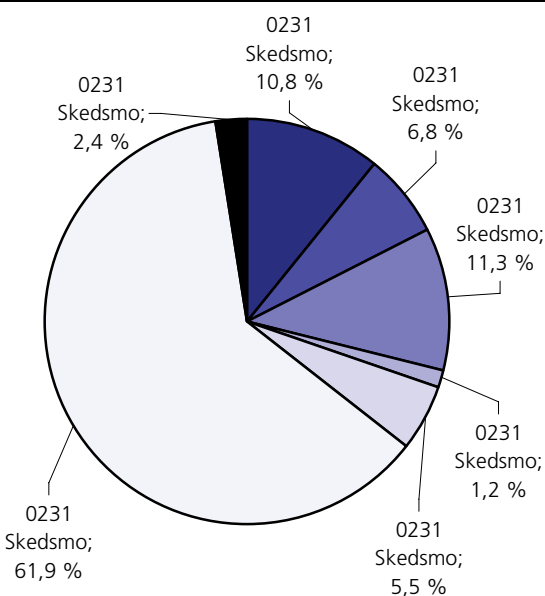
Som tabell 5.1 viser, hadde Skedsmo 0,9 prosent av landets befolkning per 1. januar 2006. 1,5 prosent av landets innvandrerbefolkning bodde i kommunen, med andre ord er innvandrerbefolkningen overrepresentert i Skedsmo kommune. Av alle med ikke-vestlig bakgrunn, bodde 1,6 prosent i Skedsmo, mens andelen for personer med vestlig bakgrunn lå på 1,1 prosent. Som tabellen viser, er de med ikke-vestlig bakgrunn kraftig overrepresentert i Skedsmo sammenlignet med landet som et hele (10,6 mot 6,1 prosent), mens de med vestlig bakgrunn i langt svakere grad er overrepresentert (2,5 mot 2,2 prosent).

Tabell 5.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Skedsmo

	Hele landet	Prosent av folketallet i hele landet	Befolkningen i Skedsmo	Prosent av folketallet i Skedsmo	Prosent som bor i Skedsmo per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100,0	43 201	100,0	0,9
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	5 653	13,1	1,5
Av dette					
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	1 066	2,5	1,1
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	4 587	10,6	1,6

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 5.1. Innvandrerbefolkningen i Skedsmo fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 5.1 viser landbakgrunn fordelt på verdensdeler. 29 prosent av alle personer som inngår i innvandrerbefolkningen har europeisk bakgrunn, mens 62 prosent har asiatiske bakgrunn (medregnet tyrkisk). Bare 5,5

prosent av innvandrerbefolkningen i Skedsmo har afrikansk landbakgrunn, og 3,6 prosent har bakgrunn fra Amerika eller Oseania. I absolutte tall har 610 innvandrere sin opprinnelse fra andre nordiske land, 1 030 fra andre europeiske land, 310 fra Afrika, 3 500 fra Asia (inklusive Tyrkia), 70 fra Nord-Amerika og Oseania og 140 fra Mellom- og Sør-Amerika.

Relativt mange med afghansk og vietnamesisk bakgrunn i Skedsmo

Tabell 5.2 viser at 5,1 prosent av alle med afghansk bakgrunn som bodde i Norge per 1. januar 2006, var bosatt i Skedsmo. Av gruppene med over 100 bosatte hadde slik sett personer med bakgrunn fra Afghanistan den høyeste konsentrasjonen i Skedsmo, fulgt av personer med bakgrunn fra Vietnam med 3,8 prosent og Iran med 3,2 prosent. Tallet for *alle* i innvandrerbefolkningen ligger på 1,5 prosent.

I gruppen for ikke-vestlige innvandrere med over 100 innbyggere i Skedsmo, var konsentrasjonen *lavest* for personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina (0,7 prosent), Polen (1 prosent) og fra Serbia og Montenegro (1,1 prosent). 0,9 prosent av personer uten innvandrerbakgrunn i hele landet var bosatt i Skedsmo, samme prosentandel som hele Skedsmos folketall utgjorde av landets.

Tabell 5.2. Innvandrerbefolkningen i Skedsmo og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Skedsmo

Landbakgrunn	Innvandrerbefolkningen i Skedsmo	Andel av innvandrerbefolkningen i Skedsmo	Andel førstegenerasjonsinnvandrere i prosent	Andel etterkommere i prosent	Innvandrerbefolkningen i hele landet	Andel bosatt i Skedsmo
I alt	5 653	100 %	77 %	23 %	386 699	1,5 %
Vietnam	699	12 %	65 %	35 %	18 333	3,8 %
Pakistan	635	11 %	55 %	45 %	27 675	2,3 %
Iran	464	8 %	83 %	18 %	14 362	3,2 %
Irak	421	7 %	81 %	19 %	20 076	2,1 %
Afghanistan	331	6 %	81 %	19 %	6 539	5,1 %
Sverige	291	5 %	97 %	3 %	23 489	1,2 %
Tyrkia	241	4 %	60 %	40 %	14 084	1,7 %
Danmark	223	4 %	92 %	8 %	19 179	1,2 %
Sri Lanka	171	3 %	56 %	44 %	12 560	1,4 %
Serbia og Montenegro	140	2 %	81 %	19 %	12 905	1,1 %
India	133	2 %	56 %	44 %	7 154	1,9 %
Storbritannia	130	2 %	89 %	12 %	11 031	1,2 %
Polen	114	2 %	90 %	10 %	11 864	1,0 %
Bosnia-Hercegovina	104	2 %	77 %	23 %	14 822	0,7 %
Tyskland	103	2 %	94 %	6 %	12 900	0,8 %
Thailand	100	2 %	98 %	2 %	7 788	1,3 %
Russland	84	1 %	94 %	6 %	10 351	0,8 %
Finland	77	1 %	84 %	16 %	6 434	1,2 %
Marokko	75	1 %	71 %	29 %	7 031	1,1 %
Kina	75	1 %	73 %	27 %	5 336	1,4 %
Andre land	1 042	18 %	84 %	16 %	122 786	0,8 %

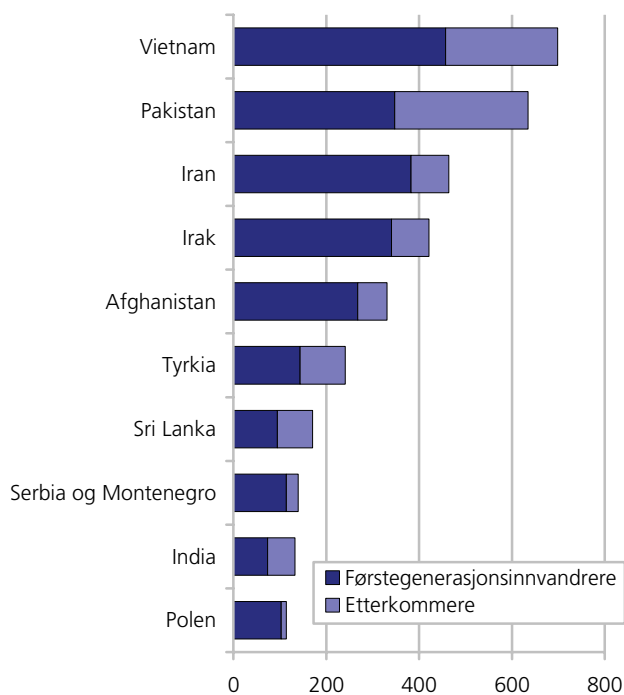
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Flest etterkommere fra Vietnam og Pakistan
Innvandrerbefolkningen i Skedsmo består stort sett av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), 77 prosent mot 83 prosent som gjennomsnitt for Norge. Andelen etterkommere er altså noe høyere enn for landsgjennomsnittet, noen landgrupper har en høyere andel etterkommere.

Vietnameserne og pakistanerne er de gruppene i Skedsmo som skiller seg ut med flest etterkommere absolutt, og de er også blant de største relativt sett. 45 prosent av alle personer med pakistansk bakgrunn i Skedsmo, i alt 290 personer, er etterkommere. De tilsvarende tall for vietnameserne er 35 prosent og 240 personer. Også blant personer med bakgrunn fra India, Sri Lanka og Tyrkia er andelen etterkommere høy, over 40 prosent, men i absolutte tall er det snakk om mellom 60 og 100 personer fra hver av gruppene.

Lavest er andelen etterkommere blant personer med landbakgrunn fra Thailand (2 prosent), Sverige (3 prosent), Tyskland og Russland (6 prosent), samt Danmark (8 prosent). En forklaring på dette er at mange innvandrere fra disse landene, når de får barn, får de dette med personer uten innvandrerbakgrunn, slik at barna deres ikke inngår i innvandrerbefolkningen. Botid betyr også svært mye for andel etterkommere i den enkelte gruppe. I grupper der gjennomsnittlig botid i landet er kort, er det begrenset hvor mange barn innvandrerne har rukket å få etter at de flyttet til Norge.

Figur 5.2. De ti største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Skedsmo, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Store variasjoner i botid for førstegenerasjonsinnvandrere i Skedsmo

Tabell 5.3 viser at blant gruppene med over 100 innbyggere i Skedsmo, var det britiske, danske og tyske førstegenerasjonsinnvandrere som hadde den største andelen av personer med en botid i Norge på mer enn 25 år. 51 prosent av alle britiske førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Skedsmo hadde en botid i Norge på over 25 år (per 1. januar 2006), 47 prosent av danskene og 41 prosent av tyskerne. Andelen pakistanere og indere med så lang botid var på henholdsvis 33 og 37 prosent. Blant de svenske førstegenerasjonsinnvandrere i Skedsmo hadde 54 prosent en botid i landet på mindre enn 11 år. Andelen vietnamesiske førstegenerasjonsinnvandrere med botid opptil 10 år er med 14 prosent betydelig lavere enn andelen svensker (54 prosent) og tyrkere (44 prosent) med så kort botid, mens andelen dansker, der 27 prosent hadde en botid på opptil 10 år, befinner seg midt imellom disse gruppene.

Botiden for førstegenerasjonsinnvandrere varierer sterkt etter hvor i verden de kommer fra. 94 prosent av irakiske førstegenerasjonsinnvandrere i Skedsmo hadde bodd i Norge i opptil 10 år, 59 prosent av alle irakerne i opptil 5 år. 64 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrerne med bakgrunn i Afghanistan hadde bodd i Skedsmo i opptil fem år, mens bare ti prosent av vietnameserne hadde tilsvarende botid.

Generelt kan man si at vestlige innvandrere kom til Norge tidligere enn ikke-vestlige. Av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Skedsmo har 37 prosent en botid på 26 år eller lengre – mot bare 10 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere.

Høyest andel unge blant dem med bakgrunn fra Afrika og Asia

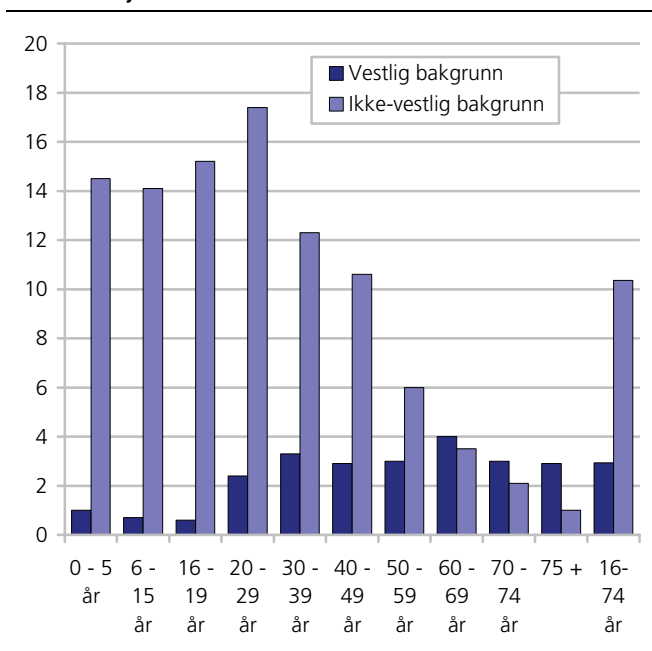
Det er flere unge i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen ellers. På landsbasis er nær halvparten av alle innvandrere under 30 år. I befolkningen uten innvandrerbakgrunn er bare en drøy tredjedel under 30 år. Dette gjelder også for de bosatte i Skedsmo. Innad i innvandrerbefolkningen finnes det en del forskjeller i alderssammensetning. På landsbasis har personer med bakgrunn fra Afrika høyest andel personer under 30 år, nær seks av ti befinner seg i denne aldersgruppen. Av de som har afrikansk bakgrunn og er bosatt i Skedsmo, er andelen under 30 år på 49 prosent og dermed noe lavere enn for hele landet. I Akershus fylke er andelen deres 54 prosent og dermed noe høyere enn i Skedsmo. Personer med asiatiske bakgrunn i Skedsmo har en enda høyere andel unge under 30 år enn afrikanere (57 prosent), og ligger dermed over gjennomsnittet for sin gruppe i Akershus (53 prosent).

Tabell 5.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Skedsmo, etter botid i Norge. Prosent

Landbakgrunn	I alt pr. 1.1.2006	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
I alt	4 336	100,0	16,3	7,5	14,2	13,1	17,2	31,7
Vietnam	457	100,0	11,8	30,0	24,5	19,9	3,5	10,3
Iran	383	100,0	-	-	26,9	12,3	31,6	29,2
Pakistan	348	100,0	32,8	12,6	12,6	7,5	9,8	24,7
Irak	341	100,0	-	-	0,9	4,7	35,2	59,2
Sverige	283	100,0	19,8	6,0	7,8	12,0	31,4	23,0
Afghanistan	268	100,0	-	-	11,6	7,1	17,5	63,8
Danmark	206	100,0	47,1	6,8	13,1	6,3	7,3	19,4
Tyrkia	144	100,0	9,7	12,5	20,1	13,9	13,9	29,9
Storbritannia	115	100,0	51,3	6,1	7,0	7,0	12,2	16,5
Serbia og Montenegro	114	100,0	1,8	0,9	4,4	28,9	34,2	29,8
Polen	103	100,0	10,7	7,8	33,0	6,8	7,8	34,0
Thailand	98	100,0	2,0	3,1	9,2	16,3	9,2	60,2
Tyskland	97	100,0	41,2	14,4	9,3	4,1	4,1	26,8
Sri Lanka	95	100,0	12,6	7,4	37,9	17,9	13,7	10,5
Bosnia-Hercegovina	80	100,0	5,0	-	1,3	60,0	25,0	8,8
Russland	79	100,0	5,1	-	-	5,1	17,7	72,2
India	74	100,0	36,5	13,5	13,5	14,9	5,4	16,2
Finland	65	100,0	18,5	10,8	3,1	12,3	27,7	27,7
Kina	55	100,0	7,3	1,8	27,3	12,7	14,5	36,4
Marokko	53	100,0	15,1	5,7	24,5	13,2	26,4	15,1
Andre land	878	100,0	21,3	4,0	11,7	15,0	13,4	34,5
Vestlige land	987	100,0	36,8	7,0	8,3	8,5	17,4	22,0
Ikke-vestlige land	3 349	100,0	10,3	7,7	15,9	14,5	17,1	34,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 5.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Skedsmo, per 1. januar 2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

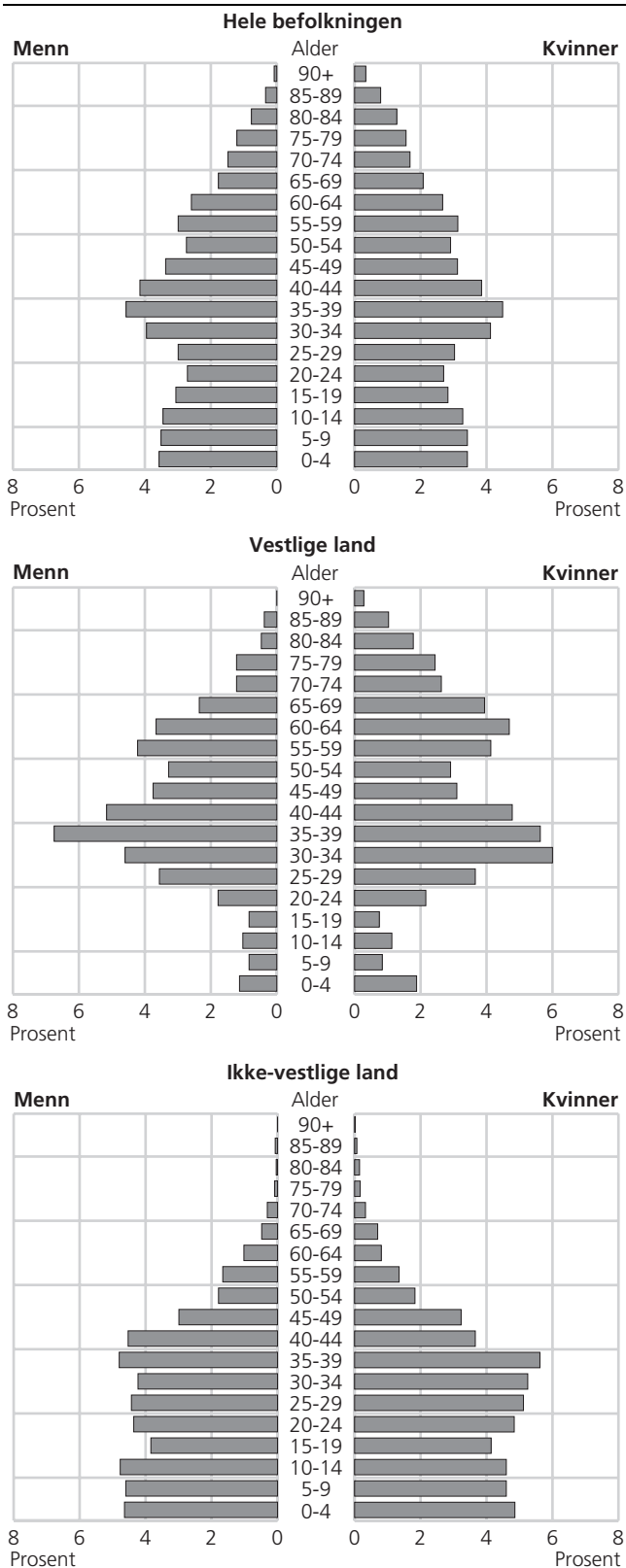
I figur 5.3 ser vi at andelen ikke-vestlige innvandrere er høyest i de yngste aldersgruppene, høyest andel finner vi i gruppen 20-29 år hvor vel 17 prosent av befolkningen i Skedsmo har ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, mot 10,6 prosent av befolkningen i alt i Skedsmo.

Befolkningspyramidene viser at også i Skedsmo er andelen unge personer størst blant personer med ikke-vestlig bakgrunn. 9,5 prosent av alle med ikke-vestlig bakgrunn er under 5 år. Tilsvarende tall for hele befolkningen og for personer med vestlig innvandrerbakgrunn er henholdsvis 7 og 3 prosent. Andelen som er 24 år og yngre er høyere for den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen enn for befolkningen som helhet, og særlig høyere enn den vestlige innvandrerbefolkningen. Omvendt ser man at det er betydelig færre eldre personer blant de ikke-vestlige enn blant de andre gruppene. Denne tendensen gjelder ikke bare for Skedsmo kommune, men også for landet som helhet.

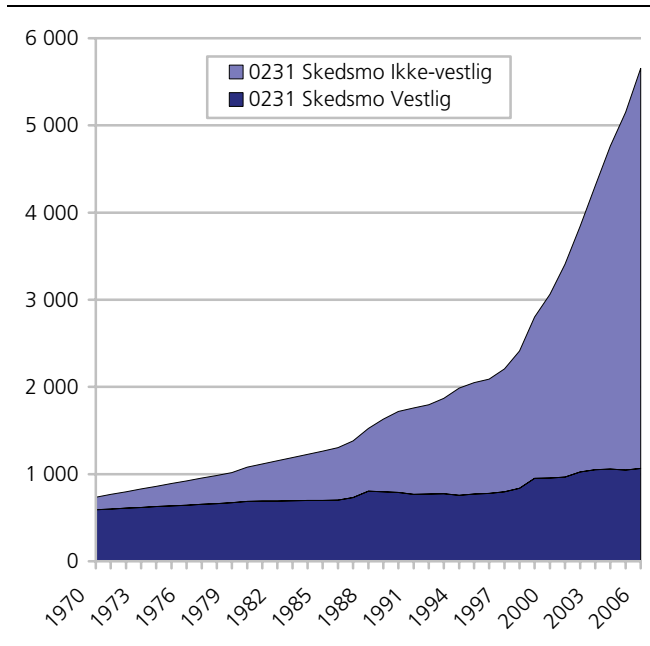
Sammenligner man de tre befolkningspyramidene for Skedsmo med samme grupper i hele landet, ser vi bare små forskjeller. Blant ikke-vestlige innvandrere er andelen under 25 år 45 prosent i Skedsmo, mens den er 41 prosent på landsbasis. Andelen ikke-vestlige innvandrere er dog ikke stor nok til å forrykke pyramiden for alle innbyggerne i kommunen, der andelen under 25 år er nøyaktig lik landets.

Innvandrerbefolkningen i Skedsmo har forandret seg mye siden 1970. Antall vestlige innvandrere har økt fra 590 til 1 070 i perioden, mens antallet ikke-vestlige innvandrere har økt fra 140 til 4 590. I 1970 utgjorde personer med ikke-vestlig bakgrunn en femdel (19,6 prosent) av alle innvandrere i Skedsmo, mens andelen ikke-vestlige innvandrere 1. januar 2006 lå på 81,1 prosent.

Figur 5.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Skedsmo og innvandrerbefolkningen i Skedsmo etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn, 1. januar 2006. Prosent

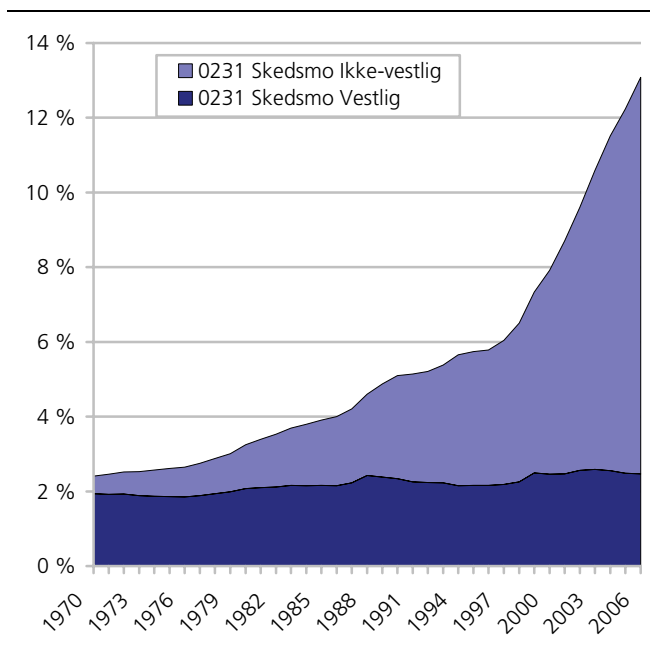


Figur 5.5. Innvandrerbefolkningen i Skedsmo med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, 1970-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 5.6. Innvandrerbefolkningen i Skedsmo med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Skedsmo, 1970-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Også i forhold til hele befolkningen i Skedsmo har andelen ikke-vestlige steget betydelig. I begynnelsen av 1970 lå andelen ikke-vestlige på 0,5 prosent av hele befolkningen, i januar 2006 utgjorde personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn 10,6 prosent av folkemengden i Skedsmo. Andelen med vestlig bakgrunn har ligget på rundt 2 prosent i hele perioden.

Høyest andel kvinner blant personer med bakgrunn fra Thailand og Filippinene

Innvandrerbefolkningen i Skedsmo består av nesten like mange menn som kvinner (rundt 200 flere kvinner enn menn). Noen grupper i innvandrerbefolkningen har imidlertid en kjønnsmessig skjev fordeling. Blant innvandrergruppene som besto av 100 personer eller flere, var det av dem med bakgrunn fra Thailand 79 prosent kvinner, mens andelen av polakker som var kvinner, var 61 prosent. Av de gruppene som besto av færre enn 100 personer, var det flest kvinner blant filippinerne (76 prosent) og russerne (67 prosent). Omvendt hadde gruppene fra Irak (55 prosent) og fra Serbia og Montenegro (54 prosent) det høyeste mannsoverskuddet av de innvandrergruppene som besto av 100 personer eller flere, mens makedonerne sto for det største mannsoverskuddet blant de mindre gruppene av en viss størrelse, med 68 prosent.

Hver syttende innbygger er utenlandsk statsborger

Ved inngangen av 2006 var 5,9 prosent, eller nesten 2 550 personer av alle bosatte i Skedsmo utenlandske statsborgere. For hele landet var andelen 4,8 prosent.

Svensker, irakere, dansker og afghanere utgjorde de største gruppene av utenlandske statsborgere i Skedsmo, med mellom 340 og 210 personer hver seg. Til sammen utgjorde disse fire gruppene 42 prosent av alle utenlandske statsborgere. Statsborgere fra Norden utgjorde til sammen en firedel av alle utenlandske statsborgere i Skedsmo.

Personer med vietnamesisk bakgrunn har høyest andel norske statsborgere

58 prosent av innvandrerbefolkningen i Skedsmo var norske statsborgere per 1. januar 2006. Blant personer med vietnamesisk bakgrunn var hele 94 prosent norske statsborgere. Dermed var, akkurat som i landet som helhet, vietnamesere gruppen med høyest andel norske statsborgere blant innvandrergruppene med over 100 bosatte i Skedsmo. Den høye andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra Vietnam kan delvis forklares med et samspill mellom en lang gjennomsnittlig botid i Norge og en beskjeden innvandring de siste årene. Dessuten kan det spille en stor rolle at nesten alle vietnamesere som innvandret til Norge kom som flyktninger og at deres bånd til hjemlandet dermed allerede var svekket da de kom hit, og at de etter å ha forlatt Vietnam hadde behov for en stat som kunne gi dem gyldig pass mv..

Andelen norske statsborgere var også høy for personer med bakgrunn fra Sri Lanka (90 prosent), India (86 prosent), Pakistan (76 prosent), Tyrkia (73 prosent) og Iran (68 prosent).

Av alle ikke-vestlige innvandrere var 66 prosent norske statsborgere. Andelen norske statsborgere var vesentlig lavere blant personer med vestlig bakgrunn (23 prosent). Blant vestlige innvandrere med over 30 bosatte i Skedsmo, var det personer med bakgrunn fra Danmark som hadde størst andel norske statsborgere (29 prosent), mens svensker hadde den laveste (11 prosent).

Stor netto innflytting av personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn til Skedsmo

Skedsmo var blant kommunene med størst innenlandsk netto innflytting (innflytting minus utflytting) i 2005, både i absolutte tall (650) og i forhold til kommunens innbyggertall (1,52 prosent). Skedsmo var også blant kommunene med størst innenlandsk netto innflytting av personer som tilhørte innvandrerbefolkningen i 2005. Bare Oslo og Fredrikstad hadde større netto innflytting i absolutte tall. I 2005 flyttet det 265 flere personer med innvandrerbakgrunn inn til Skedsmo enn ut av Skedsmo. Nesten hele denne flyttegevinsten stod personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn for, med en flyttegevinst til kommunen med 255. Dette tilsvarer en netto innflytting til kommunen med 0,6 prosent av folkemengden. Kun Askim hadde høyre nettoinnflytting av personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i forhold til folketallet.

Ser man på de enkelte innvandrergruppene, var det størst netto innflytting av personer med bakgrunn fra Irak (45), Sri Lanka og Vietnam (begge 30) og Pakistan (25). Det var ingen enkeltgrupper med nevneverdig flere utflyttinger enn innflyttinger fra kommunen. Høyest netto utflytting var det blant personer med bakgrunn fra Libanon (-10).

Flyktninger¹⁹

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006. 1,7 prosent av disse var bosatt i Skedsmo. I absolutte tall hadde 1 990 bosatte i Skedsmo flyktningbakgrunn. De fleste flyktninger hadde bakgrunn fra Vietnam (400), Iran (370) eller Irak (330).

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktgrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

¹⁹ For flyktninger har SSB kun tilbakegående tall til 1998 og for kommunene fra 2001. Se for øvrig: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/flyktninger/>.

Antall flyktninger økte i Norge fra 84 000 i 2001 til 117 200 personer i 2006, en økning på 39,5 prosent. I Skedsmo økte antall flyktninger med 97 prosent fra 2001 til 2006. Mens det ved inngangen av 2001 var rundt 1 010 flyktninger i kommunen, lå antall flyktninger per 1. januar 2006 på 1 990. Også andel flyktninger i forhold til folkemengden i Skedsmo har økt tilsvarende, i 2001 utgjorde flyktningene 2,6 prosent av alle bosatte i kommunen, i 2006 var andelen 4,6 prosent. Økningen av flyktninger i forhold til folketallet i Skedsmo var dermed på 77 prosent i løpet av disse fem årene og slik sett større enn økningen i andel flyktninger i for eksempel Oslo, som var på 58 prosent, fra 3,8 prosent flyktninger i begynnelsen av 2001 til 6,0 prosent i begynnelsen av 2006.

På landsbasis har andelen flyktninger økt fra 1,9 prosent av folkemengden i begynnelsen av 2001 til 2,5 prosent i begynnelsen av 2006. Både i 2001 og i 2006 lå med andre ord andelen flyktninger i Skedsmo høyere enn andelen i landet sett under ett.

En analyse av sekundærflyttinger for flyktninger som ble bosatt i Norge i perioden 2000 til 2005 viste at 59 prosent av flyktningene som ble bosatt i Skedsmo som første bostedskommune, fortsatt bodde i kommunen etter fem år. Samtidig flyttet mange flyktninger som opprinnelig var bosatt i andre kommuner, til Skedsmo i løpet av femårsperioden 2000-2005.

I 2000 ble en kohort på 6 700 flyktninger bosatt i Norge. 39 av disse - 0,6 prosent av alle flyktningene - ble bosatt i Skedsmo. Per 1. januar 2005 hadde antall flyktninger i Skedsmo (fra denne kohorten) økt med 36 personer eller 92 prosent. Av 2000-kohorten bosatt i Skedsmo bodde fortsatt 23 (eller 59 prosent av flyktningene i kohorten) i Skedsmo ved inngangen av 2005.

5.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående, deltakelse i videregående utdanning, og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning viser vi til Daugstad (2006) og for mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006).

I denne delen vil vi ikke bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få i relevante aldre. I noen tilfeller er det heller ikke mulig å skille ut etterkommerne som egen gruppe. Når man tolker tall på deltakelse i utdanning, må man ha i mente at ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, særlig flyktninger, kan befinne seg andre steder i

utdanningsløpet enn befolkningen ellers i tilsvarende alder, ofte på grunn av manglende utdanning ved innvandring. I våre tall for deltakelse i videregående og høyere utdanning kan derfor en del av de som er i kategorien "ikke i utdanning" befinne seg i grunnskolen. Hovedfunn i denne delen er:

- 43 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter²⁰ går i barnehage, mot 64 prosent av alle barn bosatt i Skedsmo (0-5 år).
- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 76 prosent kontantstøtte, mot 49 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Skedsmo.
- 9 av 10 elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som avsluttet grunnskolen våren 2005, gikk direkte over i videregående utdanning, mot 97 prosent av alle elever i kommunen.
- Ikke-vestlige etterkommere bosatt i Skedsmo deltar noe lavere grad i videregående utdanning enn alle bosatte i Skedsmo i alderen 16-18 år, mens ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere har en enda lavere deltakelse. Dette er som ellers i landet.
- Det var noe mindre vanlig å fullføre videregående innen fem år blant elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn enn det var blant alle elever og lærlinger i Skedsmo (56 prosent mot 62 prosent).
- De ikke-vestlige etterkommerne bosatt i Skedsmo tar i større grad høyere utdanning enn alle i denne alderen bosatt i kommunen (32 mot 25 prosent), mens deltakelsen blant førstegenerasjonsinnvandrere er lavere (16 prosent).

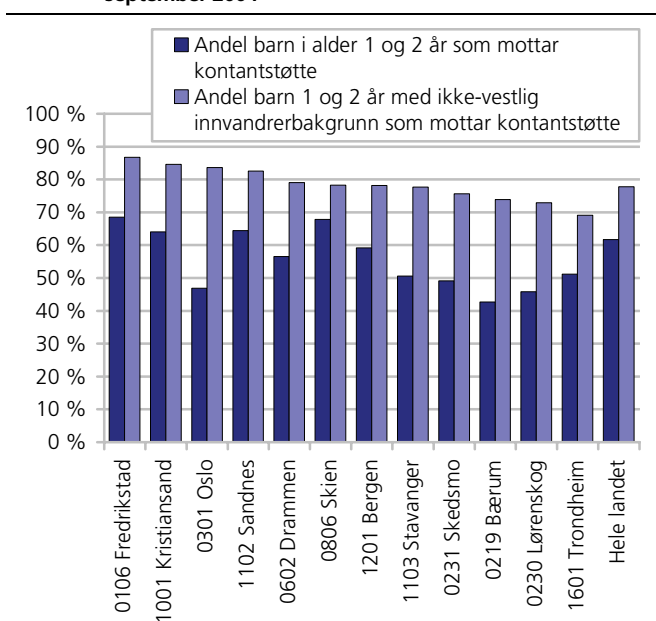
Barnehagedekning og bruk av kontantstøtte

Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 43 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 64 prosent av alle bosatte i denne alderen i Skedsmo (se figur 5.7). Av alle barn som har barnehageplass i Skedsmo utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 10 prosent.

Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi imidlertid si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant alle barn i alderen 1 og 2 år i Skedsmo var det 49 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 76 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 5,8). Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. 14 prosent av barna i denne aldersgruppen i Skedsmo hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

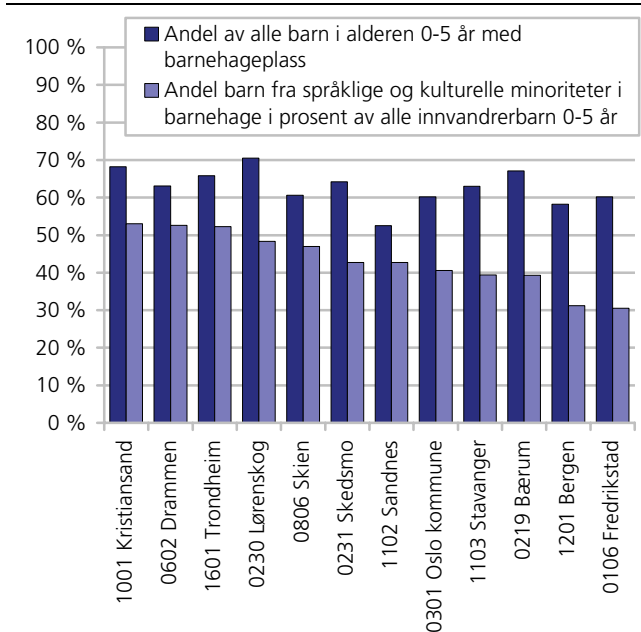
²⁰ Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrebebefolkningen. Her vises det til språklige og kulturelle minoriteter som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

Figur 5.7. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

Figur 5.8. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

Overgang fra grunnskolen til videregående utdanning

Av de 89 elevene med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som gikk ut av 10. klasse våren 2005, befant 84 personer seg i videregående utdanning høsten samme år. De øvrige var ikke under utdanning. Det vil si at 94 prosent gikk over i videregående utdanning, mot 90

prosent av ikke-vestlige elever på landsbasis. Blant alle elever bosatt i Skedsmo, gikk 97 prosent over i videregående utdanning, mot 96 prosent på landsbasis. Det er små forskjeller mellom jenter og gutter, både om vi ser på alle elever, og om vi ser på ikke-vestlige elever i Norge og Skedsmo.

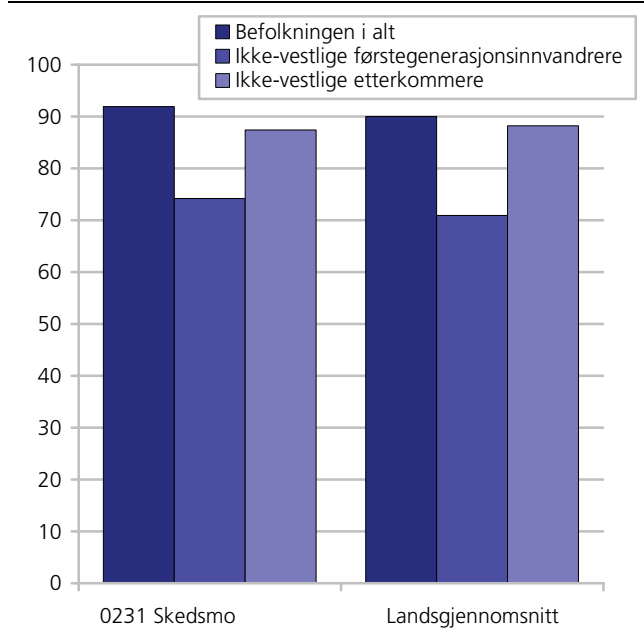
Merk imidlertid at det var en liten gruppe ikke-vestlige elever i Skedsmo som avsluttet grunnskolen denne våren. For små grupper vil små endringer i tallene vil gi store utslag i prosentandelene.

Deltakelse i videregående utdanning

Som figur 5.9 viser, deltar ikke-vestlige etterkommere bosatt i Skedsmo i noe lavere grad i videregående utdanning enn alle bosatte i kommunen i alderen 16-18 år (i 2005). Mens 92 prosent av alle mellom 16-18 år i Skedsmo deltar i videregående utdanning, deltar 87 prosent av de 87 ikke-vestlige etterkommerne i denne alderen. Deltakelsen blant ikke-vestlige etterkommere er mye høyere enn blant førstegenerasjon, hvor 74 prosent befinner seg i videregående utdanning (av 132 ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere). Deltakelsen er noe lavere blant guttene som blant jentene, både om vi ser på alle bosatte i alderen 16-18 år, og om vi bare ser på den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen. Igjen må vi ha i mente at med såpass små grupper som vi her har, vil små endringer gi relativt store utslag i andelene.

På landsbasis deltar 90 prosent av alle bosatte i denne alderen, 71 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og 88 prosent av ikke-vestlige etterkommere. Også her er det små forskjeller mellom jentene og guttene.

Figur 5.9. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Skedsmo kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005



Tabell 5.4. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, etter kjønn. Alle elever og elever med ikke-vestlig bakgrunn, i hele landet og i Skedsmo. Absolutte tall og prosent

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert eller mer enn normert tid	Fortsatt i videregående skole	Avbrutt videregående	Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert eller mer enn normert tid	Fortsatt i videregående skole	Avbrutt videregående
Hele landet	Begge kjønn	51 950	100	67	6	26	3 137	100	55	6	39
	Menn	26 495	100	62	7	31	1 639	100	47	7	46
	Kvinner	25 455	100	74	5	21	1 498	100	63	5	31
Skedsmo	Begge kjønn	366	100	62	7	31	50	100	56	10	34

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

56 prosent fullførte videregående innen 5 år

Det var bare 50 elever eller lærlinger med ikke-vestlig bakgrunn bosatt i Skedsmo som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000. Av disse fullførte 56 prosent videregående opplæring innen fem år, noe som var 6 prosentpoeng lavere enn for alle elever og lærlinger i Skedsmo. Igjen må vi merke oss at for små grupper vil små endringer i tallene vil gi nokså store utslag i prosentandelene.

Det var 3 prosentpoeng flere blant elevene med ikke-vestlig bakgrunn som avbrøt videregående skole²¹ enn blant alle elever og lærlinger i Skedsmo, og også 3 prosentpoeng færre som fortsatt var i videregående skole. I forhold til ikke-vestlige elever og lærlinger i hele landet, ligger de i Skedsmo omtrent likt når det gjelder andelen som fullførte innen 5 år.

Det er var for få i den ikke-vestlige innvanderbefolkningen som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005 (24 personer) til å si noe om hvorvidt Skedsmo bekrefter mønsteret vi finner for hele landet - at de i mye høyere grad enn befolkningen i alt går direkte over fra videregående til høyere utdanning.

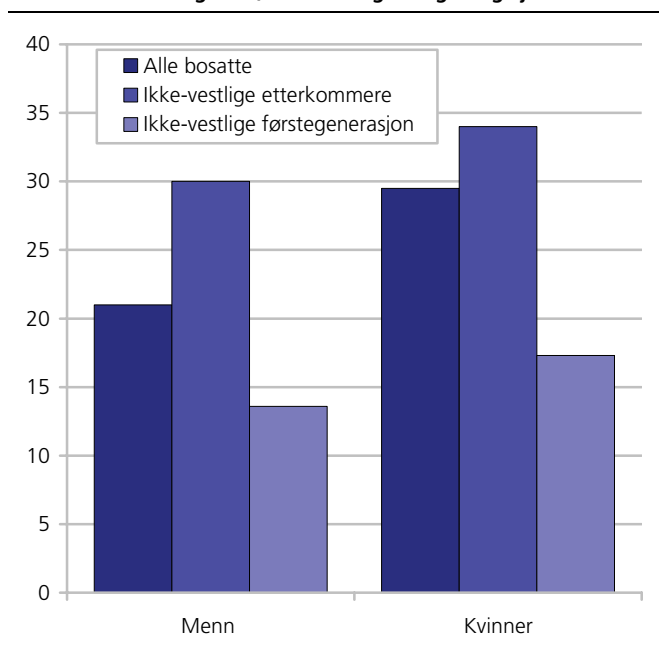
Noe lavere deltakelse i høyere utdanning

Hovedbildet i landet som helhet er at de ikke-vestlige etterkommerne tar høyere utdanning i omtrent like stor grad som befolkningen i alt, mens de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse enn disse gruppene. Videre tar kvinner høyere utdanning i større grad enn menn, og dette gjelder både for dem med og uten innvandrerbakgrunn.

Som tabell 5.4 viser, er andelen blant dem i aldersgruppen 19-24 år som er registrert bosatt i Skedsmo og tar høyere utdanning relativt lavt for befolkningen i alt sammenlignet med landsgjennomsnittet (25 mot 31 prosent). De ikke-vestlige etterkommerne tar i større grad høyere utdanning enn alle i denne alderen bosatt

i Skedsmo (32 mot 25 prosent), men det skyldes heller at deltakelsen blant alle i denne gruppa er relativt lav, enn at etterkommerne utpeker seg i forhold til landsgjennomsnittet. De ikke-vestlige etterkommerne bosatt i Skedsmo ligger nemlig omtrent likt med landsgjennomsnittet, og det gjør også førstegenerasjonsinnvandrerne i Skedsmo. De største forskjellene finner vi mellom kjønnene og fra en generasjon til den neste.

Merk at når vi nå skal se på tallene for Skedsmo, vil vi her miste alle som opprinnelig "er fra" Skedsmo, men som melder flytting til kommunen hvor de studerer. Tallene for Skedsmo vil derfor gjelde alle i aldersgruppen 19-24 år som er registrert bosatt i Skedsmo, og her har vi ikke tall på hvor de studerer.

Figur 5.10. Bosatte 19-24 år i Skedsmo etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

²¹ Avbrutt videregående opplæring betyr at eleven/læreren ikke har fullført og heller ikke lenger er registrert som elev/læreren i videregående opplæring. Disse personene kan ha begynt på en annen type utdanning, valgt å reise utenlands eller gått ut av arbeidslivet.

Tabell 5.5. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
Hele landet	I alt	330 115	100	31	16	54	24 396	100	18	17	65
	Menn	168 058	100	25	25	58	11 449	100	16	20	64
	Kvinner	162 057	100	37	14	50	12 947	100	20	14	66
Hele landet	I alt						4770	100	33	14	54
	Menn						2480	100	29	15	56
	Kvinner						2290	100	37	13	50
Skedsmo	I alt	2 737	100	25	13	62	368	100	16	20	65
	Menn	1 396	100	21	16	63	177	100	14	27	60
	Kvinner	1 341	100	30	10	60	191	100	17	14	69
Skedsmo	I alt						103	100	32	14	54

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

5.3. Arbeid

Vi skal i det følgende beskrive innvandrerne på arbeidsmarkedet, deres sysselsetting, arbeidsledighetsnivå, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjon, ettersom det er for få etterkommere til at vi kan gi tall for dem for Skedsmo. Olsen (2006) har imidlertid gjort studier av etterkommernes sysselsettingsnivå for hele landet under ett. Han finner at etterkommerne ligner mer på de uten innvandringsbakgrunn enn førstegenerasjon når det gjelder sysselsetting.

Hovedfunn i denne delen er:

- 54 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Skedsmo er sysselsatt mot 52 prosent på landsbasis.
- Som ellers i landet, har ikke-vestlige innvandrere bosatt i Skedsmo lavere sysselsetting enn alle bosatte i Skedsmo (54 prosent mot 72 prosent).
- Ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrer menn i Skedsmo er i langt større grad sysselsatt enn ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrer kvinner (64 mot 45 prosent). Blant de 12 kommunene med flest ikke-vestlige innvandrere, er det i Skedsmo at forskjellen i sysselsetting mellom ikke-vestlige menn og kvinner er størst
- Som ellers i landet, er ikke-vestlige innvandrere i Skedsmo overrepresentert i hotell- og restaurantnæringen.
- Ikke-vestlige innvandrere bosatt i Lørenskog var i større grad selvstendig næringsdrivende enn alle bosatte i Skedsmo.
- Det var mer enn 3 ganger så sannsynlig blant ikke-vestlige innvandrere i Skedsmo å være arbeidsledig eller på tiltak sammenlignet med befolkningen i alt.

Sysselsetting. Store forskjeller mellom kvinner og menn

Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Skedsmo er klart lavere enn blant den øvrige befolkningen. 54 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i alderen 16-74 år er sysselsatt, mot 71 prosent av de vestlige innvandrerne og 72 prosent i

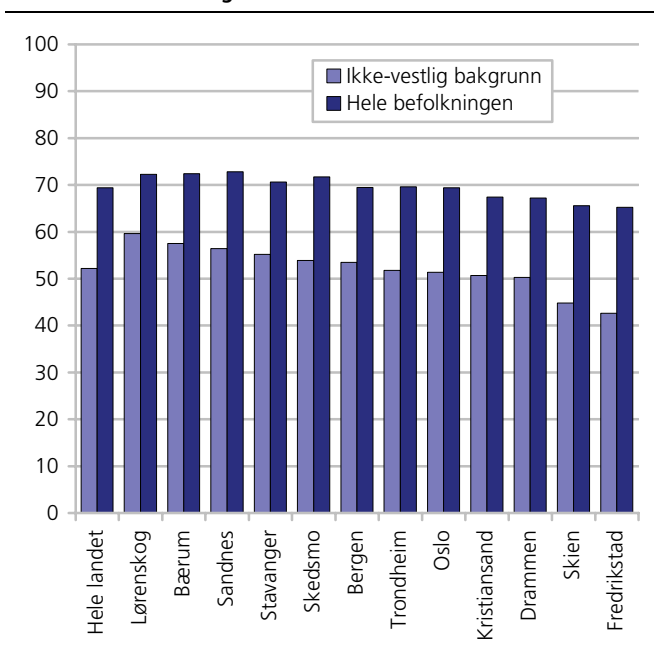
hele befolkningen i Skedsmo. Forskjellene i sysselsetting blant ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i alt er i realiteten større enn vist her, siden innvandrerne er relativt flere i de unge og mest yrkesaktive aldersgruppene enn befolkningens gjennomsnitt.

Det er over 18 prosentpoeng flere ikke-vestlige menn enn ikke-vestlige kvinner bosatt i Skedsmo som er sysselsatt. Blant de 12 kommunene med flest ikke-vestlige innvandrere, er det i Skedsmo at forskjellen i sysselsetting mellom ikke-vestlige menn og kvinner er størst. 45 prosent av kvinnene er sysselsatt, mot 63 prosent av mennene. Sammenlignet med landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrer kvinner, er sysselsettingen blant de ikke-vestlige kvinnene i Skedsmo noe lavere. Ikke-vestlige menn bosatt i Skedsmo ligger imidlertid hele 7 prosentpoeng over landsgjennomsnittet for ikke-vestlige menn. Dette plasserer Skedsmo på 2. plass av de 12 kommunene i Norge med flest ikke-vestlige innvandrere når det gjelder sysselsetting blant ikke-vestlige innvandrermenn, bare slått av Lørenskog. Som figur 4.1 viser, ligger Skedsmo noe over midten om vi rangerer kommunene i denne rapporten etter sysselsettingsnivået blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Som vi har sett, er imidlertid kjønnsforskjellene i Skedsmo særlig store. Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at mye av variasjonene i sysselsetting kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre når det gjelder landbakgrunn. Kommuner hvor for eksempel en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med kort botid (for eksempel Somalia eller Irak) vil ha en lavere sysselsetting enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen har lengre botid, slik eksempelvis de fra Vietnam har. Det er mange grunner til at noen innvandrergrupper har en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet og andre ikke har det, og vi kan ikke gå inn på en grundigere redegjørelse i dette faktaarket. Botidens betydning for økt deltakelse i arbeidslivet har imidlertid blitt trukket fram fra flere hold, se for eksempel (Blom 2004 og Østby (2004b).

Tabell 5.6. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005

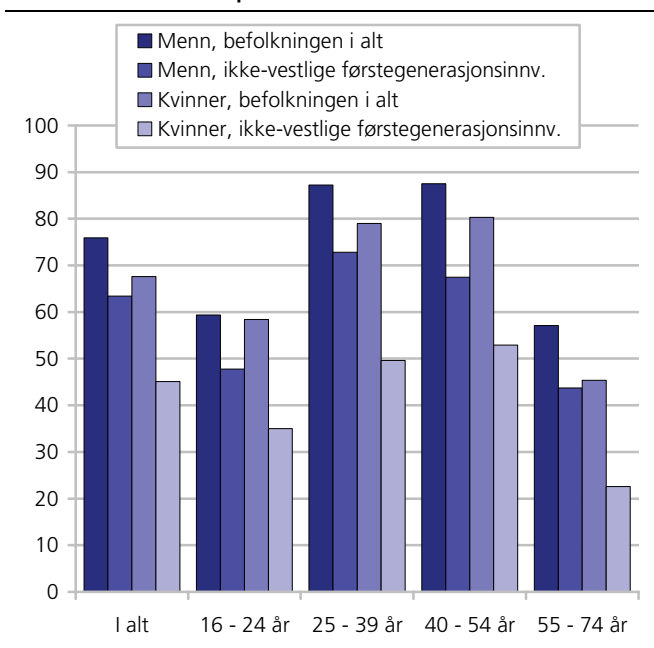
	Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet, befolkningen i alt				
Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	159 260	69,7	73,5	65,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Skedsmo				
Befolkningen i alt	22 175	71,7	75,9	67,6
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	609	70,8	78,2	64,2
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	1 553	53,9	63,4	45,1

Figur 5.11. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 5.12. Sysselsatte i Skedsmo etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Forskjeller i sysselsetting i ulike aldersgrupper

Som i mange andre kommuner vi har sett på, er forskjellene mellom kvinner i befolkningen i alt og ikke-vestlige førstegenerasjonskvinner noe mindre i den yngste (forskjell på 23 prosentpoeng) og eldste aldersgruppen (22 prosentpoeng), enn i aldersgruppene i mellom (forskjell på 29-33 prosentpoeng). Størst forskjell blant mennene finner vi hos de mellom 40-54 år, hvor mennene i befolkningen i alt har 20 prosentpoengs høyere sysselsetting enn ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrer menn.

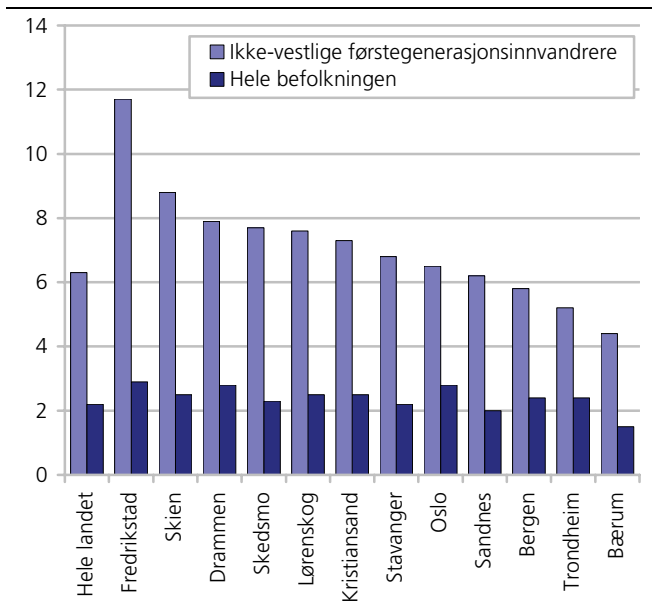
For deler vi befolkningen i alt og førstegenerasjonsinnvandrere etter alder, ser vi at det er store forskjeller i sysselsetting mellom befolkningen i alt i Skedsmo og den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen, både blant kvinner og menn (figur 5.12).

Arbeidsledighet

Arbeidsledighetstallene er av noen nyere dato enn sysselsettingstallene, og viser stort sett det samme mønsteret: Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i langt større grad arbeidsledige eller på arbeidsmarkedtiltak enn vestlige innvandrere og befolkningen i alt. 7,7 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Skedsmo var i 2.kvartal 2006 arbeidsledige eller på tiltak. De tilsvarende tallene for befolkningen i alt var 2,3 prosent. Det var altså mer enn 3 ganger så sannsynlig blant de ikke-vestlige innvandrerne i Skedsmo å være arbeidsledig som blant befolkningen i alt.

Det har vært en svak nedgang i arbeidsledigheten fra 2. kvartal 2005 til 2.kvartal 2006 både blant ikke-vestlige og vestlige innvandrere, og i befolkningen i alt. I prosentpoeng var nedgangen i arbeidsledigheten større blant innvandrere enn i befolkningen ellers. Den relative nedgangen var likevel størst i befolkningen uten innvandrerbakgrunn, siden ledighetsnivået der i utgangspunktet er mye lavere. Det har dermed ikke funnet sted noen reduksjon i nivåforskjellen mellom innvandrere og majoritetsbefolkningen. Fortsatt har innvandrere en registrert arbeidsledighet som er over tre ganger så høy. Denne forskjellen har holdt seg stabil over lang tid.

Figur 5.13. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

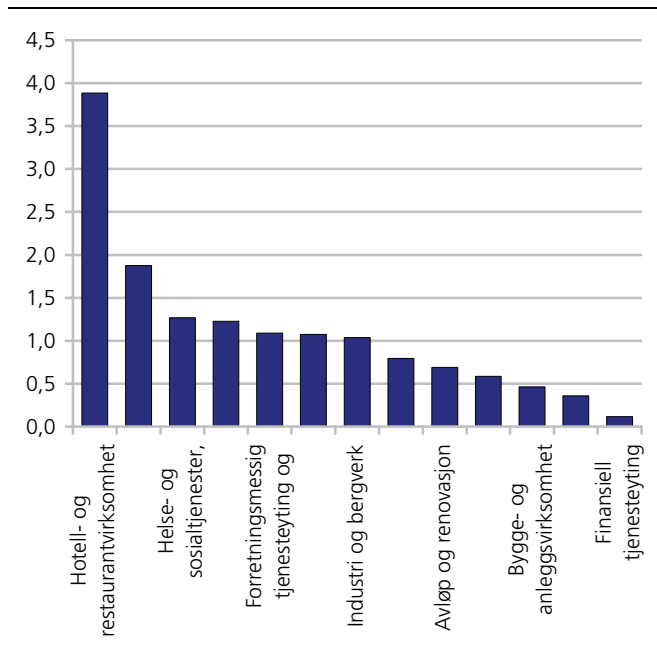
Som figur 5.13. viser, har bare tre av de 12 kommunene vi ser på i denne rapporten en høyere andel ikke-vestlige innvandrere som er arbeidsledige eller deltar på arbeidsmarkedstiltak enn Skedsmo. Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at noe av variasjonene i ledighet kan forklares med forskjeller i landbakgrunn.

I hvilke næringer jobber de ikke-vestlige innvandrerne?

Figur 5.14 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere bosatt i Skedsmo kommune arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt i kommunen. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen i forhold til alle som bor i Skedsmo, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

Figuren viser at det er nær 4 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Skedsmo arbeider i hotell- og restaurantbransjen som at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i denne næringen, og det er også typisk at ikke-vestlige innvandrere på langt nær er like klart overrepresentert i andre næringer. Ikke-vestlige innvandrere er imidlertid klart underrepresentert i flere næringer i Skedsmo, deriblant offentlig administrasjon og finansiell tjenesteyting (som bank, forsikring), hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i andre kommuner ser vi at ikke-vestlige innvandrere er klart underrepresentert i disse næringene, og da særlig i finansiell tjenesteyting.

Figur 5.14. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Skedsmo. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder:

Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet.

Motorkjøretøytjenester: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner.

Finansiell tjenesteyting: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning).

Transport og kommunikasjon: Her finner vi blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det 170 selvstendig næringsdrivende førstegenerasjonsinnvandrere i Skedsmo i 2005, 121 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn (se tabell 4.2). Som tabellen viser, var ikke-vestlige innvandrere i Skedsmo i større grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i kommunen (2005). Mens 4,2 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 3,7 prosent av alle bosatte i Skedsmo egne foretak (16-74 år).

Tabell 5.7. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Førstegenerasjonsinnvandrere i alt				Førstegenerasjonsinnvandrere i alt			
		Alle bosatte	Vestlig	Ikke-vestlig	Alle bosatte	Vestlig	Ikke-vestlig		
Hele landet	I alt	166 000	4967	6044	5	4	6	3,1	
	Menn	120 282	3167	4019	7,2	5,3	7,4	4,3	
	Kvinner	45 718	1800	2025	2,8	2,7	4,4	2	
Skedsmo	I alt	1132	49	121	3,7	4,5	5,7	4,2	
	Menn	816	29	79	5,3	6	7,1	5,7	
	Kvinner	316	20	42	2	3,2	4,4	2,8	

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det er både blant menn og kvinner mer vanlig å drive egne foretak blant ikke-vestlige innvandrere enn blant alle bosatte, slik er det ikke på landsbasis. Kjønnforskjellene vi finner i Skedsmo er som i andre kommuner - det var mye mer vanlig for menn enn for kvinner å være selvstendig næringsdrivende. Se ellers Vartdal 2006 for mer om innvandrere i næringslivet.

5.4. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med deltakelsen på arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil også ha lavere inntekt og motta mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt. Hovedfunn i denne delen er:

- Ikke-vestlige innvandrerfamilier har med en medianinntekt på 479 000 kroner, relativt høy inntekt i Skedsmo. Vel 37 000 kroner høyere enn medianen for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis.
- 9 prosent av alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Skedsmo mottok sosialhjelp i mer enn 6 måneder. Dette var en lavere andel enn landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere (11 prosent), men langt høyere enn for alle bosatte i Skedsmo.
- I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrer menn og -kvinner i denne alderen, er det i Skedsmo litt høyere andeler ikke-vestlige innvandrer menn og litt lavere andeler ikke-vestlige innvandrer kvinner som var uføretrygdede i 2005.

Ikke-vestlige innvandrerfamilier med relativ høy inntekt i Skedsmo

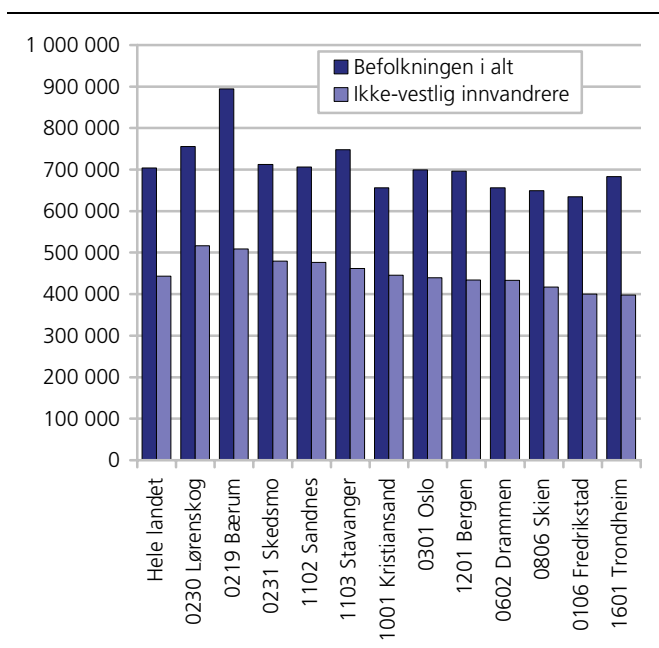
Det er store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og vestlige innvandrere og befolkningen i alt på den andre. Ikke-vestlige innvandrerfamilier²² har en samlet medianinntekt²³ på i underkant av 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerfamilier i alt hadde i 2004 en

samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på 700 000 kroner.

I Skedsmo har ikke-vestlige innvandrere en medianinntekt på 479 000 kroner, vel 37 000 kroner høyere enn medianen for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis. Om vi ser på de 12 største innvandrer kommunene i Norge er det bare i Bærum og Lørenskog at vi finner høyere inntekt blant ikke-vestlige innvandrerfamilier.

Målt som andel av medianinntekt av befolkningen i alt i Skedsmo ligger ikke-vestlige innvandrere i Skedsmo på samme nivå som i landet for øvrig, vel 2/3 av den samlede medianinntekten til befolkningen i alt i kommunen.

Figur 5.15. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004.

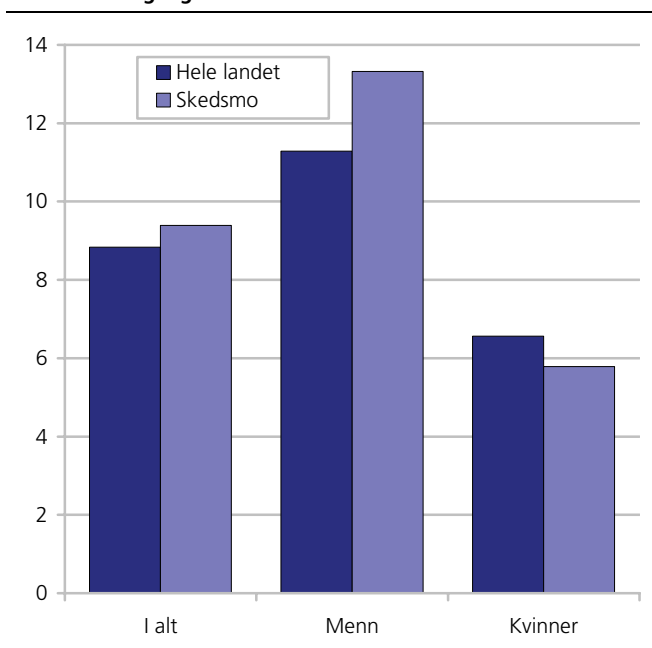


Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

²² Vi har her brukt tall for inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Gjennomsnitt i kroner. 2004. Denne inndelingen er valgt for å i størst mulig grad å sammenligne like grupper. For mer om dette se bl.a Pedersen 2006

²³ Medianinntekt er valgt for å unngå at ekstreme enkeltobservasjoner skal ha for stor vekt. Medianinntekten vil ha like mange personer med en inntekt over seg som under seg.

Figur 5.16. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005



Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Sosialhjelp

I dette avsnittet ser vi på langtidsmottak av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år. *Langtidsmottakere* mottar sosialhjelp i 6 måneder eller mer i løpet av året. I forhold til landsgjennomsnittet for ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, ligger mennene i Skedsmo høyere, mens snittet for kvinnene i Skedsmo ligger noe lavere enn landsnittet. Langtidsmottakerne av sosialhjelp utgjorde henholdsvis 13 og 6 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrerne og -kvinner bosatt i Skedsmo kommune. Landsgjennomsnittet ligger på 11 prosent for ikke-vestlige innvandrerne over 18 år og 7 prosent for kvinner.

I befolkningen i alt ligger andelen langtidsmottakere over 18 år langt lavere enn blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. 1,9 prosent av mennene og 1,2 prosent av kvinnene i hele befolkningen hadde i 2005 mottatt sosialhjelp i over 6 måneder. Befolkningen i Skedsmo ligger omtrent på dette landsgjennomsnittet (2,2 prosent blant menn og 1,3 prosent blant kvinner).

Som vi ser, mottar menn i større grad sosialhjelp enn kvinner, et mønster som går igjen i de fleste landgrupper og i befolkningen i alt (Dahl m.fl. 2006). Flere enslige menn enn enslige kvinner mottar økonomisk sosialhjelp, samtidig som det er mer vanlig at menn søker om sosialhjelp på vegne av familien/paret enn at kvinner gjør det.

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer

med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønad så lenge de deltar i programmet, og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken.

Uføretrygd

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer som har fått sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Uførepensjon gis til personer mellom 18 og 67 år. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjongivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/arbeidsevne (uføregrad).

Tilståelse av uførepensjon er en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepenges, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl 2006).

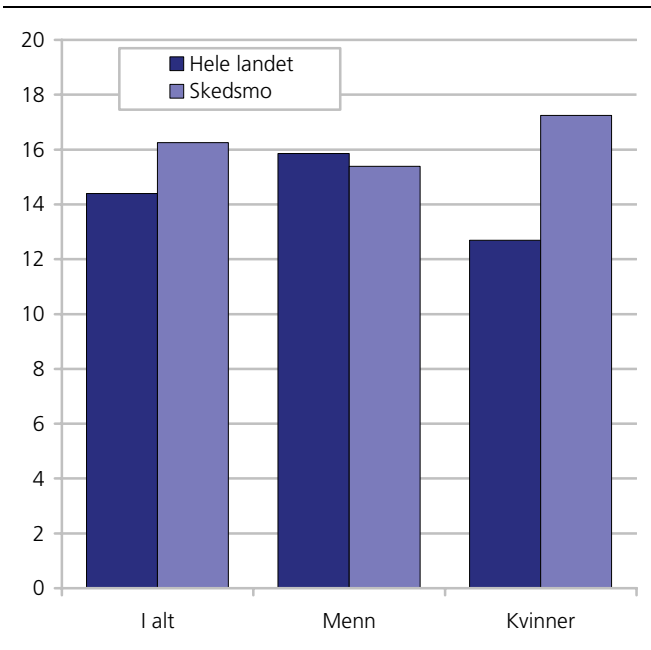
Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre du er jo større er sannsynligheten for at du er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdde - Ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl 2006).

Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergrupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd i gruppen under ett er lav.

Til slutt kan uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergrupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl 2006).

I alt mottar 243 førstegenerasjonsinnvandrere i Skedsmo uføretrygd (18-66 år), og 157 av disse er ikke-vestlige. For å få mer meningsfulle sammenligninger, har vi i det følgende kun sett på aldersgruppen 40-66 år, og vi har konsentrert oss om ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere og -kvinner i denne alderen, er det i Skedsmo litt høyere andeler ikke-vestlige innvandrerne og litt lavere andeler ikke-vestlige innvandrerkvinner som var uføretrygdde i 2005 (se figur 5.17.). Det er imidlertid få ikke-vestlige innvandrere i kommunen i alderen 40-66 år som er uføretrygdde - bare 72 menn og 70 kvinner.

Figur 5.17. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: NAV.

Andelen uføretrygdede i aldersgruppen 40-66 år er noe høyere blant ikke-vestlige innvandrerkvinner i Skedsmo, sammenlignet med ikke-vestlige innvandrer-menn og sammenlignet med alle bosatte i Skedsmo. Av de kommunene som er beskrevet i denne rapporten har Skedsmo den høyeste andelen ikke-vestlige innvandrerkvinner på uføretrygd i denne aldersgruppen.

Innad i aldersgruppa 40-66 år vil det imidlertid være langt større andeler i den yngste delen blant de ikke-vestlige enn blant hele befolkningen. Det ville trolig vært enda større andeler uføretrygdede ikke-vestlige innvandrere dersom de hadde hatt samme fordeling innenfor dette aldersintervallet som befolkningen i alt.

Alderspensjon – på nivå med landsgjennomsnittet

Relativt få førstegenerasjonsinnvandrere i Skedsmo mottar pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder (Bare 247 var over 66 år per 1.1.2006). Mens 11,5 prosent av alle innbyggerne i Skedsmo mottar alderspensjon, er andelen blant førstegenerasjonsinnvandrerne mye lavere. Større andeler førstegenerasjons innvandrerkvinner mottar alderspensjon enn innvandrer-menn (6,5 mot 3,7 prosent), noe som skyldes at flere innvandrerkvinner enn innvandrer-menn har nådd pensjonsalder. Vestlige innvandrere mottar i større grad alderspensjon enn ikke-vestlige innvandrere (11,6 mot 1,6 prosent), noe som igjen skyldes demografien - vestlige innvandrere i Skedsmo er eldre enn de ikke-vestlige innvandrerne. I hele landet mottar nær 13 prosent av innbyggerne pensjon – omtrent som i Skedsmo. På landsbasis mottar videre 9,3 prosent av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere pensjon, mot 1,7 prosent av alle ikke-vestlige. Førstegenerasjonsinnvandrerne i Skedsmo ligger med andre ord på nivå med landsgjennomsnittet når det gjelder andelen alderspensjonister.

6. Fakta om innvandrerbefolkningen i Oslo

6.1. Demografi

- Når hver fjerde innbygger i Oslo har innvandrerbakgrunn (23 prosent)
- Flertallet av disse (19 prosent) har ikke-vestlig bakgrunn
- 6 prosent av innbyggerne i Oslo har flyktningbakgrunn (mot 2,5 prosent på landsbasis)
- En av ti innbyggere i Oslo er utenlandsk statsborger (mot 4,8 prosent på landsbasis)
- 30 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere i Oslo har bodd i Norge i mindre enn 6 år

Ved inngangen til 2006 talte Norges befolkning 4,6 millioner personer. Innvandrerbefolkningen utgjorde rundt 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere (6,8 prosent) og 68 200 (1,5 prosent) var etterkommere.

Oslo har den i særklasse høyeste andelen innvandrere av alle kommuner i Norge. 23 prosent av kommunens befolkning har innvandrerbakgrunn, 19 prosent har ikke-vestlig bakgrunn.

Det bor for eksempel flere ikke-vestlige innvandrere i Alna bydel i Oslo enn i noen annen kommune i Norge.

Hver tredje person med innvandrerbakgrunn var bosatt i Oslo (32 prosent). Ser man på hele befolkningen under ett, var kun 11,6 prosent bosatt i hovedstaden.

Innvandrerbefolkningen er dermed sterkt overrepresentert i Oslo. Av de 538 400 personene som var bosatt i Oslo 1. januar 2006, var 123 900 – eller 23 prosent – del av innvandrerbefolkningen. 82 prosent av innvandrerbefolkningen hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land.

Bakgrunn fra 193 ulike land

Innvandrerbefolkningen i Oslo har bakgrunn fra 193 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse i Pakistan med rundt 19 750 personer, eller 16 prosent av alle innvandrere i hovedstaden. Somalia og Sri Lanka følger på andre- og tredjeplass med henholdsvis 8 000 og 7 100 personer, tett fulgt av Sverige med 7 000 personer.

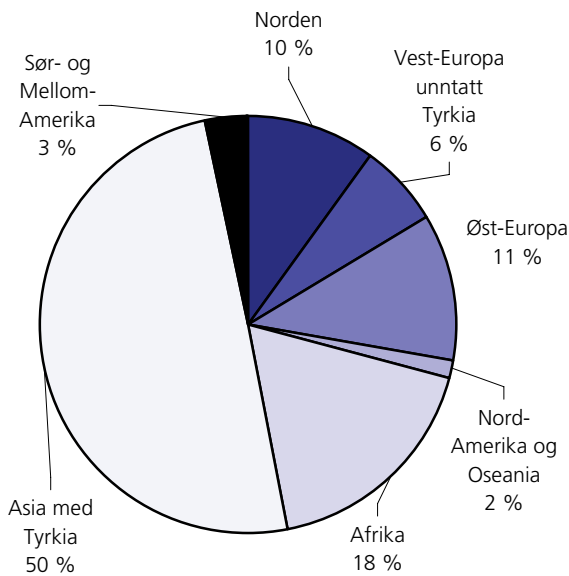
Figur 6.1 viser landbakgrunn fordelt på verdensdeler. 50 prosent av alle personer som inngår i innvandrerbefolkningen har asiatisk bakgrunn (medregnet tyrkisk), mens 27 prosent har europeisk bakgrunn. 18 prosent av innvandrerbefolkningen i Oslo har afrikansk landbakgrunn. Få har bakgrunn fra Nord-Amerika eller Oseania. I absolutte tall har 12 500 innvandrere sin opprinnelse fra andre nordiske land, 21 700 fra andre europeiske land, 22 000 fra Afrika, 61 500 fra Asia (inklusive Tyrkia), 2 000 fra Nord-Amerika og Oseania og 4 100 fra Mellom- og Sør-Amerika.

Tabell 6.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent

	Hele landet	Prosent av folketallet i Norge	Befolkning i Oslo	Prosent av folketallet i Oslo	
				Prosent av folketallet i Oslo	Prosent som bor i Oslo per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100	536 411	100	11,6
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	123 891	23	32
Av dette					
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	22 254	4,1	21,9
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	101 637	18,9	35,6

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.1. Innvandrerbefolkningen i Oslo fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Sammenlignet med hele landet ser vi en forholdsvis høyere konsentrasjon av personer med bakgrunn fra Asia og Afrika i Oslo. Mens personer med bakgrunn fra Asia på landsbasis utgjør rundt 40 prosent, står de for nær 50 prosent av innvandrerbefolkningen i Oslo. Afrikanere utgjør 12 prosent av innvandrerbefolkningen i Norge og nær 18 prosent av innvandrerbefolkningen i Oslo. På den andre siden av skalaen finner vi europeere, som har en relativ lavere andel som er bosatt i Oslo enn i hele landet. I Oslo utgjør østeuropeere 11 prosent av innvandrerbefolkningen og vesteuropeere 6 prosent, mens de på landsbasis står for henholdsvis 18 og 10 prosent av innvandrerbefolkningen.

71 prosent av dem med pakistansk bakgrunn i Norge, bor i Oslo

Blant de gruppene i innvandrerbefolkningen som har over 1 000 bosatte i hovedstaden, har alle en høyere konsentrasjon i Oslo enn personer uten innvandrerbakgrunn. Kun 10 prosent av alle uten innvandrerbakgrunn var bosatt i Oslo.

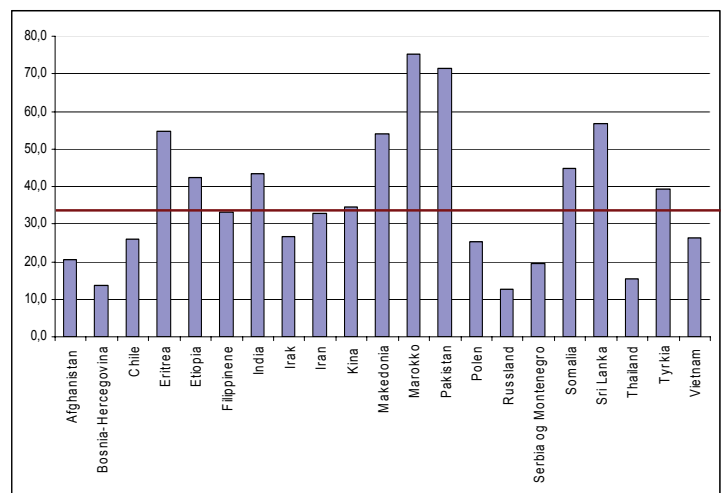
Tabell 6.2 viser at 75 prosent av alle med marokkansk bakgrunn som bodde i Norge per 1. januar 2006, var bosatt i Oslo. Marokkanerne var dermed den gruppen som hadde høyest konsentrasjon i Oslo. På andreplass

ligger personer med bakgrunn fra Pakistan, med 71 prosent. Av hele Norges innvandrerbefolkning, bor 32 prosent i hovedstaden.

Av alle i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn, bodde 36 prosent i hovedstaden, mens andelen for personer med vestlig bakgrunn lå på 22 prosent. Blant gruppene med over 1 000 innbyggere i hovedstaden, er konsentrasjonen lavest for personer med bakgrunn fra Russland (13 prosent), Bosnia-Hercegovina (14 prosent) og Thailand (15 prosent).

De første arbeidsinnvandrerne kom fra Pakistan og Marokko. De innvandret i hovedsak på 1970-tallet og bosatte seg i Oslo, hvor de i stor grad ble boende. I Oslo finner vi også en stor andel innvandrere fra Sri Lanka. På 1990-tallet var bosettingsmønsteret til personer med bakgrunn fra Sri Lanka kjennetegnet med spredt bosetting, særlig mange var bosatt i Finnmark. Da fiskeindustrien fikk problemer på slutten av 1990-tallet flyttet brorparten til Oslo. For flyktninggruppene fra Irak og Afghanistan er andelen som er bosatt i Oslo lavere enn det som er gjennomsnittlig for personer med ikke-vestlig bakgrunn. Dette har blant annet sammenheng med at mange i disse gruppene har relativ kort botid i landet ennå, og andelen i Oslo stiger med økende botid.

Figur 6.2. Andel ikke-vestlige innvandrere bosatt i Oslo. Alle gruppene med over 1 000 bosatte i Oslo etter landbakgrunn



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.2. Innvandrerbefolkningen i Oslo og hele landet, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for grupper med flere enn 1000 bosatte i Oslo

Landbakgrunn	Innvander- befolkningen i Oslo	Andel av inn- vandrerbefolk- ningen i Oslo	Andel første- generasjonsinn- vandrere i prosent	Andel etter- kommere i prosent	Innvander- befolkningen i hele landet	Andel bosatt i Oslo
I alt	123 891	100 %	75,5 %	24,5 %	386 699	32 %
Pakistan	19 751	16 %	56 %	44 %	27 675	71 %
Somalia	8 040	6 %	70 %	30 %	18 015	45 %
Sri Lanka	7 112	6 %	64 %	36 %	12 560	57 %
Sverige	7 016	6 %	96 %	4 %	23 489	30 %
Tyrkia	5 549	4 %	65 %	35 %	14 084	39 %
Irak	5 385	4 %	79 %	21 %	20 076	27 %
Marokko	5 300	4 %	59 %	41 %	7 031	75 %
Vietnam	4 839	4 %	71 %	29 %	18 333	26 %
Iran	4 719	4 %	84 %	16 %	14 362	33 %
Danmark	3 572	3 %	93 %	7 %	19 179	19 %
India	3 107	3 %	66 %	34 %	7 154	43 %
Polen	3 013	2 %	91 %	10 %	11 864	25 %
Filippinene	2 829	2 %	81 %	19 %	8 561	33 %
Serbia og Montenegro	2 534	2 %	74 %	26 %	12 905	20 %
Tyskland	2 074	2 %	93 %	7 %	12 900	16 %
Bosnia-Hercegovina	2 017	2 %	88 %	12 %	14 822	14 %
Storbritannia	1 924	2 %	92 %	8 %	11 031	17 %
Kina	1 842	1 %	84 %	16 %	5 336	35 %
Chile	1 833	1 %	82 %	18 %	7 084	26 %
Makedonia	1 565	1 %	69 %	31 %	2 904	54 %
USA	1 455	1 %	96 %	4 %	6 884	21 %
Eritrea	1 451	1 %	68 %	32 %	2 653	55 %
Etiopia	1 346	1 %	81 %	19 %	3 185	42 %
Afghanistan	1 334	1 %	85 %	16 %	6 539	20 %
Russland	1 321	1 %	92 %	8 %	10 351	13 %
Finland	1 297	1 %	93 %	8 %	6 434	20 %
Thailand	1 203	1 %	94 %	6 %	7 788	15 %
Frankrike	1 044	1 %	94 %	6 %	2 635	40 %
Andre land	19 419	16 %	84 %	16 %	70 865	27 %

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

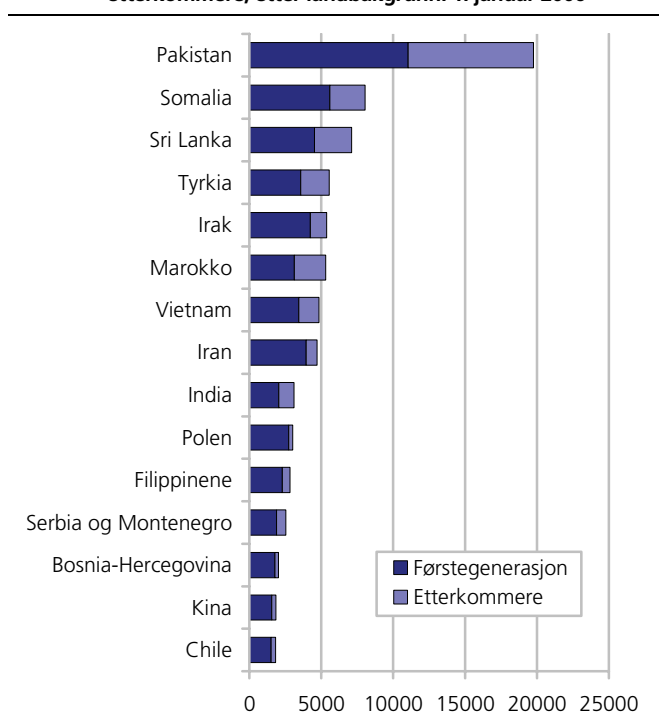
Store variasjoner i generasjonssammensetning

Innvandrerbefolkningen i Oslo består i hovedsak av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), selv om andelen etterkommere (25 prosent) er langt høyere i Oslo sammenlignet med gjennomsnittet for norske kommuner (17 prosent).

Pakistanerne er den gruppen i hovedstaden som har flest etterkommere både absolutt og i forhold til gruppestørrelsen. 44 prosent av alle personer med pakistansk bakgrunn i Oslo, i alt 8 700 personer, er etterkommere. Også blant marokkanere (41 prosent), srilankere (36 prosent), tyrkere (35 prosent) og indere (34 prosent) er andelen etterkommere høy.

Også på landsbasis er det personer med bakgrunn fra Pakistan som høyest andel etterkommere med 44 prosent, fulgt av personer med bakgrunn fra Sri Lanka (35 prosent), og India (34 prosent). I absolutte tall utgjør etterkommere fra Pakistan (12 200), Vietnam (6 100) og Tyrkia (4 700) de største gruppene av etterkommere.

Figur 6.3. De 15 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke vestlig bakgrunn i Oslo, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Lavest er andelen etterkommere i Oslo blant personer med landbakgrunn fra USA (4 prosent) og vest-europeere som svensker (4 prosent), franskmenn (6 prosent) tyskere (7 prosent) og dansker (7 prosent). Men også blant østeuropeere som polakker og bosniere er andelen etterkommere relativt liten med henholdsvis 10 og 12 prosent.

Store variasjoner i botid for førstegenerasjonsinnvandrere i Oslo

Ser man på førstegenerasjonsinnvandrere i Oslo som har bodd i Norge i mer enn 26 år, finner man flest pakistanere, dansker, svensker og marokkanere. Bildet for mange grupper fra Vest- og Nord-Europa er imidlertid sammensatt. Innad i gruppen kan botiden variere sterkt. Mange vest- og nordeuropeere har en relativ høy andel med lang og en relativ høy andel med kort botid i Norge. Svenske førstegenerasjonsinnvandrere som var bosatt i Oslo ved inngangen til 2006, utgjorde den tredje største gruppen av førstegenerasjonsinnvandrere i hovedstaden med en botid på over 26 år. Likevel hadde kun 13 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere i Oslo med bakgrunn fra Sverige så lang botid i Norge. Over 40 prosent av dem hadde en botid i landet på under fem år.

Botiden for førstegenerasjonsinnvandrere varierer også sterkt etter hvor i verden de kommer fra. Mer enn 80 prosent av alle afghanske førstegenerasjonsinnvandrere har bodd i Norge i mindre enn 5 år. For somaliere er bildet mer sammensatt. 10 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerne med bakgrunn i Somalia har bodd i Norge mellom 16 og 20 år, 22 prosent har en botid på mellom 11 og 15 år, 28 prosent har bodd i Norge i

mellom 6 og 10 år, mens 40 prosent har bodd i Norge i mindre enn 5 år.

Tre av fire irakere som var bosatt i hovedstaden ved inngangen til 2006 kom til Norge i perioden mellom 1996 til 2005.

Generelt kan man si at vestlige innvandrere kom til Norge tidligere enn ikke-vestlige. Av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i hovedstaden har mer enn en fjerdedel en botid på 26 år eller lengre – mot en niendedel av alle ikke-vestlige innvandrere.

Høyest andel unge blant afrikanere og asiater

Det er flere unge i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen ellers og det er en betraktelig lavere andel eldre i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen for øvrig. Mens nær halvparten av alle innvandrere er under 30 år, gjelder dette bare for en drøy tredjedel av alle uten innvandrerbakgrunn. Innad i innvandrerbefolkningen finnes det likevel en del forskjeller. Blant afrikanere er nær seks av ti under 30 år (høyest), mens det blant personer med bakgrunn fra Nord-Amerika bare er to av ti som er yngre enn 30 år (lavest). Alderssammensetningen av innvandrerbefolkningen og hele befolkningen i Oslo speiler alderssammensetningen ellers i landet.

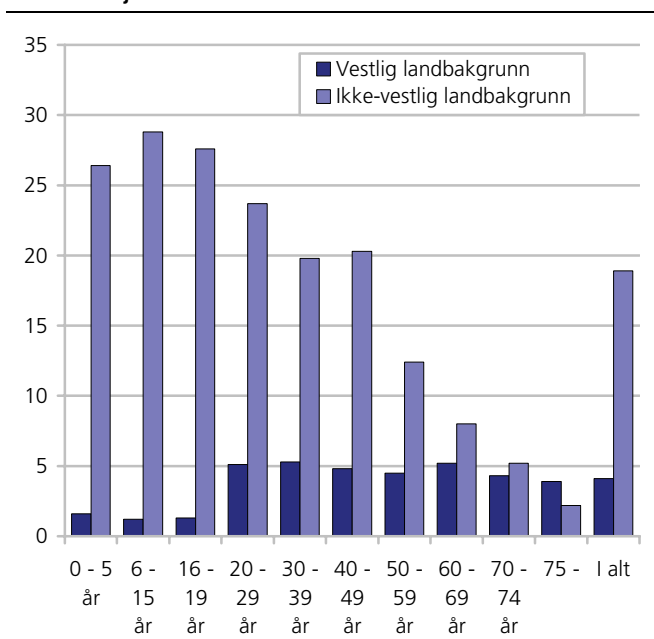
Vi ser i figur 6.4 at vi finner flest med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i aldersintervallet 6-15 år. Her har nær 30 prosent av befolkningen i Oslo ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, Andelen med ikke-vestlig bakgrunn faller med økende alder og i aldersintervallet 16-74 år har drøye 18 prosent ikke-vestlig bakgrunn.

Tabell 6.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Oslo, etter botid i Norge. Prosent. 1. januar 2006

Landbakgrunn	I alt pr. 1.1.2006	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
I alt	93 503	100	15	7	16	15	16	31
De fem gruppene med størst antall og lengst botid								
Pakistan	11 050	100	29	11	20	11	13	18
Danmark	3 309	100	38	7	11	8	10	27
Sverige	6 718	100	13	4	8	7	25	43
Marokko	3 143	100	22	11	19	15	16	17
Tyskland	1 934	100	34	5	6	7	13	36
Andre utvalgte grupper								
Somalia	5 606	100	-	-	10	22	28	40
Irak	4 234	100	-	1	6	16	27	50
Polen	2 728	100	10	10	13	8	6	54
Sri Lanka	4 541	100	1	3	34	23	22	17
Afghanistan	1 127	100	-	-	5	6	7	82
Vestlige land	20 848	100	27	6	8	7	17	35
Ikke-vestlige land	72 659	100	11	7	19	17	16	30

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.4. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Oslo, per. 1. januar 2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

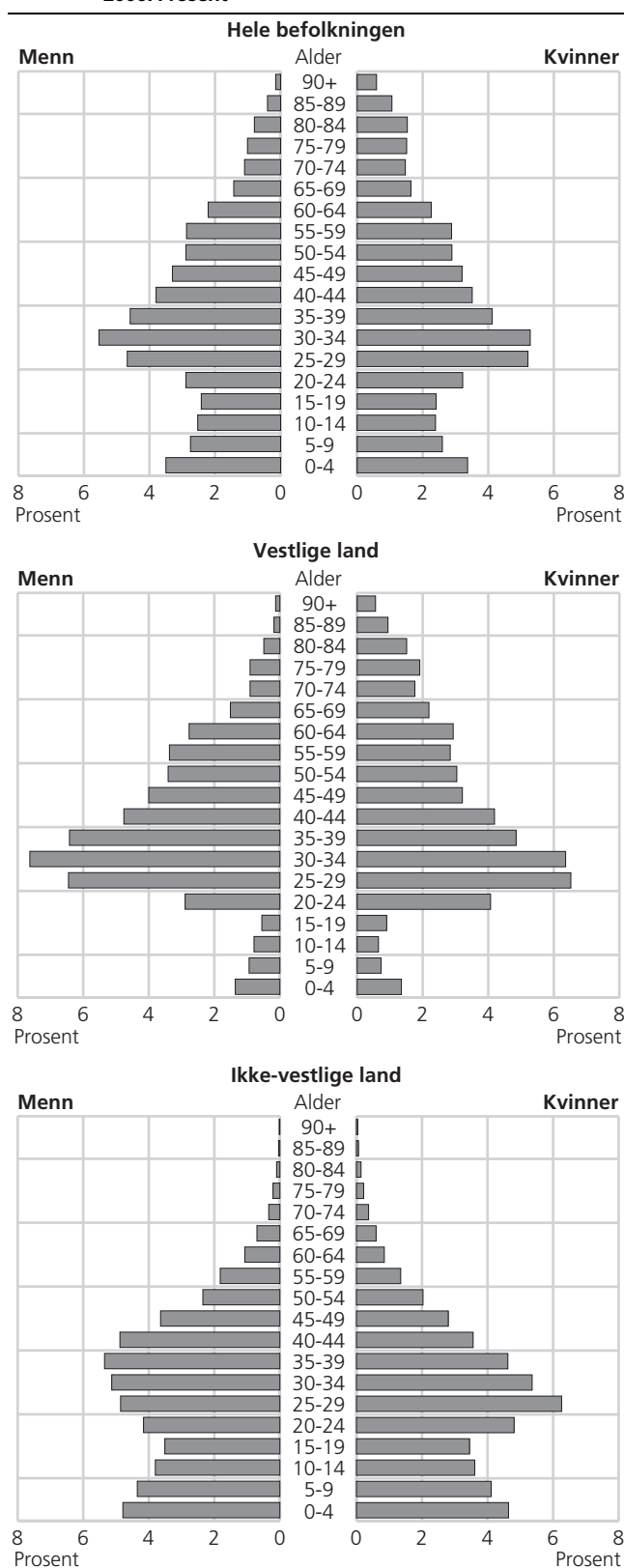
Andelen unge personer er størst blant personer med ikke vestlig innvandrerbakgrunn (se figur 5). 9 prosent av alle med ikke vestlig bakgrunn er under 5 år. Tilsvarende tall for hele befolkningen og personer med vestlig innvandrerbakgrunn er henholdsvis 7 og 3 prosent. Andelen som er 24 år og yngre er høyere for den ikke-vestlige enn for den vestlige innvandrerbefolkningen og for befolkningen som helhet. Omvendt ser man at det er betydelig færre eldre personer blant de ikke-vestlige enn blant de andre gruppene.

Sammenligner man innvandrerbefolkningen med vestlig bakgrunn i Oslo med samme gruppe i landet som helhet, er det noen forskjeller (se figur 5). Andelen mellom 5 og 19 år er lavere i Oslo enn i landet som helhet. I Oslo ligger andelen vestlige i denne aldersgruppen på 5 prosent, mens den for landet som helhet ligger på 7 prosent. Når man betrakter hele befolkningen under ett, er andel barn og unge mellom 6 og 19 år lavere i Oslo enn i alle andre fylkene i landet, mens andel barn under 6 år ligger litt over snittet. Dette tyder på at mange flytter ut av Oslo når barna begynner på skolen.

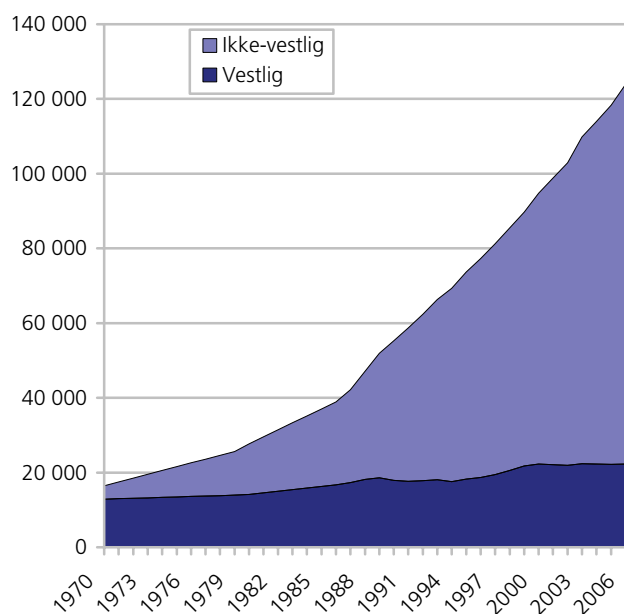
Andelen personer i innvandrerbefolkningen med vestlig bakgrunn i alderen 20 til 34 år er høyere i Oslo (34 prosent) enn for hele landet (23 prosent). Mange personer i denne aldersgruppen studerer og mange unge, spesielt svensker arbeider i serviceyrker i Oslo, noe som kan forklare den høye andelen personer med innvandrerbakgrunn fra vestlige land i hovedstaden.

Personer i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn som er bosatt i Oslo, skiller seg lite fra de med ikke-vestlig bakgrunn som er bosatt andre steder i landet.

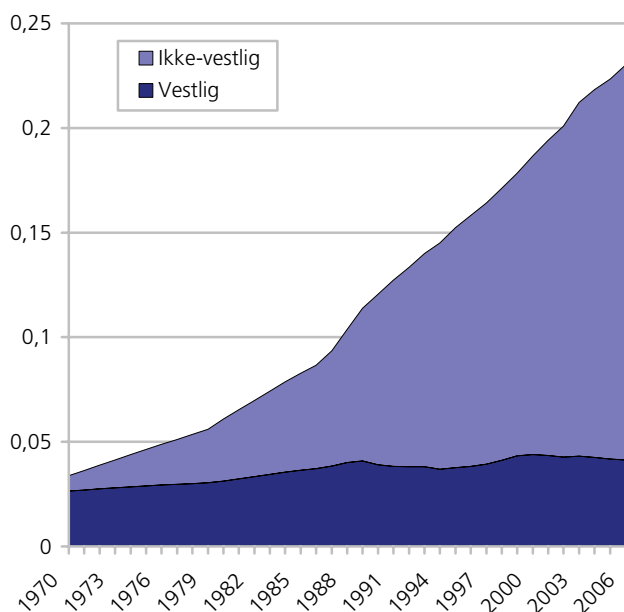
Figur 6.5. Befolkningspyramider. Hele befolkningen i Oslo og innvandrerbefolkningen i Oslo etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.6. Innvandrerbefolkningen i Oslo med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.7. Andel vestlige og ikke-vestlige innvandrere i forhold til folketallet i Oslo. 1970-2006

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Innvandrerbefolkningen i hovedstaden har forandret seg mye siden 1970. Andelen ikke-vestlige innvandrere har økt kraftig i løpet av årene. I begynnelsen av 1970 utgjorde personer med ikke-vestlig bakgrunn omtrent en femtedel (22 prosent) av alle innvandrere i Oslo, mens andelen ikke-vestlige innvandrere 1. januar 2006 lå på 82 prosent.

Også i forhold til hele befolkningen i Oslo har andelen ikke-vestlige økt betydelig. I begynnelsen av 1970 lå andelen ikke-vestlige på 0,7 prosent av hele befolkningen, i januar 2006 utgjorde personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn nesten 19 prosent av folkemengden i hovedstaden.

Størst andel kvinner blant personer med bakgrunn fra Thailand

Det er omtrent like mange menn (63 000) som kvinner (61 000) i innvandrerbefolkningen i Oslo. Noen grupper innvandrere har imidlertid en kjønnsmessig skjev fordeling. Blant gruppene i innvandrerbefolkningen med over 1 000 bosatte i Oslo var personer med bakgrunn fra Thailand, Russland og Filippinene i stor grad kvinner, med henholdsvis 80, 68 og 63 prosent. Engelskmenn, franskmenn og irakere hadde det høyeste mannsoverskuddet med snau 60 prosent hver.

Bosettingsmønster

Fra 1. januar 2005 består Oslo av 17 bydeler, og innvandrerbefolkningen fordeler seg ulikt på alle bydelene. I alle bydeler, unntatt Frogner, bor det flere personer med ikke-vestlig enn vestlig bakgrunn. Noen bydeler har likevel en forholdsmessig større andel innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn enn andre. Ikke-vestlige innvandrere bor hovedsakelig på østsiden av byen. Store andeler bor i bydeler som Søndre Nordstrand, Alna, Stovner og Grorud. Personer med vestlig bakgrunn bor fordelt over hele byen, med høyest andel på Frogner.

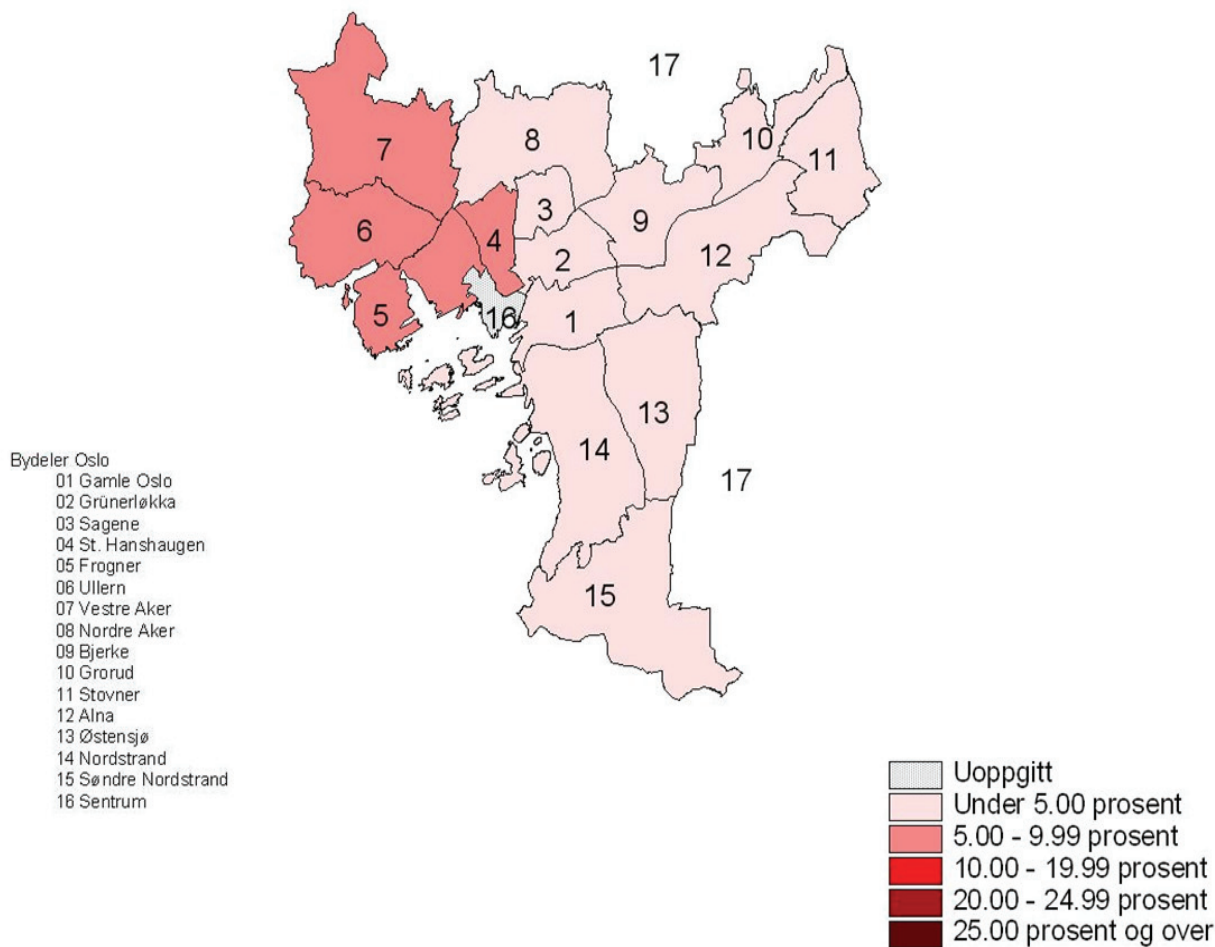
Vestre Aker bydel hadde lavest andel personer med ikke-vestlige bakgrunn i Oslo med 6,1 prosent. Likevel var andelen ikke-vestlige i bydelen på samme nivå som landsgjennomsnittet. I hele Norge finnes det faktisk bare 22 kommuner, ser man bort fra Oslo, som har en høyere andel ikke-vestlige personer i innvandrerbefolkningen enn Vestre Aker bydel i Oslo har.

I bydelene Søndre Nordstrand, Alna, Stovner, Grorud, Bjerke, Gamle Oslo og Grünerløkka utgjør personer med ikke-vestlig bakgrunn mellom 38 og 22 prosent av befolkningen. Personer med pakistansk bakgrunn utgjør den største gruppen i fem av de syv bydelene. I bydelene Grorud og Bjerke var det per 1. januar 2006 personer med bakgrunn fra Sri Lanka som utgjorde den største gruppen, tett fulgt av personer med bakgrunn fra Pakistan.

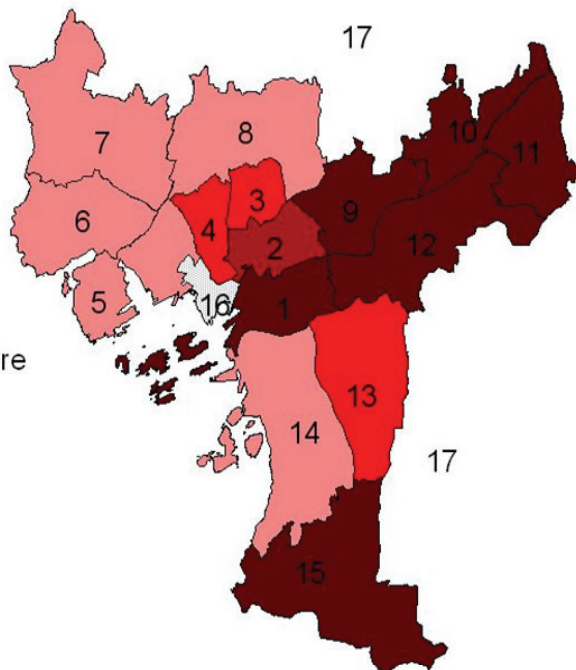
For mer om bosettingsmønster blant ikke-vestlige innvandrere i Oslo, se Blom 2006.

Figur 6.8. Vestlige og ikke-vestlige innvandrere i bydelene i Oslo per 1. januar 2005. Prosent av hele befolkningen

Vestlige innvandrere



Ikke - vestlige innvandrere



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.4. Innvandrerbefolkningen i Norge og Oslos bydeler, etter vestlig og ikke-vestligbakgrunn. Prosent. 1. januar 2006

	Folkemengde i alt	Innvandrerbefolkningen i prosent av folkemengden	Av dette	
			Med bakgrunn fra vestlige land i prosent av folkemengden	Med bakgrunn fra ikke- vestlige land i prosent av folkemengden
Norge	4 640 219	8,3	2,2	6,1
Hele Oslo	538 411	23,0	4,1	18,9
01 Gamle Oslo	36 557	32,7	4,2	28,5
02 Grünerløkka	38 946	26,3	4,7	21,6
03 Sagene	30 414	20,1	3,9	16,2
04 St. Hanshaugen	28 287	17,0	6,7	10,3
05 Frogner	46 047	16,7	8,5	8,2
06 Ullern	27 599	11,5	5,1	6,4
07 Vestre Aker	40 878	11,3	5,1	6,1
08 Nordre Aker	41 656	12,1	4,0	8,1
09 Bjerke	24 606	31,7	2,9	28,8
10 Grorud	25 032	34,2	2,1	32,1
11 Stovner	28 656	36,5	2,2	34,3
12 Alna	44 482	37,4	2,1	35,2
13 Østensjø	43 547	16,9	2,6	14,3
14 Nordstrand	43 824	10,7	3,4	7,3
15 Søndre Nordstrand	33 863	41,3	2,9	38,4
Sentrum og Marka ²	2 527	14,9	7,0	7,9

¹ Inkludert 1 490 personer uten oppgitt bydel.

² Bydelene er slått sammen.

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Hver tiende er utenlandsk statsborger

Ved inngangen av 2006 var 10,3 prosent, eller 55 300 personer av alle bosatte i Oslo, utenlandske statsborgere. Tallet for hele landet var 222 300 personer, eller 4,8 prosent.

For noen grupper i innvandrerbefolkningen er statsborgerskap i stor grad lik landbakgrunn, mens det for andre grupper kan være en stor forskjell i statsborgerskap og landbakgrunn. Personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn skifter oftere over til norsk statsborgerskap enn personer med vestlig innvandrerbakgrunn. En forklaring på dette kan være at mange ikke-vestlige får fordeler knyttet til inn- og utreise, fordeler vestlige innvandrergrupper allerede har.

Svensker utgjorde den største gruppen av utenlandske statsborgere i Oslo. 8 200 svenske statsborgere bodde i hovedstaden ved inngangen til 2006, og disse utgjorde omtrent 15 prosent av alle utenlandske statsborgere i Oslo. Pakistanske og danske statsborgere lå på andre- og tredjeplass med henholdsvis 4 300 og 3 900 personer. Statsborgere fra Norden utgjorde til sammen en drøy fjerdedel av alle utenlandske statsborgere i hovedstaden.

Personer med vietnamesisk bakgrunn har høyest andel norske statsborgere

58 prosent av innvandrerbefolkningen i Oslo var norske statsborgere per 1. januar 2006. Blant personer med vietnamesisk bakgrunn var hele 88 prosent norske statsborgere. Dermed var vietnamesere gruppen med høyest andel norske statsborgere blant innvandrergruppene med over 1 000 bosatte i Oslo. Den høye

andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra Vietnam kan delvis forklares med et samspill mellom en lang gjennomsnittlig botid i Norge og en beskjeden innvandring de siste årene. Dessuten kan det spille en stor rolle at nesten alle vietnamesere som innvandret til Norge kom som flyktninger og at deres bånd til hjemlandet dermed allerede var temmelig svekket da de kom hit.

Andelen norske statsborgere lå også høyt for personer med bakgrunn fra Marokko (84 prosent) og Eritrea (81 prosent). Blant personer med bakgrunn fra Pakistan, som utgjør den største gruppen med innvandrerbakgrunn i Oslo, var andelen norske statsborgere 77 prosent.

Generelt var andelen norske statsborgere relativt lav blant personer med vestlig bakgrunn (17 prosent). Men også blant personer med bakgrunn fra Afghanistan var andelen norske statsborgere svært lav (19 prosent). Dette har imidlertid først og fremst sammenheng med at størsteparten av afghanerne som var bosatt i Oslo 1. januar 2006 hadde en botid i Norge som var kortere enn 7 år. Som hovedregel er det slik at man må ha bodd i Norge i 7 år for å kunne søke om norsk statsborgerskap. Dermed har mange i den gruppen ikke fått muligheten til å skifte statsborgerskap ennå.

Blant vestlige innvandrere var det tyskere som hadde størst andel norske statsborgere (30 prosent), mens svensker hadde den laveste (8 prosent).

Tabell 6.5. Innflytting til Oslo og utflytting fra Oslo, etter landbakgrunn. 2005

Landbakgrunn	De 8 gruppene med størst nettoinnflytting til Oslo			De 8 gruppene med størst nettoutflytting fra Oslo			
	Innflytting	Utflytting	Nettoinnflytting	Landbakgrunn	Innflytting	Utflytting	Nettoinnflytting
Somalia	510	158	352	Pakistan	258	444	-186
Irak	356	178	178	Sverige	181	282	-101
Russland	199	63	136	Danmark	100	156	-56
Afghanistan	176	40	136	Storbritannia	43	77	-34
Iran	285	190	95	Finland	46	75	-29
Etiopia	100	21	79	Marokko	48	72	-24
Bosnia Herzegovina	101	62	39	USA	45	64	-19
Serbia and Montenegro]	104	68	36	India	73	86	-13

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Personer med ikke-vestlig bakgrunn flytter til Oslo

I 2005 flyttet 1 350 flere til Oslo enn fra Oslo, hvis vi ser på kun innenlandske flyttinger (hele befolkningen). Personer med ikke-vestlig bakgrunn stod for hele 81 prosent (1 100), av den totale nettoinnflyttingen. Personer med vestlig innvandrerbakgrunn hadde en nettoutflytting fra Oslo, om lag 250 flere personer med vestlig bakgrunn flyttet ut av Oslo enn inn. Det var stort sett førstegenerasjonsinnvandrere som stod for denne flyttestrømmen. Nettoutflytting av personer født i Norge av foreldre født i et ikke-vestlig land var liten.

Nettoinnflyttingen til Oslo av personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn var på om lag 2 promille av folketallet. Dette er godt over landsgjennomsnittet som var på -1,5 promille. De fleste kommuner hadde altså en nettoutflytting av personer med ikke-vestlige innvandrerbakgrunn. På landsbasis var det kun 30 kommuner som hadde en nettoinnflytting av personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn på 2 promille eller mer. De fleste av disse lå i Akershus og Østfold.

Som tabell 6.5 viser, var det størst nettoinnflytting blant personer med somalisk innvandrerbakgrunn (350), etterfulgt av de med bakgrunn fra Irak (180), Russland og Afghanistan (begge 135) og Iran (95). Selv om gruppene med bakgrunn fra Tyrkia, Polen og Sri Lanka hadde både en inn- og utflytting til Oslo på over 100 personer, ble nettoutflyttingen for disse landgruppene liten.

Av de gruppene som hadde en høyere utflytting fra Oslo enn innflytting utgjorde personer med bakgrunn fra Pakistan den største gruppen med 190, etterfulgt av de med bakgrunn fra Sverige (100), Danmark (55), Storbritannia (35) og Finland (30).

Flyktninger²⁴

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006. En drøy fjerdedel (28 prosent) av disse bodde i Oslo. I absolutte tall hadde 32 500 personer eller 6 prosent av alle bosatte i Oslo flyktningbakgrunn. Det var flest flyktninger med bakgrunn fra Somalia (5 100), Irak (4 000), Iran (3 600) eller Sri Lanka (3 500).

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktkgrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

Antall personer med flyktningbakgrunn i Norge økte fra 65 000 i 1998 til 117 200 personer i 2006. I Oslo var den prosentvise økningen med 70 prosent noe lavere enn for landet som helhet (80 prosent). Utviklingen fra år til år var ganske jevn både for Oslo og hele landet.

I 1998 utgjorde flyktninger 3,8 prosent av folketallet i Oslo, mot 6,0 prosent i 2006. På landsbasis har andelen flyktninger økt fra 1,5 prosent av folke-mengden i begynnelsen av 1998 til 2,5 prosent i begynnelsen av 2006.

En analyse av sekundærflyttinger for flyktninger som ble bosatt i Norge i perioden 1998 til 2004, viste at 83 prosent av flyktningene som ble bosatt i Oslo som første bosettingsfylke, fortsatt bodde i hovedstaden etter 5 år. Samtidig flyttet mange flyktninger, som opprinnelig ble bosatt i andre fylker, til Oslo i løpet av femårsperioden 1998-2004. Siden 1995 har andelen flyktninger bosatt i Oslo for alle flyktningkohorter steget for hvert år. Det har med andre ord vært en nettoinnflytting av flyktninger hvert eneste år.

I 2000 ble en kohort på 6 700 flyktninger bosatt i Norge. 700 av disse ble bosatt i Oslo. Per 1. januar 2005 hadde antall flyktninger i Oslo (fra denne kohorten) økt med 560 personer. Det vil si at 1 260 personer av 2000-kohorten bodde i Oslo ved inngangen av 2005.

6.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videre-gående, deltakelse i videregående utdanning, og

²⁴ For flyktninger har SSB kun tall tilbake til 1998. Se for øvrig: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/flyktninger/>.

overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning viser vi til Daugstad (2006) og for mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006).

I denne delen vil vi i liten grad bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få i relevante aldre. I noen tilfeller er det heller ikke mulig å skille ut etterkommerne som egen gruppe. Når man tolker tall på deltakelse i utdanning, må man ha i mente at ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, særlig flyktninger, kan befinne seg andre steder i utdanningsløpet enn befolkningen ellers i tilsvarende alder, ofte på grunn av manglende utdanning ved innvandring. I våre tall for deltakelse i videregående og høyere utdanning kan derfor en del av de som er i kategorien "ikke i utdanning" befinne seg i grunnskolen.

Hovedfunn i denne delen er:

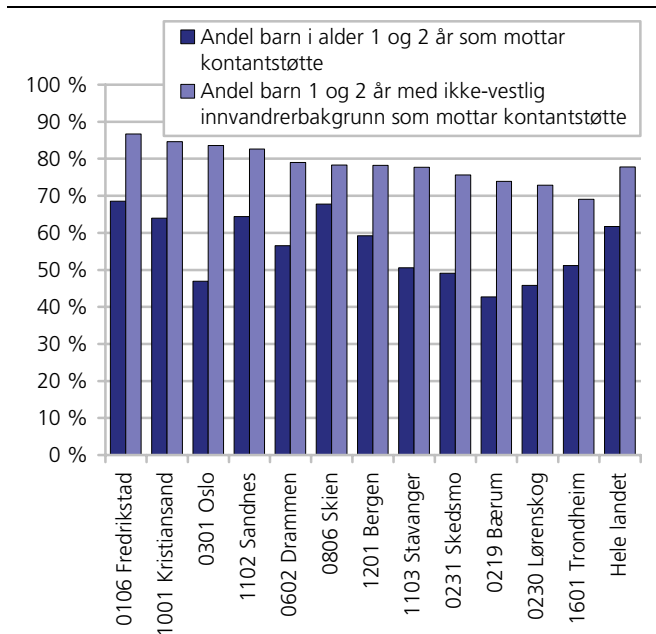
- 41 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter²⁵ går i barnehage, mot 60 prosent av alle bosatt i Oslo (0-5 år).
- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 84 prosent kontantstøtte, mot 47 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Oslo.
- 5 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere bosatt i Oslo som avsluttet 10. klasse våren 2005 fortsatte ikke i noen form for utdanning høsten etter, mot 4 prosent om vi ser på alle elever i hovedstaden.
- Ikke-vestlige etterkommere bosatt i Oslo deltar i omtrent samme grad i videregående utdanning som alle bosatte i Oslo i alderen 16-18 år, mens ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse.
- Av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne og etterkommerne som startet grunnkurs høsten 2000, var det henholdsvis 37 og 54 prosent som hadde fullført på normert tid, mot 66 prosent blant elevene uten innvandrerbakgrunn
- Det er mye mer vanlig å gå direkte over fra videregående utdanning i høyere utdanning blant ikke-vestlige innvandrere enn blant befolkningen i alt.

Mange barn med ikke-vestlig bakgrunn mottar kontantstøtte

Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 41 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 60 prosent av alle bosatte i denne alderen i Oslo (se figur 6.9). Av alle barn som har barnehageplass i Oslo utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 19 prosent.

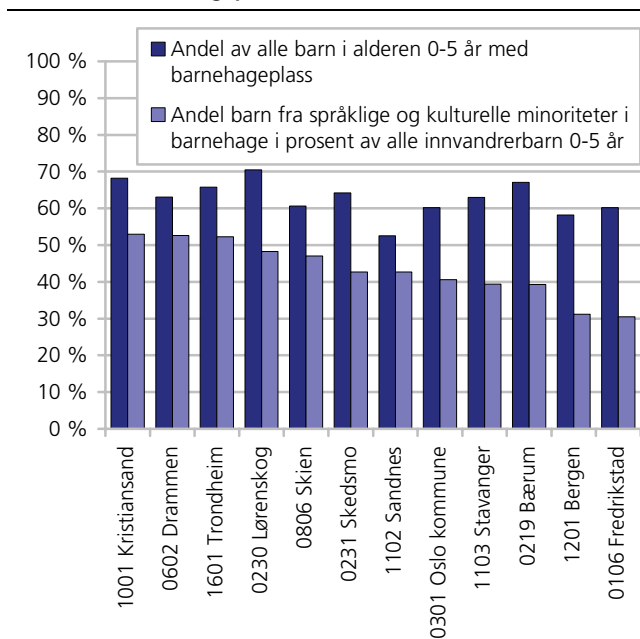
²⁵ Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrerbefolkningen. Denne statistikken dekker språklige og kulturelle minoriteter som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

Figur 6.9. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

Figur 6.10. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrer-barn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi imidlertid si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant alle barn i alderen 1 og 2 år i Oslo var det 47 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 84 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 6.10). Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent.

Tabell 6.6. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

		Alle elever					Elever uten innvandrerbakgrunn					Elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn				
		Antall, i alt	Pro-sent, i alt	Videre-gående utd.	Annen utd. ¹	Ikke i utd.	Antall, i alt	Pro-sent, i alt	Videre-gående utd.	Annen utd. ¹	Ikke i utd.	Antall, i alt	Pro-sent, i alt	Videre-gående utd.	Annen utd.	Ikke i utd.
Hele landet	Begge kjønn	61 558	100	96	0,4	3,6	56 843	100	96,5	0,3	3,1	4 304	100	90,1	1,1	8,8
	Menn	31 664	100	96	0,4	3,7	29 171	100	96,5	0,3	3,2	2 285	100	89,7	1	9,3
	Kvinner	29 892	100	96	0,5	3,5	27 670	100	96,5	0,4	3,1	2 019	100	90,4	1,3	8,2
Oslo	Begge kjønn	4 958	100	94,8	1,3	3,9	3686	100	95,8	0,7	3,4	1 239	100	92,2	2,8	5
	Menn	2 495	100	94,7	1,1	4,2	1849	100	95,6	0,6	3,8	629	100	92,7	2,4	4,9
	Kvinner	2 463	100	95	1,5	3,6	1837	100	96,1	0,9	3,0	610	100	91,6	3,3	5,1

¹ Annen utdanning inkluderer elever i privatskoler, folkehøyskoler og på AMO-kurs.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det er altså en noe høyere andel blant ikke-vestlige innvandrerbarn i alderen 1 og 2 år i Oslo som bruker kontantstøtte enn det vi finner i landet ellers. 27 prosent av alle barna i denne aldersgruppen i Oslo hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn

I Oslo finner vi den i særklasse største forskjellen i andelen som mottar kontantstøtte mellom barn i befolkningen i alt og barn med innvandrebakgrunn. En forskjell på hele 37 prosentpoeng, for hele landet er tilsvarende forskjell på 16 prosentpoeng.

Like uvanlig å slutte etter grunnskolen

Hver fjerde elev som avsluttet grunnskolen i Oslo våren 2005 var en ikke-vestlig innvandrer. På samme tid var nesten hver tredje ikke-vestlige elev som avsluttet grunnskolen i Norge bosatt i Oslo. Elevene med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i Oslo vil i stor grad påvirke tallene både for alle elever i Oslo og for elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i Norge, og det er derfor best å sammenligne disse med elever uten innvandrerbakgrunn.

Det er nesten like uvanlig blant elever i den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen å ikke ta noen form for utdanning høsten etter at de sluttet i 10.klasse, som det er blant elever uten innvandrerbakgrunn, både i Oslo og på landsbasis. 5 prosent av alle i den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen bosatt i Oslo som avsluttet 10. klasse våren 2005 fortsatte ikke i noen form for utdanning høsten etter, mot 3,4 prosent om vi ser på elever uten innvandrerbakgrunn. Det er små forskjeller mellom jenter og gutter, både om vi ser på alle elever, og om vi ser på ikke-vestlige elever i Norge og Oslo.

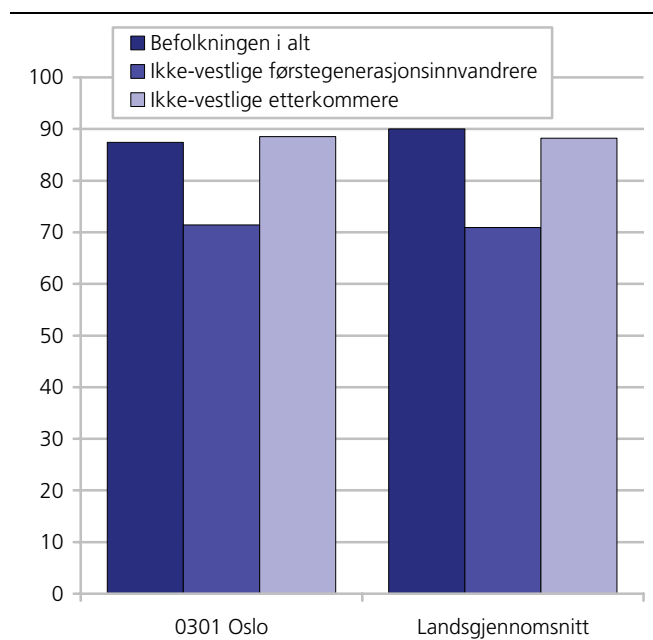
Deltakelse i videregående utdanning

Som figur 6.11 viser, deltar ikke-vestlige etterkommere bosatt i Oslo i noe lavere grad i videregående utdanning enn befolkningen uten innvandrerbakgrunn i Oslo i alderen 16-18 år (i 2005). 92 prosent av de uten

innvandrerbakgrunn deltar i videregående utdanning, mot 88 prosent av alle etterkommere. Deltakelsen blant ikke-vestlige etterkommere er mye høyere enn blant førstegenerasjon, hvor bare 71 prosent befinner seg i høyere utdanning. Deltakelsen er omtrent like høy blant guttene som blant jentene, både om vi ser på alle bosatte i alderen 16-18 år, og om vi bare ser på den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen, slik det også er ellers i landet.

Som figuren viser, ligger deltakelsen i Oslo omtrent på landsgjennomsnittet.

Figur 6.11. Deltakelse i videregående utdanning blant bosatte 16-18 år uten innvandrerbakgrunn og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori og region. Prosent. 1.10.2005



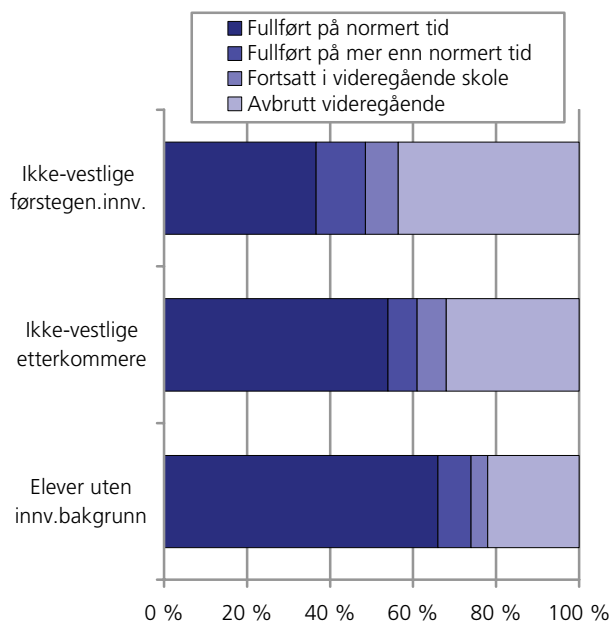
Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.7. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, etter kjønn. Elever uten innvandrerbakgrunn og elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, i hele landet og i Oslo. Absolutte tall og prosent

		Elever uten innvandrerbakgrunn						Elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn					
		Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående skole	Avbrutt videregående	Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående skole	Avbrutt videregående
Hele landet	I alt	44 925	100	57	12	6	25	2 417	100	39	13	6	42
	Menn	22 920	100	50	13	7	30	1 260	100	32	12	7	49
	Kvinner	22 005	100	64	10	5	20	1 157	100	47	14	5	34
Hele landet	I alt							720	100	56	8	6	30
	Menn							379	100	49	8	8	35
	Kvinner							314	100	64	9	4	23
Oslo	I alt	2 490	100	66	8	4	22	681	100	37	12	8	44
	Menn	1 234	100	61	9	5	25	351	100	29	11	10	51
	Kvinner	1 256	100	71	7	2	20	330	100	45	12	5	37
Oslo	I alt							382	100	54	7	7	32
	Menn							198	100	45	7	8	40
	Kvinner							184	100	64	7	5	24

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.12. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005. Elever uten innvandrerbakgrunn og elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, i Oslo. Prosent



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Halvparten fullførte på normert tid

Som tabell 6.7 og figur 6.12 viser, kommer elevene uten innvandrerbakgrunn i hovedstaden seg raskere gjennom videregående enn elevene med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Dette mønsteret ser vi også på landsbasis. Av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og etterkommerne som startet grunnkurs høsten 2000, var det henholdsvis 37 og 54 prosent som hadde fullført på normert tid innen våren 2005, mot 66 prosent blant elevene uten innvandrerbakgrunn. Samtidig var det mer vanlig blant ikke-vestlige innvandrere

å ha avbrutt videregående i løpet av de fem årene, enn det var blant elevene uten innvandrerbakgrunn.

Fullføringsprosenten er langt høyere blant jentene enn blant guttene, både om vi ser på alle elever og lærlinger og om vi bare ser på ikke-vestlige elever og lærlinger, og motsatt er det langt mer uvanlig blant jentene å avbryte videregående, særlig blant de med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

De ikke-vestlige elevene og lærlinger i Oslo ligner ikke-vestlige elever og lærlinger i hele landet hva gjelder fullføring av videregående skole. Dette er også naturlig, ettersom de ikke-vestlige innvandrere i Oslo utgjør en stor andel av innvandrerne i Norge som startet grunnkurs i 2000.

Mer vanlig blant ikke-vestlige innvandrere å gå direkte over i høyere utdanning

I Oslo var hver femte elev som besto og fullførte studiekompetanse høsten 2005 en ikke-vestlig innvandrer. Tidligere funn viser at elever med ikke-vestlig bakgrunn i større grad enn ungdom uten innvandrerbakgrunn går direkte over i høyere utdanning (Støren 2005). Som vi skal se, bekrefter våre tall disse funnene. Støren fant imidlertid også at det er liten forskjell mellom ungdom med ikke-vestlig bakgrunn og ungdom uten innvandrerbakgrunn når vi tar med dem som venter ett år med å begynne i høyere utdanning²⁶, noe vi ikke har gjort her.

²⁶ Merk at Støren sammenligner "minoritets elever" (elever med ikke-vestlig bakgrunn) med "majoritets elever" (elever uten innvandrerbakgrunn), mens vi sammenligner elever med ikke-vestlig bakgrunn med alle elever (som inkluderer så vel vestlige og ikke-vestlige innvandrerelever og elever uten innvandrerbakgrunn).

Tabell 6.8. Elever som har bestått og fullført studiekompetanse våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

		Alle elever					Elever uten innvandrerbakgrunn					Elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utd.	Annen utd.	Ikke i utd.	Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utd.	Annen utd.	Ikke i utd.	Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utd.	Annen utd.	Ikke i utd.
Hele landet	I alt	34 306	100	37	19	45 29 474	100	36	19	45	2 113	100	49	14	37	
	Menn	14 130	100	32	15	53 12 023	100	31	15	54	952	100	45	15	40	
	Kvinner	20 176	100	40	21	39 17 451	100	40	21	39	1 161	100	52	13	35	
Oslo	I alt	2 786	100	35	13	52 1 894	100	30	15	55	546	100	54	7	39	
	Menn	1 250	100	32	8	60 863	100	28	10	62	224	100	49	5	46	
	Kvinner	1 536	100	37	18	46 1 031	100	32	20	48	322	100	58	8	34	

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.9. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
Hele landet	I alt	274 209	100	32	16	53	24 396	100	18	17	65
	Menn	140 825	100	26	17	57	11 449	100	16	20	64
	Kvinner	133 384	100	39	14	48	12 947	100	20	14	66
Hele landet	I alt						4 770	100	33	14	54
	Menn						2 480	100	29	15	56
	Kvinner						2 290	100	37	13	50
Oslo	I alt	21 441	100	40	12	48	7 673	100	18	15	68
	Menn	10 299	100	36	13	51	3 486	100	15	16	68
	Kvinner	11 142	100	44	11	46	4 187	100	20	13	67
Oslo	I alt						2 696	100	29	14	57
	Menn						1 415	100	25	16	59
	Kvinner						1 281	100	33	13	55

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Av alle hovedstadens 546 elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005, var det 39 prosent som ikke var i noen form for utdanning samme høst. Her har vi dessverre ikke separate tall for førstegenerasjon og etterkommere. 54 prosent startet å studere ved en høyskole eller universitet, mens de resterende 7 prosentene tok en eller annen form for videregående utdanning²⁷. Blant elever uten innvandrerbakgrunn Oslo som besto og fullførte studiekompetanse denne våren, var det 55 prosent som ikke tok noen form for utdanning samme høst, mens 30 prosent satt over bøkene ved en høyskole eller et universitet. Det er oppsiktsvekkende hvor mye mer vanlig det er å gå direkte over i høyere utdanning blant de ikke-vestlige elevene sammenlignet med elever uten innvandrerbakgrunn i Oslo. I 2005 var det en forskjell på hele 24 prosentpoeng i de ikke-vestlige elevenes favør.

Som i befolkningen i alt, går jenter med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i større grad enn gutter med ikke-vestlig bakgrunn direkte over i høyere utdanning, både på landsbasis (52 mot 45 prosent) og i Oslo (58 mot 49 prosent).

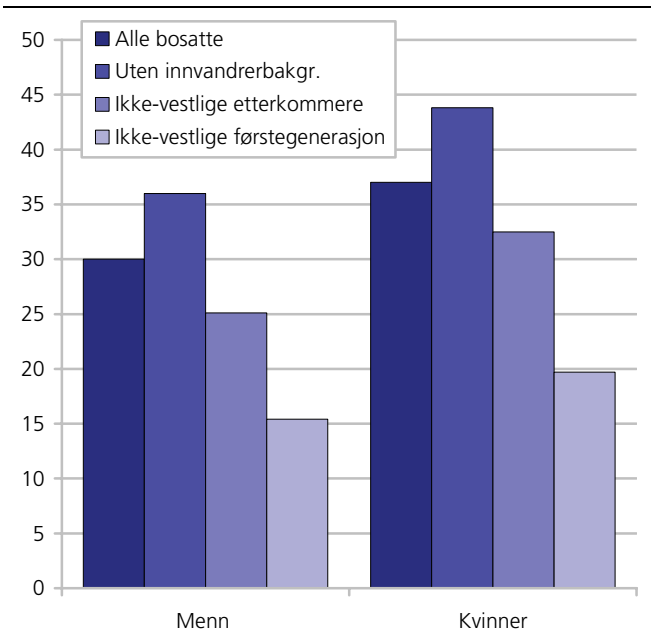
Lavere deltakelse i høyere utdanning blant ikke-vestlige innvandrere

Oslo er en spesiell kommune i den forstand at innvandrerbefolkningen utgjør en stor andel av de som er i alderen 19-24 år. Innvandrerbefolkningen i hovedstaden utgjør dessuten en stor del av innvandrerbefolkningen i denne alderen i hele landet, noe som gjør at sammenligninger med landsgjennomsnittet gir lite informasjon. Derfor vil vi, som i foregående avsnitt, sammenligne innvandrerbefolkningen med befolkningen uten innvandrerbakgrunn. Merk at vi her vil miste alle som opprinnelig "er fra" Oslo, men som melder flytting til kommunen hvor de studerer. Tallene for Oslo vil derfor gjelde alle i aldersgruppen 19-24 som er registrert bosatt i Oslo, og her har vi ikke tall på hvor de studerer.

På grunn av Oslos rolle som universitets- og høyskoleby vil andelen under høyere utdanning være høyere her enn i landet ellers. Videre er det en ikke ubetydelig tilflytting i denne aldersgruppen av studenter fra andre kommuner hvor innvandreandelen er langt lavere enn i Oslo. Derfor vil andelen uten innvandrerbakgrunn som deltar i høyere utdanning i figur 3.5 bli høyere enn om vi hadde sett isolert på dem som har hatt oppveksten sin i Oslo.

²⁷ Annen utdanning inkluderer videregående utdanning og folkehøyskole. Knappt noen ikke-vestlige innvandrere går på folkehøyskoler.

Figur 6.13. Bosatte 19-24 år i Oslo etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn. Prosent



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Sammenlignet med befolkningen uten innvandrerbakgrunn, er andelen blant dem i aldersgruppen 19-24 år som tar høyere utdanning lavere både blant de ikke-vestlige etterkommerne og de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere (se tabell 3.4 og figur 3.5). Andelen som tar høyere utdanning er henholdsvis 40, 29 og 18 prosent i de tre gruppene. I andre kommuner (hvor vi har sammenlignet med *befolkningen i alt*), tar etterkommerne høyere utdanning i nær like stor grad som befolkningen i alt, mens førstegenerasjon tar høyere utdanning i mindre grad, som i Oslo.

Både på landsbasis og i Oslo, er studietilbøyeligheten høyere blant kvinnene enn blant mennene, det gjelder den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen som i befolkningen i alt.

6.3. Arbeid

Vi vil i denne delen beskrive innvandrerers deltakelse på arbeidsmarkedet, deres sysselsetting, arbeidsledighetsnivå, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjon, ettersom det er for få etterkommere til at vi kan gi tall for dem. Olsen (2006) har imidlertid gjort studier av etterkommernes sysselsettingsnivå. Han finner at

etterkommerne ligner mer på de uten innvandringsbakgrunn enn førstegenerasjon når det gjelder sysselsetting. Hovedfunn her er:

- 51 prosent av alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Oslo var i arbeid per 4. kvartal 2005, mot 69 prosent av alle bosatte i hovedstaden.
- Kjønnforskjellene i sysselsetting er svært store i Oslo. 44 prosent av ikke-vestlige innvandrerkvinner var sysselsatt per 4. kvartal 2005, mot 58 prosent av mennene.
- Forskjellen i sysselsetting mellom ikke-vestlige innvandrere sammenlignet med alle bosatte i Oslo er like stor for alle aldersgrupper.
- Som ellers i landet, er ikke-vestlige innvandrere i Oslo overrepresentert i hotell- og restaurantnæringen.
- Som på landsbasis, var ikke-vestlige innvandrere bosatt i Oslo i mindre grad selvstendig næringsdrivende enn alle bosatte i Oslo.
- Det var 2,5 ganger så sannsynlig blant ikke-vestlige innvandrere i Oslo å være arbeidsledig eller på tiltak sammenlignet med befolkningen i alt.

Store forskjeller i sysselsetting mellom kvinner og menn

Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Oslo ligger på landsgjennomsnittet for ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Det er imidlertid viktig å huske på at hver tredje ikke-vestlig innvandrer er bosatt i hovedstaden. Det er mye lavere andeler blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Oslo som er i arbeid (51 prosent) enn blant vestlige (72 prosent) og blant befolkningen i alt (69 prosent). I tillegg er forskjellene i sysselsetting blant ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i alt i realiteten større enn vist her, siden innvandrere er relativt flere i de unge og mest yrkesaktive aldersgruppene enn befolkningens gjennomsnitt (Østby 2004b).

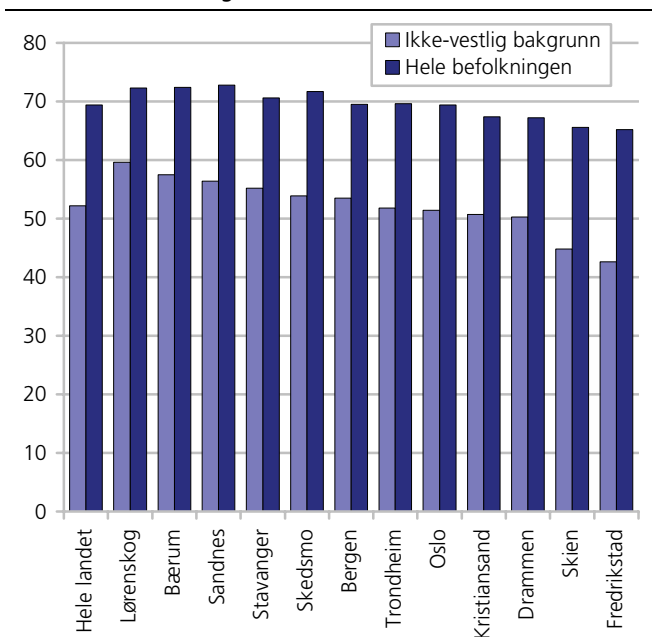
Sysselsettingen blant ikke-vestlige kvinner i Oslo er særlig lav. 44 prosent av kvinnene er sysselsatt, mot 58 prosent av mennene - en forskjell på 14 prosentpoeng. Blant de 12 kommunene med flest ikke-vestlige innvandrere, er det bare i Skedsmo og Drammen at det er større forskjeller mellom ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrerkvinner og -menn når det gjelder sysselsetting.

Tabell 6.10. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005

		Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet	Bosatte, i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
	Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	57 903	69,7	73,5	65,8
	Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Oslo	Bosatte, i alt	278 959	69,4	71,9	66,8
	Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	13 470	72,4	74,6	70,1
	Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	34 106	51,4	58,1	44,4

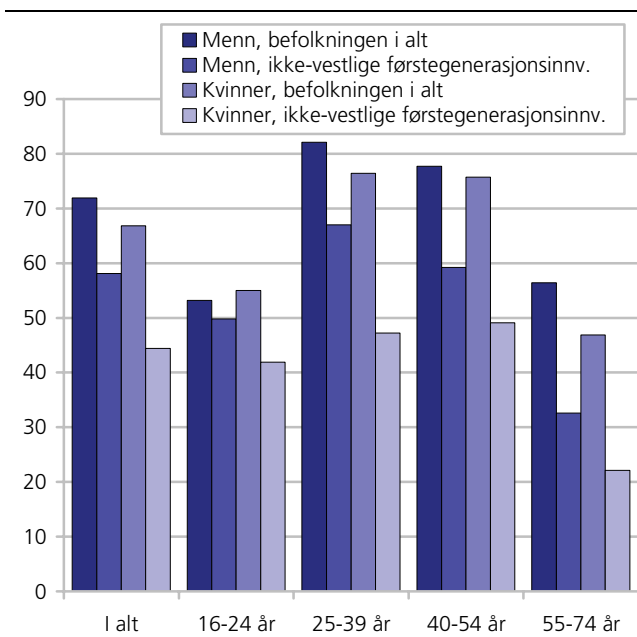
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.14. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.15. Sysselsatte etter alder og landbakgrunn, bosatte i Oslo. Prosent. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Som figur 6.14 viser, ligger Oslo omtrent midt på treet om vi rangerer kommunene i denne rapporten etter sysselsettingsnivået blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at mye av variasjonene i sysselsetting kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre når det gjelder landbakgrunn. Kommuner hvor for eksempel en stor del av innvandrerbefolkningen

tilhører landgrupper med kort botid (for eksempel Somalia eller Irak) vil ha en lavere sysselsetting enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen har lengre botid, slik eksempelvis de fra Vietnam har. Det er mange grunner til at noen innvandrergrupper har en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet og andre ikke har det, og vi kan ikke gå inn på en grundigere redegjørelse i dette faktaarket. Botidens betydning for økt deltakelse i arbeidslivet har imidlertid blitt trukket fram fra flere hold se for eksempel Blom (2004) og Østby (2004b).

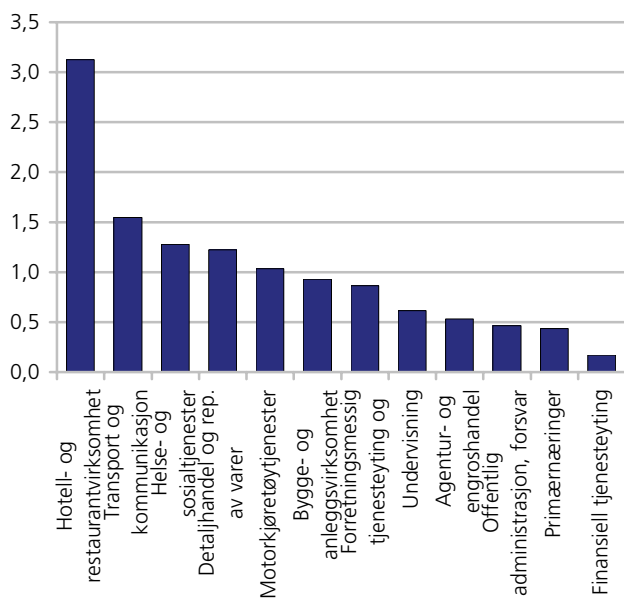
Ikke større forskjeller i sysselsetting blant de yngre

Fordeler vi etter alder, ser vi at det er store forskjeller i sysselsetting mellom befolkningen i alt i Oslo og den ikke-vestlige befolkningen, både blant kvinner og menn (figur 6.15). Det er imidlertid ikke slik at forskjellene er nevneverdig større for de yngre aldersgruppene enn for de eldre. Faktisk er forskjellene i sysselsetting minst i den yngste aldersgruppa (16-24 år). I denne gruppa vil det være mange som er under utdanning, og som vi har sett deltar ikke-vestlige innvandrere i nesten like stor grad i utdanning som befolkningen i alt. Blant kvinnene er det størst gap fra den ikke-vestlige befolkningen til hele befolkningen blant de mellom 25 og 39 år. Her er sysselsettingen blant ikke-vestlige kvinner hele 29 prosentpoeng lavere enn blant alle kvinnene i hovedstaden. For mennene er det størst forskjell i gruppa som er 55-74 år, hvor forskjellen mellom de ikke-vestlige mennene og mennene i befolkningen i alt er på 23 prosentpoeng. For mer om unge innvandrere i arbeid, se Olsen (2006).

Inndeling i næringer

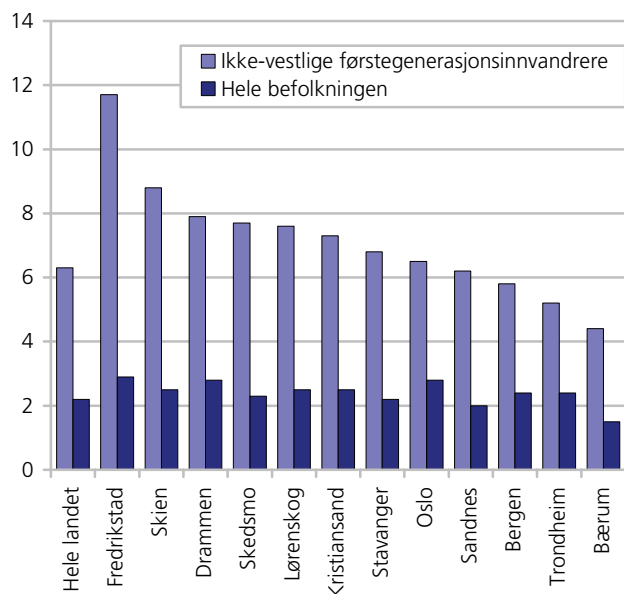
Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder: *Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift*: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet. *Motorkjøretøytjenester*: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner. *Finansiell tjenesteyting*: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning). *Transport og kommunikasjon*: Her finner vi blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Figur 6.17. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Oslo. 4. kvartal 2005.



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.18. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Ikke-vestlige innvandrere overrepresenterte i hotell- og restaurantnæringer

Figur 6.17 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Oslo arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt bosatt i kommunen. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser

at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

Figuren viser at det er over tre ganger så sannsynlig at en ikke-vestlig førstegenerasjonsinnvandrere i Oslo arbeider i hotell- og restaurantnæringer som at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i andre kommuner er ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere overrepresentert i denne næringen, og de er på langt nær så klart overrepresentert i andre næringer. Ikke-vestlige innvandrere er imidlertid klart underrepresentert i flere næringer, deriblant primærnæringer og finansiell tjenesteyting (som bank, forsikring), hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i andre kommuner ser vi at ikke-vestlige innvandrere er klart underrepresentert i disse næringene, og da særlig i finansiell tjenesteyting.

Arbeidsledige

Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i langt større grad registrert arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak sammenlignet med vestlige innvandrere og befolkningen i alt. I 4. kvartal 2005, var det 2,5 ganger så sannsynlig blant de ikke-vestlige innvandrerne i Oslo å være arbeidsledig eller på tiltak som blant befolkningen i alt. 6,5 prosent av alle ikke-vestlige innvandrerne bosatt i Oslo var arbeidsledige i 4. kvartal 2005, og 1,5 prosent var på tiltak. De tilsvarende tallene for vestlige innvandrere var henholdsvis 2,6 og 0,2 prosent og for befolkningen i alt 2,8 og 0,4 prosent. Gjennomsnittene ligger også her omtrent på landsgjennomsnittet.

Ikke-vestlige innvandrerkvinner var registrert arbeidsledige i nesten like stor grad som ikke-vestlige innvandrermenn, både i Oslo og i landet i alt. Når vi tidligere så at det var store forskjeller i sysselsetting mellom kvinner og menn, synliggjør arbeidsledighetstallene at mange ikke-vestlige innvandrerkvinner er helt utenfor arbeidslivet i den forstand at de verken er sysselsatte eller registrert arbeidssøkende.

Selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det nær 3 790 selvstendig næringsdrivende førstegenerasjonsinnvandrere i Oslo i 2005, og nær 2 670 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn. Som tabell 10 viser, var ikke-vestlige innvandrere i Oslo i noe mindre grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i kommunen. Mens 4 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 4,5 prosent av *alle* bosatte i Oslo egne foretak (16-74 år). Både blant menn og kvinner er andelen som driver egne foretak mindre blant ikke-vestlige innvandrere enn blant alle bosatte. På landsbasis var det også mindre vanlig blant ikke-vestlige innvandrere enn blant befolkningen i alt å være selvstendig næringsdrivende. Se ellers Vartdal 2006 for mer om innvandrere i næringslivet.

Tabell 6.11. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Absolutte tall				Prosent			
		Alle bosatte	Alle bosatte første-generasjonsinnvandrere	Vestlig	Ikke-vestlig	Alle bosatte	Alle bosatte første-generasjonsinnvandrere	Vestlig	Ikke-vestlig
Hele landet	I alt	166 000	11 011	4 967	6 044	5	4	6	3,1
	Menn	120 282	7 186	3 167	4 019	7,2	5,3	7,4	4,3
	Kvinner	45 718	3 825	1 800	2 025	2,8	2,7	4,4	2
Oslo	I alt	18 260	3 787	1 119	2 668	4,5	4,5	6	4
	Menn	12 448	2 682	730	1 952	6,2	6,2	7,7	5,8
	Kvinner	5 812	1 105	389	716	2,9	2,7	4,3	2,2

Kilde: Næringsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

6.4. . Økonomiske levekår

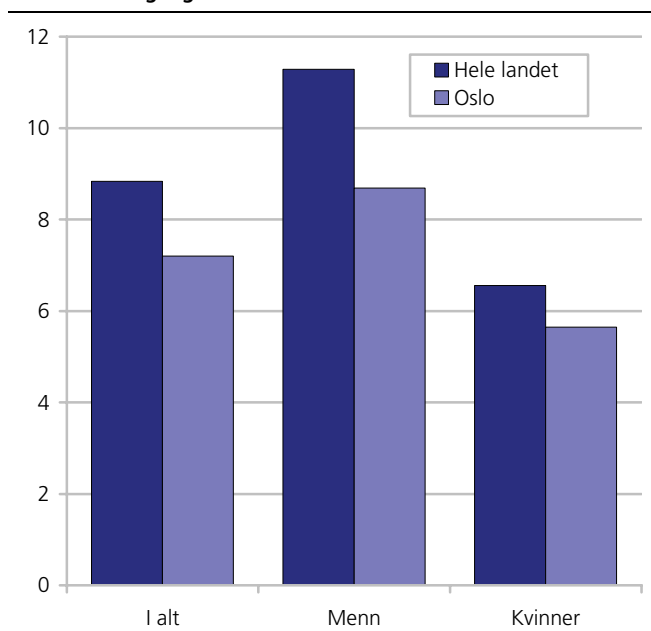
Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med graden av deltakelse i arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil ha lavere inntekt og motta mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt.

Hovedfunn i denne delen er:

- 7 prosent av alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Oslo mottok sosialhjelp i mer enn 6 måneder. Dette var en lavere andel enn landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere, men langt høyere enn for alle bosatte i Oslo.
- Det var mer vanlig blant ikke-vestlige innvandrer-menn å motta sosialhjelp enn blant ikke-vestlige innvandrerkvinner, slik det også er i andre land-grupper og i befolkningen i alt.
- De ikke-vestlige innvandrerne i Oslo i alderen 40-66 år mottok uføretrygd i høyere grad enn alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Norge.
- Ikke-vestlige innvandrerfamilier i Oslo har noe lavere medianinntekt sammenlignet med ikke-vestlige innvandrerfamilier på landsbasis, og medianinntekten var vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt i Oslo.

Sosialhjelp

Dersom en person mottar økonomisk sosialhjelp i minst 6 måneder i løpet av et år, kalles denne gjerne for en langtidsmottaker. I 2005 utgjorde langtidsmottakerne med ikke-vestlig bakgrunn 8,7 og 5,6 prosent av de henholdsvis ikke-vestlige førstegenerasjonsmennene og -kvinnene bosatt i Oslo kommune (18 år og eldre). I befolkningen i alt ligger andelen langtidsmottakere langt lavere - på 2,7 prosent for mennene og 1,6 prosent for kvinnene. Ettersom de ikke-vestlige innvandrerne utgjør en så stor andel av Oslos befolkning, trekker de snittet for langtidsmottak av sosialhjelp for Oslo opp, noe som gjør at Oslo ligger over landsgjennomsnittet for hele befolkningen. De ikke-vestlige innvandrerne er imidlertid i mindre grad langtidsmottakere av sosialhjelp enn *landsgjennomsnittet* for ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere (se figur 6.19).

Figur 6.19. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent

Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tallene viser at mottak av økonomisk sosialhjelp er større blant menn enn blant kvinner. Dette gjelder enten vi ser på ulike landgrupper eller hele befolkningen (se også Dahl m.fl. 2006). Flere enslige menn enn enslige kvinner mottar økonomisk sosialhjelp, samtidig som det er mer vanlig at menn søker om sosialhjelp på vegne av familien/paret enn at kvinner gjør det.

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønad så lenge de deltar i programmet.

Uførepensjon

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer mellom 18 og 67 år som har fått sin inntektsevne/ arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjon-givende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/ arbeidsevne (uføregrad).

Tabell 6.12. Uføretrygdmottakere etter kjønn, alder og innvandrerbakgrunn. 31.12.2005. Prosent

		I alt	I alt	18-39 år		I alt	I alt	40-66 år	
				Menn	Kvinner			Menn	Kvinner
Hele landet	Bosatte, i alt	28 034	2,0	2,0	2,1	262 214	16,7	13,7	19,7
	Ikke-vestlige innvandrere	936	1,1	1,4	0,8	7 534	14,4	15,9	12,7
Oslo	Bosatte i alt	2 418	1,2	1,2	1,2	23 517	14,0	12,0	16,0
	Ikke-vestlige innvandrere	431	1,3	1,7	0,9	3 517	16,6	18,4	14,3

Kilde: NAV.

Tilståelse av uførepensjon en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepenger, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl m.fl. 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre du er jo større er sannsynligheten for at du er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdede - ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl m.fl. 2006).

Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd er lav.

Til slutt kan uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl m.fl. 2006).

I alt mottar 5 330 førstegenerasjonsinnvandrere i Oslo uføretrygd (18-66 år), 3 950 av disse er ikke-vestlige. I det følgende har vi konsentrert oss om disse ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere, er det i Oslo noe høyere andeler ikke-vestlige innvandrere som var uføretrygdede i 2005, både blant de mellom 18-39 år og de mellom 40-46 år. I forhold til alle bosatte i Oslo, ser vi at ikke-vestlige innvandrermenn hadde en betydelig høyere andel uføretrygdede enn alle menn i Oslo, mens ikke-vestlige innvandrerkvinner hadde noe lavere. Innad i aldersgruppa 40-66 år vil det imidlertid være langt større andeler i den yngste delen blant de ikke-vestlige enn blant hele befolkningen. Det ville trolig vært enda større andeler uføretrygdede ikke-vestlige innvandrere dersom de hadde hatt samme fordeling innenfor dette aldersintervallet som befolkningen i alt.

Alderspensjon

Svært få førstegenerasjonsinnvandrere i Oslo mottar pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder (4 752 var over 66 år per 1.1.2006). Mens 11 prosent av alle bosatte i Oslo mottok alderspensjon ved inngangen til 2006, er andelen blant førstegenerasjonsinnvandrerne mye lavere. Vestlige innvandrere mottar i større grad alderspensjon enn ikke-vestlige innvandrere (8,9 mot 2,0 prosent), til tross for at det i Oslo er nær like mange vestlige som ikke-vestlige innvandrere som er over 66 år. I hele landet mottar nær 13 prosent pensjon – en 2 prosentpoengs høyere andel enn i Oslo.

Lav inntekt blant Oslos ikke-vestlige innvandrere

Det er store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og vestlige innvandrere og befolkningen i alt på den andre. Ikke-vestlige innvandrerfamilier²⁸ har en samlet medianinntekt²⁹ på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerfamilier hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på 700 000 kroner.

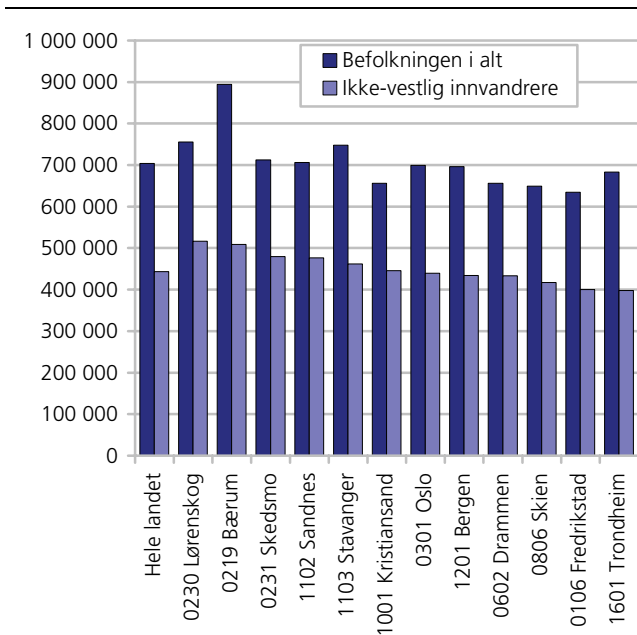
I Oslo har ikke-vestlige innvandrere noe lavere samlet medianinntekt (448 000 kroner) sammenlignet med det vi finner for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis og ikke-vestlige har en inntekt som er på 64 prosent av befolkningen i alt. Om vi ser på de 12 største innvandrerkommunene i Norge havner Oslos ikke-vestlige innvandrere omtrent midt på treet. Tall for de enkelte bydelene viser imidlertid at for de innvandreterte bydelene, øst i byen, blir forskjellene i samlet medianinntekt mellom befolkningen i alt og familier med ikke-vestlig bakgrunn borte.

10 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Oslo mottar bostøtte, noe som er to prosentpoeng lavere enn landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere.

²⁸ Vi har her brukt tall for inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Gjennomsnitt i kroner. 2004. Denne inndelingen er valgt for å i størst mulig grad å sammenligne like grupper. For mer om dette se bl.a Pedersen 2006

²⁹ Medianinntekt er valgt for å unngå at ekstreme enkeltobservasjoner skal ha for stor vekt. Medianinntekten vil ha like mange personer med en inntekt over seg som under seg.

Figur 6.20. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004



Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

6.5. Deltakelse

Valgdeltakelsen blant ikke-vestlige innvandrere i Oslo

Ser vi på valgdeltakelsen for hele befolkningen i Oslo, var det et skille på vel 10 prosentpoeng mellom ytre vestlige bydeler³⁰ og de andre bydelene. I alt stemte 79 prosent av Oslos stemmeberettigede befolkning ved stortingsvalget i 2005, en valgdeltakelse som plasserer Oslo litt over landsgjennomsnittet på 77,4 prosent. Om vi ser på bydelene i Oslo var valgdeltakelsen lavest i Gamle Oslo hvor 69 prosent stemte. Høyest var valgdeltakelsen i Nordre Aker hvor 84 prosent stemte, en forskjell på 15 prosentpoeng mellom bydelen med høyest og lavest valgdeltakelse. I bydelene i ytre vest lå valgdeltakelsen uten unntak over Oslos gjennomsnittlige valgdeltakelse, mens den i de andre bydelene, med unntak av Østensjø bydel (som var akkurat på gjennomsnittet for Oslo) lå under gjennomsnittet. For mer om dette, se Aalandslid 2006.

Dersom vi skal sammenligne innvandrerbefolkningen valgdeltakelse med den øvrige befolkningen kan en fornuftig tilnærming være å sammenligne valgdeltakelse i de bydelene innvandrerne faktisk bor og ikke med valgdeltakelsen i bydeler hvor det bor få ikke-vestlige innvandrere.

Som nevnt stemte i alt 79 prosent av de stemmeberettigede i Oslo, mens 53 prosent av de ikke-vestlige brukte stemmeretten, en forskjell på hele 26 prosentpoeng. Om vi ser på de innvandrerrettede bydelene, hvor innvandrere utgjør 10 prosent eller mer, synker differansen til et gjennomsnitt på 19 prosentpoeng. Minst er forskjellene i bydelene Alna og Stovner, med henholdsvis 12 og 9 prosentpoeng forskjell mellom ikke-vestlige innvandreres deltakelse og deltakelsen til befolkningen i alt. De tre bydelene med høyest innvandrerandel; Alna, Stovner og Søndre Nordstrand har også den minste forskjellen mellom befolkningen i alt og de med ikke-vestlig bakgrunn.

Pakistanere på Søndre Nordstrand med nær samme valgdeltakelse som befolkningen i alt

I alt stemte 59 prosent av pakistanere i Oslo, en vel 5 prosentpoeng høyere valgdeltakelse enn det pakistanere hadde i landet i alt. Sammenligner vi deltakelsen med den samlede valgdeltakelsen i Oslo, finner vi at i gjennomsnitt var valgdeltakelsen blant pakistanere 20 prosentpoeng lavere. I Gamle Oslo var denne forskjellen enda større, med en forskjell på 26 prosentpoeng. I bydelene Stovner og Alna var forskjellene på hhv 15 og 20 prosentpoeng, langt høyere enn forskjellene mellom andre ikke-vestlige innvandrere og befolkningen i alt. På Søndre Nordstrand derimot, hvor pakistanere utgjør vel 10 prosent av de stemmeberettigede var forskjellen i valgdeltakelse nede i 1 prosentpoeng. 72 prosent av pakistanerne i Søndre Nordstrand stemte ved valget, mot 73 prosent i befolkningen i alt.

Innvandrere fra Sri Lanka har høyest valgdeltakelse av de ikke-vestlige i Oslo

Om vi ser på de største ikke-vestlige landgruppene i Oslo finner vi at innvandrere fra Sri Lanka har den høyeste deltakelsen med 72 prosent valgdeltakelse, noe som er 6 prosentpoeng høyere enn i landet for øvrig. Pakistanere har som tidligere nevnt 5 prosentpoeng høyere deltakelse i Oslo enn i landet for øvrig.

³⁰ 01 Gamle Oslo, 02 Grünerløkka, 03 Sagene - Indre Øst
04 St.Hanshaugen, 05 Frogner - Indre Vest
06 Ullern, 07 Vestre Aker, 08 Norde Aker, 14 Nordstrand - Ytre Vest
09 Bjerke, 10 Grorud, 11 Stovner, 12 Alna, 13 Østensjø, 15 Søndre Nordstrand - Ytre Øst

Tabell 6.13. Valgdeltakelse i Oslo etter bydel og landbakgrunn. Stortingsvalget 2005. Prosent

	Befolkningen i alt	Innvandrerbefolkningen i alt	Innvandrere fra ikke-vestlige land	Innvandrere med pakistansk bakgrunn	Differanse befolkningen i alt og ikke-vestlige innvandrere	Differanse befolkningen i alt og innvandrere med pakistansk bakgrunn
I alt	79	55	53	59	26	20
01 Gamle Oslo	69	42	41	43	28	26
02 Grünerløkka	72	50	49	*	23	*
03 Sagene	75	50	48	*	27	*
04 St. Hanshaugen	76	55	55	*	21	*
05 Frogner	75	42	34	*	41	*
06 Ullern	83	59	55	*	28	*
07 Vestre Aker	82	70	62	*	20	*
08 Nordre Aker	84	70	67	*	17	*
09 Bjerke	75	54	54	*	21	*
10 Grorud	74	50	49	*	25	*
11 Stovner	73	64	64	58	9	15
12 Alna	72	60	60	50	12	22
13 Østensjø	79	58	57	*	22	*
14 Nordstrand	82	56	49	*	33	*
15 Søndre Nordstrand	73	57	57	72	16	1

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå. *ikke signifikante funn grunnet for få uttrukne i nettoutvalget.

7. Fakta om innvandrerbefolkningen i Drammen

7.1. Demografi

- Når hver sjettede innbygger i Drammen har innvandrerbakgrunn (17,5 prosent), mot 8,3 prosent på landsbasis. Sammenlignet med andre kommuner er det bare i Oslo vi finner en høyere andel innvandrere
- Størsteparten av innvandrerne i Drammen (15,1 prosent) har ikke-vestlig bakgrunn
- Vi finner flest innvandrere i Drammen med bakgrunn fra Tyrkia, deretter følger Pakistan og Irak
- 5 prosent av innbyggerne i Drammen har flyktningbakgrunn (mot 2,5 prosent på landsbasis)
- 8 prosent av innbyggerne i Drammen er utenlandske statsborgere (mot 4,8 prosent på landsbasis)
- Vel en tredjedel av alle førstegenerasjonsinnvandrere i Drammen har bodd i Norge i mindre enn 6 år.

Ved inngangen til 2006 talte Norges befolkning 4,6 millioner personer. Innvandrerbefolkningen utgjorde 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

2,6 prosent av innvandrerbefolkningen var bosatt i Drammen per 1. januar 2006. Ser man på hele befolkningen under ett, var kun 1,2 prosent bosatt i kommunen. Innvandrerbefolkningen er dermed sterkt overrepresentert i Drammen. Av de 57 800 personene som var bosatt i Drammen 1. januar 2006, var 10 100

– eller 17,5 prosent – del av innvandrerbefolkningen. I relative tall er det bare i Oslo vi finner en høyere andel innvandrere enn i Drammen. 23 prosent av innbyggerne i Oslo har innvandrerbakgrunn.

86 prosent av innvandrerne i Drammen har ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. I alt bor det 8 735 innvandrere i Drammen med ikke-vestlig bakgrunn. I absolutte tall finner vi flere ikke-vestlige innvandrere bare i Oslo og Bergen. Det bor flere ikke-vestlige innvandrere i Drammen enn det vi finner i Trondheim og Stavanger.

Bakgrunn fra 127 ulike land

Innvandrerbefolkningen i Drammen har bakgrunn fra 147 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse i Tyrkia med i overkant av 2000 personer, eller 21 prosent av alle med innvandrerbakgrunn i Drammen. Pakistan og Irak følger på andre- og tredjeplass med henholdsvis 800 og 700 personer.

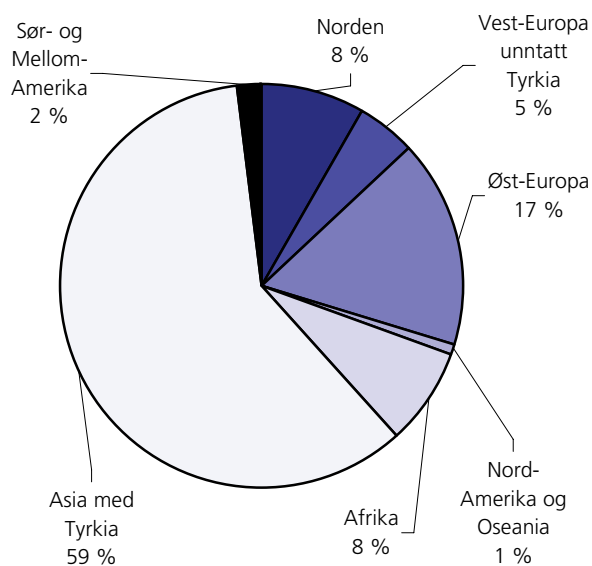
Figur 7.1 viser landbakgrunn fordelt på verdensdeler. Over halvparten av alle personer som inngår i innvandrerbefolkningen har bakgrunn fra Asia (medregnet tyrkisk), mens nesten en tredjedel har europeisk bakgrunn. Få har bakgrunn fra Afrika, Nord-Amerika eller Oseania eller Mellom- og Sør-Amerika. Personer med afrikansk bakgrunn utgjør kun 8 prosent av innvandrerbefolkningen i kommunen. I absolutte tall har 850 innvandrere sin opprinnelse fra andre nordiske land, 2 150 fra andre europeiske land, 800 fra Afrika, 6 000 fra Asia (inklusive Tyrkia), 80 fra Nord-Amerika og Oseania og 200 fra Sør- og Mellom-Amerika.

Tabell 7.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Drammen

	Hele landet	Prosent av folketallet i Norge	Befolkningen i Drammen	Prosent av folketallet i Drammen	Prosent som bor i Drammen per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100,0	57 759	100,0	1,2
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	10 135	17,5	2,6
Av dette					
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	1 400	2,4	1,4
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	8 735	15,1	3,1

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 7.1 Innvandrerbefolkningen i Drammen fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006. Prosent*



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Mange med tyrkisk bakgrunn er bosatt i Drammen

Blant de største 20 gruppene i innvandrerbefolkningen i Drammen, har alle en høyere konsentrasjon i Drammen enn personer uten innvandrerbakgrunn. Kun 1 prosent av alle uten innvandrerbakgrunn var bosatt i Drammen per 1. januar 2006.

Tabell 7.2 viser at 15 prosent av alle med tyrkisk bakgrunn som bodde i Norge per 1. januar 2006, var bosatt i Drammen. Dette var dermed den gruppen som hadde høyest konsentrasjon i kommunen. På andreplass ligger personer med bakgrunn fra India, med 8 prosent. Tallet for *alle* i innvandrerbefolkningen ligger på 2,6 prosent. Av alle i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn, bodde 3,1 prosent i Drammen, mens andelen for personer med vestlig bakgrunn lå på 1,4 prosent.

Store variasjoner i generasjonssammensetningen

Innvandrerbefolkningen i Drammen består i hovedsak av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), selv om andelen etterkommere (27 prosent) er langt høyere i Drammen sammenlignet med gjennomsnittet for norske kommuner (17 prosent).

Personer med bakgrunn fra Tyrkia er den gruppen i Drammen som har flest etterkommere i absolutte tall. Vel 900 personer i Drammen er etterkommere med bakgrunn fra Tyrkia. Etterkommere med bakgrunn fra Pakistan ligger på andre plass. I forhold til gruppestørrelsen er andel etterkommere blant personer med pakistansk bakgrunn størst. 46 prosent av alle personer med pakistansk bakgrunn i Drammen, i alt rundt 450 personer, er etterkommere. Også blant personer med bakgrunn fra India (41 prosent), Sri Lanka (37 prosent), og Vietnam (35 prosent) er andelen etterkommere høy.

Tabell 7.2. Innvandrerbefolkningen i Drammen og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Drammen. Absolutte tall og prosent. 1. januar 2006

Landbakgrunn	Innvandrerbefolkningen i Drammen	Andel av innvandrerbefolkningen i Drammen	Andel førstegenerasjonsinnvandrere i prosent	Andel etterkommere i prosent	Innvandrerbefolkningen i hele landet	Andel bosatt i Drammen
I alt	10 135	100 %	73 %	27 %	386 699	3 %
Tyrkia	2 081	21 %	57 %	43 %	14 084	15 %
Pakistan	828	8 %	54 %	46 %	27 675	3 %
Irak	735	7 %	82 %	18 %	20 076	4 %
India	575	6 %	59 %	41 %	7 154	8 %
Bosnia-Hercegovina	513	5 %	83 %	17 %	14 822	4 %
Serbia og Montenegro	511	5 %	70 %	30 %	12 905	4 %
Vietnam	480	5 %	65 %	35 %	18 333	3 %
Danmark	369	4 %	91 %	10 %	19 179	2 %
Iran	353	3 %	82 %	18 %	14 362	3 %
Somalia	306	3 %	73 %	28 %	18 015	2 %
Sverige	289	3 %	95 %	5 %	23 489	1 %
Afghanistan	236	2 %	93 %	7 %	6 539	4 %
Sri Lanka	219	2 %	63 %	37 %	12 560	2 %
Polen	168	2 %	92 %	8 %	11 864	1 %
Tyskland	159	2 %	94 %	6 %	12 900	1 %
Thailand	146	1 %	91 %	9 %	7 788	2 %
Storbritannia	141	1 %	94 %	6 %	11 031	1 %
Russland	127	1 %	97 %	3 %	10 351	1 %
Kina	120	1 %	74 %	26 %	5 336	2 %
Island	109	1 %	94 %	6 %	3 589	3 %
Andre land	1 670	16 %	84 %	16 %	114 647	2 %

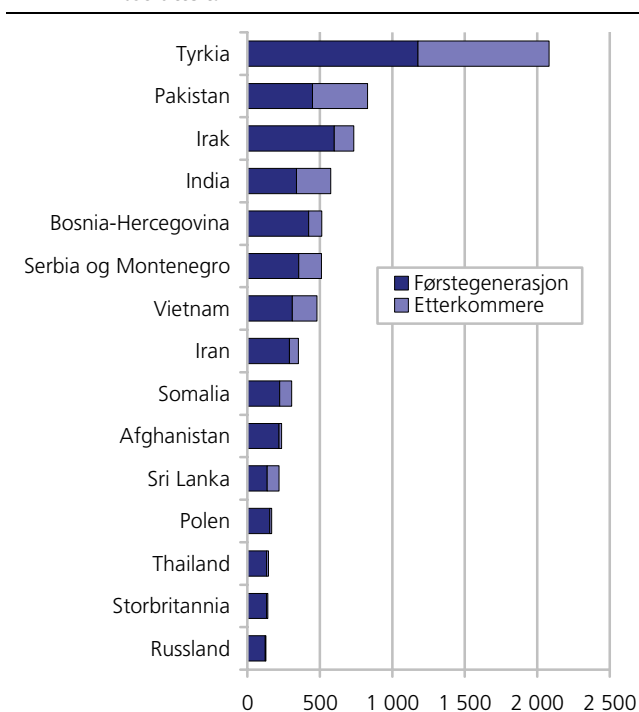
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Drammen, etter botid i Norge. Absolutte tall og prosent. 01.01.2006

Landbakgrunn	I alt pr. 1.1.2006	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
I alt	7 413	100,0	17,1	7,7	13,0	14,7	16,2	31,4
Tyrkia	1 177	100,0	27,0	16,5	19,6	10,2	11,9	14,8
Pakistan	449	100,0	26,7	11,6	13,8	9,4	12,9	25,6
Irak	600	100,0	-	-	2,7	2,0	28,7	66,7
India	340	100,0	35,9	14,7	12,9	10,3	11,2	15,0
Bosnia-Hercegovina	424	100,0	0,5	-	0,7	64,9	25,7	8,3
Serbia og Montenegro	356	100,0	2,0	-	9,0	37,6	30,1	21,3
Vietnam	310	100,0	9,7	27,1	33,5	13,2	4,2	12,3
Danmark	334	100,0	53,6	11,1	12,0	6,0	5,1	12,3
Iran	290	100,0	1,7	0,7	22,4	14,8	24,8	35,5
Somalia	222	100,0	-	-	4,5	17,1	23,0	55,4
Sverige	275	100,0	24,7	5,1	9,5	10,5	28,7	21,5
Afghanistan	219	100,0	-	-	4,6	3,7	7,8	84,0
Sri Lanka	137	100,0	-	2,2	43,1	24,8	16,8	13,1
Polen	155	100,0	10,3	7,1	12,9	15,5	7,7	46,5
Tyskland	149	100,0	44,3	4,0	3,4	2,7	10,7	34,9
Thailand	133	100,0	1,5	3,8	9,0	15,8	10,5	59,4
Storbritannia	133	100,0	54,1	12,0	8,3	2,3	3,8	19,5
Russland	123	100,0	1,6	4,9	-	4,9	18,7	69,9
Kina	89	100,0	10,1	7,9	19,1	22,5	6,7	33,7
Island	102	100,0	7,8	3,9	10,8	12,7	22,5	42,2
Andre land	1 396	100,0	17,0	5,7	13,2	11,9	14,8	37,5
Vestlige land	1 295	100,0	39,9	7,9	8,8	7,1	14,3	22,0
Ikke-vestlige land	6 118	100,0	12,2	7,6	13,9	16,3	16,6	33,4

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 7.2. De 15 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke vestlig bakgrunn i Drammen, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006. Absolutte tall



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Lavest er andelen etterkommere i Drammen blant personer med landbakgrunn fra Sverige (3,1 prosent) og Russland (4,8 prosent). Men også blant personer med bakgrunn fra Afghanistan og Polen var andelen

etterkommere relativt liten med henholdsvis 7,2 og 7,7 prosent. Personer med bakgrunn i Sverige eller andre europeiske land har en tendens å reise tilbake til hjemlandet etter hvert eller de får barn med noen med norsk bakgrunn, slik at deres barn ikke går inn i innvandrerbefolkningen og ikke blir betegnet som etterkommere.

Store variasjoner i botid for førstegenerasjonsinnvandrere i Drammen

Ser man på førstegenerasjonsinnvandrere i Drammen som har bodd i Norge i mer enn 25 år, finner man flest med bakgrunn fra Tyrkia, Danmark, India og Pakistan. I forhold til folketallet i kommunene er det britene som har den største andelen med over 25 års botid, tett fulgt av dansker og tyskere. Bare vel en fjerdedel av alle med bakgrunn fra Tyrkia eller Pakistan har en så lang botid i landet.

Personer med bakgrunn fra Afghanistan er den gruppen med høyest andel personer med kort botid i Norge. Hele 84 prosent av alle med afghansk bakgrunn som var bosatt i Drammen per 1. januar 2006 hadde bodd i Norge i opptil fem år.

Vi finner høyest andel unge blant dem med bakgrunn fra Afrika og Asia

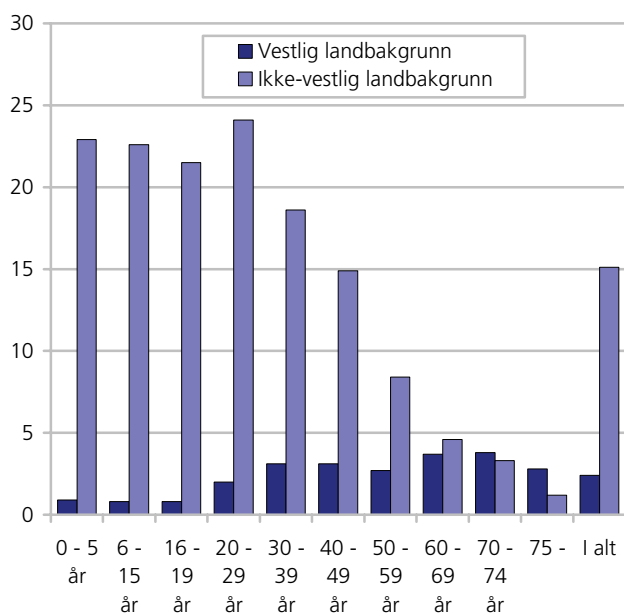
Det er en høyere andel unge personer i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen ellers og det er en betraktelig lavere andel eldre i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen for øvrig. Mens over halvparten av alle innvandrere er under 30 år, gjelder dette bare for

en drøy tredjedel av alle uten innvandrerbakgrunn. Innad i innvandrerbefolkningen finnes det likevel en del forskjeller. I innvandrerbefolkningen med afrikansk bakgrunn er over 60 prosent under 30 år (høyest), mens det blant personer med bakgrunn fra Nord-Amerika bare er en drøy fjerdedel som er yngre enn 30 år (lavest). Alderssammensetningen av innvandrerbefolkningen og hele befolkningen i Drammen speiler alderssammensetningen ellers i landet.

I figur 7.3 ser vi at den høyeste andelen ikke-vestlige innvandrere finner vi i aldersgruppen 20-29 år, i dette aldersintervallet har nær 1 av 4 innbyggere i Drammen ikke-vestlig bakgrunn, mot vel 15 prosent i aldersgruppen 16-74 år.

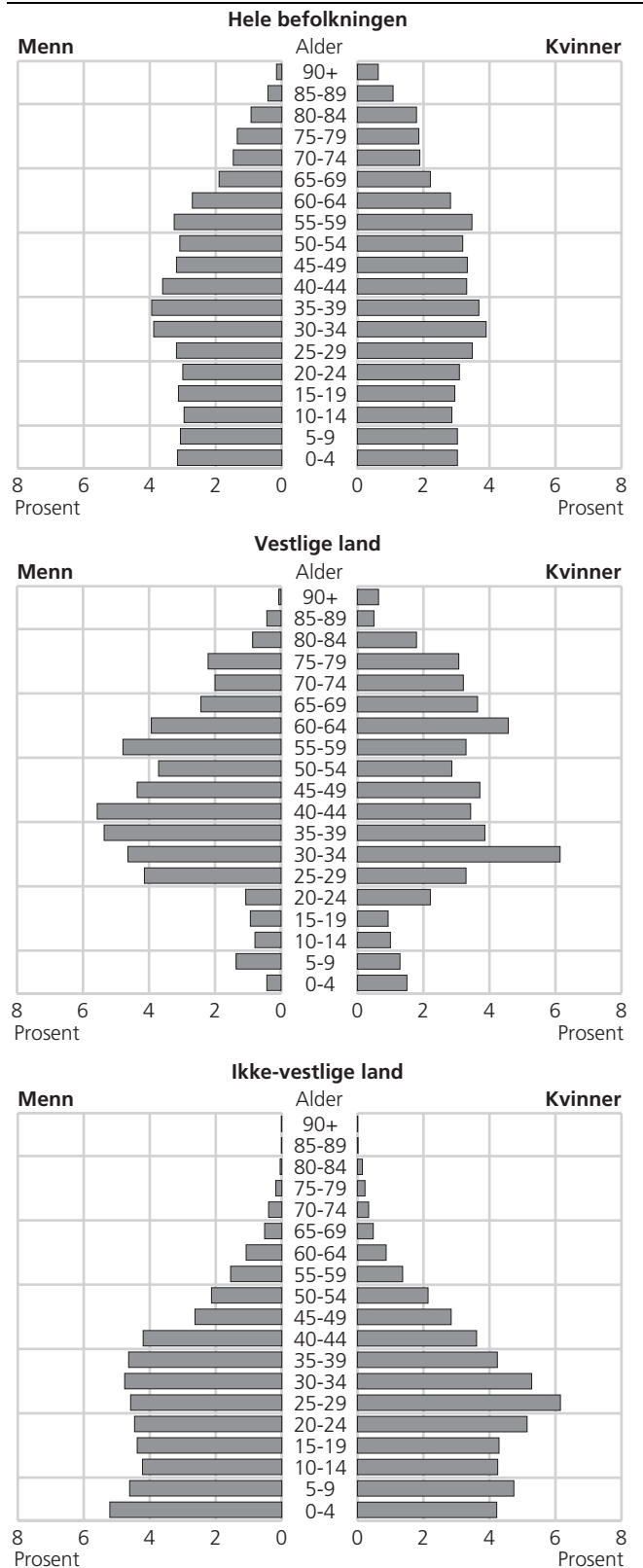
Også i Drammen er andelen unge personer størst blant personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn (se figur 2.4). 9,4 prosent av alle med ikke-vestlig bakgrunn er under 5 år. Tilsvarende tall for hele befolkningen og personer med vestlig innvandrerbakgrunn er henholdsvis 6,2 og 1,9 prosent. Andelen som er 29 år og yngre er høyere for den ikke-vestlige enn for den vestlige innvandrerbefolkningen og for befolkningen som helhet. Andelen av eldre aldersgrupper er betydelig lavere for personer med ikke-vestlig bakgrunn enn for de andre gruppene og jo eldre aldersgruppe man betrakter, desto lavere er andelen med ikke-vestlig bakgrunn.

Figur 7.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Drammen, per 1. januar 2006. Prosent



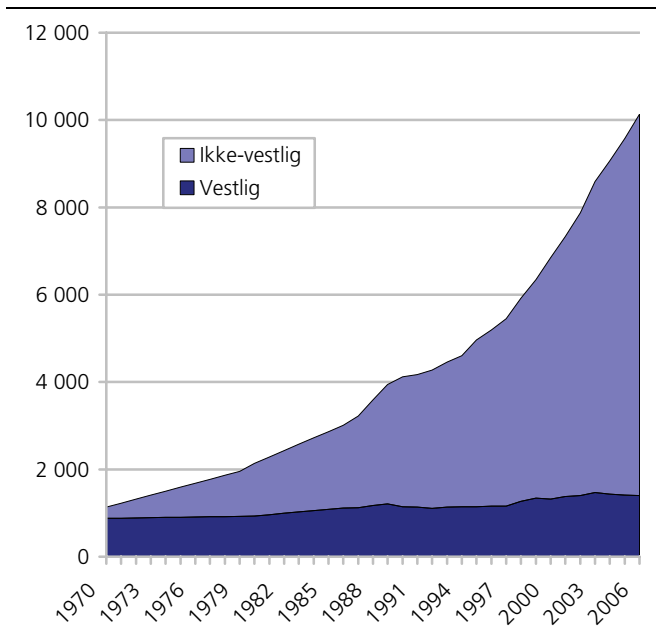
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 7.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Drammen og innvandrerbefolkningen i Drammen etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 7.5. Innvandrerbefolkningen i Drammen med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006. Absolutte tall



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

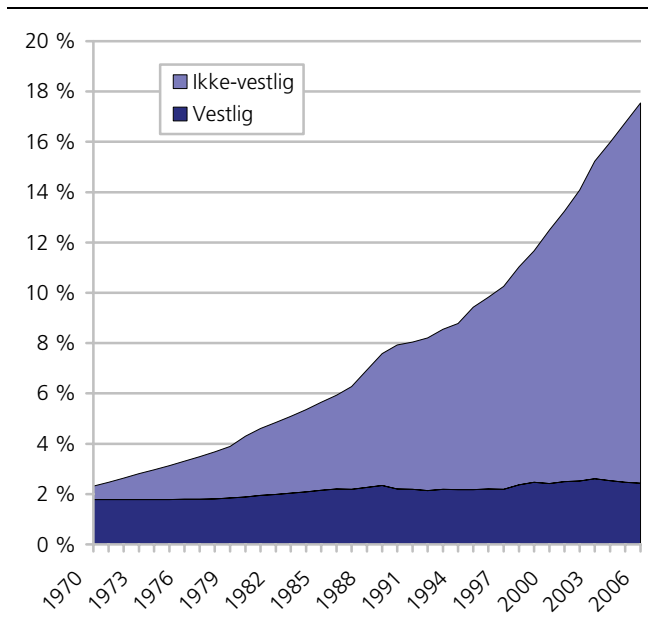
For de med ikke-vestlig bakgrunn ser bildet annerledes ut. Det er andelsmessig flere med ikke-vestlig bakgrunn bosatt i Drammen enn i landet som helhet. 45,5 prosent av den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen i Drammen er under 25 år, mens andelen på landsnivå ligger på snau 41 prosent. I aldersgruppen 25-49 år er andelen av alle ikke-vestlige litt mindre i Drammen enn for hele landet. Mens 43 prosent av alle ikke-vestlige i Drammen befinner seg i denne aldersgruppen, er andelen for hele landet på 47 prosent. For de over 50 er det nesten ingen forskjeller når man sammenligner Drammen med hele Norge.

Innvandrerbefolkningen i Drammen har forandret seg mye siden 1970. Andelen ikke-vestlige innvandrere har økt kraftig i løpet av årene. I begynnelsen av 1970 utgjorde personer med ikke-vestlig bakgrunn omtrent en femtedel (22 prosent) av alle innvandrere i Drammen, mens andelen ikke-vestlige innvandrere 1. januar 2006 lå på 86 prosent.

I absolute tall bodde det 1 100 personer med innvandrerbakgrunn i Drammen i begynnelsen av 1970. Av disse hadde 260 bakgrunn fra ikke-vestlige land. 1. januar 2006 hadde personer i innvandrerbefolkningen økt til 10 100 personer, hvorav 8 700 hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Også i forhold til hele befolkningen i Drammen har andelen ikke-vestlige økt betydelig. I begynnelsen av 1970 lå andelen ikke-vestlige på 0,5 prosent av hele befolkningen, i januar 2006 utgjorde personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn vel 17 prosent av folkemengden i kommunen. Veksten i andelen med ikke-vestligbakgrunn har vært vesentlig større i Drammen enn i landet som helhet.

Figur 7.6: Andel vestlige og ikke-vestlige innvandrere i forhold til folketallet i Drammen. 1970-2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

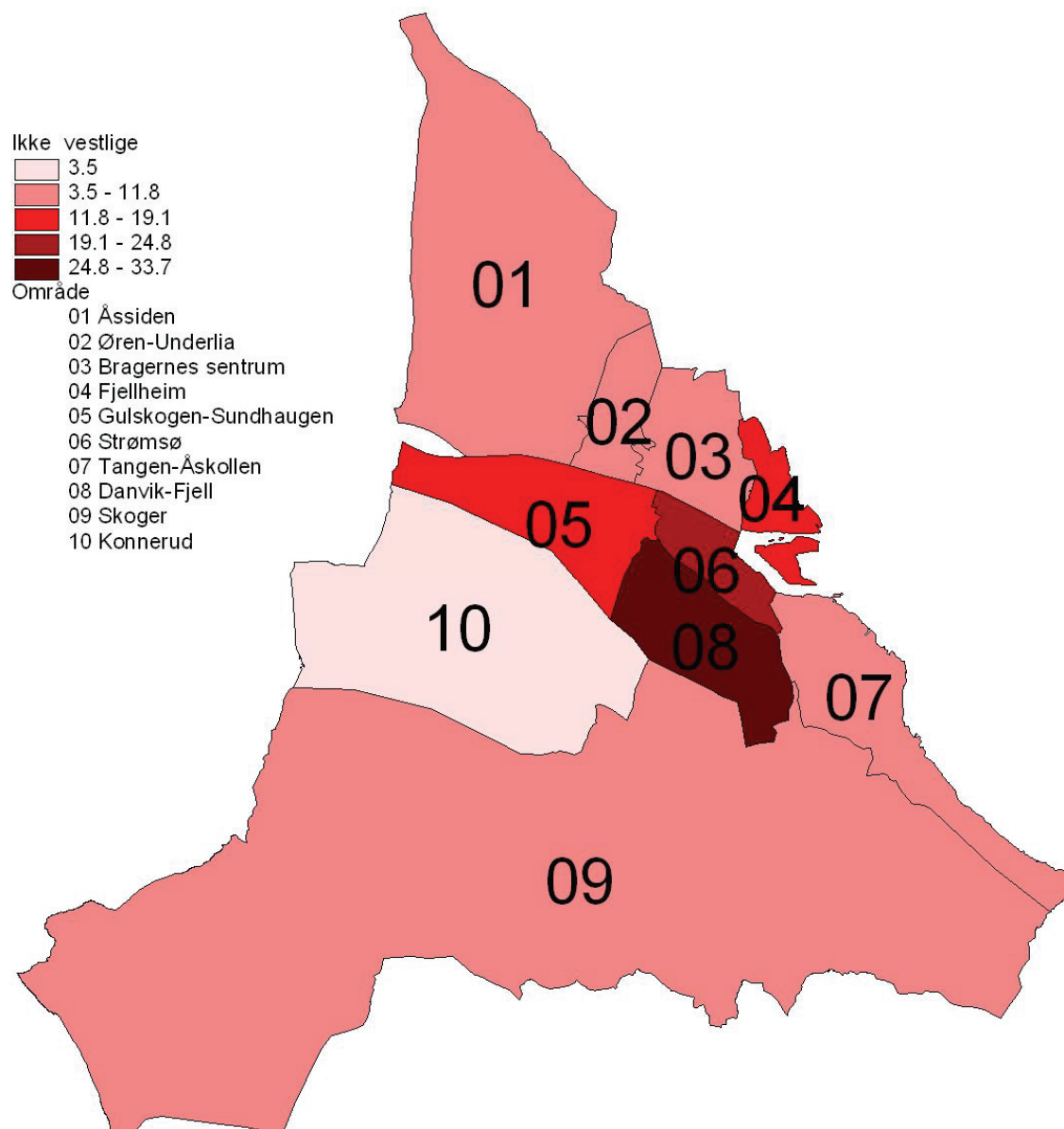
Størst andel kvinner blant personer med bakgrunn fra Thailand

Det er omtrent like mange menn (5 000) som kvinner (5 100) i innvandrerbefolkningen i Drammen. Noen grupper innvandrere har imidlertid en kjønnsmessig skjev fordeling. Blant gruppene i innvandrerbefolkningen med over 100 bosatte i Drammen var personer med bakgrunn fra Thailand og Russland i stor grad kvinner, med henholdsvis 78 og 61 prosent. Personer med bakgrunn fra Irak hadde det høyeste mannsoverskuddet med i underkant av 60 prosent.

Bosettingsmønster

Andel personer med ikke-vestlig bakgrunn er høyere i Drammen enn for Buskerud fylke eller hele landet. 15,1 prosent av alle bosatte i kommunen har ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, i Buskerud er andelen 7 prosent, mens den på landsbasis er på 6 prosent. I området Danvik-Fjell er andelen ikke-vestlige innvandrere høyest. Nesten 34 prosent av befolkningen i dette området har ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. På Strømsø (25 prosent) og Gulskogen-Sundhaugen (19 prosent) er andel av den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen høyere enn det som er gjennomsnittet for kommunen som helhet.

Figur 7.7. Ikke-vestlige innvandrere i grunnkretsene (aggregert) i Drammen per 1. januar 2006. Prosent av hele befolkningen



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.4. Innvandrerbefolkningen i Norge og Drammens grunnkretser (aggregert), etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent

Grunnkrets	Befolkningen i alt	Innvandrerbefolkningen i prosent av folkemengden	Av dette	
			Med bakgrunn fra vestlige land i prosent av folkemengden	Med bakgrunn fra ikke-vestlige land i prosent av folkemengden
Norge	4 640 219	8,3	2,2	6,1
Buskerud fylke	245 225	9,3	2,4	6,9
Hele Drammen	57 759	17,5	2,4	15,1
01 Åssiden	10 716	11,4	2,0	9,4
02 Øren-Underlia	3 339	14,6	3,5	11,1
03 Bragernes sentrum	3 431	15,5	3,7	11,8
04 Fjellheim	3 218	16,7	2,9	13,8
05 Gulskogen-Sundhaugen	3 918	21,3	2,3	19,1
06 Strømsø	5 092	27,0	2,2	24,8
07 Tangen-Åskollen	6 403	13,9	2,5	11,4
08 Danvik-Fjell	9 381	36,0	2,2	33,7
09 Skoger	2 523	11,7	1,6	10,1
10 Konnerud	9 608	5,8	2,4	3,5
Uoppgitt	130	19,2	3,1	16,2

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

På Danvik-Fjell er det personer med bakgrunn fra Tyrkia som utgjør den største gruppen i innvandrerbefolkningen. Av de 3 400 personer med bakgrunn fra andre land, har nesten 1 100 bakgrunn fra Tyrkia. Disse utgjør dermed nesten en tredjedel av hele innvandrerbefolkningen. Personer med bakgrunn fra Pakistan og Serbia og Montenegro er også relativt store grupper, de utgjør henholdsvis 14 og 8 prosent av innvandrerbefolkningen i området. Også på Strømsø og Gulskogen er det personer med bakgrunn fra Tyrkia som utgjør den største gruppen i innvandrerbefolkningen. Med rundt 240 personer står de for 17,5 prosent av innvandrerbefolkningen på Strømsø og 20,6 prosent av innvandrerbefolkningen på Gulskogen-Sundhaugen.

På Konnerud og Åssiden er andelen ikke-vestlige innvandrere lavest med henholdsvis 4 og 9 prosent.

8 prosent av befolkningen i Drammen er utenlandske statsborgere

Ved inngangen av 2006 var 8 prosent, eller 4 600 personer av alle bosatte i Drammen, utenlandske statsborgere. Tallet for hele landet var 222 300 personer, eller 4,8 prosent.

For noen grupper i innvandrerbefolkningen er statsborgerskap i stor grad lik landbakgrunn, mens det for andre grupper kan være forskjellige statsborgerskap og landbakgrunn. Personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn skifter oftere til norsk statsborgerskap enn personer med vestlig innvandrerbakgrunn.

Personer med statsborgerskap fra Irak utgjorde den største gruppen av utenlandske statsborgere i Drammen. Rundt 580 irakiske statsborgere bodde i kommunen ved inngangen til 2006, og disse utgjorde omtrent 1 prosent av alle utenlandske statsborgere i Drammen. Danske og tyrkiske statsborgere lå på andre- og tredje plass med henholdsvis 400 og 380 personer. Statsborgere fra Norden utgjorde til sammen en femtedel av alle utenlandske statsborgere i Drammen.

Personer med bakgrunn fra Vietnam med høyest andel norske statsborgere

58 prosent av innvandrerbefolkningen i Drammen var norske statsborgere per 1. januar 2006. Av de største gruppene finner vi en høyest andel med norsk statsborgerskap blant personer med vietnamesisk bakgrunn (91 prosent). Denne gruppen har også den høyeste andelen på landsnivå.

Andelen norske statsborgere var også høy for personer med bakgrunn fra Sri Lanka (84 prosent) og Tyrkia (82 prosent).

Personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn stod for over 80 prosent av netto innflyttingen til Drammen

I 2005 flyttet 3 150 personer fra en annen kommune i Norge til Drammen, mens 2 890 personer flyttet fra Drammen til en ny kommune. Dette gav en netto innenlandsk innflytting på 270 personer. De 220 personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn stod for 82 prosent av denne netto innflyttingen. I alt flyttet 690 personer med ikke-vestlig bakgrunn til Drammen, mens 470 (med samme bakgrunn) flyttet fra kommunen. Av kommunene var det kun Oslo, Fredrikstad og Skedsmo som hadde større absolutt nettoinnflytting av personer med ikke-vestlig bakgrunn. Sett i forhold til kommunens innbyggertall, var Drammen blant de 11 kommunene med høyest nettoinnflytting av personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, med 3,8 per 1000 innbyggere.

Blant de ulike enkeltgruppene var det personer med iransk bakgrunn som hadde størst nettoinnflytting til Drammen med 45 personer, etterfulgt av de med bakgrunn fra Irak (40), Somalia (35), Russland og Bosnia-Herzegovina (begge 30). Personer med bakgrunn fra India hadde størst nettoutflytting med 21 flere utflyttere.

Flyktninger³¹

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006, 2,5 prosent av landets befolkning.

Per 1. januar 2006 var 2,6 prosent av disse var bosatt i Drammen, og utgjorde 5,3 prosent av kommunens befolkning. I absolutte tall hadde rundt 3 000 personer eller 5 prosent av alle bosatte i Drammen flyktningbakgrunn. Det var flest flyktninger med bakgrunn fra Irak (580), Bosnia-Hercegovina (400), og Serbia og Montenegro (330).

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktgrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

³¹ For flyktninger har SSB kun tilbakegående tall til 1998. Se for øvrig: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/flyktninger/>.

I Drammen kommune har andelen flyktninger økt med 77 prosent de siste 6 årene, fra 1 700 personer i 2001 til vel 3 000 i 2006. Også andelen flyktninger i forhold til folketallet i kommunen har økt betraktelig. Mens personer med flyktningbakgrunn utgjorde 3,1 prosent av befolkningen ved inngangen til 2001, stod de for 5,3 prosent av befolkningen i begynnelsen av 2006.

Noen flytter fra Drammen – andre til

En analyse av sekundærflyttinger for flyktninger som ble bosatt i Norge i perioden 2000 til 2005 viste at 56 prosent av flyktningene som ble bosatt i Drammen som første bostedskommune fortsatt bodde i kommunen etter fem år. Samtidig flyttet en del flyktninger som opprinnelig bosatt i andre kommuner, til Drammen i løpet av femårsperioden 2000-2005.

I 2000 ble en kohort på 6 700 flyktninger bosatt i Norge. 82 av disse, 1,2 prosent av alle flyktninger ble bosatt i Drammen. Per 1. januar 2005 hadde antall flyktninger i Drammen (fra denne kohorten) økt med 99 personer. Det vil si at 181 (eller 2,7 prosent) av 2000-kohorten bodde i Drammen ved inngangen av 2005.

7.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

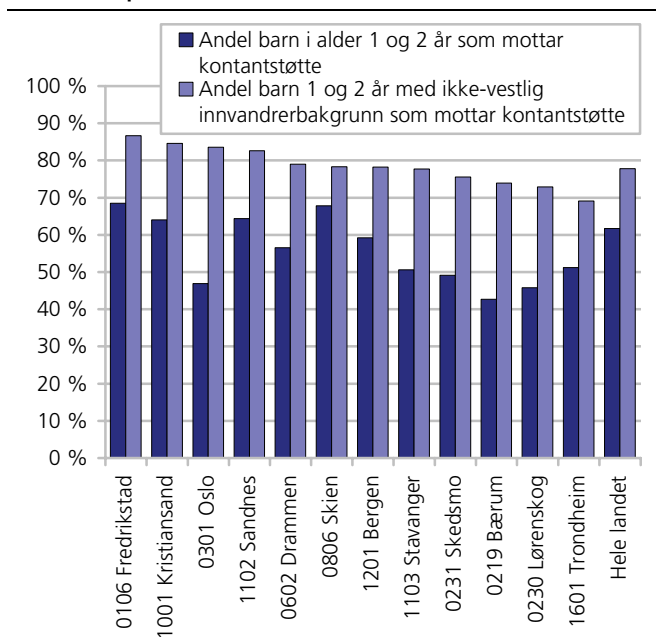
Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående, deltakelse i videregående utdanning, og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning viser vi til Daugstad (2006) og for mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006).

I denne delen vil vi ikke bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få i relevante aldre. I noen tilfeller er det heller ikke mulig å skille ut etterkommerne som egen gruppe. Når man tolker tall på deltakelse i utdanning, må man ha i mente at ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, særlig flyktninger, kan befinne seg andre steder i utdanningsløpet enn befolkningen ellers i tilsvarende alder, ofte på grunn av manglende utdanning ved innvandring. I våre tall for deltakelse i videregående og høyere utdannelse kan derfor en del av de som er i kategorien "ikke i utdanning" befinne seg i grunnskolen. Hovedfunn i denne delen er:

I 2005 gikk 53 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år i barnehage, mot 63 prosent av alle bosatte i denne alderen i Drammen

5,6 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere bosatt i Drammen som avsluttet 10. klasse i skolen høsten 2005 fortsatte ikke i noen form for utdanning høsten etter, mot 4,3 prosent om vi ser på alle elever i kommunen.

Figur 7.8. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

Ikke-vestlige etterkommere bosatt i Drammen deltar i omtrent samme grad i videregående utdanning som alle bosatte i Drammen i alderen 16-18 år, mens ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse. Dette er som ellers i landet.

63 prosent av alle elever eller lærlinger med ikke-vestlige innvandrerbakgrunn fullførte videregående utdanning innen fem år, mot 69 prosent av alle elever og lærlinger.

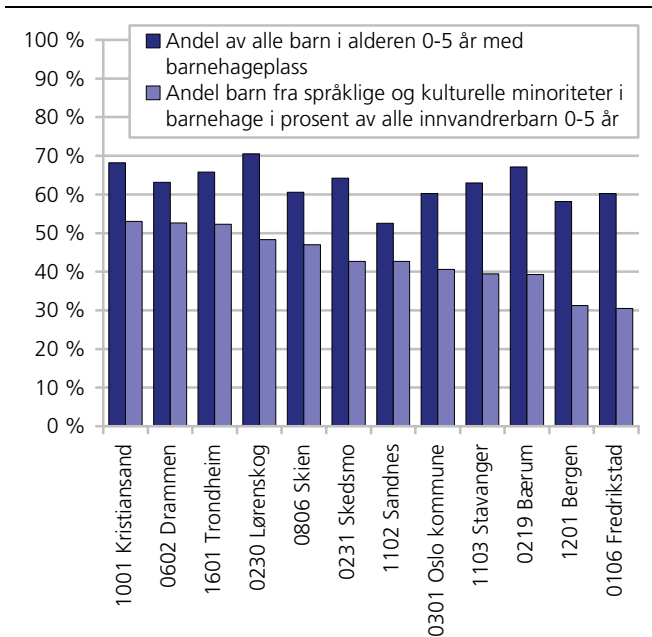
Det er mer vanlig å gå direkte over fra videregående utdanning til høyere utdanning blant ikke-vestlige innvandrere enn blant befolkningen i alt.

Andelen blant dem i aldersgruppen 19-24 år som er bosatt i Drammen og tar høyere utdannelse er noe lavere for både befolkningen i alt og innvandrerbefolkningen om vi sammenligner med landsgjennomsnittet.

Mange minoritetsbarn i barnehage i Drammen

Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 53 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 63 prosent av alle bosatte i denne alderen i Drammen (se figur 7.8). Blant de største innvandrerkommunene i Norge er det bare i Kristiansand vi finner vi en like høy andel minoritetsbarn i barnehage. Av alle barn som har barnehageplass i Drammen utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 20 prosent.

Figur 7.9 Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant alle barn i alderen 1 og 2 år i Drammen var det 57 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 79 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 7.9). Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. 22 prosent av barna i denne aldersgruppen i Drammen hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Like vanlig å gå direkte over i videregående

Både i Drammen og på landsbasis er det er nesten like uvanlig blant elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn å ikke ta noen form for utdanning høsten etter

at de sluttet i 10.klasse, som det er blant alle elever. 5,6 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere bosatt i Drammen som avsluttet 9. klasse i skolen fortsatte ikke i noen form for utdanning høsten etter, mot 4,3 prosent om vi ser på alle elever i kommunen. Det er noe mer uvanlig for jenter å ikke gå over i videregående enn det er for gutter, både om vi ser på alle elever, og om vi ser på ikke-vestlige elever i Drammen. På landsbasis er det mindre forskjeller mellom jenter og gutter. Dette mønsteret for Drammen har trekk til felles med Oslo-mønsteret.

Like høy deltakelse i videregående utdanning blant etterkommerne

Som figur 7.10. viser, deltar ikke-vestlige etterkommere bosatt i Drammen i omtrent samme grad i videregående utdanning som alle bosatte i kommunen i alderen 16-18 år (i 2005). Mens 90 prosent av alle mellom 16-18 år deltar i videregående utdanning, deltar 88 prosent av alle ikke-vestlige etterkommere. Deltakelsen blant ikke-vestlige etterkommere er høyere enn blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, hvor 80 prosent befinner seg i videregående utdanning, 9 prosentpoeng høyere enn landsgjennomsnittet.

Deltakelsen er noe høyere hos jentene enn hos guttene blant alle i denne alderen i Drammen, og også blant førstegenerasjonsinnvandrerne, mens det blant etterkommerne var guttene som hadde størst deltakelse. Dette er ikke det vanlige for etterkommerne i Norge.

På landsbasis deltar 90 prosent av alle bosatte i denne alderen, 71 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne og 88 prosent av ikke-vestlige etterkommere. Her er det små forskjeller mellom jentene og guttene.

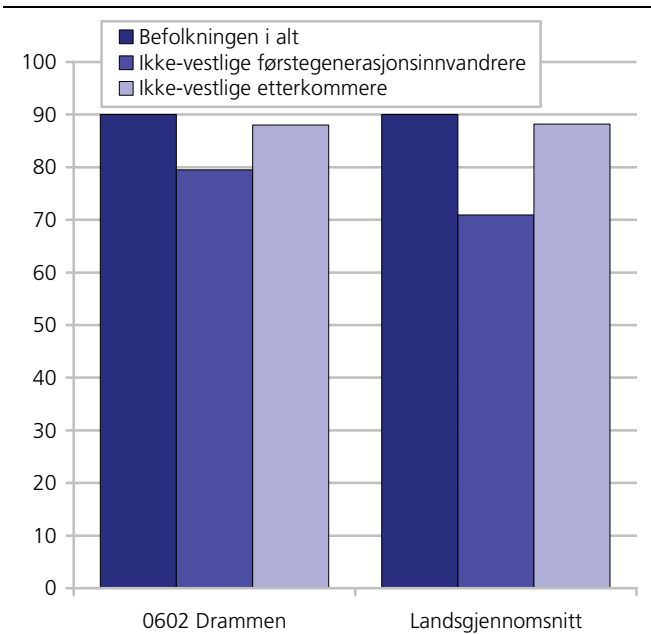
Tabell 7.5. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent.

		Alle elever				Elever med ikke-vestlig bakgrunn (førstegenerasjon og etterkommere under ett)					
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Videregående utd.	Annen utd. ¹	Ikke i utd.	Antall, i alt	Videregående utd.	Annen utd.	Ikke i utd.	
Hele landet	Begge kjønn	61 558	100	96	0,4	3,6	4 304	100	90,1	1,1	8,8
	Menn	31 664	100	96	0,4	3,7	2 285	100	89,7	1	9,3
	Kvinner	29 892	100	96	0,5	3,5	2 019	100	90,4	1,3	8,2
Drammen	Begge kjønn	704	100	95,6	:	4,3	162	100	94,4	:	5,6
	Menn	378	100	94,2	:	5,6	83	100	92,8	:	7,2
	Kvinner	326	100	97,2	:	2,8	79	100	96,2	:	3,8

¹ Annen utdanning inkluderer elever i privatskoler, folkehøgskoler og på AMO-kurs.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 7.10. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i Drammen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Prosent. 1.10.2005



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

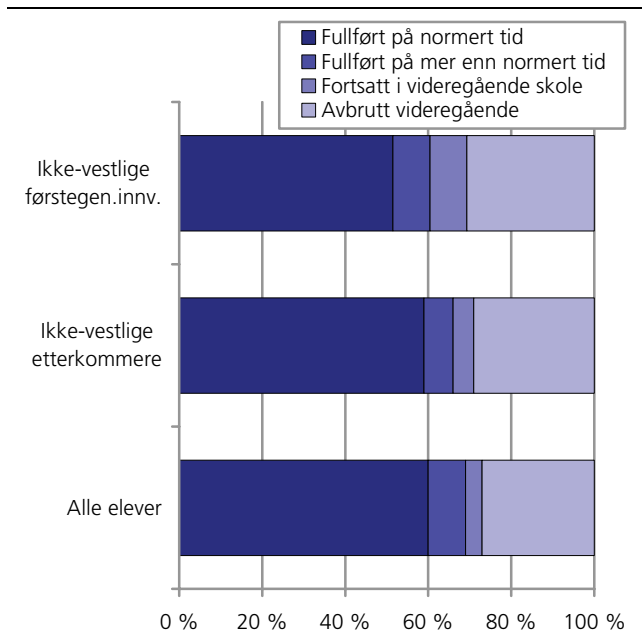
55 prosent fullførte på normert tid

55 prosent av elevene og lærlingene med ikke-vestlige innvandrerbakgrunn fullførte videregående opplæring på normert tid, blant de som startet på grunnkurs i Drammen høsten 2000. 63 prosent fullførte innen fem år. Blant alle elever og lærlinger i Drammen er tallene henholdsvis 60 prosent og 69 prosent. Fullføringsprosenten er noe høyere blant jentene enn blant guttene, både om vi ser på alle elever og lærlinger og om vi bare ser på ikke-vestlige elever og lærlinger. Det var 3 prosentpoeng flere blant elevene med ikke-vestlig bakgrunn som avbrøt videregående skole³² enn blant alle elever og lærlinger i Drammen, og det var også noe vanligere fortsatt å være i videregående skole.

I forhold til ikke-vestlige elever og lærlinger i hele landet, kommer de i Drammen godt ut – det var 8 prosentpoeng flere som fullførte innen fem år i Drammen enn på landsbasis. 9 prosentpoeng færre avbrøt videregående skole i perioden i Drammen enn i hele landet.

Det var 41 etterkommere blant de 99 ikke-vestlige elevene/lærlingene. Blant disse var det 66 prosent som fullførte innen fem år, altså bare 3 prosentpoeng færre enn blant alle elever og lærlinger i Drammen.

Figur 7.11. Elever i Drammen som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, og etter innvandrerkategori. Prosent



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Mer vanlig blant ikke-vestlige innvandrere å gå direkte over i høyere utdanning

Tidligere funn viser at elever med ikke-vestlig bakgrunn i større grad enn ungdom uten innvandrerbakgrunn går direkte over i høyere utdanning (Støren 2005). Som vi skal se, bekrefter våre tall disse funnene. Støren fant imidlertid også at det er liten forskjell mellom ungdom med ikke-vestlig bakgrunn og ungdom uten innvandrerbakgrunn når vi tar med dem som venter ett år med å begynne i høyere utdanning³³, noe vi ikke har gjort her.

Av de 70 ikke-vestlige innvandrere bosatt i Drammen som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005, var det 39 som tok en form for høyere utdanning samme høst. Dette tilsvarer 56 prosent. Blant alle elever i Drammen var det bare 35 prosent som satt over bøkene ved en høyskole eller et universitet samme høst - 21 prosentpoeng færre. Selv om de ikke-vestlige innvandrere utgjør en liten gruppe, ser det altså ut til at de bekrefter mønsteret vi finner for hele landet - ikke-vestlige innvandrere går i mye høyere grad direkte over fra videregående til høyere utdanning enn alle elever. Samtidig var det mindre vanlig blant de ikke-vestlige innvandrere enn blant alle elever å ikke ta noen form for utdanning i det hele tatt høsten de fullførte studiekompetansen, både i Drammen og i hele landet.

³² Avbrutt videregående opplæring betyr at eleven/lærlingen ikke har fullført og heller ikke lenger er registrert som elev/lærling i videregående opplæring. Disse personene kan ha begynt på en annen type utdanning, valgt å reise utenlands eller gått ut av arbeidslivet.

³³ Merk at Støren sammenligner "minoritets elever" (elever med ikke-vestlig bakgrunn) med "majoritets elever" (elever uten innvandrerbakgrunn), mens vi sammenligner elever med ikke-vestlig bakgrunn med alle elever (som inkluderer så vel vestlige og ikke-vestlige innvandrerelever og elever uten innvandrerbakgrunn).

Tabell 7.6. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, etter kjønn. Alle elever og elever med ikke-vestlig bakgrunn, i hele landet og i Drammen. Absolutte tall og prosent

		Alle elever						Elever med ikke-vestlig bakgrunn					
		Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normalt tid	Fullført på mer enn normalt tid	Fortsatt i videregående skole	Avbrutt videregående	Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normalt tid	Fullført på mer enn normalt tid	Fortsatt i videregående skole	Avbrutt videregående
Hele landet	Begge kjønn	51 950	100	56	11	6	26	3 137	100	43	12	6	39
	Menn	26 495	100	49	13	7	31	1 639	100	36	11	7	46
	Kvinner	25 455	100	64	10	5	21	1 498	100	51	12	5	31
Drammen	Begge kjønn	592	100	60	9	4	27	99	100	55	8	7	30
	Menn	313	100	53	10	5	32	49	100	51	6	8	35
	Kvinner	279	100	68	9	2	21	50	100	58	10	6	26

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.7. Elever som har bestått og fullført studiekompetanse våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	
Hele landet	Begge kjønn	34 306	100	37	19	45	2 113	100	49	14	37
	Menn	14 130	100	32	15	53	952	100	45	15	40
	Kvinner	20 176	100	40	21	39	1 161	100	52	13	35
Drammen	Begge kjønn	464	100	35	16	49	70	100	56	11	33
	Menn	183	100	27	13	60	28	100	39	11	50
	Kvinner	281	100	41	17	42	42	100	67	12	21

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Lavere deltakelse i høyere utdanning enn landsgjennomsnittet

Hovedbildet i landet som helhet, og i Drammen, er at etterkommerne tar høyere utdanning i omtrent like stor grad som befolkningen i alt, mens førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse enn disse gruppene. Videre tar kvinner høyere utdanning i lang større grad enn menn, og dette gjelder både for dem med og uten innvandrerbakgrunn.

Andelen blant dem i aldersgruppen 19-24 år som er bosatt i Drammen og tar høyere utdanning er noe lavere for både befolkningen i alt og innvandrerbefolkningen om vi sammenligner med landsgjennomsnittet (se tabell 7.8). Men som i resten av landet, tar etterkommerne høyere utdanning i nær like stor grad som befolkningen i alt. De største forskjellene finner vi mellom kjønnene og fra en generasjon til den neste.

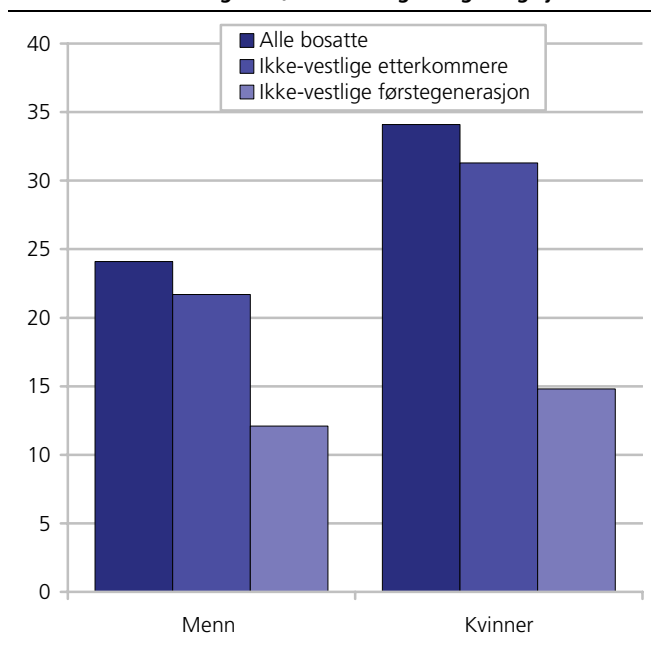
Blant kvinnelige ikke-vestlige etterkommere bosatt i Drammen tar 3 av 10 høyere utdanning. Andelen er noe lavere for menn, her tar litt mer enn 2 av 10 høyere utdanning.

Det er stor forskjell mellom førstegenerasjon og etterkommere, blant førstegenerasjon er andelen som tar høyere utdanning 14 prosent og her er det lite som skiller mellom kjønnene (figur 7.12).

Merk at vi her vil miste alle som opprinnelig "er fra" Drammen, men som melder flytting til kommunen hvor

de studerer. Tallene for Drammen vil derfor gjelde alle i aldersgruppen 19-24 som er registrert bosatt i Drammen, og her har vi ikke tall på hvor de studerer.

Figur 7.12. Bosatte 19-24 år i Drammen etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7.8. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
Førstegenerasjon											
Hele landet	Begge kjønn	330 115	100	31	16	54	24 396	100	18	17	65
	Menn	168 058	100	25	25	58	11 449	100	16	20	64
	Kvinner	162 057	100	37	14	50	12 947	100	20	14	66
Etterkommere											
Hele landet	Begge kjønn						4 770	100	33	14	54
	Menn						2 480	100	29	15	56
	Kvinner						2 290	100	37	13	50
Førstegenerasjon											
Drammen	Begge kjønn	4 177	100	29	13	58	666	100	14	13	73
	Menn	2 081	100	24	15	61	307	100	12	17	71
	Kvinner	2 096	100	34	11	55	359	100	15	10	75
Etterkommere											
Drammen	Begge kjønn						296	100	26	16	58
	Menn						152	100	22	15	63
	Kvinner						144	100	31	17	52

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

7.3. Arbeid

Vi skal i det følgende beskrive innvandrerne på arbeidsmarkedet, deres sysselsetting, arbeidsledighetsnivå, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjon, ettersom det er for få etterkommere til at vi kan gi tall for dem for Drammen. Olsen (2006) har imidlertid gjort studier av etterkommernes sysselsettingsnivå for hele landet under ett. Han finner at etterkommerne ligner mer på dem uten innvandringsbakgrunn enn førstegenerasjon når det gjelder sysselsetting.

Hovedfunn i denne delen er:

- 50 prosent av alle ikke-vestlige førstegenerasjonssinnvandrere bosatt i Drammen var i arbeid per 4. kvartal 2005, mot 67 prosent av alle bosatte i kommunen (16-74 år).
- Kjønnforskjellene i sysselsetting blant innvandrere er store i Drammen. 42 prosent av ikke-vestlige innvandrerkvinner var sysselsatt per 4. kvartal 2005, mot 59 prosent av mennene.
- Forskjellene i sysselsetting mellom ikke-vestlige innvandrere og alle bosatte i Drammen er ikke større for de yngre aldersgruppene enn for de eldre.
- Innvandrere er overrepresentert i hotell- og restaurantnæringen.
- 5,3 prosent av ikke-vestlige innvandremenn i Drammen er selvstendig næringsdrivende, dette er like høyt som for alle menn bosatt i Drammen.
- Det var 2,5 ganger så sannsynlig blant ikke-vestlige innvandrere i Drammen å være arbeidsledig eller på tiltak sammenlignet med befolkningen i alt.

Svært stor forskjell mellom kvinner og menn

Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonssinnvandrere i Drammen er klart lavere enn blant den øvrige befolkningen (se tabell 7.9 og figur 7.13). 50

prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i alderen 16-74 år er sysselsatt, mot 69 prosent av de vestlige innvandrerne og 67 prosent i hele befolkningen i Drammen. Forskjellene i sysselsetting blant ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i alt er i realiteten større enn vist her, siden innvandrerne er relativt flere i de unge og mest yrkesaktive aldersgruppene enn befolkningens gjennomsnitt.

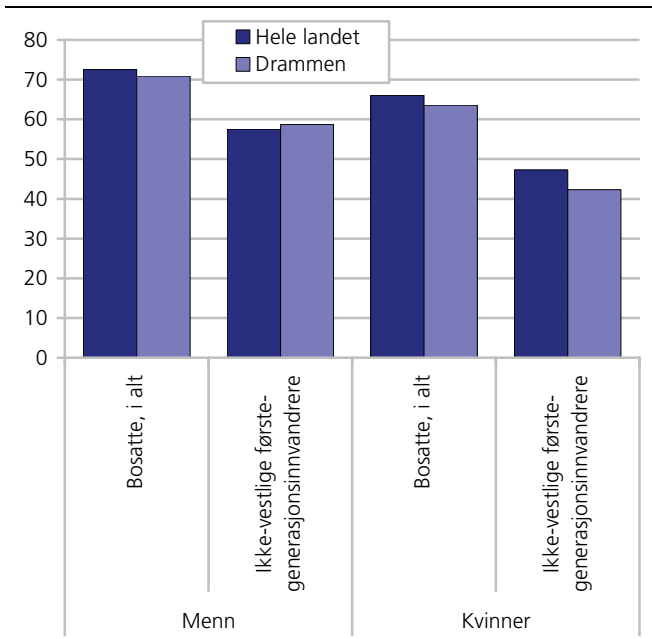
Arbeidsdeltakelsen blant ikke-vestlige kvinner i Drammen er særlig lav. 42 prosent av kvinnene er sysselsatt, mot 59 prosent av mennene. Det er altså 16 prosentpoeng flere ikke-vestlige menn enn ikke-vestlige kvinner som er sysselsatt. Blant de 12 kommunene med flest ikke-vestlige innvandrere, er det bare i Skedsmo at kjønnforskjellen i sysselsetting er større (18 prosent). Den store kjønnforskjellen har nok også en sammenheng med hvilke innvandrergrupper som finnes i Drammen.

Tabell 7.9. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005

	Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet				
Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	159 260	69,7	73,5	65,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Drammen				
Befolkningen i alt	28 084	67,2	70,9	63,6
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	762	69,4	75,4	63,1
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	2 708	50,3	58,7	42,3

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 7.13. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005



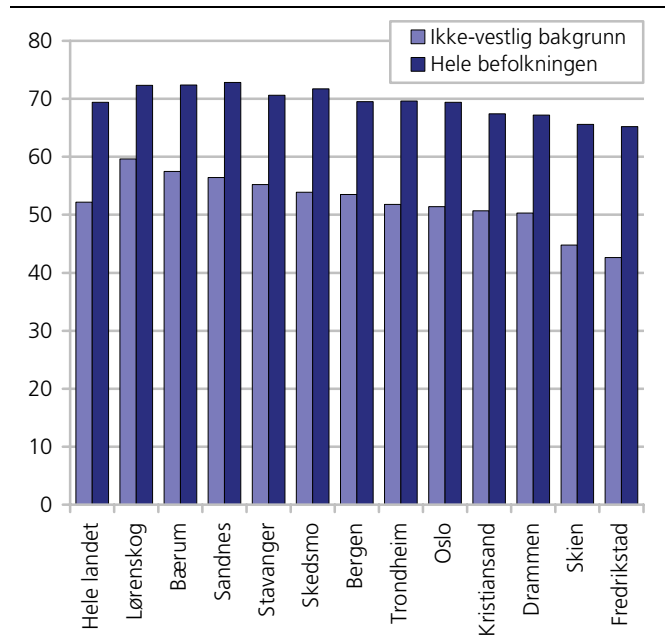
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Sammenlignet med landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrerkvinner, er sysselsettingen blant de ikke-vestlige kvinnene i Drammen noe lavere. Ikke-vestlige menn bosatt i Drammen ligger imidlertid 1,2 prosentpoeng over landsgjennomsnittet for ikke-vestlige menn.

Lav sysselsetting i Drammen i forhold til i andre kommuner

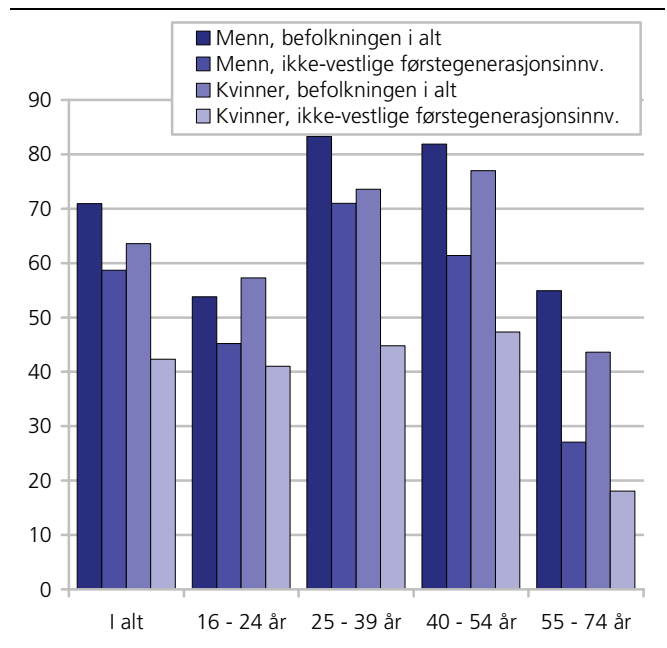
Som figur 7.14 viser, ligger Drammen relativt lavt om vi rangerer kommunene i denne rapporten etter sysselsettingsnivået blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Bare Fredrikstad og Skien har lavere sysselsetting i denne gruppa. Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at mye av variasjonene i sysselsetting kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre når det gjelder landbakgrunn. Kommuner hvor for eksempel en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med kort botid (for eksempel Somalia eller Irak) vil ha en lavere sysselsetting enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen har lengre botid, slik eksempelvis de fra Vietnam har. Det er mange grunner til at noen innvandrergrupper har en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet og andre ikke har det, og vi kan ikke gå inn på en grundigere redegjørelse i dette faktaarket. Botidens betydning for økt deltakelse i arbeidslivet har imidlertid blitt trukket fram fra flere hold, se for eksempel Blom (2004) og Østby (2004b).

Figur 7.14. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 7.15. Sysselsatte i Drammen etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005

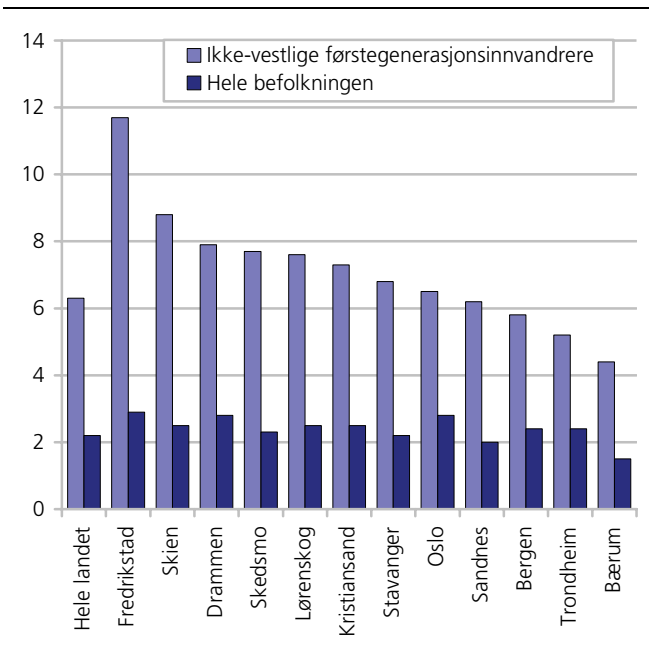


Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Ikke større forskjeller i sysselsetting blant yngre enn blant eldre

Fordeler vi befolkningen i alt og førstegenerasjonsinnvandrere etter alder, ser vi at det er store forskjeller i sysselsetting mellom befolkningen i alt i Drammen og den ikke-vestlige befolkningen, både blant kvinner og menn (figur 7.15). Det er imidlertid ikke slik at forskjellene er nevneverdig større for de yngre aldersgruppene enn for de eldre.

Figur 7.16. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Blant mennene er den største forskjellen i sysselsetting i den eldste gruppa (55-74 år), hvor det er 28 prosentpoeng flere sysselsatte blant alle menn enn blant de ikke-vestlige mennene. Sistnevnte utgjør imidlertid ei lita gruppe på bare 84 menn, og i små grupper gjør små endringer i tallene store utslag i andelene. Blant kvinnene er det omtrent like store forskjeller i sysselsetting i aldersgruppene 25-39 år og 40-54 år, hvor det er henholdsvis 29 og 30 prosentpoeng større sysselsetting blant alle kvinner i Drammen enn blant de ikke-vestlige kvinnene.

9,3 prosent ledige eller på tiltak

Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i langt større grad registrert arbeidsledige eller på arbeidsmarkedtiltak enn vestlige innvandrere og befolkningen i alt. Per 4. kvartal 2005, var det 3 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlige innvandrer i Drammen var arbeidsledig eller på tiltak enn at en i befolkningen i alt var det. 7,9 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere bosatt i Drammen var arbeidsledige i 4. kvartal 2005, og 1,4 prosent var på tiltak, mot henholdsvis 2,8 og 0,4 prosent blant alle bosatte i kommunen (i alderen 16-74 år).

Ikke-vestlige innvandrerkvinner og -menn var registrert arbeidsledige eller på tiltak i omtrent samme grad (9,4 prosent av mennene og 9,3 prosent av kvinnene). Når vi tidligere så at det var store forskjeller i sysselsetting mellom kvinner og menn, tyder dette på at det er mange ikke-vestlige innvandrerkvinner er helt utenfor arbeidslivet i den forstand at de verken er selvstendig næringsdrivende, sysselsatt eller registrert arbeidssøkende.

Figur 7.16 viser at blant kommunene vi ser på i denne rapporten, er det bare i Fredrikstad og Skien at arbeidsledigheten blant ikke-vestlige innvandrere er høyere enn i Drammen. Det var de samme kommunene hvor sysselsettingen var lavere enn i Drammen. Tallene viser registrert arbeidsledighet, og fanger ikke opp de som er uten arbeid men som ikke melder seg som arbeidssøkende.

Overrepresentert i hotell- og restaurantnæringen

Figur 7.17 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere bosatt i Drammen kommune arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt i kommunen. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen i forhold til alle som bor i Drammen, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

Figuren viser at det er nær 3 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerer i Drammen arbeider i primærnæringene eller hotell- og restaurantbransjen enn at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i hotell- og restaurantbransjen, mens det vanlige er at ikke-vestlige innvandrere er *underrepresentert* i primærnæringene.

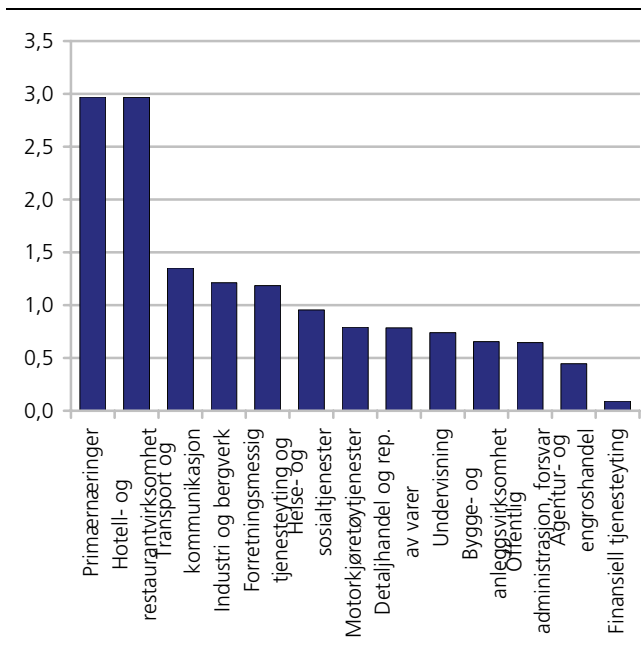
Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder: *Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift*: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet. *Motorkjøretøytjenester*: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner. *Finansiell tjenesteyting*: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning). *Transport og kommunikasjon*: Her finner vi blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Tabell 7.10. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Alle		Førstegenerasjons-		Alle bosatte		Førstegenerasjons-	
		bosatte	innvandrere i alt	Vestlig	Ikke-vestlig	bosatte	innvandrere i alt	Vestlig	Ikke-vestlig
Hele landet	I alt	166 000	11011	4967	6044	5	4	6	3,1
	Menn	120 282	7186	3167	4019	7,2	5,3	7,4	4,3
	Kvinner	45 718	3825	1800	2025	2,8	2,7	4,4	2
Drammen	I alt	1 468	222	49	173	3,5	3,4	4,5	3,2
	Menn	1 077	176	35	141	5,2	5,5	6,2	5,3
	Kvinner	391	46	14	32	1,8	1,4	2,6	1,2

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 7.17. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Drammen. 4. kvartal 2005

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Ikke-vestlige innvandrere er klart underrepresentert i flere næringer i Drammen, som agentur- og engros-handel og finansiell tjenesteyting (som bank, forsikring). Her er knapt noen ikke-vestlige innvandrere sysselsatt. Også i andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere klart underrepresentert i disse næringene. I tillegg er det relativt få ikke-vestlige innvandrere som arbeider med offentlig administrasjon, og også dette er vanlig i resten av landet.

3,2 prosent selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det 137 selvstendig næringsdrivende førstegenerasjonsinnvandrere i Drammen i 2005, 71 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn. Som tabell 4.2. viser, var ikke-vestlige innvandrere i Drammen i noe mindre grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i kommunen (2005). Mens 3,2 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 3,5 prosent av alle bosatte i Drammen egne foretak (16-74 år). Både blant menn og kvinner er andelen som driver egne foretak mindre blant ikke-vestlige innvandrere enn blant alle bosatte. På landsbasis var det også mindre vanlig blant ikke-vestlige innvandrere enn blant befolkningen i alt å være selvstendig næringsdrivende.

Ser vi isolert på andelene for ikke-vestlige innvandrermenn finner vi at disse i litt større grad var selvstendig næringsdrivende sammenlignet med landsgjennomsnittet for denne gruppen. Se ellers Vartdal 2006 for mer om innvandrere som næringsdrivende.

7.4. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med deltakelsen på arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil også ha lavere inntekt og motta mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt.

Hovedfunn i denne delen er:

- Ikke-vestlige innvandrermenn har en medianinntekt som er 2/3 av den til befolkningen i alt i Drammen
- 7,5 prosent av alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Drammen mottok sosialhjelp i mer enn 6 måneder. Dette var en lavere andel enn landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere, men langt høyere enn for alle bosatte i Drammen
- I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år, er det i Drammen mye høyere andeler ikke-vestlige innvandrermenn og -kvinner som var uføretrygdde i 2005

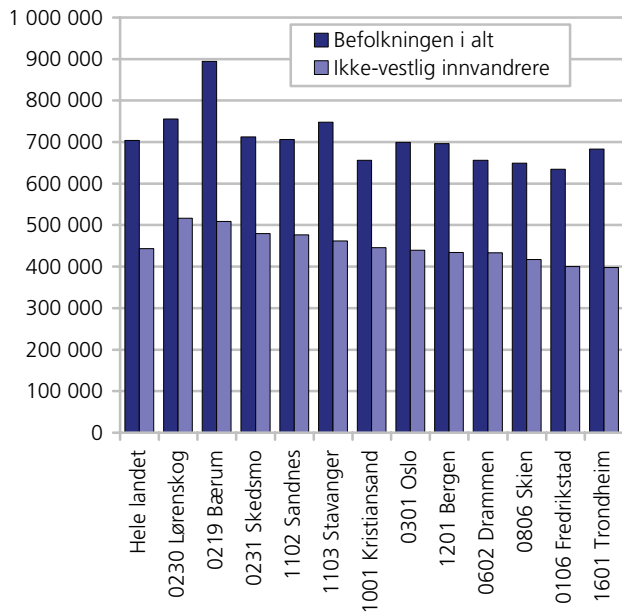
Inntekt

Det er store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og vestlige innvandrere og befolkningen i alt på den andre. Ikke-vestlige innvandrermenn³⁴ har en samlet medianinntekt³⁵ på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrermenn i alt hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på 700 000 kroner.

³⁴ Vi har her brukt tall for inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Gjennomsnitt i kroner. 2004. Denne inndelingen er valgt for å i størst mulig grad å sammenligne like grupper. For mer om dette se bl.a Pedersen 2006

³⁵ Medianinntekt er valgt for å unngå at ekstreme enkeltobservasjoner skal ha for stor vekt. Medianinntekten vil ha like mange personer med en inntekt over seg som under seg.

Figur 7.18. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004



Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

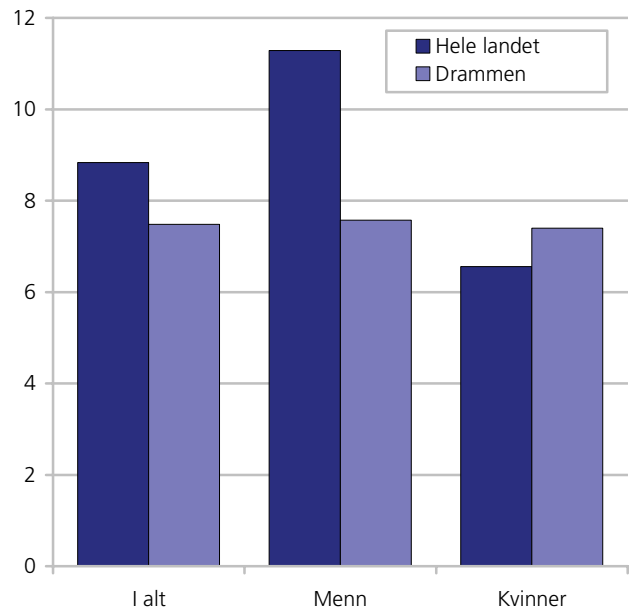
I Drammen har ikke-vestlige innvandrere en medianinntekt på 433 000 kroner, vel 10 000 lavere enn det vi finner for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis. Også målt som andel av medianinntekt av befolkningen i alt i Drammen ligger ikke-vestlige innvandrere i Drammen på samme nivå som i landet for øvrig, vel 2/3 av den samlede medianinntekten til befolkningen i alt i kommunen.

Sosialhjelp

I dette avsnittet ser vi på langtidsmottak av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år. *Langtidsmottakere* mottok sosialhjelp i 6 måneder eller mer i løpet av 2005. I forhold til landsgjennomsnittet, ligger mennene i Drammen langt lavere, mens snittet for kvinnene i Drammen ligger noe høyere enn landssnittet (figur 7.19). Langtidsmottakerne av sosialhjelp utgjorde henholdsvis 7,6 og 7,4 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsmennene og -kvinnene bosatt i Drammen kommune. Landsgjennomsnittet ligger på 11,3 prosent for ikke-vestlige innvandrermenn over 18 år og 6,6 prosent for kvinner.

I befolkningen i alt i Norge ligger andelen langtidsmottakere over 18 år langt lavere enn blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. 1,9 prosent av mennene og 1,2 prosent av kvinnene i hele befolkningen hadde i 2005 mottatt sosialhjelp i over 6 måneder. Innbyggerne i Drammen ligger noe over dette landssnittet, både blant kvinnene (1,2 prosent) og mennene (2,7 prosent).

Figur 7.19. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Som vi ser, mottar mannlige og kvinnelige ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Drammen i omtrent lik grad sosialhjelp, noe som går i mot mønsteret i de fleste landgrupper og i befolkningen i alt, hvor det er mer vanlig at menn mottar sosialhjelp enn at kvinner gjør det (Dahl m.fl. 2006). Vanligvis er sosialhjelpsmottak vanligst blant menn fordi flere enslige menn enn enslige kvinner mottar økonomisk sosialhjelp, samtidig som det er mer vanlig at menn søker om sosialhjelp på vegne av familien/paret enn at kvinner gjør det.

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønad så lenge de deltar i programmet, og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken.

Uføretrygdede

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer som har fått sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Uførepensjon gis til personer mellom 18 og 67 år. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/arbeidsevne (uføregrad).

Tilståelse av uførepensjon er en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepenge, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for

førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre du er jo større er sannsynligheten for at du er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdede - Ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl 2006).

Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd i gruppen under ett er lav.

Til slutt kan uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan bidra til en lavere uføreandel i disse gruppene (Dahl 2006).

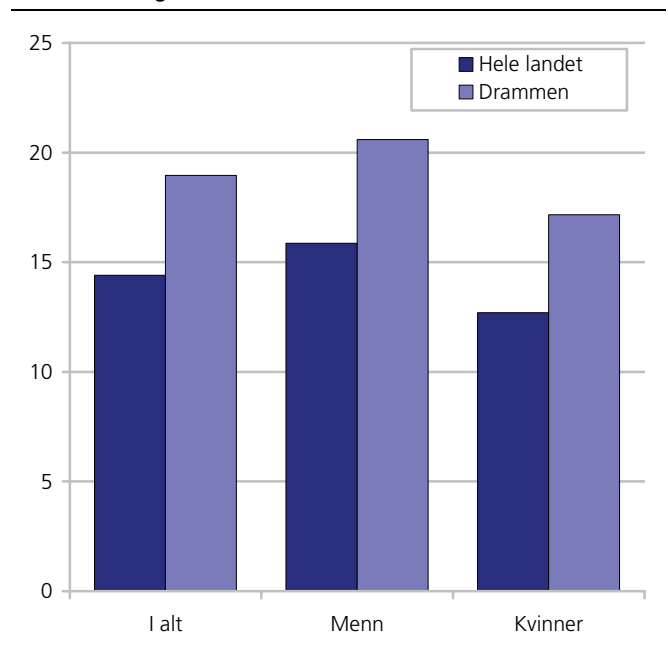
For å få mer meningsfylte sammenligninger, har vi i det følgende kun sett på aldersgruppen 40-66 år, og vi har konsentrert oss om ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere i denne alderen, er det i Drammen mye høyere andeler ikke-vestlige innvandrermenn og -kvinner som var uføretrygdede i 2005 (se figur 7.20). Det er imidlertid få ikke-vestlige innvandrere i denne alderen som er uføretrygd - 167 menn og 127 kvinner.

Andelen uføretrygdede blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrermenn var høyere enn blant alle bosatte menn i alderen 40-66 år (henholdsvis 21 prosent mot 13 prosent), men slik var det ikke blant kvinnene (17 prosent mot 19 prosent). Innad i denne aldersgruppa vil det imidlertid være langt større andeler i den yngste delen blant de ikke-vestlige enn blant hele befolkningen. Det ville trolig vært enda større andeler uføretrygdede ikke-vestlige innvandrere dersom de hadde hatt samme fordeling i aldersintervallet som befolkningen i alt.

Alderspensjon

Relativt få førstegenerasjonsinnvandrere i Drammen mottar pensjon fra folketrygden, noe som skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder (Bare 421 var over 66 år per 1.1.2006). Mens 14 prosent av alle innbyggerne i Drammen mottar alderspensjon, er andelen blant førstegenerasjonsinnvandrerne mye lavere. Noe større andeler førstegenerasjonsinnvandrerkvinner mottar alderspensjon enn menn (5,9 mot 4,3 prosent), noe som skyldes at flere kvinner enn menn har nådd pensjonsalder, i likhet med i befolkningen i alt.

Figur 7.20. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: NAV.

Vestlige innvandrere mottar i større grad alderspensjon enn ikke-vestlige innvandrere (10,6 mot 2,0 prosent), noe som igjen skyldes demografien - vestlige innvandrere i Drammen er eldre enn de ikke-vestlige innvandrerne. I hele landet mottar nær 13 prosent pensjon - likt som i Drammen. På landsbasis mottar videre 9,3 prosent av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere pensjon, mot 1,7 prosent av alle ikke-vestlige. Førstegenerasjonsinnvandrerne i Drammen ligger med andre ord også på nivå med landsgjennomsnittet når det gjelder andelen alderspensjonister.

7.5. Valgdeltakelse og representasjon

Tall for valgdeltakelse er basert på utvalgsundersøkelser og vi har ikke mange nok i utvalget til å si noe spesifikt om valgdeltakelsen til innvandrere i Drammen. Ser vi på valgdeltakelsen i Buskerud finner vi at denne i liten grad avviker fra landsgjennomsnittet. 44 prosent av innvandrerne med ikke-vestlig bakgrunn i Buskerud stemte ved stortingsvalget høsten 2005, mot 49 prosent av de ikke-vestlige på landsbasis. Blant innvandrere med tyrkisk bakgrunn som er den største gruppen i Drammen brukte (på landsbasis) 43 prosent stemmeretten.

Drammen er imidlertid interessant i nasjonal sammenheng da det er representert særlig mange ikke-vestlige innvandrere i kommunestyret. I alt sitter det 8 kommunestyrerepresentanter med ikke-vestlig bakgrunn i Drammen, noe som utgjør 16 prosent av representantene i kommunestyret. Bare Oslo av kommunene har en høyere andel med ikke-vestlig bakgrunn representert i kommunestyret. Sammenligner vi med landsgjennomsnittet finner vi at i underkant av 1

prosent av kommunestyrerepresentantene i Norge har ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Men i de største kommunene er ikke-vestlige innvandrere godt representert, slik at 44 prosent av landets ikke-vestlige innvandrere bor i en kommune der de er overrepresentert i sitt lokale kommunestyre (Aalandslid og Tronstad 2005).

8. Fakta om innvandrerbefolkningen i Skien

8.1. Demografi

- Hver 12. innbygger i Skien har innvandrerbakgrunn (8,6 prosent av befolkningen)
- Størsteparten av disse (6,9 prosent) har ikke-vestlig bakgrunn
- 3,7 prosent av innbyggerne i Skien har flyktningbakgrunn (mot 2,5 prosent på landsbasis)
- 4,3 prosent av innbyggerne i Skien er utenlandske statsborgere (mot 4,8 prosent på landsbasis)
- En tredjedel av alle førstegenerasjonsinnvandrere i Skien har bodd i Norge i mindre enn 6 år.

Innvandrerbefolkningen er her definert som personer som enten selv har innvandret til Norge og som ikke har norsk bakgrunn (også omtalt som førstegenerasjonsinnvandrere), eller som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre og som har fire utenlandsfødte besteforeldre (også omtalt som etterkommere). I dette faktaarket brukes ordet innvandrere om de som inngår i innvandrerbefolkningen.

Ved inngangen til 2006 talte Norges befolkning 4,6 millioner personer. Innvandrerbefolkningen utgjorde 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

8,6 prosent av innbyggerne i Skien har innvandrerbakgrunn og kommunen har med det en innvandrerandel som ligger omtrent på landsgjennomsnittet, men det er likevel bare 23 kommuner som har en høyere andel

innvandrere enn Skien. I absolutte tall har Skien den fjortende største innvandrerbefolkningen av kommunene i Norge.

En prosent av innvandrerbefolkningen i Norge var bosatt i Skien ved inngangen til 2006. Av de 50 800 personene som var bosatt i Skien 1. januar 2006, var 4 400 (8,6 prosent) del av innvandrerbefolkningen. 80 prosent av Skiens innvandrerbefolkning hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land..

Innvandrerens landbakgrunn er definert som enten eget fødeland for førstegenerasjonsinnvandrere eller foreldrenes fødeland for etterkommere. Har foreldrene ulikt fødeland blir morens prioritert.

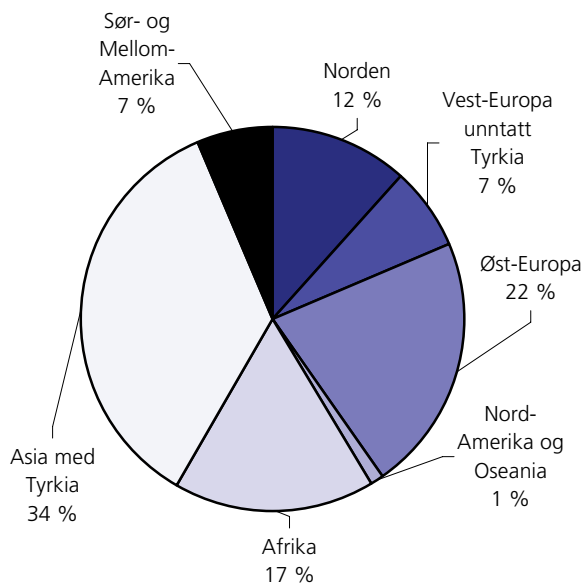
I statistikken skilles det ofte mellom ikke-vestlige og vestlige land. *Vestlige land* omfatter Vest-Europa, USA, Canada og Oseania. *Ikke-vestlige land* omfatter følgende geografiske områder: Asia med Tyrkia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa. *Øst-Europa* omfatter følgende land: Albania, Bosnia-Hercegovina, Bulgaria, Estland, Hviterussland, Kroatia, Latvia, Litauen, Makedonia, Moldova, Polen, Romania, Russland, Serbia og Montenegro, Slovakia, Slovenia, Tsjekia, Ukraina og Ungarn

Tabell 8.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Skien

	Hele landet	Prosent av folketallet i hele landet	Befolkningen i Skien	Prosent av folketallet i Skien	Prosent som bor i Skien per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100,0	50 761	100,0	1,1
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	4 371	8,6	1,1
Av dette					
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	869	1,7	0,9
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	3 502	6,9	1,2

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 8.1. Innvandrerbefolkningen i Skien fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Bakgrunn fra 117 ulike land

Innvandrerbefolkningen i Skien har bakgrunn fra 117 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse i Somalia med rundt 460 personer, eller 10,5 prosent av alle innvandrerne i kommunen. Personer med bakgrunn fra Irak og fra Serbia og Montenegro følger på andre- og tredjeplass med henholdsvis 420 og 310 personer, hvoretter Danmark, Vietnam og Iran følger, alle sammen med 230 personer hver.

Som tabell 8.1 viser, hadde Skien 1,1 prosent av landets befolkning per 1. januar 2006. 1,1 prosent av landets innvandrerbefolkning bodde også i Skien, med andre ord er innvandrerbefolkningen representert i like stor grad i Skien som i landet for øvrig.

Figur 8.1 viser landbakgrunn fordelt på verdensdeler. 40 prosent av alle personer som inngår i innvandrerbefolkningen har europeisk bakgrunn, mens 35 prosent har asiatiske bakgrunn (medregnet tyrkisk).

Knappe 17 prosent av innvandrerbefolkningen i Skien har afrikansk landbakgrunn, og 8 prosent har bakgrunn fra Amerika eller Oseania. I absolutte tall har 510 innvandrere sin opprinnelse fra andre nordiske land, 1 250 fra andre europeiske land, 730 fra Afrika, 1 540 fra Asia (inklusive Tyrkia), 60 fra Nord-Amerika og Oseania og 290 fra Mellom- og Sør-Amerika.

Relativt mange med somalisk bakgrunn i Skien

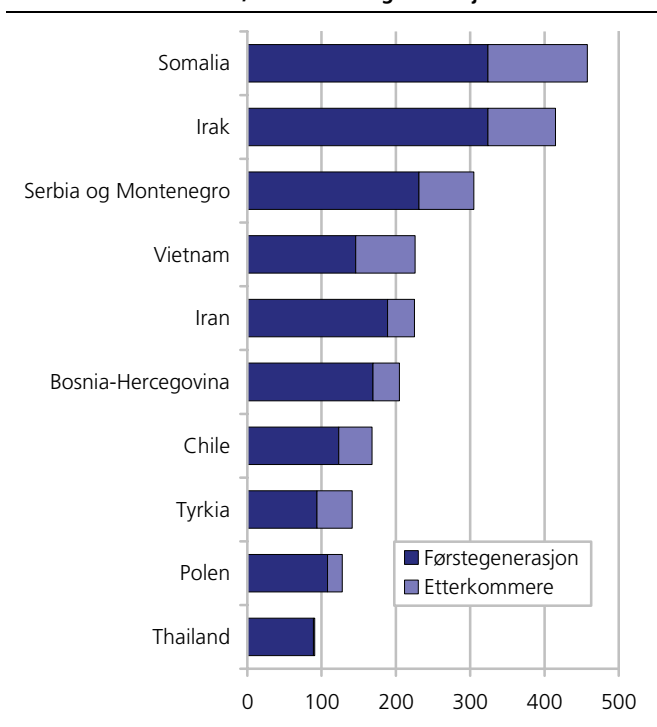
Tabell 8.2 viser at 2,5 prosent av alle med somalisk bakgrunn som bodde i Norge per 1. januar 2006, var bosatt i Skien. Av gruppene med over 100 bosatte hadde slik sett personer med bakgrunn fra Somalia den høyeste konsentrasjonen i Skien, svært tett fulgt av personer med bakgrunn fra Serbia og Montenegro og fra Chile, begge med 2,4 prosent. Tallet for *alle* i innvandrerbefolkningen ligger på 1,1 prosent, mens Skien også hadde 1,1 prosent av hele landets befolkning.

Tabell 8.2. Innvandrerbefolkningen i Skien og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Skien. 1.1.2006

Landbakgrunn	Innvandrerbefolkningen i Skien	Andel av innvandrerbefolkningen i Skien	Andel førstegenerasjonsinnvandrere i prosent	Andel etterkommere i prosent	Innvandrerbefolkningen i hele landet	Andel bosatt i Skien
I alt	4 371	100 %	81 %	19 %	386 699	1,1 %
Somalia	458	10 %	71 %	29 %	18 015	2,5 %
Irak	415	9 %	78 %	22 %	20 076	2,1 %
Serbia og Montenegro	305	7 %	76 %	24 %	12 905	2,4 %
Danmark	228	5 %	92 %	8 %	19 179	1,2 %
Vietnam	226	5 %	65 %	35 %	18 333	1,2 %
Iran	225	5 %	84 %	16 %	14 362	1,6 %
Bosnia-Hercegovina	205	5 %	82 %	18 %	14 822	1,4 %
Chile	168	4 %	73 %	27 %	7 084	2,4 %
Sverige	167	4 %	98 %	2 %	23 489	0,7 %
Tyrkia	141	3 %	67 %	33 %	14 084	1,0 %
Tyskland	141	3 %	92 %	9 %	12 900	1,1 %
Polen	128	3 %	84 %	16 %	11 864	1,1 %
Thailand	91	2 %	98 %	2 %	7 788	1,2 %
Russland	77	2 %	96 %	4 %	10 351	0,7 %
Storbritannia	67	2 %	94 %	6 %	11 031	0,6 %
Pakistan	66	2 %	61 %	39 %	27 675	0,2 %
Kroatia	65	1 %	91 %	9 %	3 015	2,2 %
Filippinene	65	1 %	88 %	12 %	8 561	0,8 %
Makedonia	58	1 %	67 %	33 %	2 904	2,0 %
Finland	53	1 %	91 %	9 %	6 434	0,8 %
Andre land	1 022	23 %	83 %	17 %	121 827	1 %

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 8.2. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke vestlig bakgrunn i Skien, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I gruppen for ikke-vestlige innvandrere med over 100 innbyggere i Skien, var konsentrasjonen *lavest* for personer med bakgrunn fra Tyrkia (1 prosent) og Polen (1,1 prosent). 1,1 prosent av personer uten innvandrerbakgrunn i hele landet var bosatt i Skien, samme prosentandel som hele Skiens folketall utgjorde av landets.

Flest etterkommere fra Somalia og Vietnam

Innvandrerbefolkningen i Skien består stort sett av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), 81 prosent, mot 83 som gjennomsnitt for Norge. Noen landgrupper har en høyere andel etterkommere.

Somalierne er den gruppen i Skien som har flest etterkommere absolutt, og de er også blant de største i forhold til gruppestørrelsen. 29 prosent av alle personer med somalisk bakgrunn i Skien, i alt 130 personer, er etterkommere. Også blant personer med bakgrunn fra Vietnam, Tyrkia og Pakistan er andelen etterkommere høy, den varierer her fra 33 til 39 prosent, men i absolutte tall er det snakk om 80 fra Vietnam, 50 fra Tyrkia og 30 fra Pakistan.

Lavest er andelen etterkommere blant personer med landbakgrunn fra Sverige (2 prosent), Russland og Brasil (4 prosent), Storbritannia (6 prosent), Danmark

(8 prosent) og Finland (9 prosent). En forklaring på dette er at mange innvandrere fra disse landene, når de får barn, får de dette med personer uten innvandrerbakgrunn, slik at barna deres ikke inngår i innvandrerbefolkningen. Botid betyr også svært mye for andel etterkommere i den enkelte gruppe. I grupper der gjennomsnittlig botid i landet er kort, er det begrenset hvor mange barn innvandrerne har rukket å få etter at de flyttet til Norge.

Store variasjoner i botid for førstegenerasjonsinnvandrere i Skien

Tabell 8.3 viser at blant gruppene med over 100 innbyggere i Skien, var det danske og tyske førstegenerasjonsinnvandrere som hadde den største andelen av personer med en botid i Norge på mer enn 25 år. 66 prosent av alle danske førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Skien hadde en botid i Norge på over 25 år (per 1. januar 2006), og 45 prosent av tyskerne. Blant de mindre gruppene var andelen pakistanere og svensker med så lang botid henholdsvis 25 og 26 prosent. Blant de svenske førstegenerasjonsinnvandrere i Skien hadde 48 prosent en botid i landet på opptil 10 år. Andelen vietnamesiske og chilenske førstegenerasjonsinnvandrere med botid opptil 10 år er med henholdsvis 12 og 15 prosent betydelig lavere enn andelen svensker (48 prosent) og tyskere (43 prosent) med så kort botid, men ikke særlig lavere enn andelen dansker, der 18 prosent hadde en botid på opptil 10 år.

En forklaring på dette er at mange vesteuropeere og skandinaver reiser hjem i større grad etter kortere opphold i Norge, enn personer som kommer hit fra fjernere strøk. Inn- og utvandringen fra europeiske land er relativt høy og fører til en utskiftning av personer fra disse landene. Mange vest- og nord-europeere, som svensker og personer fra Storbritannia, har både en relativt høy andel med lang botid og en relativt høy andel med kort botid i Norge, mens andelen personer med botid mellom 11 og 25 år er mindre.

Botiden for førstegenerasjonsinnvandrere varierer sterkt etter hvor i verden de kommer fra. 98 prosent av irakiske førstegenerasjonsinnvandrere i Skien hadde bodd i Norge i opptil 10 år, 54 prosent i opptil 5 år. Praktisk talt halvparten av alle førstegenerasjonsinnvandrere med bakgrunn i Somalia hadde bodd i Skien i opptil fem år, mens bare åtte prosent av vietnameserne og chilenerne hadde tilsvarende botid.

Generelt kan man si at vestlige innvandrere kom til Norge tidligere enn ikke-vestlige. Av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Skien har 44 prosent en botid på 26 år eller lengre – mot bare fire prosent av alle ikke-vestlige innvandrere.

Tabell 8.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Skien, etter botid i Norge. Prosent

Landbakgrunn	I alt pr. 1.1.2006	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
I alt	3 528	100,0	13,2	4,8	13,0	15,9	20,8	32,4
Somalia	324	100,0	-	-	9,6	20,4	20,7	49,4
Irak	324	100,0	0,3	-	-	1,9	44,1	53,7
Serbia og Montenegro	231	100,0	0,9	-	11,3	40,7	32,9	14,3
Danmark	209	100,0	65,6	4,8	4,8	7,2	8,6	9,1
Iran	189	100,0	-	-	34,4	19,0	13,2	33,3
Bosnia-Hercegovina	169	100,0	0,6	-	1,2	49,1	41,4	7,7
Sverige	164	100,0	25,6	9,1	6,1	11,6	20,7	26,8
Vietnam	146	100,0	-	22,6	37,7	27,4	4,1	8,2
Tyskland	129	100,0	45,0	4,7	3,9	3,1	6,2	37,2
Chile	123	100,0	17,1	8,9	56,1	2,4	7,3	8,1
Polen	108	100,0	11,1	21,3	31,5	8,3	8,3	19,4
Tyrkia	94	100,0	10,6	9,6	20,2	7,4	25,5	26,6
Thailand	89	100,0	1,1	1,1	11,2	14,6	15,7	56,2
Russland	74	100,0	2,7	1,4	-	13,5	10,8	71,6
Storbritannia	63	100,0	46,0	15,9	11,1	7,9	4,8	14,3
Kroatia	59	100,0	3,4	1,7	-	8,5	64,4	22,0
Filippinene	57	100,0	3,5	7,0	21,1	7,0	22,8	38,6
Finland	48	100,0	35,4	14,6	6,3	4,2	18,8	20,8
Pakistan	40	100,0	25,0	5,0	12,5	20,0	22,5	15,0
Makedonia	39	100,0	2,6	-	35,9	46,2	5,1	10,3
Andre land	849	100,0	13,7	4,1	9,7	13,3	17,7	41,6
I alt	3528	100,0	13,2	4,8	13,0	15,9	20,8	32,4
Vestlige land	806	100,0	44,4	7,6	6,9	7,2	13,0	20,8
Ikke-vestlige land	2722	100,0	3,9	3,9	14,8	18,4	23,1	35,8

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

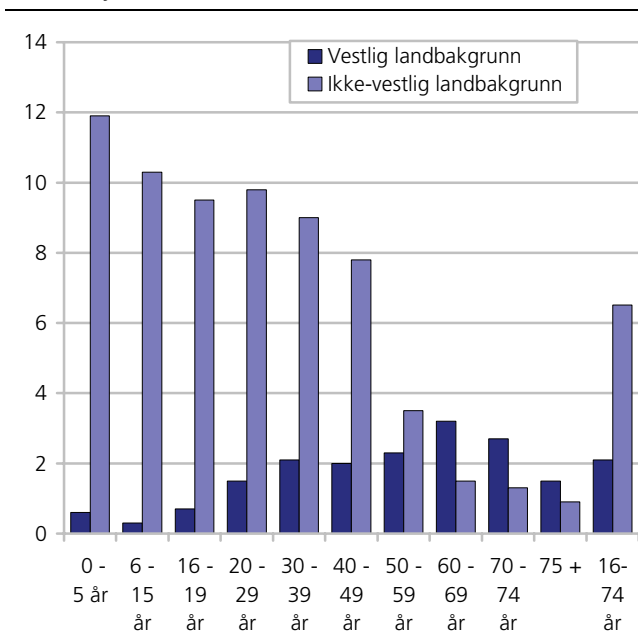
Høyest andel unge blant afrikanere og asiater

Det er flere unge i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen ellers og det er en betraktelig lavere andel eldre i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen for øvrig. På landsbasis er nær halvparten av alle innvandrere under 30 år. I befolkningen uten innvandrerbakgrunn er bare en drøy tredjedel under 30 år. Dette gjelder også for de bosatte i Skien. Innad i innvandrerbefolkningen finnes det en del forskjeller i alderssammensetning. På landsbasis har personer med bakgrunn fra Afrika høyest andel personer under 30 år, nær seks av ti befinner seg i denne aldersgruppen. Av de som har afrikansk bakgrunn og er bosatt i Skien, er andelen under 30 år på 65 prosent og dermed enda høyere enn for hele landet. Personer med asiatisk bakgrunn i Skien har en nesten like høy andel unge under 30 år som afrikanere (55 prosent), og ligger dermed på landsgjennomsnitt for sin gruppe.

Lavest andel unge av de større gruppene har personer med bakgrunn fra Vest Europa (utenom Norden). På landsnivå er andelen vesteuropeere under 30 år på 22 prosent, altså noe høyere enn i Skien hvor andelen er på 17 prosent. I landet som helhet er det personer med bakgrunn fra Nord-Amerika og Oseania som har lavest andel unge under 30, med nær 19 prosent. Denne gruppen har en like lav andel unge i Skien, nær 21 prosent, men de fleste av disse er mellom 20 og 29 år.

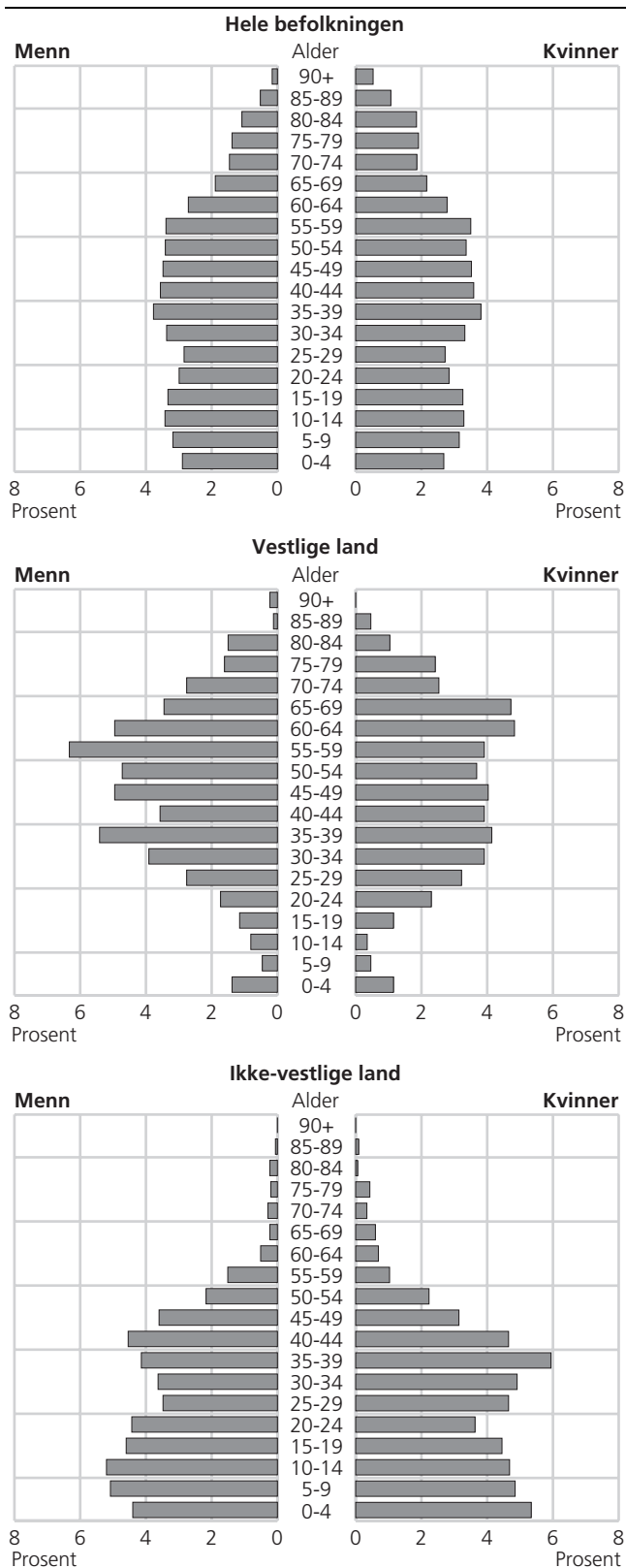
I figur 6.3 ser vi at andelen med ikke-vestlig bakgrunn er høyest for de aller yngste (0-5 år), her er andelen på 12 prosent mot 6 prosent for aldersintervallet 16-74 år.

Figur 8.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Skien, per 1. januar 2006. Prosent



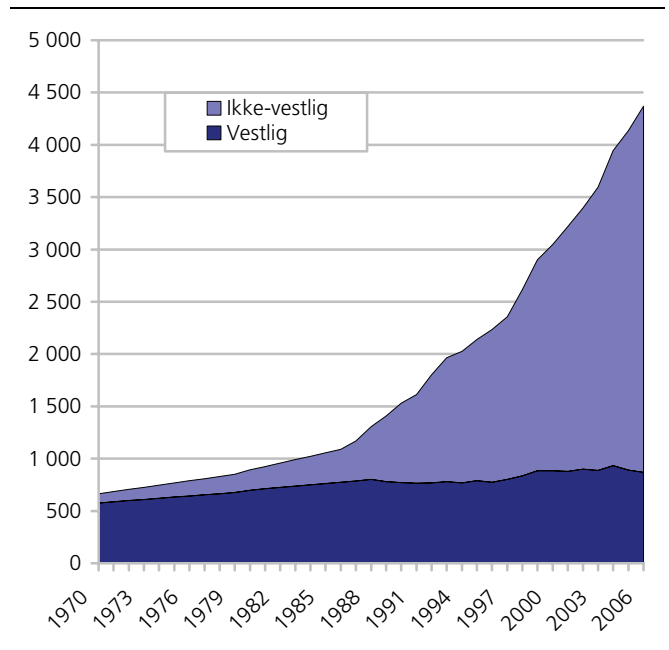
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 8.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Skien og innvandrerbefolkningen i Skien etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 8.5. Innvandrerbefolkningen i Skien med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006



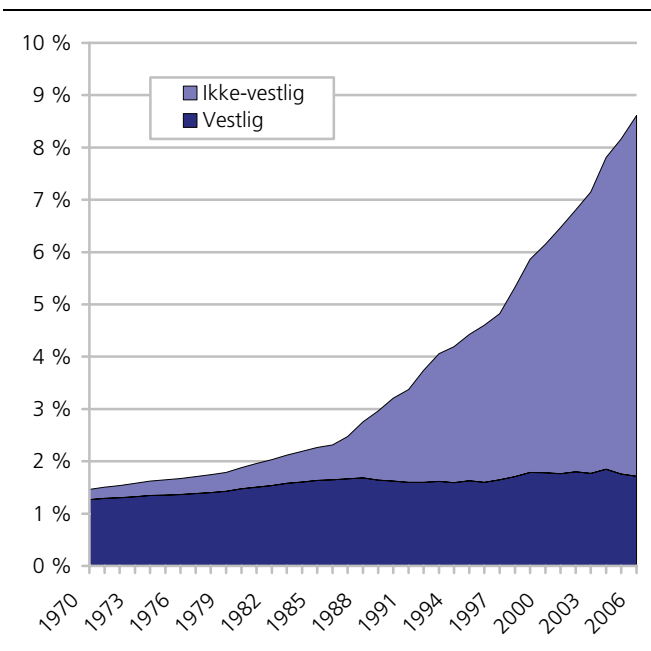
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Befolkningspyramidene viser at også i Skien er andelen unge personer størst blant personer med ikke-vestlig bakgrunn. 9,7 prosent av alle med ikke-vestlig bakgrunn er under 5 år. Tilsvarende tall for hele Skiens befolkning og for personer med vestlig innvandrerbakgrunn er henholdsvis 5,6 og 2,5 prosent. Andelen som er 24 år og yngre er høyere for den ikke-vestlige (47 prosent) enn for den vestlige innvandrerbefolkningen (11 prosent) og for befolkningen i kommunen som helhet (31 prosent). Omvendt ser man at det er betydelig færre eldre personer blant de ikke-vestlige enn blant de andre gruppene. Denne tendensen gjelder ikke bare for Skien kommune, men også for landet som helhet.

Sammenlignet med hele landet har Skien en noe høyere andel personer med ikke-vestlig bakgrunn i aldersgruppen 0 til 19 år. 39 prosent av alle ikke-vestlige er i denne aldersgruppen i Skien mot 32 prosent på landsnivå.

Innvandrerbefolkningen i Skien har forandret seg mye siden 1970. Antall vestlige innvandrere har vært rimelig konstant, mens antall ikke-vestlige innvandrere har økt fra 90 i 1970 til 3 500 i 2006. I begynnelsen av 1970 utgjorde personer med ikke-vestlig bakgrunn bare 13 prosent av alle innvandrere i Skien, mens andelen ikke-vestlige innvandrere 1. januar 2006 lå på 80 prosent.

Figur 8..6. Innvandrerbefolkningen i Skien med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Skien. 1970-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Også i forhold til hele befolkningen i Skien har andelen ikke-vestlige steget betydelig. I begynnelsen av 1970 lå andelen ikke-vestlige på 0,2 prosent av hele befolkningen, men i januar 2006 utgjorde personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn nesten 7 prosent av folkemengden i Skien. Andelen med vestlig bakgrunn har ligget på mellom 1,5 og 2 prosent.

Høyest andel kvinner blant personer med bakgrunn fra Thailand og Filippinene

Innvandrerbefolkningen i Skien består av nesten like mange menn som kvinner (rundt 100 flere kvinner enn menn). Noen grupper i innvandrerbefolkningen har imidlertid en kjønnsmessig skjev fordeling i Skien, som i resten av landet. Personer med bakgrunn fra Thailand var nesten utelukkende kvinner, 92 prosent av alle personer med thailandsk bakgrunn i Skien var kvinner, og 80 prosent av filippinerne. Tyrkere og dansker hadde det høyeste mannoverskuddet med henholdsvis 57 og 56 prosent, av de innvandrergruppene som besto av mer enn 100 personer.

Hver tjuetredje innbygger er utenlandsk statsborger

Ved inngangen av 2006 var 4,3 prosent, eller nesten 2 200 personer av alle bosatte i Skien utenlandske statsborgere. For hele landet var andelen 4,8 prosent.

Svensker, dansker, irakere og somaliere utgjorde de største gruppene av utenlandske statsborgere i Skien, med mellom 221 og 208 personer hver seg. Til sammen utgjorde disse fire gruppene 39 prosent av alle utenlandske statsborgere. Statsborgere fra Norden utgjorde til sammen en firedel av alle utenlandske statsborgere i Skien.

Personer med vietnamesisk bakgrunn har høyest andel norske statsborgere

54 prosent av innvandrerbefolkningen i Skien var norske statsborgere per 1.januar 2006. Blant personer med vietnamesisk bakgrunn var hele 94 prosent norske statsborgere. Dermed var, akkurat som i landet som helhet, vietnamesere gruppen med høyest andel norske statsborgere blant innvandrergruppene med over 100 bosatte i Skien. Den høye andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra Vietnam kan delvis forklares med et samspill mellom en lang gjennomsnittlig botid i Norge og en beskjeden innvandring de siste årene. Dessuten kan det spille en stor rolle at nesten alle vietnamesere som innvandret til Norge kom som flyktninger og at deres bånd til hjemlandet var svekket da de kom hit.

Andelen norske statsborgere var også høy for personer med bakgrunn fra Chile (78 prosent), Polen (73 prosent), Pakistan (70 prosent), Tyrkia (68 prosent) og Bosnia-Hercegovina (66 prosent). Blant de mindre gruppene skiller personer fra Libanon seg ut (93 prosent).

Av alle ikke-vestlige innvandrere var 61 prosent norske statsborgere. Andelen norske statsborgere var vesentlig lavere blant personer med vestlig bakgrunn (27 prosent). Blant vestlige innvandrere med over 50 bosatte i Skien, var det personer med bakgrunn fra Tyskland som hadde størst andel norske statsborgere (31 prosent), mens svensker hadde den laveste (13 prosent).

Personer med ikke-vestlig bakgrunn hindret flyttetap for Skien

Skien hadde en liten nettoutflytting i 2005, med 75 personer. Både personer uten innvandrerbakgrunn (norske) og de med vestlig innvandrerbakgrunn hadde netto utflytting fra kommunen. Det var kun personer med ikke-vestlig bakgrunn som hadde nettoinnflytting til kommunen, med 86 personer. Bare åtte av landets kommuner hadde større absolutt netto innflytting i 2005 av personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Nettoinnflyttingen til Skien av personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn var på 1,7 promille i 2005. I forhold til folketallet hadde en tidel av landets kommuner høyere nettoinnflytting av personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Flyktninger³⁶

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006. 1,6 prosent av disse var bosatt i Skien. I absolutte tall hadde 1 900 bosatte i Skien flyktningbakgrunn. De fleste flyktninger hadde bakgrunn fra Irak (320), Somalia (310) eller Serbia og Montenegro (210).

³⁶ For flyktninger har SSB kun tilbakegående tall til 1998 og for kommunene fra 2001. Se for øvrig: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/flyktninger/>.

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktkgrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

Antall flyktninger økte i Norge fra 84 000 i 2001 til 117 200 personer i 2006, en økning på 39,5 prosent. I Skien økte antall flyktninger med 45 prosent fra 2001 til 2006. Mens det ved inngangen av 2001 var rundt 1 300 flyktninger i kommunen, lå antall flyktninger per 1. januar 2006 på 1 880. Også andel flyktninger i forhold til folkemengden i Skien har økt tilsvarende, i 2001 utgjorde flyktningene 2,6 prosent av alle bosatte i kommunen, i 2006 var andelen 3,7 prosent. Økningen av flyktninger i forhold til folketallet i Skien var dermed på 43 prosent i løpet av disse fem årene og slik sett noe mindre enn økningen i andel flyktninger i for eksempel Oslo, der den var på 58 prosent.

På landsbasis har andelen flyktninger økt fra 1,9 prosent av folkemengden i begynnelsen av 2001 til 2,5 prosent i begynnelsen av 2006. Både i 2001 og i 2006 lå med andre ord andelen flyktninger i Skien høyere enn andelen i landet sett under ett.

En analyse av sekundærflyttinger for flyktninger som ble bosatt i Norge i perioden 2000 til 2005 viste at 78 prosent av flyktningene som ble bosatt i Skien som første bostedskommune, fortsatt bodde i kommunen etter fem år. Samtidig flyttet mange flyktninger som opprinnelig var bosatt i andre kommuner, til Skien i løpet av femårsperioden 2000-2005.

I 2000 ble en kohort på 6 700 flyktninger bosatt i Norge. 86 av disse, 1,3 prosent av alle flyktningene, ble bosatt i Skien. Per 1. januar 2005 hadde antall flyktninger i Skien (fra denne kohorten) økt med 41 personer eller 48 prosent. Av 2000-kohorten bodde fortsatt 67 (eller 78 prosent av flyktningene i kohorten) i Skien ved inngangen av 2005.

8.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående, deltakelse i videregående utdanning, og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning viser vi til Daugstad (2006) og for mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006).

I denne delen vil vi ikke bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få i relevante

aldre. I noen tilfeller er det heller ikke mulig å skille ut etterkommerne som egen gruppe. Når man tolker tall på deltakelse i utdanning, må man ha i mente at ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, særlig flyktninger, kan befinne seg andre steder i utdanningsløpet enn befolkningen ellers i tilsvarende alder, ofte på grunn av manglende utdanning ved innvandring. I våre tall for deltakelse i videregående og høyere utdanning kan derfor en del av de som er i kategorien "ikke i utdanning" befinne seg i grunnskolen.

Hovedfunn i denne delen er:

- 47 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter³⁷ går i barnehage, mot 61 prosent av alle barn bosatt i Skien (0-5 år).
- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 78 prosent kontantstøtte, mot 68 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Skien.
- 9 av 10 elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som avsluttet grunnskolen våren 2006, gikk direkte over i videregående utdanning, mot 96 prosent av alle elever i kommunen.
- Ikke-vestlige etterkommere bosatt i Skien deltar i omtrent samme grad i videregående utdanning som alle bosatte i Skien i alderen 16-18 år, mens ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse. Dette er som ellers i landet.
- Som i andre kommuner var det noe mindre vanlig å fullføre videregående innen fem år blant elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn enn det var blant alle elever og lærlinger i Skien (64 prosent mot 70 prosent).
- Hovedbildet i landet som helhet, og i Skien, er at førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse enn befolkningen i alt (17 prosent mot 29 prosent)

Liten forskjell i kontantstøttebruk mellom barn med ikke vestlig bakgrunn og barn i befolkningen i alt i Skien

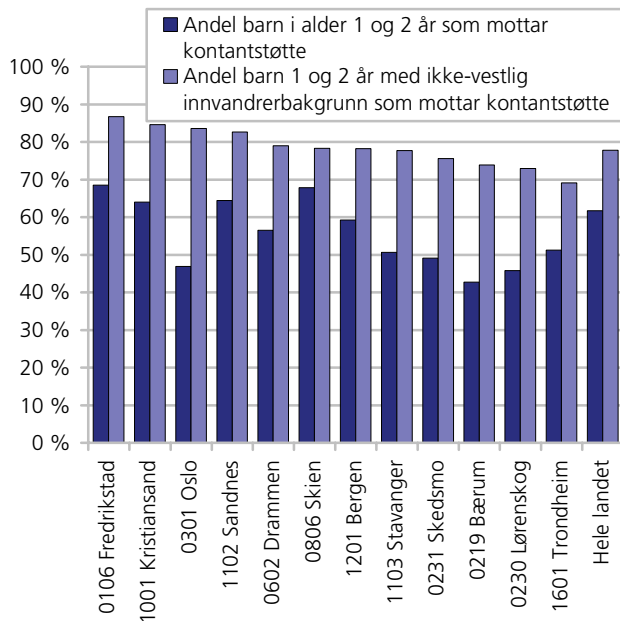
Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 47 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 61 prosent av alle bosatte i denne alderen i Skien (se figur 8.7). Av alle barn som har barnehageplass i skien utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 14 prosent.

Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi imidlertid si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant alle barn i alderen 1 og 2 år i Skien var det 68 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot

³⁷ Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrerbefolkningen. Her vises det til språklige og kulturelle minoriteter som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

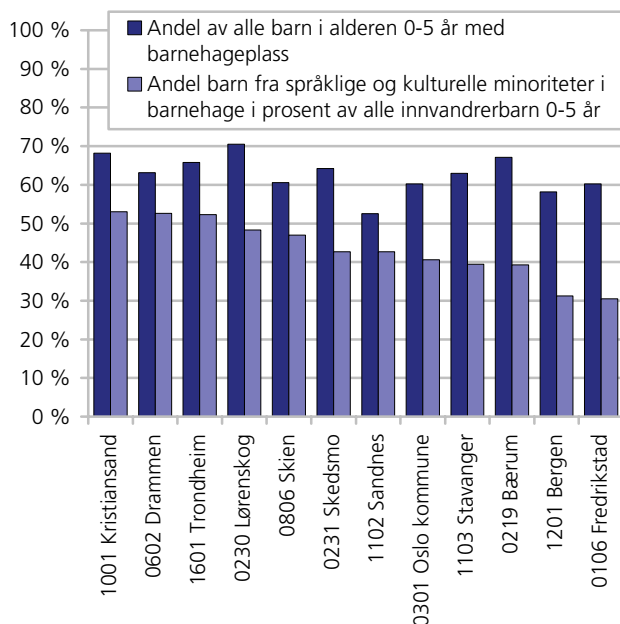
78 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 8.8). En forskjell på bare 10 prosentpoeng, den minste forskjellen vi finner blant de største innvandrerkommunene i Norge. I Oslo er forskjellen for eksempel på hele 37 prosentpoeng. Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. 12 prosent av barna i denne aldersgruppen i Skien hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Figur 8.7. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

Figur 8.8. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

9 av 10 gikk over i videregående

Av de 79 elevene med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som gikk ut av 10. klasse våren 2005, befant 70 personer seg i videregående utdanning høsten samme år. De øvrige var ikke under utdanning. Det vil si at nesten 9 av 10 gikk over i videregående utdanning, det samme som for ikke-vestlige elever på landsbasis og noe lavere enn for alle elever bosatt i Skien (96 prosent). Merk imidlertid at det var en svært liten gruppe ikke-vestlige elever i Skien som avsluttet grunnskolen denne våren. For små grupper vil små endringer i tallene vil gi nokså store utslag i prosentandelene.

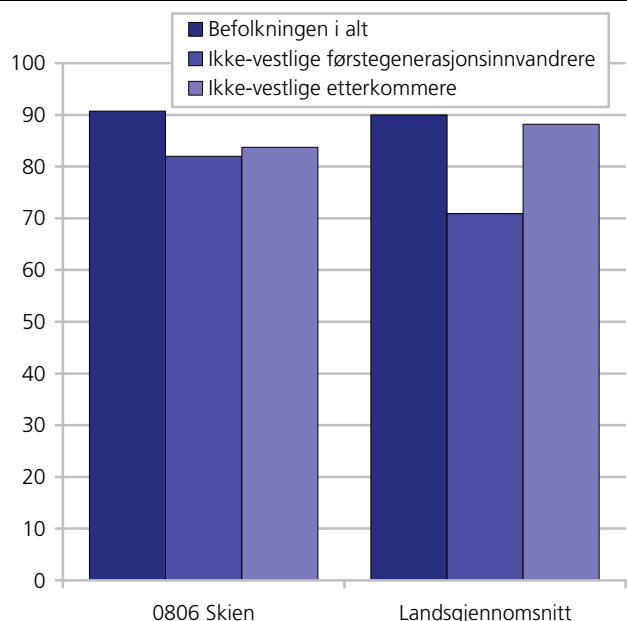
Deltakelse i videregående utdanning

Det er noe mindre vanlig blant ikke-vestlige første-generasjonsinnvandrere bosatt i Skien å delta i videregående utdanning enn blant alle bosatte i kommunen i alderen 16-18 år (82 mot 91 prosent). Deltakelsen er like høy blant de ikke-vestlige første-generasjonsjentene som blant guttene, mens blant alle bosatte i Skien er det ikke forskjell mellom kjønnene (i 2005).

Det er få ikke-vestlige etterkommere i denne alderen bosatt i Skien, bare 43 stykker. Alle disse deltar 36 (84 prosent) i videregående utdanning. Dette er relativt lavt i forhold til i andre kommuner, hvor etterkommerne er omtrent på nivå med befolkningen i alt.

På landsbasis deltar 90 prosent av alle bosatte i denne alderen, 71 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne og 88 prosent av ikke-vestlige etterkommere. Også her er det små forskjeller mellom jentene og guttene.

Figur 8.9. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Skien kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.4. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
		Førstegenerasjon									
Hele landet	I alt	330 115	100	31	16	54	24 396	100	18	17	65
	Menn	168 058	100	25	25	58	11 449	100	16	20	64
	Kvinner	162 057	100	37	14	50	12 947	100	20	14	66
		Etterkommere									
Hele landet	I alt						4 770	100	33	14	54
	Menn						2 480	100	29	15	56
	Kvinner						2 290	100	37	13	50
		Førstegenerasjon									
Skien	I alt	3 588	100	29	15	56	302	100	17	20	63
	Menn	1 812	100	24	16	60	166	100	16	22	63
	Kvinner	1 776	100	35	14	52	136	100	18	18	63

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det er var også for få ikke-vestlige innvandrere som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005 (26 personer) til å si noe sikkert om Skien bekrefter mønsteret vi finner for hele landet - at ikke-vestlige innvandrere går i mye høyere grad direkte over fra videregående til høyere utdanning.

64 prosent fullførte videregående innen 5 år

Det var bare 47 elever eller lærlinger med ikke-vestlig bakgrunn bosatt i Skien som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000. Av disse, fullførte 64 prosent videregående opplæring innen fem år, mot 70 prosent blant alle elever og lærlinger i Skien. Igjen må vi merke oss at for små grupper vil små endringer i tallene vil gi nokså store utslag i prosentandelene.

Det var 5 prosentpoeng flere blant elevene med ikke-vestlig bakgrunn som avbrøt videregående skole³⁸ enn blant alle elever og lærlinger i Skien (32 mot 27 prosent). I forhold til ikke-vestlige elever og lærlinger i hele landet, kommer de i Skien godt ut – 9 prosentpoeng flere fullførte innen fem år i Skien enn på landsbasis.

Det er var for få ikke-vestlige innvandrere som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005 (23 personer) til å si noe om hvorvidt Skien bekrefter mønsteret vi finner for hele landet - at ikke-vestlige innvandrere går i mye høyere grad direkte over fra videregående til høyere utdanning.

Overgang fra videregående utdanning til høyere utdanning

Det var i Skien bare 26 elever med ikke-vestlig bakgrunn som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005. Av disse befant 21 personer seg i annen videregående utdanning eller i høyere utdanning (høyskole eller universitet), mens fem personer ikke befant seg

under utdanning om høsten. Dette er ei for lita gruppe til at vi kan si noe sikkert om Skien bekrefter mønsteret vi finner på landsbasis - at ikke-vestlig innvandrerungdom i større grad går direkte over i høyere utdanning enn om vi ser på alle elever.

Noe lavere deltakelse i høyere utdanning

Hovedbildet i landet som helhet, og i Skien, er at førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse enn befolkningen i alt (17 prosent mot 29 prosent) (se tabell 8.4). Det generelle bildet er at kvinner tar høyere utdanning i større grad enn menn, og slik er det også blant alle i Skien i denne alderen (35 mot 24 prosent). Blant førstegenerasjonsinnvandrerne er det imidlertid bare små forskjeller mellom kjønnene. Andelen blant dem i aldersgruppen 19-24 år som er bosatt i Skien og som tar høyere utdannelse er omtrent likt som landsgjennomsnittet, både for både befolkningen i alt og for førstegenerasjonsinnvandrere

I Skien er det bare 25 etterkommere i alderen 19-24 år, for få til å si noen om deres deltakelse i høyere utdanning. Ellers i landet har etterkommerne en omtrent lik deltakelse som befolkningen i alt.

Merk at vi i disse tallene vil miste alle som opprinnelig "er fra" Skien, men som melder flytting til kommunen hvor de studerer. Tallene for Skien vil derfor gjelde alle i aldersgruppen 19-24 som er registrert bosatt i Skien, og her har vi ikke tall på hvor de studerer.

8.3. Arbeid

Vi skal i det følgende beskrive innvandrerne på arbeidsmarkedet, deres sysselsetting, arbeidsledighetsnivå, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjon, ettersom det er for få etterkommere til at vi kan gi tall for dem for Skien. Olsen (2006) har imidlertid gjort studier av etterkommerens sysselsettingsnivå for hele landet under ett. Han finner at etterkommerne ligner mer på de uten innvandringsbakgrunn enn førstegenerasjon når det gjelder sysselsetting.

³⁸ Avbrutt videregående opplæring betyr at eleven/læreren ikke har fullført og heller ikke lenger er registrert som elev/lærling i videregående opplæring. Disse personene kan ha begynt på en annen type utdanning, valgt å reise utenlands eller gått ut av arbeidslivet.

Hovedfunn i denne delen er:

- I forhold til resten av landet, er sysselsettingsnivået i Skien lavt – både blant alle bosatte i Skien (66 prosent) og blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere (45 prosent).
- Sammenlignet med de øvrige 11 kommunene med flest ikke-vestlige innvandrere ligger Skien lavt når det gjelder sysselsetting blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, bare i Fredrikstad finner vi lavere sysselsetting.
- Blant kvinner finner vi størst forskjell i aldersgruppen 25-39 år, her er 73 prosent av kvinnene i befolkningen i alt sysselsatt, mot 40 prosent av kvinnene med ikke-vestlig bakgrunn.
- Som ellers i landet, er ikke-vestlige innvandrere i Skien overrepresentert i hotell- og restaurantnæringen.
- Mens 2,5 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 3,9 prosent av alle bosatte i Skien egne foretak (16-74 år).
- Det var 3,5 ganger så sannsynlig blant de ikke-vestlige innvandrerne i Skien å være arbeidsledig som blant befolkningen i alt.

Sysselsetting. Halvparten av de ikke-vestlige i arbeid

Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Skien er klart lavere enn blant den øvrige befolkningen. 45 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i alderen 16-74 år er sysselsatt, mot 64 prosent av de vestlige innvandrerne og 66 prosent i hele befolkningen i Skien. Forskjellene i sysselsetting blant ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i alt er i realiteten større enn vist her, siden innvandrerne er relativt flere i de unge og mest yrkesaktive aldersgruppene enn befolkningens gjennomsnitt.

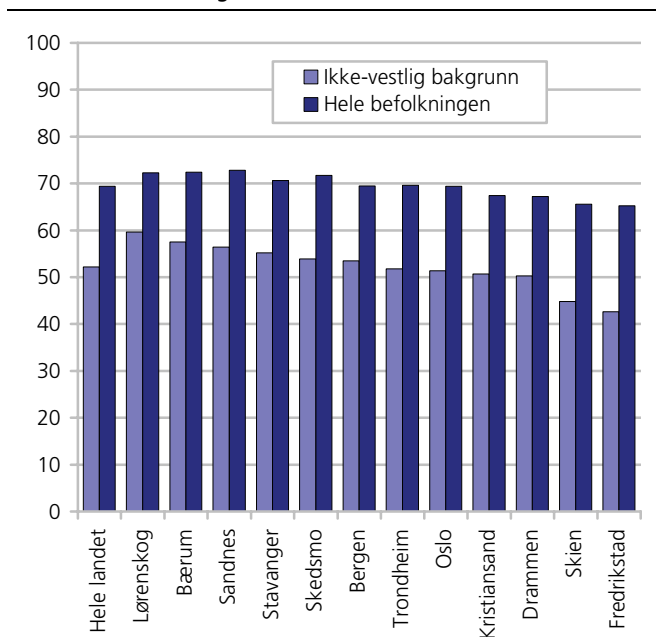
Som i befolkningen i alt, og i den vestlige gruppa, er det tydelige kjønnsforskjeller i den ikke-vestlige gruppa. Menn er i større grad sysselsatt enn kvinner (49 mot 41 prosent). Kjønnsforskjellene i Skien er imidlertid relativt små. Blant de 12 kommunene i Norge med flest ikke-vestlige innvandrere, er det bare i Kristiansand at forskjellene i sysselsetting mellom menn og kvinner er mindre.

Tabell 8.5. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005

	Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet, befolkningen i alt				
Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	159 260	69,7	73,5	65,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Skien				
Befolkningen i alt	23 845	65,6	69,5	61,8
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	455 63	5,5	69,3	57
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	1 007	44,8	49,1	40,8

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 8.10. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

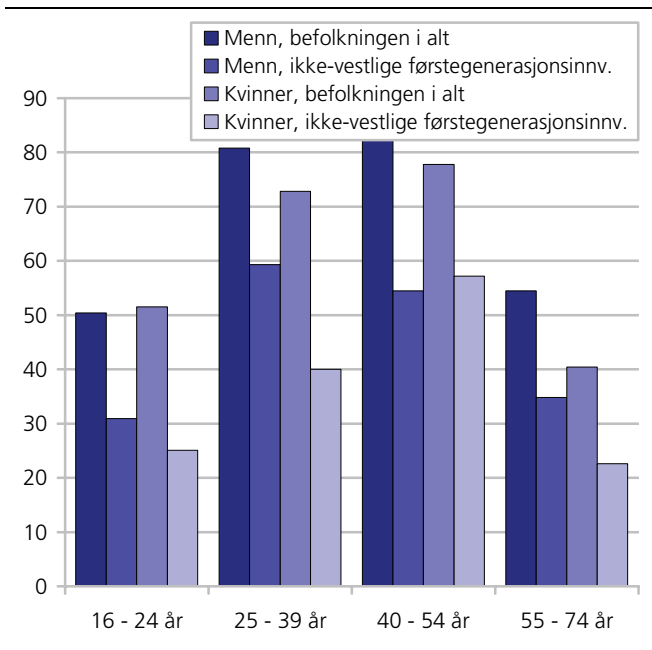
Sysselsettingsnivået i Skien er lavt i forhold til landsgjennomsnittet, både blant kvinner og menn. Dette gjelder både om vi ser på alle bosatte i kommunen, og om vi kun ser på ikke-vestlige og vestlige innvandrere. Dette ser vi også i figur 8.10, som viser hvordan Skien plasserer seg om vi rangerer kommunene i denne rapporten etter sysselsettingsnivået blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Bare Fredrikstad har lavere sysselsetting blant ikke-vestlige innvandrere. Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at mye av variasjonene i sysselsetting kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre når det gjelder landbakgrunn.

Kommuner hvor for eksempel en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med kort botid (for eksempel Somalia eller Irak) vil ha en lavere sysselsetting enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen har lengre botid, slik eksempelvis de fra Vietnam har. Det er mange grunner til at noen innvandrergupper har en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet og andre ikke har det, og vi kan ikke gå inn på en grundigere redegjørelse i dette faktaarket. Botidens betydning for økt deltakelse i arbeidslivet har imidlertid blitt trukket fram fra flere hold, se for eksempel (Blom 2004 og Østby (2004b).

Forskjeller i sysselsetting i ulike aldersgrupper

Fordeler vi befolkningen i alt og førstegenerasjonsinnvandrere etter alder, ser vi at det er store forskjeller i sysselsetting mellom befolkningen i alt i Fredrikstad og den ikke-vestlige befolkningen, både blant kvinner og menn (figur 8.11).

Figur 8.11. Sysselsatte i Skien etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: SSB Arbeidsmarkedsstatistikk.

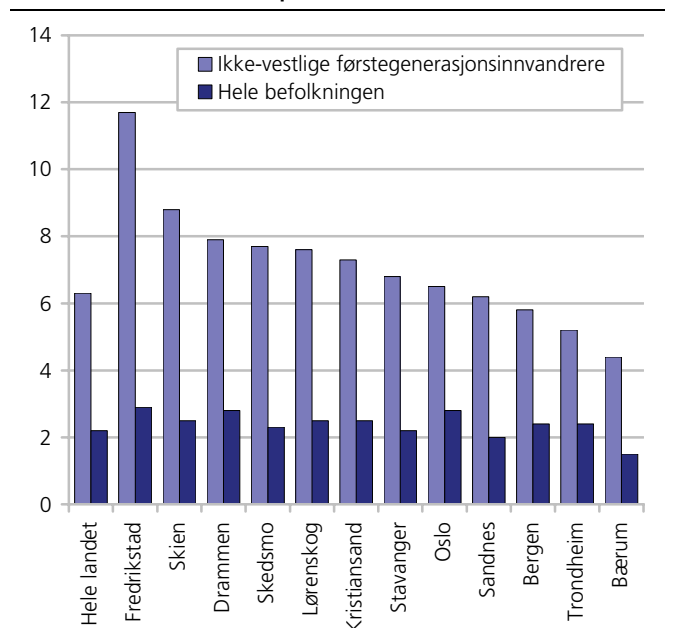
Blant menn finner vi en gjennomgående forskjell mellom befolkningen i alt og dem med ikke-vestlig bakgrunn på rundt 20 prosentpoeng. Blant kvinner finner vi størst forskjell i aldersgruppen 25-39 år, her er 73 prosent av kvinnene i befolkningen i alt sysselsatt, mot 40 prosent av kvinnene med ikke-vestlig bakgrunn.

Arbeidsledighet

Arbeidsledighetstallene er av noen nyere dato enn sysselsettingstallene, men viser stort sett det samme mønsteret: Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i langt større grad arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak enn vestlige innvandrere og befolkningen i alt. 5, 7 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere var i 2.kvartal 2006 arbeidsledige, og 1,3 prosent var på tiltak. De tilsvarende tallene var for vestlige innvandrere henholdsvis 2,1 og 0,2 prosent og for befolkningen i alt 2,4 og 0,4 prosent. Gjennomsnittet ligger også her av naturlige årsaker på landsgjennomsnittet. Det var 3,5 ganger så sannsynlig blant de ikke-vestlige innvandrerne i Skien å være arbeidsledig som blant befolkningen i alt.

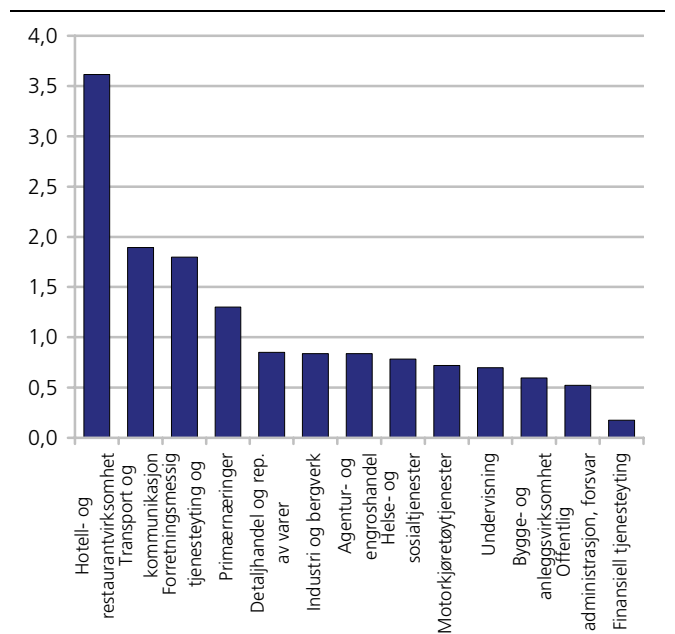
Som figur 8.12 viser, er det bare i Fredrikstad vi finner høyere arbeidsledighet blant dem med ikke-vestlig bakgrunn, når vi sammenligner de største innvandrer-kommunene i Norge. Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at noe av variasjonene i ledighet kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre blant annet når det gjelder landbakgrunn. Kommuner hvor en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med høy ledighet (for eksempel Somalia eller Irak) vil naturligvis ha en høyere ledighet enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen er eksempelvis fra Bosnia-Hercegovina, en gruppe med relativt lav ledighet.

Figur 8.12. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 8.13. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Skien. 4. kvartal 2005



Kilde: SSB Arbeidsmarkedstatistikk.

I hvilke næringer jobber de ikke-vestlige innvandrerne?

Figur 8.13 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere bosatt i Skien kommune arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt i kommunen. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen i forhold til alle som bor i Skien, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

Tabell 8.6. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Førstegenerasjonsinnvandrere i alt			Førstegenerasjonsinnvandrere i alt			Vestlig	Ikke-vestlig
		Alle bosatte			Alle bosatte				
Hele landet	I alt	166 000	11011	4967	6044	5	4	6	3,1
	Menn	120 282	7186	3167	4019	7,2	5,3	7,4	4,3
	Kvinner	45 718	3825	1800	2025	2,8	2,7	4,4	2
Skien	I alt	1 420	95	39	56	3,9	3,2	5,4	2,5
	Menn	1 018	57	21	36	5,6	4	5,6	3,4
	Kvinner	402	38	18	20	2,2	2,5	5,3	1,7

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder:

Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet.

Motorkjøretøytjenester: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner.

Finansiell tjenesteyting: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning).

Transport og kommunikasjon: Her finner vi blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Figuren viser at det er over 3,5 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Skien arbeider i hotell- og restaurantbransjen enn at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere klart overrepresentert i hotell- og restaurantbransjen. Spesielt for Skien er at andelen i 'Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift' er stor.

Ikke-vestlige innvandrere er imidlertid klart underrepresentert i flere næringer i Skien, som offentlig administrasjon og finansiell tjenesteyting (som bank, forsikring). Her er knapt noen ikke-vestlige innvandrere sysselsatt. Også i andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere klart underrepresentert i disse næringene, særlig i finansiell tjenesteyting.

Selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det 95 selvstendig næringsdrivende førstegenerasjonsinnvandrere i Skien i 2005, 56 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn (se tabell 4.2). Som tabellen viser, var ikke-vestlige innvandrere i Skien i mindre grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i kommunen (2005). Mens 2,5 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 3,9 prosent av *alle* bosatte i Skien egne foretak (16-74 år).

Både blant menn og kvinner er andelen som driver egne foretak mindre blant ikke-vestlige innvandrere enn blant alle bosatte. På landsbasis var det også mindre vanlig blant ikke-vestlige innvandrere enn blant befolkningen i alt å være selvstendig næringsdrivende. Dessuten var det mye mer vanlig for menn enn for kvinner å være selvstendig næringsdrivende, noe som også er tilfellet i alle andre kommuner. Se ellers Vartdal 2006 for mer om innvandrere i næringslivet.

8.4. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med deltakelsen på arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil også ha lavere inntekt og motta mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt. Hovedfunn i denne delen er:

- Bare i Fredrikstad og Trondheim finner vi lavere medianinntekt blant ikke-vestlige innvandrerefamilier om vi sammenligner de største innvandrerkommunene i Norge
- Sammenlignet med landsgjennomsnittet for langtidsmottak av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, ligger mennene i Skien langt høyere, mens kvinnene er omtrent på landsgjennomsnittet.
- De ikke-vestlige innvandrerne i Skien i alderen 40-66 år mottok uføretrygd i omtrent samme grad som alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i Norge.
- Det var mer vanlig med uføretrygding blant menn blant med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, mens de ikke-vestlige kvinnene ikke brukte uføretrygd i større grad.

Ikke-vestlige innvandrerefamilier med 2/3 av inntekten til befolkningen i alt i Skien

Det er store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og vestlige innvandrere og befolkningen i alt på den andre. Ikke-vestlige Innvandrerefamilier³⁹ har i en samlet medianinntekt⁴⁰ på

³⁹ Vi har her brukt tall for inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Gjennomsnitt i kroner. 2004. Denne inndelingen er valgt for å i størst mulig grad å sammenligne like grupper. For mer om dette se bl.a Pedersen 2006

⁴⁰ Medianinntekt er valgt for å unngå at ekstreme enkeltobservasjoner skal ha for stor vekt. Medianinntekten vil ha like mange personer med en inntekt over seg som under seg.

vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerfamilier i alt hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på 700 000 kroner.

I Skien har ikke-vestlige innvandrere en medianinntekt på 417 000 kroner, vel 25 000 lavere enn det vi finner for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis. Målt som andel av medianinntekt av befolkningen i alt i Skien ligger ikke-vestlige innvandrere i Skien omtrent på samme nivå som landet ellers med i underkant av 2/3 av den samlede medianinntekten til befolkningen i alt i kommunen.

Om vi ser på de 12 største innvandrerkommunene i Norge er det bare i Fredrikstad og Trondheim hvor ikke-vestlige innvandrere har lavere medianinntekt.

Noe større mottak av sosialhjelp i forhold til landsgjennomsnittet

I dette avsnittet ser vi på langtidsmottak av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år. *Langtidsmottakere* mottar sosialhjelp i 6 måneder eller mer i løpet av året. I forhold til landsgjennomsnittet, ligger mennene i Skien langt høyere, mens snittet for kvinnene i Skien ligger noe høyere enn landssnittet. Langtidsmottakerne av sosialhjelp utgjorde henholdsvis 20 og 7 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjons mennene og -kvinnene bosatt i Skien kommune. Landsgjennomsnittet ligger på 11,3 prosent for ikke-vestlige innvandrer menn over 18 år og 6,6 prosent for kvinner.

I befolkningen i alt ligger andelen langtidsmottakere over 18 år langt lavere enn blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. 1,9 prosent av mennene og 1,2 prosent av kvinnene i hele befolkningen hadde i 2005 mottatt sosialhjelp i over 6 måneder. Hele befolkningen i Skien ligger, i likhet med kommunens ikke-vestlige innvandrere, over dette landssnittet når det gjelder langtidsmottak av sosialhjelp.

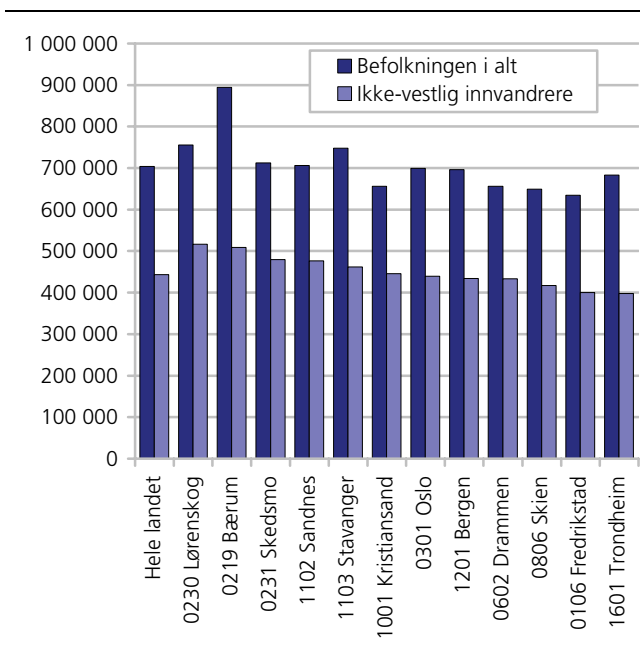
Som vi ser, mottar menn i større grad sosialhjelp enn kvinner, et mønster som går igjen i de fleste land-grupper og i befolkningen i alt (Dahl m.fl. 2006). Flere enslige menn enn enslige kvinner mottar økonomisk sosialhjelp, samtidig som det er mer vanlig at menn søker om sosialhjelp på vegne av familien/paret enn at kvinner gjør det.

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønad så lenge de deltar i programmet, og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken.

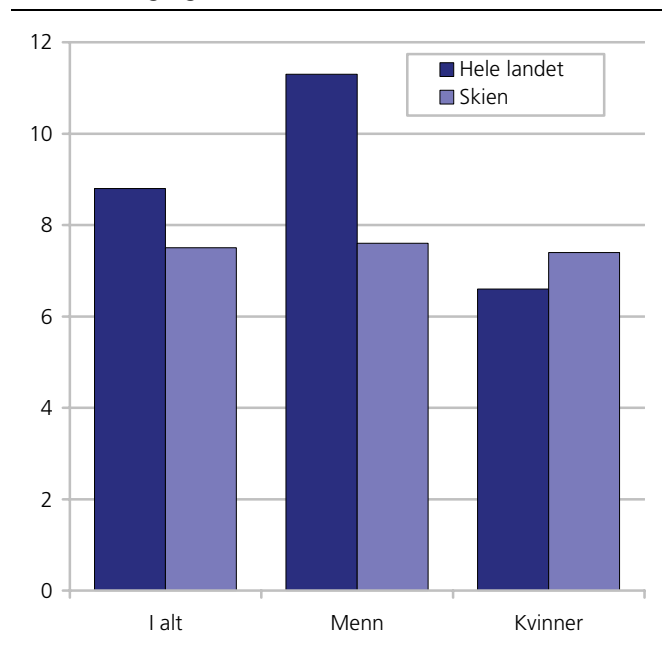
Uføretrygdede

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer som har fått sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Uførepensjon gis til personer mellom 18 og 67 år. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/arbeidsevne (uføregrad).

Figur 8.14. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004



Figur 8.15. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. Prosent. 2005



Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tilståelse av uførepensjon en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepenger, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre du er jo større er sannsynligheten for at du er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdede - Ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl 2006).

Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd i gruppen under ett er lav.

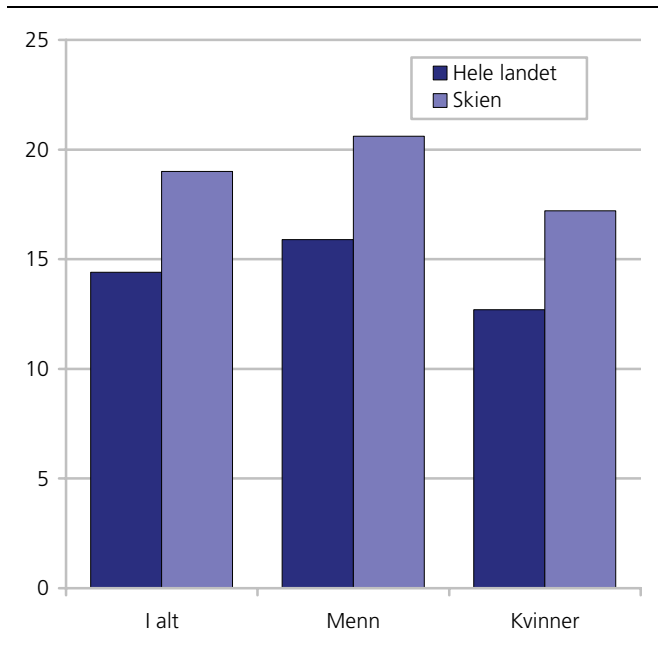
Til slutt kan uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl 2006).

I alt mottar 186 førstegenerasjonsinnvandrere i Skien uføretrygd (18-66 år), 93 av disse er ikke-vestlige. For å få mer meningsfulle sammenligninger, har vi i det følgende kun sett på aldersgruppen 40-66 år, og vi har konsentrert oss om ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Som figur 5.3. viser, er mottaket av uføretrygd blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Skien (40-66 år) omtrent likt landsgjennomsnittet for denne gruppen. Det er imidlertid i Skien få ikke-vestlige innvandrere i denne alderen som er uføretrygd - 52 menn og 31 kvinner.

Andelen uføretrygdede er noe høyere blant ikke-vestlige innvandremenn i Skien sammenlignet med alle bosatte menn i alderen 40-66 år i Skien (17 mot 15 prosent), mens andelen blant de ikke-vestlige kvinnene var langt lavere enn blant alle kvinner i kommunen (12 mot 23 prosent). På landsbasis var tilsvarende tall i denne aldersgruppa 14 prosent blant mennene og 20 prosent blant kvinnene.

Innad i aldersgruppa 40-66 år vil det imidlertid være langt større andeler i den yngste delen blant de ikke-vestlige enn blant hele befolkningen. Det ville trolig vært enda større andeler uføretrygdede ikke-vestlige innvandrere dersom de hadde hatt samme fordeling innenfor dette aldersintervallet som befolkningen i alt.

Figur 8.15. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: NAV.

Alderspensjon

Relativt få førstegenerasjonsinnvandrere i Skien mottar pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder (Bare 225 var over 66 år per 1.1.2006). Mens 14,0 prosent av alle innbyggerne i Skien mottar alderspensjon, er andelen blant kommunens førstegenerasjonsinnvandrere mye lavere. I motsetning til de fleste andre kommuner, er det omtrent like store andeler førstegenerasjons innvandrerkvinner og - menn som mottar alderspensjon (5,8 og 5,3 prosent), noe som skyldes at kjønnsfordelingen blant de eldre innvandrere i Skien er jevnere enn i mange andre kommuner. Vestlige innvandrere mottar i større grad alderspensjon enn ikke-vestlige innvandrere (10,6 mot 2,0 prosent), noe som igjen skyldes demografien - vestlige innvandrere i Skien er eldre enn de ikke-vestlige innvandrere. I hele landet mottar nær 13 prosent av innbyggerne pensjon - omtrent som i Skien. På landsbasis mottar videre 9,3 prosent av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere pensjon, mot 1,7 prosent av alle ikke-vestlige. Førstegenerasjonsinnvandrere i Skien ligger med andre ord på nivå med landsgjennomsnittet når det gjelder andelen alderspensjonister.

9. Fakta om innvandrerbefolkningen i Kristiansand

9.1. Demografi

- Hver tiende innbygger i Kristiansand har innvandrerbakgrunn (10,4 prosent av befolkningen)
- Størsteparten av disse (8,2 prosent) har ikke-vestlig bakgrunn
- 4,7 prosent av innbyggerne i Kristiansand har flyktningsbakgrunn (mot 2,5 prosent på landsbasis)
- 5,1 prosent av innbyggerne i Kristiansand er utenlandske statsborgere (mot 4,8 prosent på landsbasis)
- En tredjedel av alle førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand har bodd i Norge i mindre enn 6 år.

Innvandrerbefolkningen er her definert som personer som enten selv har innvandret til Norge og som ikke har norsk bakgrunn (også omtalt som førstegenerasjonsinnvandrere), eller som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre og som har fire utenlandsfødte besteforeldre (også omtalt som etterkommere). I dette faktaarket brukes ordet innvandrere om de som inngår i innvandrerbefolkningen.

Ved inngangen til 2006 talte Norges befolkning 4,6 millioner personer. Innvandrerbefolkningen utgjorde 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

10,4 prosent av innbyggerne i Kristiansand har innvandrerbakgrunn, en innvandrerandel som ligger litt over landsgjennomsnittet. Målt i absolutte tall er

kommunen den syvende største innvandrerkommunen i Norge.

2,1 prosent av innvandrerbefolkningen i Norge var bosatt i Kristiansand ved inngangen til 2006. Av de 76 900 personene som var bosatt i Kristiansand 1. januar 2006, var 8 020 del av innvandrerbefolkningen. 78,5 prosent av Kristiansand innvandrerbefolkning hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land.

Innvandrerens landbakgrunn er definert som enten eget fødeland for førstegenerasjonsinnvandrere eller foreldrenes fødeland for etterkommere. Har foreldrene ulikt fødeland blir morens prioritert.

I statistikken skilles det ofte mellom ikke-vestlige og vestlige land. *Vestlige land* omfatter Vest-Europa, USA, Canada og Oseania. *Ikke-vestlige land* omfatter følgende geografiske områder: Asia med Tyrkia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa. *Øst-Europa* omfatter følgende land: Albania, Bosnia-Hercegovina, Bulgaria, Estland, Hviterussland, Kroatia, Latvia, Litauen, Makedonia, Moldova, Polen, Romania, Russland, Serbia og Montenegro, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia, Ukraina og Ungarn

Tabell 9.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Kristiansand

	Hele landet	Prosent av folketallet i hele landet	Befolkningen i Kristiansand	Prosent av folketallet i Kristiansand	Prosent som bor i Kristiansand per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100,0	76 917	100,0	1,7
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	8 016	10,4	2,1
Av dette					
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	1 721	2,2	1,7
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	6 295	8,2	2,2

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.2. Innvandrerbefolkningen i Kristiansand og hele landet, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Kristiansand. 1.1.2006

Landbakgrunn	Innvandrerbefolkningen i Kristiansand	Andel av innvandrerbefolkningen i Kristiansand	Andel første generasjonsinnvandrere i prosent	Andel etterkommere i prosent	Innvandrerbefolkningen i hele landet	Andel bosatt i Kristiansand
I alt	8 016	100 %	83 %	17 %	386 699	2,1 %
Vietnam	873	11 %	64 %	36 %	18 333	4,8 %
Chile	635	8 %	77 %	23 %	7 084	9,0 %
Serbia og Montenegro	550	7 %	79 %	21 %	12 905	4,3 %
Danmark	499	6 %	91 %	9 %	19 179	2,6 %
Irak	467	6 %	85 %	15 %	20 076	2,3 %
Bosnia-Hercegovina	455	6 %	87 %	13 %	14 822	3,1 %
Iran	272	3 %	86 %	14 %	14 362	1,9 %
Russland	261	3 %	97 %	3 %	10 351	2,5 %
Pakistan	235	3 %	55 %	45 %	27 675	0,8 %
Tyskland	233	3 %	93 %	7 %	12 900	1,8 %
Storbritannia	210	3 %	96 %	4 %	11 031	1,9 %
Sverige	208	3 %	98 %	2 %	23 489	0,9 %
USA	207	3 %	95 %	5 %	6 884	3,0 %
Somalia	199	2 %	77 %	23 %	18 015	1,1 %
Tyrkia	168	2 %	72 %	28 %	14 084	1,2 %
Polen	155	2 %	88 %	12 %	11 864	1,3 %
Libanon	129	2 %	70 %	30 %	2 024	6,4 %
Afghanistan	122	2 %	91 %	9 %	6 539	1,9 %
Kroatia	117	1 %	91 %	9 %	3 015	3,9 %
Thailand	113	1 %	95 %	5 %	7 788	1,5 %
Andre land	1 908	24 %	86 %	14 %	124 279	1,5 %

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Bakgrunn fra 131 ulike land

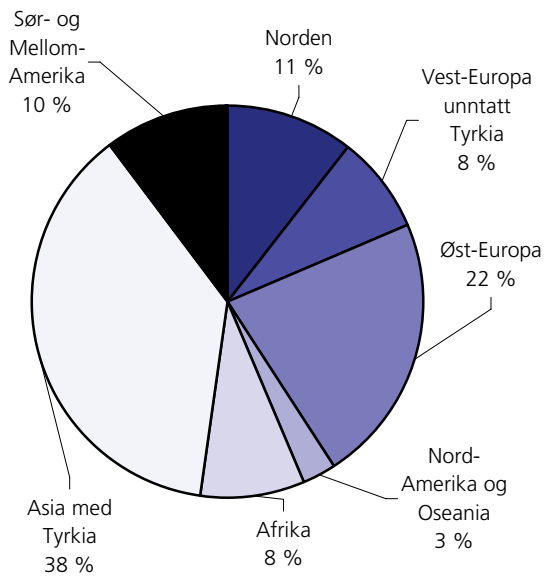
Innvandrerbefolkningen i Kristiansand har bakgrunn fra 131 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse i Vietnam med rundt 870 personer, eller 10,9 prosent av alle innvandrerne i kommunen. Personer med bakgrunn fra Chile (640), Serbia og Montenegro (550), Danmark (500), Irak (470) og Bosnia-Hercegovina (460) følger på de neste plassene, og utgjør de seks gruppene som har flere enn 300 personer hver.

Som tabell 9.1 viser, hadde Kristiansand 1,7 prosent av landets befolkning per 1. januar 2006. 2,1 prosent av landets innvandrerbefolkning bodde i kommunen, med andre ord er innvandrerbefolkningen noe overrepresentert i Kristiansand kommune (10,4 prosent av folketallet mot 8,3 prosent). Av alle med ikke-vestlig bakgrunn, bodde 1,7 prosent i Kristiansand, mens andelen for personer med vestlig bakgrunn lå på 2,2 prosent. Som tabellen viser, er de med ikke-vestlig bakgrunn noe overrepresentert i Kristiansand sammenlignet med landet som et hele (8,1 mot 6,1 prosent), mens de med vestlig bakgrunn er representert i kommunen i nøyaktig samme grad som i landet som et hele (2,2 prosent).

Figur 9.1 viser landbakgrunn fordelt på verdensdeler. 40,7 prosent av alle personer som inngår i innvandrerbefolkningen har europeisk bakgrunn, mens 37,5 prosent har asiatisk bakgrunn (medregnet Tyrkia). 8,5 prosent av innvandrerbefolkningen i Kristiansand har

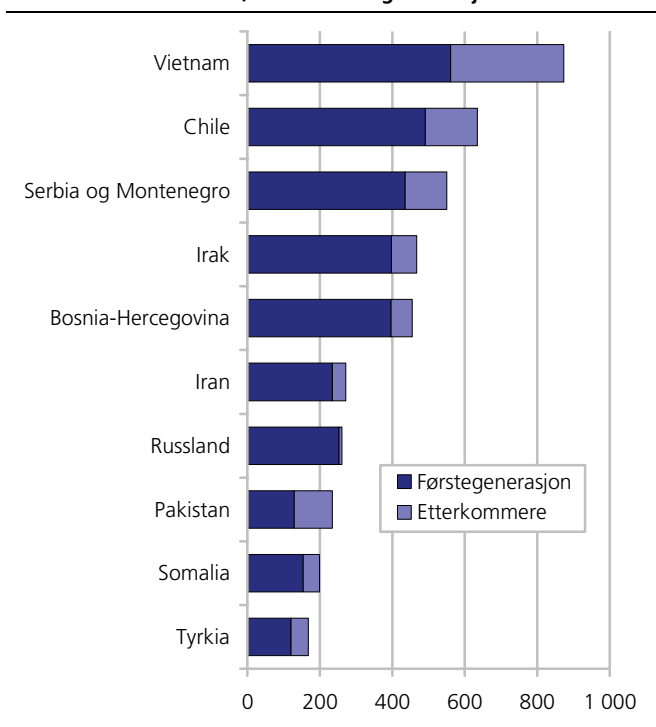
afrikansk landbakgrunn, og 13,2 prosent har bakgrunn fra Amerika eller Oseania. I absolutte tall har 840 innvandrere sin opprinnelse fra andre nordiske land, 2 430 fra andre europeiske land, 680 fra Afrika, 3 010 fra Asia (inklusive Tyrkia), 230 fra Nord-Amerika og Oseania og 820 fra Mellom- og Sør-Amerika.

Figur 9.1. Innvandrerbefolkningen i Kristiansand fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 9.2. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Kristiansand, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Relativt mange med chilensk bakgrunn i Kristiansand

Tabell 9.2 viser at 9 prosent av alle med chilensk bakgrunn som bodde i Norge per 1. januar 2006, var bosatt i Kristiansand. Av gruppene med over 100 bosatte hadde slik sett personer med bakgrunn fra Chile den høyeste konsentrasjonen i Kristiansand, fulgt av personer med bakgrunn fra Libanon med 6,4 prosent og Vietnam med 4,8 prosent. Tallet for *alle* i innvandrerbefolkningen ligger på 2,1 prosent.

I gruppen for ikke-vestlige innvandrere med over 100 innbyggere i Kristiansand, var konsentrasjonen *lavest* særlig for personer med bakgrunn fra Pakistan (0,8 prosent), Somalia (1,1 prosent), og deretter for personer fra Tyrkia og Polen (henholdsvis 1,2 og 1,3 prosent).

Flest etterkommere fra Pakistan og Vietnam

Innvandrerbefolkningen i Kristiansand består i overveiende grad av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), (83 prosent, samme andel som gjennomsnittet for Norge). Noen landgrupper har en høyere andel etterkommere.

Pakistanerne og vietnameserne er de gruppene i Kristiansand som skiller seg ut som de som har flest etterkommere relativt sett. For vietnamesere er tallet 310 (36 prosent), for pakistanere 100 (45 prosent).

Lavest er andelen etterkommere blant personer med landbakgrunn fra Sverige, Russland, Storbritannia og

USA, med mellom 2 og 5 prosent, samt Thailand med også 5 prosent. En forklaring på dette er at mange innvandrere fra disse landene, når de får barn, så får de barn med personer uten innvandrerbakgrunn, slik at barna deres ikke inngår i innvandrerbefolkningen. Botid betyr også svært mye for andel etterkommere i den enkelte gruppe. I grupper der gjennomsnittlig botid i landet er kort, er det begrenset hvor mange barn innvandrerne har rukket å få etter at de flyttet til Norge.

Store variasjoner i botid for førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand

Tabell 9.3 viser at blant gruppene med over 100 innbyggere i Kristiansand, var det særlig førstegenerasjonsinnvandrere med bakgrunn fra Danmark, USA og Storbritannia, og deretter tyske, pakistanske og svenske førstegenerasjonsinnvandrere som hadde den største andelen av personer med en botid i Norge på mer enn 25 år. Drøye 55 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere fra Danmark og USA bosatt i Kristiansand hadde en botid i Norge på over 25 år (per 1. januar 2006), halvparten av alle fra Storbritannia og rundt hver tredje fra Tyskland, Pakistan og Sverige. Blant de danske og britiske førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand hadde henholdsvis 21 og 19 prosent en botid i landet på mindre enn 11 år, en noe lavere andel enn hos personer fra USA (28,5 prosent), og vesentlig lavere enn for tyskere og svensker, der nesten halvparten hadde så kort botid.

En forklaring på dette er at mange vesteuropeere og skandinaver reiser hjem i større grad etter kortere opphold i Norge, enn personer som kommer hit fra fjernere strøk. Inn- og utvandringen fra europeiske land er relativt høy og fører til en utskiftning av personer fra disse landene. Mange vest- og nord-europeere, som svensker og tyskere, og dessuten personer fra USA, har både en relativt høy andel med lang botid og en relativt høy andel med kort botid i Norge, mens andelen personer med botid mellom 11 og 25 år er mindre.

Botiden for førstegenerasjonsinnvandrere varierer sterkt etter hvor i verden de kommer fra. 90 prosent av afghanske førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand og 86 av alle russiske hadde bodd i Norge i under 6 år. 97 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med bakgrunn i Russland har bodd i Norge i under 11 år, og 90 prosent av irakerne, mens bare 12 prosent av chilenerne og 15 prosent av vietnameserne hadde tilsvarende kort botid.

Generelt kan man si at vestlige innvandrere kom til Norge tidligere enn ikke-vestlige. Av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand har 45 prosent en botid på 26 år eller lengre – mot bare 5 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere.

Tabell 9.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Kristiansand, etter botid i Norge. Prosent

Landbakgrunn	I alt pr. 1.1.2006	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
I alt	6 629	100,0	15,0	6,1	16,6	16,5	15,5	30,3
Vietnam	561	100,0	2,7	31,2	26,0	25,1	7,1	7,8
Chile	491	100,0	2,2	3,5	72,5	9,8	5,3	6,7
Danmark	453	100,0	55,6	6,4	8,8	7,9	7,1	14,1
Serbia og Montenegro	436	100,0	2,3	0,2	8,0	31,9	31,9	25,7
Irak	398	100,0	-	-	2,0	7,5	31,9	58,5
Bosnia-Hercegovina	397	100,0	0,8	-	2,0	69,5	21,4	6,3
Russland	253	100,0	0,8	-	-	2,4	10,7	86,2
Iran	235	100,0	-	0,9	27,2	22,6	26,4	23,0
Tyskland	216	100,0	34,3	5,6	5,1	6,0	17,1	31,9
Sverige	204	100,0	30,4	5,4	7,8	9,8	22,5	24,0
Storbritannia	201	100,0	49,8	14,9	5,0	11,4	8,5	10,4
USA	196	100,0	55,1	3,1	6,6	6,6	6,6	21,9
Somalia	154	100,0	-	-	3,2	18,8	19,5	58,4
Polen	136	100,0	4,4	18,4	23,5	14,7	10,3	28,7
Pakistan	130	100,0	33,1	8,5	33,1	5,4	5,4	14,6
Tyrkia	121	100,0	19,0	1,7	19,8	14,9	22,3	22,3
Afghanistan	111	100,0	-	-	-	-	9,9	90,1
Thailand	107	100,0	0,9	0,9	13,1	18,7	15,9	50,5
Kroatia	106	100,0	0,9	-	0,9	18,9	56,6	22,6
Libanon	90	100,0	1,1	3,3	14,4	28,9	24,4	27,8
Andre land	1 633	100,0	17,1	4,8	15,9	9,7	11,6	40,8
I alt	6 629	100,0	15,0	6,1	16,6	16,5	15,5	30,3
Vestlige land	1 602	100,0	45,4	6,9	7,4	8,0	12,0	20,4
Ikke-vestlige land	5 027	100,0	5,3	5,8	19,5	19,3	16,7	33,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Høyest andel unge med bakgrunn fra Asia og Afrika

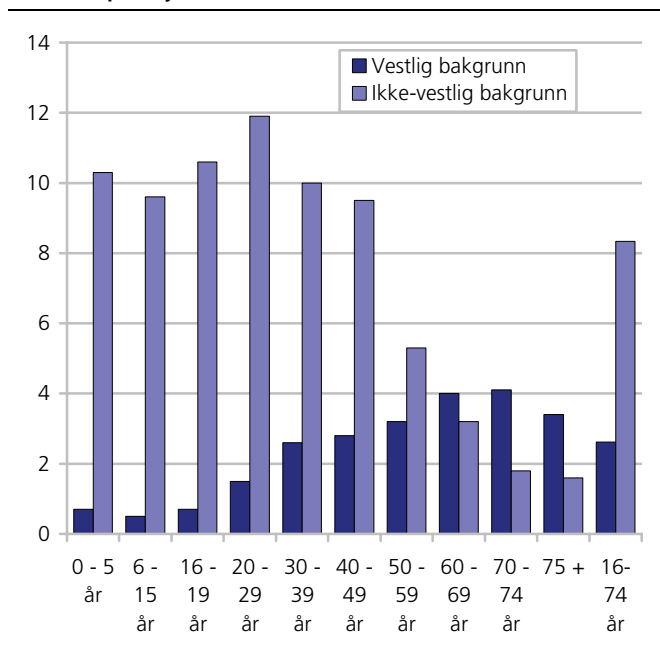
Det er flere unge i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen ellers og det er en betraktelig lavere andel eldre i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen for øvrig. På landsbasis er nær halvparten av alle innvandrere under 30 år. I befolkningen uten innvandrerbakgrunn er bare en drøy tredjedel under 30 år. Samme tendens gjelder også for de bosatte i Kristiansand, men ikke så uttalt. Innad i innvandrerbefolkningen finnes det en del forskjeller i alderssammensetning. På landsbasis har personer med bakgrunn fra Afrika høyest andel personer under 30 år, nær seks av ti befinner seg i denne aldersgruppen. Av dem som har afrikansk bakgrunn og er bosatt i Kristiansand, er andelen under 30 år på 57 prosent og dermed omtrent som i resten av landet. For asiaterne er andelen 55 prosent.

Lavest andel unge av de større gruppene har personer med bakgrunn fra Nord-Amerika og fra Vest-Europa (utenom Norden). På landsnivå er andelen vest-europeere under 30 år på 22 prosent, mens den i Kristiansand er enda lavere, 16 prosent. I landet som helhet er det personer med bakgrunn fra Nord-Amerika og Oseania som har lavest andel unge under 30, med nær 19 prosent. Denne gruppen har en enda lavere andel unge i Kristiansand, 13 prosent.

I figur 9.3 ser vi at andelen ikke-vestlige innvandrere er høyest i aldersgruppen 20-29 år, her har 12 prosent av

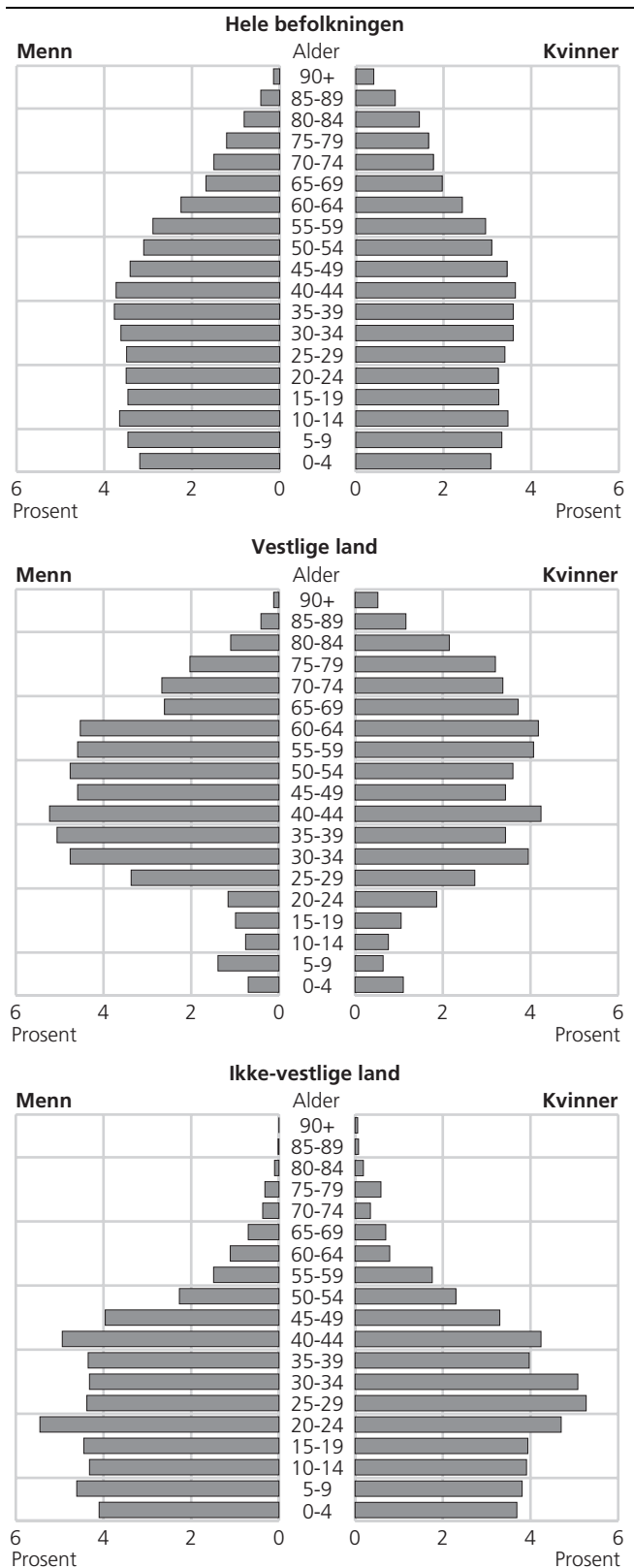
befolkningen i Kristiansand ikke-vestlig bakgrunn, mot i overkant av 8 prosent i aldersgruppen 16-74 år.

Figur 9.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Kristiansand, per 1. januar 2006. Prosent



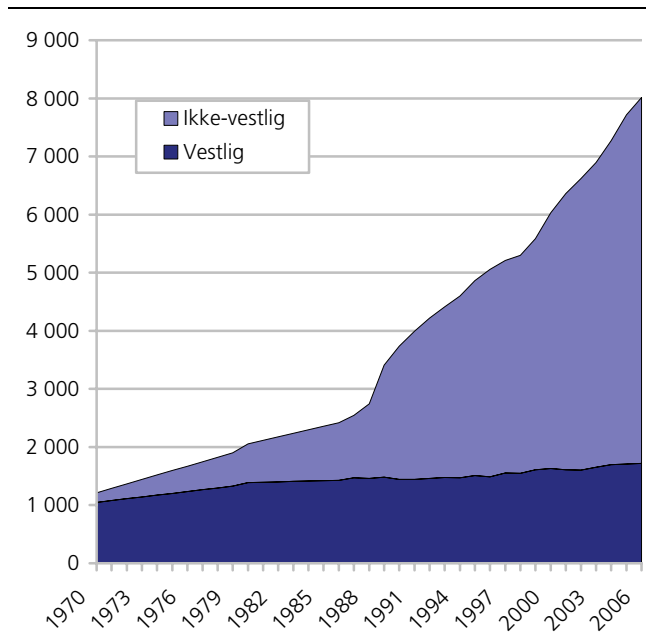
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 9.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Kristiansand og innvandrerbefolkningen i Kristiansand etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 9.5. Innvandrerbefolkningen i Kristiansand med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006



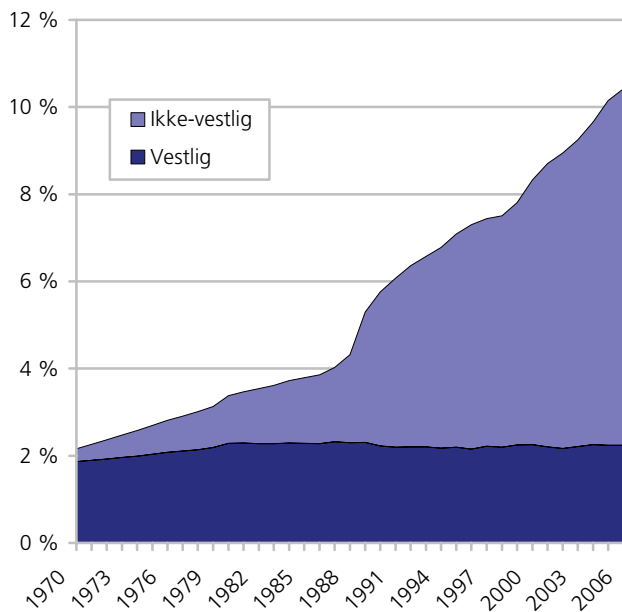
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Befolkningspyramidene viser at også i Kristiansand er andelen unge personer størst blant personer med ikke-vestlig bakgrunn. 8,5 prosent av alle med ikke-vestlig bakgrunn er under 5 år, mens tilsvarende tall for personer med vestlig innvandrerbakgrunn er 2 prosent. Andelen som er 24 år og yngre er høyere for den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen (43 prosent) enn for befolkningen som helhet (33,6 prosent), og særlig høyere enn den vestlige innvandrerbefolkningen (10,4 prosent). Omvendt ser man at det er betydelig færre eldre personer blant de ikke-vestlige enn blant de andre gruppene. Andelen 60 år eller eldre er for ikke-vestlige innvandrere 5,4 prosent, mens den for hele befolkningen er på 18,6 prosent. For vestlige innvandrere er den imidlertid på 31,8 prosent. Denne tendensen gjelder ikke bare for Kristiansand kommune, men også for landet som helhet.

Sammenligner man de tre befolkningspyramidene for Kristiansand med samme grupper i hele landet, ser vi bare små forskjeller. For vestlige innvandrere er andelen eldre i Kristiansand større enn for landet som et hele (31,8 mot 21,9 prosent), mens omvendt andelen yngre i Kristiansand er mindre enn for landet (10,4 mot 14,2 prosent).

Innvandrerbefolkningen i Kristiansand har forandret seg mye siden 1970. Antall vestlige innvandrere har økt fra 1 050 til 1 720 i perioden, mens antallet ikke-vestlige innvandrere har økt fra 160 til 6 300. I 1970 utgjorde personer med ikke-vestlig bakgrunn 13,5 prosent av alle innvandrere i Kristiansand, mens andelen ikke-vestlige innvandrere 1. januar 2006 lå på 78,5 prosent.

Figur 9.6. Innvandrerbefolkningen i Kristiansand med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Kristiansand. 1970-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Også i forhold til hele befolkningen i Kristiansand har andelen ikke-vestlige steget betydelig. I 1970 lå andelen ikke-vestlige innvandrere på 0,3 prosent av hele befolkningen, i januar 2006 utgjorde personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn 8,2 prosent av folkemengden i Kristiansand. Andelen med vestlig bakgrunn har vært stabil på rundt 2 prosent i hele perioden.

Størst andel kvinner blant personer med bakgrunn fra Thailand

Innvandrerbefolkningen i Kristiansand består av nesten like mange menn som kvinner (rundt 200 flere menn enn kvinner). Noen grupper i innvandrerbefolkningen har imidlertid en kjønnsmessig skjev fordeling. Blant innvandrergruppene som besto av over 100 personer, var det blant dem med bakgrunn fra Thailand 86 prosent kvinner. Ser vi på andre grupper, var det blant dem med bakgrunn fra Russland 61 prosent kvinner og blant personer fra USA 59 prosent. Fordelingen mellom kjønnene blant de øvrige større gruppene var jevnere.

Hver tyvende innbygger er utenlandsk statsborger

Ved inngangen av 2006 var 5,1 prosent, eller 3 960 personer av alle bosatte i Kristiansand utenlandske statsborgere. For hele landet var andelen litt lavere - 4,8 prosent.

Personer fra Danmark, Irak, USA, Russland, Sverige og Storbritannia utgjorde de største gruppene av utenlandske statsborgere i Kristiansand, med mellom 500 og 210 personer hver seg. Til sammen utgjorde disse seks gruppene 1 720 personer 43 prosent av alle utenlandske statsborgere. 114 statsborgerskap er

representert i kommunen, 32 av dem med mellom 1 og 3 personer. Statsborgere fra Norden utgjorde til sammen litt over en femdel av alle utenlandske statsborgere i Kristiansand.

Personer med vietnamesisk bakgrunn har høyest andel norske statsborgere

55 prosent av innvandrerbefolkningen i Kristiansand var norske statsborgere per 1.januar 2006. Blant personer med vietnamesisk bakgrunn var hele 95 prosent norske statsborgere. Dermed var, akkurat som i landet som helhet, vietnamesere gruppen med høyest andel norske statsborgere blant innvandrergruppene med over 100 bosatte i Kristiansand. Den høye andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra Vietnam kan delvis forklares med at de har en lang gjennomsnittlig botid i Norge.. Dessuten kan det spille en stor rolle at nesten alle vietnamesere som innvandret til Norge kom som flyktninger.

Andelen norske statsborgere var også høy for personer med bakgrunn fra Pakistan (88 prosent). Personer fra Libanon, Chile, Tyrkia og Bosnia-Hercegovina hadde en prosentandel på mellom 80 og 75 prosent. Blant de mindre gruppene skiller personer fra Ungarn og Makedonia seg ut (90 og 89 prosent). Ingen av de 120 afghanerne i kommunen var norske statsborgere.

Av alle ikke-vestlige innvandrere var 63 prosent norske statsborgere. Andelen norske statsborgere var vesentlig lavere blant personer med vestlig bakgrunn (27 prosent). Blant vestlige innvandrere i Kristiansand, var det personer med bakgrunn fra USA som hadde størst andel norske statsborgere (47 prosent), mens det for danskenes og svenskenes vedkommende var henholdsvis 26 og 20 prosent som hadde norsk statsborgerskap.

Personer med innvandrerbakgrunn hadde netto (innenlandsk) utflytting fra Kristiansand

Kristiansand hadde en nettoinnflytting i 2005 på 180. Personer med innvandrerbakgrunn hadde derimot en netto (innenlandsk) utflytting fra kommunen på 50 personer.. Bare seks av landets kommuner med flere enn 20 000 innbyggere, hadde relativt sett en større netto utflytting i 2005 av innvandrere enn Kristiansand hadde (0,7 promille av folketallet 1.1.2005). Den totale nettoinnflyttingen til Kristiansand var derimot i 2005 på 2,4 promille, og 26 av landets kommuner med flere enn 20 000 innbyggere, hadde en relativt sett mindre netto innflytting enn det, mens 18 hadde en større netto innflytting.

Flyktninger⁴¹

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006, 2,5 prosent av

⁴¹ For flyktninger har SSB kun tilbakegående tall til 1998 og for kommunene fra 2001. Se for øvrig: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/flyktninger/>.

landets befolkning. 3,1 prosent av disse flyktingene var bosatt i Kristiansand. I absolutte tall hadde 3 650 bosatte i Kristiansand flyktingbakgrunn, og de kom fra 75 forskjellige land. De fleste flyktinger hadde bakgrunn fra Vietnam (490), Chile (430), Irak (390), Serbia og Montenegro eller Bosnia-Hercegovina (380 hver seg). 57 prosent av alle flyktingene kom fra disse 5 landene.

Betegnelsen "person med flyktingbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktkgrunner (overføringsflyktinger og familietilknyttede til flyktinger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktingstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktinger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

Antall flyktinger økte i Norge fra 84 000 i 2001 til 117 200 personer i 2006, en økning på 39,5 prosent. I Kristiansand økte antall flyktinger med 28,5 prosent fra 2001 til 2006. Mens det 1. januar 2001 var rundt 2 840 flyktinger i kommunen, lå antall flyktinger per 1. januar 2006 på 3 650. Også andel flyktinger i forhold til folkemengden i Kristiansand har økt tilsvarende, i 2001 utgjorde flyktingene 3,9 prosent av alle bosatte i kommunen, i 2006 var andelen 4,7 prosent.

På landsbasis har andelen flyktinger økt fra 1,9 prosent av folkemengden i begynnelsen av 2001 til 2,5 prosent i begynnelsen av 2006. I 2001 lå med andre ord andelen flyktinger i Kristiansand på det dobbelte av andelen i landet som et hele, mens forskjellen mellom andelen flyktinger i Kristiansand og andelen i landet var noe mindre i 2006, selv om den fortsatt var nesten dobbelt så stor.

En analyse av sekundærflyttinger for flyktinger som ble bosatt i Norge i 2000 viste at 79 prosent av flyktingene som ble bosatt i Kristiansand som første bostedskommune, fortsatt bodde i kommunen etter fem år. Samtidig flyttet noen flyktinger som opprinnelig var bosatt i andre kommuner, til Kristiansand i løpet av femårsperioden 2000-2005.

I 2000 ble en kohort på 6 700 flyktinger bosatt i Norge. 160 av disse - 2,4 prosent av alle flyktingene - ble bosatt i Kristiansand. Per 1. januar 2005 hadde antall flyktinger i Kristiansand (fra denne kohorten) økt med 18 personer eller 11 prosent. Av 2000-kohorten som ble bosatt i Kristiansand bodde fortsatt 127 (eller 79 prosent av flyktingene i kohorten) i Kristiansand ved inngangen av 2005.

9.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

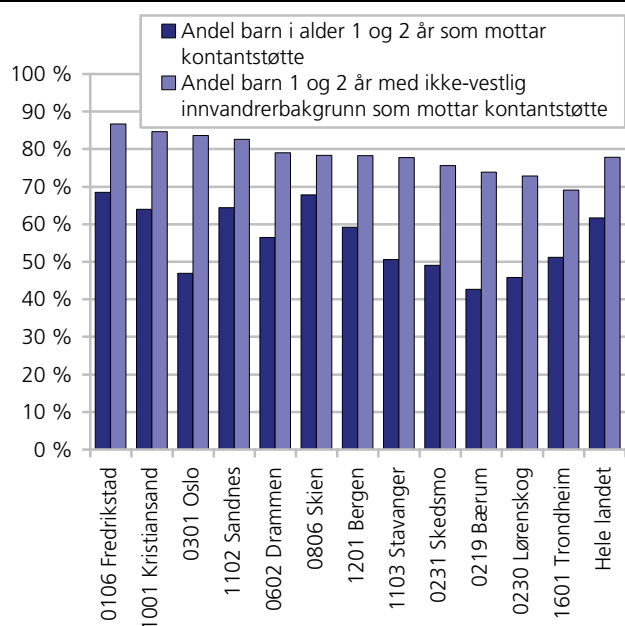
Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående, deltakelse i videregående utdanning, og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning viser vi til Daugstad (2006) og for mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006).

I denne delen vil vi ikke bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få i relevante aldre. I noen tilfeller er det heller ikke mulig å skille ut etterkommerne som egen gruppe. Når man tolker tall på deltakelse i utdanning, må man ha i mente at ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, særlig flyktinger, kan befinne seg andre steder i utdanningsløpet enn befolkningen ellers i tilsvarende alder, ofte på grunn av manglende utdanning ved innvandring. I våre tall for deltakelse i videregående og høyere utdanning kan derfor en del av de som er i kategorien "ikke i utdanning" befinne seg i grunnskolen. Hovedfunn i denne delen er:

- 53 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter⁴² går i barnehage, mot 68 prosent av alle barn bosatt i Kristiansand (0-5 år). Dette er den høyeste andelen barn med minoritetsbakgrunn i barnehage av de kommunene vi har sett nærmere på i disse faktaarkene.
- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 85 prosent kontantstøtte, mot 64 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Kristiansand.
- 88 prosent av alle elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som avsluttet grunnskolen våren 2006, gikk direkte over i videregående utdanning, mot 96 prosent av alle elever i kommunen.
- Ikke-vestlige etterkommere bosatt i Kristiansand deltar i omtrent samme grad i videregående utdanning som alle bosatte i Kristiansand i alderen 16-18 år, mens ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse. Dette er som ellers i landet.
- Som i andre kommuner var det noe mindre vanlig å fullføre videregående innen fem år blant elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn enn det var blant alle elever og lærlinger i Kristiansand (60 prosent mot 74 prosent).
- Andelen blant dem i aldersgruppen 19-24 år som er registrert bosatt i Kristiansand og tar høyere utdanning er ett par prosentpoeng høyere for befolkningen i alt og for førstegenerasjonsinnvandrerne sammenlignet med landsgjennomsnittet, mens etterkommerne i Kristiansand ligger likt.

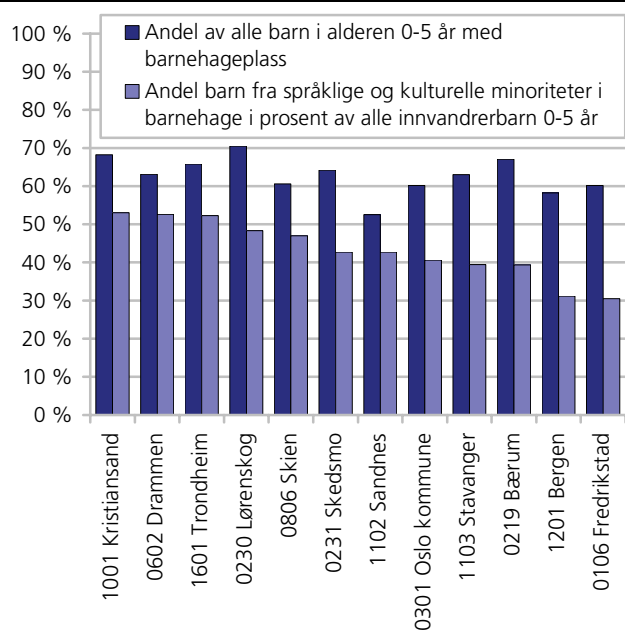
⁴² Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrerbefolkningen. Her vises det til språklige og kulturelle minoriteter som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

Figur 9.7. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommune. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

Figur 9.8. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

Kristiansand – den kommunen hvor flest minoritetsbarn går i barnehage

Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 53 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 68 prosent av alle bosatte i denne alderen i Kristiansand (se figur 9.7.). Dette er den høyeste andelen barn med minoritetsbakgrunn i

barnehage av de kommunene vi har sett nærmere på i disse faktaarkene.

Av alle barn som har barnehageplass i Kristiansand utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 9 prosent.

Men mange kontantstøttebruker blant de minste barna

Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant alle barn i alderen 1 og 2 år i Kristiansand var det 64 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 85 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 9.8.). Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. 10 prosent av barna i denne aldersgruppen i Kristiansand hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Overgang fra grunnskolen til videregående utdanning

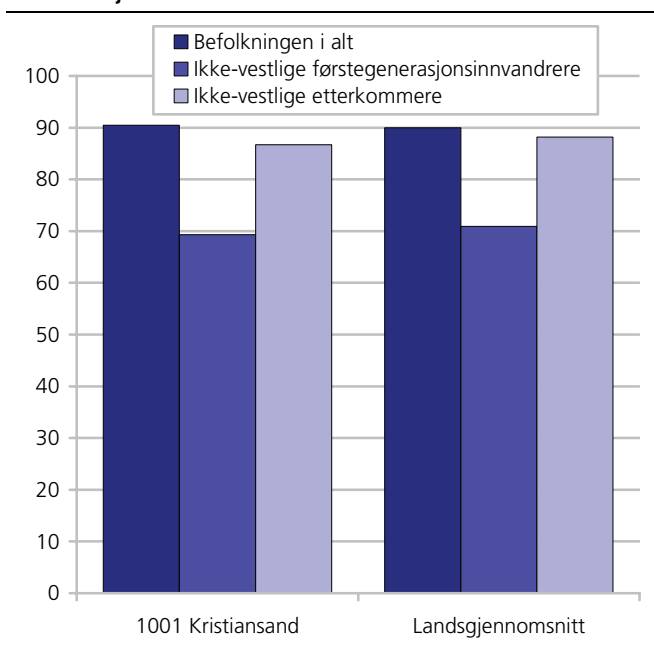
Av de 120 elevene med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som gikk ut av 9. klasse våren 2005, befant 105 personer seg i videregående utdanning høsten samme år. De øvrige var ikke under utdanning. Det vil si at 88 prosent gikk over i videregående utdanning, mot 90 prosent av ikke-vestlige elever på landsbasis. Blant alle elever bosatt i Kristiansand, gikk 96 prosent over i videregående utdanning, som på landsbasis. Merk imidlertid at det var en relativt liten gruppe ikke-vestlige elever i Kristiansand som avsluttet grunnskolen denne våren. For små grupper vil små endringer i tallene vil gi store utslag i prosentandelene.

Nesten like høy deltakelse i videregående utdanning blant etterkommerne

Som figur 9.9 viser, deltar ikke-vestlige etterkommere bosatt i Kristiansand i nesten samme grad i videregående utdanning som alle bosatte i kommunen i alderen 16-18 år (i 2005). Mens 91 prosent av alle mellom 16-18 år i Kristiansand deltar i videregående utdanning, deltar 87 prosent av de 83 ikke-vestlige etterkommerne. Deltakelsen blant ikke-vestlige etterkommere er mye høyere enn blant førstegenerasjon, hvor 69 prosent befinner seg i høyere utdanning. Deltakelsen er omtrent like høy blant guttene som blant jentene, både om vi ser på alle bosatte i alderen 16-18 år, og om vi bare ser på den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen. Igjen må vi ha i mente at med en såpass lite gruppe som vi de ikke-vestlige etterkommerne i Kristiansand utgjør (83 personer), vil små endringer gi store utslag i andelen.

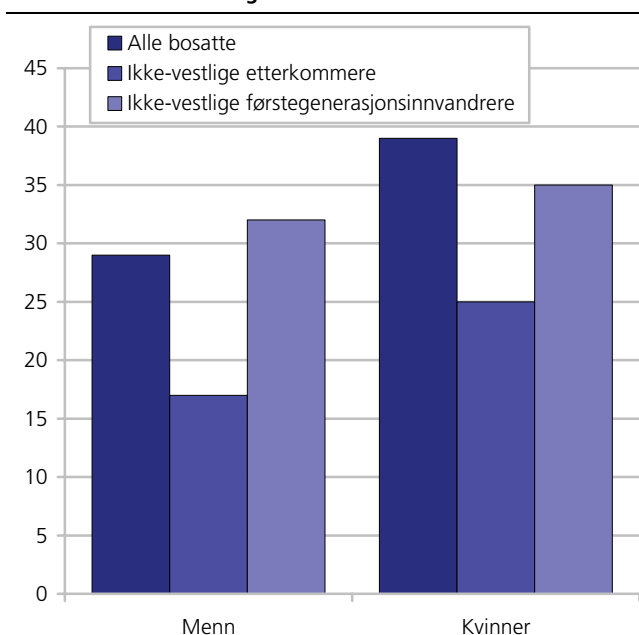
På landsbasis ser mønsteret omtrent likt ut. Her deltar 90 prosent av alle bosatte i denne alderen, 71 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne og 88 prosent av ikke-vestlige etterkommere. Også her er det små forskjeller mellom jentene og guttene.

Figur 9.9 Deltakelse i videregående utdanning blant personer 16-18 år bosatt i Kristiansand, etter innvandrerkategori og kjønn. Prosent. 1.10.2005



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 9.10. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Kristiansand kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Halvparten fullførte på normert tid

Som tabell 9.4 viser, fullførte nær halvparten av elevene og lærlingene med ikke-vestlige innvandrerbakgrunn som startet på grunnkurs i Kristiansand høsten 2000 videregående opplæring på normert tid, mens seks av ti fullførte innen fem år, mot henholdsvis 62 prosent og 74 prosent blant alle elever og lærlinger i Kristiansand. Det var mye mer vanlig blant jentene enn blant guttene å fullføre på normert tid, både om vi

ser på alle elever og lærlinger og om vi bare ser på ikke-vestlige elever og lærlinger. Det var 14 prosentpoeng flere blant elevene med ikke-vestlig bakgrunn som avbrøt videregående skole⁴³ enn blant alle elever og lærlinger i Kristiansand, og særlig var det mange ikke-vestlige gutter som avbrøt studiene (47 prosent).

I forhold til ikke-vestlige elever og lærlinger i hele landet, kommer de i Kristiansand noe bedre ut – det var 5 prosentpoeng flere som fullførte innen fem år i Kristiansand enn på landsbasis. 4 prosentpoeng færre avbrøt videregående skole i perioden i Kristiansand enn i hele landet.

Overgang fra videregående utdanning til høyere utdanning

Det var i Kristiansand bare 62 elever med ikke-vestlig bakgrunn som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005. Av disse befant 29 personer (47 prosent) seg i annen videregående utdanning eller i høyere utdanning (høyskole eller universitet) samme høst, mens 33 personer ikke befant seg under utdanning. Blant alle elever fra Kristiansand, var det 51 prosent som befant seg i høyere eller videregående utdanning samme høst som de hadde fullført studiekompetanse, mens 49 prosent ikke var under utdanning. Den ikke-vestlige gruppa er nok for liten til å si noe om hvorvidt Kristiansand følger mønsteret vi ser på landsbasis - at det er mer vanlig blant ikke-vestlig innvandrerungdom å gå direkte over i høyere utdanning enn det er blant alle elever.

Deltakelse i høyere utdanning

Hovedbildet i landet som helhet, og blant de bosatt i Kristiansand, er at etterkommerne tar høyere utdanning i omtrent like stor grad som befolkningen i alt, mens førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse enn disse gruppene. Videre tar kvinner høyere utdanning i lang større grad enn menn, og dette gjelder både for dem med og uten innvandrerbakgrunn. Merk at vi i disse tallene vil miste alle som opprinnelig "er fra" Kristiansand, men som melder flytting til kommunen hvor de studerer. Tallene for Kristiansand vil derfor gjelde alle i aldersgruppen 19-24 som er registrert bosatt i Kristiansand, og her har vi ikke tall på hvor de studerer.

Andelen blant dem i aldersgruppen 19-24 år som er registrert bosatt i Kristiansand og tar høyere utdanning er ett par prosentpoeng høyere for befolkningen i alt og for førstegenerasjonsinnvandrerne sammenlignet med landsgjennomsnittet, mens etterkommerne i Kristiansand ligger likt (se tabell 3.5.).

⁴³ Avbrutt videregående opplæring betyr at eleven/lærlingen ikke har fullført og heller ikke lenger er registrert som elev/lærling i videregående opplæring. Disse personene kan ha begynt på en annen type utdanning, valgt å reise utenlands eller gått ut av arbeidslivet.

Tabell 9.4. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, etter kjønn. Alle elever og elever med ikke-vestlig bakgrunn, i hele landet og i Kristiansand. Absolutte tall og prosent

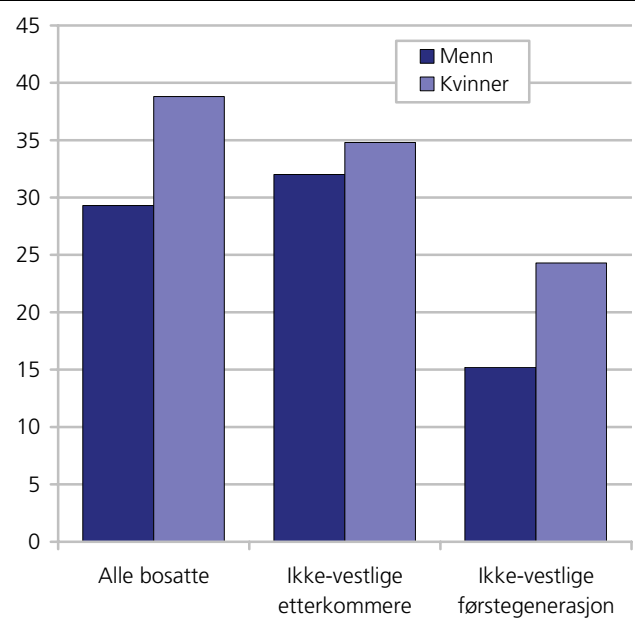
		Alle elever						Elever med ikke-vestlig bakgrunn					
		Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående skole	Avbrutt videregående	Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående skole	Avbrutt videregående
Hele landet	Begge kjønn	51 950	100	56	11	6	26	3 137	100	43	12	6	39
	Menn	26 495	100	49	13	7	31	1 639	100	36	11	7	46
	Kvinner	25 455	100	64	10	5	21	1 498	100	51	12	5	31
Kristiansand	Begge kjønn	875	100	62	12	5	21	91	100	47	13	4	35
	Menn	453	100	57	12	6	25	45	100	33	16	4	47
	Kvinner	422	100	67	11	5	18	46	100	61	11	4	24

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.5. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
Hele landet	I alt	330 115	100	31	16	54	24 396	100	Førstegenerasjon		
	Menn	168 058	100	25	25	58	11 449	100	18	17	65
	Kvinner	162 057	100	37	14	50	12 947	100	20	14	66
Hele landet	I alt						4 770	100	Etterkommere		
	Menn						2 480	100	33	14	54
	Kvinner						2 290	100	29	15	56
Kristiansand	I alt	6 116	100	34	14	53	648	100	Førstegenerasjon		
	Menn	3 161	100	29	15	56	335	100	20	15	68
	Kvinner	2 955	100	39	12	49	313	100	24	13	63
Kristiansand	I alt						73	100	Etterkommere		
									33	6	62

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 9.11. Bosatte 19-24 år i Kristiansand etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Blant kvinnelige ikke-vestlige etterkommere bosatt i Kristiansand tar nær 35 prosent høyere utdanning, 2 prosentpoeng mer enn blant de mannlige. Det er stor forskjell mellom førstegenerasjon og etterkommere, blant førstegenerasjon er andelen som tar høyere utdanning 20 prosent. Her er det mye større forskjell mellom kjønnene enn blant etterkommerne, mens tendensen ellers i landet er at det er *mindre* kjønnsforskjeller blant førstegenerasjon enn blant etterkommerne.

9.3. Arbeid

Vi skal i det følgende beskrive innvandrerne på arbeidsmarkedet, deres sysselsetting, arbeidsledighetsnivå, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjon, ettersom det er for få etterkommere til at vi kan gi tall for dem for Kristiansand. Olsen (2006) har imidlertid gjort studier av etterkommerens sysselsettingsnivå for hele landet under ett. Han finner at etterkommerne ligner mer på de uten innvandringsbakgrunn enn førstegenerasjon når det gjelder sysselsetting.

Hovedfunn i denne delen er:

- Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand er klart lavere enn i befolkningen i alt. 51 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne er sysselsatt, mot 67 prosent av befolkningen i alt i Kristiansand.
- Menn er i større grad sysselsatt enn kvinner (53 mot 48 prosent), men blant de største innvandrer-kommunene i Norge er det i Kristiansand vi finner de minste forskjellene mellom kvinnelig og mannlig sysselsetting.
- Som ellers i landet, er ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand overrepresentert i hotell- og restaurantnæringen.
- Ikke-vestlige innvandrere bosatt i Kristiansand er i liten grad selvstendig næringsdrivende.
- Det er nær 3 ganger så sannsynlig blant ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand å være arbeidsledig eller på tiltak sammenlignet med befolkningen i alt.

Sysselsetting blant ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand

Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand er klart lavere enn det vi finner i befolkningen i alt, 51 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i alderen 16-74 år er sysselsatt, mot 67 prosent i befolkningen i alt i Kristiansand. Forskjellene i sysselsetting blant ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i alt er i realiteten større enn vist her, da innvandrerne er relativt flere i de unge og i utgangspunktet mest yrkesaktive aldersgruppene enn befolkningens gjennomsnitt.

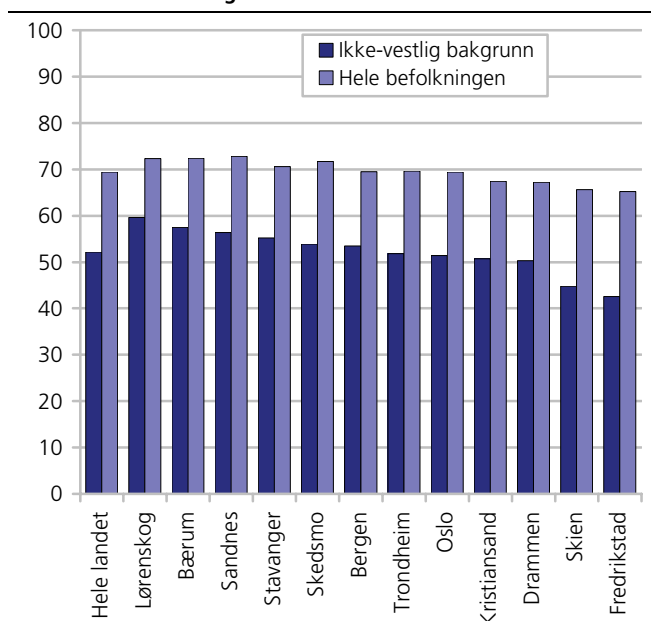
Som i befolkningen i alt, og i den vestlige gruppa, er det kjønnsforskjeller i den ikke-vestlige gruppa når det gjelder deltakelsen i arbeidslivet. Menn er i større grad sysselsatt enn kvinner (53 mot 48 prosent). Blant de 12 kommunene i Norge med størst ikke-vestlig innvandrerbefolkning, er det imidlertid i Kristiansand kjønnsforskjellen mellom kvinner og menn i den ikke-vestlige gruppa er minst.

Sysselsettingsnivået i Kristiansand er noe lavere enn landsgjennomsnittet. Dette gjelder både for kvinner og menn blant alle bosatte i kommunen, og blant vestlige innvandrere. Ikke-vestlige innvandrerkvinner ligger imidlertid marginalt over landsgjennomsnittet for ikke-vestlige kvinner, mens mennene ligger under. Figur 4.1 viser hvordan Kristiansand ligger an om vi rangerer

kommunene i denne rapporten etter sysselsettingsnivået blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Sysselsettingen blant ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand ligger noe under gjennomsnittet for de 12 kommunene, og bare i Fredrikstad, Skien og Drammen er sysselsettingsnivået lavere.

Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at mye av variasjonene i sysselsetting kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre når det gjelder landbakgrunn. Kommuner hvor for eksempel en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med kort botid (for eksempel Somalia eller Irak) vil ha en lavere sysselsetting enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen har lengre botid, slik eksempelvis de fra Vietnam har. Det er mange grunner til at noen innvandrergrupper har en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet og andre ikke har det, og vi kan ikke gå inn på en grundigere redegjørelse i dette faktaarket. Botidens betydning for økt deltakelse i arbeidslivet har imidlertid blitt trukket fram fra flere hold, se for eksempel (Blom og Østby).

Figur 9.12. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005



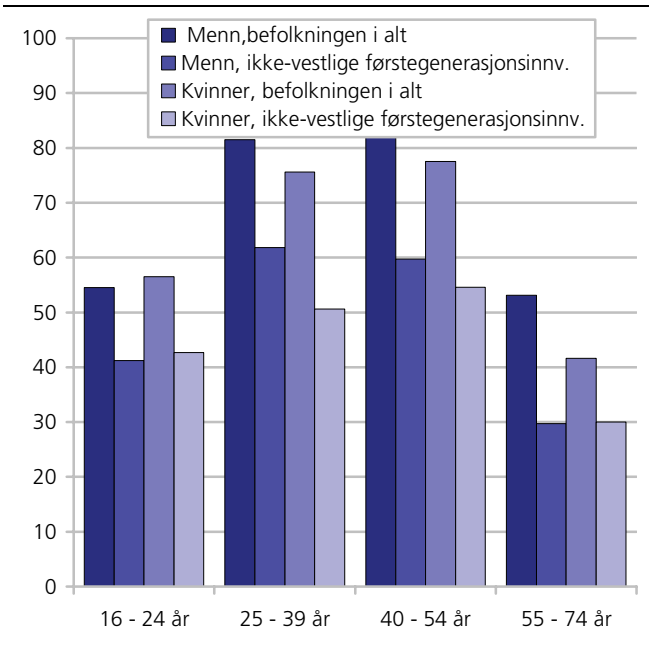
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.6. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005.

	Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet, befolkningen i alt				
Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	159 260	69,7	73,5	65,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Kristiansand				
Befolkningen i alt	37 039	67,4	70,5	64,3
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	911	66,7	70,6	62,3
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	2 199	50,7	53,3	48

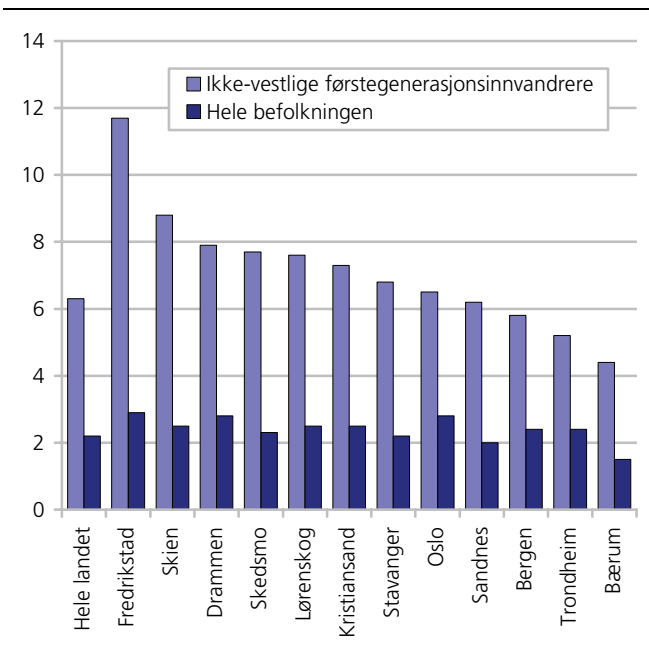
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 9.13. Sysselsatte i Kristiansand etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 9.14. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Forskjeller i sysselsetting i ulike aldersgrupper

Fordele vi befolkningen i alt og førstegenerasjonsinnvandrere etter alder, ser vi at det er store forskjeller i sysselsetting mellom befolkningen i alt i Kristiansand og den ikke-vestlige befolkningen, både blant kvinner og menn (figur 9.13.).

Menn har gjennomgående høyere sysselsetting enn kvinner. Med unntak av de yngste (16-24 år), hvor kvinnene ligger litt over. Dette gjelder både for ikke-vestlige innvandrere og for befolkningen som helhet. For hele befolkningen er kjønnsforskjellen størst blant de eldste, der betydelig flere menn enn kvinner er sysselsatt. Blant de ikke-vestlige innvandrerne derimot er forskjellen mellom kjønnene i sysselsettingsnivå størst blant de unge voksne (25-39 år). Mens det er ingen kjønnsforskjell blant de eldste.

For menn ser spriket i sysselsetting mellom ikke-vestlige innvandrere og befolkningen som helhet ut til å øke med alder. Forskjellen er størst blant de eldste mennene. Mens det for kvinnene er størst forskjell blant unge voksne.

Arbeidsledighet

Arbeidsledighetstallene er av noen nyere dato enn sysselsettingstallene, men viser stort sett det samme mønsteret: Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i langt større grad arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak enn vestlige innvandrere og befolkningen i alt. 5, 7 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere var i 2.kvartal 2006 arbeidsledige, og 1,3 prosent var på tiltak. De tilsvarende tallene var for vestlige innvandrere henholdsvis 2,1 og 0,2 prosent og for befolkningen i alt 2,4 og 0,4 prosent. Gjennomsnittet ligger også her av naturlige årsaker på landsgjennomsnittet.

7,3 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Kristiansand var arbeidsledige eller på tiltak 4. kvartal 2005, mot 2, 5 prosent i befolkningen i alt. Det var altså vel 3 ganger så sannsynlig blant de ikke-vestlige innvandrerne i Kristiansand å være arbeidsledig som i befolkningen i alt.

Som figur 9.14 viser, ligger ledigheten for ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand omtrent midt på treet blant de kommunene vi ser på i denne rapporten. Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at noe av variasjonene i ledighet kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre blant annet når det gjelder landbakgrunn. Kommuner hvor en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med høy ledighet (for eksempel Somalia eller Irak) vil naturligvis ha en høyere ledighet enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen er eksempelvis fra Bosnia-Hercegovina, en gruppe med relativt lav ledighet.

I hvilke næringer jobber de ikke-vestlige innvandrerne?

Figur 9.15 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere bosatt i Kristiansand kommune arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt i kommunen. For å finne dette, har vi dividert andelen

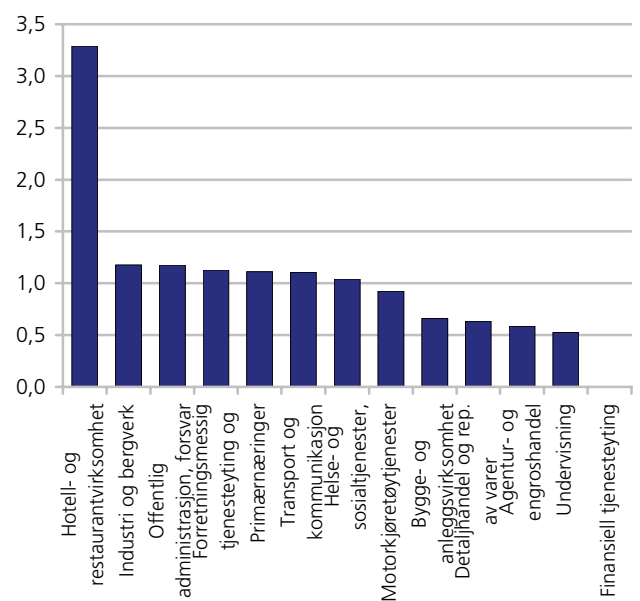
blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen i forhold til alle som bor i Kristiansand, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

Figuren viser at det er 3,3 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand arbeider i hotell- og restaurantbransjen som at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i denne næringen, og det er også typisk at ikke-vestlige innvandrere på langt nær er like klart overrepresentert i andre næringer. Ikke-vestlige innvandrere er imidlertid klart underrepresentert i flere næringer, deriblant finansiell tjenesteyting (som bank, forsikring), og undervisning hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i andre kommuner ser vi at ikke-vestlige innvandrere er underrepresentert i disse næringene, særlig i finansiell tjenesteyting. Kristiansand skiller seg fra andre kommuner når det gjelder offentlig administrasjon. I de fleste andre kommuner med større grupper ikke-vestlige innvandrere, er denne gruppen underrepresentert i offentlig administrasjon, men dette er ikke tilfellet i Kristiansand.

Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder:
Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet.
Motorkjøretøytjenester: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner.
Finansiell tjenesteyting: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning).
Transport og kommunikasjon: Her finner blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Figur 9.15. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det 156 selvstendig næringsdrivende førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand i 2005, 71 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn (se tabell 9.7). Som tabellen viser, var ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand i mindre grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i kommunen (2005). Mens bare 1.6 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 3,2 prosent av alle bosatte i Kristiansand egne foretak (16-74 år). Blant de 12 kommunene med flest ikke-vestlige innvandrere i Norge, er Kristiansand kommunen hvor det er minst vanlig at ikke-vestlige innvandrere driver egne foretak. Se ellers Vartdal (2006) for mer om innvandrere i næringslivet.

Tabell 9.7 Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Alle bosatte			Førstegenerasjonsinnvandrere i alt			Ikke-vestlig	
		Vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig	Vestlig	Vestlig	Ikke-vestlig		
Hele landet	I alt	166 000	11011	4967	6044	5	4	6	3,1
	Menn	120 282	7186	3167	4019	7,2	5,3	7,4	4,3
	Kvinner	45 718	3825	1800	2025	2,8	2,7	4,4	2
Kristiansand	I alt	1752	156	85	71	3,2	2,7	6,2	1,6
	Menn	1170	99	50	49	4,3	3,4	6,9	2,2
	Kvinner	582	57	35	22	2,1	2	5,5	1

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

9.4. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med deltakelsen på arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil også ha lavere inntekt og motta mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt.

Hovedfunn i denne delen er:

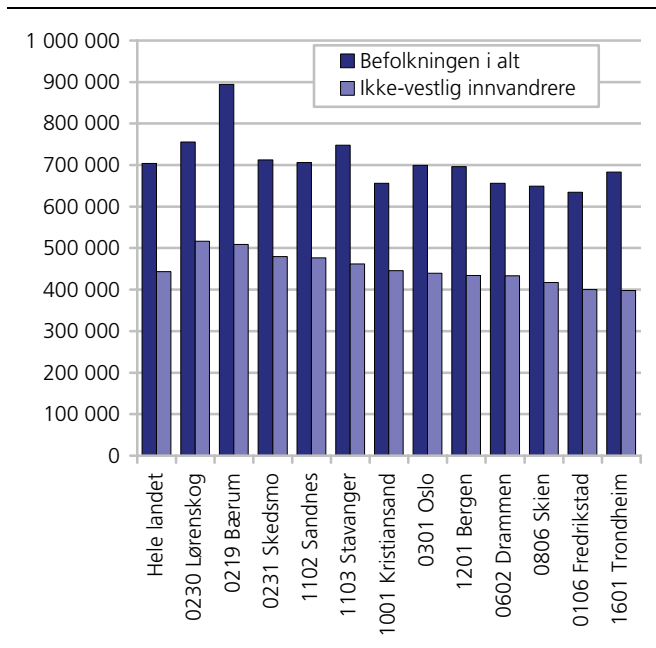
- Ikke-vestlige innvandrerfamilier har 2/3 av inntekten i forhold til befolkningen i alt i Kristiansand.
- Ikke-vestlige innvandrerfamilier har en medianinntekt på 445 000 kroner, omtrent det samme som for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis.
- Menn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i Kristiansand ligger noe høyere enn landsgjennomsnittet for langtidsmottak av sosialhjelp, mens de ikke-vestlige kvinnene i Kristiansand ligger omtrent likt.
- De ikke-vestlige innvandrerne i Kristiansand i alderen 40-66 år mottok uføretrygd i større grad enn alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i Norge, særlig gjelder dette for kvinner i alderen.

Ikke-vestlige innvandrerfamilier med 2/3 av inntekten sammenlignet med befolkningen i alt i Kristiansand

Det er store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og vestlige innvandrere og befolkningen i alt på den andre. Ikke-vestlige innvandrerfamilier⁴⁴ har en samlet medianinntekt⁴⁵ på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerfamilier i alt hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på 700 000 kroner.

I Kristiansand har ikke-vestlige innvandrere en medianinntekt på 445 000 kroner, det er omtrent den samme samlede medianinntekten som for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis. Målt som andel av medianinntekt av befolkningen i alt i Kristiansand ligger ikke-vestlige innvandrere i Kristiansand også på samme nivå som i landet for øvrig, vel 2/3 av den samlede medianinntekten til befolkningen i alt i kommunen.

Figur 9.16. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004



Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Sosialhjelp

I dette avsnittet ser vi på langtidsmottak av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år. *Langtidsmottakere* mottar sosialhjelp i 6 måneder eller mer i løpet av året. Menn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i Kristiansand ligger litt høyere enn landsgjennomsnittet for langtidsmottak av sosialhjelp, mens kvinnene i Kristiansand ligger omtrent likt. Langtidsmottakerne av sosialhjelp utgjorde henholdsvis 13 og 7,1 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsmennene og -kvinnene bosatt i Kristiansand kommune. Landsgjennomsnittet ligger på 11,3 prosent for ikke-vestlige innvandremenn over 18 år og 6,6 prosent for kvinner.

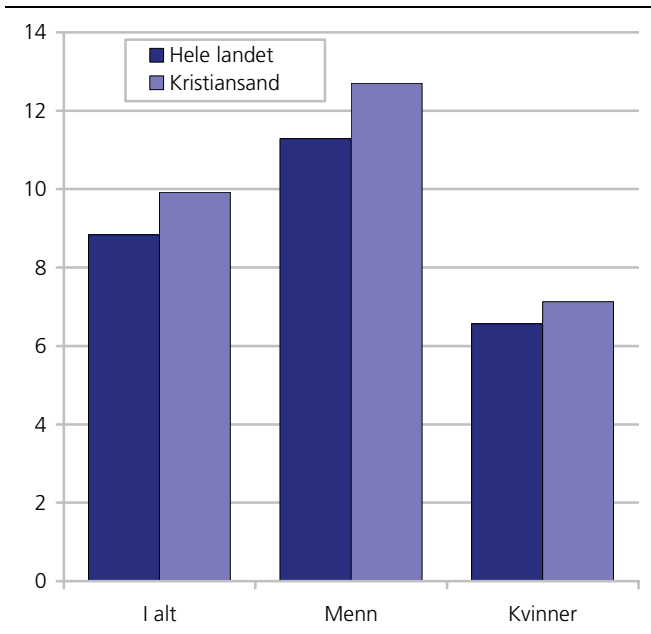
I befolkningen i alt ligger andelen langtidsmottakere over 18 år langt lavere enn blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne. 1,9 prosent av mennene og 1,2 prosent av kvinnene i hele befolkningen hadde i 2005 mottatt sosialhjelp i over 6 måneder. Hele befolkningen i Kristiansand ligger, i likhet med kommunens ikke-vestlige innvandrere, litt over dette landssnittet når det gjelder langtidsmottak av sosialhjelp.

Som vi ser, mottar menn i større grad sosialhjelp enn kvinner, et mønster som går igjen i de fleste landgrupper og i befolkningen i alt (Dahl m.fl. 2006). Flere enslige menn enn enslige kvinner mottar økonomisk sosialhjelp, samtidig som det er mer vanlig at menn søker om sosialhjelp på vegne av familien/paret enn at kvinner gjør det.

⁴⁴ Vi har her brukt tall for inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Gjennomsnitt i kroner. 2004. Denne inndelingen er valgt for å i størst mulig grad å sammenligne like grupper. For mer om dette se bl.a Pedersen 2006

⁴⁵ Medianinntekt er valgt for å unngå at ekstreme enkeltobservasjoner skal ha for stor vekt. Medianinntekten vil ha like mange personer med en inntekt over seg som under seg.

Figur 9.17. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønad så lenge de deltar i programmet, og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken.

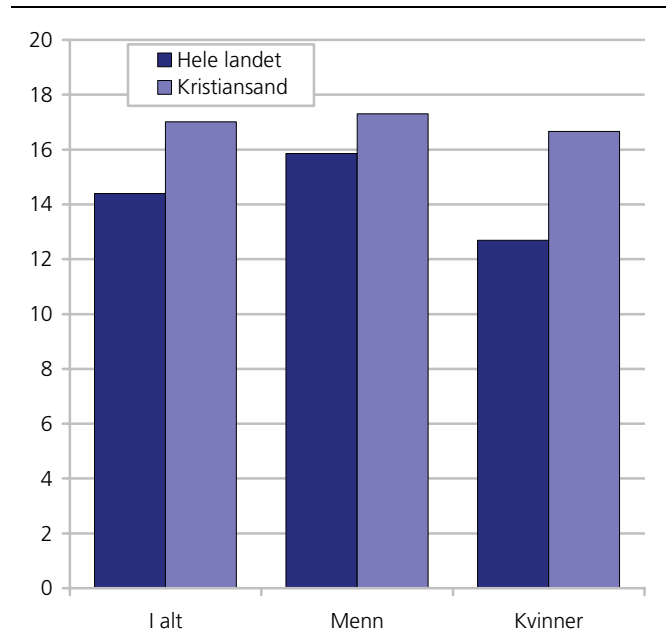
Uføretrygdede

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer som har fått sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Uførepensjon gis til personer mellom 18 og 67 år. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/arbeidsevne (uføregrad).

Tilståelse av uførepensjon en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepenge, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre du er jo større er sannsynligheten for at du er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdede - Ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl 2006).

Figur 9.18. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: NAV.

Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd i gruppen under ett er lav.

Til slutt kan uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl 2006).

I alt mottar 369 førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand uføretrygd (18-66 år), 220 av disse er ikke-vestlige. For å få mer meningsfulle sammenligninger, har vi i det følgende kun sett på aldersgruppen 40-66 år, og vi har konsentrert oss om ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere i denne alderen, er det i Kristiansand høyere andeler ikke-vestlige innvandrer menn og -kvinner som var uføretrygdede i 2005 (se figur 9.18). Det er imidlertid i Kristiansand få ikke-vestlige innvandrere i denne alderen som er uføretrygd - 109 menn og 89 kvinner.

Andelen uføretrygdede er noe høyere blant ikke-vestlige innvandrer menn i Kristiansand sammenlignet med alle bosatte menn i Kristiansand og i landet i alt. Det motsatte er tilfellet for kvinnene i Kristiansand - lavere andeler er uføretrygd enn blant alle bosatte kvinner i Kristiansand og i hele landet. Nær 19 prosent av alle bosatte i Kristiansand i alderen 40-66 år var uføretrygd i 2005, rundt 15 prosent av mennene og 22 prosent av kvinnene. På landsbasis var tilsvarende tall i denne aldersgruppa 17 prosent, 14 prosent blant mennene og 20 prosent blant kvinnene.

Innad i aldersgruppa 40-66 år vil det imidlertid være langt større andeler i den yngste delen blant de ikke-vestlige enn blant hele befolkningen. Det ville trolig vært enda større andeler uføretrygdede ikke-vestlige innvandrere dersom de hadde hatt samme fordeling innenfor dette aldersintervallet som befolkningen i alt.

Alderspensjon

I forhold til alle Kristiansands innbyggere mottar få førstegenerasjonsinnvandrere i Kristiansand pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder (527 var over 66 år per 1.1.2006). Større andeler førstegenerasjons innvandrerkvinner mottar alderspensjon enn førstegenerasjons innvandrer menn (5,9 mot 4,3 prosent), noe som skyldes at flere kvinner enn menn har nådd pensjonsalder. Vestlige innvandrere i Kristiansand mottar i mye større grad alderspensjon enn ikke-vestlige innvandrere (12,3 mot 2,3 prosent), noe som igjen skyldes demografien - det er mange flere eldre vestlige innvandrere enn ikke-vestlige i kommunen. I hele landet mottar nær 13 prosent av innbyggerne pensjon – omtrent likt som i Kristiansand (12,2 prosent). På landsbasis mottar videre 9,3 prosent av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere pensjon, og 1,7 prosent av alle ikke-vestlige. Andelen førstegenerasjonsinnvandrere med alderspensjon i Kristiansand er med andre ord noe større enn landsgjennomsnittet for førstegenerasjonsinnvandrere.

10. Fakta om innvandrerbefolkningen i Sandnes

10.1. Demografi

- Hver tolvte innbygger i Sandnes har innvandrerbakgrunn (8,4 prosent, omtrent som på landsbasis)
- Størsteparten av disse (6,4 prosent) har ikke-vestlig bakgrunn
- 3,0 prosent av innbyggerne i Sandnes har flyktningbakgrunn (mot 2,5 prosent på landsbasis)
- 4,5 prosent av innbyggerne i Sandnes er utenlandske statsborgere (omtrent som landsgjennomsnittet på 4,8 prosent)
- En tredjedel av alle førstegenerasjonsinnvandrere i Sandnes har bodd i Norge i mindre enn 6 år

Ved inngangen til 2006 talte Norges befolkning 4,6 millioner personer. Innvandrerbefolkningen utgjorde 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

Innvandrerbefolkningen er her definert som personer som enten selv har innvandret til Norge og som ikke har norsk bakgrunn (også omtalt som førstegenerasjonsinnvandrere), eller som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre og som har fire utenlandsfødte besteforeldre (også omtalt som etterkommere). I dette faktaarket brukes ordet innvandrere om de som inngår i innvandrerbefolkningen.

8,4 prosent av innbyggerne i Sandnes har innvandrerbakgrunn og kommunen har med det en innvandrerandel som ligger omtrent på landsgjennomsnittet, men det er likevel bare 27 kommuner som har en høyere andel innvandrere enn Sandnes. I absolutte tall har Sandnes den ellefte største innvandrerbefolkningen av kommunene i Norge.

1,3 prosent av innvandrerbefolkningen i Norge var bosatt i Sandnes ved inngangen til 2006. Av de 58 900 personene som var bosatt Sandnes 1. januar 2006, var 4 970 del av innvandrerbefolkningen. 76 prosent av Sandnes innvandrerbefolkning hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land.

Innvandrerens landbakgrunn er definert som enten eget fødeland for førstegenerasjonsinnvandrere eller foreldrenes fødeland for etterkommere. Har foreldrene ulikt fødeland blir morens prioritert.

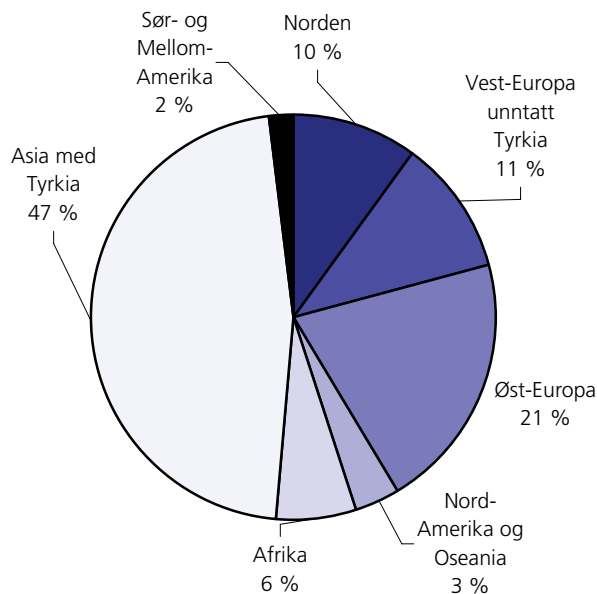
I statistikken skilles det ofte mellom ikke-vestlige og vestlige land. *Vestlige land* omfatter Vest-Europa, USA, Canada og Oseania. *Ikke-vestlige land* omfatter følgende geografiske områder: Asia med Tyrkia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa. *Øst-Europa* omfatter følgende land: Albania, Bosnia-Hercegovina, Bulgaria, Estland, Hviterussland, Kroatia, Latvia, Litauen, Makedonia, Moldova, Polen, Romania, Russland, Serbia og Montenegro, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia, Ukraina og Ungarn

Tabell 10.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Sandnes

	Hele landet	Prosent av folketallet i hele landet	Befolkningen i Sandnes	Prosent av folketallet i Sandnes	Prosent som bor i Sandnes per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100,0	58 947	100,0	1,3
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	4 974	8,4	1,3
Av dette					
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	1 213	2,1	1,2
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	3 761	6,4	1,3

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 10.1. Innvandrerbefolkningen i Sandnes fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Bakgrunn fra 124 ulike land

Innvandrerbefolkningen i Sandnes har bakgrunn fra 124 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse i Vietnam med rundt 630 personer, eller 12,7 prosent av alle innvandrerne. Personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina (310), Pakistan (250), Danmark (240), Irak og Storbritannia (begge 220), følger på de neste plassene, og utgjør gruppene med flere enn 200 bosatte.

Som tabell 2.1 viser, hadde Sandnes 1,3 prosent av landets befolkning per 1. januar 2006. 1,3 prosent av landets innvandrerbefolkning bodde i kommunen, med andre ord er innvandrerbefolkningen representert i Sandnes kommune i like stor grad som i landet som et hele (8,4 mot 8,3 prosent).

Figur 10.1 viser landbakgrunn fordelt på verdensdeler. 42 prosent av alle personer som inngår i innvandrerbefolkningen har europeisk bakgrunn, mens 47 prosent har asiatiske bakgrunn (medregnet tyrkisk). 6 prosent av innvandrerbefolkningen i Sandnes har afrikansk landbakgrunn, og 3,5 prosent har bakgrunn fra Amerika eller Oseania. I absolutte tall har 500 innvandrere sin opprinnelse fra andre nordiske land, 1 560 fra andre europeiske land, 320 fra Afrika, 2 300 fra Asia (inklusive Tyrkia), 170 fra Nord-Amerika og Oseania og 100 fra Mellom- og Sør-Amerika.

Relativt mange med vietnamesisk bakgrunn i Sandnes

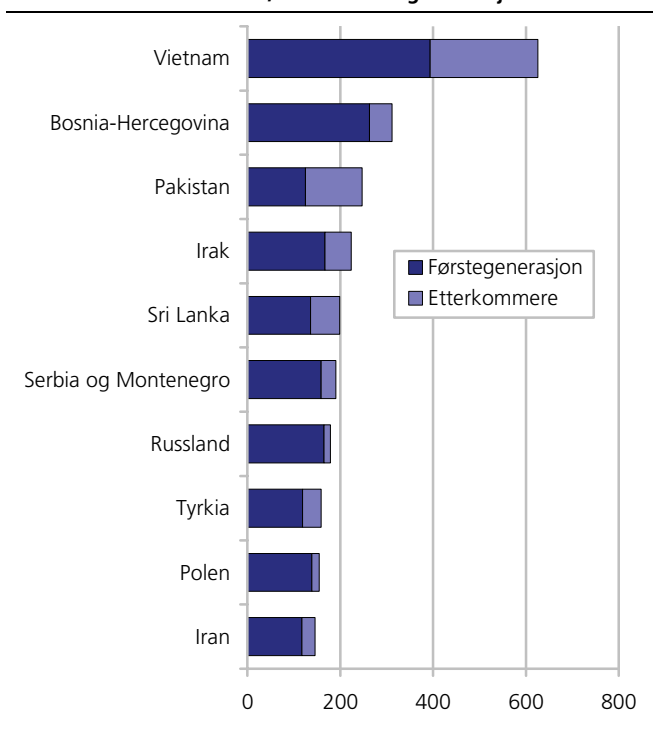
Tabell 10.2 viser at 3,4 prosent av alle med vietnamesisk bakgrunn som bodde i Norge per 1. januar 2006, var bosatt i Sandnes. Av gruppene med over 100 bosatte hadde slik sett personer med bakgrunn fra Vietnam den høyeste konsentrasjonen i Sandnes, fulgt av personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina med 2,1 prosent og Storbritannia med 2,0 prosent. Tallet for *alle* i innvandrerbefolkningen ligger på 1,3 prosent.

Tabell 10.2. Innvandrerbefolkningen i Sandnes og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Sandnes

Landbakgrunn	Innvandrerbefolkningen i Sandnes	Andel av innvandrerbefolkningen i Sandnes	Andel førstegenerasjonsinnvandrere	Andel etterkommere	Innvandrerbefolkningen i hele landet	Andel bosatt i Sandnes
I alt	4 974	100 %	81 %	19 %	386 699	1,3 %
Vietnam	626	13 %	63 %	37 %	18 333	3,4 %
Bosnia-Hercegovina	312	6 %	84 %	16 %	14 822	2,1 %
Pakistan	247	5 %	51 %	49 %	27 675	0,9 %
Danmark	237	5 %	93 %	7 %	19 179	1,2 %
Irak	224	5 %	75 %	25 %	20 076	1,1 %
Storbritannia	221	4 %	94 %	6 %	11 031	2,0 %
Sri Lanka	199	4 %	68 %	32 %	12 560	1,6 %
Serbia og Montenegro	191	4 %	83 %	17 %	12 905	1,5 %
Russland	179	4 %	92 %	8 %	10 351	1,7 %
Tyrkia	159	3 %	75 %	25 %	14 084	1,1 %
Polen	155	3 %	90 %	10 %	11 864	1,3 %
Iran	146	3 %	81 %	19 %	14 362	1,0 %
Tyskland	141	3 %	91 %	9 %	12 900	1,1 %
Thailand	137	3 %	95 %	5 %	7 788	1,8 %
Sverige	129	3 %	93 %	7 %	23 489	0,5 %
USA	129	3 %	95 %	5 %	6 884	1,9 %
Filippinene	101	2 %	96 %	4 %	8 561	1,2 %
Kina	97	2 %	67 %	33 %	5 336	1,8 %
Afghanistan	88	2 %	88 %	13 %	6 539	1,3 %
Island	84	2 %	86 %	14 %	3 589	2,3 %
Andre land	1 172	24 %	87 %	13 %	124 371	0,9 %

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 10.2. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Sandnes, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Flest etterkommere fra Vietnam og Pakistan

Innvandrerbefolkningen i Sandnes består i overveiende grad av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), 81 prosent, omtrent som landsgjennomsnittet for Norge som er 83 prosent. Noen landgrupper omfatter en større andel etterkommere.

Vietnameserne og pakistanerne er de gruppene i Sandnes som har flest etterkommere både absolutt og relativt sett. For vietnameserne er tallet 230 (37 prosent), for pakistanerne 120 (49 prosent).

Lavest er andelen etterkommere blant personer med landbakgrunn fra USA, Thailand, Filippinene og en del europeiske land, med mellom 4 og 9 prosent. En forklaring på dette er at mange innvandrere fra disse landene når de får barn, får de barn med personer uten innvandringsbakgrunn, slik at barna deres ikke inngår i innvandrerbefolkningen. Botid betyr også svært mye for andel etterkommere i den enkelte gruppe. I grupper der gjennomsnittlig botid i landet er kort, er det begrenset hvor mange barn innvandrerne har rukket å få etter at de flyttet til Norge.

Tabell 10.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Sandnes, etter botid i Norge. Prosent

Landbakgrunn	I alt pr. 1.1.2006	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
I alt	4 041	100,0	10,2	7,1	14,1	16,8	18,6	33,3
Vietnam	394	100,0	0,3	23,4	35,8	23,1	9,9	7,6
Bosnia-Hercegovina	263	100,0	-	-	-	66,2	26,2	7,6
Pakistan	125	100,0	39,2	12,8	15,2	5,6	15,2	12,0
Danmark	221	100,0	33,0	12,2	12,2	10,0	17,2	15,4
Irak	167	100,0	0,6	-	9,6	10,8	34,1	44,9
Storbritannia	208	100,0	21,6	13,5	9,6	11,1	14,4	29,8
Sri Lanka	136	100,0	5,1	7,4	36,0	12,5	27,2	11,8
Serbia og Montenegro	159	100,0	1,3	0,6	5,0	28,3	26,4	38,4
Russland	165	100,0	-	-	-	9,7	17,0	73,3
Tyrkia	119	100,0	11,8	0,8	15,1	16,8	23,5	31,9
Polen	139	100,0	6,5	7,2	25,2	15,8	11,5	33,8
Iran	118	100,0	1,7	-	39,0	17,8	22,0	19,5
Tyskland	128	100,0	24,2	3,1	6,3	3,9	15,6	46,9
Thailand	130	100,0	0,8	3,8	11,5	16,2	14,6	53,1
Sverige	120	100,0	20,8	13,3	10,8	13,3	22,5	19,2
USA	123	100,0	39,0	7,3	7,3	9,8	9,8	26,8
Filippinene	97	100,0	5,2	12,4	12,4	10,3	12,4	47,4
Kina	65	100,0	-	1,5	18,5	27,7	16,9	35,4
Afghanistan	77	100,0	-	-	1,3	-	1,3	97,4
Island	72	100,0	13,9	8,3	9,7	1,4	48,6	18,1
Andre land	1 015	100,0	8,9	4,7	11,1	11,6	18,1	45,5
I alt	4 041	100,0	10,2	7,1	14,1	16,8	18,6	33,3
Vestlige land	1 121	100,0	25,1	10,3	10,1	8,7	18,8	26,9
Ikke-vestlige land	2 920	100,0	4,5	5,8	15,6	19,8	18,5	35,8

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Store variasjoner i botid for førstegenerasjonsinnvandrere i Sandnes

Tabell 10.3 viser at blant gruppene med over 100 innbyggere i Sandnes, var det særlig førstegenerasjonsinnvandrere med bakgrunn fra Pakistan og USA, og deretter danske, tyske, britiske og svenske førstegenerasjonsinnvandrere som hadde den største andelen av personer med en botid i Norge på mer enn 25 år. 39 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere fra Pakistan og USA bosatt i Sandnes hadde en botid i Norge på over 25 år (per 1. januar 2006), 33 prosent av danskene og så en noe mindre prosentandel av de øvrige som er nevnt ovenfor. Blant de danske førstegenerasjonsinnvandrere i Sandnes hadde 33 prosent en botid i landet på mindre enn 11 år, en noe lavere andel enn hos svensker (42 prosent), og vesentlig lavere enn for tyskere (63 prosent) med så kort botid, mens andelen briter, der 44 prosent hadde en botid på under 11 år, befinner seg mellom disse ytterkantene.

En forklaring på dette er at mange vesteuropeere og skandinaver reiser hjem i større grad etter kortere opphold i Norge, enn personer som kommer hit fra fjernere strøk. Inn- og utvandringen fra europeiske land er relativ høy og fører til en utskiftning av personer fra disse landene. Mange vest- og nordeuropeere, som svensker, dansker og tyskere, har både en relativ høy andel med lang botid og en relativ høy andel med kort botid i Norge, mens andelen personer med botid mellom 11 og 25 år er mindre, særlig for tyskere.

Botiden for førstegenerasjonsinnvandrere varierer sterkt etter hvor i verden de kommer fra. 97 prosent av afghanske førstegenerasjonsinnvandrere i Sandnes hadde bodd i Norge i under 6 år, 79 prosent av alle irakerne i under 11 år. 90 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med bakgrunn i Russland har bodd i Norge i under 11 år, mens bare 18 prosent av vietnameserne hadde tilsvarende kort botid.

Generelt kan man si at vestlige innvandrere kom til Norge tidligere enn ikke-vestlige. Av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Sandnes har 25 prosent en botid på 26 år eller lengre – mot bare 5 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere.

Høyest andel unge blant afrikanere og asiater

Det er flere unge i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen ellers og det er en betraktelig lavere andel eldre i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen for øvrig. På landsbasis er nær halvparten av alle innvandrere under 30 år. I befolkningen uten innvandrerbakgrunn er bare en drøy tredjedel under 30 år. Samme tendens gjelder også for de bosatte i Sandnes, men ikke så uttalt. Innad i innvandrerbefolkningen finnes det en del forskjeller i alderssammensetning. På landsbasis har personer med bakgrunn fra Afrika høyest andel personer under 30 år, nær seks av ti befinner seg i denne aldersgruppen. Av de som har afrikansk bakgrunn og er bosatt i Sandnes, er

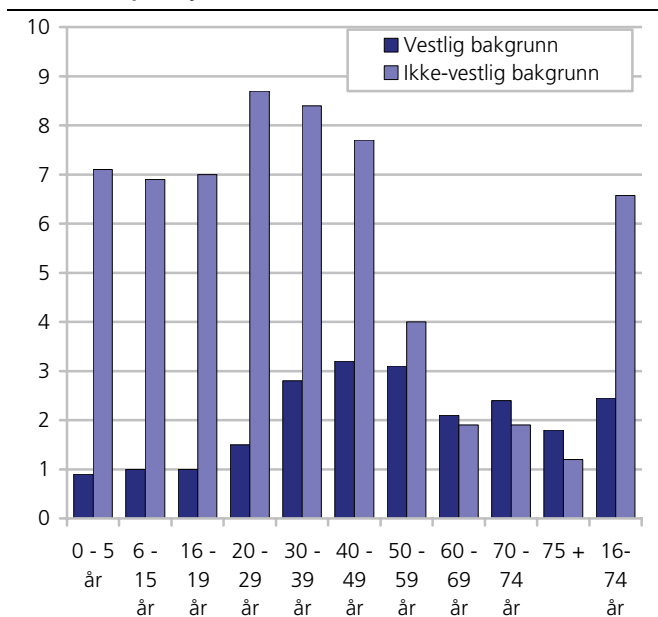
andelen under 30 år på 49 prosent og dermed lavere enn i resten av landet. I Rogaland fylke er andelen på 55 prosent og dermed noe høyere enn den i Sandnes. Personer med asiatisk bakgrunn i Sandnes har en litt høyere andel unge under 30 år enn afrikanere (53 prosent), og ligger dermed nøyaktig på gjennomsnittet for sin gruppe i Rogaland (53 prosent).

I figur 10.3 ser vi at andelen ikke-vestlige innvandrere er høyest i de yngste aldersgruppene, og særlig blant unge voksne (i alderen 20-29 år) hvor over 8 prosent har ikke-vestlig bakgrunn,

Lavest andel unge av de større gruppene har personer med bakgrunn fra Nord-Amerika og fra Vest-Europa (utenom Norden). På landsnivå er andelen vesteuropeere under 30 år på 22 prosent, mens den i Sandnes er omtrent den samme, 24 prosent. I landet som helhet er det personer med bakgrunn fra Nord-Amerika og Oseania som har lavest andel unge under 30, med nær 19 prosent. Denne gruppen har en litt høyere andel unge i Sandnes, 23 prosent.

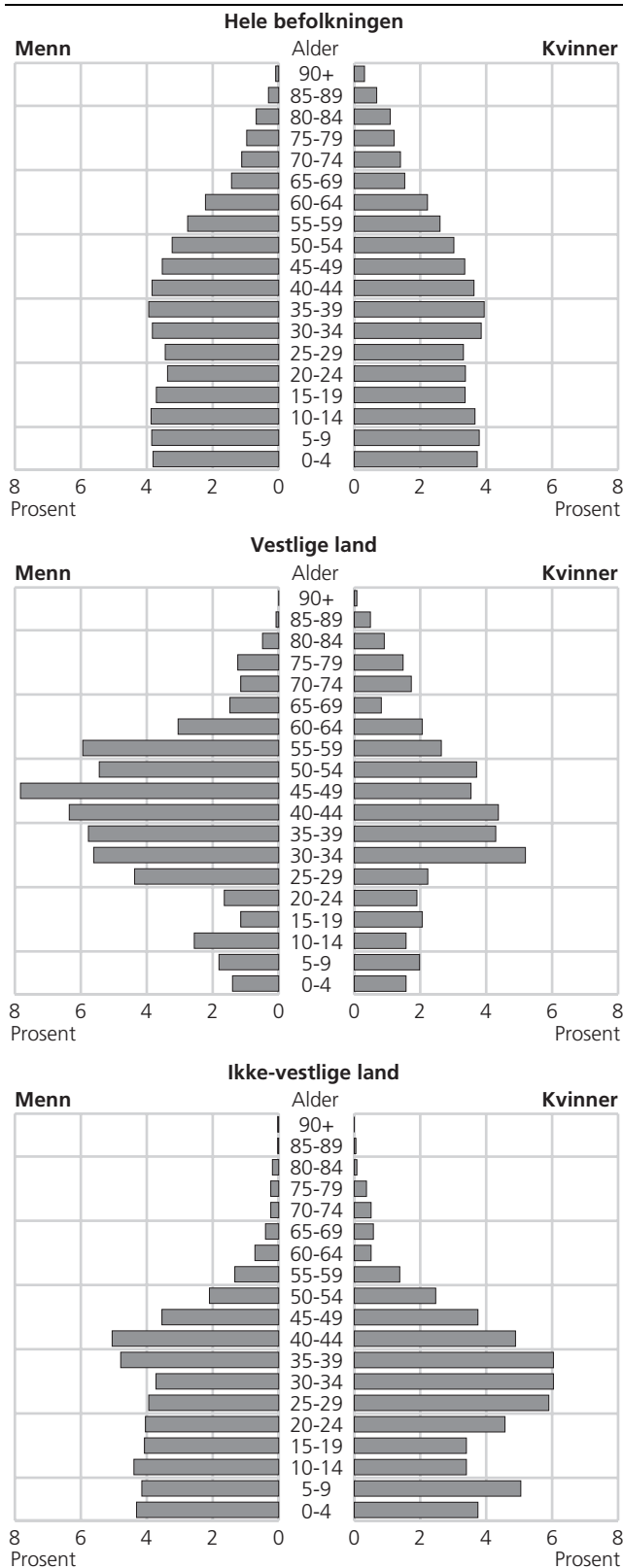
Befolkningspyramidene viser tydelig at også i Sandnes er andelen unge personer størst blant personer med ikke-vestlig bakgrunn. 8 prosent av alle med ikke-vestlig bakgrunn er under 5 år, mens tilsvarende tall for personer med vestlig innvandrerbakgrunn er 3 prosent. Andelen som er 24 år og yngre er høyere for den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen (41 prosent) enn for befolkningen som helhet (37 prosent), og særlig høyere enn den vestlige innvandrerbefolkningen (18 prosent). Omvendt ser man at det er betydelig færre eldre personer blant de ikke-vestlige enn blant de andre gruppene. Denne tendensen gjelder ikke bare for Sandnes kommune, men også for landet som helhet.

Figur 10.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Sandnes, per 1. januar 2006. Prosent



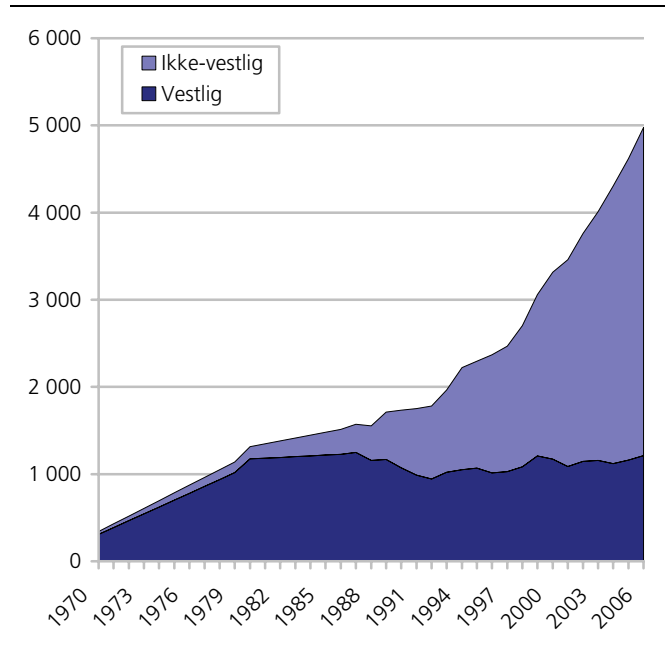
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 10.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Sandnes og innvandrerbefolkningen i Sandnes etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent.



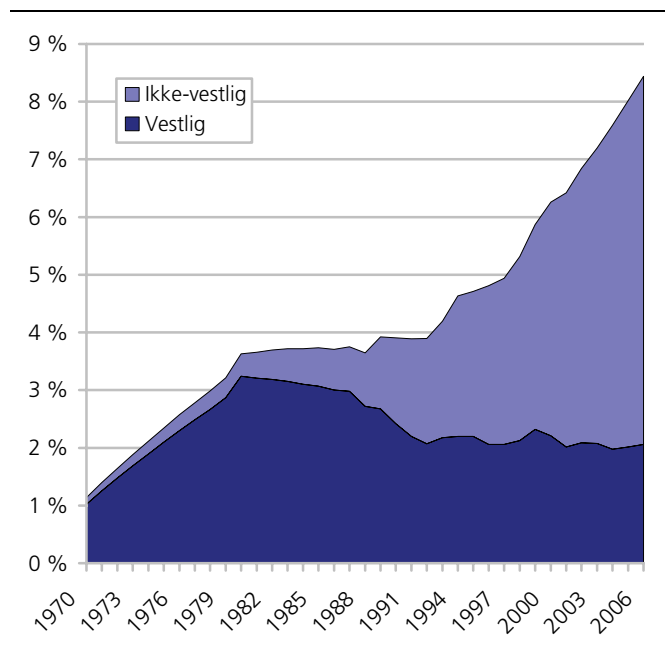
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 10.5. Innvandrerbefolkningen i Sandnes med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 10.6. Innvandrerbefolkningen i Sandnes med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Sandnes. 1970-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Sammenligner man de tre befolkningspyramidene for Sandnes med samme grupper i hele landet, ser vi bare små forskjeller.

Innvandrerbefolkningen i Sandnes har forandret seg mye siden 1970. Antall vestlige innvandrere har økt fra 310 til 1 210 i perioden, mens antallet ikke-vestlige innvandrere har økt fra 30 til 3 760 i 2006. I 1970 utgjorde personer med ikke-vestlig bakgrunn en tidel

(nøyaktig 10 prosent) av alle innvandrere i Sandnes, mens andelen ikke-vestlige innvandrere 1. januar 2006 lå på 76 prosent.

Også i forhold til hele befolkningen i Sandnes har andelen ikke-vestlige steget betydelig. I 1970 lå andelen ikke-vestlige innvandrere på 0,1 prosent av hele befolkningen, i januar 2006 utgjorde personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn 6,4 prosent av folkemengden i Sandnes. Andelen med vestlig bakgrunn har steget fra 1 prosent i begynnelsen av perioden til rundt 3 prosent på 1980-tallet, hvoretter den har ligget stabilt på 2 prosent.

Størst andel kvinner blant personer med bakgrunn fra Filippinene og Thailand

Innvandrerbefolkningen i Sandnes består av nesten like mange menn som kvinner (rundt 30 flere kvinner enn menn). Noen grupper i innvandrerbefolkningen har imidlertid en kjønnsmessig skjev fordeling. Blant innvandrergruppene som besto av over 100 personer, var det av dem med bakgrunn fra Filippinene 92 prosent kvinner og blant thailendere 85 prosent. Ser vi andre av gruppene, var det blant russere 63 prosent kvinner, blant polakker 60 prosent. Fordelingen blant de øvrige større gruppene mellom kjønnene var lagt jevnere, den varierte fra 53 og 46 prosent. Dansker og briter skilte seg imidlertid ut, i det kvinneandelen blant danskene var 38 prosent, blant britene 34 prosent.

Hver tyvende innbygger er utenlandsk statsborger. Ved inngangen av 2006 var 4,5 prosent, eller 2 640 personer av alle bosatte i Sandnes utenlandske statsborgere. For hele landet var andelen litt høyere - 4,8 prosent.

Personer fra Danmark, Storbritannia, Sverige, USA og Russland utgjorde de største gruppene av utenlandske statsborgere i Sandnes, med mellom 300 og 140 personer hver seg. Til sammen utgjorde disse fem gruppene 37 prosent av alle utenlandske statsborgere. 99 statsborgerskap er representert i kommunen. Statsborgere fra Norden utgjorde til sammen nesten en firedel av alle utenlandske statsborgere i Sandnes.

Personer med vietnamesisk bakgrunn har høyest andel norske statsborgere

51 prosent av innvandrerbefolkningen i Sandnes var norske statsborgere per 1.januar 2006. Blant personer med vietnamesisk bakgrunn var hele 93 prosent norske statsborgere. Dermed var, akkurat som i landet som helhet, vietnamesere gruppen med høyest andel norske statsborgere blant innvandrergruppene med over 100 bosatte i Sandnes. Den høye andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra Vietnam kan delvis forklares med at de har en lang gjennomsnittlig botid i Norge, med beskjeden innvandring de siste årene. Dessuten kan det spille en stor rolle at nesten alle vietnamesere som innvandret til Norge kom som

flyktninger og at de etter å ha forlatt Vietnam hadde behov for en stat som kunne gi dem gyldig pass mv..

Andelen norske statsborgere var også høy for personer med bakgrunn fra Sri Lanka (82 prosent) og Pakistan (80 prosent). Blant de mindre gruppene skiller personer fra Makedonia og Ghana seg ut (86 og 84 prosent).

Av alle ikke-vestlige innvandrere var 63 prosent norske statsborgere. Andelen norske statsborgere var vesentlig lavere blant personer med vestlig bakgrunn (15 prosent). Blant vestlige innvandrere med over 30 bosatte i Sandnes, var det personer med bakgrunn fra USA som hadde høyest andel norske statsborgere (23 prosent), mens det for danskenes vedkommende var 12 prosent av deres 29 personer som hadde norsk statsborgerskap.

Personer med innvandrerbakgrunn bidro ikke vesentlig til nettoinnflyttingen til Sandnes

Sandnes hadde en netto innenlandsk innflytting i 2005 på 510 personer. Både personer uten innvandrerbakgrunn og personer med vestlig innvandrerbakgrunn og de med ikke-vestlig bakgrunn hadde netto innflytting til kommunen. Bare tre av landets kommuner med flere enn 20 000 innbyggere, hadde større absolutt netto innflytting i 2005 enn Sandnes. Den totale nettoinnflyttingen til Sandnes var i 2005 på 8,8 promille av folketallet 1.1.2005. Når det gjelder netto innflytting til Sandnes blant innvandrerbefolkningen, plasserte kommunen seg midt på treet, siden nettoinnflyttingen til Sandnes av personer med innvandrerbakgrunn var på 1,1 promille i 2005.

Flyktninger⁴⁶

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006, 2,5 prosent av landets befolkning. 1,5 prosent av disse var bosatt i Sandnes. I absolutte tall hadde 1 710 bosatte i Sandnes flyktningbakgrunn. De fleste flyktninger hadde bakgrunn fra Vietnam (350), Bosnia-Hercegovina (260), Irak (160) eller Serbia og Montenegro (140).

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktgrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

⁴⁶ For flyktninger har SSB kun tilbakegående tall til 1998 og for kommunene fra 2001. Se for øvrig: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/flyktninger/>.

Antall flyktninger økte i Norge fra 84 000 i 2001 til 117 200 personer i 2006, en økning på 39,5 prosent. I Sandnes økte antall flyktninger med 50 prosent fra 2001 til 2006. Mens det 1. januar 2001 var rundt 1 140 flyktninger i kommunen, lå antall flyktninger per 1. januar 2006 på 1 710. Også andel flyktninger i forhold til folkemengden i Sandnes har økt, i 2001 utgjorde flyktningene 2,1 prosent av alle bosatte i kommunen, i 2006 var andelen 2,9 prosent. Økningen av flyktninger i forhold til folketallet i Sandnes var dermed på 38 prosent i løpet av disse fem årene og slik sett mindre enn økningen i andel flyktninger i for eksempel Oslo, som var på 58 prosent.

På landsbasis har andelen flyktninger økt fra 1,9 prosent av folkemengden i begynnelsen av 2001 til 2,5 prosent i begynnelsen av 2006. I 2001 lå med andre ord andelen flyktninger i Sandnes litt over andelen i landet som et hele, mens forskjellen mellom andelen flyktninger i Sandnes og andelen i landet var enda større i 2006.

En analyse av sekundærflyttinger for flyktninger som ble bosatt i Norge i perioden 2000 til 2005 viste at 83 prosent av flyktningene som ble bosatt i Sandnes som første bostedskommune, fortsatt bodde i kommunen etter fem år. Samtidig flyttet mange flyktninger som opprinnelig var bosatt i andre kommuner, til Sandnes i løpet av femårsperioden 2000-2005.

I 2000 ble en kohort på 6 700 flyktninger bosatt i Norge. 29 av disse - 0,4 prosent av alle flyktningene - ble bosatt i Sandnes. Per 1. januar 2005 hadde antall flyktninger i Sandnes (fra denne kohorten) økt med 21 personer eller 72 prosent. Av 2000-kohorten som ble bosatt i Sandnes bodde fortsatt 24 (eller 83 prosent av flyktningene i kohorten) i Sandnes ved inngangen av 2005.

10.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående, deltakelse i videregående utdanning, og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning viser vi til Daugstad (2006) og for mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006).

I denne delen vil vi ikke bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få i relevante aldre. I noen tilfeller er det heller ikke mulig å skille ut etterkommerne som egen gruppe. Når man tolker tall på deltakelse i utdanning, må man ha i mente at ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, særlig flyktninger, kan befinne seg andre steder i utdanningsløpet enn befolkningen ellers i tilsvarende alder, ofte på

grunn av manglende utdanning ved innvandring. I våre tall for deltakelse i videregående og høyere utdanning kan derfor en del av de som er i kategorien "ikke i utdanning" befinne seg i grunnskolen. Hovedfunn i denne delen er:

- 43 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter⁴⁷ går i barnehage, mot 53 prosent av alle barn bosatt i Sandnes (0-5 år).
- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 83 prosent kontantstøtte, mot 64 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Sandnes.
- I aldersgruppen 16-18 år deltok 97 prosent av de ikke-vestlige etterkommerne i Sandnes i videregående utdanning og 79 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerne. Blant alle i denne aldersgruppen bosatt i Sandnes deltok 92 prosent. I alle tre gruppene ligger deltakelsen høyere i Sandnes enn i landet ellers.
- 2 av 3 av den lille gruppa elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som startet grunnskurs høsten 2000, fullførte videregående opplæring innen fem år. Dette er på nivå med alle elever og læringer i Sandnes.
- Hovedbildet i landet som helhet, og blant 19-24 åringer bosatt i Sandnes, er at etterkommerne tar høyere utdanning i omtrent like stor grad som befolkningen i alt, mens førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse enn disse gruppene.

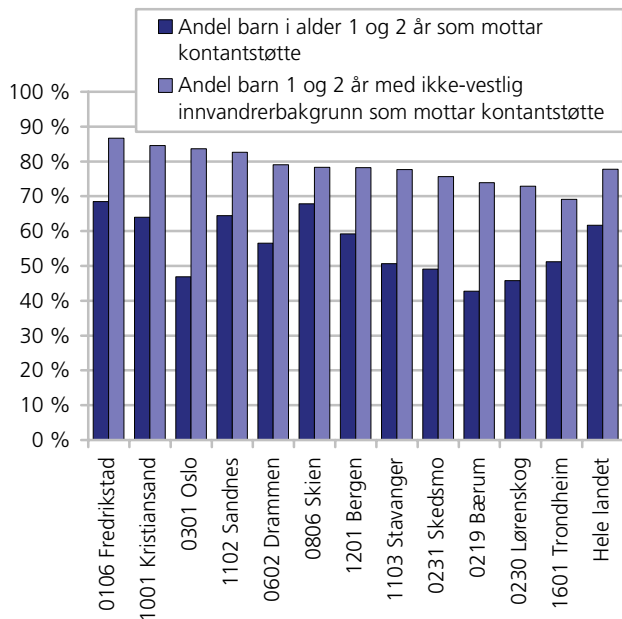
Barnehagedekning og bruk av kontantstøtte

Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 43 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 53 prosent av alle bosatte i denne alderen i Sandnes (se figur 10.7). Av alle barn som har barnehageplass i Sandnes utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 7 prosent.

Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi imidlertid si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant alle barn i alderen 1 og 2 år i Sandnes var det 64 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 83 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 10.8). Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. 8 prosent av barna i denne aldersgruppen i Sandnes hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

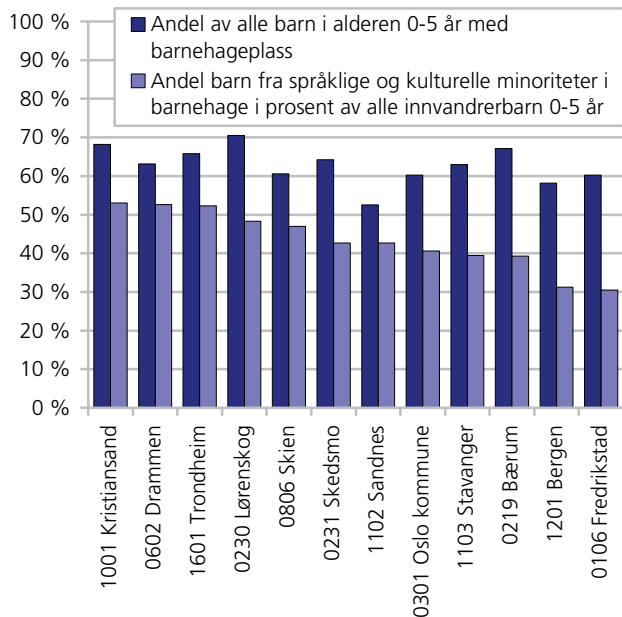
⁴⁷ Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrerbefolkningen. Her vises det til språklige og kulturelle minoriteter som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

Figur 10.7. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

Figur 10.8. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

Overgang fra grunnskolen til videregående utdanning

Av de 47 elevene med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som gikk ut av 10. klasse våren 2005, befant 44 personer seg i videregående utdanning høsten samme år. De øvrige var ikke under utdanning. Det vil si at 94 prosent gikk over i videregående utdanning, mot 90

prosent av ikke-vestlige elever på landsbasis. Merk imidlertid at det var en svært liten gruppe ikke-vestlige elever i Sandnes som avsluttet grunnskolen denne våren. For små grupper vil små endringer i tallene vil gi store utslag i prosentandelene. Blant alle elever bosatt i Sandnes, gikk 98 prosent over i videregående utdanning, praktisk talt det samme som på landsbasis.

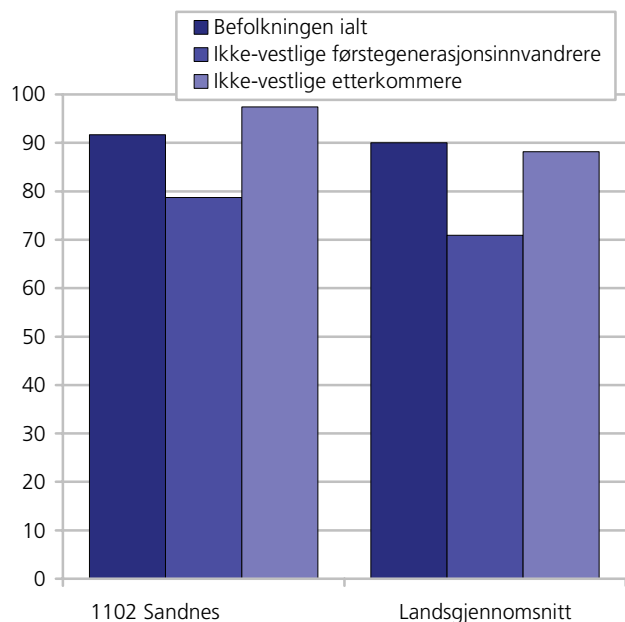
Deltakelse i videregående og overgang til høyere utdanning

Det er noe mindre vanlig blant ikke-vestlige første-generasjonsinnvandrere bosatt i Sandnes å delta i videregående utdanning enn blant alle bosatte i kommunen i alderen 16-18 år (79 mot 92 prosent). Sammenlignet med ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i hele landet, var deltakelsen blant de i Sandnes 8 prosentpoeng høyere. Deltakelsen er noe høyere blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerjentene (81 prosent) enn blant guttene (77 prosent), mens blant alle bosatte i Sandnes er det ikke noen forskjell mellom jentene og guttene (i 2005).

Det er få ikke-vestlige etterkommere i denne alderen bosatt i Sandnes, bare 38 stykker. Nær alle disse deltar i videregående.

På landsbasis deltar 90 prosent av alle bosatte i denne alderen, 71 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne og 88 prosent av ikke-vestlige etterkommere. Også her er det små forskjeller mellom jentene og guttene. Det er altså en høy deltakelse i videregående i Sandnes i forhold til landsgjennomsnittet, særlig om vi ser på innvandrebe-folkningen.

Figur 10.9. Personer 16-18 år etter deltakelse i videregående utdanning, kommune innvandringsbakgrunn og landbakgrunn. 01.10. 2005



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.4. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert eller mer enn normert tid	Fortsatt i videregående skole	Avbrutt videregående	Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert eller mer enn normert tid	Fortsatt i videregående skole	Avbrutt videregående
Hele landet	I alt	51 950	100	67	6	26	3 137	100	55	6	39
	Menn	26 495	100	62	7	31	1 639	100	47	7	46
	Kvinner	25 455	100	74	5	21	1 498	100	63	5	31
Sandnes	I alt	752	100	68	7	25	43	100	67	5	28

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.5. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
Hele landet	I alt	330 115	100	31	16	54	24 396	100	18	17	65
	Menn	168 058	100	25	25	58	11 449	100	16	20	64
	Kvinner	162 057	100	37	14	50	12 947	100	20	14	66
Hele landet	I alt						4 770	100	33	14	54
	Menn						2 480	100	29	15	56
	Kvinner						2 290	100	37	13	50
Sandnes	I alt	4 748	100	29	15	56	303	100	18	17	65
	Menn	2 362	100	25	16	59	138	100	18	20	62
	Kvinner	2 386	100	34	14	52	165	100	18	14	68
Sandnes	I alt						56	100	38	14	48

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

2 av 3 fullførte videregående innen 5 år

Det var bare 43 elever eller lærlinger med ikke-vestlig bakgrunn bosatt i Sandnes som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000. Av disse, fullførte 2 av 3 videregående opplæring innen fem år, noe som var på nivå med alle elever og lærlinger i Sandnes. Igjen må vi merke oss at for små grupper vil små endringer i tallene vil gi store utslag i prosentandelene.

Det var 3 prosentpoeng flere blant elevene med ikke-vestlig bakgrunn som avbrøt videregående skole⁴⁸ enn blant alle elever og lærlinger i Sandnes (28 mot 25 prosent). I forhold til ikke-vestlige elever og lærlinger i hele landet, kommer de i Sandnes godt ut – det 11 prosentpoeng flere som fullførte innen fem år i Sandnes enn på landsbasis.

Det er var for få ikke-vestlige innvandrere som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005 (23 personer) til å si noe om hvorvidt Sandnes bekrefter mønsteret vi finner for hele landet - at ikke-vestlige innvandrere går i mye høyere grad direkte over fra videregående til høyere utdanning.

⁴⁸ Avbrutt videregående opplæring betyr at eleven/lærlingen ikke har fullført og heller ikke lenger er registrert som elev/lærling i videregående opplæring. Disse personene kan ha begynt på en annen type utdanning, valgt å reise utenlands eller gått ut av arbeidslivet.

Deltakelse i høyere utdanning

Hovedbildet i landet som helhet, og blant de bosatt i Sandnes, er at etterkommerne tar høyere utdanning i omtrent like stor grad som befolkningen i alt, mens førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse enn disse gruppene. Videre er det et generelt mønster at kvinner høyere utdanning i lang større grad enn menn, og dette gjelder både for dem med og uten innvandrerbakgrunn. Slik er det blant alle i alderen 19-24 år bosatt i Sandnes (34 mot 25 prosent), men det blant førstegenerasjonsinnvandrerne ikke er noen forskjell mellom kjønnene (begge 18 prosent).

Andelen blant dem i aldersgruppen 19-24 år som er registrert bosatt i Sandnes og tar høyere utdanning er omtrent på nivå med landsgjennomsnittet, både for befolkningen i alt og for førstegenerasjonsinnvandrerne, mens de 56 etterkommerne har en relativt høy deltakelse.

Merk at vi i disse tallene vil miste alle som opprinnelig "er fra" Sandnes, men som melder flytting til kommunen hvor de studerer. Tallene for Sandnes vil derfor gjelde alle i aldersgruppen 19-24 som er registrert bosatt i Sandnes, og her har vi ikke tall på hvor de studerer.

10.3. Arbeid

Vi skal i det følgende beskrive innvandrerne på arbeidsmarkedet, deres sysselsetting, arbeidsledighetsnivå, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjonsinnvandrere, det er for få etterkommere i relevant alder i Sandnes til at vi kan gi tall for dem. Olsen (2006) har imidlertid gjort studier av etterkommernes sysselsettingsnivå for hele landet under ett. Han finner at etterkommerne ligner mer på de uten innvandringsbakgrunn enn førstegenerasjon når det gjelder sysselsetting.

Hovedfunn i denne delen er:

- Sandnes ligger i toppen når det gjelder sysselsetting blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere sammenlignet med de øvrige 11 kommunene med flest ikke-vestlige innvandrere.
- Som ellers i landet, har ikke-vestlige innvandrere bosatt i Sandnes lavere sysselsetting enn alle bosatte i kommunen (56 prosent mot 73 prosent).
- Som i befolkningen i alt, er ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrer menn i større grad sysselsatt enn ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrer kvinner (63 mot 51 prosent).
- Forskjellene i sysselsetting mellom ikke-vestlige innvandrere og alle bosatte i Sandnes er lavere i den yngste aldersgruppen (16-24 år) enn i de eldre.
- Som ellers i landet, er ikke-vestlige innvandrere i Sandnes overrepresentert i hotell- og restaurantnæringen.
- Ikke-vestlige innvandrere bosatt i Sandnes var i mindre grad selvstendig næringsdrivende enn alle bosatte i kommunen, slik det også var ellers i landet.
- Det var 3 ganger så sannsynlig blant ikke-vestlige innvandrere i Sandnes å være arbeidsledig eller på tiltak sammenlignet med befolkningen i alt.

Sysselsetting: Svært stor forskjell mellom kvinner og menn i Sandnes

Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Sandnes er klart lavere enn blant den øvrige befolkningen. 56 prosent av de ikke-vestlige

innvandrerne i alderen 16-74 år er sysselsatt, mot 73 prosent av de vestlige innvandrerne og 73 prosent i hele befolkningen i Sandnes. Forskjellene i sysselsetting blant ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i alt er i realiteten større enn vist her, siden innvandrerne er relativt flere i de unge og mest yrkesaktive aldersgruppene enn befolkningens gjennomsnitt.

Sysselsettingen i Sandnes ligger over landsgjennomsnittet, både om vi ser på befolkningen i alt, og om vi kun ser på vestlige eller ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Den høye sysselsettingen blant ikke-vestlige innvandrere kan derfor delvis skyldes at arbeidsmarkedet i Sandnes er relativt gunstig, noe som også kommer ikke-vestlige innvandrere i Sandnes til gode. Som i befolkningen i alt, er innvandrer menn i større grad i arbeid enn innvandrer kvinner. Forskjellen i sysselsetting mellom ikke-vestlige innvandrer menn (63 prosent) og ikke-vestlige innvandrer kvinner (51 prosent) er av de største i de kommunene vi har sammenlignet.

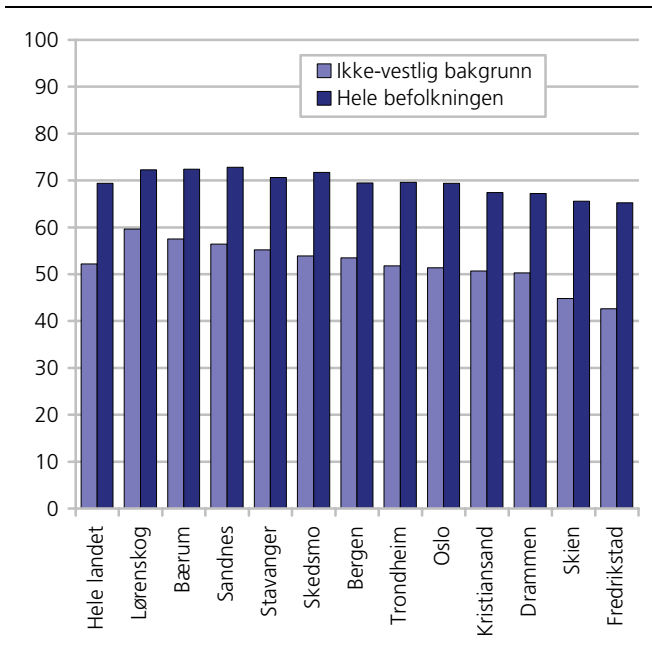
Som figur 10.10 viser, ligger Sandnes høyt oppe om vi rangerer kommunene i denne rapporten etter sysselsettingsnivået blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, bare slått av Bærum og Lørenskog. Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at mye av variasjonene i sysselsetting kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre når det gjelder landbakgrunn. Kommuner hvor for eksempel en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med kort botid (for eksempel Somalia eller Irak) vil ha en lavere sysselsetting enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen har lengre botid, slik eksempelvis de fra Vietnam har. Det er mange grunner til at noen innvandrergrupper har en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet og andre ikke har det, og vi kan ikke gå inn på en grundigere redegjørelse i dette faktaarket. Botidens betydning for økt deltakelse i arbeidslivet har imidlertid blitt trukket fram fra flere hold, se for eksempel Blom 2004 og Østby (2004b)

Tabell 10.6. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005

	Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet, befolkningen i alt				
Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	159 260	69,7	73,5	65,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Sandnes				
Befolkningen i alt	30 199	72,8	77	68,6
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	712	72,9	81,3	60,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	1 441	56,4	62,5	51,4

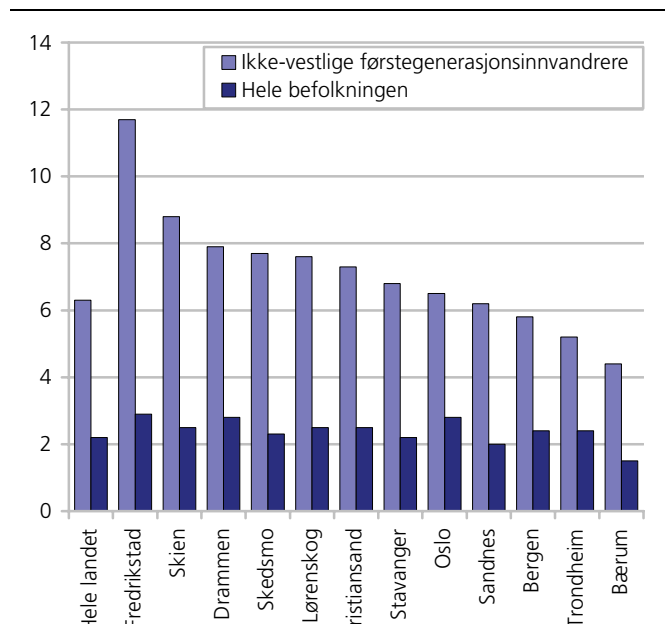
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 10.10. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005



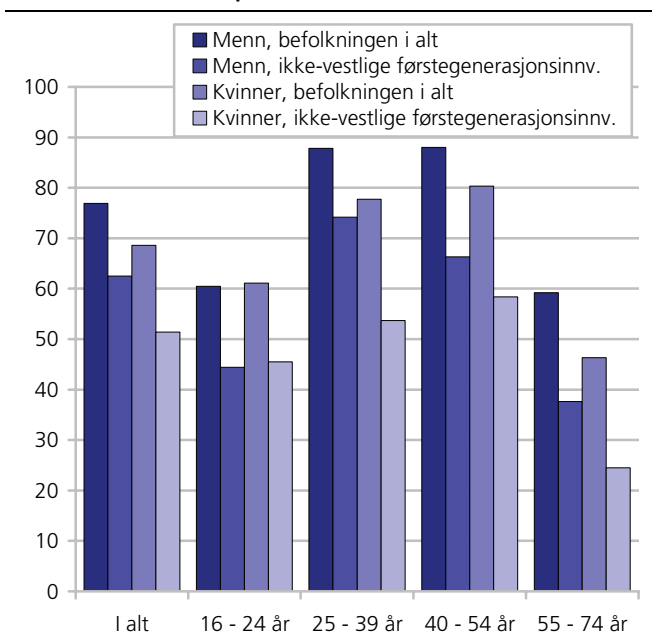
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 10.12. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 10.11. Sysselsatte i Sandnes etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Sysselsettingen i ulike aldersgrupper

Fordeler vi befolkningen i alt og førstegenerasjonsinnvandrere etter alder, ser vi at det er store forskjeller i sysselsetting mellom befolkningen i alt i Sandnes og den ikke-vestlige befolkningen, både blant kvinner og menn (figur 10.11).

Blant mennene er den største forskjellen i sysselsetting i de eldste gruppene (40- 54 og 55-74 år), hvor det er 22 prosentpoeng flere sysselsatte blant alle menn enn blant de ikke-vestlige mennene. Den aller eldste gruppa er imidlertid ei lita gruppe, og i små grupper gjør små endringer i tallene store utslag i andelene. De minste forskjellene finner vi i gruppa som er 25-39 år, hvor sysselsettingen er 14 prosentpoeng høyere blant alle menn enn blant de ikke-vestlige.

For kvinnene er forskjellene i sysselsetting små i de tre eldste gruppene – sysselsettingen er 22-24 høyere blant alle kvinner enn blant de ikke-vestlige. Bare den yngste gruppa skiller seg ut- her er forskjellen bare 16 prosentpoeng.

Arbeidsledighet

Relativt lav arbeidsledighet blant ikke-vestlige innvandrere

Som figur 10.12 viser, er ledighetsnivået blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Sandnes i det lavere sjiktet sammenlignet med andre kommuner i denne rapporten, slått av Bergen, Trondheim og Bærum.

Arbeidsledighetstallene for Sandnes viser ellers stort sett det samme mønsteret som vi ser ellers i landet: Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i større grad arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak enn vestlige innvandrere og befolkningen i alt. Det var 3 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlig innvandrere er arbeidsledig, som at en i befolkningen i alt var det. 6,2 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere var i 4.kvartal

2005 arbeidsledige, og 2,3 prosent var på tiltak. De tilsvarende tallene for befolkningen i alt var 2,0 og 0,4 prosent.

Ikke-vestlige innvandrerkvinner og - menn var registrert arbeidsledige eller på tiltak i like stor grad, i Sandnes, som i resten av landet. Når vi tidligere så at det var store forskjeller i sysselsetting mellom kvinner og menn, tyder dette på at det særlig er mange ikke-vestlige innvandrerkvinner som er helt utenfor arbeidslivet.

I hvilke næringer jobber de ikke-vestlige innvandrerne?

Figur 10.13 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere bosatt i Sandnes kommune arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt i kommunen. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen i forhold til alle som bor i Sandnes, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

Figuren viser at det er 3,7 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerer i Sandnes arbeider i hotell- og restaurantbransjen som at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i denne næringen, mens de er på langt nær like klart overrepresentert i andre næringer. Ikke-vestlige innvandrere er imidlertid klart underrepresentert i flere næringer i Sandnes, deriblant agentur- og engroshandel og avløp og renovasjon, hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i andre kommuner ser vi at ikke-vestlige innvandrere er klart underrepresentert i disse næringene. Relativt mange som bor i Sandnes arbeider i olje- og gassutvinning (7 prosent). Det er bare halvparten så sannsynlig at ikke-vestlige innvandrere arbeider i denne bransjen, mens vestlige innvandrere faktisk er overrepresentert - 3,6 prosent av alle sysselsatte ikke-vestlige innvandrere arbeider innen olje- og gassutvinning, mens 14 prosent av alle sysselsatte vestlige innvandrere gjør det.

I de fleste andre kommuner er også ikke-vestlige innvandrere også underrepresentert i "offentlig administrasjon, forsvar og sosiale forsikringer. Dette er ikke tilfellet i Sandnes, hvor det er like sannsynlig at en

ikke-vestlig innvandrer arbeider i denne næringen som at alle bosatte i Sandnes gjør det.

Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder:

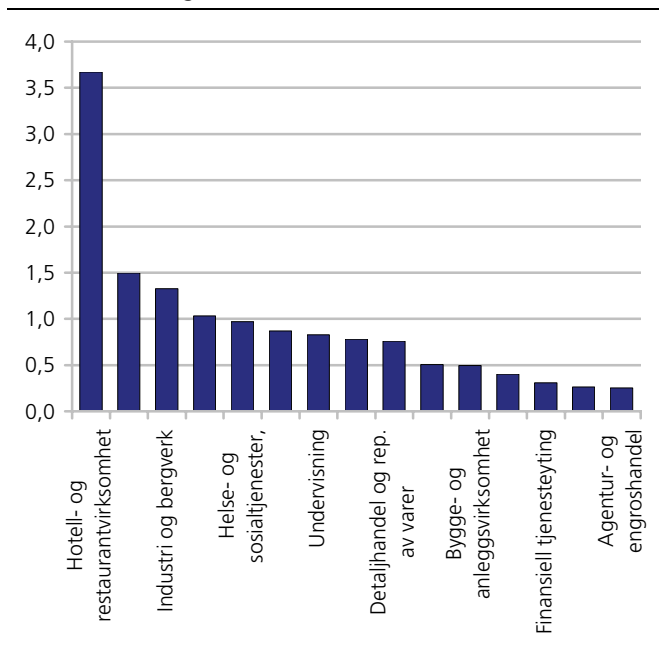
Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet.

Motorkjøretøytjenester: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner.

Finansiell tjenesteyting: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning).

Transport og kommunikasjon: Her finner vi blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Figur 10.13. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Sandnes. 4. kvartal 2005.



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.7. Sysselsatte som arbeider i olje- og gassutvinning, etter landbakgrunn og bosted. Førstegenerasjonsinnvandrere og alle bosatte. Absolutte tall og prosent. 4. kvartal 2005

	Absolutte tall				Prosent			
	Alle bosatte	Førstegenerasjonsinnvandrere i alt	Vestlige	Ikke-vestlige	Alle bosatte	Førstegenerasjonsinnvandrere i alt	Vestlige	Ikke-vestlige
Norge	30011	1649	1245	404	1,3	1,0	2,2	0,4
Stavanger	6214	713	559	154	10,6	12,4	23,3	4,6
Sandnes	2150	152	100	52	7,1	7,1	14,0	3,6

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.8. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Førstegenerasjonsinnvandrere i alt				Førstegenerasjonsinnvandrere i alt			
		Alle bosatte	Vestlig	Ikke-vestlig		Alle bosatte	Vestlig	Ikke-vestlig	
Hele landet	I alt	166 000	4967	6044	5	4	6	3,1	
	Menn	120 282	3167	4019	7,2	5,3	7,4	4,3	
	Kvinner	45 718	1800	2025	2,8	2,7	4,4	2	
Sandnes	I alt	1 537	39	59	3,7	2,8	4	2,3	
	Menn	1 032	29	36	4,9	3,8	5	3,1	
	Kvinner	505	10	23	2,5	1,8	2,5	1,6	

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Selvstendig næringsdrivende

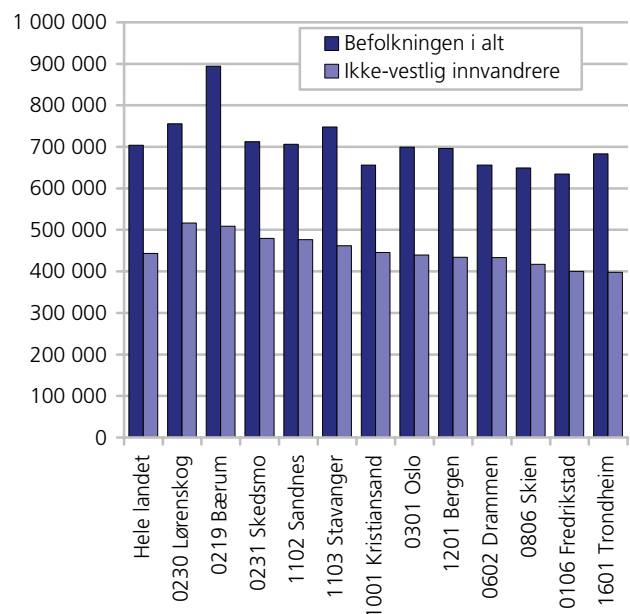
Samlet sett var det 98 selvstendig næringsdrivende førstegenerasjonsinnvandrere i Sandnes i 2005, 59 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn (se tabell 10.8). Som tabellen viser, var ikke-vestlige innvandrere i Sandnes i mindre grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i kommunen (2005). Mens 2,3 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 3,7 prosent av alle bosatte i Sandnes egne foretak (16-74 år).

Både blant menn og kvinner er andelen som driver egne foretak mindre blant ikke-vestlige innvandrere enn blant alle bosatte. På landsbasis var det også mindre vanlig blant ikke-vestlige innvandrere enn blant befolkningen i alt å være selvstendig næringsdrivende. Dessuten er det mye mer vanlig for menn enn for kvinner å være selvstendig næringsdrivende, noe som også er tilfellet i alle andre kommuner. Se ellers Vartdal 2006 for mer om innvandrere i næringslivet.

10.4. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med deltakelsen på arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil også ha lavere inntekt og motta mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt. Hovedfunn i denne delen er:

- Ikke-vestlige innvandrerfamilier har 2/3 av inntekten til befolkningen i alt i Sandnes.
- I Sandnes har ikke-vestlige innvandrere en medianinntekt på 476 000 kroner, vel 33 000 høyere enn det vi finner for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis.
- 6,3 prosent alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år bosatt i Sandnes mottok sosialhjelp i mer enn 6 måneder i 2005. Dette var lavere enn landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere, men høyere enn for alle bosatte i Sandnes.
- De ikke-vestlige innvandrerne i Sandnes i alderen 40-66 år mottok uføretrygd i mindre grad enn alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i Norge, dette gjaldt både menn og kvinner.

Figur 10.14 . Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004.

Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

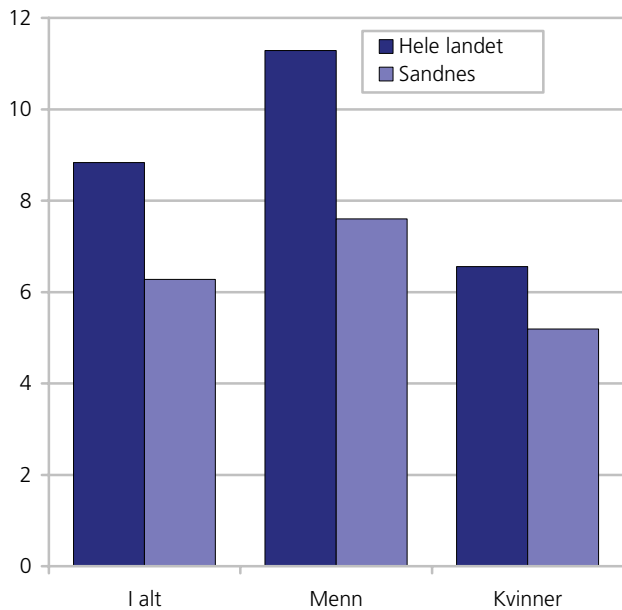
Ikke-vestlige innvandrerfamilier med 2/3 av inntekten til befolkningen i alt i Sandnes

Det er store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og vestlige innvandrere og befolkningen i alt på den andre. Innvandrerfamilier⁴⁹ har en samlet medianinntekt⁵⁰ på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerfamilier i alt hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på 700 000 kroner.

⁴⁹ Vi har her brukt tall for inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Gjennomsnitt i kroner. 2004. Denne inndelingen er valgt for å i størst mulig grad å sammenligne like grupper. For mer om dette se bl.a Pedersen 2006

⁵⁰ Medianinntekt er valgt for å unngå at ekstreme enkeltobservasjoner skal ha for stor vekt. Medianinntekten vil ha like mange personer med en inntekt over seg som under seg.

Figur 10.15. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I Sandnes har ikke-vestlige innvandrere en medianinntekt på 476 000 kroner, vel 33 000 høyere enn det vi finner for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis. Om vi ser på de 12 største innvandrerkommunene i Norge er det bare i Skedsmo, Bærum og Lørenskog hvor ikke-vestlige innvandrere har høyere medianinntekt.

Målt som andel av medianinntekt av befolkningen i alt i Sandnes ligger ikke-vestlige innvandrere i Sandnes på samme nivå som i landet for øvrig, vel 2/3 av den samlede medianinntekten til befolkningen i alt i kommunen.

Sosialhjelp

I dette avsnittet ser vi på langtidsmottak av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år. *Langtidsmottakere* mottar sosialhjelp i 6 måneder eller mer i løpet av året. Både menn og kvinner med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i Sandnes ligger langt lavere enn landsgjennomsnittet for langtidsmottak av sosialhjelp. Langtidsmottakerne av sosialhjelp utgjorde henholdsvis 7,6 og 5,2 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjons menn og -kvinner bosatt i Sandnes kommune. Landsgjennomsnittet ligger på 11,3 prosent for ikke-vestlige innvandrermenn over 18 år og 6,6 prosent for kvinner.

I befolkningen i alt ligger andelen langtidsmottakere over 18 år langt lavere enn blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne. 1,9 prosent av mennene og 1,2 prosent av kvinnene i hele befolkningen hadde i 2005 mottatt sosialhjelp i over 6 måneder. Hele befolkningen i Sandnes ligger, i likhet

med kommunens ikke-vestlige innvandrere, under landssnittet når det gjelder langtidsmottak av sosialhjelp.

Som vi ser, mottar menn i større grad sosialhjelp enn kvinner, et mønster som går igjen i de fleste landgrupper og i befolkningen i alt (Dahl m.fl. 2006).

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønad så lenge de deltar i programmet, og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken.

Uføretrygdede

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer som har fått sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Uførepensjon gis til personer mellom 18 og 67 år. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/arbeidsevne (uføregrad).

Tilståelse av uførepensjon en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepenge, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre du er jo større er sannsynligheten for at du er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdede. Ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl 2006).

Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd i gruppen under ett er lav.

Til slutt kan uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl 2006).

I alt mottar 145 førstegenerasjonsinnvandrere i Sandnes uføretrygd (18-66 år), 92 av disse er ikke-vestlige. For å få bedre sammenligninger, har vi i det følgende kun sett på aldersgruppen 40-66 år, og vi har bare sett på førstegenerasjonsinnvandrere. I forhold til

landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere i denne alderen, er det i Sandnes lavere andeler ikke-vestlige innvandrere som var uføretrygdde i 2005, både blant kvinner og menn (se figur 10.16). Det er imidlertid svært få ikke-vestlige innvandrere i denne alderen som er uføretrygdet - bare 47 menn og 32 kvinner.

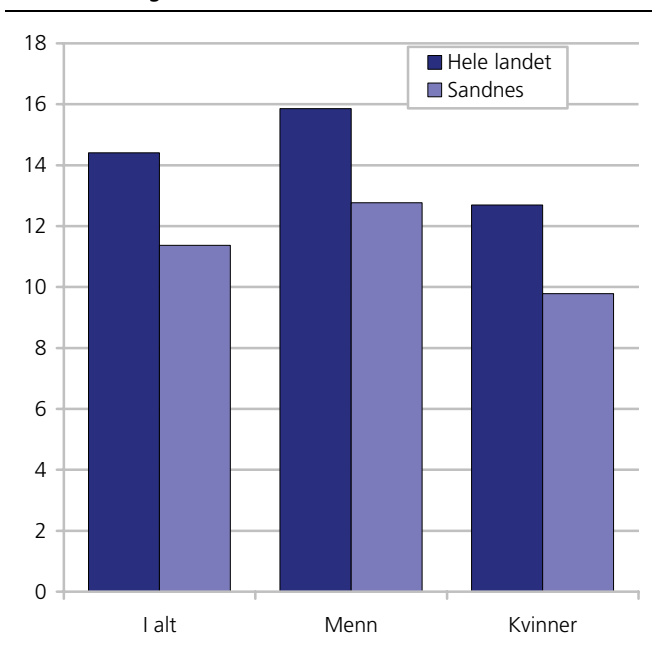
Andelen uføretrygdde er noe høyere blant ikke-vestlige innvandrermenn i Sandnes sammenlignet med alle bosatte menn i Sandnes enn blant alle bosatte menn i landet i alt. Ikke-vestlige innvandrerkvinner i Sandnes er i lavere grad uføretrygdet enn bosatte kvinner i Sandnes og i hele landet. Over 12 prosent av alle bosatte i Sandnes i alderen 40-66 år var uføretrygdet i 2005, 10 prosent av mennene og 15 prosent av kvinnene. På landsbasis var tilsvarende tall i denne aldersgruppa 17 prosent, 14 prosent blant mennene og 20 prosent blant kvinnene.

Innad i aldersgruppa 40-66 år vil det imidlertid være langt større andeler i den yngste delen blant de ikke-vestlige enn blant hele befolkningen. Det ville trolig vært enda større andeler uføretrygdde ikke-vestlige innvandrere dersom de hadde hatt samme fordeling innenfor dette aldersintervallet som befolkningen i alt.

Alderspensjon

Svært få førstegenerasjonsinnvandrere i Sandnes mottar pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder (196 var over 66 år per 1.1.2006). Mens 9,4 prosent av alle innbyggerne i Sandnes mottar alderspensjon, er andelen blant førstegenerasjonsinnvandrerne mye lavere. Vestlige innvandrere mottar i større grad alderspensjon enn ikke-vestlige innvandrere (6,3 mot 1,5 prosent), noe som igjen skyldes demografien - vestlige innvandrere i Sandnes er eldre enn de ikke-vestlige innvandrerne. I hele landet mottar nær 13 prosent av innbyggerne pensjon - en større andel enn i Sandnes. På landsbasis mottar videre 9,3 prosent av alle vestlige og 1,7 prosent av alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere pensjon. Førstegenerasjonsinnvandrerne i Sandnes ligger med andre ord under landsgjennomsnittet når det gjelder andelen alderspensjonister.

Figur 10.16. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: NAV.

11. Fakta om innvandrerbefolkningen i Stavanger

11.1. Demografi

- Hver niende innbygger i Stavanger har innvandrerbakgrunn (11,3 prosent av befolkningen)
- Størsteparten av disse (7,6 prosent) har ikke-vestlig bakgrunn
- 3 prosent av innbyggerne i Stavanger har flyktningbakgrunn (2,5 prosent på landsbasis)
- 6,7 prosent av innbyggerne i Stavanger er utenlandske statsborgere (mot 4,8 prosent på landsbasis)
- 37 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere i Stavanger har bodd i Norge i mindre enn 6 år

Ved inngangen til 2006 talte Norges befolkning 4,6 millioner personer. Innvandrerbefolkningen utgjorde 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

11,3 prosent av innbyggerne i Stavanger har innvandrerbakgrunn, en innvandrerandel som ligger over landsgjennomsnittet på 8,3 prosent. Målt i absolutte tall er kommunen den tredje største innvandrer-kommunen i Norge.

3,4 prosent av innvandrerbefolkningen i Norge var bosatt i Stavanger ved inngangen til 2006. Av de 115 160 personene som var bosatt i Stavanger 1. januar 2006, var 13 020 del av innvandrerbefolkningen. 67 prosent av Stavangers innvandrerbefolkning hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land.

Bakgrunn fra 152 ulike land

Innvandrerbefolkningen i Stavanger har bakgrunn fra 152 forskjellige land. Den største gruppen har sin

opprinnelse i Storbritannia med rundt 1 180 personer, eller 9 prosent av alle innvandrerne. Personer med bakgrunn fra Tyrkia (1 030), Danmark (600), Vietnam (570), Somalia (540) og Pakistan (530) følger deretter, og utgjør de seks gruppene som har 500 eller flere personer hver.

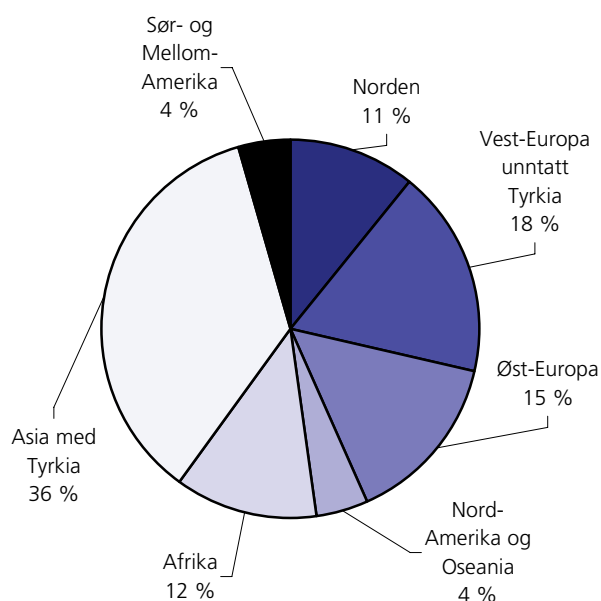
Som tabell 11.1 viser, hadde Stavanger 2,5 prosent av landets befolkning per 1. januar 2006. 3,4 prosent av landets innvandrerbefolkning bodde i kommunen, med andre ord er innvandrerbefolkningen noe overrepresentert i Stavanger kommune (11,3 prosent av folketallet mot 8,3 prosent på landsbasis). Av alle med ikke-vestlig bakgrunn, bodde 3,1 prosent i Stavanger, mens andelen for personer med vestlig bakgrunn lå på 4,2 prosent. Som tabellen viser, er både de med ikke-vestlig bakgrunn overrepresentert i Stavanger sammenlignet med landet som et hele (7,6 mot 6,1 prosent), og særlig de med vestlig bakgrunn (3,7 mot 2,2 prosent).

Figur 11.1 viser landbakgrunn fordelt på verdensdeler. 43,4 prosent av alle personer som inngår i innvandrerbefolkningen har europeisk bakgrunn, mens 35,6 prosent har asiatisk bakgrunn (medregnet tyrkisk). 12,2 prosent av innvandrerbefolkningen i Stavanger har afrikansk landbakgrunn, og 8,7 prosent har bakgrunn fra Amerika eller Oseania. I absolutte tall har 1 400 innvandrere sin opprinnelse fra nordiske land, 4 260 fra andre europeiske land, 1 590 fra Afrika, 4 640 fra Asia (inklusive Tyrkia), 570 fra Nord-Amerika og Oseania og samme antall, 570, fra Mellom- og Sør-Amerika.

Tabell 11.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Stavanger

	Hele landet	Prosent av folketallet i hele landet	Befolkningen i Stavanger	Prosent av folketallet i Stavanger	Prosent som bor i Stavanger per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100,0	115 157	100,0	2,5
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	13 020	11,3	3,4
Av dette					
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	4 287	3,7	4,2
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	8 733	7,6	3,1

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 11.1. Innvandrerbefolkningen i Stavanger fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Relativt mange med britisk bakgrunn i Stavanger

Tabell 11.2 viser at 10,7 prosent av alle med britisk bakgrunn som bodde i Norge per 1. januar 2006, var bosatt i Stavanger. Av gruppene med over 200 bosatte

hadde personer med bakgrunn fra Storbritannia den høyeste konsentrasjonen i Stavanger, fulgt av personer med bakgrunn fra Frankrike med 9,9 prosent, Tyrkia med 7,3 prosent og USA med 6,2 prosent. Tallet for *alle* i innvandrerbefolkningen ligger på 3,4 prosent. Den relativt høye andelen med bakgrunn fra Storbritannia, Frankrike og USA har sammenheng med arbeidsinnvandring til Stavanger og oljerelatert virksomhet i Nordsjøen.

Flest etterkommere fra Tyrkia og Pakistan

Innvandrerbefolkningen i Stavanger består i overveiende grad av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), 83 prosent, samme andel som landsgjennomsnittet for Norge. Noen landgrupper har større andel etterkommere.

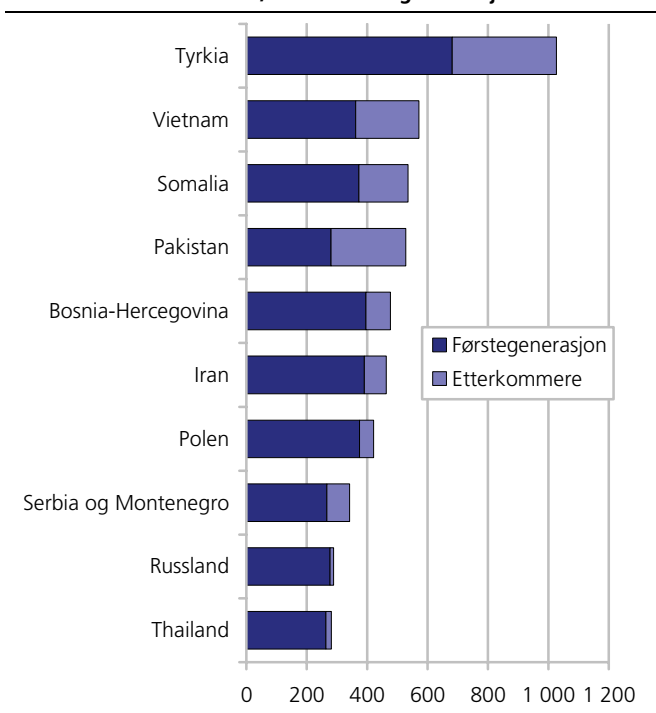
Vi finner flest etterkommere blant dem med tyrkisk landbakgrunn. Også for vietnamesere, pakistanere, somalierne og personer fra Sri Lanka er andelen høy. For tyrkerne er antallet etterkommere 340 (34 prosent), for pakistanerne 250 (47 prosent), for vietnameserne 210 (37 prosent), for somalierne 160 (31 prosent) og for personer fra Sri Lanka er andelen 38 prosent (80 etterkommere).

Tabell 11.2. Innvandrerbefolkningen i Stavanger og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Stavanger

Landbakgrunn	Innvandrerbefolkningen i Stavanger	Andel av innvandrerbefolkningen i Stavanger	Andel førstegenerasjonsinnvandrere i prosent	Andel etterkommere i prosent	Innvandrerbefolkningen i hele landet	Andel bosatt i Stavanger
I alt	13 020	100 %	83 %	17 %	386 699	3 %
Storbritannia	1 175	9 %	95 %	5 %	11 031	11 %
Tyrkia	1 026	8 %	66 %	34 %	14 084	7 %
Danmark	604	5 %	93 %	7 %	19 179	3 %
Vietnam	571	4 %	63 %	37 %	18 333	3 %
Somalia	535	4 %	70 %	31 %	18 015	3 %
Pakistan	528	4 %	53 %	47 %	27 675	2 %
Bosnia-Hercegovina	477	4 %	83 %	17 %	14 822	3 %
Iran	463	4 %	84 %	16 %	14 362	3 %
Sverige	461	4 %	94 %	7 %	23 489	2 %
USA	426	3 %	97 %	4 %	6 884	6 %
Polen	421	3 %	89 %	11 %	11 864	4 %
Tyskland	421	3 %	91 %	9 %	12 900	3 %
Serbia og Montenegro	342	3 %	78 %	22 %	12 905	3 %
Russland	289	2 %	96 %	4 %	10 351	3 %
Thailand	281	2 %	94 %	6 %	7 788	4 %
Irak	273	2 %	81 %	19 %	20 076	1 %
Frankrike	261	2 %	92 %	8 %	2 635	10 %
Kina	261	2 %	79 %	22 %	5 336	5 %
Chile	245	2 %	86 %	14 %	7 084	4 %
Sri Lanka	221	2 %	62 %	38 %	12 560	2 %
Andre land	3 739	29 %	86 %	14 %	115 326	3 %

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.2. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Stavanger, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Lavest er andelen etterkommere blant personer med landbakgrunn fra USA, Storbritannia, Russland, Thailand, Sverige, Danmark, Frankrike og Tyskland, med mellom 3,5 og 9 prosent. En forklaring på dette er at mange innvandrere fra disse landene, når de får barn, får dette med personer uten innvandringsbakgrunn, slik at barna deres ikke inngår i innvandrerbefolkningen. Botid betyr også svært mye for andel etterkommere i den enkelte gruppe. I grupper der gjennomsnittlig botid i landet er kort, er det begrenset hvor mange barn innvanderne har rukket å få etter at de flyttet til Norge.

Store variasjoner i botid for førstegenerasjonsinnvandrere i Stavanger

Tabell 11.3 viser at blant gruppene med over 200 innbyggere i alt i Stavanger, var det særlig førstegenerasjonsinnvandrere med bakgrunn fra Pakistan, USA og Danmark som hadde den største andelen av personer med en botid i Norge på mer enn 25 år. Drøye 37 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere fra Pakistan bosatt i Stavanger hadde en botid i Norge på over 25 år (per 1. januar 2006), nesten 28 prosent av alle fra USA og 24 prosent av alle fra Danmark. Blant de franske førstegenerasjonsinnvandrere i Stavanger hadde 78 prosent en botid i landet på mindre enn 11 år, en langt høyere andel enn hos personer fra øvrige vestlige land, der mellom 43 og 56 prosent hadde så kort botid.

Tabell 11.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Stavanger, etter botid i Norge. Prosent. 1.1.2006

Landbakgrunn	I alt pr. 1.1.2006	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
I alt	10 789	100,0	11,5	6,8	14,4	14,5	15,6	37,3
Storbritannia	1 119	100,0	18,9	9,6	9,1	9,7	11,6	41,1
Tyrkia	681	100,0	5,4	5,4	23,9	24,8	19,1	21,3
Danmark	564	100,0	24,1	11,0	12,1	9,8	15,2	27,8
Sverige	431	100,0	20,0	8,8	10,7	10,7	20,0	29,9
USA	411	100,0	27,7	5,6	6,6	8,5	7,8	43,8
Bosnia-Hercegovina	396	100,0	0,5	-	1,3	64,9	24,0	9,3
Iran	391	100,0	0,5	1,0	45,5	12,5	13,0	27,4
Tyskland	383	100,0	21,4	6,0	9,1	7,0	16,4	39,9
Polen	375	100,0	5,6	5,9	23,5	11,5	8,0	45,6
Somalia	372	100,0	-	1,6	13,2	17,5	25,8	41,9
Vietnam	362	100,0	3,3	35,6	17,1	25,1	7,7	11,0
Pakistan	280	100,0	37,5	11,8	16,4	7,5	7,9	18,9
Russland	277	100,0	-	0,4	-	7,2	17,0	75,5
Serbia og Montenegro	267	100,0	2,6	-	12,4	33,7	28,1	23,2
Thailand	263	100,0	0,8	5,7	9,9	14,1	19,4	50,2
Frankrike	241	100,0	7,9	4,6	5,0	4,6	8,7	69,3
Irak	222	100,0	0,5	0,5	1,4	16,2	27,5	54,1
Chile	210	100,0	6,7	1,4	60,5	16,7	5,7	9,0
Kina	205	100,0	7,3	5,4	18,5	18,0	15,1	35,6
Sri Lanka	137	100,0	13,1	10,2	38,7	7,3	15,3	15,3
Andre land	3 202	100,0	11,1	5,9	12,3	10,0	16,1	44,6
I alt	10 789	100,0	11,5	6,8	14,4	14,5	15,6	37,3
Vestlige land	4 016	100,0	20,4	8,9	9,3	8,5	14,2	38,6
Ikke-vestlige land	6 773	100,0	6,2	5,5	17,4	18,0	16,4	36,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

En forklaring på disse tallene, er at mange vest-europeere og skandinaver reiser hjem i større grad etter kortere opphold i Norge, enn personer som kommer hit fra fjernere strøk. Inn- og utvandringen fra europeiske land er relativ høy og fører til en utskiftning av personer fra disse landene. Mange vest- og nord-europeere, som dansker, svensker og tyskere, og dessuten personer fra USA, har både en relativ høy andel med lang botid og en relativ høy andel med kort botid i Norge, mens andelen personer med botid mellom 11 og 25 år er mindre.

Botiden for førstegenerasjonsinnvandrere varierer sterkt etter hvor i verden de kommer fra. 75,5 prosent av russiske førstegenerasjonsinnvandrere i Stavanger hadde bodd i Norge i under 6 år. 92 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrerne med bakgrunn i Russland har bodd i Norge i under 11 år, 82 prosent av irakerne og 68 prosent av somalierne, mens bare henholdsvis 19 og 15 prosent av vietnameserne og chilenerne hadde tilsvarende kort botid.

Generelt kan man si at vestlige innvandrere kom til Norge tidligere enn ikke-vestlige. Av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Stavanger har 20 prosent en botid på 26 år eller lengre – mot bare 6 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere.

Høyest andel unge blant afrikanere og asiater

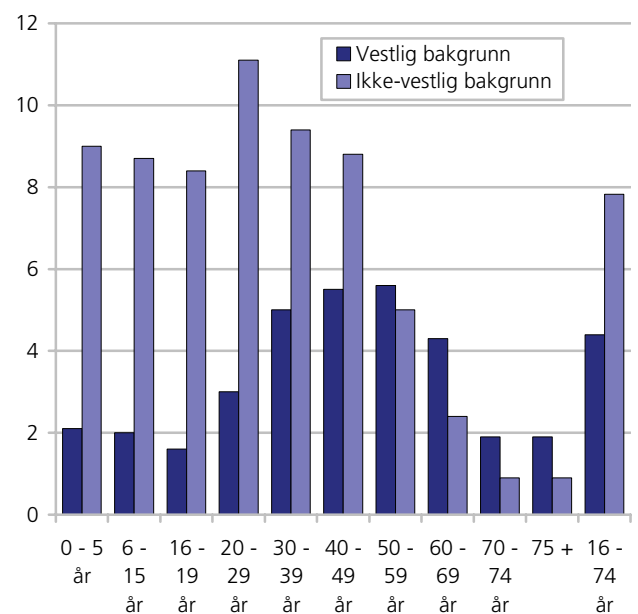
Det er flere unge i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen ellers og det er en betraktelig lavere andel eldre i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen for øvrig. På landsbasis er nær halvparten av alle innvandrere under 30 år. I befolkningen uten innvandrerbakgrunn er bare en drøy tredjedel under 30 år. I Stavanger viser tallene at 43 prosent av innvandrerbefolkningen er under 30 år, mot 41 prosent for dem uten innvandrerbakgrunn; det siste tallet er langt høyere enn for landet som et hele, mens det første er mindre. Innad i innvandrerbefolkningen finnes det en del forskjeller i alderssammensetning. På landsbasis har personer med bakgrunn fra Afrika høyest andel personer under 30 år, nær seks av ti befinner seg i denne aldersgruppen. Av dem som har afrikansk bakgrunn og er bosatt i Stavanger, er andelen under 30 år på 54 prosent og dermed noe mindre enn i resten av landet. For asiaterne er andelen 53 prosent.

I figur 11.3 ser vi at blant dem med ikke-vestlig bakgrunn finner vi den høyeste andelen i aldersgruppen 20-29 år. I dette aldersintervallet har 11 prosent ikke-vestlig bakgrunn, mot i underkant av 8 prosent i aldersgruppen 16-74 år.

Befolkningspyramidene viser tydelig at også i Stavanger er andelen unge personer størst blant personer med ikke-vestlig bakgrunn. 8 prosent av alle med ikke-vestlig bakgrunn er under 5 år, mens tilsvarende tall for personer med vestlig innvandrerbakgrunn er 4 prosent. Andelen som er 24 år og yngre er høyere for den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen (40 prosent) enn for befolkningen som helhet (33 prosent), og særlig høyere enn den vestlige innvandrerbefolkningen (17 prosent). Omvendt ser man at det er betydelig færre eldre personer blant de ikke-vestlige enn blant de andre gruppene. Andelen 60 år eller eldre er for ikke-vestlige innvandrere 4 prosent, mens den for hele befolkningen er på 17 prosent. For vestlige innvandrere er den på 13 prosent, altså mindre enn i befolkningen som et hele, noe som er ulikt tendensen ellers i landet, der denne andelen er større enn andelen i hele befolkningen.

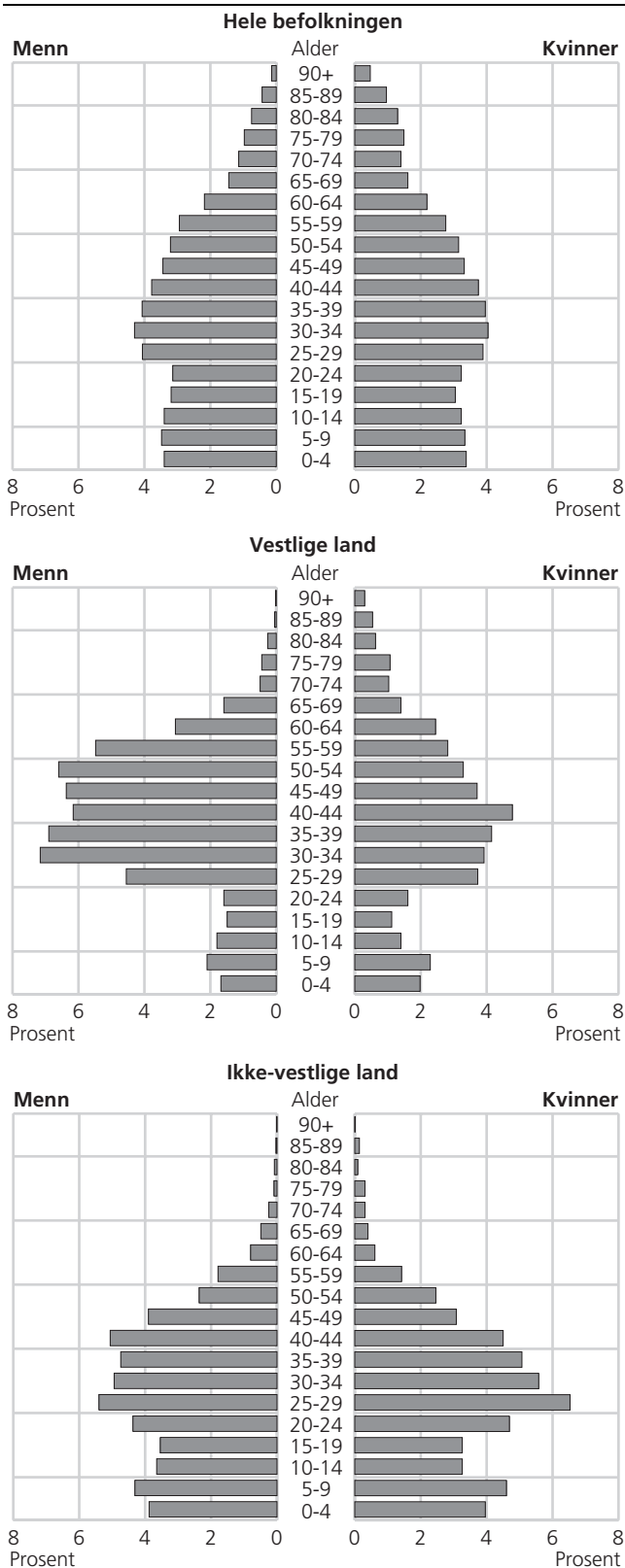
Fordelingen blant ikke-vestlige innvandrere er lik fordelingen blant samme gruppe i landet som et hele. Stavangers innbyggere totalt sett sammenlignet med landets, har også en lik aldersfordeling, den eneste forskjellen er at det er en litt mindre andel personer 60 år eller over i Stavanger som et hele enn i landet (17 mot 20 prosent).

Figur 11.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Stavanger, per 1. januar 2006. Prosent



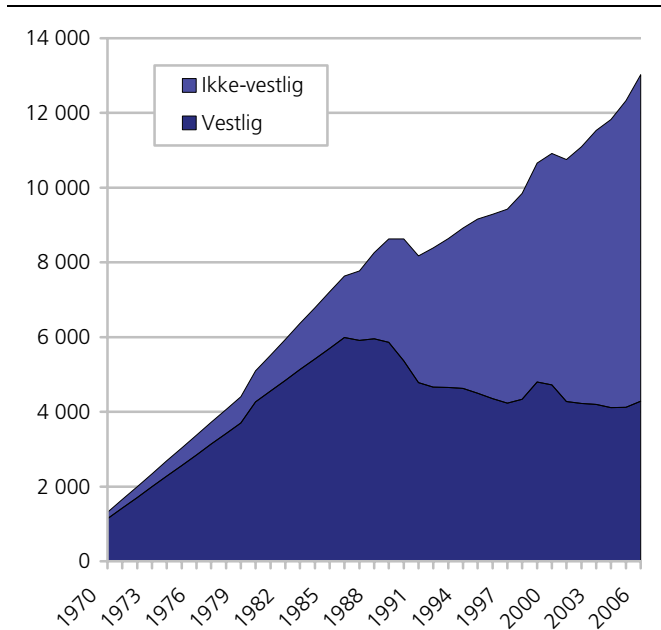
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 11.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Stavanger og innvandrerbefolkningen i Stavanger etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent



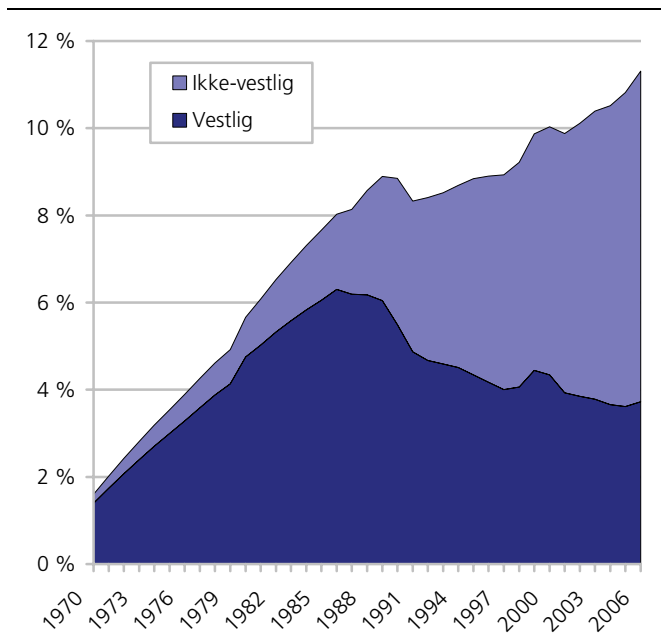
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 11.5. Innvandrerbefolkningen i Stavanger med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 11.6. Innvandrerbefolkningen i Stavanger med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Stavanger. 1970-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Innvandrerbefolkningen i Stavanger har forandret seg mye siden 1970. Antall vestlige innvandrere har økt fra 1 140 til 4 290 i perioden. I 1996 nådde tallet en topp på 5 990 personer, det sank deretter, mens det så kom en ny oppgang til 1999, da det nådde 4 800 personer. Antallet ikke-vestlige innvandrere har økt fra 170 til 8 730. I 1970 utgjorde personer med ikke-vestlig bakgrunn 13,6 prosent av alle innvandrere i Stavanger, mens andelen ikke-vestlige innvandrere 1. januar 2006 lå på 67 prosent.

Tabell 11.4. Befolkningen i alt og innvandrerbefolkningen etter vestlig/ikke vestlig landbakgrunn og bydel. Stavanger. 1.1.2006

Bydel	Befolkningen i alt	Innvandrerbefolkningen	Vestlig landbakgrunn	Ikke-vestlig landbakgrunn
			Prosent	
I alt	115 157	11,3	3,7	7,6
01 Hundvåg	12 320	9,3	2,8	6,5
02 Tasta	13 661	9,0	2,6	6,3
03 Eiganes/Våland	20 126	11,5	5,4	6,1
04 Madla	19 574	11,2	3,6	7,5
05 Storhaug	12 349	16,2	4,8	11,4
06 Hillevåg	18 007	10,9	2,6	8,3
07 Hinna	18 847	11,2	3,7	7,5
Uoppgitt	273	28,2	8,1	20,1

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Også i forhold til hele befolkningen i Stavanger har andelen ikke-vestlige steget betydelig. I 1970 lå andelen ikke-vestlige innvandrere på 0,2 prosent av hele befolkningen, i januar 2006 utgjorde personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn 7,6 prosent av folkemengden i Stavanger. Andelen med vestlig bakgrunn har variert fra 1,4 prosent i 1970 opp til drøye 6 prosent i 1986, og til 3,7 prosent i 2006.

Størst andel kvinner med bakgrunn fra Filippinene og Thailand

Innvandrerbefolkningen i Stavanger består av rundt 600 flere menn enn kvinner, det vil si at 52,4 prosent av alle innvandrerne er menn. Noen grupper i innvandrerbefolkningen har imidlertid en kjønnsmessig skjeve fordeling. Blant innvandrergruppene som besto av over 100 personer, var det av dem med bakgrunn fra Filippinene 80 prosent kvinner, og blant dem fra Thailand 77 prosent. Blant russerne var 64 prosent kvinner. For de andre store gruppene varierte kvinneandelen fra 56 til 41 prosent. Blant innvandrerne fra Storbritannia var 33 prosent kvinner, fra Irak 37 prosent og fra Nederland 39 prosent.

Bosettingsmønster etter bydel

Blant bydelene i Stavanger finner vi den høyeste andelen med ikke-vestlig bakgrunn i Storhaug bydel. Her har 11 prosent av befolkningen ikke-vestlig bakgrunn, mot 7,6 som gjennomsnitt for hele kommunen. De øvrige bydelene i kommunen (med unntak av Hillevåg) ligger enten rundt gjennomsnittet for kommunen eller under. Lavest andel med ikke-vestlig bakgrunn finner vi i Eiganes/Våland bydel.

Hver femtende innbygger er utenlandsk statsborger

Ved inngangen av 2006 var 6,7 prosent, eller 7 670 personer av alle bosatte i Stavanger utenlandske statsborgere. For hele landet var andelen mindre - 4,8 prosent.

De seks største gruppene av utenlandske statsborgere i Stavanger kommer fra vestlige land. Personer fra Storbritannia utgjorde den klart største gruppen av utenlandske statsborgere i Stavanger, med sine 1 250

personer var det 16 prosent av alle med utenlandsk statsborgerskap. Danmark (680), Sverige (530) og USA (470) fulgte deretter, og så Tyskland (360) og Frankrike (270). Til sammen utgjorde disse seks gruppene 3 560 personer 46,5 prosent av alle utenlandske statsborgere. De to største ikke-vestlige gruppene følger deretter, Tyrkia med 260 personer og Russland med 230. I alt er 123 statsborgerskap representert i kommunen, 34 av dem med mellom 1 og 3 personer. Statsborgere fra Norden (1 510 personer) utgjorde til sammen en femdel av alle utenlandske statsborgere i Stavanger.

Personer med vietnamesisk bakgrunn har høyest andel norske statsborgere

44 prosent av innvandrerbefolkningen i Stavanger var norske statsborgere per 1.januar 2006. Blant personer med vietnamesisk bakgrunn var hele 91 prosent norske statsborgere. Dermed var, som i landet ellers, vietnamesere den gruppen med høyest andel norske statsborgere blant innvandrergruppene med over 100 bosatte i Stavanger. Den høye andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra Vietnam kan delvis forklares med at de har en lang gjennomsnittlig botid i Norge, med beskjeden innvandring de siste årene. Dessuten kan det spille en stor rolle at nesten alle vietnamesere som innvandret til Norge kom som flyktninger og at de etter å ha forlatt Vietnam hadde behov for en stat som kunne gi dem gyldig pass mv...

Andelen norske statsborgere var også høy for personer med bakgrunn fra Marokko, Pakistan, Sri Lanka og Eritrea (over 80 prosent). Personer fra Tyrkia, Iran og Chile hadde en andel på over 70 prosent.

Av alle ikke-vestlige innvandrere var 60,6 prosent norske statsborgere. Andelen norske statsborgere var vesentlig lavere blant personer med vestlig bakgrunn (10 prosent). Blant ikke-nordiske vestlige innvandrere i Stavanger, var det personer med bakgrunn fra USA og Tyskland som hadde størst andel norske statsborgere (17 prosent hver), mens det for personer fra Nederland sin del var 9 prosent, og for franskmenn og briter bare rundt 5 prosent. For de nordiske innvandrerne var det for svenskenes, danskenes og finnenes vedkommende rundt 12 prosent som hadde norsk statsborgerskap.

Personer med innvandrerbakgrunn hadde i liket med personer uten innvandrerbakgrunn netto utflytting fra Stavanger

Stavanger hadde en total netto (innenlandsk) utflytting i 2005 på 340 personer. Personer med innvandrerbakgrunn hadde en netto (innenlandsk) utflytting fra kommunen på 32 eller nesten 10 prosent av dette.. Nettoutflyttingen i alt fra Stavanger utgjorde 3 promille av folketallet 1.1.2005. Både Oslo, Bergen og Trondheim hadde netto innflytting, med mellom 1,3 og 5,8 promille av folketallet. Omtrent halvparten av landets kommuner hadde større netto utflytting enn Stavanger, men bare 2 av disse hadde flere enn 20 000 innbyggere. Når det gjelder nettoutflyttingen av personer med innvandringsbakgrunn, hadde 12 av landets kommuner mer flere enn 20 000 innbyggere en større netto utflytting enn Stavanger. Innvandrere flytter med andre ord i mindre grad til Stavanger enn til en del andre større kommunene, og i større grad fra.

Flyktninger⁵¹

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006. 3 prosent av disse var bosatt i Stavanger. I absolutte tall hadde 3 480 bosatte i Stavanger flyktningbakgrunn, og de kom fra 92 forskjellige land. De fleste flyktninger hadde bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina (380), Somalia og Iran (350 hver seg) og Vietnam (320). Andre større grupper kom fra Tyrkia (220), fra Irak og fra Serbia og Montenegro (200 hver seg). De 2 020 flyktningene som kom fra disse 7 landene, utgjorde 58 prosent av alle flyktningene i Stavanger. Fra 51 land kom det færre enn 6 personer per land, og de 120 fra disse landene utgjorde i alt bare 3,4 prosent av alle flyktningene i Stavanger.

Antall flyktninger økte i Norge fra 84 000 i 2001 til 117 200 personer i 2006, en økning på 39,5 prosent. I Stavanger økte antall flyktninger med 28 prosent fra 2001 til 2006. Mens det 1. januar 2001 var rundt 2 720 flyktninger i kommunen, lå antall flyktninger per 1. januar 2006 på 3 480. Også andel flyktninger i forhold til folkemengden i Stavanger har økt tilsvarende, i 2001 utgjorde flyktningene 2,5 prosent av alle bosatte i kommunen, i 2006 var andelen 3 prosent. Økningen av flyktninger i forhold til folketallet i Stavanger var dermed på 20 prosent i løpet av disse fem årene og slik sett langt mindre enn økningen i andel flyktninger i for eksempel Oslo, som var på 58 prosent.

På landsbasis har andelen flyktninger økt fra 1,9 prosent av folkemengden i begynnelsen av 2001 til 2,5 prosent i begynnelsen av 2006. Både i 2001 og 2006 lå med andre ord andelen flyktninger i Stavanger noe over andelen i landet som et hele - 2,5 mot 1,9 prosent i 2001 og 3 mot 2,5 prosent i 2006.

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktgrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

En analyse av sekundærflyttinger for flyktninger som ble bosatt i Norge i perioden 2000 til 2005 viste at 74 prosent av flyktningene som ble bosatt i 2000 med Stavanger som første bostedskommune, fortsatt bodde i kommunen etter fem år. I 2000 ble en kohort på 6 700 flyktninger bosatt i Norge. 97 av disse - 1,4 prosent av alle flyktningene - ble bosatt i Stavanger. Av disse 97 bodde fortsatt 72 (eller 74 prosent av flyktningene i kohorten) i Stavanger ved inngangen av 2005. Samtidig flyttet en del av flyktningene som opprinnelig var bosatt andre steder i landet, til Stavanger i løpet av femårsperioden 2000-2005. Per 1. januar 2005 hadde antall flyktninger i Stavanger (fra denne kohorten) økt med 25 personer eller 26 prosent.

11.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående, deltakelse i videregående utdanning, og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning viser vi til Daugstad (2006) og for mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006).

I denne delen vil vi ikke bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få i relevante aldre. I noen tilfeller er det heller ikke mulig å skille ut etterkommerne som egen gruppe. Når man tolker tall på deltakelse i utdanning, må man ha i mente at ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, særlig flyktninger, kan befinne seg andre steder i utdanningsløpet enn befolkningen ellers i tilsvarende alder, ofte på grunn av manglende utdanning ved innvandring. I våre tall for deltakelse i videregående og høyere utdanning kan derfor en del av de som er i kategorien "ikke i utdanning" befinne seg i grunnskolen.

Hovedfunn i denne delen er:

- 39 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter⁵² går i barnehage, mot 63 prosent av alle barn bosatt i Stavanger (0-5 år).

⁵¹ For flyktninger har SSB kun tilbakegående tall til 1998 og for kommunene fra 2001. Se for øvrig: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/flyktninger/>.

⁵² Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrerbefolkningen. Her vises det til språklige og kulturelle minoriteter som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 78 prosent kontantstøtte, mot 51 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Stavanger.
- 86 elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som avsluttet grunnskolen våren 2006, gikk direkte over i videregående utdanning, mot 97 prosent av alle elever i kommunen.
- Ikke-vestlige etterkommere bosatt i Stavanger deltar i omtrent samme grad i videregående utdanning som alle bosatte i Stavanger i alderen 16-18 år, mens ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse. Dette er som ellers i landet.
- Som i andre kommuner var det noe mindre vanlig å fullføre videregående innen fem år blant elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn enn det var blant alle elever og lærlinger i Stavanger (53 prosent mot 67 prosent).
- I Stavanger tar de ikke-vestlige etterkommerne i alderen 19-24 år i langt høyere grad høyere utdanning enn befolkningen i alt i denne alderen, mens deltakelsen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er, som ellers i landet, lavere (i 2005).

Barnehagedekning og bruk av kontantstøtte

Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 39 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 63 prosent av alle bosatte i denne alderen i Stavanger (se figur 11.7). Andelen i barnehage av minoritetsbarn i Stavanger er av de laveste vi finner når vi sammenligner de 12 største innvandrerkommunene i Norge. Av alle barn som har barnehageplass i Stavanger utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 7 prosent.

Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi imidlertid si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant barn alle i alderen 1 og 2 år i Stavanger var det 51 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 78 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 11.8). Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. 8 prosent av barna i denne aldersgruppen i Stavanger hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

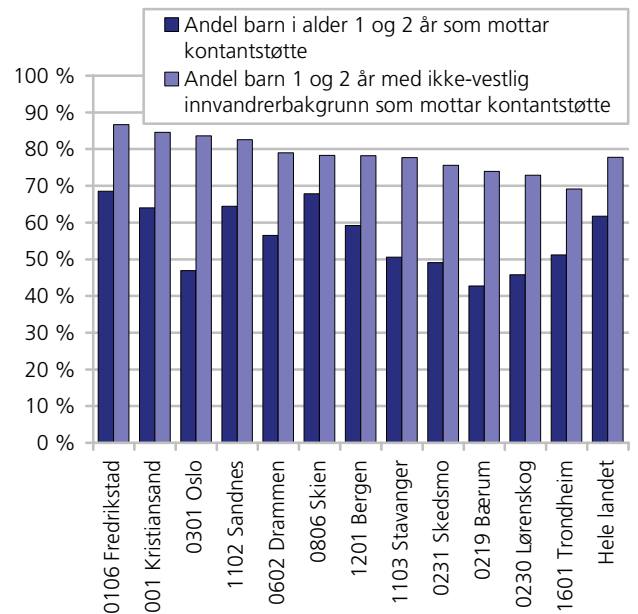
Overgang fra grunnskolen til videregående utdanning

Av de 124 elevene med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som gikk ut av 10. klasse våren 2005, befant 106 personer seg i videregående utdanning høsten samme år. De øvrige var ikke under utdanning. Det vil si at 86 prosent gikk over i videregående utdanning, mot 90 prosent av ikke-vestlige elever på landsbasis.

Blant alle elever bosatt i Stavanger, gikk 97 prosent over i videregående utdanning, mot 96 prosent på landsbasis. Det er små forskjeller mellom jenter og gutter, både om vi ser på alle elever, og om vi ser på ikke-vestlige elever i Norge og Stavanger.

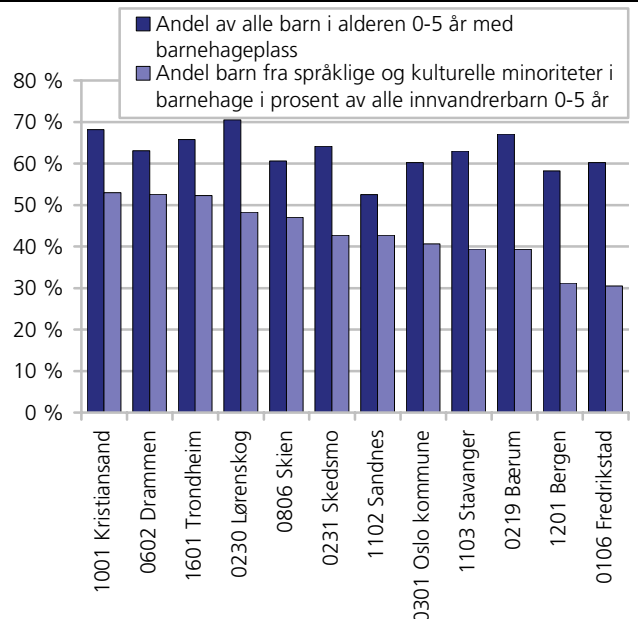
Merk imidlertid at det var en liten gruppe ikke-vestlige elever i Stavanger som avsluttet grunnskolen denne våren. For små grupper vil små endringer i tallene vil gi nokså store utslag i prosentandelene.

Figur 11.7. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

Figur 11.8. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

Like høy deltakelse i videregående utdanning blant etterkommerne

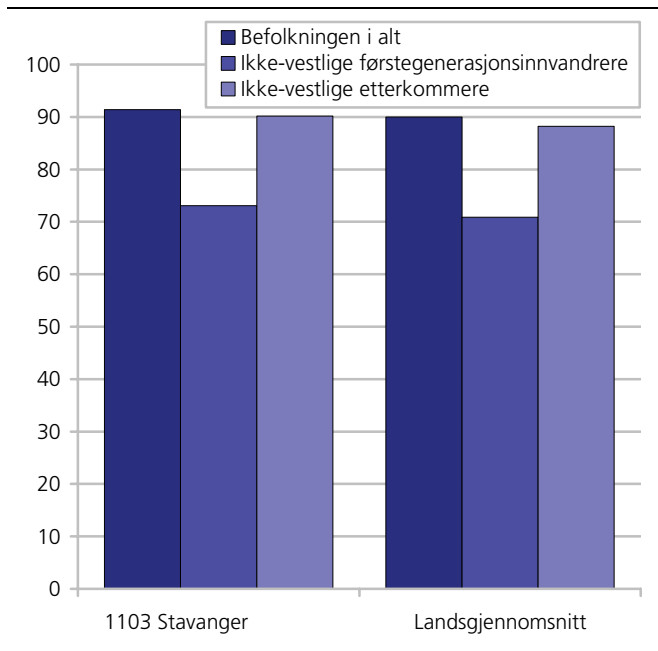
Som figur 3.3. viser, deltar ikke-vestlige etterkommere bosatt i Stavanger i samme grad i videregående utdanning som alle bosatte i kommunen i alderen 16-18 år (i 2005) - i begge gruppene deltar 9 av 10. Deltakelsen blant ikke-vestlige etterkommere er mye høyere enn blant førstegenerasjon, hvor 73 prosent befinner seg i høyere utdanning. Deltakelsen er omtrent like høy blant guttene som blant jentene, både om vi ser på alle bosatte i alderen 16-18 år, og om vi bare ser på den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen.

På landsbasis ser mønsteret omtrent likt ut. Her deltar 90 prosent av alle bosatte i denne alderen, 71 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og 88 prosent av ikke-vestlige etterkommere. Også her er det små forskjeller mellom jentene og guttene.

Halvparten fullførte på normert tid

Som tabell 11.5 viser, fullførte 34 prosent av elevene og lærlingene med ikke-vestlige innvandrerbakgrunn som startet på grunnkurs i Stavanger høsten 2000 videregående opplæring på normert tid, mens 53 prosent fullførte innen fem år. Blant alle elever og lærlinger i Stavanger var tallene henholdsvis 54 prosent og 67 prosent.

Figur 11.9 Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Stavanger kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 11.5. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, etter kjønn. Alle elever og elever med ikke-vestlig bakgrunn, i hele landet og i Stavanger. Absolutte tall og prosent

		Alle elever						Elever med ikke-vestlig bakgrunn					
		Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsett i videregående skole	Avbrutt videregående	Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsett i videregående skole	Avbrutt videregående
Hele landet	I alt	51 950	100	56	11	6	26	3 137	100	43	12	6	39
	Menn	26 495	100	49	13	7	31	1 639	100	36	11	7	46
	Kvinner	25 455	100	64	10	5	21	1 498	100	51	12	5	31
Stavanger	I alt	1 184	100	54	13	6	26	119	100	34	19	4	43
	Menn	617	100	47	14	7	31	50	100	24	14	6	56
	Kvinner	567	100	62	12	5	20	69	100	41	23	3	33

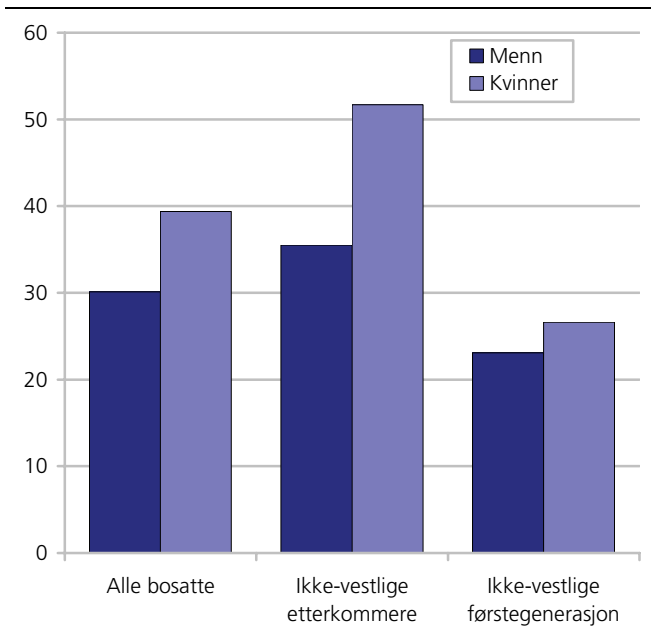
Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 11.6. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
Hele landet	I alt	330 115	100	31	16	54	24 396	100	18	17	65
	Menn	168 058	100	25	25	58	11 449	100	16	20	64
	Kvinner	162 057	100	37	14	50	12 947	100	20	14	66
Hele landet	I alt						4 770	100	33	14	54
	Menn						2 480	100	29	15	56
	Kvinner						2 290	100	37	13	50
Stavanger	I alt	8 600	100	35	15	51	791	100	25	17	58
	Menn	4 270	100	30	16	54	385	100	23	19	58
	Kvinner	4 330	100	39	14	47	406	100	27	15	58
Stavanger	I alt						120	100	43	13	44
	Menn						62	100	36	16	48
	Kvinner						58	100	52	9	40

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 11.10. Bosatte 19-24 år i Stavanger etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Fullføringsprosenten er mye høyere blant jentene enn blant guttene, både om vi ser på alle elever og lærlinger og om vi bare ser på ikke-vestlige elever og lærlinger. Mens 64 prosent av de ikke-vestlige innvandrerjentene fullførte innen fem år og bare 33 prosent avbrøt, var det bare 38 prosent av de ikke-vestlige innvandreguttene som hadde fullført våren 2005, og 56 prosent hadde avbrutt. Det var 17 prosentpoeng flere blant elevene med ikke-vestlig bakgrunn som avbrøt videregående skole⁵³ enn blant alle elever og lærlinger i Stavanger.

I forhold til ikke-vestlige elever og lærlinger i hele landet, kommer de i Stavanger omtrent likt ut – det var 2 prosentpoeng færre som fullførte innen fem år i Stavanger enn på landsbasis. 4 prosentpoeng færre avbrøt videregående skole i perioden i Stavanger enn i hele landet.

Det var 27 etterkommere blant de 119 ikke-vestlige elevene/lærlingene. 3 av 4 av disse hadde fullført innen fem år.

Overgang fra videregående utdanning til høyere utdanning

Det var i Stavanger bare 58 elever med ikke-vestlig bakgrunn som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005. Av disse befant 38 personer (66 prosent) seg i annen videregående utdanning eller i høyere utdanning (høyskole eller universitet) samme høst, mens 20 personer ikke befant seg under utdanning. Blant alle

⁵³ Avbrutt videregående opplæring betyr at eleven/lærlingen ikke har fullført og heller ikke lenger er registrert som elev/lærling i videregående opplæring. Disse personene kan ha begynt på en annen type utdanning, valgt å reise utenlands eller gått ut av arbeidslivet.

elever fra Stavanger, var det 56 prosent som befant seg i høyere eller videregående utdanning samme høst som de hadde fullført studiekompetanse, mens 44 prosent ikke var under utdanning. Den ikke-vestlige gruppa er nok for liten til å si noe om hvorvidt Stavanger følger mønsteret vi ser på landsbasis - at det er mer vanlig blant ikke-vestlig innvandrerungdom å gå direkte over i høyere utdanning enn det er blant alle elever.

Svært høy deltakelse i høyere utdanning blant etterkommerne

Hovedbildet i landet som helhet, er at etterkommerne tar høyere utdanning i omtrent like stor grad som befolkningen i alt, mens førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse enn disse gruppene. Videre tar kvinner høyere utdanning i lang større grad enn menn, og dette gjelder både for dem med og uten innvandrerbakgrunn.

I Stavanger tar de ikke-vestlige etterkommerne i alderen 19-24 år i langt høyere grad høyere utdanning enn befolkningen i alt i denne alderen (se tabell 11.6 og figur 11.10). Av de 58 kvinnelige ikke-vestlige etterkommerne, var hele 52 prosent i høyere utdanning høsten 2005, en deltakelse som er 13 prosentpoeng høyere enn gjennomsnittet for alle kvinner i denne alderen bosatt i Stavanger. Også de mannlige ikke-vestlige etterkommerne har en høyere deltakelse enn menn i hele befolkningen. Det er imidlertid store forskjeller mellom kvinner og menn, og som ellers i landet, er det kvinnene som i størst grad tar høyere utdanning. Blant førstegenerasjonsinnvandrere er det en lavere andel som tar høyere utdanning, slik det også er ellers i landet.

Andelen blant dem i aldersgruppen 19-24 år som er registrert bosatt i Stavanger og tar høyere utdanning var høyere for både befolkningen i alt og innvandrerbefolkningen om vi sammenligner med landsgjennomsnittet.

Merk at vi her vil vi miste alle som opprinnelig "er fra" Stavanger, men som melder flytting til kommunen hvor de studerer. Tallene for Stavanger vil derfor gjelde alle i aldersgruppen 19-24 som er registrert bosatt i Stavanger, og her har vi ikke tall på hvor de studerer.

11.3. Arbeid

Vi skal i det følgende beskrive innvandrerne på arbeidsmarkedet, deres sysselsetting, arbeidsledighetsnivå, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjon, ettersom det er for få etterkommere til at vi kan gi tall for dem for Stavanger. Olsen (2006) har imidlertid gjort studier av etterkommernes sysselsettingsnivå for hele landet under ett. Han finner at etterkommerne ligner mer på de uten innvandringsbakgrunn enn førstegenerasjon når det gjelder sysselsetting.

Hovedfunn i denne delen er:

- Sysselsettingen i Stavanger ligger over landsgjennomsnittet, både i befolkningen i alt, og for ikke-vestlige innvandrere.
- Som ellers i landet, har ikke-vestlige innvandrere bosatt i Stavanger lavere sysselsetting enn befolkningen i alt i kommunen (55 prosent mot 71 prosent).
- Forskjellene i sysselsetting mellom ikke-vestlige innvandrere og alle bosatte i Stavanger er lavere i den eldste (55-74 år) og yngste (16-24 år) aldersgruppene enn i de mellomste aldersgruppene.
- Som ellers i landet, er ikke-vestlige innvandrere i Stavanger overrepresentert i hotell- og restaurantnæringen.
- Ikke-vestlige innvandrere bosatt i Stavanger var i mindre grad selvstendig næringsdrivende enn alle bosatte i kommunen.
- Det var 3 ganger så sannsynlig blant ikke-vestlige innvandrere i Stavanger å være arbeidsledig som i befolkningen i alt.

Sysselsetting

Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Stavanger er klart lavere enn blant den øvrige befolkningen. 55 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i alderen 16-74 år er sysselsatt, mot 69 prosent av de vestlige innvandrerne og 71 prosent i hele befolkningen i Stavanger. Forskjellene i sysselsetting blant ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i alt er i realiteten større enn vist her, siden innvandrerne er relativt flere i de unge og mest yrkesaktive aldersgruppene enn befolkningens gjennomsnitt.

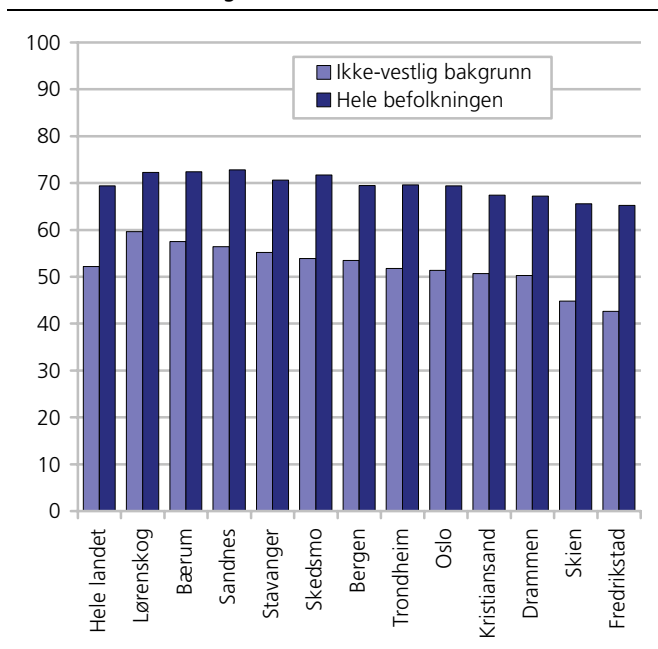
Sysselsettingen i Stavanger lå over landsgjennomsnittet, både om vi ser på befolkningen i alt, og om vi kun ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Blant innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn ligger både kvinner og menn 2-3 prosentpoeng over landsgjennomsnittet for gruppen.

Den relativt høye sysselsettingen blant ikke-vestlige innvandrere kan delvis skyldes at arbeidsmarkedet i Stavanger er relativt gunstig, noe som også kommer ikke-vestlige innvandrere i Stavanger til gode. I den vestlige innvandrergruppa var imidlertid sysselsettingen blant kvinnene 6 prosentpoeng lavere enn landsgjennomsnittet for vestlige innvandrerkvinner,

mens sysselsettingen blant vestlige menn var noe høyere enn på landsbasis.

Som figur 11.11 viser, ligger Stavanger høyt oppe om vi rangerer kommunene i denne rapporten etter sysselsettingsnivået blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, bare slått av Sandnes, Bærum og Lørenskog. Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at mye av variasjonene i sysselsetting kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre når det gjelder landbakgrunn. Kommuner hvor for eksempel en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med kort botid (for eksempel Somalia eller Irak) vil ha en lavere sysselsetting enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen har lengre botid, slik eksempelvis de fra Vietnam har. Det er mange grunner til at noen innvandrergrupper har en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet og andre ikke har det, og vi kan ikke gå inn på en grundigere redegjørelse i dette faktaarket. Botidens betydning for økt deltakelse i arbeidslivet har imidlertid blitt trukket fram fra flere hold, se for eksempel Blom (2004) og Østby (2004b).

Figur 11.11. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005



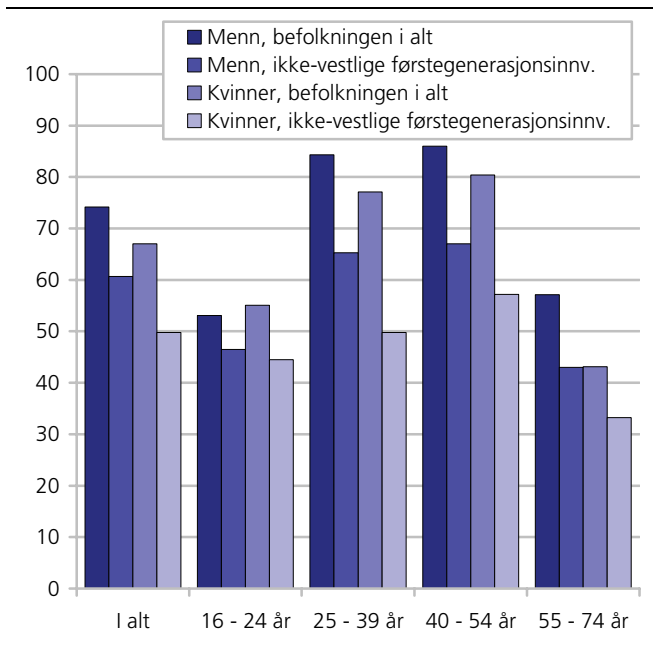
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 11.7. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005

	Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet, befolkningen i alt				
Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	159 260	69,7	73,5	65,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Stavanger				
Befolkningen i alt	58 416	70,6	74,2	67
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	2 403	68,7	74,8	59,6
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	3 357	55,2	60,7	49,8

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 11.12. Sysselsatte i Stavanger etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

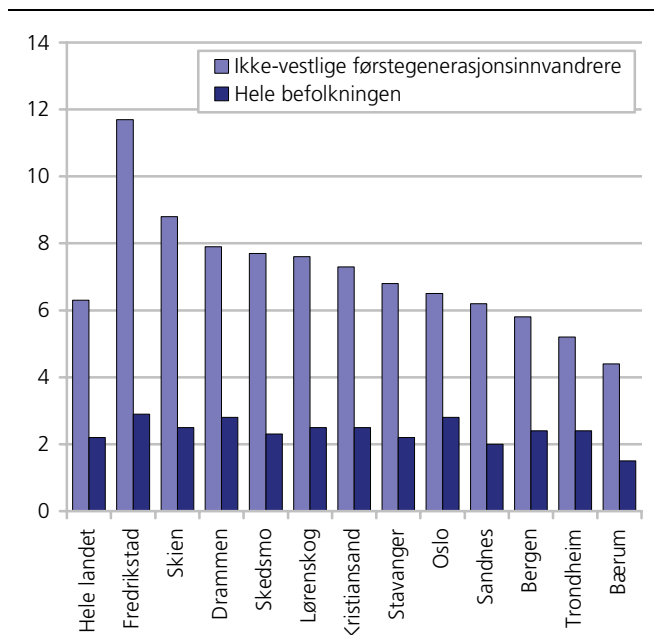
Arbeidsledighet

Arbeidsledighetstallene er av noen nyere dato enn sysselsettingstallene, og viser stort sett det samme mønsteret: Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i langt større grad arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak enn vestlige innvandrere og befolkningen i alt. 5, 7 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere var i 2.kvartal 2006 arbeidsledige, og 1,3 prosent var på tiltak. De tilsvarende tallene var for vestlige innvandrere henholdsvis 2,1 og 0,2 prosent og for befolkningen i alt 2,4 og 0,4 prosent. Gjennomsnittet ligger også her av naturlige årsaker på landsgjennomsnittet. Det var vel 3 ganger så sannsynlig blant de ikke-vestlige innvandrerne i Stavanger å være arbeidsledig som i befolkningen i alt. Som figur 11.13 viser, ligger arbeidsledigheten blant ikke-vestlige innvandrere omtrent midt på treet av de største innvandrerkommunene i Norge.

I hvilke næringer jobber de ikke-vestlige innvandrerne?

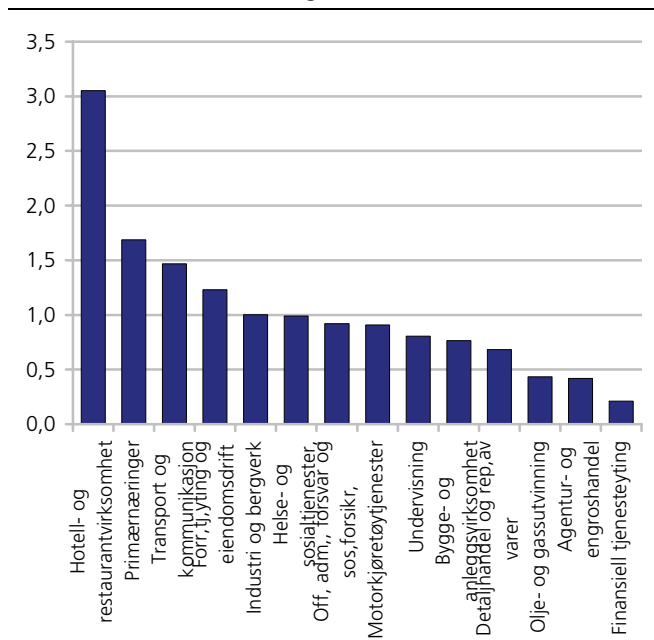
Figur 11.14 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere bosatt i Stavanger kommune arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt i kommunen. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen i forhold til alle som bor i Stavanger, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

Figur 11.13. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 11.14. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Stavanger. 4. kvartal 2005.



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figuren viser at det er 3 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Stavanger arbeider i hotell- og restaurantbransjen som at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i denne næringen, mens de på langt nær er like klart overrepresentert i andre næringer. Ikke-vestlige innvandrere er imidlertid klart underrepresentert i

flere næringer i Stavanger, deriblant agentur- og engroshandel og finansiell tjenesteyting, hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i andre kommuner ser vi at ikke-vestlige innvandrere er klart underrepresentert i disse næringene. Hele 1 av 10 som bor i Stavanger arbeider i olje- og gassutvinning. Det er under halvparten så sannsynlig at ikke-vestlige innvandrere arbeider i denne bransjen som at befolkningen i Stavanger i alt gjør det, mens det er mer enn dobbelt så sannsynlig at vestlige innvandrere arbeider i denne næringen i forhold til befolkningen i alt. Hele 23 prosent av Stavangers vestlige innvandrere arbeider i denne næringen.

Selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det 262 selvstendig næringsdrivende førstegenerasjonsinnvandrere i Stavanger i 2005, 144 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn (se tabell 11.9). Som tabellen viser, var ikke-vestlige innvandrere i Stavanger i noe mindre grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i kommunen (2005). Mens 2,4 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 2,9 prosent av alle bosatte i Stavanger egne foretak (16-74 år). Både blant menn og kvinner er andelen som driver egne foretak mindre blant ikke-vestlige innvandrere enn blant alle bosatte. På landsbasis var det også mindre vanlig blant ikke-vestlige innvandrere enn blant befolkningen i alt å være selvstendig næringsdrivende. Videre ser vi at det i Stavanger er andelsvis få selvstendig næringsdrivende i

forhold til gjennomsnittet for Norge, både om vi ser på bosatte i Stavanger generelt og innvandrerne spesielt. Se ellers Vartdal 2006 for mer om innvandrere i næringslivet.

Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder: *Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift*: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet. *Motorkjøretøytjenester*: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner. *Finansiell tjenesteyting*: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning). *Transport og kommunikasjon*: Her finner vi blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Tabell 11.8. Sysselsatte som arbeider i olje- og gassutvinningen, etter landbakgrunn og bosted. Førstegenerasjonsinnvandrere og alle bosatte. Absolutte tall og prosent. 4. kvartal 2005

	Absolutte tall				Prosent			
	Alle bosatte	Førstegenerasjonsinnvandrere i alt	Vestlige	Ikke-vestlige	Alle bosatte	Førstegenerasjonsinnvandrere i alt	Vestlige	Ikke-vestlige
Norge	30011	1649	1245	404	1,3	1,0	2,2	0,4
Stavanger	6214	713	559	154	10,6	12,4	23,3	4,6
Sandnes	2150	152	100	52	7,1	7,1	14,0	3,6

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 11.9. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Førstegenerasjonsinnvandrere i alt				Førstegenerasjonsinnvandrere i alt			
		Alle bosatte	Vestlig	Ikke-vestlig	Alle bosatte	Vestlig	Ikke-vestlig		
Hele landet	I alt	166 000	11011	4967	6044	5	4	6	3,1
	Menn	120 282	7186	3167	4019	7,2	5,3	7,4	4,3
	Kvinner	45 718	3825	1800	2025	2,8	2,7	4,4	2
Stavanger	I alt	2 425	262	118	144	2,9	2,7	3,4	2,4
	Menn	1 561	156	68	88	3,8	3	3,2	2,9
	Kvinner	864	106	50	56	2,1	2,4	3,6	1,8

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

11.5. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med deltakelsen på arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil også ha lavere inntekt og motta mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt. Hovedfunn i denne delen er:

- Ikke-vestlige innvandrerfamilier har i underkant av 2/3 av inntekten til befolkningen i alt i Stavanger.
- 9 prosent alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Stavanger mottok sosialhjelp i mer enn 6 måneder. Dette var samme andel som vi finner for landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere, men langt høyere enn for alle bosatte i Stavanger.
- Ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrer menn i Stavanger i alderen 40-66 år mottok uføretrygd i noe lavere grad enn alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrermenn i Norge, mens andelen på uføretrygd blant de ikke-vestlige kvinnene var på landsgjennomsnittet.

Ikke-vestlige innvandrerfamilier med i underkant av 2/3 av inntekten til befolkningen i alt i Stavanger

Det er store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og vestlige innvandrere og befolkningen i alt på den andre. Ikke-vestlige innvandrerfamilier⁵⁴ har en samlet medianinntekt⁵⁵ på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerfamilier i alt hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på 700 000 kroner.

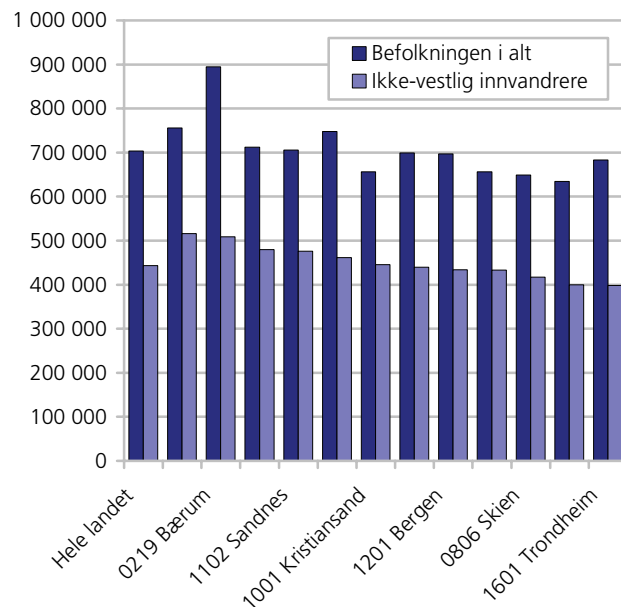
I Stavanger har ikke-vestlige innvandrere en medianinntekt på 462 000 kroner, vel 19 000 høyere enn det vi finner for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis. Målt som andel av medianinntekt av befolkningen i alt i Stavanger ligger ikke-vestlige innvandrere i Stavanger på samme nivå som i landet for øvrig, vel 2/3 av den samlede medianinntekten til befolkningen i alt i kommunen.

Sosialhjelp

I dette avsnittet ser vi på langtidsmottak av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år. *Langtidsmottakere* mottar sosialhjelp i 6 måneder eller mer i løpet av året. Både menn og kvinner med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i Stavanger ligger på landsgjennomsnittet for langtidsmottak av sosialhjelp. Langtidsmottakerne av sosialhjelp utgjorde henholdsvis 11,5 og 6,1 prosent av

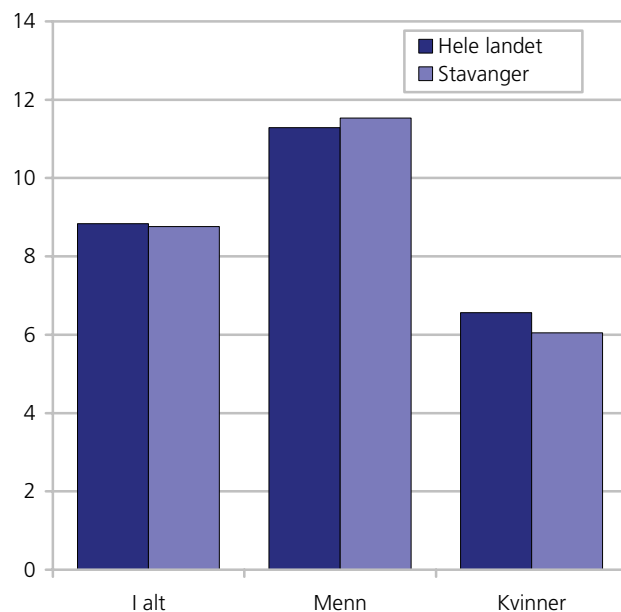
de ikke-vestlige førstegenerasjons mennene og -kvinnene bosatt i Stavanger kommune. Landsgjennomsnittet ligger på 11,3 prosent for ikke-vestlige innvandrer menn over 18 år og 6,6 prosent for kvinner.

Figur 11.15. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004



Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 11.16. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

⁵⁴ Vi har her brukt tall for inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Gjennomsnitt i kroner. 2004. Denne inndelingen er valgt for å i størst mulig grad å sammenligne like grupper. For mer om dette se bl.a Pedersen 2006

⁵⁵ Medianinntekt er valgt for å unngå at ekstreme enkeltobservasjoner skal ha for stor vekt. Medianinntekten vil ha like mange personer med en inntekt over seg som under seg.

I befolkningen i alt ligger andelen langtidsmottakere over 18 år langt lavere enn blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. 1,9 prosent av mennene og 1,2 prosent av kvinnene i hele befolkningen hadde i 2005 mottatt sosialhjelp i over 6 måneder. Hele befolkningen i Stavanger ligger, i motsetning til kommunens ikke-vestlige innvandrere, noe over landssnittet når det gjelder langtidsmottak av sosialhjelp.

Som vi ser, mottar menn i større grad sosialhjelp enn kvinner, et mønster som går igjen i de fleste landgrupper og i befolkningen i alt (Dahl m.fl. 2006). Flere enslige menn enn enslige kvinner mottar økonomisk sosialhjelp, samtidig som det er mer vanlig at menn søker om sosialhjelp på vegne av familien/paret enn at kvinner gjør det.

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønad så lenge de deltar i programmet, og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken.

Uføretrygdede

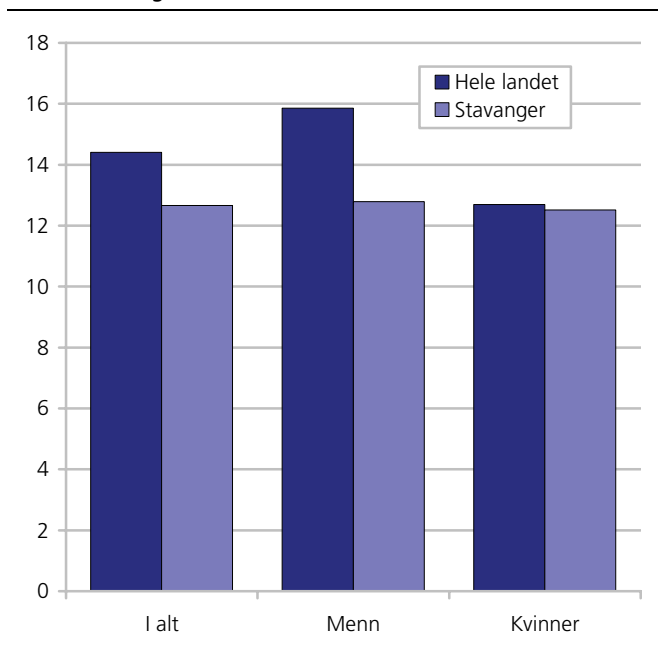
Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer som har fått sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Uførepensjon gis til personer mellom 18 og 67 år. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/arbeidsevne (uføregrad).

Tilståelse av uførepensjon en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepenge, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre du er jo større er sannsynligheten for at du er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdede - Ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl 2006).

Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd i gruppen under ett er lav.

Figur 11.17. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: NAV.

Til slutt kan uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl 2006).

I alt mottar 398 førstegenerasjonsinnvandrere i Stavanger uføretrygd (18-66 år), 248 av disse er ikke-vestlige. For å få mer meningsfulle sammenligninger, har vi i det følgende kun sett på aldersgruppen 40-66 år, og vi har konsentrert oss om ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere i denne alderen, er det i Stavanger lavere andeler ikke-vestlige innvandrermenn som var uføretrygdede i 2005, mens kvinnene ligger omtrent på landsgjennomsnittet (se figur 11.7). Det er imidlertid få ikke-vestlige innvandrere i denne alderen som er uføretrygd - bare 124 menn og 97 kvinner.

Det er omtrent like store andeler mottakere av uføretrygd blant de ikke-vestlige innvandrermennene bosatt i Stavanger som det er blant alle menn bosatt i Stavanger, men færre sammenlignet med alle menn i Norge. De ikke-vestlige innvandrerkvinnene i Stavanger mottar i mindre grad uføretrygd enn både bosatte kvinner i Stavanger i alt og bosatte kvinner i Norge. 13 prosent av alle bosatte i Stavanger i alderen 40-66 år var uføretrygd, rundt 11 prosent av mennene og 16 prosent av kvinnene. På landsbasis var tilsvarende tall i denne aldersgruppa 17 prosent, 14 prosent blant mennene og 20 prosent blant kvinnene.

Innad i aldersgruppa 40-66 år vil det imidlertid være langt større andeler i den yngste delen blant de ikke-vestlige enn blant hele befolkningen. Det ville trolig vært enda større andeler uføretrygdete ikke-vestlige innvandrere dersom de hadde hatt samme fordeling innenfor dette aldersintervallet som befolkningen i alt.

Alderspensjon

Svært få førstegenerasjonsinnvandrere i Stavanger mottar pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder (429 var over 66 år per 1.1.2006). Mens 11 prosent av alle innbyggerne i Stavanger mottar alderspensjon, er andelen blant førstegenerasjonsinnvandrerne mye lavere. Større andeler førstegenerasjons innvandrerkvinner mottar alderspensjon enn menn (4,5 mot 2,4 prosent), noe som skyldes at flere kvinner enn menn har nådd pensjonsalder, i likhet med i hele befolkningen. Vestlige innvandrere mottar i større grad alderspensjon enn ikke-vestlige innvandrere (5,2 mot 1,4 prosent), noe som igjen skyldes demografien - vestlige innvandrere i Stavanger er eldre enn de ikke-vestlige innvandrerne. I hele landet mottar nær 13 prosent av innbyggerne pensjon - en noe større andel enn i Stavanger. På landsbasis mottar 9,3 prosent av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere pensjon, mot 1,7 prosent av alle ikke-vestlige. Førstegenerasjonsinnvandrerne i Stavanger ligger med andre ord noe under landsgjennomsnittet når det gjelder andelen alderspensjonister.

12. Fakta om innvandrerbefolkningen i Bergen

12.1. Demografi

- Nær hver tolvte innbygger i Bergen har innvandrerbakgrunn (8,1 prosent av befolkningen)
- Størsteparten av disse (6 prosent) har ikke-vestlig bakgrunn
- 2,6 prosent av innbyggerne i Bergen har flyktningbakgrunn (mot 2,5 prosent på landsbasis)
- 4,8 prosent av innbyggerne i Bergen er utenlandske statsborgere (samme andel som landsgjennomsnittet)
- Nær 4 av 10 førstegenerasjonsinnvandrere i Bergen har bodd i Norge i kortere enn 6 år

Ved inngangen til 2006 bodde det 387 000 personer i Norge med innvandrerbakgrunn, tilsvarende 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

Av de 242 200 bosatte i Bergen 1. januar 2006, har 19 500, eller 8,1 prosent innvandrerbakgrunn. Bergen har med det en innvandrerandel nær landsgjennomsnittet. 33 kommuner i Norge har en høyere andel innvandrere enn Bergen.

Innvandrerbefolkningen er her definert som personer som enten selv har innvandret til Norge og som ikke har norsk bakgrunn (også omtalt som førstegenerasjonsinnvandrere), eller som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre og som har fire utenlandsfødte besteforeldre (også omtalt som etterkommere). I dette faktaarket brukes ordet innvandrere om de som inngår i innvandrerbefolkningen.

Innvandrerens landbakgrunn er definert som enten eget fødeland for førstegenerasjonsinnvandrere eller foreldrenes fødeland for etterkommere. Har foreldrene ulikt fødeland blir morens prioritert.

I statistikken skilles det ofte mellom ikke-vestlige og vestlige land. *Vestlige land* omfatter Vest-Europa, USA, Canada og Oseania. *Ikke-vestlige land* omfatter følgende geografiske områder: Asia med Tyrkia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa. *Øst-Europa* omfatter følgende land:

Albania, Bosnia-Hercegovina, Bulgaria, Estland, Hviterussland, Kroatia, Latvia, Litauen, Makedonia, Moldova, Polen, Romania, Russland, Serbia og Montenegro, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia, Ukraina og Ungarn

I absolutte tall har Bergen den nest største innvandrerbefolkningen av kommunene i Norge, bare Oslo er større. Tre fjerdedeler av innvandrerbefolkningen i Bergen har bakgrunn fra ikke-vestlige land.

Nesten tre fjerdedeler av alle personer med innvandrerbakgrunn i Hordaland bodde i Bergen (72,8 prosent).

Bakgrunn fra 164 ulike land

Innvandrerbefolkningen i Bergen er sammensatt av personer med bakgrunn fra 164 ulike land.

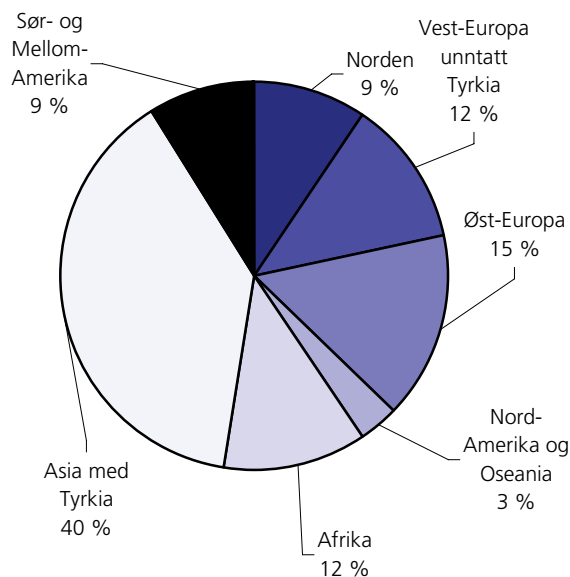
Den største gruppen har sin opprinnelse fra Irak med rundt 1 400 personer, eller 7,2 prosent av hele innvandrerbefolkningen i Bergen. Personer med bakgrunn fra Vietnam og Chile følger tett etter med 1 200 personer hver. Men også personer med bakgrunn fra Sri Lanka har over 1 100 bosatte i Bergen.

Tabell 12.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Bergen

	Hele landet	Prosent av folketallet i Norge	Befolkningen i Bergen	Prosent av folketallet i Bergen	Prosent som bor i Bergen per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100	242 158	100	5,2
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	19 504	8,1	5,0
Av dette					
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	4 873	2,0	4,8
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	14 631	6,0	5,1

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 12.1. Innvandrerbefolkningen i Bergen fordelt på verdensregioner. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 12.1 viser landbakgrunn fordelt på verdensdeler. 39 prosent av innvandrerbefolkningen hadde sin bakgrunn fra Asia med Tyrkia, 16 prosent hadde bakgrunn fra Øst-Europa mens 13 prosent hadde bakgrunn fra Afrika eller Vest-Europa. Andelen med bakgrunn fra Vest-Europa er noe høyere enn for hele landet. Når det gjelder personer med bakgrunn fra Sør- og Mellom-Amerika, var andelen langt høyere i Bergen med 9 prosent sammenliknet med hele landet (3 prosent).

I alt 15 innvandrergrupper talte mer enn 400 personer i Bergen per 1.1.2006. Den største enkeltgruppen er

irakere med om lag 1 360 personer, etterfulgt av vietnamesere (1 200), chilenerne (1 180) og srilankere (1 040), se tabell 2 og figur 4. Det var flest etterkommere med foreldre fra Vietnam og Sri Lanka (begge med 380). Etterkommere med polske, tyske, svenske og britiske foreldre talte alle færre enn 40 personer.

Sammenlignet med hele landet ser vi en forholdsvis lavere konsentrasjon av personer med bakgrunn fra Norden og Øst-Europa i Bergen. Mens personer med bakgrunn fra Norden utgjør 14 prosent av innvandrerbefolkningen i Norge som helhet, representerer de kun 9 prosent av innvandrerbefolkningen i Bergen. Østeuropeere utgjør på landsbasis 18 prosent, mens andelen av innvandrerbefolkningen er på 16 prosent. Omvendt ser vi en forholdsvis høyere konsentrasjon med bakgrunn fra Sør- og Mellom-Amerika i Bergen (9 prosent) enn i landet som helhet (4 prosent).

Relativt mange med bakgrunn fra Chile i Bergen

Blant de største 20 gruppene i innvandrerbefolkningen i Bergen, har 9 grupper en høyere konsentrasjon i Bergen enn personer uten innvandrerbakgrunn, mens innvandrerbefolkningen som helhet har en lavere konsentrasjon i Bergen (5,0 prosent) enn personer uten innvandrerbakgrunn (5,2 prosent) og befolkningen som helhet (5,2 prosent).

Tabell 12.2 viser at nesten 17 prosent av alle med chilensk bakgrunn som bodde i Norge per 1. januar 2006, var bosatt i Bergen. Dette var den gruppen som hadde høyest konsentrasjon i kommunen. På andreplass ligger personer med bakgrunn fra Sri Lanka, med 8 prosent.

Tabell 12.2. Innvandrerbefolkningen i Bergen og hele landet, førstegenerasjons innvandrere og etterkommere, etter landbakgrunn. De 20 største gruppene bosatt i Bergen

Landbakgrunn	Innvandrerbefolkningen i Bergen	Andel av innvandrerbefolkningen i Bergen	Andel førstegenerasjonsinnvandrere i prosent	Andel etterkommere i prosent	Innvandrerbefolkningen i hele landet	Andel bosatt i Bergen
I alt	19 504	100 %	85 %	15 %	386 699	5 %
Irak	1 356	7 %	79 %	21 %	20 076	7 %
Vietnam	1 195	6 %	68 %	32 %	18 333	7 %
Chile	1 180	6 %	78 %	22 %	7 084	17 %
Sri Lanka	1 044	5 %	64 %	36 %	12 560	8 %
Storbritannia	849	4 %	96 %	4 %	11 031	8 %
Bosnia-Herzegovina	760	4 %	87 %	13 %	14 822	5 %
Sverige	734	4 %	96 %	4 %	23 489	3 %
Tyskland	706	4 %	96 %	4 %	12 900	6 %
Polen	697	4 %	96 %	4 %	11 864	6 %
Danmark	670	3 %	93 %	7 %	19 179	4 %
Iran	607	3 %	84 %	16 %	14 362	4 %
Somalia	557	3 %	81 %	19 %	18 015	3 %
Tyrkia	512	3 %	79 %	22 %	14 084	4 %
USA	477	2 %	97 %	3 %	6 884	7 %
Thailand	407	2 %	96 %	4 %	7 788	5 %
Russland	394	2 %	97 %	3 %	10 351	4 %
India	378	2 %	66 %	34 %	7 154	5 %
Filippinene	372	2 %	91 %	9 %	8 561	4 %
Pakistan	370	2 %	62 %	38 %	27 675	1 %
Serbia og Montenegro	337	2 %	80 %	20 %	12 905	3 %
Andre land	5 902	30 %	89 %	11 %	107 582	6 %

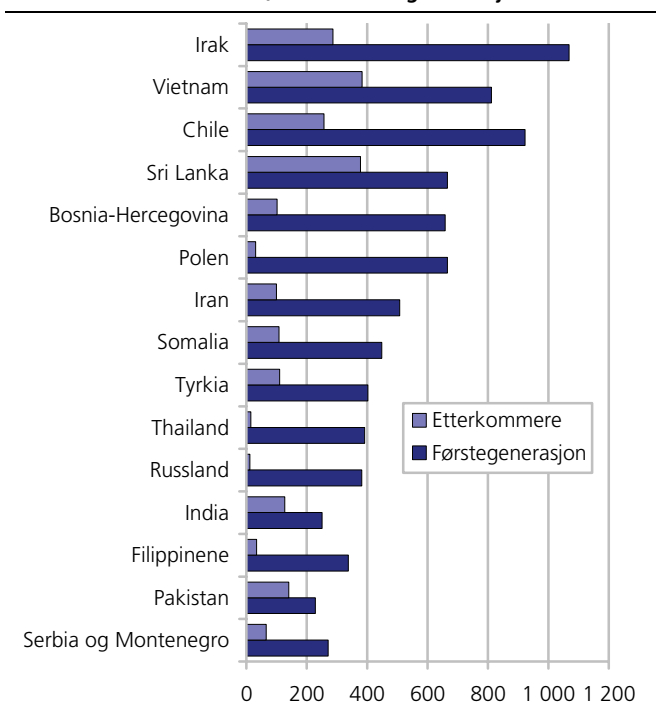
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Bergen, etter botid i Norge. Prosent. 1.januar 2006

Landbakgrunn	I alt per 1.1.2006	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
I alt	16 553	100	12,6	6,2	13,4	12,7	16,1	38,9
De fem gruppene med størst antall og lengst botid								
Danmark	621	100	40,3	7,9	9,7	7,2	9,0	25,9
USA	461	100	37,5	5,2	6,5	8,9	15,8	26,0
Storbritannia	812	100	37,2	9,1	8,7	8,6	13,5	22,8
Pakistan	229	100	31,4	7,9	11,8	12,7	13,5	22,7
India	251	100	23,9	20,7	13,9	11,6	8,0	21,9
Andre utvalgte grupper								
Tyskland	675	100	23,7	5,2	6,1	5,8	14,2	45,0
Tyrkia	402	100	6,0	6,0	13,2	10,4	22,4	42,0
Polen	666	100	5,1	9,0	6,6	7,2	5,7	66,4
Russland	382	100	0,5	-	-	8,9	25,9	64,7
Irak	1 069	100	0,1	0,2	3,6	8,7	33,3	54,1
Vestlige land	4 619	100	29,3	6,4	7,7	7,7	15,2	33,7
Ikke-vestlige land	11 934	100	6,2	6,2	15,6	14,6	16,5	41,0

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 12.2. De største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Bergen, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Av alle i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn, bodde 5,1 prosent i Bergen, mens andelen for personer med vestlig bakgrunn lå på 4,8 prosent. Blant de 20 største gruppene i kommunen, er konsentrasjonen lavest for personer med bakgrunn fra Pakistan med 1,3.

Store variasjoner i generasjonssammensetningen

Innvandrerbefolkningen i Bergen består stort sett av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), andre omfatter en stor andel etterkommere. I alt var det 16 560 førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Bergen pr. 1.1.2006. Det betyr at

85 prosent av alle bosatte i Bergen med innvandrerbakgrunn var førstegenerasjonsinnvandrere. Dette er omtrent samme andel som for landsgjennomsnittet hvor 83 prosent er førstegenerasjonsinnvandrere.

Blant de største innvandrergruppene i Bergen var det høyest andel førstegenerasjonsinnvandrere blant russere og amerikanere (begge 97 prosent) briter, svensker, tyskere, polakker og personer med bakgrunn fra Thailand (alle 96 prosent).

Innvandrergruppene i Bergen med høyest andel etterkommere var pakistanere (38 prosent), srilankere (36 prosent) og indere (34 prosent). På landsbasis var så mange som 45 prosent av de med pakistansk bakgrunn, etterkommere.

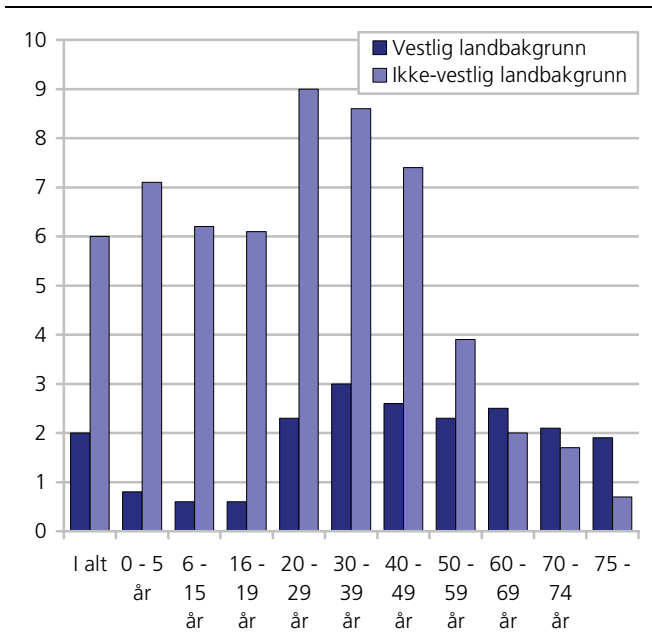
4 av 10 bosatte førstegenerasjonsinnvandrere i Bergen har bodd i Norge 5 år eller mindre

Av alle førstegenerasjonsinnvandrerne bosatt i Bergen per 1.1.2006, hadde 40 prosent bodd i Norge mindre enn seks år. Nesten hver femte hadde bodd i Norge mer enn 20 år.

Det er en større andel av dem fra ikke-vestlige land enn dem fra vestlige land som har bodd i Norge kortere enn seks år. Andelen personer som har vært bosatt i Norge mer enn 25 år, er atskillig høyere blant personer fra vestlige land enn blant personer fra ikke-vestlige land. Nesten en tredjedel (29 prosent) av personene fra vestlige land bosatt i Bergen per 1.1.2006, hadde bodd i Norge mer enn 25 år. Tilsvarende tall for dem fra ikke-vestlige land var bare 6 prosent.

Ser vi på botid til de største innvandrergruppene i Bergen, er det høyest andel av førstegenerasjonsinnvandrere fra Polen og Russland som har bodd i Norge mindre enn seks år med henholdsvis 66 og 65 prosent.

Figur 12.3: Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Bergen, per 1. januar 2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

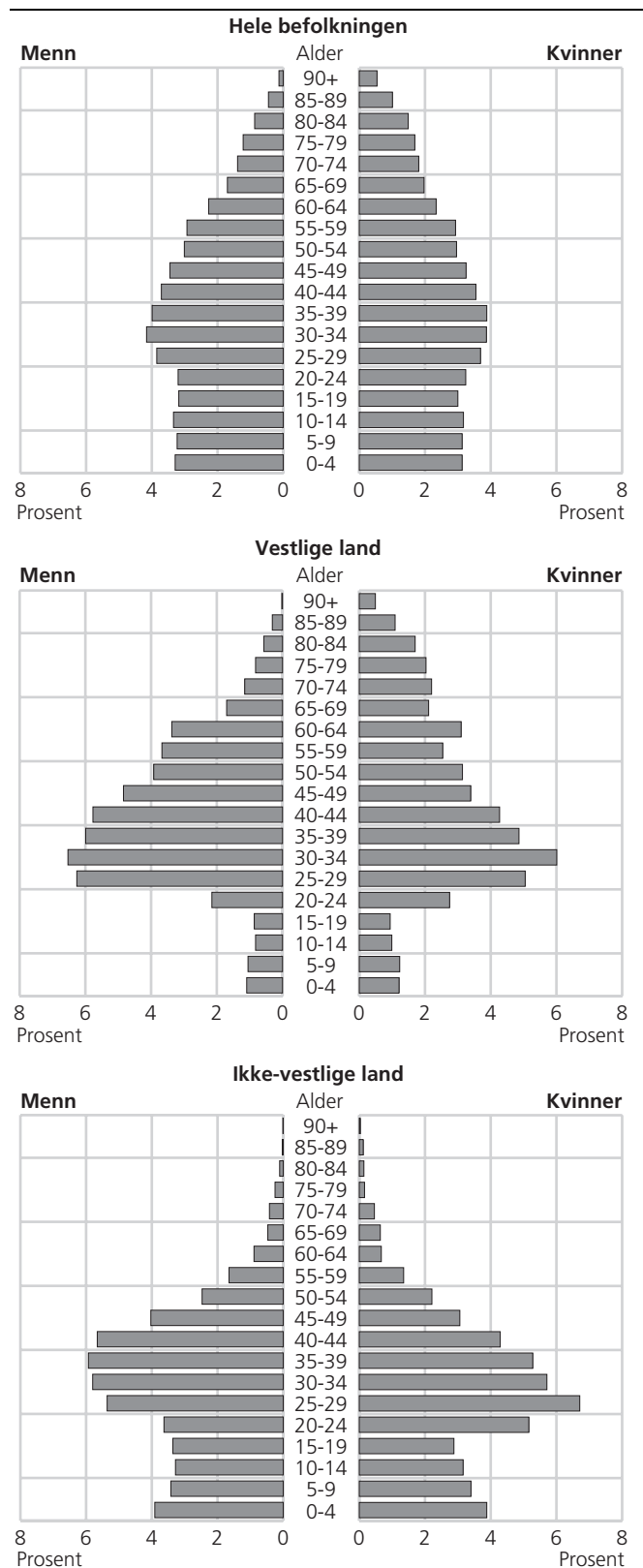
Innvandrerbefolkningen er yngre enn resten av Bergens befolkning

Sammenligner man innvandrerbefolkningen generelt med personer uten innvandrerbakgrunn i Bergen, viser det seg at man ser de største forskjellene for eldre personer. Rundt 40 prosent av befolkningen i Bergen er under 30 år. For innvandrerbefolkningen er andelen med 42 prosent kun ubetydelig høyere enn for personer uten innvandrerbakgrunn, hvor 40 prosent er i denne aldersgruppen. Analyserer man derimot sammensetningen innad i gruppen for de som er over 50 år, er forskjellene større. 32 prosent av alle uten innvandrerbakgrunn befinner seg i denne aldersgruppen, mot 18 prosent av innvandrerbefolkningen. I Norge som helhet ser man som regel større forskjeller mellom innvandrerbefolkningen og personer uten innvandrerbakgrunn.

Innad i innvandrerbefolkningen finnes det likevel en del forskjeller. Blant afrikanere er nesten 52 prosent under 30 år (høyest), mens det blant personer med bakgrunn fra Nord-Amerika bare er en drøy femtedel som er yngre enn 30 år (lavest). Personer med bakgrunn fra Asia har en nesten like høy andel personer under 30 år som personer med bakgrunn fra Afrika (50 prosent).

48 prosent av personene bosatt i Bergen med afrikansk innvandrerbakgrunn var i alderen 20 - 39 år per 1.1.2006, og dette er høyt sammenlignet med de andre innvandrergruppene i Bergen. 43 prosent av alle i Bergen var i denne aldersgruppen.

Figur 2.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Bergen og innvandrerbefolkningen i Bergen etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det er en stor andel barn blant de med bakgrunn fra Afrika og Asia. For begge disse gruppene var om lag 22 prosent barn yngre enn 13 år. Blant de med europeisk bakgrunn var tilsvarende tall 8 prosent og i Bergen totalt sett var 15 prosent av befolkningen barn under 13 år.

Bare en liten andel de med afrikansk og asiatisk bakgrunn var eldre enn 66 år. Hver femte med nord-amerikansk bakgrunn var derimot i denne aldersgruppen. Også blant de med europeisk bakgrunn var andelen høy med 8 prosent. I alt var 5 prosent av Bergens befolkning eldre enn 66 år.

I figur 12.3 ser vi at vi finner den høyeste andel med ikke-vestlig blant dem i aldersgruppene 20-39 år (begge vel 9 prosent). I aldersgruppen 16-74 år er andelen lavere, 6,5 prosent.

Det er store forskjeller i kjønns - aldersstrukturen for hele befolkning, den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen og den vestlige innvandrerbefolkningen i Bergen. Figur 12.4 viser tydelig disse forskjellene. Vær obs på at skalaen på de tre figurene er forskjellig. For hele Bergens befolkning er det en noe større andel menn enn kvinner fra 25-års alder til om lag 45-års alder. Det er noe færre barn enn unge voksne, men forskjellene er ikke enormt store.

Blant personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn er det relativt få eldre personer, og det er en spesielt stor andel som er i 20-års alderen. Blant personer med vestlig innvandrerbakgrunn er det en liten andel barn, og blant de unge voksne er det en langt større andel menn enn kvinner. Det er også relativt mange eldre, spesielt kvinner, sammenliknet med hele Bergens befolkning og de med ikke-vestlig bakgrunn.

Fem ganger så mange med innvandrerbakgrunn i 2006 som i 1986

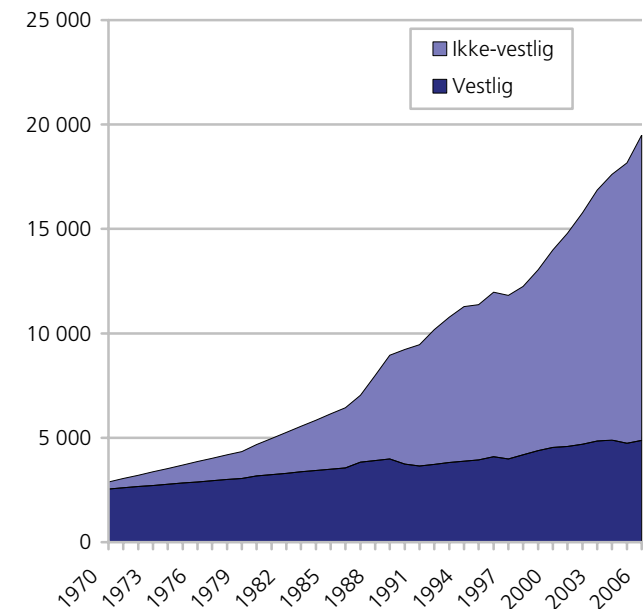
Innvandrerbefolkningen i Bergen har forandret seg mye siden 1970. Per 1. januar 1986 bodde det 2 870 personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i Bergen kommune. I 2006 har dette tallet økt til 14 630, slik at den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen i Bergen i dag er 5 ganger større enn i 1986. Dette er en litt lavere vekst enn det vi finner for landsgjennomsnittet som har blitt seksdoblet i samme periode.

Også i forhold til hele befolkningen i Bergen, har andelen ikke-vestlige økt betydelig. I 1986 lå andelen ikke-vestlige på 3,6 prosent av hele befolkningen i kommunen. I januar 2006 utgjorde personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn 6 prosent av folkemengden i Bergen. Andelen med vestlig bakgrunn har vært stabil rundt 2 prosent i perioden.

Mange menn fra Polen og Algerie - få fra Thailand og Filippinene

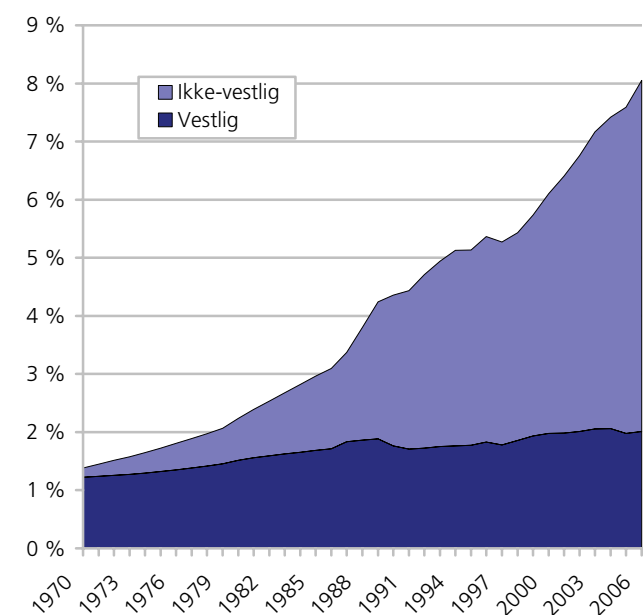
For innvandrerbefolkningen totalt sett er det i Bergen, som for hele landet, omtrent like mange menn som kvinner. Ved inngangen til 2006 var 50,7 prosent av innvandrerbefolkningen i Bergen menn og 49,3 prosent kvinner.

Figur 12.5 Innvandrerbefolkningen i Bergen med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1986-2006.



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 12.6 Andel vestlige og ikke-vestlige innvandrere i forhold til folketallet i Bergen. 1986-2006

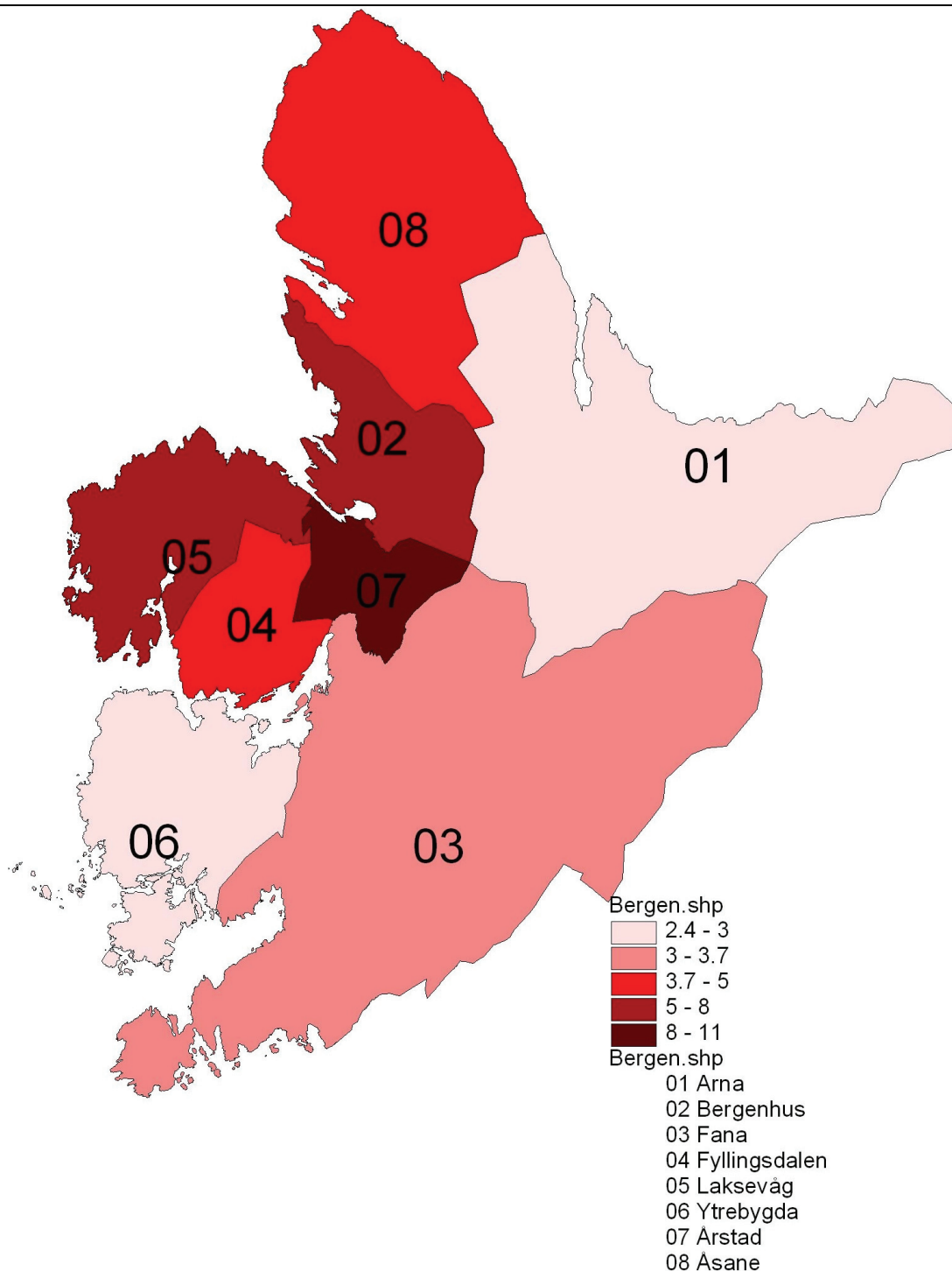


Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Ser man på grupper med mer enn 100 bosatte i Bergen, var andelen kvinner høyest blant personer med bakgrunn fra Thailand og Filippinene. Nesten fire av fem av personene i disse to gruppene var kvinner. Også blant de med bakgrunn fra Brasil, Romania, Finland og Russland var andelen kvinner atskillig høyere enn andelen menn - om lag to av tre var kvinner.

Blant personer med polsk og algerisk bakgrunn var om lag to av tre menn. Også blant de med marokkansk, britisk, tyrkisk, iransk, irakisk og etiopisk bakgrunn var mellom 58 og 60 prosent menn.

Figur 12.7. Andel ikke-vestlige innvandrere i bydelene i Bergen per 1. januar 2006. Prosent av befolkningen i alt



Tabell 12.4. Folkemengde i Norge og Bergens bydeler, etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. Prosent. 1. januar 2006

	Folkemengde i alt	Innvandrerbefolkningen i prosent av folkemengden	Av dette	
			Med bakgrunn fra vestlige land i prosent av folkemengden	Med bakgrunn fra ikke-vestlige land i prosent av folkemengden
Norge	4 640 219	8,3	2,2	6,1
Hordaland	452 611	5,9	1,6	4,3
Hele Bergen	242 158	8,1	2,0	6,0
01 Arna	12 010	3,5	1,1	2,4
02 Bergenhus	33 963	10,9	3,7	7,2
03 Fana	35 318	5,9	2,2	3,7
04 Fyllingsdalen	28 232	6,5	1,6	5,0
05 Laksevåg	36 143	9,3	1,4	8,0
06 Ytrebygda	23 345	4,7	1,7	3,0
07 Årstad	34 513	13,5	2,5	11,0
08 Åsane	38 276	5,9	1,2	4,7
Uoppgjitt	358	14,8	4,7	10,1

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Bosettingsmønster

Andel personer med ikke-vestlig bakgrunn i Bergen er omtrent på nivå for hele landet, og noe høyere enn for Hordaland fylke. I Bergen utgjør personer med ikke-vestlig landbakgrunn 6,0 av alle bosatte i kommunen, i Norge som helhet representerer de 6,1 prosent av befolkningen. Andel personer med ikke-vestlig bakgrunn i Hordaland ligger på 4,3 prosent.

Personer med bakgrunn fra Irak, Vietnam og Chile er de største gruppene i innvandrerbefolkningen i Bergen. Til sammen utgjør disse tre gruppene nesten en femtedel av innvandrerbefolkningen i Bergen. Personer med innvandrerbakgrunn fordeler seg ulikt på de forskjellige bydelene og noen bydelene har en høyere andel personer med innvandrerbakgrunn enn andre.

Årstad og Bergenhus er bydelene med høyest andel personer med innvandrerbakgrunn. Innvandrerbefolkningen utgjør henholdsvis 14 og 11 prosent av befolkningen i disse bydelene. Lavest andel innvandrere finner vi i Arna, hvor kun 3,5 prosent av befolkningen har innvandrerbakgrunn.

Årstad, Laksevåg og Bergenhus er også bydelene med høyest andel personer med ikke-vestlig bakgrunn. 11 prosent av befolkningen i Årstad har bakgrunn fra ikke-vestlige land, mens andelen i Laksevåg og Bergen er på henholdsvis 8 og 7 prosent.

I Laksevåg utgjør personer med bakgrunn fra Vietnam (420 personer), Sri Lanka (390 personer) og Chile (250) personer de største gruppene i innvandrerbefolkningen.

Nesten 5 prosent av befolkningen er utenlandske statsborgere

Ved inngangen til 2006 var 4,8 prosent, eller 11 600 personer i Bergen utenlandske statsborgere. Dette var

på samme nivå som for hele landet hvor 222 300 personer (4,8 prosent) var utenlandske statsborgere.

For noen grupper i innvandrerbefolkningen er statsborgerskap i stor grad lik landbakgrunn, mens det for andre grupper kan være en stor forskjell i statsborgerskap og landbakgrunn. Personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn skifter oftere over til norsk statsborgerskap enn personer med vestlig innvandrerbakgrunn.

Personer med statsborgerskap fra Sverige og Storbritannia utgjorde de største gruppene av utenlandske statsborgere i Bergen. Rundt 880 svenske og 870 britiske statsborgere bodde i Bergen ved inngangen til 2006. På tredje plass lå statsborgere fra Irak, med 760 personer. Statsborgere fra nordiske land representerte til sammen vel 17 prosent av alle utenlandske statsborgere i Bergen.

Personer med bakgrunn fra Vietnam har høyest andel norske statsborgere 44 prosent av innvandrerbefolkningen i Bergen var norske statsborgere per 1. januar 2006. Blant personer med bakgrunn fra Vietnam var andelen 92 prosent. Dermed var dette gruppen med høyest andel norske statsborgere i kommunen. Andelen norske statsborgere var også høy for personer med bakgrunn fra Sri Lanka (81 prosent) og Chile (72 prosent).

Generelt var andelen norske statsborgere blant personer med vestlig bakgrunn mye lavere enn blant personer med ikke-vestlig bakgrunn. Ser man på gruppene under ett, så var det 53 prosent av alle med ikke-vestlig bakgrunn som hadde norsk statsborgerskap mot 18 prosent av alle med vestlig bakgrunn. Men det finnes store forskjeller innad i gruppene. Blant personer med bakgrunn fra Litauen og Afghanistan for eksempel, var andelen norske statsborgere svært lav, med henholdsvis 1 og 5 prosent. Dette har imidlertid først og fremst sammenheng med at størsteparten av

disse gruppene som var bosatt i Bergen 1. januar 2006 hadde en botid i Norge som var kortere enn 7 år. Som hovedregel er det slik at man må ha bodd i Norge i 7 år for å kunne søke om norsk statsborgerskap. Dermed har mange i den gruppen ikke fått muligheten til å skifte statsborgerskap ennå.

Blant vestlige innvandrere med over 100 bosatte i kommunen, var det personer med bakgrunn fra USA og Nederland (27 prosent hver) som hadde størst andel norske statsborgere, mens personer med bakgrunn fra Sverige hadde den laveste (11 prosent).

Inn - og utflytting av personer med innvandrerbakgrunn betyr lite for nettoflyttingen til Bergen

Innenlandsk flytting av personer med innvandrerbakgrunn hadde liten betydning Bergens folketall i 2005. I 2005 hadde Bergen en total innenlandsk flyttinggevinst på om lag 300 personer, 795 personer med innvandrerbakgrunn flyttet til kommunen, mens 815 flyttet fra den. Åtte av ti, både av innflytterne og utflytterne med innvandrerbakgrunn, hadde bakgrunn fra et ikke-vestlig land. Alt i alt flyttet om lag like mange med innvandrerbakgrunn ut av Bergen som til Bergen, enten man ser på dem med vestlig bakgrunn eller dem med ikke-vestlig bakgrunn. Det er ingen enkelt landgrupper som har spesielt stort flyttetap eller stor flyttinggevinst i Bergen.

Størst nettoinnflytting (innflytting minus utflytting) hadde man av personer med bakgrunn fra Somalia (30). Størst nettoutflytting (utflytting minus innflytting) hadde man blant de med bakgrunn fra Irak (35) og Vietnam (25).

Flyktninger⁵⁶

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006, vel 2,5 prosent av landets befolkning. Per 1. januar 2006 var 5,3 prosent av disse var bosatt i Bergen. I absolutte tall hadde rundt 6 200 personer eller 2,6 prosent av alle bosatte i Bergen flyktningbakgrunn. Det var flest flyktninger med bakgrunn fra Irak (1 000), Chile (780), og Vietnam (700).

Antall flyktninger i Norge økte fra 65 000 i 1998 til 117 200 personer i 2006. I Hordaland ble antall flyktninger i perioden økt en del. Den prosentvise økningen var med 66 prosent en del lavere enn for landet som helhet (80 prosent).

I forhold til folkemengden i Hordaland har andel flyktninger i fylket økt litt. I 1998 utgjorde flyktninger 1,2 prosent av folketallet i fylket, mot 1,9 prosent i 2006. På landsbasis har andelen flyktninger økt fra 1,5 prosent av folkemengden i begynnelsen av 1998 til 2,5 prosent i begynnelsen av 2006.

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktgrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

I Bergen kommune har andelen flyktninger økt med 34 prosent de siste 6 årene, fra 4 600 personer i 2001 til 6 200 i 2006. Også andelen flyktninger i forhold til folketallet i kommunen har økt noe. Mens personer med flyktningbakgrunn utgjorde 2,0 prosent av befolkningen ved inngangen til 2001, stod de for 2,6 prosent av befolkningen i begynnelsen av 2006.

Noen flytter fra Bergen – andre til

En analyse av sekundærflyttinger for flyktninger som ble bosatt i Norge i perioden 2000 til 2005 viste at 71,5 prosent av flyktningene som ble bosatt i Bergen som første bostedskommune fortsatt bodde i kommunen etter fem år.

I 2000 ble en kohort på 6 700 flyktninger bosatt i Norge. 298 av disse, 4,4 prosent av alle flyktninger ble bosatt i Bergen. Per 1. januar 2005 hadde antall flyktninger i Bergen (fra denne kohorten) sunket med 21 personer. Det vil si at 277 (eller 4,1 prosent) av 2000-kohorten bodde i Bergen ved inngangen av 2005.

12.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående, deltakelse i videregående utdanning, og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning viser vi til Daugstad (2006) og for mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006).

I denne delen vil vi ikke bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få i relevante aldre. I noen tilfeller er det heller ikke mulig å skille ut etterkommerne som egen gruppe. Når man tolker tall på deltakelse i utdanning, må man ha i mente at ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, særlig flyktninger, kan befinne seg andre steder i utdanningsløpet enn befolkningen ellers i tilsvarende alder, ofte på grunn av manglende utdanning ved innvandring. I våre tall for deltakelse i videregående og høyere utdanning kan derfor en del av de som er i kategorien "ikke i utdanning" befinne seg i grunnskolen.

⁵⁶ For flyktninger har SSB kun tilbakegående tall til 1998. Se for øvrig: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/flyktninger/>.

Hovedfunn i denne delen er:

- 31 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter⁵⁷ går i barnehage, mot 58 prosent av alle barn bosatt i Bergen (0-5 år).
- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 78 prosent kontantstøtte, mot 59 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Bergen.
- Det var mer vanlig blant ikke-vestlige innvandrer-elever å ikke være i gang med noen form for utdanning høsten etter at de avsluttet i 10.klasse våren 2005, enn det var blant alle elever, både i Bergen og på landsbasis.
- Ikke-vestlige etterkommere bosatt i Bergen deltar i omtrent samme grad i videregående utdanning som alle bosatte i Bergen i alderen 16-18 år, mens ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse. Dette er som ellers i landet.
- Som i andre kommuner var det noe mindre vanlig å fullføre videregående innen fem år blant elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn enn det var blant alle elever og lærlinger i Bergen (55 prosent mot 68 prosent).
- I Bergen tar de ikke-vestlige etterkommerne i alderen 19-24 år i langt høyere grad høyere utdanning enn befolkningen i alt i denne alderen, mens deltakelsen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere lå lavere, som i resten av landet (i 2005).

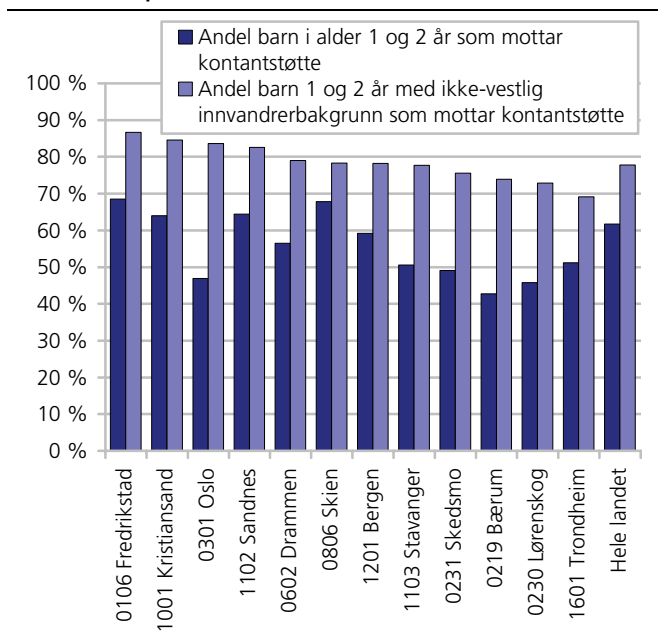
Få minoritetsbarn i barnehage i Bergen

Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 gikk 31 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år i barnehage, mot 58 prosent av alle bosatte i denne alderen i Bergen. Andelen i barnehage av minoritetsbarn i Bergen er av de laveste vi finner når vi sammenligner de 12 største innvandrerkommunene i Norge, bare i Fredrikstad er andelen lavere (se figur 12.8). Av alle barn som har barnehageplass i Bergen utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 4 prosent.

Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi imidlertid si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant barn alle i alderen 1 og 2 år i Bergen var det 59 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 78 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 12.9). Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. 7 prosent av barna i denne aldersgruppen i Bergen hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

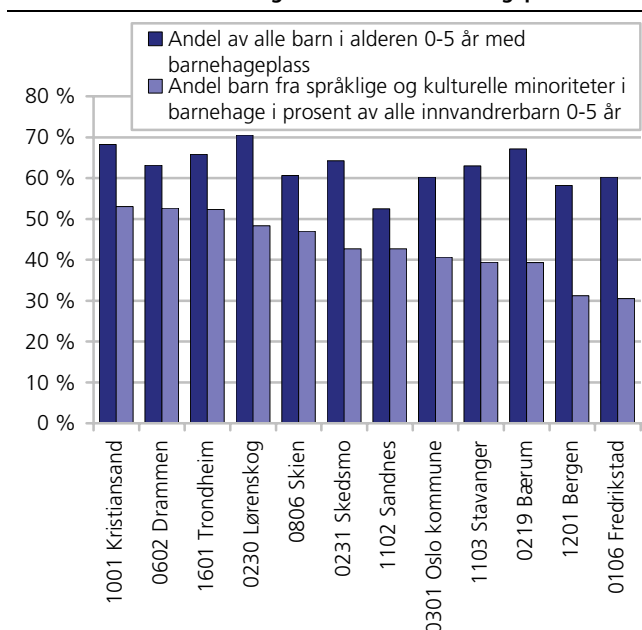
⁵⁷ Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrerbefolkningen. Her vises det til språklige og kulturelle minoriteter som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

Figur 12.8. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

Figur 12.9. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

Mer vanlig å slutte etter grunnskolen

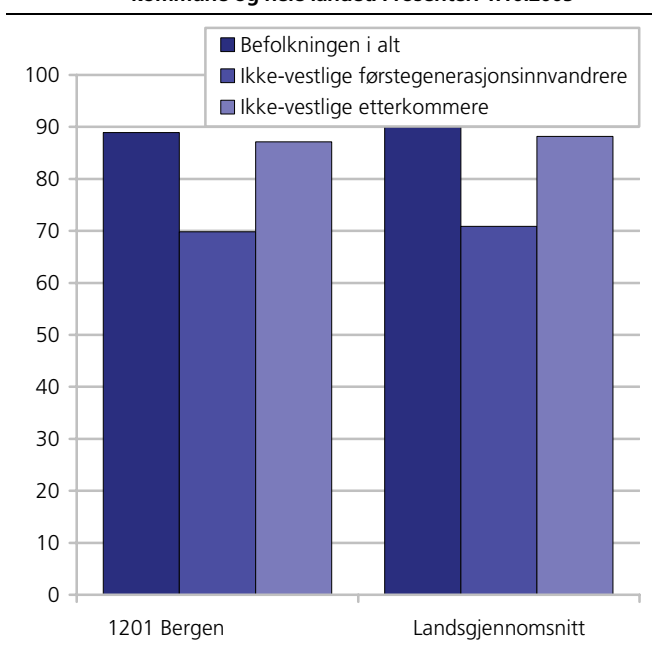
Det er mer vanlig blant ikke-vestlige innvandrer-elever å ikke være i gang med noen form for utdanning høsten etter at de sluttet i 10.klasse, enn det er blant alle elever, både i Bergen og på landsbasis. 11 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere bosatt i Bergen som avsluttet 10. klasse i skolen fortsatte ikke i noen form for utdanning høsten etter, mot 3 prosent om vi ser på alle elever i vestlandshovedstaden. Det er små forskjeller mellom jenter og gutter, både om vi ser på alle elever, og om vi ser på ikke-vestlige elever i Norge og Bergen.

Tabell 12.5. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

		Alle elever				Elever med ikke-vestlig bakgrunn					
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Videregående utd.	Annen utd. ¹	Ikke i utd.	Antall, i alt	I alt	Videregående utd.	Annen utd.	Ikke i utd.
Hele landet	Begge kjønn	61 558	100	96	0,4	3,6	4 304	100	90,1	1,1	8,8
	Menn	31 664	100	96	0,4	3,7	2 285	100	89,7	1	9,3
	Kvinner	29 892	100	96	0,5	3,5	2 019	100	90,4	1,3	8,2
Bergen	Begge kjønn	3108	100	97	0,3	2,8	178	100	88,8	0,6	10,7
	Menn	1625	100	97,2	:	2,6	101	100	89,1	1	9,9
	Kvinner	1483	100	96,7	:	3	77	100	88,3	-	11,7

¹ Annen utdanning inkluderer elever i privatskoler, folkehøgskoler og på AMO-kurs.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 12.10. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Bergen kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Like høy deltakelse i videregående utdanning blant etterkommerne

Som figur 12.10 viser, deltar ikke-vestlige etterkommere bosatt i Bergen i omtrent samme grad i videregående utdanning som alle bosatte i kommunen i alderen 16-18 år (i 2005). Mens 89 prosent av alle mellom 16-18 år deltar i videregående utdanning, deltar 87 prosent av alle etterkommere. Deltakelsen blant ikke-vestlige etterkommere er mye høyere enn blant førstegenerasjon, hvor bare 70 prosent befinner seg i videregående utdanning. Deltakelsen er omtrent like høy blant guttene som blant jentene, både om vi ser på alle bosatte i alderen 16-18 år, og om vi bare ser på ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Blant etterkommerne, er imidlertid 6 prosentpoeng flere gutter enn jenter i videregående opplæring.

På landsbasis ser mønsteret omtrent likt ut. Her deltar 90 prosent av alle bosatte i denne alderen, 71 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne og 88 prosent av ikke-vestlige etterkommere. Her er det små forskjeller mellom jentene og guttene.

Halvparten fullførte på normert tid

Som tabell 2.6 viser, fullførte 40 prosent av elevene og lærlingene med ikke-vestlige innvandrerbakgrunn som startet på grunnkurs i Bergen høsten 2000 videregående opplæring på normert tid, mens 55 prosent fullførte innen fem år, mot henholdsvis 58 prosent og 68 prosent blant alle elever og lærlinger i Bergen.

Fullføringsprosenten er noe høyere blant jentene enn blant guttene, både om vi ser på alle elever og lærlinger og om vi bare ser på ikke-vestlige elever og lærlinger. Særlig blant de ikke-vestlige er det store forskjeller. 11 prosentpoeng flere ikke-vestlige innvandrerjenter enn -gutter fullførte på normert tid, og 17 prosentpoeng flere fullførte på mer enn normert tid.

Det var 10 prosentpoeng flere blant elevene med ikke-vestlig bakgrunn som avbrøt videregående skole⁵⁸ enn blant alle elever og lærlinger i Bergen, og det var også noe vanligere å fortsatt være i videregående skole. Andelen som avbrøt blant de ikke-vestlige guttene er særlig høy – 52 prosent var ikke lenger registrert som elev eller lærling våren 2005, mens det samme bare gjaldt 20 prosent av de ikke-vestlige jentene. Merk imidlertid at dette er små tall, slik at det blir store endringer i andelene ved små endringer i tallene.

I forhold til ikke-vestlige elever og lærlinger i hele landet, kommer de i Bergen omtrent likt ut – både når det gjelder andelene som fullførte innen 5 år og andelen som avbrøt.

⁵⁸ Avbrutt videregående opplæring betyr at eleven/lærlingen ikke har fullført og heller ikke lenger er registrert som elev/lærling i videregående opplæring. Disse personene kan ha begynt på en annen type utdanning, valgt å reise utenlands eller gått ut av arbeidslivet.

Tabell 12.6. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, etter kjønn. Alle elever og elever med ikke-vestlig bakgrunn, i hele landet og i Bergen. Absolutte tall og prosent

		Alle elever						Elever med ikke-vestlig bakgrunn					
		Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fort-satt i videregående skole	Avbrutt videregående	Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fort-satt i videregående skole	Avbrutt videregående
Hele landet	Begge kjønn	51 950	100	56	11	6	26	3 137	100	43	12	6	39
	Menn	26 495	100	49	13	7	31	1 639	100	36	11	7	46
	Kvinner	25 455	100	64	10	5	21	1 498	100	51	12	5	31
Bergen	Begge kjønn	2 323	100	58	10	6	26	143	100	40	15	10	36
	Menn	1 181	100	51	10	8	30	69	100	29	6	13	52
	Kvinner	1 142	100	64	10	5	21	74	100	50	23	7	20

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.7. Elever som har bestått og fullført studiekompetanse våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
		Hele landet	Begge kjønn	34 306	100	37	19	45	2 113	100	49
	Menn	14 130	100	32	15	53	952	100	45	15	40
	Kvinner	20 176	100	40	21	39	1 161	100	52	13	35
Bergen	Begge kjønn	1 933	100	30	21	49	164	100	36	28	36
	Menn	813	100	26	17	57	82	100	38	23	39
	Kvinner	1 120	100	33	24	43	82	100	34	33	33

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Mer vanlig blant ikke-vestlige innvandrere å gå direkte over i høyere utdanning

Tidligere funn viser at elever med ikke-vestlig bakgrunn i større grad enn ungdom uten innvandrerbakgrunn går direkte over i høyere utdanning (Støren 2005). Som vi skal se, bekrefter våre tall disse funnene. Støren fant imidlertid også at det er liten forskjell mellom ungdom med ikke-vestlig bakgrunn og ungdom uten innvandrerbakgrunn når vi tar med dem som venter ett år med å begynne i høyere utdanning⁵⁹, noe vi ikke har gjort her.

Av alle Bergens 164 elever med ikke-vestlig bakgrunn som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005, var det 36 prosent som ikke var i noen form for utdanning samme høst (tabell 2.7). 36 prosent startet å studere ved en høyskole eller universitet, mens de resterende 28 prosentene tok en eller annen form for videregående utdanning⁶⁰. Blant alle elevene i Bergen som besto og fullførte studiekompetanse denne våren, var det 49 prosent som ikke tok noen form for utdanning samme høst, mens 30 prosent satt over bøkene ved en høyskole eller et universitet. Det er med andre ord 6 prosentpoeng mer vanlig å gå direkte over

i høyere utdanning blant de ikke-vestlige elevene sammenlignet med alle elever i Bergen, samtidig som det er 13 prosentpoeng mindre vanlig å ikke være under utdanning.

Det var i 2005 mer vanlig blant ikke-vestlige innvandrer menn bosatt i Bergen å ikke være i utdanning i det hele tatt høsten etter fullført studiekompetanse, enn det var blant de ikke-vestlige innvandrerkvinnene i kommunen (39 mot 33 prosent). Blant de ikke-vestlige kvinnene befant omtrent en tredjedel seg i høyere utdanning, en tredjedel tok en form for videregående utdanning mens en tredjedel ikke var under utdanning. De ikke-vestlige mennene gikk i noe større grad enn kvinnene direkte over i høyere utdanning (38 mot 34 prosent), samtidig som det altså også mer vanlig å ikke være under utdanning. 10 prosentpoeng færre menn tok en annen form for utdanning høsten etter de hadde fullført studiekompetanse.

Høy deltakelse i høyere utdanning blant etterkommerne

Hovedbildet i landet som helhet, er at etterkommerne tar høyere utdanning i omtrent like stor grad som befolkningen i alt, mens førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse enn disse gruppene. Videre tar kvinner høyere utdanning i lang større grad enn menn, og dette gjelder både for dem med og uten innvandrerbakgrunn.

⁵⁹ Merk at Støren sammenligner "minoritets elever" (elever med ikke-vestlig bakgrunn) med "majoritets elever" (elever uten innvandrerbakgrunn), mens vi sammenligner elever med ikke-vestlig bakgrunn med alle elever (som inkluderer så vel vestlige og ikke-vestlige innvandrer elever og elever uten innvandrerbakgrunn).

⁶⁰ Annen utdanning inkluderer videregående utdanning og folkehøyskole. Knappt noen ikke-vestlige innvandrere går på folkehøyskoler.

Tabell 12.8. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
Hele landet	I alt	330 115	100	31	16	54	24 396	100	18	17	65
	Menn	168 058	100	25	25	58	11 449	100	16	20	64
	Kvinner	162 057	100	37	14	50	12 947	100	20	14	66
Hele landet	I alt						4 770	100	33	14	54
	Menn						2 480	100	29	15	56
	Kvinner						2 290	100	37	13	50
Bærum	I alt	18 125	100	34	14	52	1 251	100	23	17	60
	Menn	9 080	100	29	15	56	526	100	19	18	63
	Kvinner	9 045	100	40	13	48	725	100	26	15	58
Bærum	I alt						193	100	41	10	49
	Menn						97	100	34	11	55
	Kvinner						96	100	48	8	44

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

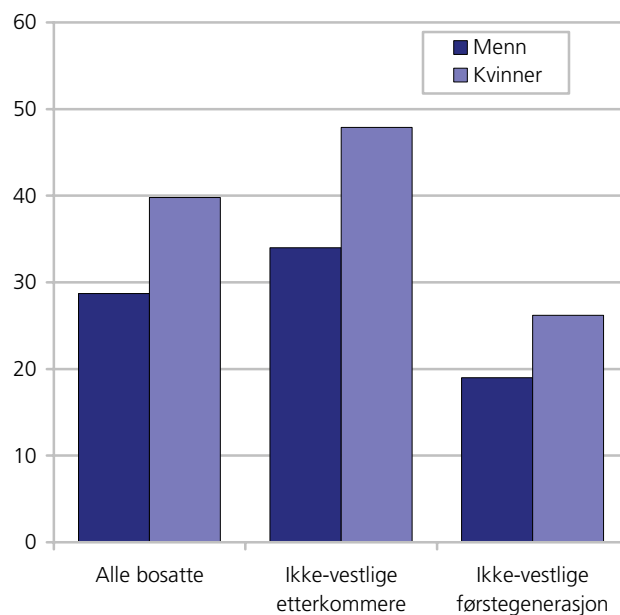
I Bergen tar de ikke-vestlige etterkommerne i alderen 19-24 år i langt høyere grad høyere utdanning enn befolkningen i alt i denne alderen (se tabell 12.8 og figur 12.11). Av de 48 kvinnelige ikke-vestlige etterkommerne, var hele 48 prosent i høyere utdanning høsten 2005, en deltakelse som er 8 prosentpoeng høyere enn gjennomsnittet for alle kvinner i denne alderen bosatt i Bergen. Også de mannlige ikke-vestlige etterkommerne har en høyere deltakelse enn menn i hele befolkningen (34 mot 29 prosent). Det er store forskjeller mellom kvinner og menn, og som ellers i landet, er det kvinnene som i størst grad tar høyere utdanning.

Blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er det en relativt lav andel som tar høyere utdanning sammenlignet med alle bosatte, og bosatte ikke-vestlige etterkommerne, slik det også er ellers i landet.

Andelen blant dem i aldersgruppen 19-24 år som er registrert bosatt i Bergen og tar høyere utdanning var høyere for både befolkningen i alt og innvandrerbefolkningen om vi sammenligner med landsgjennomsnittet. 26 prosent av de kvinnelige ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i denne alderen tok høyere utdanning, og 19 prosent av mennene.

Merk at vi her vil vi miste alle som opprinnelig "er fra" Bergen, men som melder flytting til kommunen hvor de studerer. Tallene for Bergen vil derfor gjelde alle i aldersgruppen 19-24 som er registrert bosatt i Bergen, og her har vi ikke tall på hvor de studerer.

Figur 12.11. Bosatte 19-24 år i Bergen etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

12.3. Arbeid

Vi skal i det følgende beskrive innvandrerne på arbeidsmarkedet, deres sysselsetting, arbeidsledighetsnivå, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjonsinnvandrere, ettersom det er for få etterkommerne til at vi kan gi tall for dem for Bergen. Olsen (2006) har gjort studier av etterkommernes sysselsettingsnivå for hele landet under ett. Han finner at etterkommerne ligner mer på de uten innvandringsbakgrunn enn førstegenerasjon når det gjelder sysselsetting.

Hovedfunn i denne delen er:

- 54 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne er sysselsatt, mot 70 prosent i befolkningen i alt i Bergen.
- Som i landet ellers, er ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrer menn i større grad sysselsatt enn ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrer kvinner (58 mot 49 prosent).
- Som ellers i landet, er ikke-vestlige innvandrere i Bergen overrepresentert i hotell- og restaurantnæringen.
- Ikke-vestlige innvandrere bosatt i Bergen var i mindre grad selvstendig næringsdrivende enn alle bosatte i kommunen.
- Arbeidsledigheten blant ikke-vestlige innvandrere i Bergen er relativt lav, 5,8 prosent er registrert arbeidsledige eller på tiltak. Av de kommunene vi har sett nærmere på i disse faktaarkene er det bare i Trondheim og Bærum at vi finner lavere ledighet.

Syssetting: Halvparten av de ikke-vestlige innvandrerne i arbeid

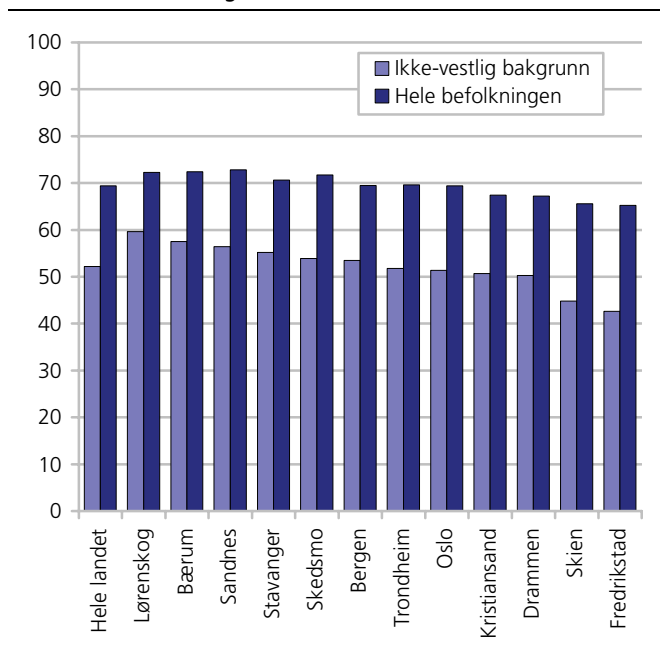
Syssettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Bergen er klart lavere enn blant den øvrige befolkningen. 54 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i alderen 16-74 år er sysselsatt, mot nær 70 prosent i den vestlige innvandrerbefolkningen, og i hele befolkningen i Bergen. Forskjellene i syssetting blant ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i alt er i realiteten større enn vist her, siden innvandrerne er relativt flere i de unge og mest yrkesaktive aldersgruppene enn befolkningens gjennomsnitt.

Som i befolkningen i alt, og i den vestlige gruppa, er det tydelige kjønnsforskjeller i den ikke-vestlige gruppa. Menn er i større grad sysselsatt enn kvinner (58 mot 49 prosent).

Syssettingsnivået i Bergen er omtrent på nivå med landsgjennomsnittet, både blant kvinner og menn. Dette gjelder både om vi ser på alle bosatte i kommunen, og om vi kun ser på ikke-vestlige og vestlige innvandrere. Ettersom Bergen er en stor by, både når det gjelder befolkningen i alt og innvandrerbefolkningen, er det naturlig at kommunen ligger nær gjennomsnittet for hele befolkningen. Dette ser vi også

i figur 12.10, som viser at Bergen ligger i midten om vi rangerer kommunene i denne rapporten etter syssettingsnivået blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at mye av variasjonene i syssetting kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre når det gjelder landbakgrunn. Kommuner hvor for eksempel en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med kort botid (for eksempel Somalia eller Irak) vil ha en lavere syssetting enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen har lengre botid, slik eksempelvis de fra Vietnam har. Det er mange grunner til at noen innvandrergrupper har en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet og andre ikke har det, og vi kan ikke gå inn på en grundigere redegjørelse i dette faktaarket. Botidens betydning for økt deltakelse i arbeidslivet har imidlertid blitt trukket fram fra flere hold se for eksempel Blom 2004 og Østby (2004b).

Figur 12.12. Syssette i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 12.9. Syssette, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005

	Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet, befolkningen i alt				
Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	159 260	69,7	73,5	65,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Bergen				
Befolkningen i alt	121 170	69,5	72,6	66,5
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	2 859	69,7	74,2	64,5
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	5 725	53,5	58,3	48,5

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Forskjeller i sysselsetting i ulike aldersgrupper

Fordeler vi befolkningen i alt og førstegenerasjonsinnvandrere etter alder, ser vi at det er systematiske forskjeller i sysselsetting mellom befolkningen i alt i Bergen og den ikke-vestlige befolkningen, både blant kvinner og menn (figur 12.13). Men forskjellene er større for kvinnene.

Menn har gjennomgående høyere sysselsetting enn kvinner. Med unntak av de yngste (16-24 år), hvor kvinnene i alt ligger litt over, og de ikke-vestlige innvandrerkvinnene på nivå med de respektive mennene. For hele befolkningen er kjønnsforskjellen størst blant de eldste, der betydelig flere menn enn kvinner er sysselsatt. Blant de ikke-vestlige innvandrerne er også kjønnsforskjell relativt stor blant de eldste, men den er størst blant de unge voksne (25-39 år).

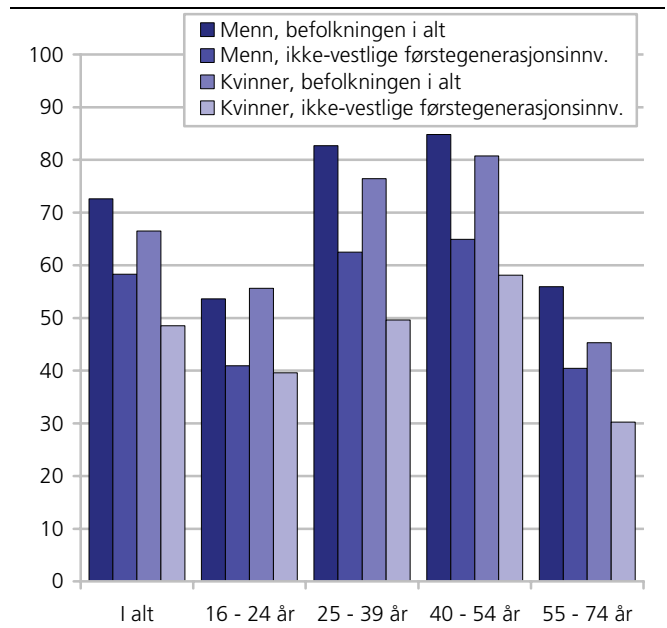
For menn ser spriket i sysselsetting mellom ikke-vestlige innvandrere og befolkningen som helhet ut til å øke med alder. Mens det for kvinnene er størst forskjell blant unge voksne.

Arbeidsledighet

Arbeidsledighetstallene er av noen nyere dato enn sysselsettingstallene, men viser stort sett det samme mønsteret: Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i langt større grad arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak enn vestlige innvandrere og befolkningen i alt. 5,7 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere var i 2.kvartal 2006 arbeidsledige, og 1,3 prosent var på tiltak. De tilsvarende tallene var for vestlige innvandrere henholdsvis 2,1 og 0,2 prosent og for befolkningen i alt 2,4 og 0,4 prosent. Gjennomsnittet ligger også her av naturlige årsaker på landsgjennomsnittet. Det var 2,4 ganger så sannsynlig blant de ikke-vestlige innvandrerne i Bergen å være arbeidsledig som blant befolkningen i alt.

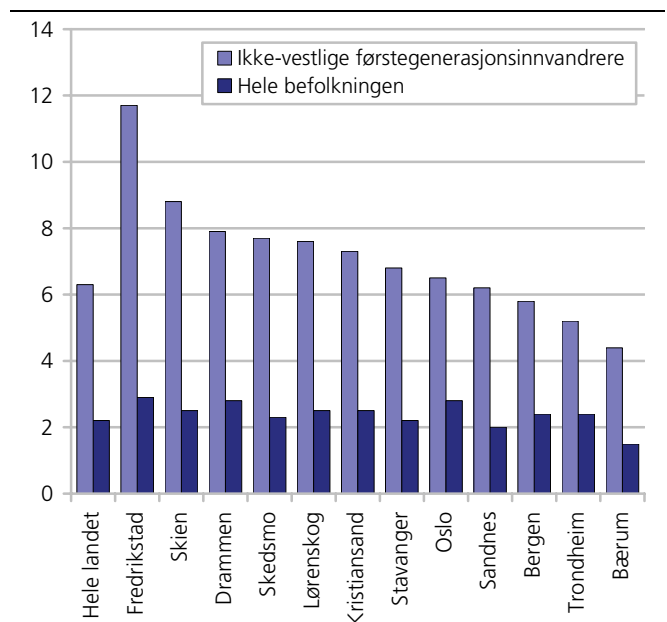
Som figur 12.14 viser, har bare to av de kommunene vi ser på i denne rapporten en lavere andel ikke-vestlige innvandrere som er arbeidsledige eller deltar på arbeidsmarkedstiltak enn Bergen. Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at noe av variasjonene i ledighet kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre blant annet når det gjelder landbakgrunn. Kommuner hvor en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med høy ledighet (for eksempel Somalia eller Irak) vil naturligvis ha en høyere ledighet enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen er eksempelvis fra Bosnia-Hercegovina, en gruppe med relativt lav ledighet.

Figur 12.13. Sysselsatte i Fredrikstad etter alder og landbakgrunn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 12.14. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005

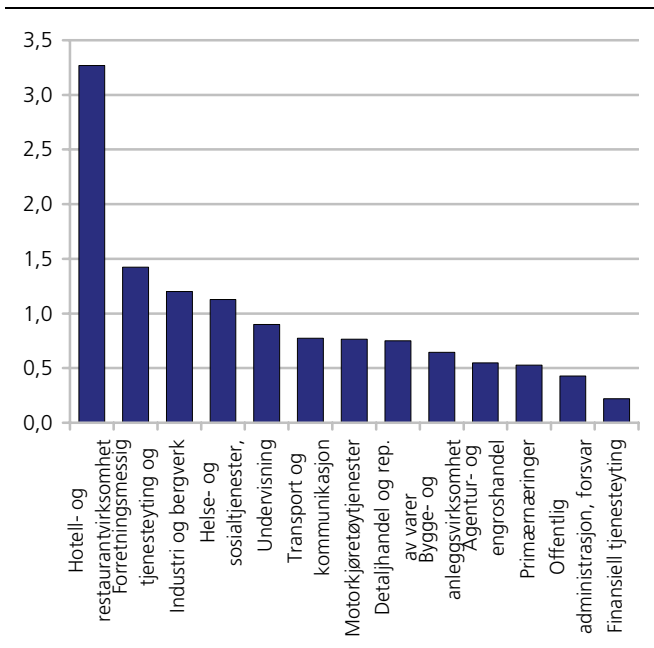


Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I hvilke næringer jobber de ikke-vestlige innvandrerne?

Figur 12.15 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere bosatt i Bergen kommune arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt i kommunen. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen i forhold til alle som bor i Bergen, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

Figur 12.15. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Bergen. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figuren viser at det er 3,3 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Bergen arbeider i hotell- og restaurantbransjen som at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i denne næringen, og de er, som i Bergen, på langt nær er så klart overrepresentert i andre næringer. Ikke-vestlige innvandrere er imidlertid klart underrepresentert i flere næringer i Bergen, deriblant offentlig administrasjon og finansiell tjenesteyting (som bank, forsikring), hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i andre kommuner ser vi at ikke-vestlige innvandrere er klart underrepresentert i disse næringene, og da særlig i finansiell tjenesteyting.

Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder: *Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift*: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet.

Motorikjøretøytjenester: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner.

Finansiell tjenesteyting: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning).

Transport og kommunikasjon: Her finner blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det 463 selvstendig næringsdrivende førstegenerasjonsinnvandrere i Bergen i 2005, 144 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn (se tabell 2.10). Som tabellen viser, var ikke-vestlige innvandrere i Bergen i noe mindre grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i kommunen (2005). Mens 2,7 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 3,2 prosent av *alle* bosatte i Bergen egne foretak (16-74 år). Både blant menn og kvinner er andelen som driver egne foretak mindre blant ikke-vestlige innvandrere enn blant alle bosatte. Dessuten var det mye vanligere for menn enn for kvinner å være selvstendig næringsdrivende, noe som også er tilfellet i alle andre kommuner. På landsbasis var det også mindre vanlig blant ikke-vestlige innvandrere enn blant befolkningen i alt å være selvstendig næringsdrivende. Videre ser vi at det i Bergen er andelsvis noe færre selvstendig næringsdrivende i forhold til gjennomsnittet for Norge, både om vi ser på bosatte i Bergen generelt og innvandrerne spesielt. Se ellers Vartdal 2006 for mer om innvandrere i næringslivet.

Tabell 12.10. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Alle Førstegenerasjonsbosatte		Vestlig	Ikke-vestlig	Alle Førstegenerasjons-innvandrere i alt		Vestlig	Ikke-vestlig
Hele landet	I alt	166 000	11011	4967	6044	5	4	6	3,1
	Menn	120 282	7186	3167	4019	7,2	5,3	7,4	4,3
	Kvinner	45 718	3825	1800	2025	2,8	2,7	4,4	2
Bergen	I alt	5495	463	179	284	3,2	3,1	4,4	2,7
	Menn	3807	307	108	199	4,3	4	4,9	3,7
	Kvinner	1688	156	71	85	1,9	2,2	3,7	1,6

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

12.4. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med deltakelsen på arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil også ha lavere inntekt og motta mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt.

Hovedfunn i denne delen er:

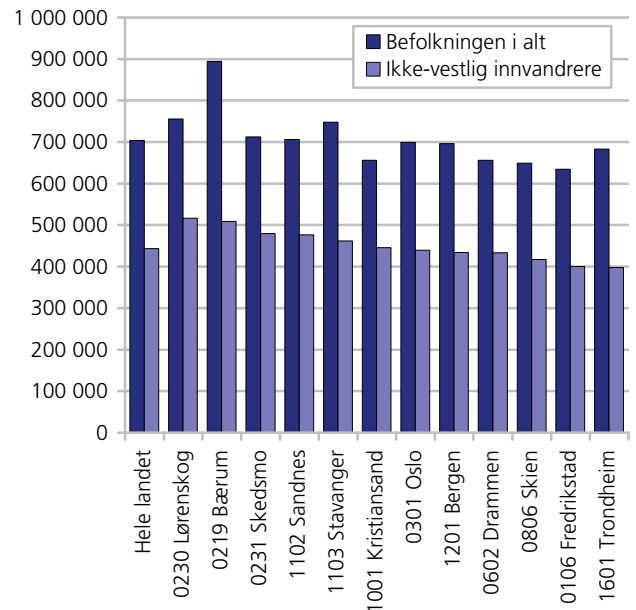
- Ikke-vestlige innvandrerfamilier har en inntekt på nivå med 62 prosent av inntekten til familier i befolkningen i alt i Bergen
- 10 prosent av alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Bergen mottok sosialhjelp i mer enn 6 måneder. Dette var en litt høyere andel enn landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere, og langt høyere enn for alle bosatte i Bergen
- I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år, var det i Bergen lavere andeler ikke-vestlige innvandremenn som var uføretrygdde i 2005, men like andeler ikke-vestlige innvandrerkvinner.

Ikke-vestlige innvandrerfamilier med 62 prosent av inntekten til befolkningen i alt i Bergen

Det er store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og vestlige innvandrere og befolkningen i alt på den andre. Ikke-vestlige innvandrerfamilier⁶¹ har en samlet medianinntekt⁶² på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerfamilier i alt hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på 700 000 kroner.

I Bergen har ikke-vestlige innvandrere en medianinntekt på 434 000 kroner, vel 9 000 lavere enn det vi finner for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis. Målt som andel av medianinntekt av befolkningen i alt i Bergen ligger ikke-vestlige innvandrere i Bergen litt under landet for øvrig, med 62 prosent av den samlede medianinntekten til befolkningen i alt i kommunen.

Figur 12.16. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004



Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Sosialhjelp

I dette avsnittet ser vi på langtidsmottak av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år. *Langtidsmottakere* mottar sosialhjelp i 6 måneder eller mer i løpet av året. Både menn og kvinner med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i Bergen ligger noe høyere enn landsgjennomsnittet for langtidsmottak av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Langtidsmottakerne av sosialhjelp utgjorde henholdsvis 12,8 og 8,0 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsmennene og -kvinnene bosatt i Bergen. Landsgjennomsnittet ligger på 11,3 prosent for ikke-vestlige innvandremenn over 18 år og 6,6 prosent for kvinner.

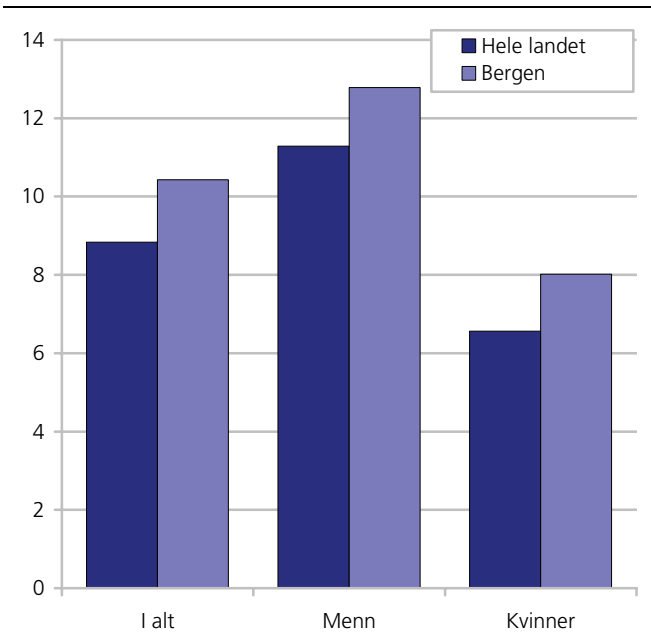
I befolkningen i alt ligger andelen langtidsmottakere over 18 år langt lavere enn blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. 1,9 prosent av mennene og 1,2 prosent av kvinnene i hele befolkningen hadde i 2005 mottatt sosialhjelp i over 6 måneder. Hele befolkningen i Bergen ligger, i likhet med kommunens ikke-vestlige innvandrere, over landssnittet når det gjelder langtidsmottak av sosialhjelp.

Som vi ser, mottar menn i større grad sosialhjelp enn kvinner, et mønster som går igjen i de fleste land-grupper og i befolkningen i alt (Dahl m.fl. 2006). Flere enslige menn enn enslige kvinner mottar økonomisk sosialhjelp, samtidig som det er mer vanlig at menn søker om sosialhjelp på vegne av familien/paret enn at kvinner gjør det.

⁶¹ Vi har her brukt tall for inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Gjennomsnitt i kroner. 2004. Denne inndelingen er valgt for å i størst mulig grad å sammenligne like grupper. For mer om dette se bl.a Pedersen 2006

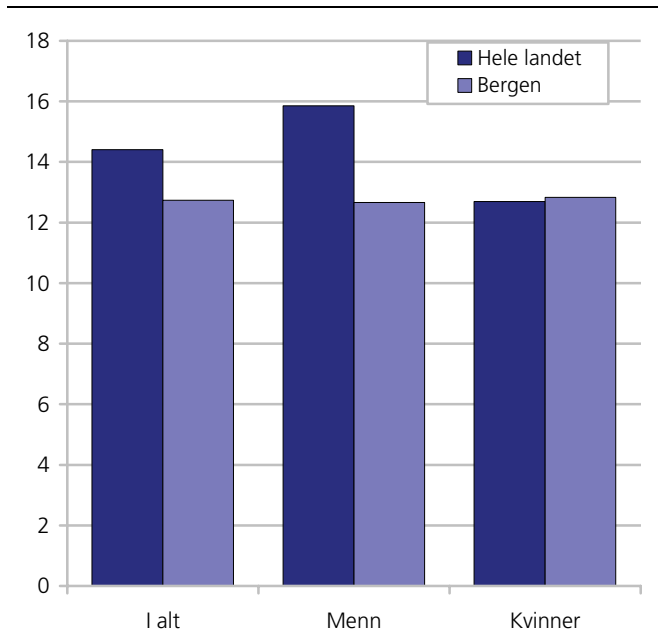
⁶² Medianinntekt er valgt for å unngå at ekstreme enkeltobservasjoner skal ha for stor vekt. Medianinntekten vil ha like mange personer med en inntekt over seg som under seg.

Figur 12.17. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 12.18. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: NAV.

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønad så lenge de deltar i programmet, og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken.

Uføretrygdede

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer som har fått sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Uførepensjon gis til personer mellom 18 og 67 år. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/arbeidsevne (uføregrad).

Tilståelse av uførepensjon er en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepenge, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre du er jo større er sannsynligheten for at du er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdede - Ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl 2006).

Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd i gruppen under ett er lav.

Til slutt kan uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl 2006).

I alt mottar 649 førstegenerasjonsinnvandrere i Bergen uføretrygd (18-66 år), 455 av disse er ikke-vestlige. For å få mer meningsfulle sammenligninger, har vi i det følgende kun sett på aldersgruppen 40-66 år, og vi har konsentrert oss om ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere i denne alderen, er det i Bergen lavere andeler ikke-vestlige innvandremenn som var uføretrygdede i 2005, men like andeler ikke-vestlige innvandrerkvinner (se figur 12.18).

Andelen uføretrygdede blant ikke-vestlige innvandremenn i Bergen er såvidt høyere enn blant alle bosatte menn i Bergen men noe lavere enn blant alle bosatte menn i Norge. Andelen uføretrygdede blant de ikke-vestlige innvandrerkvinnene i Bergen var imidlertid lavere enn både blant alle bosatte kvinner i Bergen og blant bosatte kvinner i hele landet. Rundt 14 prosent av alle bosatte i Bergen i alderen 40-66 år var uføretrygd, rundt 11 prosent av mennene og over 17 prosent av kvinnene. På landsbasis var tilsvarende tall i denne aldersgruppa 17 prosent, 14 prosent blant mennene og 20 prosent blant kvinnene.

Innad i aldersgruppa 40-66 år vil det imidlertid være langt større andeler i den yngste delen blant de ikke-vestlige enn blant hele befolkningen. Det ville trolig vært enda større andeler uføretrygdete ikke-vestlige innvandrere dersom de hadde hatt samme fordeling innenfor dette aldersintervallet som befolkningen i alt.

Alderspensjon

Relativt få førstegenerasjonsinnvandrere i Bergen mottar pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at relativt få er så gamle at de har nådd pensjonsalder (948 var over 66 år per 1.1.2006). Mens 12,6 prosent av alle innbyggerne i Bergen mottar alderspensjon, er andelen blant førstegenerasjonsinnvandrerne mye lavere. Større andeler førstegenerasjons innvandrerkvinner mottar alderspensjon enn menn (6,6 mot 3,4 prosent), noe som skyldes at flere kvinner enn menn har nådd pensjonsalder. Vestlige innvandrere mottar i større grad alderspensjon enn ikke-vestlige innvandrere (8,8 mot 1,9 prosent), noe som igjen skyldes demografien - vestlige innvandrere i Bergen er eldre enn de ikke-vestlige innvandrerne. I hele landet mottar nær 13 prosent av innbyggerne pensjon - omtrent på nivå med Bergen. På landsbasis mottar 9,3 prosent av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere pensjon, mot 1,7 prosent av alle ikke-vestlige. Førstegenerasjonsinnvandrerne i Bergen ligger med andre ord litt omtrent på nivå med landsgjennomsnittet hva gjelder andelen alderspensjonister.

13. Fakta om innvandrerbefolkningen i Trondheim

13.1. Demografi

- Hver fjortende innbygger i Trondheim har innvandrerbakgrunn (7,2 prosent av befolkningen)
- Størsteparten av disse (5,4 prosent av befolkningen) har ikke-vestlig bakgrunn
- 2,5 prosent av innbyggerne i Trondheim har flyktningbakgrunn (2,5 prosent også på landsbasis)
- 4,6 prosent av innbyggerne i Trondheim er utenlandske statsborgere, litt mindre enn i hele Norge
- 44 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere i Trondheim har bodd i Norge i mindre enn 6 år

Innvandrerbefolkningen er her definert som personer som enten selv har innvandret til Norge og som ikke har norsk bakgrunn (også omtalt som førstegenerasjonsinnvandrere), eller som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre og som har fire utenlandsfødte besteforeldre (også omtalt som etterkommere). I dette faktaarket brukes ordet innvandrere om de som inngår i innvandrerbefolkningen.

Ved inngangen til 2006 talte Norges befolkning 4,6 millioner personer. Innvandrerbefolkningen utgjorde 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

7,2 prosent av innbyggerne i Trondheim har innvandrerbakgrunn og kommunen har med det en innvandrerandel som ligger under landsgjennomsnittet

på 8,3 prosent. I absolutte tall har Trondheim den femte største innvandrerbefolkningen av kommunene i Norge, men også tre bydeler i Oslo har større innvandrerbefolkning enn Trondheim.

3 prosent av innvandrerbefolkningen i Norge var bosatt i Trondheim ved inngangen til 2006. Av de 158 600 personene som var bosatt i Trondheim 1. januar 2006, var 11 470 del av innvandrerbefolkningen. 74 prosent av Trondheims innvandrerbefolkning hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land. Dette er som landsgjennomsnittet, og mye mindre enn i de områdene hvor det bor flest innvandrere.

Innvandrerens landbakgrunn er definert som enten eget fødeland for førstegenerasjonsinnvandrere eller foreldrenes fødeland for etterkommere. Har foreldrene ulikt fødeland blir morens prioritert.

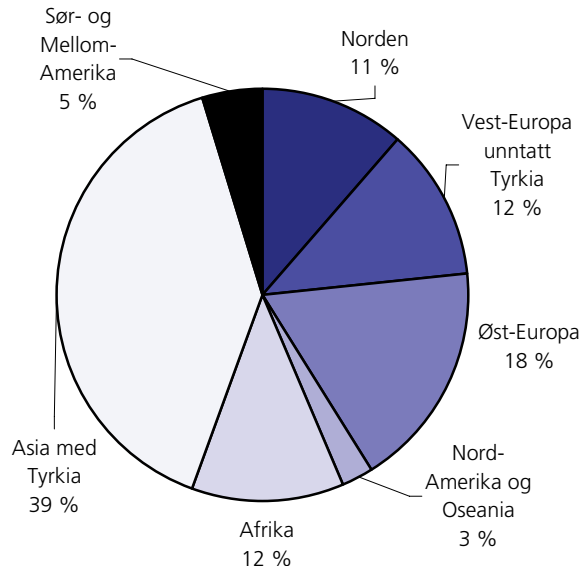
I statistikken skilles det ofte mellom ikke-vestlige og vestlige land. *Vestlige land* omfatter Vest-Europa, USA, Canada og Oseania. *Ikke-vestlige land* omfatter følgende geografiske områder: Asia med Tyrkia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa. *Øst-Europa* omfatter følgende land:

Albania, Bosnia-Hercegovina, Bulgaria, Estland, Hviterussland, Kroatia, Latvia, Litauen, Makedonia, Moldova, Polen, Romania, Russland, Serbia og Montenegro, Slovakia, Slovenia, Tsjekia, Ukraina og Ungarn

Tabell 13.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen. 1. januar 2006. Absolutte tall og prosent. Trondheim

	Hele landet	Prosent av folketallet i Norge	Befolkningen i Trondheim	Prosent av folketallet i Trondheim	Prosent som bor i Trondheim per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100,0	158613	100,0	3,4
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	11474	7,2	3,0
Av dette					
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	2979	1,9	2,9
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	8495	5,4	3,0

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 13.1. Innvandrerbefolkningen i Trondheim fordelt på verdensdeler. 1. januar 2006

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Bakgrunn fra 148 ulike land

Innvandrerbefolkningen i Trondheim har bakgrunn fra 148 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse i Tyrkia med rundt 850 personer, eller 7,4 prosent av alle innvandrerne. Personer med bakgrunn fra Vietnam (800), Sverige (710), Irak (640), Iran (580), Tyskland (520) og Bosnia-Hercegovina (500) følger på de neste plassene, og utgjør de sju gruppene som har 500 eller flere personer hver.

Som tabell 13.1 viser, hadde Trondheim 3,4 prosent av landets befolkning per 1. januar 2006. 3 prosent av landets innvandrerbefolkning bodde i kommunen, med andre ord er innvandrerbefolkningen noe underrepresentert i Trondheim kommune.

Figur 13.1 viser landbakgrunn fordelt på verdensdeler. 41 prosent av alle personer som inngår i innvandrerbefolkningen har europeisk bakgrunn, mens 40 prosent har asiatisk bakgrunn. 12 prosent av innvandrerbefolkningen i Trondheim har afrikansk landbakgrunn. I absolutte tall har 1 300 innvandrere sin opprinnelse fra andre nordiske land, 3 400 fra andre europeiske land, 1 380 fra Afrika, 4 560 fra Asia (inklusive Tyrkia), 290 fra Nord-Amerika og Oseania og 540 fra og Sør- og Mellom-Amerika.

Relativt mange personer med tyrkisk bakgrunn i Trondheim

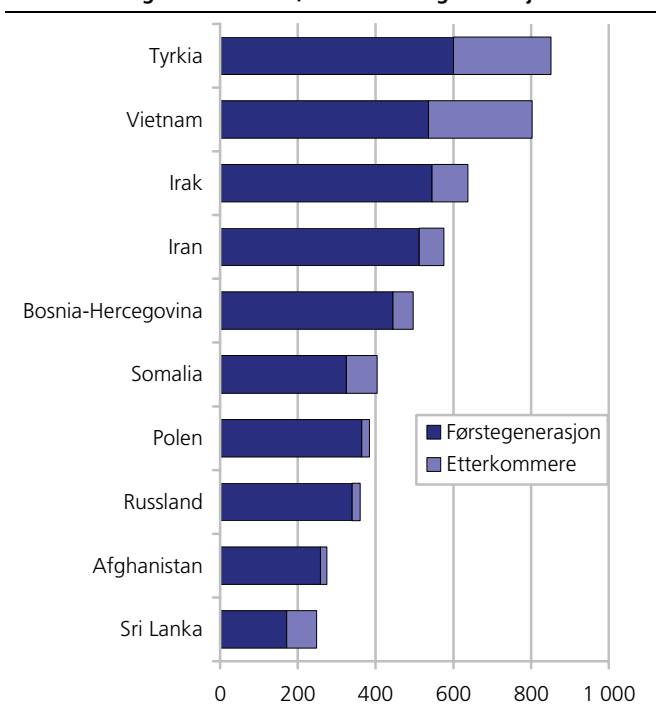
Tabell 13.2 viser at 6 prosent av alle med tyrkisk bakgrunn som bodde i Norge i 2006, var bosatt i Trondheim. Av gruppene med over 100 bosatte hadde slik sett personer med bakgrunn fra Tyrkia den høyeste konsentrasjonen i Trondheim, fulgt av personer med bakgrunn fra Kina med 4,5 prosent og Vietnam med 4,4 prosent. Tallet for *alle* i innvandrerbefolkningen ligger på 3 prosent. Den høye andelen fra Kina kan henge sammen med NTNU som studie- og arbeidssted. Trondheim har også relativt mange flyktninger fra Vietnam, Afghanistan og Iran. I forhold til folketallet bor det svært få (2 promille av landets) med bakgrunn fra Pakistan her. Antallet fra Marokko er også relativt lavt.

Tabell 13.2. Innvandrerbefolkningen i Trondheim og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største gruppene bosatt i Trondheim

Landbakgrunn	Innvandrerbefolkningen i Trondheim	Andel av innvandrerbefolkningen i Trondheim	Andel førstegenerasjonsinnvandrere i prosent	Andel etterkommere i prosent	Innvandrerbefolkningen i hele landet	Andel bosatt i Trondheim
I alt	11 474	100 %	87 %	13 %	386 699	3,0 %
Tyrkia	851	7 %	71 %	30 %	14 084	6,0 %
Vietnam	803	7 %	67 %	33 %	18 333	4,4 %
Sverige	711	6 %	95 %	6 %	23 489	3,0 %
Irak	637	6 %	86 %	14 %	20 076	3,2 %
Iran	576	5 %	89 %	11 %	14 362	4,0 %
Tyskland	520	5 %	94 %	6 %	12 900	4,0 %
Bosnia-Hercegovina	497	4 %	90 %	11 %	14 822	3,4 %
Somalia	404	4 %	80 %	20 %	18 015	2,2 %
Polen	384	3 %	95 %	5 %	11 864	3,2 %
Russland	360	3 %	94 %	6 %	10 351	3,5 %
Danmark	326	3 %	91 %	9 %	19 179	1,7 %
Afghanistan	275	2 %	94 %	6 %	6 539	4,2 %
Storbritannia	270	2 %	92 %	8 %	11 031	2,4 %
Sri Lanka	248	2 %	69 %	31 %	12 560	2,0 %
Kina	239	2 %	86 %	14 %	5 336	4,5 %
Serbia og Montenegro	217	2 %	86 %	14 %	12 905	1,7 %
Chile	214	2 %	79 %	22 %	7 084	3,0 %
Thailand	201	2 %	100 %	1 %	7 788	2,6 %
USA	187	2 %	96 %	4 %	6 884	2,7 %
India	170	1 %	75 %	25 %	7 154	2,4 %
Andre land	3 384	29 %	91 %	10 %	131 943	2,6 %

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 13.2. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Trondheim, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1. januar 2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Lavest er andelen etterkommere blant personer med landbakgrunn fra vestlige land, og fra Polen og Russland med mellom 4 og 6 prosent. I en særstilling står Thailand med 0,5 prosent. En forklaring på dette er at mange innvandrere fra disse landene, når de får barn, så får de det med personer uten innvandrerbakgrunn, slik at barna deres ikke inngår i innvandrerbefolkningen. Botid betyr også svært mye for andel etterkommere i

den enkelte gruppe. I grupper der gjennomsnittlig botid i landet er kort, er det begrenset hvor mange barn innvandrerne har rukket å få etter at de flyttet til Norge.

Store variasjoner i botid for første generasjonsinnvandrere i Trondheim

Tabell 13.3 viser at blant gruppene med over 100 innbyggere i Trondheim, var det særlig første generasjonsinnvandrere med bakgrunn fra Danmark, Storbritannia, USA og Sverige som hadde den største andelen av personer med en botid i Norge på mer enn 25 år.

En forklaring på dette er at mange vesteuropeere og skandinaver reiser hjem i større grad etter kortere opphold i Norge, enn personer som kommer hit fra fjernere strøk, men det er også noen herfra som slår seg til for godt i Norge. Inn- og utvandringen fra europeiske land er relativ høy og fører til en utskiftning av personer fra disse landene.

Botiden for første generasjonsinnvandrere varierer sterkt etter hvor i verden de kommer fra. 84 prosent av afghanske første generasjonsinnvandrere i Trondheim hadde bodd i Norge under 6 år. Blant innvandrere fra Russland, Irak, Thailand og Polen var andelen med under seks års botid like over 60 prosent. For dem som hadde kommet fra Bosnia-Hercegovina, Vietnam og Chile er andelen med under seks års botid bare 5-10 prosent.

Generelt kan man si at vestlige innvandrere kom til Norge tidligere enn ikke-vestlige. Av alle vestlige første generasjonsinnvandrere i Trondheim har 24 prosent en botid på 26 år eller lengre – mot bare 4 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere.

Tabell 13.3. Førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Trondheim, etter botid i Norge. Prosent

Landbakgrunn	I alt pr. 1.1.2006	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
I alt	9 934	100,0	9,3	4,5	11,0	13,5	17,8	44,0
Tyrkia	600	100,0	2,0	0,7	26,8	19,3	21,0	30,2
Vietnam	536	100,0	9,9	23,9	27,2	20,3	8,0	10,6
Sverige	672	100,0	21,1	3,9	8,6	10,9	24,1	31,4
Irak	545	100,0	-	-	1,5	5,7	28,8	64,0
Iran	512	100,0	1,8	0,4	21,7	12,9	19,5	43,8
Tyskland	489	100,0	15,3	4,7	6,3	7,4	16,8	49,5
Bosnia-Hercegovina	445	100,0	0,2	-	0,9	73,0	21,6	4,3
Somalia	325	100,0	-	-	6,5	13,5	26,5	53,5
Polen	364	100,0	6,3	10,7	11,5	7,4	3,6	60,4
Russland	340	100,0	0,3	0,3	-	10,9	23,8	64,7
Danmark	298	100,0	39,6	6,7	10,1	10,7	8,1	24,8
Afghanistan	258	100,0	-	-	-	0,8	15,5	83,7
Storbritannia	248	100,0	35,1	12,1	7,7	6,0	12,5	26,6
Sri Lanka	171	100,0	0,6	9,4	38,6	12,9	14,0	24,6
Kina	206	100,0	3,9	1,0	9,2	10,7	14,6	60,7
Serbia og Montenegro	186	100,0	1,1	-	5,4	39,8	27,4	26,3
Chile	168	100,0	11,9	6,0	60,1	3,0	7,7	11,3
Thailand	200	100,0	2,5	3,5	4,5	8,0	18,5	63,0
USA	179	100,0	29,6	10,1	3,9	10,1	10,6	35,8
India	128	100,0	14,1	7,8	9,4	5,5	17,2	46,1
Andre land	3 064	100,0	9,8	3,6	7,6	8,5	17,2	53,3
I alt	9 934	100,0	9,3	4,5	11,0	13,5	17,8	44,0
Vestlige land	2 773	100,0	23,7	5,7	7,2	8,8	17,5	37,0
Ikke-vestlige land	7 161	100,0	3,8	4,0	12,4	15,3	17,9	46,7

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Av de kommunene vi har sett nærmere på i disse faktaarkene har Trondheim den høyeste andelen ikke-vestlige innvandrere med kort botid. Nær halvparten (47 prosent) av de ikke-vestlige innvandrerne i Trondheim har en botid fra 0-5 år.

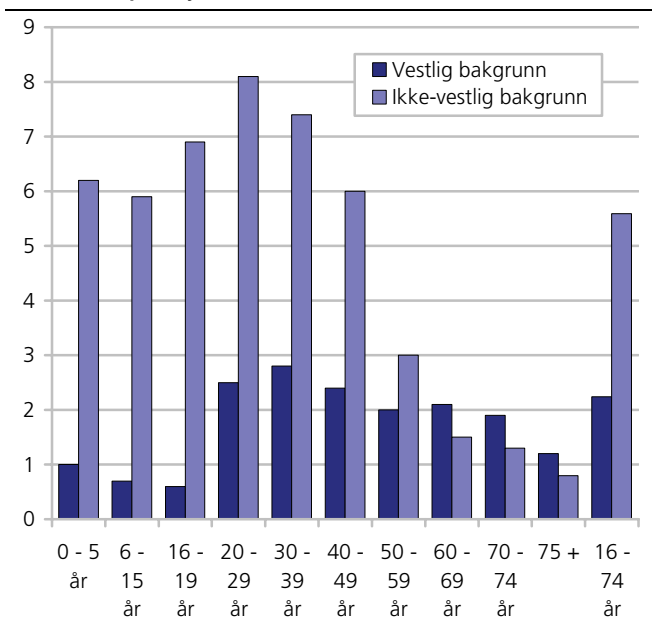
Høyest andel unge blant dem med bakgrunn fra Afrika og Asia

Det er flere unge i innvandrerbefolkningen enn i befolkningen ellers, og det er en betraktelig lavere andel eldre. På landsbasis er nær halvparten av alle innvandrere under 30 år. I befolkningen uten innvandrerbakgrunn er bare en drøy tredjedel under 30 år. Samme tendens gjelder også for de bosatte i Trondheim, der 46 prosent av innvandrerbefolkningen er under 30 år, mot 39 prosent for dem uten innvandrerbakgrunn, det siste tallet er noe høyere enn for landet som et hele. Innad i innvandrerbefolkningen finnes det store forskjeller i alderssammensetning. På landsbasis har de med bakgrunn fra Afrika høyest andel personer under 30 år, nær seks av ti befinner seg i denne aldersgruppen. Av dem som har afrikansk bakgrunn og er bosatt i Trondheim, er andelen under 30 år den samme som i resten av landet. For asiaterne er andelen 53 prosent.

Lavest andel unge av de større gruppene har personer med bakgrunn fra Nord-Amerika og fra Vest-Europa (utenom Norden). På landsnivå er andelen vest-europeere under 30 år på 22 prosent, mens den i Trondheim er langt høyere, 35 prosent.

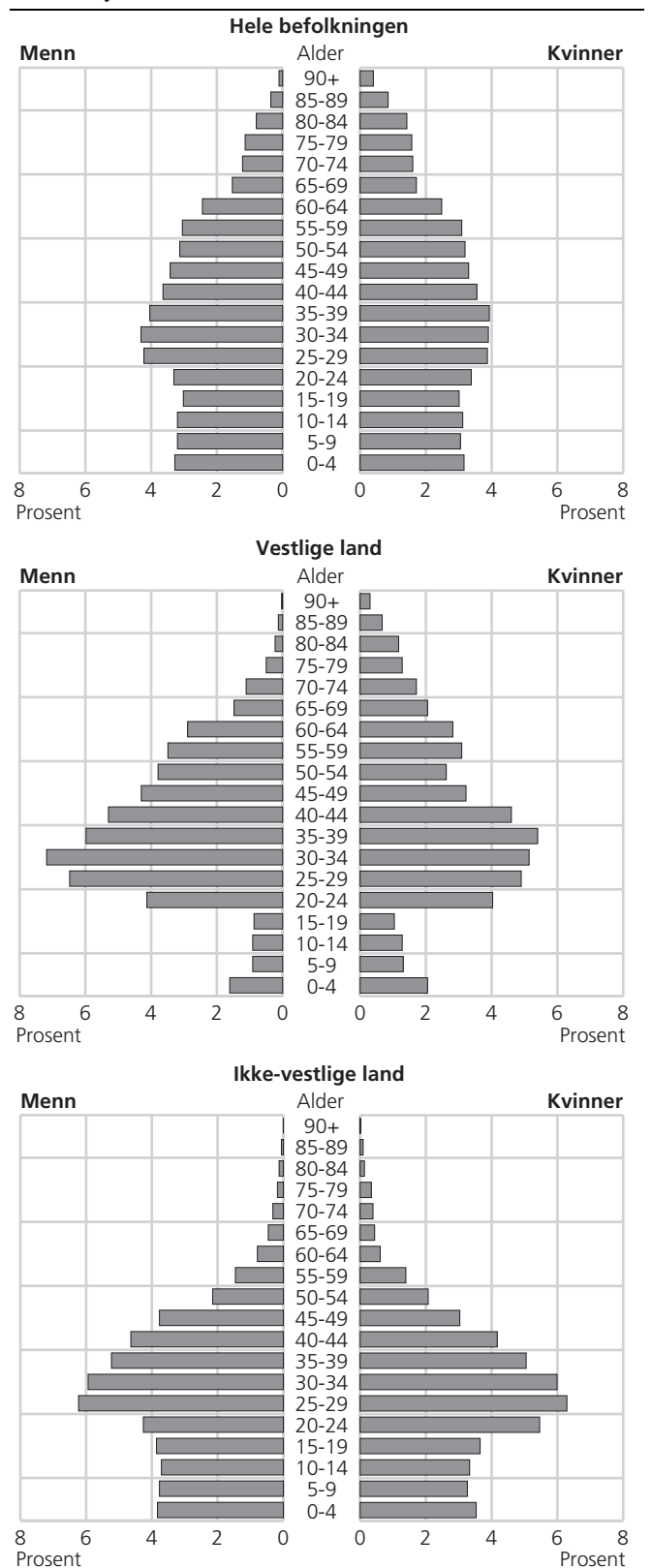
I figur 13.3 ser vi at andelen ikke-vestlige innvandrere er høyest blant unge voksne (i alderen 20-29 år) hvor over 8 prosent har ikke-vestlig bakgrunn. Regner vi alle innvandrere under ett, er andelen innvandrere blant Trondheims befolkning i alderen 20-39 år så vidt over 10 prosent.

Figur 13.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i ulike aldersgrupper i Trondheim, per 1. januar 2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.4. Befolkningspyramider: Hele befolkningen i Trondheim og innvandrerbefolkningen i Trondheim etter vestlig og ikke-vestlig bakgrunn, etter femårig alder og kjønn. 1. januar 2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Befolkningspyramidene viser at også i Trondheim er andelen unge personer størst blant dem med ikke-vestlig bakgrunn. 7 prosent av alle med ikke-vestlig bakgrunn er under 5 år, mens tilsvarende tall for personer med vestlig innvandrerbakgrunn er 4 prosent. Andelen som er 24 år og yngre er høyere for den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen (39 prosent) enn for befolkningen som helhet (32 prosent), og særlig høyere enn den vestlige innvandrerbefolkningen (18 prosent). Omvendt ser man at det er betydelig færre eldre personer blant de ikke-vestlige enn blant de andre gruppene. Andelen 60 år eller eldre er for ikke-vestlige innvandrere 4 prosent, mens den for hele befolkningen er på 18 prosent. For vestlige innvandrere er den på 16 prosent. Sammenligner man de tre befolkningspyramidene for Trondheim med samme grupper i hele landet, ser vi bare små forskjeller.

Innvandrerbefolkningen i Trondheim har forandret seg mye siden 1970. Antall vestlige innvandrere har økt fra 1 340 til 2 980 i perioden, mens antallet ikke-vestlige innvandrere har økt fra 320 til 8 500. I 1970 utgjorde personer med ikke-vestlig bakgrunn 19,4 prosent av alle innvandrere i Trondheim, mens andelen ikke-vestlige innvandrere 1. januar 2006 lå på 74 prosent. Utviklingen i Trondheim har skjedd parallelt med utviklingen i Norge, Trondheims andel av de vestlige innvandrere var 2,7 prosent i 1907 og 2,9 prosent i 2006, mens andelen av de ikke-vestlige var henholdsvis 3,3 prosent og 3,0 prosent.

Også i forhold til hele befolkningen i Trondheim har andelen ikke-vestlige steget betydelig. I 1970 lå andelen ikke-vestlige innvandrere på 0,3 prosent av hele befolkningen, i januar 2006 utgjorde personer med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn 5,4 prosent av folkemengden i Trondheim. Andelen med vestlig bakgrunn har ligget på mellom 1 og 2 prosent i hele perioden.

Størst andel kvinner blant personer med bakgrunn fra Thailand og Filippinene

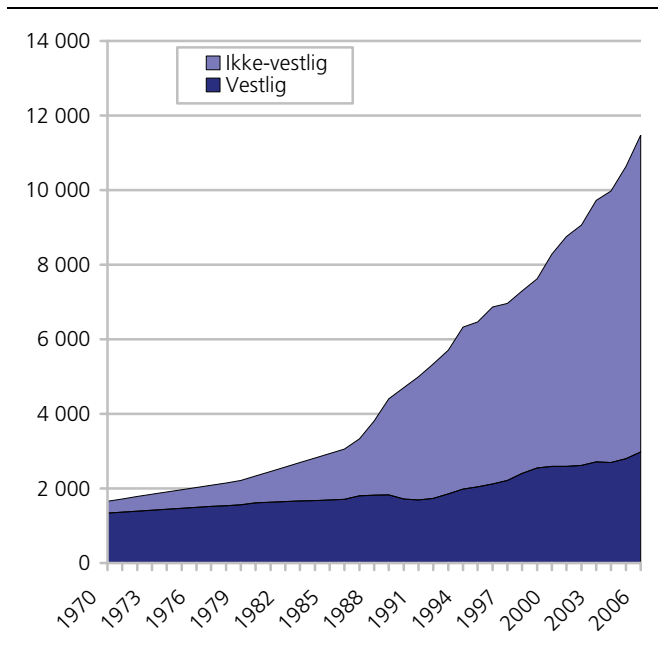
Innvandrerbefolkningen i Trondheim består av nesten like mange menn som kvinner (rundt 200 flere menn enn kvinner). Noen grupper i innvandrerbefolkningen har imidlertid en kjønnsmessig skjev fordeling. Blant innvandrergruppene som besto av over 100 personer, var det av dem med bakgrunn fra Thailand og Filippinene 87 prosent kvinner. Fordelingen blant de fleste av de større gruppene mellom kjønnene var langt jevnere, den varierte fra 43 til 55 prosent kvinner, selv om den for noen av dem var lavere. Etiopiere skilte seg noe ut, i det kvinneandelen blant dem var 29 prosent. Blant polakker og briter var den 37 prosent.

I alt 5,4 prosent av kommunens befolkning har ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Andelene varierer fra 3,8 prosent i Østbyen bydel, til 9,4 prosent i Heimdal bydel som har flest ikke-vestlige innvandrere, både i

absolutte og relative tall. En tredjedel av alle de ikke-vestlige innvandrere i Trondheim bor i Heimdal bydel (mot vel 19 prosent av befolkningen i alt i Trondheim).

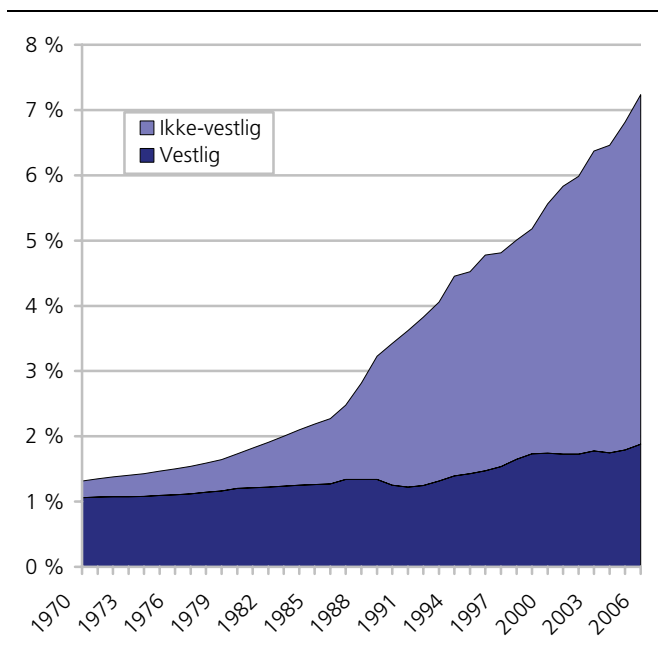
Flest vestlige innvandrere finner vi Midtbyen, hvor 2,4 prosent av befolkningen har vestlig innvandrebakgrunn.

Figur 13.5. Innvandrerbefolkningen i Trondheim med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn. 1970-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 13.6. Innvandrerbefolkningen i Trondheim med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i prosent av hele befolkningen i Trondheim. 1970-2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 13.4. Befolkningen i alt og innvandrerbefolkningen etter vestlig/ikke vestlig landbakgrunn og bydel. Trondheim

Bydel	Befolkningen i alt	Innvandrerbefolkningen.	Vestlig landbakgrunn.	Ikke-vestlig landbakgrunn.
I alt	158 613	11 474	2 979	8 495
Midtbyen	42 857	2 896	1 033	1 863
Østbyen	40 546	2 388	855	1 533
Lerkendal	44 747	3 033	801	2 232
Heimdal	30 314	3 141	287	2 854
Uoppgitt	149	16	3	13
	Prosent			
I alt	100,0	7,2	1,9	5,4
Midtbyen	100,0	6,8	2,4	4,3
Østbyen	100,0	5,9	2,1	3,8
Lerkendal	100,0	6,8	1,8	5,0
Heimdal	100,0	10,4	0,9	9,4
Uoppgitt	100,0	10,7	2,0	8,7

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Hver enogtyvende innbygger er utenlandsk statsborger

Ved inngangen av 2006 var 4,6 prosent, eller 7 310 personer av alle bosatte i Trondheim utenlandske statsborgere. For hele landet var andelen omtrent den samme - 4,8 prosent.

Personer fra Sverige utgjorde den klart største gruppen av utenlandske statsborgere i Trondheim, med sine 800 personer. Tyskland, Irak og Danmark fulgte deretter, med mellom 480 og 350 personer hver seg. Gruppene med mellom 290 og 260 personer hver seg besto av personer fra Iran, Storbritannia, Russland, Afghanistan og Somalia. Til sammen utgjorde disse ni gruppene 3 470 personer 47 prosent av alle utenlandske statsborgere. 130 statsborgerskap er representert i kommunen, 27 av dem med mellom 1 og 3 personer. Statsborgere fra Norden (1 400 personer) utgjorde til sammen en femdel av alle utenlandske statsborgere i Trondheim.

Personer med vietnamesisk bakgrunn har høyest andel norske statsborgere

39 prosent av innvandrerbefolkningen i Trondheim var norske statsborgere per 1.januar 2006. Blant personer med vietnamesisk bakgrunn var hele 91 prosent norske statsborgere. Dermed var, akkurat som i landet som helhet, vietnamesere gruppen med høyest andel norske statsborgere blant innvandrergruppene med over 100 bosatte i Trondheim. Den høye andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra Vietnam kan delvis forklares med at de har en lang gjennomsnittlig botid i Norge, med beskjeden innvandring de siste årene. Dessuten kan det spille en stor rolle at nesten alle vietnamesere som innvandret til Norge kom som flyktninger og at deres bånd til hjemlandet dermed var temmelig svekket allerede da de kom hit, og at de etter å ha forlatt Vietnam hadde behov for en stat som kunne gi dem gyldig pass mv..

Andelen norske statsborgere var også høy for personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina (79 prosent). Personer fra Tyrkia, Sri Lanka og Chile hadde en prosentandel på mellom 75 og 71 prosent. Bare 2 prosent

av de 280 personene fra Afghanistan i kommunen var norske statsborgere. De hadde for kort botid i Norge til å kunne søke om norsk statsborgerskap.

Av alle ikke-vestlige innvandrere var 48 prosent norske statsborgere. Andelen norske statsborgere var vesentlig lavere blant personer med vestlig bakgrunn (14 prosent). Blant vestlige innvandrere i Trondheim, var det personer med bakgrunn fra USA og Danmark som hadde størst andel norske statsborgere (21 prosent).

Personer med innvandrerbakgrunn bidro med 10 prosent av nettoinnflyttingen til Trondheim

Trondheim hadde en total nettoinnflytting fra resten av landet i 2005 på 920. Personer med innvandringsbakgrunn hadde en netto innflytting fra resten av Norge på 90, eller nesten 10 prosent av dette. Av dette utgjorde nettoinnflyttingen av personer med vestlig bakgrunn 30, mens ikke-vestlige utgjorde 60. Nettoinnflyttingen i alt til Trondheim utgjorde 5,8 promille av folketallet 1.1.2005. For Oslo var tilsvarende tall 2,5 promille, for Bergen 1,3 promille. Omtrent 50 av landets kommuner hadde større nettoinnflytting enn Trondheim, men bare 4 av disse hadde flere enn 20 000 innbyggere.

Flyktninger⁶³

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006, 2,5 prosent av landets befolkning. 3,4 prosent av flyktningene var bosatt i Trondheim. I absolutte tall hadde 3 940 bosatte i Trondheim (også her 2,5 prosent av befolkningen) flyktningbakgrunn, og de kom fra 85 forskjellige land. De fleste flyktninger hadde bakgrunn fra Irak (540), Vietnam (470), Iran og Bosnia-Hercegovina (430 hver), Somalia (320), Afghanistan (260), Tyrkia (180) og Serbia og Montenegro (160). De 2 780 flyktningene som kom fra disse 8 landene, utgjorde 70 prosent av alle flyktningene i Trondheim.

⁶³ For flyktninger har SSB kun tilbakegående tall til 1998 og for kommunene fra 2001. Se for øvrig: <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/flyktninger/>.

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktkrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

Antall flyktninger økte i Norge fra 84 000 i 2001 til 117 200 personer i 2006, en økning på 40 prosent. I Trondheim økte antall flyktninger med 23 prosent fra 2001 til 2006. Økningen av flyktninger i forhold til folketallet i Trondheim var på 19 prosent i løpet av disse fem årene og slik sett langt mindre enn økningen i andel flyktninger i for eksempel Oslo, som var på 58 prosent.

En analyse av sekundærflyttinger for flyktninger som ble bosatt i Norge i perioden 2000 til 2005 viste at 63 prosent av flyktningene som ble bosatt i Trondheim som første bostedskommune, fortsatt bodde i kommunen etter fem år. En del av flyktningene som opprinnelig var bosatt i Trondheim, flyttet fra Trondheim til andre kommuner i løpet av femårsperioden 2000-2005.

I 2000 ble en kohort på 6 700 flyktninger bosatt i Norge. 186 av disse - 2,8 prosent av alle flyktningene - ble bosatt i Trondheim. Per 1. januar 2005 hadde antall flyktninger i Trondheim (fra denne kohorten) sunket med 49 personer eller 26 prosent. Av 2000-kohorten som ble bosatt i Trondheim, bodde fortsatt 118 (eller 63 prosent av flyktningene i kohorten) i Trondheim ved inngangen av 2005.

13.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående, deltakelse i videregående utdanning, og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning viser vi til Daugstad (2006) og for mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006).

I denne delen vil vi ikke bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få i relevante aldre. I noen tilfeller er det heller ikke mulig å skille ut etterkommerne som egen gruppe. Når man tolker tall på deltakelse i utdanning, må man ha i mente at ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, særlig flyktninger, kan befinne seg andre steder i utdanningsløpet enn befolkningen ellers i tilsvarende alder, ofte på grunn av manglende utdanning ved innvandring. I våre tall for deltakelse i videregående og høyere utdannelse

kan derfor en del av de som er i kategorien "ikke i utdanning" befinne seg i grunnskolen. Hovedfunn i denne delen er:

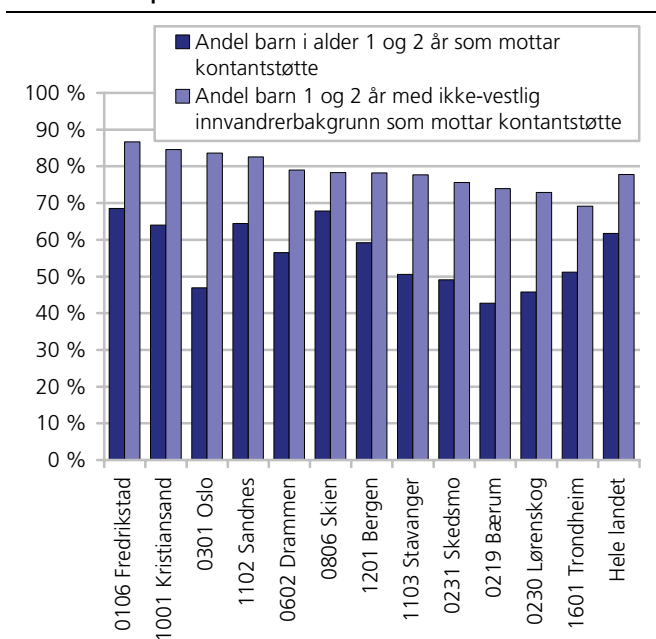
- 52 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter⁶⁴ går i barnehage, mot 66 prosent av alle barn bosatt i Trondheim (0-5 år).
- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 69 prosent kontantstøtte, mot 51 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Trondheim.
- I aldersgruppen 16-18 år deltok 94 prosent av de ikke-vestlige etterkommere i Trondheim i videregående utdanning og 79 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerne, begge gruppene ligger høyere enn landsgjennomsnittet. Blant alle i denne aldersgruppen i Trondheim deltok 92 prosent, omtrent som i ellers i landet.
- Det var mindre vanlig blant elevene og lærlingene med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn å fullførte videregående innen fem år, enn det var blant alle elever og lærlinger i Trondheim. De ikke-vestlige elevene i Trondheim fullførte i nokså lik grad som ikke-vestlige elever og lærlinger i hele landet.
- Elevene med ikke-vestlige innvandrerbakgrunn som fullførte videregående våren 2005 ser ut til å bekrefte mønsteret vi finner for hele landet - at elever med ikke-vestlig bakgrunn går i mye høyere grad direkte over fra videregående til høyere utdanning.
- Blant de mellom 19-24 år, tar de ikke-vestlige etterkommerne i Trondheim høyere utdanning i langt høyere grad enn alle i denne aldersgruppen i Trondheim, mens førstegenerasjonsinnvandrere har en relativt lav deltakelse i forhold til disse gruppene.

Mange minoritetsbarn i barnehage og færre mottar kontantstøtte i Trondheim sammenlignet med andre kommuner

Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 52 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 66 prosent av alle bosatte i denne alderen i Trondheim (se figur 13.7). Bare Drammen og Kristiansand har en høyere andel minoritetsbarn i barnehage av de kommunene vi har sett nærmere på i disse faktaarkene. Av alle barn som har barnehageplass i Trondheim utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 6 prosent.

⁶⁴ Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrerbefolkningen. Denne statistikken dekker språklige og kulturelle minoriteter som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

Figur 13.7. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte kommuner. Per 1. september 2004

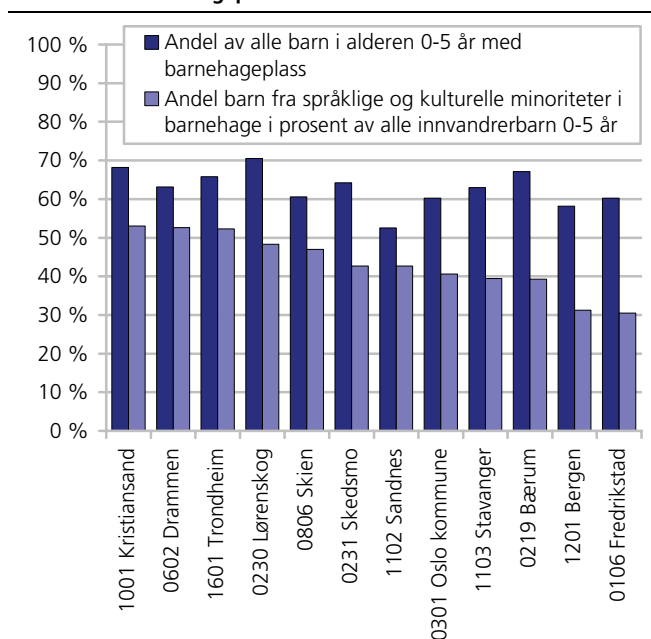


Kilde: SSB KOSTRA.

Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi imidlertid si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant barn alle i alderen 1 og 2 år i Trondheim var det 51 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 69 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 13.8). Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. 6 prosent av barna i denne aldersgruppen i Trondheim hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Trondheim har med det den laveste andelen kontantstøttetottakere blant barn med ikke-vestlig bakgrunn av de 12 største innvandrerkommunene i Norge, og ligger 9 prosentpoeng lavere enn landsgjennomsnittet for denne gruppen.

Figur 13.8. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

Like uvanlig å slutte etter grunnskolen

Det er noe mer vanlig blant elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn (førstegenerasjon + etterkommere) å ikke ta noen form for utdanning høsten etter at de sluttet i 10.klasse, enn det er blant alle elever, både i Trondheim og på landsbasis (tabell 13.5). 15 prosent av alle med ikke-vestlige innvandrerbakgrunn bosatt i Trondheim som avsluttet 9. klasse i skolen fortsatte ikke i noen form for utdanning høsten etter, mot 3,4 prosent om vi ser på alle elever i Trondheim. Det er mer vanlig å slutte på skolen for de ikke-vestlige jentene enn for de ikke-vestlige guttene i Trondheim, men når vi bryter denne ikke-vestlige gruppa ned på kjønn, blir det små grupper. Dette gjør at små endringer i tallene vil gi seg store utslag i andelen.

Tabell 13.5. Elever som har avsluttet 10. klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

	Alle elever				Elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn					
	Antall, i alt	Prosent, i alt	Videregående utd.	Annen utd. ¹	Ikke i utd.	Antall, i alt	I alt Videregående utd.	Annen utd.	Ikke i utd.	
Hele landet Begge kjønn	61 558	100	96	0,4	3,6	4 304	100	90,1	1,1	8,8
Menn	31 664	100	96	0,4	3,7	2 285	100	89,7	1	9,3
Kvinner	29 892	100	96	0,5	3,5	2 019	100	90,4	1,3	8,2
Trondheim Begge kjønn	1957	100	96,2	0,4	3,4	138	100	84,1	:	15,2
Menn	1002	100	96,3	:	3,6	79	100	88,6	--	11,4
Kvinner	955	100	96,1	:	3,2	59	100	78	:	20,3

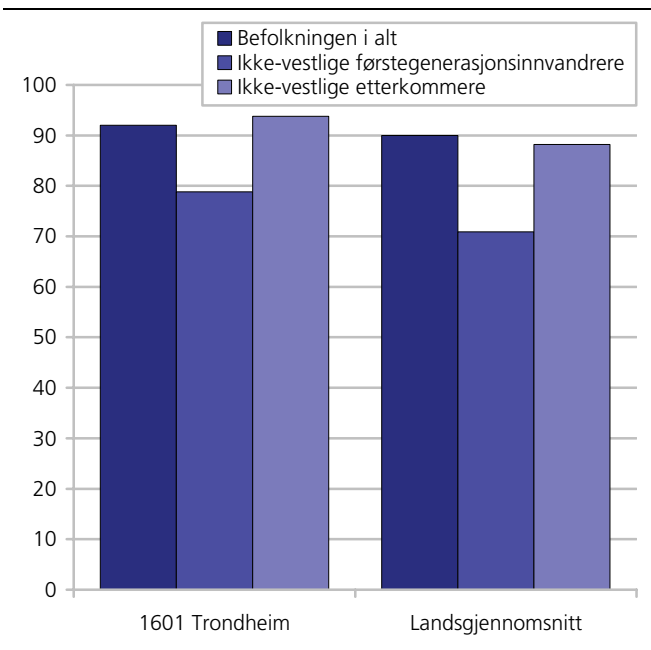
¹ Annen utdanning inkluderer elever i privatskoler, folkehøgskoler og på AMO-kurs.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 13.6. Elever som startet i grunnkurs for første gang høsten 2000, etter fullførte videregående opplæring innen våren 2005, etter kjønn. Alle elever og elever med ikke-vestlig bakgrunn, i hele landet og i Trondheim. Absolutte tall og prosent

		Alle elever						Elever med ikke-vestlig bakgrunn					
		Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående skole	Avbrutt videregående	Antall elever i alt	Elever i alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	Fortsatt i videregående skole	Avbrutt videregående
Hele landet	Begge kjønn	51 950	100	56	11	6	26	3 137	100	43	12	6	39
	Menn	26 495	100	49	13	7	31	1 639	100	36	11	7	46
Trondheim	Begge kjønn	1 555	100	63	11	5	21	105	100	42	15	7	36
	Menn	796	100	58	11	7	24	53	100	42	23	9	26
	Kvinner	759	100	69	11	3	17	52	100	42	8	4	46

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 13.9. Deltakelse i videregående utdanning blant alle bosatte i aldersgruppen 16-18 år og blant ikke-vestlige innvandrere, etter innvandrerkategori. Trondheim kommune og hele landet. Prosent. 1.10.2005

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Like høy deltakelse i videregående utdanning blant etterkommerne

Som figur 13.9 viser, deltar etterkommere med ikke-vestlig bakgrunn bosatt i Trondheim i samme grad i videregående utdanning som alle bosatte i kommunen i alderen 16-18 år (i 2005). Mens 92 prosent av alle mellom 16-18 år i Trondheim deltar i videregående utdanning, deltar 94 prosent av alle ikke-vestlige etterkommere. Deltakelsen blant ikke-vestlige etterkommere er mye høyere enn blant førstegenerasjon, hvor 79 prosent befinner seg i videregående utdanning. Deltakelsen er omtrent like høy blant guttene som blant jentene, både om vi ser på alle bosatte i alderen 16-18 år, og om vi bare ser på den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen.

På landsbasis deltar 90 prosent av alle bosatte i denne alderen, 71 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne og 88 prosent av ikke-vestlige etterkommere. Også her er det små forskjeller mellom jentene og guttene.

57 prosent fullførte innen fem år

Det var mindre vanlig blant elevene og lærlingene med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som startet på grunnkurs i Trondheim høsten 2000, og fullførte videregående innen våren 2005, enn det var blant alle elever og lærlinger i Trondheim. Blant alle elever og lærlinger fullførte 74 prosent innen fem år, mens 21 prosent avbrøt. 57 prosent av de ikke-vestlige elevene fullførte innen fem år, og 36 prosent avbrøt videregående skole⁶⁵.

Andelen som fullførte innen fem år var høyere blant jentene enn blant guttene om vi ser på alle elever og lærlinger (80 prosent mot 69 prosent), men ikke om vi ser på ikke-vestlige elever og lærlinger. Mens 65 prosent av guttene fullførte innen fem år, gjorde bare 50 prosent av jentene det samme. Bryter vi ned disse tallene, ser vi at det var like vanlig blant de ikke-vestlige guttene som blant de ikke-vestlige jentene å fullføre på normert tid (42 prosent for begge), mens det var mye mer vanlig for guttene å fullføre på mer enn normert tid (23 prosent mot 8 prosent blant jentene). Hele 46 prosent av de ikke-vestlige jentene avbrøt videregående utdanning, mot 26 prosent av de ikke-vestlige guttene.

Fullføringsgraden blant de ikke-vestlige elevene i Trondheim var nokså lik som blant ikke-vestlige elever og lærlinger i hele landet (42 prosent mot 43 prosent). Om vi ser på alle elever og lærlinger i Trondheim, gjorde de det imidlertid bedre enn landsgjennomsnittet - hele 11 prosentpoeng flere fullførte på normert tid i Trondheim enn på landsbasis, og 5 prosentpoeng færre avbrøt videregående opplæring i perioden.

⁶⁵ Avbrutt videregående opplæring betyr at eleven/lærlingen ikke har fullført og heller ikke lenger er registrert som elev/lærling i videregående opplæring. Disse personene kan ha begynt på en annen type utdanning, valgt å reise utenlands eller gått ut av arbeidslivet.

Tabell 13.7. Bosatte 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori, kjønn og bostedskommune

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Høyere utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
		Førstegenerasjon									
Hele landet	I alt	330 115	100	31	16	54	24 396	100	18	17	65
	Menn	168 058	100	25	25	58	11 449	100	16	20	64
	Kvinner	162 057	100	37	14	50	12 947	100	20	14	66
		Etterkommere									
Hele landet	I alt						4 770	100	33	14	54
	Menn						2 480	100	29	15	56
	Kvinner						2 290	100	37	13	50
		Førstegenerasjon									
Trondheim	I alt	12 144	100	38	14	48	839	100	26	18	57
	Menn	5 994	100	34	14	52	388	100	22	23	54
	Kvinner	6 150	100	43	13	45	451	100	28	14	58
		Etterkommere									
Trondheim	I alt						79	41	10	28	100
	Menn						38	16	6	16	100
	Kvinner						41	25	4	12	100

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Overgang fra videregående utdanning til høyere utdanning

Tidligere funn viser at elever med ikke-vestlig bakgrunn i større grad enn ungdom uten innvandrerbakgrunn går direkte over i høyere utdanning (Støren 2005). Som vi skal se, bekrefter våre tall disse funnene. Støren fant imidlertid også at det er liten forskjell mellom ungdom med ikke-vestlig bakgrunn og ungdom uten innvandrerbakgrunn når vi tar med dem som venter ett år med å begynne i høyere utdanning⁶⁶, noe vi ikke har gjort her.

Av de 86 elevene med ikke-vestlige innvandrerbakgrunn bosatt i Trondheim som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005, var det 47 som tok en form for høyere utdanning samme høst. Dette tilsvarer 55 prosent. Blant alle elever i Trondheim var det bare 38 prosent som satt over bøkene ved en høyskole eller et universitet samme høst - 17 prosentpoeng færre. Selv om de med ikke-vestlige innvandrerbakgrunn utgjør en liten gruppe, ser det altså ut til at de bekrefter mønsteret vi finner for hele landet - elever med ikke-vestlig bakgrunn går i mye høyere grad direkte over fra videregående til høyere utdanning. Samtidig er det mindre vanlig blant de ikke-vestlige innvandrerne å ikke ta noen form for utdanning i det hele tatt høsten fullført studiekompetanse, både i Trondheim og i hele landet.

Høy deltakelse i høyere utdanning blant etterkommerne

Hovedbildet i landet som helhet, er at etterkommerne tar høyere utdanning i omtrent like stor grad som befolkningen i alt, mens førstegenerasjonsinnvandrere har en lavere deltakelse enn disse gruppene. Videre tar kvinner høyere utdanning i lang større grad enn

menn, og dette gjelder både for dem med og uten innvandrerbakgrunn.

I Trondheim tar de 79 ikke-vestlige etterkommerne i alderen 19-24 år i langt høyere grad høyere utdanning enn befolkningen i alt i denne alderen (se tabell 13.7 og figur 13.10). Blant de 34 kvinnelige ikke-vestlige etterkommerne, var hele 6 av 10 i høyere utdanning høsten 2005, en mye høyere deltakelse blant alle kvinner i denne alderen bosatt i Trondheim (43 prosent). Også de mannlige ikke-vestlige etterkommerne har en høyere deltakelse enn menn i hele befolkningen (42 mot 34 prosent). Det er store forskjeller mellom kvinner og menn, og som ellers i landet, er det kvinnene som i størst grad tar høyere utdanning.

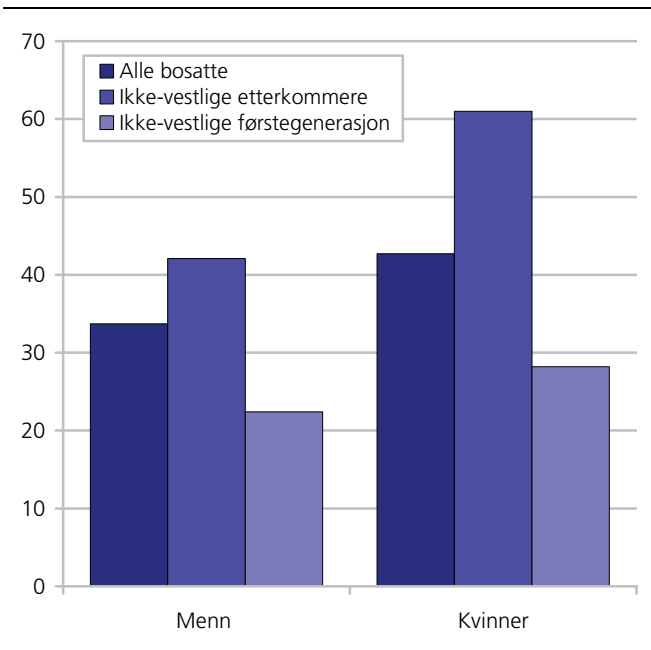
Blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er det en relativt lav andel som tar høyere utdanning sammenlignet med alle bosatte, og med bosatte ikke-vestlige etterkommere, slik det også er ellers i landet. 28 prosent av de kvinnelige ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i denne alderen tok høyere utdanning, og 22 prosent av mennene. De ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Trondheim har imidlertid en noe høyere deltakelse i denne gruppa på landsbasis (hvor deltakelsen er på 20 blant kvinnene og 16 prosent blant mennene).

Andelen blant dem i aldersgruppen 19-24 år som er registrert bosatt i Trondheim og tar høyere utdanning var høyere for både befolkningen i alt og innvandrerbefolkningen om vi sammenligner med landsgjennomsnittet.

Merk at vi her vil vi miste alle som opprinnelig "er fra" Trondheim, men som melder flytting til kommunen hvor de studerer. Tallene for Trondheim vil derfor gjelde alle i aldersgruppen 19-24 som er registrert bosatt i Trondheim, og her har vi ikke tall på hvor de studerer.

⁶⁶ Merk at Støren sammenligner "minoritets elever" (elever med ikke-vestlig bakgrunn) med "majoritets elever" (elever uten innvandrerbakgrunn), mens vi sammenligner elever med ikke-vestlig bakgrunn med alle elever (som inkluderer så vel vestlige og ikke-vestlige innvandrerelever og elever uten innvandrerbakgrunn).

Figur 13.10. Bosatte 19-24 år i Trondheim etter deltakelse i høyere utdanning 2005, innvandringskategori og kjønn



Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

13.3. Arbeid

Vi skal i det følgende beskrive innvandrerne på arbeidsmarkedet, deres sysselsetting, arbeidsledighetsnivå, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjon, ettersom det er for få etterkommere til at vi kan gi tall for dem for Trondheim. Olsen (2006) har imidlertid gjort studier av etterkommernes sysselsettingsnivå for hele landet under ett. Han finner at etterkommerne ligner mer på de uten innvandringsbakgrunn enn førstegenerasjon når det gjelder sysselsetting.

Hovedfunn i denne delen er:

- Trondheim ligger midt på treet når det gjelder sysselsetting blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere sammenlignet med de øvrige 11 kommunene med flest ikke-vestlige innvandrere.
- Som ellers i landet, har ikke-vestlige innvandrere bosatt i Trondheim lavere sysselsetting enn alle bosatte i kommunen (52 prosent mot 70 prosent).
- Som i befolkningen i alt, er ikke-vestlige førstegenerasjons innvandrer menn i større grad sysselsatt enn ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerkvinner (57 mot 46 prosent).
- Som ellers i landet, er ikke-vestlige innvandrere i Trondheim overrepresentert (fire ganger så vanlig som i befolkningen i alt) i hotell- og restaurantnæringen.
- Ikke-vestlige innvandrere bosatt i Trondheim var i mindre grad selvstendig næringsdrivende enn alle bosatte i kommunen.

- Det var omtrent dobbelt så sannsynlig blant ikke-vestlige innvandrere i Trondheim å være arbeidsledig eller på tiltak sammenlignet med befolkningen i alt.
- Arbeidsledigheten er likevel relativt lav for ikke-vestlige innvandrere i Trondheim - 5,2 prosent er arbeidsledige eller på tiltak. Av de største innvandrerkommunene i Norge, er det bare i Bærum vi finner lavere arbeidsledighet blant ikke-vestlige innvandrere.

• Halvparten av de ikke-vestlige i arbeid

Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Trondheim er klart lavere enn blant den øvrige befolkningen. 52 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i alderen 16-74 år er sysselsatt, mot nær 71 prosent av de vestlige innvandrerne og 70 prosent i hele befolkningen i Trondheim. Forskjellene i sysselsetting blant ikke-vestlige innvandrere i forhold til befolkningen i alt er i realiteten større enn vist her, siden innvandrerne er relativt flere i de unge og mest yrkesaktive aldersgruppene enn befolkningens gjennomsnitt.

Som i befolkningen i alt, og i den vestlige gruppa, er det tydelige kjønnsforskjeller i den ikke-vestlige gruppa. Menn er i større grad sysselsatt enn kvinner (57 mot 46 prosent).

Sysselsettingsnivået i Trondheim er omtrent på nivå med landsgjennomsnittet, både blant kvinner og menn. Dette gjelder både om vi ser på alle bosatte i kommunen, og om vi kun ser på ikke-vestlige og vestlige innvandrere. Ettersom Trondheim er en stor by, både når det gjelder befolkningen i alt og innvandrerbefolkningen, er det naturlig at kommunen ligger nær gjennomsnittet for hele befolkningen. Figur 13.12, viser at Trondheim ligger i midten om vi rangerer kommunene i denne rapporten etter sysselsettingsnivået blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere.

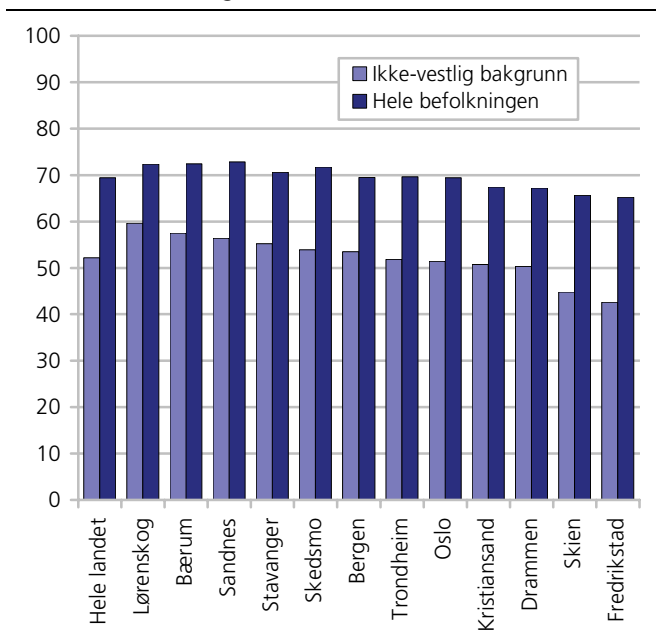
Når vi sammenligner kommunene, er det imidlertid viktig å huske at mye av variasjonene i sysselsetting kan forklares med at innvandrerbefolkningen i de ulike kommunene skiller seg fra hverandre når det gjelder landbakgrunn. Kommuner hvor for eksempel en stor del av innvandrerbefolkningen tilhører landgrupper med kort botid (for eksempel Somalia eller Irak) vil ha en lavere sysselsetting enn kommuner hvor en større del av innvandrerbefolkningen har lengre botid, slik eksempelvis de fra Vietnam har. Det er mange grunner til at noen innvandrergrupper har en sterk tilknytning til arbeidsmarkedet og andre ikke har det, og vi kan ikke gå inn på en grundigere redegjørelse i dette faktaarket. Botidens betydning for økt deltakelse i arbeidslivet har imidlertid blitt trukket fram fra flere hold. Se for eksempel Blom (2004) og Østby (2004b).

Tabell 13.8. Sysselsatte, etter innvandringsbakgrunn, landbakgrunn og kjønn. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4.kvartal 2005.

	Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet, befolkningen i alt				
Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	159 260	69,7	73,5	65,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Trondheim				
Befolkningen i alt	80 560	69,6	72,8	66,4
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	1 778	71,3	73,1	69,2
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	3 206	51,8	57,4	46,1

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 13.11. Sysselsatte i prosent av bosatte, etter region. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og hele befolkningen. 4.kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

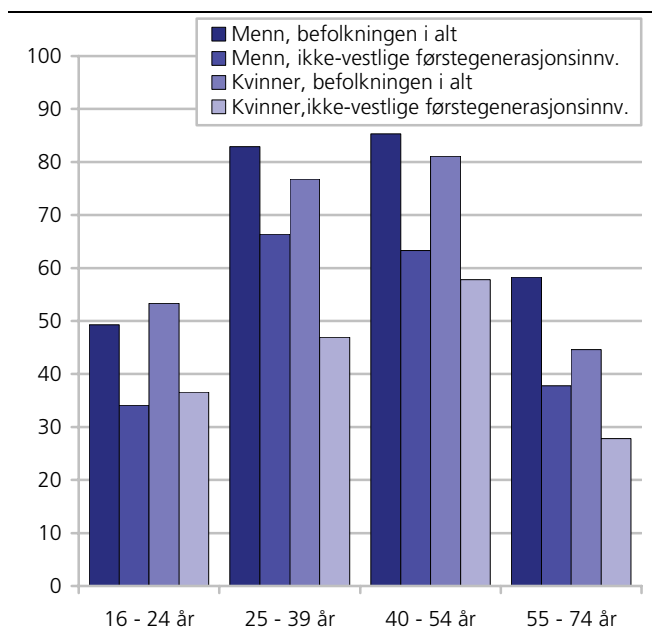
Sysselsetting i ulike aldersgrupper

Fordeler vi befolkningen i alt og førstegenerasjonsinnvandrere etter alder, ser vi at det er store forskjeller i sysselsetting mellom befolkningen i alt i Trondheim og den ikke-vestlige befolkningen, både blant kvinner og menn (figur 4.2). Det er imidlertid ikke slik at forskjellene er nevneverdig større for de yngre aldersgruppene enn for de eldre.

Blant mennene er den største forskjellen i sysselsetting i de eldste gruppene (40- 54 og 55-74 år), hvor det er 21-22 prosentpoeng flere sysselsatte blant alle menn enn blant de ikke-vestlige mennene. Den eldste gruppa er imidlertid en liten gruppe, og små endringer i tallene kan gi store utslag i andelene.

For kvinnene er forskjellene i sysselsetting mellom de ikke-vestlige og befolkningen i alt desidert størst blant de som er mellom 25-39 år (henholdsvis 77 mot 47 prosent), og minst i den yngste og eldste gruppa (som også er liten i antall).

Figur 13.12. Sysselsatte etter alder og landbakgrunn. Prosent. 4. kvartal 2005



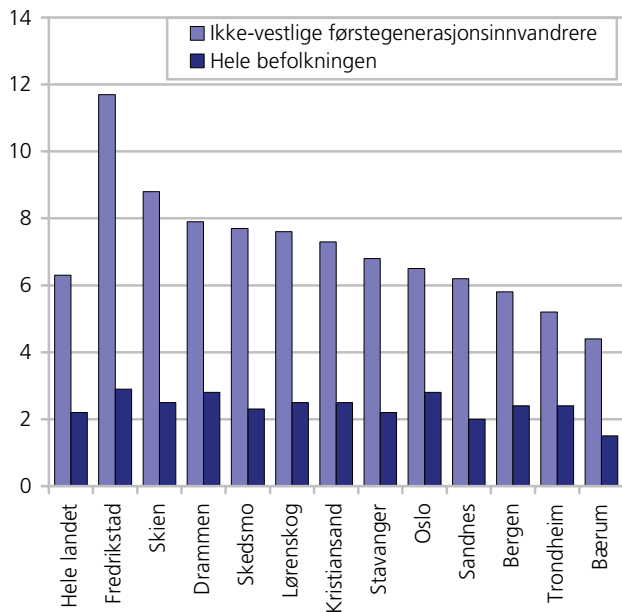
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Relativt lav arbeidsledighet blant ikke-vestlige innvandrere

Som figur 13.13 viser, er ledighetsnivået blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Trondheim relativt lavt sammenlignet med andre kommuner i denne rapporten, bare slått av Bærum. Ettersom sysselsettingsnivået blant ikke-vestlige innvandrere i Trondheim ikke er spesielt høyt sammenlignet med de samme kommunene, betyr det at mange ikke-vestlige innvandrere er helt utenfor arbeidsmarkedet i den forstand at de verken er sysselsatt eller registrert arbeidsøkende. De kan imidlertid være under utdanning.

Arbeidsledighetstallene for Trondheim viser ellers stort sett det samme mønsteret som vi ser ellers i landet: Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i større grad arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak enn vestlige innvandrere og befolkningen i alt. 5, 2 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere var i 4.kvartal 2005 arbeidsledige, og 1,8 prosent var på tiltak. De tilsvarende tallene for befolkningen i alt var 2,8 og 0,4 prosent. Det var med andre ord dobbelt så sannsynlig at en ikke-vestlig innvandrere er arbeidsledig, som at en i befolkningen i alt var det.

Figur 13.13. Arbeidsledighet i utvalgte kommuner blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt. Prosent av personer i alt 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Ikke-vestlige innvandrerkvinner og -menn var registrert arbeidsledige eller på tiltak i omtrent samme grad (6,9 prosent av mennene og 7,1 prosent av kvinnene). Når vi tidligere så at det var store forskjeller i sysselsetting mellom kvinner og menn, tyder dette på at det særlig er mange ikke-vestlige innvandrerkvinner som er helt utenfor arbeidslivet.

Overrepresentert i hotell- og restaurantbransjen

Figur 3.14 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere bosatt i Trondheim kommune arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt i kommunen. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen i forhold til alle som bor i Trondheim, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

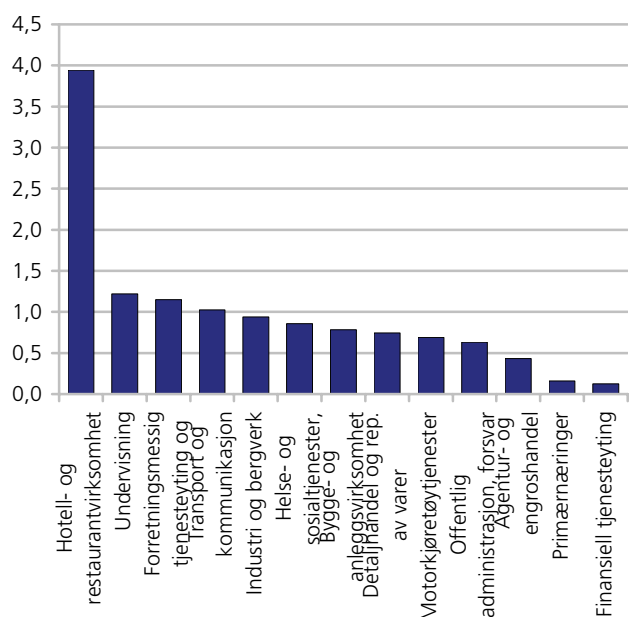
Figuren viser at det er nær fire ganger så sannsynlig at en ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerer i Trondheim arbeider i hotell- og restaurantbransjen som at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i denne næringen, og det er også typisk at ikke-vestlige innvandrere på langt nær er like klart overrepresentert i andre næringer. Ikke-vestlige innvandrere er imidlertid klart underrepresentert i flere næringer i Trondheim, deriblant i primærnæringene og finansiell tjenesteyting (som

bank, forsikring), hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i andre kommuner ser vi at ikke-vestlige innvandrere er klart underrepresentert i disse næringene, og da særlig i finansiell tjenesteyting. I motsetning til i flere andre kommuner, er det ikke særlig uvanlig at ikke-vestlige innvandrere jobber med undervisning. Faktisk er det litt mer sannsynlig at ikke-vestlige innvandrere bosatt i Trondheim jobber med undervisning enn at befolkningen i alt i kommunen gjør det. Her skiller Trondheim seg fra andre kommuner.

Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder: *Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift*: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet. *Motorkjøretøytjenester*: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner. *Finansiell tjenesteyting*: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning). *Transport og kommunikasjon*: Her finner blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Figur 13.14. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Trondheim. 4. kvartal 2005



Kilde: SSB Arbeidsmarkedsstatistikk.

Tabell 13.9. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Førstegenerasjonsinnvandrere i alt				Førstegenerasjonsinnvandrere i alt			
		Alle bosatte	Vestlig	Ikke-vestlig		Alle bosatte	Vestlig	Ikke-vestlig	
Hele landet	I alt	166 000	4967	6044	5	4	6	3,1	
	Menn	120 282	3167	4019	7,2	5,3	7,4	4,3	
	Kvinner	45 718	1800	2025	2,8	2,7	4,4	2	
Trondheim	I alt	3 080	89	123	2,7	2,4	3,6	2	
	Menn	2 149	48	85	3,7	3	3,6	2,7	
	Kvinner	931	41	38	1,6	1,9	3,5	1,2	

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det 212 selvstendig næringsdrivende førstegenerasjonsinnvandrere i Trondheim i 2005, 123 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn. Som tabell 13.9 viser, var ikke-vestlige innvandrere i Trondheim i mindre grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i kommunen (2005). Mens bare 2 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 2,7 prosent av alle bosatte i Trondheim egne foretak (16-74 år). Blant de 12 kommunene med flest ikke-vestlige innvandrere i Norge, er Trondheim blant de kommunene at det er minst vanlig at ikke-vestlige innvandrere driver egne foretak.

Både blant menn og kvinner er andelen som driver egne foretak mindre blant ikke-vestlige innvandrere enn blant alle bosatte. På landsbasis var det også mindre vanlig blant ikke-vestlige innvandrere enn blant befolkningen i alt å være selvstendig næringsdrivende. Dessuten er det mye mer vanlig for menn enn for kvinner å være selvstendig næringsdrivende, noe som også er tilfellet i alle andre kommuner. Se ellers Vartdal 2006 for mer om innvandrere i næringslivet.

13.4. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebrusk henger tett sammen med deltakelsen på arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil også ha lavere inntekt og motta mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt.

Hovedfunn i denne delen er:

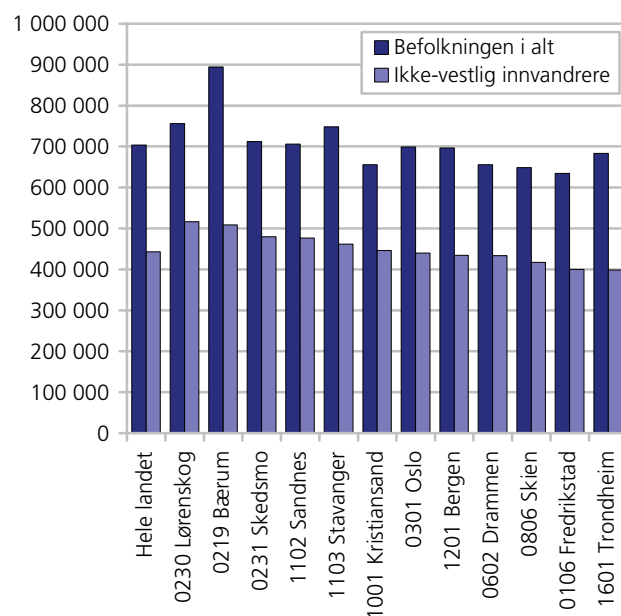
- I Trondheim har ikke-vestlige innvandrere en medianinntekt på 398 000 kroner, vel 45 000 lavere enn gjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis. Om vi ser på de 12 største innvandrerkommunene i Norge er det i Trondheim vi finner den laveste medianinntekten blant ikke-vestlige innvandrere.
- 10 prosent av alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Trondheim mottok sosialhjelp i mer enn 6 måneder. Dette var en høyere andel enn landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere, og langt høyere enn for alle bosatte i Trondheim
- De ikke-vestlige innvandrerne i Trondheim i alderen 40-66 år mottok uføretrygd i omtrent samme grad som alle ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i Norge.

- Det var mer vanlig med uføretrygning blant menn blant med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, mens de ikke-vestlige kvinnene ikke brukte uføretrygd i større grad.

Lav inntekt blant ikke-vestlige innvandrerefamilier i Trondheim

Det er store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den en siden og vestlige innvandrere og befolkningen i alt på den andre. Ikke-vestlige innvandrerefamilier⁶⁷ har en samlet medianinntekt⁶⁸ på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerefamilier hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på 700 000 kroner.

Figur 13.15. Inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Medianinntekt kroner. Etter kommune 2004



Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

⁶⁷ Vi har her brukt tall for inntektsregnskap for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte kommuner. Hovedinntektstaker 25-55 år. Gjennomsnitt i kroner. 2004. Denne inndelingen er valgt for å i størst mulig grad å sammenligne like grupper. For mer om dette se bl.a Pedersen 2006

⁶⁸ Medianinntekt er valgt for å unngå at ekstreme enkeltobservasjoner skal ha for stor vekt. Medianinntekten vil ha like mange personer med en inntekt over seg som under seg.

I Trondheim har ikke-vestlige innvandrere en medianinntekt på 398 000 kroner, vel 45 000 lavere enn gjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere på landsbasis. Om vi ser på de 12 største innvandrerkommunene i Norge er det i Trondheim vi finner den laveste medianinntekten blant ikke-vestlige innvandrere. For befolkningen i alt ligger den samlede medianinntekten omtrent på landsgjennomsnittet.

Sosialhjelp

I dette avsnittet ser vi på langtidsmottak av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år. *Langtidsmottakere* mottar sosialhjelp i 6 måneder eller mer i løpet av året. Både menn og kvinner med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i Trondheim ligger noe høyere enn landsgjennomsnittet for langtidsmottak av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Langtidsmottakerne av sosialhjelp utgjorde henholdsvis 12,1 og 7,8 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjons menn og -kvinner bosatt i Trondheim by. Landsgjennomsnittet ligger på 11,3 prosent for ikke-vestlige innvandrermenn over 18 år og 6,6 prosent for kvinner.

I befolkningen i alt ligger andelen langtidsmottakere over 18 år langt lavere enn blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. 1,9 prosent av mennene og 1,2 prosent av kvinnene i hele befolkningen hadde i 2005 mottatt sosialhjelp i over 6 måneder. Hele befolkningen i Trondheim ligger, i likhet med kommunens ikke-vestlige innvandrere, noe over landssnittet når det gjelder langtidsmottak av sosialhjelp.

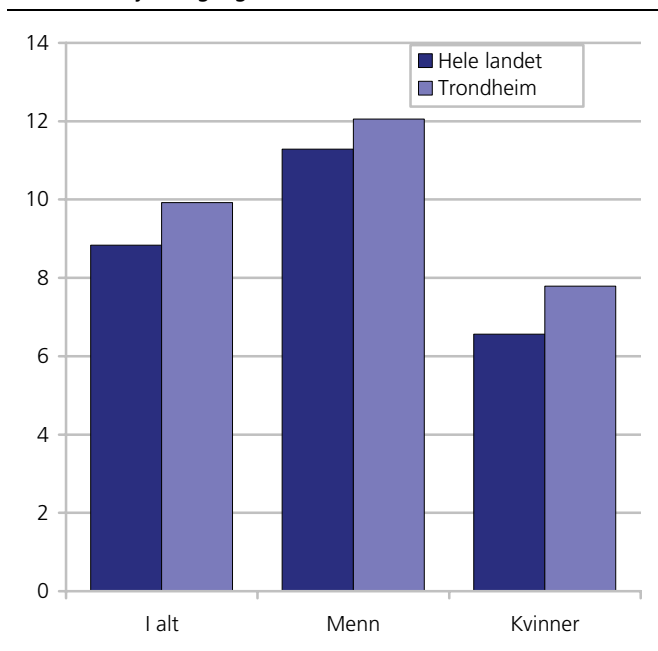
Som vi ser, mottar menn i større grad sosialhjelp enn kvinner, et mønster som går igjen i de fleste landgrupper og i befolkningen i alt (Dahl m.fl. 2006). Flere enslige menn enn enslige kvinner mottar økonomisk sosialhjelp, samtidig som det er mer vanlig at menn søker om sosialhjelp på vegne av familien/paret enn at kvinner gjør det.

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønad så lenge de deltar i programmet, og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken.

Uføretrygdede

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer som har fått sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Uførepensjon gis til personer mellom 18 og 67 år. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/arbeidsevne (uføregrad).

Figur 13.16. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere 18 år og over med stønad i minst 6 måneder, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tilståelse av uførepensjon er en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepenge, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre du er jo større er sannsynligheten for at du er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdede - Ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl 2006).

Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd i gruppen under ett er lav.

Til slutt kan uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl 2006).

I alt mottar 381 førstegenerasjonsinnvandrere i Trondheim uføretrygd (18-66 år), 220 av disse er ikke-vestlige. For å få bedre sammenligninger, har vi i det følgende kun sett på aldersgruppen 40-66 år, og vi har bare sett på førstegenerasjonsinnvandrere. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere i denne alderen, er det i Trondheim noe lavere andeler ikke-vestlige innvandrerkvinner og -menn som var uføretrygdede i 2005 (se figur 13.17). Det er imidlertid få ikke-vestlige innvandrere i denne alderen som er uføretrygdet - 119 menn og 70 kvinner.

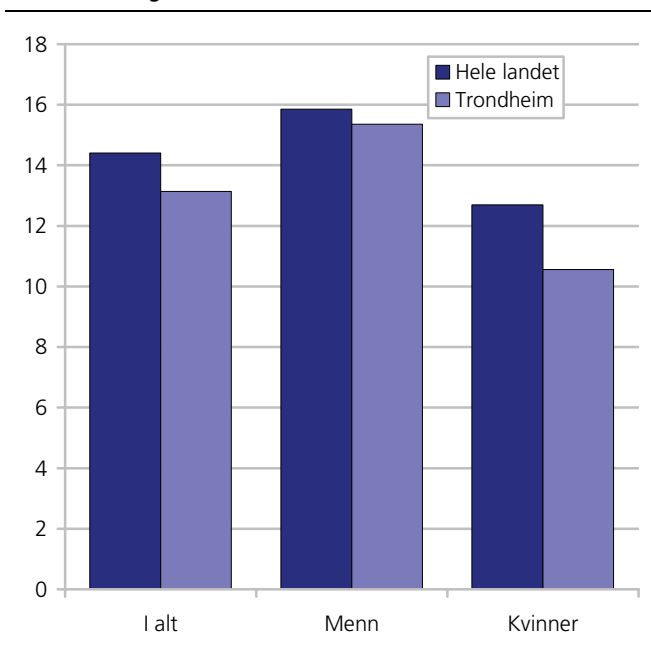
Andelen uføretrygdede er noe høyere blant ikke-vestlige innvandrer menn i Trondheim sammenlignet med alle bosatte menn i Trondheim og i landet i alt. Det motsatte er tilfellet for kvinnene i Trondheim - lavere andeler er uføretrygdete enn blant alle bosatte kvinner i Trondheim og i hele landet. Nær 17 prosent av alle bosatte i Lørenskog i alderen 40-66 år var uføretrygdete i 2005, rundt 13 prosent av mennene og 20 prosent av kvinnene. På landsbasis var tilsvarende tall i denne aldersgruppa 17 prosent, 14 prosent blant mennene og 20 prosent blant kvinnene.

Innad i aldersgruppa 40-66 år vil det imidlertid være langt større andeler i den yngste delen blant de ikke-vestlige enn blant hele befolkningen. Det ville trolig vært enda større andeler uføretrygdete ikke-vestlige innvandrere dersom de hadde hatt samme fordeling innenfor dette aldersintervallet som befolkningen i alt.

Alderspensjon

Svært få førstegenerasjonsinnvandrere i Trondheim mottar pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder (446 var over 66 år per 1.1.2006). 11,2 prosent av alle innbyggerne i Trondheim mottar alderspensjon, mens andelen blant førstegenerasjonsinnvandrerne er lavere. Vestlige innvandrere mottar i større grad alderspensjon enn ikke-vestlige innvandrere (6,5 mot 1,6 prosent), noe som igjen skyldes demografien - vestlige innvandrere i Trondheim er eldre enn de ikke-vestlige innvandrerne. I hele landet mottar nær 13 prosent av innbyggerne pensjon - en noe større andel enn i Trondheim. På landsbasis mottar 9,3 prosent av alle vestlige og 1,7 prosent av alle ikke-vestlige. Førstegenerasjonsinnvandrerne i Trondheim ligger med andre ord under landsgjennomsnittet når det gjelder andelen alderspensjonister.

Figur 13.17. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: NAV.

14. Fakta om innvandrerbefolkningen i Alna bydel i Oslo

14.1. Demografi

- 38 prosent av innbyggerne i Alna har innvandrerbakgrunn
- Størsteparten av disse har ikke-vestlig bakgrunn (94 prosent)
- Personer med bakgrunn fra Pakistan er den største gruppen i innvandrerbefolkningen
- 10 prosent av innbyggerne i Alna har flyktningbakgrunn (mot 2,5 prosent på landsbasis)
- 11 prosent av innbyggerne i Alna er utenlandske statsborgere
- 19 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerne i Alna har bodd i Norge mindre enn 6 år
- Flertallet av befolkningen i Alna i alderen 6-15 år har bakgrunn fra et ikke-vestlig land
- Alna har flest ikke-vestlige innvandrere blant Oslos bydeler, og har flere ikke-vestlige innvandrere enn alle andre kommuner utenom Oslo

Ved inngangen til 2006 hadde Norge 4,6 millioner innbyggere. Innvandrerbefolkningen var på 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

Innvandrerbefolkningen er her definert som personer som enten selv har innvandret til Norge og som ikke har norsk bakgrunn (også omtalt som førstegenerasjonsinnvandrere), eller som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre og som har fire utenlandsfødte besteforeldre (også omtalt som etterkommere). I dette faktaarket brukes ordet innvandrere om de som inngår i innvandrerbefolkningen.

Alna bydel hadde med sine 15 700 ikke-vestlige innvandrere flere enn noen annen bydel i Oslo. I forhold til folketallet var det noe flere i Søndre Nordstrand. Alna har også flere ikke-vestlige innvandrere enn alle andre kommuner utenom Oslo. Bergen har 1 000 færre, så kommer Drammen og Stavanger med 8 700 hver.

Alna hadde 1 prosent av landets befolkning og hele 4,3 prosent av innvandrerbefolkningen. Innvandrerbefolkningen er dermed sterkt overrepresentert i Alna. Av Alnas 44 500 innbyggere tilhørte 16 600 (37,5 prosent) innvandrerbefolkningen, 35,2 prosent hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land.

Alna hadde 8,3 prosent av Oslos innbyggere og 13,7 prosent av Oslos innbyggere med innvandrerbakgrunn.

Innvandrerens landbakgrunn er definert som enten eget fødeland for førstegenerasjonsinnvandrere eller foreldrenes fødeland for etterkommere. Har foreldrene ulikt fødeland blir morens prioritert.

I statistikken skilles det ofte mellom ikke-vestlige og vestlige land. *Vestlige land* omfatter Vest-Europa, USA, Canada og Oseania. *Ikke-vestlige land* omfatter følgende geografiske områder: Asia med Tyrkia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa. *Øst-Europa* omfatter følgende land: Albania, Bosnia-Hercegovina, Bulgaria, Estland, Hviterussland, Kroatia, Latvia, Litauen, Makedonia, Moldova, Polen, Romania, Russland, Serbia og Montenegro, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia, Ukraina og Ungarn

Tabell 14.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen i bydel Alna. 1. januar 2006. Antall og prosent

	Hele landet	Prosent av folketallet i landet	Befolkning i Oslo	Prosent av folketallet i Oslo	Befolkning i Alna	Prosent av folketallet i bydelen	Prosent som bor i Alna per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100,0	538 411	100,0	44 482	100,0	1,0
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	123 891	23,0	16 619	37,5	4,3
Av dette:							
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	22 254	4,1	949	2,1	0,9
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	101 637	18,9	15 670	35,2	5,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.2. Innvandrerbefolkningen i Alna, Oslo og hele landet, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største ikke-vestlige og de 3 største vestlige gruppene bosatt i Alna. Antall og prosent. 1.1.2006

	Innvandrer- befolkningen i bydelen Antall	Andel første generasjons- innvandrere Prosent	Andel etter- kommere Prosent	Innvandrer- befolkningen i Oslo Antall	Andel bosatte i bydelen av bosatte i Oslo Prosent	Innvandrer- befolkningen i hele landet Antall	Andel bosatte i bydelen av bosatte i landet Prosent
Ikke-vestlig	15 670	66	34	101 637	15,4	285 299	5,5
Pakistan	3 951	55	45	19 751	20,0	27 675	14,3
Tyrkia	1 312	59	41	5 549	23,6	14 084	9,3
Sri Lanka	1 242	63	37	7 112	17,5	12 560	9,9
Marokko	861	53	47	5 300	16,2	7 031	12,2
Vietnam	853	70	30	4 839	17,6	18 333	4,7
Iran	823	82	18	4 719	17,4	14 362	5,7
Somalia	722	73	27	8 040	9,0	18 015	4,0
Filippinene	613	76	24	2 829	21,7	8 561	7,2
Irak	567	74	26	5 385	10,5	20 076	2,8
India	450	61	39	3 107	14,5	7 154	6,3
Serbia og Montenegro	436	67	33	2 534	17,2	12 905	3,4
Makedonia	336	65	35	1 565	21,5	2 904	11,6
Bosnia-Hercegovina	310	86	14	2 017	15,4	14 822	2,1
Afghanistan	309	82	18	1 334	23,2	6 539	4,7
Etiopia	262	74	26	1 346	19,5	3 185	8,2
Polen	236	89	11	3 013	7,8	11 864	2,0
Eritrea	236	63	37	1 451	16,3	2 653	8,9
Chile	218	78	22	1 833	11,9	7 084	3,1
Kina	171	76	24	1 842	9,3	5 336	3,2
Ghana	140	61	39	783	17,9	1 661	8,4
Vestlig	949	90	10	22 254	4,3	101 400	0,9
Sverige	213	96	4	7 016	3,0	23 489	0,9
Danmark	198	92	8	3 572	5,5	19 179	1,0
Storbritannia	103	84	16	1 924	5,4	11 031	0,9

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Bakgrunn fra 142 land

Innvandrerbefolkningen i Alna har bakgrunn fra 142 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse fra Pakistan, med 3 950 personer, som er 24 prosent av de med innvandrerbakgrunn i bydelen. Tyrkia (1 300), Sri Lanka (1 240), Marokko (860) og Vietnam (850) følger deretter.

Mange etterkommere blant de fra Pakistan

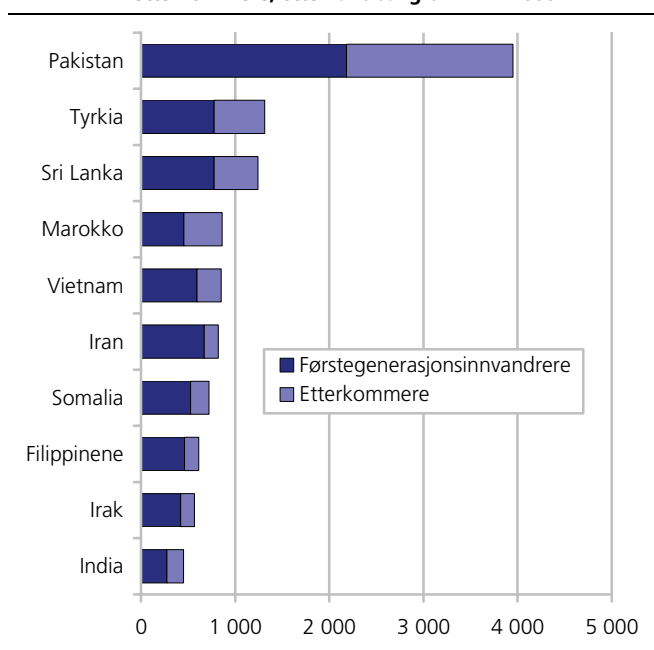
Noen innvandrergrupper i Alna består stort sett av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), mens det i andre grupper er en stor andel etterkommere.

I Alna er det flest etterkommere med bakgrunn fra Pakistan, med 1 770 personer. I forhold til gruppens størrelse er andelen etterkommere størst for Marokko (47 prosent), fulgt av Pakistan (45 prosent), og Tyrkia (41 prosent). Det var flere andre land med andel etterkommere på over 30 prosent.

Alna har lavest andel etterkommere blant personer med bakgrunn fra vestlige land, og fra Polen (11 prosent). En forklaring på dette er at mange innvandrere fra vestlige land gifter seg med personer uten innvandringsbakgrunn, slik at deres barn ikke inngår i innvandrerbefolkningen. Botid betyr også svært mye for andel etterkommere i den enkelte gruppe. I grupper

der gjennomsnittlig botid i landet er kort, er det begrenset hvor mange barn innvandrerne har rukket å få etter at de flyttet til Norge.

Figur 14.1. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Alna, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1.1.2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Alna har med 34 prosent etterkommere, sammen med Stovner og Søndre Nordstrand (begge 36 prosent), større andel etterkommere blant de ikke-vestlige innvandrerne enn andre bydeler. Gjennomsnittet for Oslo er 28,5 prosent. Årsaken til at andelen etterkommere er såpass høy her ligger i noen grad i boligstrukturen, det har vært tilgjengelig familieboliger til lavere priser enn ellers i Oslo.

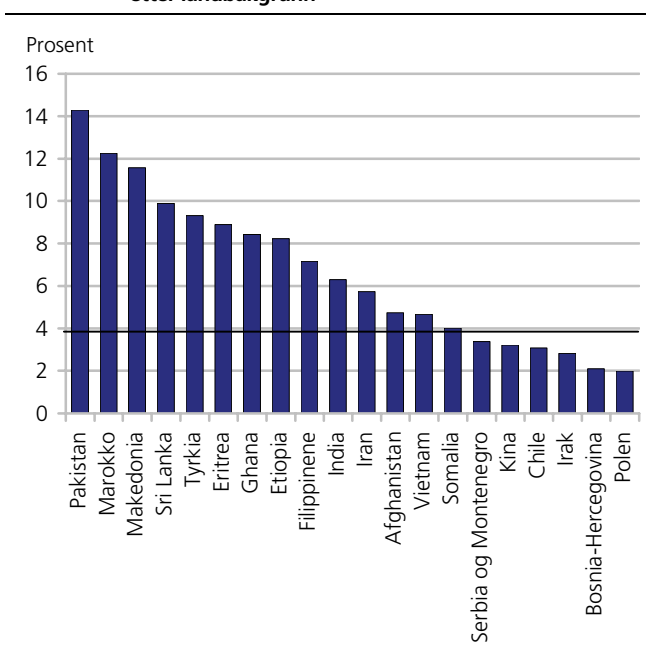
Mange av de med bakgrunn fra Pakistan bor i Alna

Sammenlignet med bosettingsmønsteret til innvandrerbefolkningen i Oslo og i landet som helhet, bor det spesielt mange med bakgrunn fra Pakistan i Alna. Alna bydel har 1,0 prosent av landets samlede befolkning og 8,3 prosent av Oslos befolkning. Tabell 14.2 viser at Alna har en mye større andel av mange av gruppene i innvandrerbefolkningen. Hele 14,3 prosent av landets innvandrerbefolkning med bakgrunn fra Pakistan (nesten like mange som i Søndre Nordstrand) og 12 prosent av de fra Marokko og Makedonia bor i denne bydelen.

Figur 14.2 viser siste kolonne i tabell 2 for ikke-vestlige grupper med mer enn 140 bosatte i Alna. Streken i figuren viser andel av landets samlede innvandrerbefolkning som bor i Alna. Det bor relativt få i Alna fra Polen, Irak og Bosnia-Hercegovina, men selv for Polen

er Alnas andel av samtlige i Norge med polsk bakgrunn den dobbelte av Alnas andel av landets befolkning.

Figur 14.2. Prosentandel av landets ikke-vestlige innvandrere bosatt i Alna. Grupper med over 140 bosatte i bydelen etter landbakgrunn



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.3. Førstegenerasjonsinnvandrere i Alna etter botid i Norge og landbakgrunn. Regioner og enkeltland. Prosent. 1.1.2006

Landbakgrunn	I alt	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
Oslo								
I alt	93 507	100	16	7	18	14	19	27
Norden	11 795	100	23	6	9	8	22	32
Vest-Europa ellers	7 119	100	34	7	7	7	16	29
Øst-Europa	11 757	100	13	5	11	23	15	33
Asia med Tyrkia	41 960	100	14	9	23	14	17	22
Afrika	15 352	100	9	5	18	16	24	27
Sør- og Mellom-Amerika	3 590	100	12	7	28	9	17	27
Nord-Amerika, Oseania	1 934	100	31	6	7	10	13	33
Alna								
I alt	11 226	100	16	10	22	16	17	19
Norden	468	100	31	7	7	9	24	21
Vest-Europa ellers	331	100	45	11	8	8	11	16
Øst-Europa	1 322	100	14	6	14	30	16	20
Asia med Tyrkia	6 926	100	16	11	24	14	17	18
Afrika	1 795	100	12	8	25	15	19	22
Sør- og Mellom-Amerika	326	100	12	8	36	14	15	15
I alt	11 226	100	16	10	22	16	17	19
Vestlige land	857	100	37	9	7	8	19	20
Ikke-vestlige land	10 369	100	15	10	23	16	17	19
Pakistan	2 182	100	29	15	18	10	13	16
Tyrkia	779	100	22	9	28	14	15	13
Sri Lanka	779	100	0	4	41	20	21	13
Iran	673	100		3	41	25	18	13
Vietnam	594	100	16	29	21	18	5	10
Somalia	525	100	0		21	20	27	31
Filippinene	463	100	17	11	22	10	14	26
Marokko	454	100	29	11	25	11	13	10
Irak	420	100		0	8	15	50	27
Serbia og Montenegro	292	100	13	2	20	28	22	15

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.4. Innvandrerbefolkningen i Alna etter alder og kjønn

Alder	Vestlig			Ikke-vestlig		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	949	483	466	15 670	7 884	7 786
0 - 4	36	17	19	1 562	791	771
5 - 9	25	12	13	1 533	790	743
10 - 14	26	7	19	1 327	690	637
15 - 19	13	8	5	1 247	641	606
20 - 24	47	18	29	1 335	580	755
25 - 29	96	49	47	1 530	694	836
30 - 34	117	56	61	1 543	709	834
35 - 39	77	46	31	1 410	705	705
40 - 44	72	38	34	1 308	722	586
45 - 49	65	43	22	957	534	423
50 - 54	72	42	30	694	352	342
55 - 59	79	47	32	532	302	230
60 - 64	56	30	26	303	182	121
65 - 69	50	26	24	197	99	98
70 - 74	40	13	27	92	48	44
75 - 79	36	18	18	55	27	28

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Store variasjoner i botid for førstegenerasjonsinnvandrere i Alna

Tabell 14.3 viser at blant de største gruppene av innvandrerbefolkningen i Søndre Nordstrand, var det pakistanske og marokkanske førstegenerasjonsinnvandrere som hadde den største andelen av personer med lengst botid i Norge. I begge gruppene var det 29 prosent som hadde en botid på 26 år og mer. Nesten ingen av de mange innvandrerne fra Sri Lanka og Iran i bydelen var kommet til landet for 20 år siden. Her er det flest med 16-20 års botid. Nesten en av tre fra Somalia hadde mindre enn 6 års botid.

Blant førstegenerasjonsinnvandrere fra nordiske land er det en stor andel med lang botid og med kort botid. Nesten halvparten av de fra Vest-Europa ellers har bodd i Norge i 26 år eller mer. Blant de fra Øst-Europa har to tredjedeler bodd i landet i mindre enn 16 år.

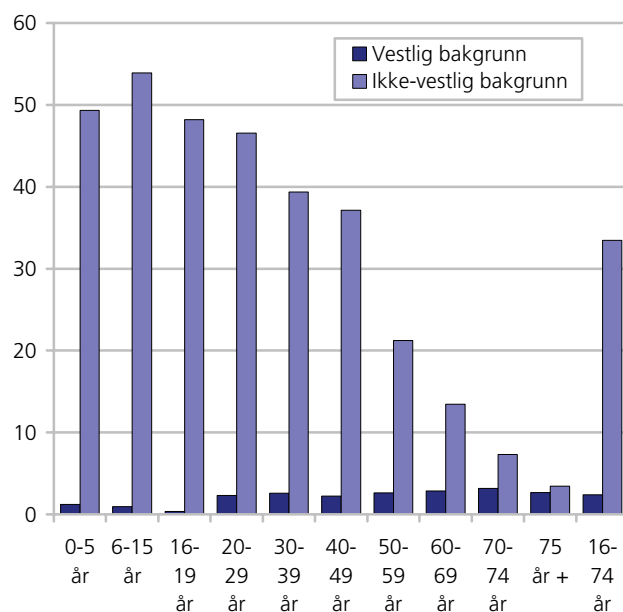
Over 60 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerne i Alna har bakgrunn fra Asia med Tyrkia. En fjerdedel av disse har bodd i landet mer enn 20 år. En femtedel av afrikanere i bydelen har mer enn 20 års botid.

Generelt kan man si at vestlige innvandrere kom til Norge tidligere enn ikke-vestlige (med noen unntak). Av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Alna har 37 prosent en botid på 26 år eller lengre – mot bare 15 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere.

Mange barn og unge voksne i den ikke-vestlige befolkningen

Det går fram av tabell 14.4 og figur 14.3 at det er betydelig forskjellen i aldersfordelingen mellom den vestlige og den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen. Blant de med vestlig bakgrunn er det få barn, og kjønnsfordelingen er temmelig jevn for de fleste aldersklassene.

Figur 14.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn etter alder i Alna, 1.1.2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Blant de ikke-vestlige er det mange barn, noe færre ungdommer, mange i alderen 25-39 år og få gamle. I aldersklassene mellom 20 og 34 år er det klart flest kvinner, mens mennene er i flertall blant de som er i 40-årene. Figur 3 viser at vel halvparten av barna i alder 6-15 år i bydelen og nesten halvparten av de mellom 16 og 29 år har ikke-vestlig bakgrunn.

Hver niende innbygger er utenlandsk statsborger

Ved inngangen av 2006 var 11 prosent, eller drøyt 4 900 personer av alle bosatte i Alna utenlandske statsborgere. For hele landet var andelen 4,8 prosent.

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktkrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

Pakistanere utgjorde den største gruppen av utenlandske statsborgere i bydelen. 860 pakistanske statsborgere bodde i Alna og de utgjorde 17 prosent av alle utenlandske statsborgere. Somaliske, svenske og irakiske statsborgere lå på plassene etter, med henholdsvis 295, 290 og 290 personer.

Personer med vietnamesisk bakgrunn har høyest andel norske statsborgere

71 prosent av innvandrerbefolkningen i Alna var norske statsborgere per 1.januar 2006. Av de største innvandrergruppene er det blant personer med bakgrunn fra Vietnam og Marokko at andelen norske statsborgere er høyest, med henholdsvis 91 og 90 prosent. Den høye andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra disse landene kan delvis forklares med beskjeden innvandring de siste årene, og dermed lang gjennomsnittlig botid i Norge. Dessuten kan det spille en stor rolle at mange kom til landet som flyktninger og at deres bånd til hjemlandet dermed allerede var temmelig svekket da de kom hit.

Andelen norske statsborgere var relativt lav blant personer med bakgrunn fra vestlige land og land med stor innvandring til Norge de senere år.

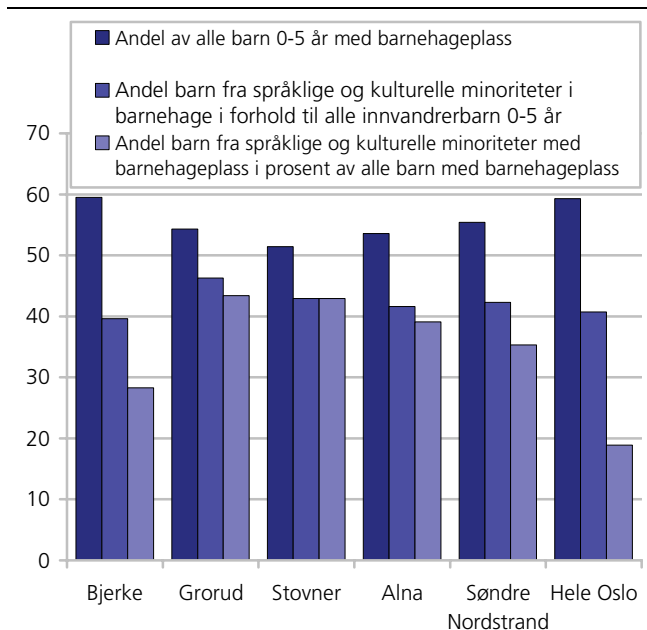
Iranere er den største gruppen av flyktninger

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006, 2,5 prosent av landets befolkning. Nesten 4 prosent av flyktningen i Norge var bosatt i Alna, mot 5,5 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere. I absolutte tall hadde 4 570 bosatte i Alna flyktningbakgrunn, 10 prosent av bydelens befolkning. Det var flest med bakgrunn fra Iran (640), Sri Lanka (580), Vietnam (550), Somalia (460) og Irak (400). Flyktningene med bakgrunn fra disse fem landene utgjorde 58 prosent av flyktningene i bydelen.

14.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning vises det til Daugstad (2006). For mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006). I denne delen vil vi i liten grad bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få.

Figur 14.4. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

Hovedfunn i denne delen er:

- 42 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter⁶⁹ går i barnehage, mot 54 prosent av alle barn bosatt i Alna bydel (0-5 år).
- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 82 prosent kontantstøtte, mot 57 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Alna.
- 55 prosent av de unge ikke-vestlige innvandrerne i Alna som fullførte studiekompetanse våren 2005 gikk videre i høyere utdanning. Det tilsvarende tallet for befolkningen i alt i bydelen var 40 prosent.

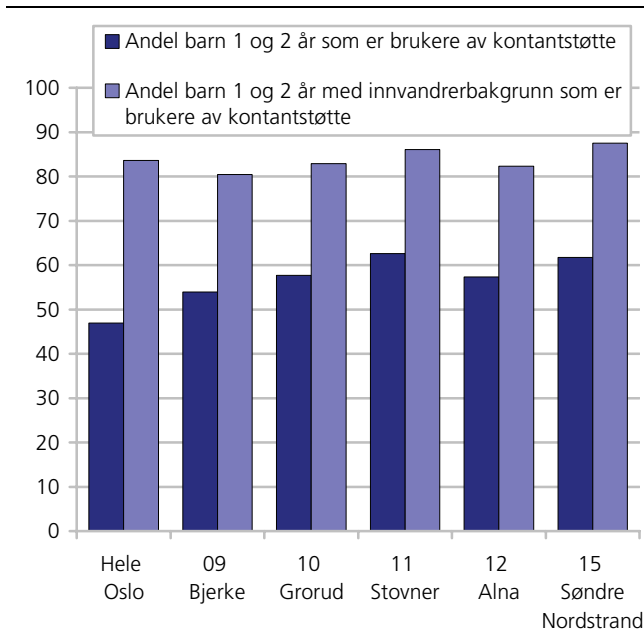
Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 42 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 54 prosent av alle bosatte i denne alderen i Alna (se figur 14.4). Av alle barn som har barnehageplass i Alna utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 39 prosent.

Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi imidlertid si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant alle barn i alderen 1 og 2 år i Alna var det 57 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 82 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 14.5).

⁶⁹ Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrerbefolkningen. Her vises det til språklige og kulturelle minoriteter som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. 49 prosent av barna i denne aldersgruppen i Alna hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Figur 14.5. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte bydeler. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

For bydelene i Oslo er det relevant å skille mellom om barnet er uten eller med innvandrerbakgrunn, siden barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn utgjorde nær halvparten av alle barna som var brukere av kontantstøtte. Det er en betydelig lavere andel barn uten innvandrerbakgrunn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontaktstøtte enn barn med ikke-vestlig

innvandrerbakgrunn både i hele landet og i Oslo. Per 1. september 2004 var det 60 prosent av barn uten innvandrerbakgrunn som brukte kontantstøtte i hele landet, mot 33 prosent i Oslo. For ikke-vestlige innvandrere var bildet omvendt: mens det var 78 prosent av 1 og 2 åringer i Norge som var brukere av kontantstøtte, var andelen hele 84 prosent i Oslo. Se mer om dette temaet i Daugstad (2006).

14.3. Utdanning

Overgang fra grunnskolen til videregående utdanning

47 prosent av de 520 elevene bosatt i Alna bydel som avsluttet grunnskolen våren 2005 hadde ikke-vestlig bakgrunn. De ikke-vestlige innvandrelevne i bydelen vil derfor i stor grad påvirke tallene for alle elever i Alna bydel. Tolkning av tallene for overganger i utdanningssystemet må følgelig ta hensyn til dette. Andelen elever med ikke-vestlig bakgrunn bosatt i Alna som avsluttet grunnskolen våren 2005 og befant seg i videregående skole samme høst var 1 prosentpoeng lavere enn blant alle elever i bydelen som avsluttet grunnskolen samme høst (93,9 mot 95 prosent). På landsbasis og i Oslo var denne andelen henholdsvis 90 og 92 prosent blant elever med ikke-vestlig bakgrunn. Det er altså små forskjeller mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige innvandrere i andelen som går over i videregående opplæring i bydelen, samt at andelen ligger noe høyere enn det vi finner både for Oslo- og landsgjennomsnittet.

Vi finner små forskjeller i overgangshyppighet mellom kjønnene. Mens 95 prosent av guttene med ikke-vestlige bakgrunn var i videregående utdanning samme høst, var det tilsvarende tallet for jenter med ikke-vestlig bakgrunn 93 prosent.

Tabell 14.5. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

	Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
	Antall, i alt	Prosent, i alt	Videregående utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Videregående utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
Hele landet Begge kjønn	61558	100	96,0	0,4	3,6	4304	100	90,1	1,1	8,8
Menn	31664	100	96,0	0,4	3,7	2285	100	89,7	1,0	9,3
Kvinner	29892	100	96,0	0,5	3,5	2019	100	90,4	1,3	8,2
Oslo Begge kjønn	4958	100	94,8	1,3	3,9	1239	100	92,2	2,8	5,0
Menn	2495	100	94,7	1,1	4,2	629	100	92,7	2,4	4,9
Kvinner	2463	100	95,0	1,5	3,6	610	100	91,6	3,3	5,1
Alna Begge kjønn	520	100	95,0	1,3	3,7	244	100	93,9	1,2	4,9
Menn	251	100	94,8	0,8	4,4	120	100	95,0	-	5,0
Kvinner	269	100	95,2	1,9	3,0	124	100	92,7	2,4	4,8

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 14.6. Elever som har bestått og fullført studiekompetanse våren 2005, etter ny utdanningsaktivitet samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

		Befolkningen i alt					Innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall i alt	Prosent i alt	Ikke i utdanning	Høyere utdanning	Annen utdanning	Antall i alt	Prosent i alt	Ikke i utdanning	Høyere utdanning	Annen utdanning
Hele landet	I alt	34 306	100	45	37	18	2 113	100	37	49	14
	Menn	14 130	100	53	32	15	952	100	40	45	15
	Kvinner	20 176	100	39	40	21	1 161	100	34	52	13
Oslo	I alt	2 786	100	52	35	13	546	100	39	54	7
	Menn	1 250	100	60	32	8	224	100	46	49	5
	Kvinner	1 536	100	46	37	18	322	100	34	58	8
Alna	I alt	233	100	50	40	9	110	100	40	55	5
	Menn	89	100	54	42	4	43	100	42	56	2
	Kvinner	144	100	48	40	13	67	100	39	54	7

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Overgang fra viderergående til høyere utdanning

Hver femte elev som besto og fullførte studiekompetanse i Oslo denne høsten hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Når man sammenligner med alle elever i Oslo, må man også her ha ta hensyn til at de ikke-vestlige elevene utgjør en stor andel av disse. Likevel bekrefter våre tall tidligere funn som viser at elever med ikke-vestlig bakgrunn i større grad enn ungdom uten innvandrerbakgrunn går direkte over i høyere utdanning (Støren 2005). Støren fant imidlertid også at det er liten forskjell mellom ungdom med ikke-vestlig bakgrunn og ungdom uten innvandrerbakgrunn når vi tar med dem som venter ett år med å begynne i høyere utdanning⁷⁰.

Av alle hovedstadens 546 elever i den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005, var det 39 prosent som ikke tok noen form for utdanning samme høst. 54 prosent startet å studere ved en høyskole eller universitet, mens de resterende 7 prosentene tok en eller annen form for videregående utdanning. Blant alle elevene i Oslo som besto og fullførte studiekompetanse denne våren, var det 52 prosent som ikke tok noen form for utdanning samme høst, mens 35 prosent satt over bøkene ved en høyskole eller et universitet. 6 prosent tok en eller annen form for videregående utdanning.

I tabell 3.2 ser vi at hele 55 prosent av de unge ikke-vestlige innvandrerne i Alna som fullførte studiekompetanse våren 2005 gikk videre i høyere utdanning. Det tilsvarende tallet for befolkningen i alt i bydelen var 40 prosent og på landsbasis var andelen 37 prosent.

Andel i høyere utdanning

Vi har, i dette faktaarket, ikke tall for andelen 19-24 åringer som er i høyere utdanning etter bydel. 31 prosent av alle 19-24 åringer bosatt i Norge tok høyere utdanning i 2005. Blant etterkommerne tok 33 prosent i denne aldersgruppen høyere utdanning, mot 18 prosent av 1. generasjonsinnvandrerne.

I Oslo var andelen etterkommere i høyere utdanning noe lavere enn for landsgjennomsnittet, 29 prosent av etterkommerne i hovedstaden var i høyere utdanning i 2005, mot 34 prosent av hele befolkningen i denne aldersgruppen. Blant førstegenerasjonsinnvandrere var andelen 18 prosent, som i landet for øvrig.

Det var noe flere jenter blant etterkommerne i Oslo som tok høyere utdanning (33 prosent) enn gutter (25 prosent).

14.4. Arbeid

Vi vil i denne delen beskrive innvanderers deltakelse i arbeidsmarkedet, med fokus på sysselsettingsnivå, arbeidsledighet, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjonsinnvandrere og ikke etterkommere. Olsen (2006) har gjort studier av etterkommerens sysselsettingsnivå for hele landet. Han finner at etterkommere ligner mer på befolkning i alt enn førstegenerasjonsinnvandrerne når det gjelder sysselsetting, men det er for få etterkommere som har blitt gamle nok til at det gir meningsfylte data å bryte ned disse tallene på kommune- og bydelsnivå.

Hovedfunn i denne delen er:

- 54 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Alna bydel er sysselsatt, mot 52 prosent på landsbasis og 51 prosent i Oslo.
- Forskjellene mellom kjønnene i sysselsettingsandel er større i Alna enn landet som helhet. Ikke-vestlige innvandrer menn i Alna har 18 prosentpoeng høyere sysselsetting enn kvinnene, tilsvarende forskjell på landsbasis er på 10 prosentpoeng.
- Ikke-vestlige innvandrere utgjør 25 prosent av alle sysselsatte i Alna bydel
- Blant de sysselsatte ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne er det 2,5 ganger mer sannsynlig å være i hotell- og restaurantnæringen sammenlignet med befolkningen i alt
- 6 prosent av ikke-vestlige innvandrer menn i Alna er selvstendig næringsdrivende, mot 4,8 prosent av alle menn i bydelen.

⁷⁰ Merk at Støren sammenligner "minoritetselever" (elever med ikke-vestlig bakgrunn) med "majoritetselever" (elever uten innvandrerbakgrunn), mens vi sammenligner elever med ikke-vestlig bakgrunn med alle elever (som inkluderer så vel vestlige og ikke-vestlige innvandrerelvever og elever uten innvandrerbakgrunn).

Tabell 14.7. Sysselsatte, etter kjønn, innvandrerbakgrunn og landbakgrunn. I prosent av personer i alt i hver gruppe i alderen 16-74 år. 4. kvartal 2005

		Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet	Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
	Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	57 903	69,7	73,5	65,8
	Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Oslo	Befolkningen i alt	278 959	69,4	71,9	66,8
	Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	13 470	72,4	74,6	70,1
	Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	34 106	51,4	58,1	44,4
Alna	Befolkningen i alt	20 945	64,6	69,1	60,2
	Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	509	69,5	72,4	66,4
	Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	5 176	54,3	63,3	45,4

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Sysselsetting

Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er markert lavere sammenlignet med befolkningen i alt. I aldersintervallet 16-74 år finner vi at 69 prosent av befolkningen i Norge er sysselsatt mot 52 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne, en forskjell på 17 prosentpoeng. Vi finner en 10 prosentpoeng høyere sysselsetting blant menn enn blant kvinner med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Forskjellene mellom ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt er i realiteten større enn det som kommer fram her da det andelsmessig er flere innvandrere i de yngste og i utgangspunktet mest yrkesaktive aldersgruppene.

Vi finner de samme forskjellene i sysselsettingsnivå mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Alna bydel, selv om forskjellene er noe mindre her enn i landet som helhet. 54 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne er sysselsatt, mot 65 prosent av befolkningen i alt, en forskjell på 11 prosentpoeng. Også her må vi ta med i tolkningen av disse tallene at de ikke-vestlige innvandrerne i bydelen utgjør nær 40 prosent av befolkningen i aldersgruppen 16-74 år. Ser vi isolert på dem uten innvandrerbakgrunn har de en sysselsetting på 70 prosent.

Som i de andre bydelene vi har sett nærmere på i disse faktaarkene har ikke-vestlige innvandrer menn høyere sysselsetting og ikke-vestlige innvandrer kvinner har lavere sysselsetting enn landsgjennomsnittet for gruppen. Det er 18 prosent poeng forskjell mellom ikke-vestlige innvandrer menn- og kvinner (63 mot 45 prosent).

I Alna bydel utgjør ikke-vestlige innvandrere 25 prosent av alle sysselsatte i bydelen.

Arbeidsledige

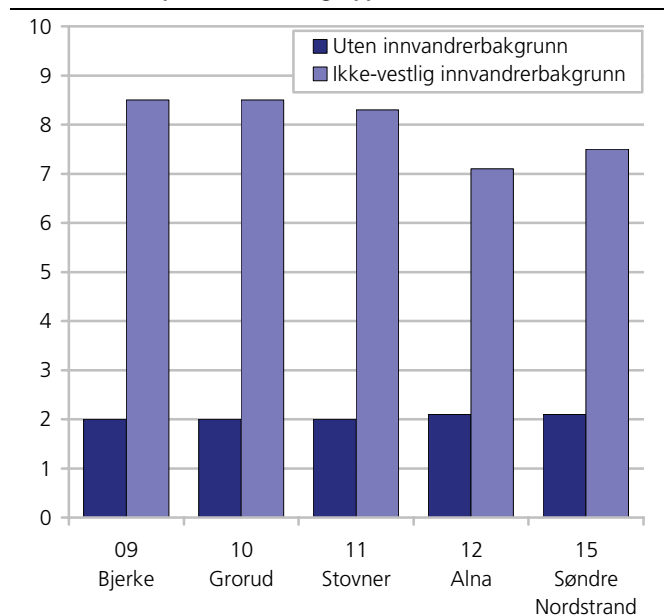
Arbeidsledighetstillene viser stort sett det samme mønsteret som vi finner for sysselsetting. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i større grad arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak enn personer uten innvandrerbakgrunn. 6,3 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere i Norge var arbeidsledige i 4.kvartal 2005, og 1,9 prosent var på tiltak. I alt var altså 8,2 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Norge arbeidsledige eller

på tiltak. De tilsvarende tallene for befolkningen i alt var 2,2 og 0,4 prosent, i alt 2,6 prosent av befolkningen.

Blant de ikke-vestlige innvandrerne i Oslo var det i 4. kvartal 2005, 2,5 ganger så sannsynlig å være arbeidsledig eller på tiltak som blant befolkningen i alt. 6,5 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere bosatt i Oslo var arbeidsledige i 4. kvartal 2005, og 1,5 prosent var på tiltak. De tilsvarende tallene for befolkningen i alt i Oslo var 2,8 og 0,4 prosent. Gjennomsnittene ligger også her omtrent på landsgjennomsnittet.

For bydelene i Oslo, hvor innvandrerandelen er vesentlig høyere enn gjennomsnittet for resten av landet, bruker vi her personer uten innvandrerbakgrunn som sammenligningsgrunnlag. Blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Oslo var 8 prosent arbeidsledige/på tiltak. I Alna bydel var 7,1 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerne med ikke-vestlig bakgrunn arbeidsledige/på tiltak, noe som er den laveste andelen ledige/på tiltak i de fem bydelene vi har sammenlignet. 2,1 prosent blant dem uten innvandrerbakgrunn var arbeidsledige/på tiltak.

Figur 14.6. Arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak i utvalgte bydel, etter innvandrerbakgrunn. Prosent av personer i aldersgruppen 16-74 år. 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Sammenligningen mellom de 12 kommunene med fleste innvandrere viser at arbeidsledighet blant ikke-vestlige innvandrere i Oslo er relativt lav.

Ikke-vestlige innvandrerkvinner var registrert arbeidsledige i nesten like stor grad som ikke-vestlige innvandremenn, både i Oslo og i landet i alt. Når vi tidligere så at det var store forskjeller i sysselsetting mellom kvinner og menn, synliggjør arbeidsledighetstallene at mange ikke-vestlige innvandrerkvinner er helt utenfor arbeidslivet i den forstand at de verken er sysselsatte, registrert arbeidssøkende eller selvstendig næringsdrivende. I Alna bydel var andelen arbeidsledige/på tiltak noe høyere for førstegenerasjons ikke-vestlige innvandrerkvinner enn for menn (7,9 prosent mot 6,4 prosent).

Næringer

Figur 14.7 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere i Alna arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt i Alna. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

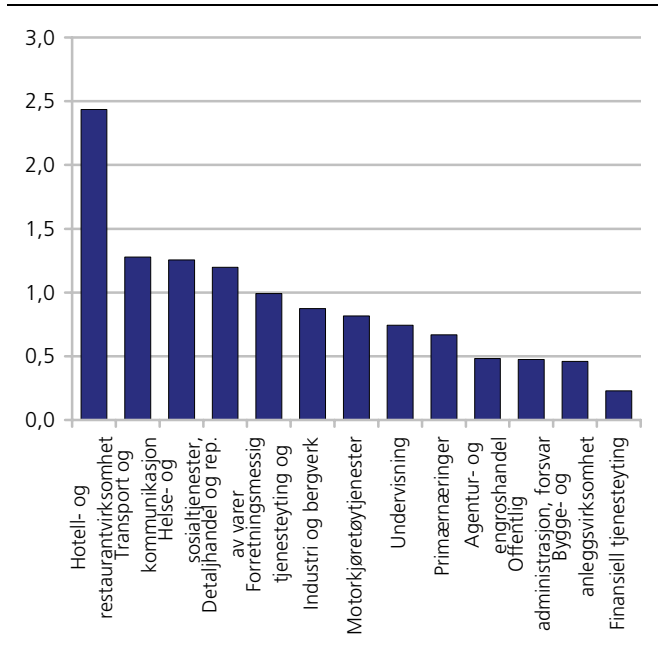
Figuren viser at det er nær 2,5 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlig førstegenerasjonsinnvandrerer i Alna arbeider i hotell- og restaurantbransjen som at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i denne næringen, og de er, som i Trondheim, på langt nær så klart overrepresentert i andre næringer. De er imidlertid klart underrepresentert i flere næringer, deriblant bygge- og anleggsvirksomhet og finansiell tjenesteyting (som bank, forsikring), hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i andre kommuner ser vi at ikke-vestlige innvandrere er klart underrepresentert i disse næringene, og da særlig i finansiell tjenesteyting.

Selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det 391 førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Alna i 2005 som var selvstendig næringsdrivende, det store flertallet av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn (361 personer). Som tabell 4.2 viser, var ikke-vestlige innvandrere i Alna i større grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i bydelen. Mens 3,8 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 3,1 prosent av alle bosatte i Alna egne foretak (16-74 år). Det er særlig ikke-vestlige menn som i større grad driver egne foretak enn den mannlige befolkningen i Alna i alt, mens det andelsvis

er like mange ikke-vestlige kvinnene som eier egne foretak som det er blant alle bosatte kvinner i bydelen. På landsbasis var det *mindre* vanlig blant ikke-vestlige innvandrere enn blant befolkningen i alt å være selvstendig næringsdrivende. Se ellers Vartdal 2006 for mer om innvandrere i næringslivet.

Figur 14.7. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Alna bydel 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder:

Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet.

Motorkjøretøytjenester: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner.

Finansiell tjenesteyting: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning).

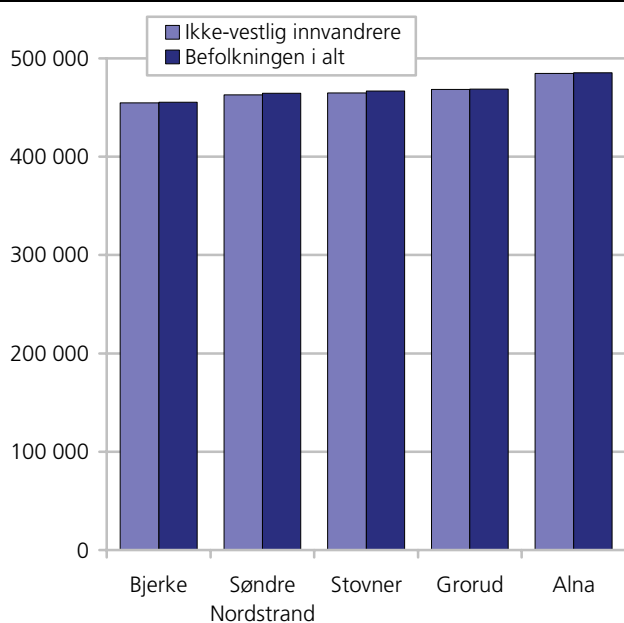
Transport og kommunikasjon: Her finner vi blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Tabell 14.8. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Absolutte tall				Prosent			
		Alle bosatte første- generasjons- innvandrere		Ikke- vestlig		Alle bosatte første- generasjons- innvandrere		Ikke- vestlig	
		Alle bosatte	Vestlig			Alle bosatte	Vestlig		
Oslo	I alt	18260	3787	1119	2668	4,5	4,5	6	4
	Menn	12448	2682	730	1952	6,2	6,2	7,7	5,8
	Kvinner	5812	1105	389	716	2,9	2,7	4,3	2,2
Alna	I alt	1003	391	30	361	3,1	3,8	4,1	3,8
	Menn	770	309	22	287	4,8	6	5,7	6
	Kvinner	233	82	8	74	1,4	1,6	2,3	1,5

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 14.8. Samlet medianinntekt for ektepar (med og uten hjemmeboende barn)¹ og samboerpar med felles barn etter utvalgte bydeler i Oslo og innvandrerbakgrunn. Hovedinntektstaker 25-55 år. 2004



¹ I tallet på ektepar er registrerte partnerskap inkludert., innvandrerbefolkningen er der hvor begge voksne har innvandrerbakgrunn og inndeling er etter hovedinntektstakers landbakgrunn.

Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

14.5. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med graden av deltakelse i arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil ha lavere inntekt og mottar mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt.

Hovedfunn i denne delen er:

- Forskjellene i medianinntekt mellom ikke-vestlige innvandrere og befolkningen i alt som vi finner når vi ser på hele Oslo (og landet) blir borte når vi ser på bydelen isolert. Ikke-vestlige innvandrere i Alna bydel har den høyeste samlede medianinntekten av de bydelene vi har sett nærmere på i disse faktaarkene.

- Sammenlignet med landsgjennomsnittet (på 8,8 prosent), var det i Alna en vesentlig lavere andel langtidsmottakere av sosialhjelp (3,8 prosent) blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i bydelen.
- Bydelen har en høy andel kvinnelige ikke-vestlige innvandrere i aldersgruppen 40-66 år med uføretrygd (17 prosent).

Inntekt

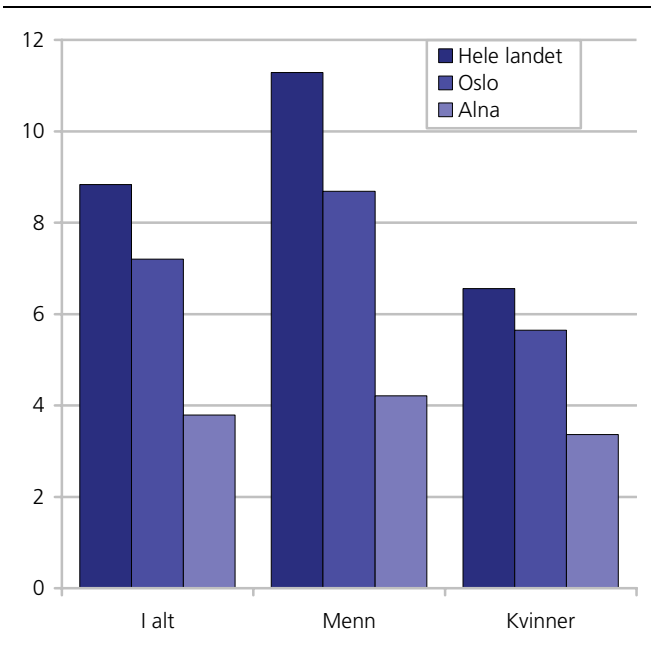
På landsbasis er det store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og befolkningen i alt på den andre. Innvandrerfamilier med ikke-vestlig bakgrunn har i snitt en medianinntekt på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerfamilier hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på vel 700 000 kroner. I Oslo som helhet har familier i befolkningen i alt en samlet medianinntekt på 700 000, mens ikke-vestlige innvandrerfamilier har en inntekt i underkant av 450 000.

I Alna bydel ser vi bare en marginal inntektsforskjell mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige innvandrere. Begge grupper har en samlet medianinntekt i underkant av 500 000. Den høyeste medianinntekten for begge grupper i de bydelene vi har sett nærmere på i disse faktaarkene. Slik at inntektsforskjellene som vi finner når vi ser på hele Oslo blir borte når vi ser på bydelen isolert. Dette reflekterer også at innvandrerbefolkningen utgjør en høy andel av befolkningen i alt i bydelen. Tallene for Alna omfatter 5 323 familier i befolkningen i alt og 2 347 familier med ikke-vestlig bakgrunn.

Sosialhjelp

Sammenlignet med landsgjennomsnittet, og gjennomsnittet for Oslo, var det i Alna bydel en langt lavere andel langtidsmottakere av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år i 2005. I Alna bydel var 3,8 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne langtidsmottakere, mot 7,2 prosent i Oslo og 8,8 prosent i landet som helhet.

Figur 14.9. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere som er sosialhjelpsmottakere med stønad i minst 6 måneder etter kjønn og region. 2005



Kilde: SSB Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Landsgjennomsnittet lå i 2005 på 11,3 prosent for menn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn og 6,6 prosent for kvinner. Kjønnforskjellene i mottak av sosialhjelp som vi finner på landsbasis og i Oslo som helhet finner vi ikke i samme grad igjen i Alna. 4,2 prosent av de ikke-vestlige innvandrer mennene i bydelen var langtidsmottakere av sosialhjelp mens 3,4 prosent av kvinnene var det.

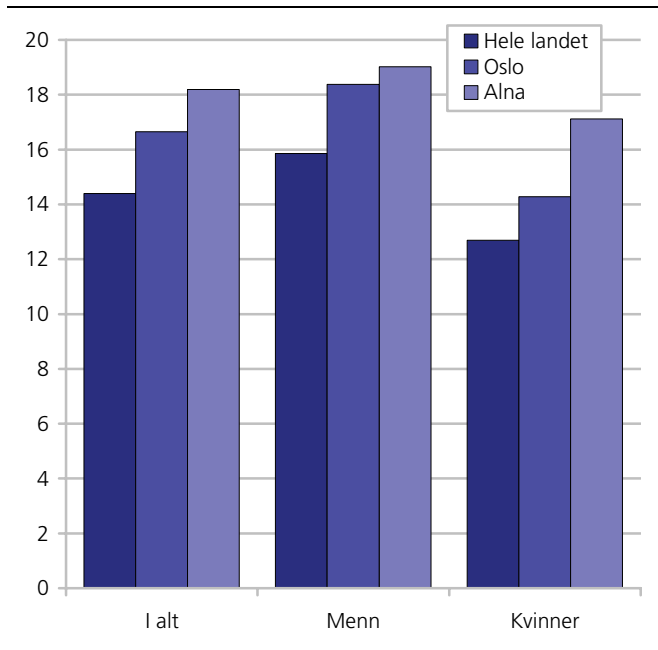
Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønad så lenge de deltar i programmet og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken. I løpet av 2005 deltok 66 personer i introduksjonsprogrammet i Alna. Totalt i Oslo deltok 665.

Uføretrygd

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer mellom 18 og 67 år som har fått sin inntektsevne/ arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjengivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/ arbeidsevne (uføregrad).

Tilståelse av uførepensjon en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepenge, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl m.fl. 2006).

Figur 14.10. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: NAV.

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre en er jo større er sannsynligheten for at en er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdede. Ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl m.fl. 2006). Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergrupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd er lav. Til slutt kan det nevnes at uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergrupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl m.fl. 2006).

I alt mottar 3 950 ikke-vestlige innvandrere uføretrygd i Oslo. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere, er det i Oslo noe høyere andeler ikke-vestlige innvandrere som var uføretrygdede i 2005, 14 mot 17 prosent.

Både menn og kvinner med ikke-vestlig bakgrunn har en høy andel på uføretrygd i aldersgruppen (40-66 år), særlig kvinner har en høy andel på uføretrygd, 17 prosent i aldersgruppen mottar uføretrygd.

Aldersintervallet, fra 40-66 år er valgt for å få tilstrekkelig mange observasjoner for sammenligning mellom kommuner og bydeler, om vi hadde sett isolert på eldste aldersintervallene ville andelen uføretrygdede vært langt høyere.

Tabell 14.9. Alderstrygd per etter kjønn og region. 31.12.2005. Absolutte tall og prosent

		Antall med alderspensjon				Andel med alderspensjon			
		Alle bosatte	Innvandrere, i alt	Vestlig	Ikke-vestlig	Hele befolkningen	Innvandrere, i alt	Vestlig	Ikke-vestlig
Hele landet	I alt	599 841	17 147	14 318	2 829	12,9	5,4	9,3	1,7
	Menn	248 288	6 437	5 049	1 388	10,8	4,1	6,8	1,7
	Kvinner	351 553	10 710	9 269	1 441	15,0	6,6	11,5	1,7
Oslo	I alt	59 806	4 099	2 911	1 188	11,1	4,4	8,9	2,0
	Menn	22 247	1 558	927	631	8,5	3,3	5,9	2,0
	Kvinner	37 559	2 541	1 984	557	13,6	5,5	11,8	1,9
Alna	I alt	4 912	363	178	185	11,0	3,2	8,2	2,0
	Menn	1 855	171	75	96	8,6	3,0	7,3	2,1
	Kvinner	3 057	192	103	89	13,4	3,4	9,0	2,0

Kilde: NAV.

Tabell 14.10. Valgdeltakelse i Oslo etter bydel og landbakgrunn. Stortingsvalget 2005. Prosent

	Befolkningen i alt	Innvandrere i alt	Innvandrere fra ikke-vestlige land	Innvandrere med pakistansk bakgrunn	Differanse i alt og ikke-vestlige innvandrere	Differanse i alt og innvandrere med pakistansk bakgrunn
I alt	79	55	53	59	26	20
01 Gamle Oslo	69	42	41	43	28	26
02 Grünerløkka	72	50	49	*	23	*
03 Sagene	75	50	48	*	27	*
04 St. Hanshaugen	76	55	55	*	21	*
05 Frogner	75	42	34	*	41	*
06 Ullern	83	59	55	*	28	*
07 Vestre Aker	82	70	62	*	20	*
08 Nordre Aker	84	70	67	*	17	*
09 Bjerke	75	54	54	*	21	*
10 Grorud	74	50	49	*	25	*
11 Stovner	73	64	64	58	9	15
12 Alna	72	60	60	50	12	22
13 Øststjø	79	58	57	*	22	*
14 Nordstrand	82	56	49	*	33	*
15 Søndre Nordstrand	73	57	57	72	16	1

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå. *ikke signifikante funn grunnet for få uttrukne i nettoutvalget

Alderspensjon

Få førstegenerasjonsinnvandrere i Alna bydel mottar pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder. På landsbasis mottar 13 prosent av befolkningen alderspensjon. 11 prosent av innbyggerne i Alna bydel mottar alderspensjon, mens 2 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i bydelen mottar alderspensjon.

14.6. Valgdeltakelse

Ser vi på valgdeltakelsen for hele befolkningen i Oslo, var det et skille på vel 10 prosentpoeng mellom bydeler i ytre vest⁷¹ og de andre bydelene. I alt stemte 79 prosent av Oslos stemmeberettigede befolkning ved stortingsvalget i 2005, en valgdeltakelse som plasserer Oslo litt over landsgjennomsnittet på 77,4 prosent. Om vi ser på bydelene i Oslo var valgdeltakelsen lavest i Gamle Oslo hvor 69 prosent stemte. Høyest var valgdeltakelsen i Nordre Aker hvor 84 prosent stemte, en forskjell på 15 prosentpoeng mellom bydelen med høyest og lavest valgdeltakelse. I bydelene i ytre vest lå valgdeltakelsen uten unntak over Oslos gjennom-

snittlige valgdeltakelse, mens den i de andre bydelene, med unntak av Øststjø bydel (som var akkurat på gjennomsnittet for Oslo) lå under gjennomsnittet. For mer om dette, se Aalandslid 2006.

Dersom vi skal sammenligne innvandrerbefolkningen valgdeltakelse med den øvrige befolkningen kan en fornuftig tilnærming være å sammenligne valgdeltakelse i de bydelene innvandrerne faktisk bor og ikke med valgdeltakelsen i bydeler hvor det bor få ikke-vestlige innvandrere. Som nevnt stemte i alt 79 prosent av de stemmeberettigede i Oslo, mens 53 prosent av de ikke-vestlige brukte stemmeretten, en forskjell på hele 26 prosentpoeng. Om vi ser på de innvandrertette bydelene, hvor innvandrere utgjør 10 prosent eller mer, synker differansen til et gjennomsnitt på 19 prosentpoeng.

I Alna var forskjellen 12 prosentpoeng. Minst forskjell finner vi i Stovner bydel med 9 prosentpoeng.

De tre bydelene med høyest innvandrersandel; Alna, Stovner og Søndre Nordstrand har også den minste forskjellen mellom befolkningen i alt og dem med ikke-vestlig bakgrunn.

⁷¹ 01 Gamle Oslo, 02 Grünerløkka, 03 Sagene - Indre Øst

04 St.Hanshaugen, 05 Frogner - Indre Vest

06 Ullern, 07 Vestre Aker, 08 Norde Aker, 14 Nordstrand - Ytre Vest

09 Bjerke, 10 Grorud, 11 Stovner, 12 Alna, 13 Øststjø, 15 Søndre Nordstrand - Ytre Øst

15. Fakta om innvandrerbefolkningen i Bjerke bydel i Oslo

15.1. Demografi

- Nær hver tredje innbygger i Bjerke har innvandrerbakgrunn (31,7 prosent)
- Størsteparten av disse har ikke-vestlig bakgrunn (91 prosent)
- Personer med bakgrunn fra Sri Lanka er den største gruppen i innvandrerbefolkningen
- 10 prosent av innbyggerne i Bjerke har flyktningbakgrunn (mot 2,5 prosent på landsbasis)
- 12 prosent av innbyggerne i Bjerke er utenlandske statsborgere
- 27 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerne i Bjerke har bodd i Norge mindre enn 6 år
- Over 40 prosent av barna (0-15 år) og de unge voksne (20-29 år) i Bjerke har ikke-vestlig bakgrunn
- Det er seks bydeler i Oslo som har flere ikke-vestlige innvandrere enn Bjerke

Ved inngangen til 2006 hadde Norge 4,6 millioner innbyggere. Innvandrerbefolkningen var på 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

Innvandrerbefolkningen er her definert som personer som enten selv har innvandret til Norge og som ikke har norsk bakgrunn (også omtalt som førstegenerasjonsinnvandrere), eller som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre og som har fire utenlandsfødte besteforeldre (også omtalt som etterkommere). I dette faktaarket brukes ordet innvandrere om de som inngår i innvandrerbefolkningen.

Bjerke bydel kommer med sine 7 100 ikke-vestlige innvandrere som nummer sju blant Oslos 15 bydeler. Det bor flere ikke-vestlige innvandrere i Bergen, Drammen, Stavanger, Trondheim og Bærum enn i Bjerke.

Bjerke hadde 0,5 prosent av landets befolkning og hele 2,0 prosent av innvandrerbefolkningen. Innvandrerbefolkningen er dermed sterkt overrepresentert i Bjerke. Av Bjerkes 24 600 innbyggere tilhørte 7 800 (31,7 prosent) innvandrerbefolkningen, 28,8 prosent hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land.

Bjerke hadde 4,6 prosent av Oslos innbyggere og 6,3 prosent av Oslos personer med innvandrerbakgrunn.

Innvandrerens landbakgrunn er definert som enten eget fødeland for førstegenerasjonsinnvandrere eller foreldrenes fødeland for etterkommere. Har foreldrene ulikt fødeland blir morens prioritert.

I statistikken skilles det ofte mellom ikke-vestlige og vestlige land. *Vestlige land* omfatter Vest-Europa, USA, Canada og Oseania. *Ikke-vestlige land* omfatter følgende geografiske områder: Asia med Tyrkia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa. *Øst-Europa* omfatter følgende land: Albania, Bosnia-Hercegovina, Bulgaria, Estland, Hviterussland, Kroatia, Latvia, Litauen, Makedonia, Moldova, Polen, Romania, Russland, Serbia og Montenegro, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia, Ukraina og Ungarn

Tabell 15.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen i bydel Bjerke. 1. januar 2006. Antall og prosent

	Hele landet	Prosent av folketallet i landet	Befolkning i Oslo	Prosent av folketallet i Oslo	Befolkning i Bjerke	Prosent av folketallet i bydelen	Prosent som bor i Bjerke per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100,0	538 411	100,0	24 606	100,0	0,5
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	123 891	23,0	7 792	31,7	2,0
Av dette:							
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	22 254	4,1	714	2,9	0,7
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	101 637	18,9	7 078	28,8	2,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 152. Innvandrerbefolkningen i Bjerke, Oslo og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 19 største ikke-vestlige og de 3 største vestlige gruppene bosatt i Bjerke. Antall og prosent. 1.1.2006

	Innvandrer- befolkningen i bydelen Antall	Andel første generasjons- innvandrere Prosent	Andel etter- kommere Prosent	Innvandrer- befolkningen i Oslo Antall	Andel bosatte i bydelen av bosatte i Oslo Prosent	Innvandrer- befolkningen i hele landet Antall	Andel bosatte i bydelen av bosatte i landet Prosent
Ikke-vestlig	7 078	70	30	101 637	7,0	285 299	2,5
Sri Lanka	1 178	65	35	7 112	16,6	12 560	9,4
Pakistan	994	58	42	19 751	5,0	27 675	3,6
Irak	609	74	26	5 385	11,3	20 076	3,0
Tyrkia	481	61	39	5 549	8,7	14 084	3,4
Somalia	454	67	33	8 040	5,6	18 015	2,5
Vietnam	338	74	26	4 839	7,0	18 333	1,8
Iran	321	80	20	4 719	6,8	14 362	2,2
India	304	65	35	3 107	9,8	7 154	4,2
Marokko	269	61	39	5 300	5,1	7 031	3,8
Serbia og Montenegro	232	72	28	2 534	9,2	12 905	1,8
Polen	218	95	5	3 013	7,2	11 864	1,8
Filippinene	187	82	18	2 829	6,6	8 561	2,2
Kina	186	83	17	1 842	10,1	5 336	3,5
Bosnia-Hercegovina	139	88	12	2 017	6,9	14 822	0,9
Eritrea	113	73	27	1 451	7,8	2 653	4,3
Etiopia	100	93	7	1 346	7,4	3 185	3,1
Makedonia	82	56	44	1 565	5,2	2 904	2,8
Chile	67	79	21	1 833	3,7	7 084	0,9
Kroatia	62	66	34	739	8,4	3 015	2,1
Afghanistan	52	88	12	1 334	3,9	6 539	0,8
Vestlig	714	92	8	22 254	3,2	101 400	0,7
Sverige	177	97	3	7 016	2,5	23 489	0,8
Danmark	162	86	14	3 572	4,5	19 179	0,8
Tyskland	77	95	5	2 074	3,7	12 900	0,6

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Bakgrunn fra 130 land

Innvandrerbefolkningen i Bjerke har bakgrunn fra 130 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse fra Sri Lanka, med 1 200 personer, som er 15 prosent av de med innvandrerbakgrunn i bydelen. Pakistan (1 000) og Irak (600) følger deretter, fulgt av Tyrkia (480) og Somalia (450).

Mange etterkommere blant de fra Pakistan, Marokko og Tyrkia

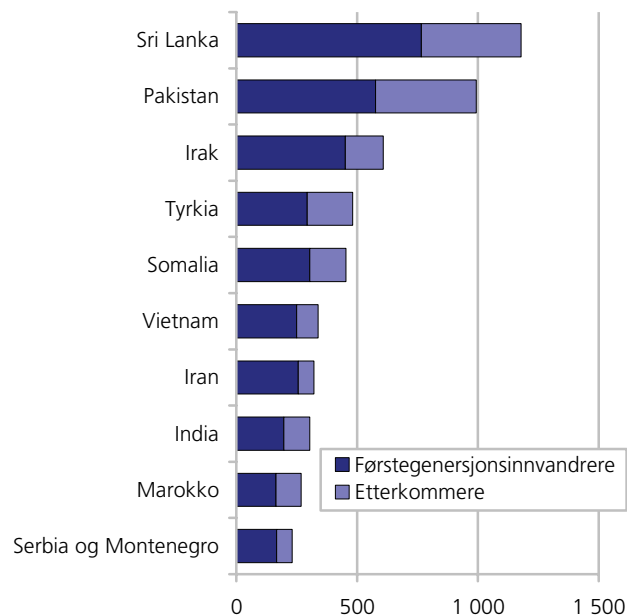
Noen innvandrergupper i Bjerke består stort sett av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), mens det i andre grupper er en stor andel etterkommere.

I Bjerke er det om lag like mange etterkommere med bakgrunn fra Pakistan og Sri Lanka, med henholdsvis 417 og 412 personer, 42 og 35 prosent av innvandrerbefolkningen herfra. I forhold til gruppenes størrelse er andelen etterkommere stor også for Tyrkia og Marokko, begge med 39 prosent.

Bjerke har lavest andel etterkommere blant personer med bakgrunn fra vestlige land, og fra Polen (5 prosent) og Etiopia (7 prosent). En forklaring på dette er at mange innvandrere fra vestlige land gifter seg med personer uten innvandringsbakgrunn, slik at deres barn ikke inngår i innvandrerbefolkningen. Botid betyr også

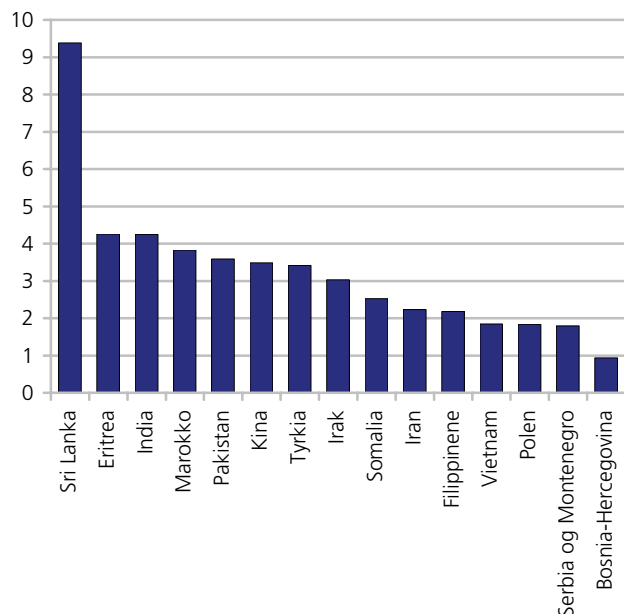
svært mye for andel etterkommere i den enkelte gruppe. I grupper der gjennomsnittlig botid i landet er kort, er det begrenset hvor mange barn innvandrerne har rukket å få etter at de flyttet til Norge.

Figur 15.1. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Bjerke, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1.1.2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 15.2. Prosentandel av landets ikke-vestlige innvandrere bosatt i Bjerke. Grupper med over 100 bosatte i bydelen etter landbakgrunn



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Mange av de med bakgrunn fra Sri Lanka bor i Bjerke

Sammenlignet med bosettingsmønsteret til innvandrerbefolkningen i Oslo og i landet som helhet, bor det spesielt mange med bakgrunn fra Sri Lanka i Bjerke. Bjerke bydel har 0,5 prosent av landets samlede befolkning og 4,6 prosent av Oslos befolkning. Tabell 15.2 viser at Bjerke har en mye større andel av mange av gruppene i innvandrerbefolkningen. Hele 9,4 prosent av landets innvandrerbefolkning med bakgrunn fra Sri Lanka bor i denne bydelen. Det bor nesten like mange med bakgrunn fra Sri Lanka i Bjerke som i Grorud, Alna og Søndre Nordstrand. Sammenliknet med Søndre Nordstrand er antallet med bakgrunn fra Pakistan bare fire deler i Bjerke.

Figur 15.2 viser siste kolonne i tabell 15.3 for ikke-vestlige grupper med mer enn 100 bosatte i Bjerke. Streken i figuren viser andel av landets samlede innvandrerbefolkning som bor i Bjerke.

Tabell 15.3. Førstegenerasjonsinnvandrere i Bjerke etter botid i Norge og landbakgrunn. Utvalgte regioner og enkeltland. Prosent. 1.1.2006

Landbakgrunn	I alt	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
Oslo								
I alt	93 507	100	16	7	18	14	19	27
Norden	11 795	100	23	6	9	8	22	32
Vest-Europa ellers	7 119	100	34	7	7	7	16	29
Øst-Europa	11 757	100	13	5	11	23	15	33
Asia med Tyrkia	41 960	100	14	9	23	14	17	22
Afrika	15 352	100	9	5	18	16	24	27
Sør- og Mellom-Amerika	3 590	100	12	7	28	9	17	27
Nord-Amerika, Oseania	1 934	100	31	6	7	10	13	33
Bjerke								
I alt	5 646	100	11	6	19	16	20	27
Norden	381	100	29	6	9	8	19	28
Vest-Europa ellers	231	100	33	7	8	7	13	31
Øst-Europa	739	100	12	4	10	22	13	40
Asia med Tyrkia	3 317	100	9	7	25	16	21	23
Afrika	813	100	7	5	14	19	27	28
Sør- og Mellom-Amerika	34	100	41	6	9	12	18	15
I alt	5 646	100	11	6	19	16	20	27
Vestlige land	658	100	31	7	9	8	17	28
Ikke-vestlige land	4 988	100	9	6	21	17	21	26
Sri Lanka	760	100	0	3	35	25	21	16
Pakistan	577	100	23	11	16	8	18	23
Irak	450	100	0	0	5	17	40	38
Somalia	303	100			9	28	34	29
Tyrkia	295	100	18	7	21	13	22	20
Iran	258	100		3	43	19	23	12
Vietnam	249	100	7	13	32	25	8	16
Polen	208	100	6	1	9	3	2	78
India	198	100	18	16	23	10	19	14
Sverige	171	100	19	6	10	12	25	27
Serbia og Montenegro	166	100	17	9	15	19	16	25
Marokko	163	100	23	8	12	9	26	21

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.4. Innvandrerbefolkningen i Bjerke etter alder og kjønn

Alder	Vestlig			Ikke-vestlig		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	714	377	337	7 078	3 619	3 459
0 - 4	22	14	8	820	418	402
5 - 9	14	8	6	734	385	349
10 - 14	11	8	3	520	253	267
15 - 19	8	--	--	441	211	230
20 - 24	34	17	17	563	260	303
25 - 29	71	35	36	735	316	419
30 - 34	93	57	36	766	345	421
35 - 39	92	48	44	772	432	340
40 - 44	59	29	30	597	355	242
45 - 49	57	39	18	418	255	163
50 - 54	48	31	17	292	162	130
55 - 59	55	29	26	181	105	76
60 - 64	34	17	17	91	52	39
65 - 69	34	17	17	56	27	29
70 - 74	21	7	14	45	18	27
75 - 79	26	8	18	27	17	10
80 +	35	12	23	20	8	12

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Store variasjoner i botid for første generasjonsinnvandrere i Bjerke

Tabell 3 viser at blant de største gruppene av innvandrerbefolkningen i Bjerke, var det pakistanske og marokkanske første generasjonsinnvandrere som hadde den største andelen av personer med lengst botid i Norge. I begge gruppene var det 23 prosent som hadde en botid på 26 år og mer (per 1. januar 2006). Nesten ingen av de mange innvandrerne fra Sri Lanka i bydelen var kommet til landet for 20 år siden. Her er det flest med 16-20 års botid.

Førstegenerasjonsinnvandrere fra nordiske land og Vest Europa ellers har en stor andel med lang botid og med kort botid. Blant de fra Øst-Europa er det flest med kort botid. Av de polske første generasjonsinnvandrere hadde hele 78 prosent bodd mindre enn seks år i landet.

Nesten 60 prosent av første generasjonsinnvandrerne i Bjerke har bakgrunn fra Asia med Tyrkia, men relativt få av disse har bodd i landet mer enn 20 år. Det er heller ikke mange afrikanere med mer enn 20 års botid.

Generelt kan man si at vestlige innvandrere kom til Norge tidligere enn ikke-vestlige (med noen unntak). Av alle vestlige første generasjonsinnvandrere i Bjerke har nesten en tredjedel en botid på 26 år eller lengre – mot mindre enn en tiendedel av alle ikke-vestlige innvandrere.

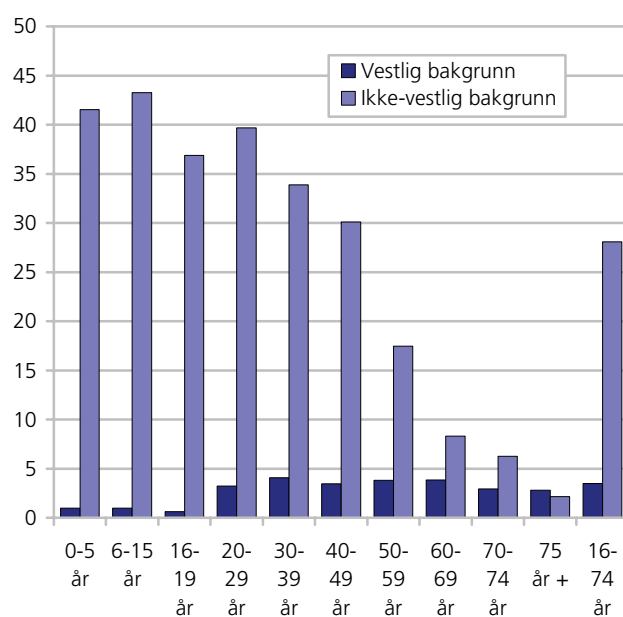
Mange barn i den ikke-vestlige befolkningen

Det går fram av tabell 15.4 og figur 15.3 er det betydelig forskjellen i aldersfordelingen mellom den vestlige og den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen. Blant de med vestlig bakgrunn er det få barn, og det er

forholdsvis mange personer i 30-årene. Kjønnfordelingen er temmelig jevn for de fleste aldersklassene.

Blant de ikke-vestlige er det mange små barn, færre ungdommer, mange i alderen 25-39 år og få gamle. I aldersklassene mellom 20 og 34 år er det klart flest kvinner, mens mennene er i like klart flertall blant de som er 35-59 år. Figur 2 viser at over 40 prosent av barna i bydelen og 40 prosent av de mellom 20 og 29 år har ikke-vestlig bakgrunn.

Figur 15.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn etter alder i Bjerke, 1.1.2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktkrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

Hver åttende innbygger er utenlandsk statsborger

Ved inngangen av 2006 var 12 prosent, eller nesten 3 000 personer av alle bosatte i Bjerke utenlandske statsborgere. For hele landet var andelen 4,8 prosent.

Irakere utgjorde den største gruppen av utenlandske statsborgere i bydelen. Om lag 340 irakiske statsborgere bodde i Bjerke og de utgjorde 11 prosent av alle utenlandske statsborgere. Srilankiske, svenske og pakistanske statsborgere lå på plassene etter, med henholdsvis 260, 230 og 230 personer.

Personer med vietnamesisk bakgrunn har høyest andel norske statsborgere

63 prosent av innvandrerbefolkningen i Bjerke var norske statsborgere per 1.januar 2006. Av de store innvandringslandene var det flest norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra Vietnam (88 prosent). Den høye andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra Vietnam kan delvis forklares med beskjeden innvandring de siste årene, og dermed lang gjennomsnittlig botid i Norge. Dessuten kan det spille en stor rolle at mange kom til landet som flyktninger og at deres bånd til hjemlandet dermed allerede var temmelig svekket da de kom hit.

Andelen norske statsborgere var relativt lav blant personer med bakgrunn fra vestlige land og land med stor innvandring til Norge de senere år.

Hver fjerde flyktning i bydelen er fra Sri Lanka

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006, 2,5 prosent av landets befolkning. 2 prosent av flyktningene i Norge var bosatt i Bjerke, 10 prosent av bydelens befolkning. I absolutte tall hadde 2 500 bosatte i Bjerke flyktningbakgrunn. Det var flest med bakgrunn fra Sri Lanka (600), Irak (430) og Somalia (280).

15.3. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om

kontantstøttebruk og barnehagedekning vises det til Daugstad (2006).

I denne delen vil vi ikke bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få. For mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006).

Hovedfunn i denne delen er:

- 40 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter⁷² går i barnehage, noe som er den laveste andelen av de bydelene vi har sett nærmere på, samtidig så har 59 prosent av alle barn (0-5 år) bosatt i bydelen barnehageplass, noe som er den høyeste andelen i de fem bydelene.
- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 80 prosent kontantstøtte, mot 55 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Bjerke.
- 86 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Bjerke bydel som fullførte grunnskolen våren 2005 gikk videre i videregående utdanning samme høst, tilsvarende andel for hele Oslo var 92 prosent.
- 60 prosent av de unge ikke-vestlige med innvandrerbakgrunn i Bjerke som fullførte studiekompetanse våren 2005 gikk videre i høyere utdanning. Det tilsvarende tallet for befolkningen i alt i bydelen var 39 prosent og på landsbasis var andelen 37 prosent.

Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 40 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 59 prosent av alle bosatte i denne alderen i Bjerke bydel (se figur 15.1). Av alle barn som har barnehageplass i Bjerke bydel utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 28 prosent.

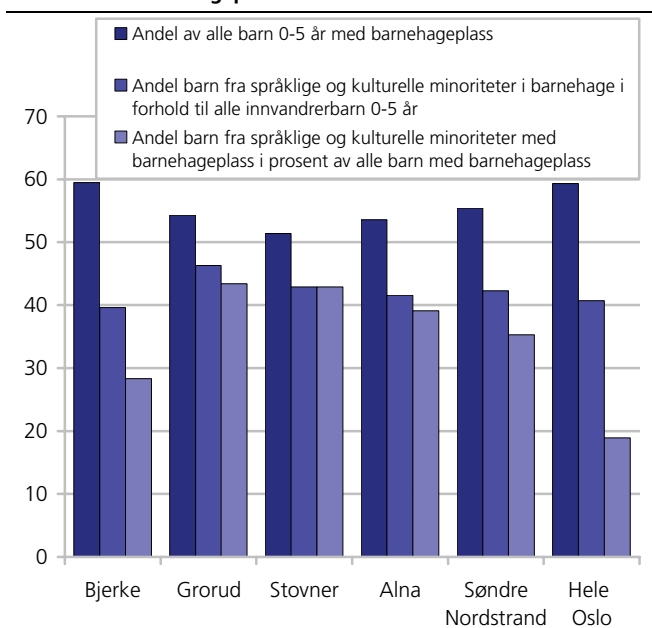
Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant alle barn i alderen 1 og 2 år i Bjerke var det 55 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 80 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 15.5). Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. 42 prosent av barna i denne aldersgruppen i Bjerke hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

For bydelene i Oslo er det relevant å skille mellom om barnet er uten eller med innvandrerbakgrunn, siden barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn utgjorde nær halvparten av alle barna som var brukere av kontantstøtte. Det er en betydelig lavere andel barn

⁷² Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrerbefolkningen. Her vises det til språklige og kulturelle minoriteter som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

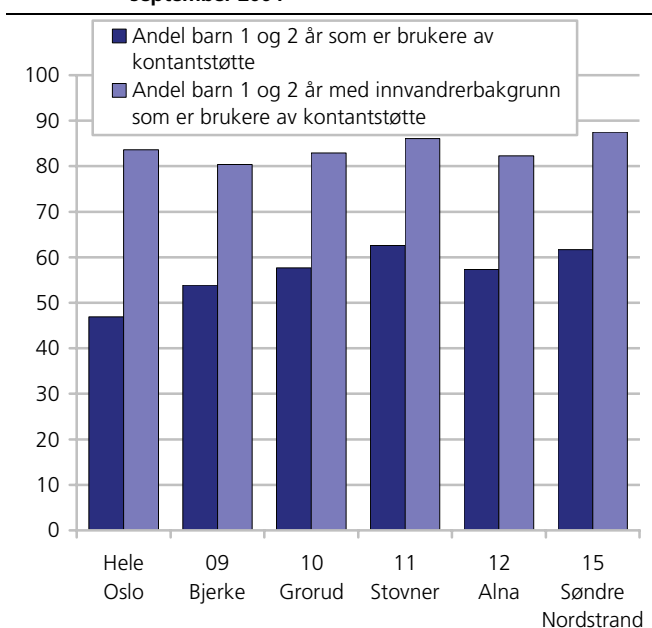
uten innvandrerbakgrunn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontaktstøtte enn barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn både i hele landet og i Oslo. Per 1. september 2004 var det 60 prosent av barn uten innvandrerbakgrunn som brukte kontaktstøtte i hele landet, mot 33 prosent i Oslo. For ikke-vestlige innvandrere var bildet omvendt: mens det var 78 prosent av 1 og 2 åringer som var brukere av kontaktstøtte, var andelen hele 84 prosent i Oslo. Se mer om dette temaet i Daugstad (2006).

Figur 15.4. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

Figur 15.5. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontaktstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte bydeler. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

15.4. Utdanning

Overgang fra grunnskole til videregående utdanning

Hver tredje av de 230 elevene bosatt i Bjerke som avsluttet grunnskolen våren 2005 hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Elevene i Bjerkes ikke-vestlige innvandrerbefolkning vil derfor i stor grad påvirke tallene for alle elever i Bjerke. Dette må man ha i mente når man sammenligner tallene for disse gruppene - en relativt stor del av gruppene vil bestå av de samme personene.

Andelen elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn bosatt i Bjerke som avsluttet grunnskolen våren 2005 og befant seg i videregående skole samme høst var 5 prosentpoeng lavere enn blant alle elever som avsluttet grunnskolen samme høst (85,5 mot 91,3 prosent). Dette er en nokså stor forskjell når vi vet at de ikke-vestlige elevene utgjør en stor andel av alle elever. Det er særlig blant gutter med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn at vi finner en lavere andel i videregående utdanning (82 prosent). Dette er den laveste andelen i videregående utdanning vi finner i noen av de bydelene vi har sett nærmere på.

På landsbasis og i Oslo var andelen i videregående utdanning henholdsvis 90 og 92 prosent blant elever med ikke-vestlig bakgrunn.

Overgang fra videregående utdanning til høyere utdanning

Hver femte elev som besto og fullførte studiekompetanse i Oslo denne høsten hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Når man sammenligner med alle elever i Oslo, må man også her ha i mente at de ikke-vestlige elevene utgjør en stor andel av disse. Likevel bekrefter våre tall tidligere funn som viser at elever med ikke-vestlig bakgrunn i større grad enn ungdom uten innvandrerbakgrunn går direkte over i høyere utdanning (Støren 2005). Støren (2005) fant imidlertid også at det er liten forskjell mellom ungdom med ikke-vestlig bakgrunn og ungdom uten innvandrerbakgrunn når vi tar med dem som venter ett år med å begynne i høyere utdanning⁷³.

Av alle hovedstadens 546 elever med ikke-vestlig bakgrunn som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005, var det 39 prosent som ikke tok noen form for utdanning samme høst. 54 prosent startet å studere ved en høyskole eller universitet, mens de resterende 7 prosentene tok en eller annen form for videregående utdanning. Blant alle elevene i Oslo som besto og fullførte studiekompetanse denne våren, var det 52

⁷³ Merk at Støren sammenligner "minoritets elever" (elever med ikke-vestlig bakgrunn) med "majoritets elever" (elever uten innvandrerbakgrunn), mens vi sammenligner elever med ikke-vestlig bakgrunn med alle elever (som inkluderer så vel vestlige og ikke-vestlige innvandrelever og elever uten innvandrerbakgrunn).

prosent som ikke tok noen form for utdanning samme høst, mens 35 prosent satt over bøkene ved en høyskole eller et universitet. 6 prosent tok en eller annen form for videregående utdanning, mens mer enn 7 prosent gikk på folkehøyskole, noe knapt noen med ikke-vestlig innvandrer bakgrunn gjør.

I tabell 15.6 ser vi at hele 60 prosent av de unge ikke-vestlige med innvandrerbakgrunn i Bjerke som fullførte studiekompetanse våren 2005 gikk videre i høyere utdanning. Det tilsvarende tallet for befolkningen i alt i bydelen var 39 prosent og på landsbasis var andelen 37 prosent.

Andel i høyere utdanning

Vi har, i dette faktaarket, ikke tall for andelen 19-24-åringer som er i høyere utdanning etter bydel. 31 prosent av alle 19-24 åringer bosatt i Norge tok høyere utdanning i 2005. Blant etterkommerne tok 33 prosent i denne aldersgruppen høyere utdanning, mot 18 prosent av 1.generasjonsinnvandrere.

I Oslo var andelen etterkommere i høyere utdanning noe lavere enn for landsgjennomsnittet, 29 prosent av

etterkommerne i hovedstaden var i høyere utdanning i 2005, mot 34 prosent av hele befolkningen i denne aldersgruppen. Blant førstegenerasjonsinnvandrere var andelen 18 prosent, som i landet for øvrig.

Det var noe flere jenter blant etterkommerne i Oslo som tok høyere utdanning (33 prosent) enn gutter (25 prosent).

15.5. Arbeid

Vi vil i denne delen beskrive innvandrerers deltakelse i arbeidsmarkedet, med fokus på sysselsettingsnivå, arbeidsledighet, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjonsinnvandrere og ikke etterkommere. Olsen (2006) har gjort studier av etterkommernes sysselsettingsnivå for hele landet. Han finner at etterkommere ligner mer på befolkning i alt enn førstegenerasjonsinnvandrere når det gjelder sysselsetting, men det er for få etterkommere som har blitt gamle nok til at det gir meningsfulle data å bryte ned disse tallene på kommune- og bydelsnivå.

Tabell 15.5. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Videregående utd.	Annen utd.	Ikke i utd.	Antall, i alt	I alt	Videregående utd.	Annen utd.	Ikke i utd.
Hele landet	Begge kjønn	61558	100	96	0,4	3,6	4304	100	90,1	1,1	8,8
	Menn	31664	100	96	0,4	3,7	2285	100	89,7	1	9,3
	Kvinner	29892	100	96	0,5	3,5	2019	100	90,4	1,3	8,2
Oslo	Begge kjønn	4958	100	94,8	1,3	3,9	1239	100	92,2	2,8	5
	Menn	2495	100	94,7	1,1	4,2	629	100	92,7	2,4	4,9
	Kvinner	2463	100	95	1,5	3,6	610	100	91,6	3,3	5,1
Bjerke	Begge kjønn	230	100	91,3	3	5,7	76	100	85,5	9,2	5,3
	Menn	115	100	89,6	3,5	7	38	100	81,6	10,5	7,9
	Kvinner	115	100	93	2,6	4,3	38	100	89,5	7,9	2,6

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.6. Elever som har bestått og fullført studiekompetanse våren 2005, etter ny utdanningsaktivitet samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

		Befolkningen i alt					Innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall i alt	Prosent i alt	Ikke i utdanning	Høyere utdanning	Annen utdanning	Antall i alt	Prosent i alt	Ikke i utdanning	Høyere utdanning	Annen utdanning
Hele landet	I alt	34 306	100	45	37	18	2 113	100	37	49	14
	Menn	14 130	100	53	32	15	952	100	40	45	15
	Kvinner	20 176	100	39	40	21	1 161	100	34	52	13
Oslo	I alt	2 786	100	52	35	13	546	100	39	54	7
	Menn	1 250	100	60	32	8	224	100	46	49	5
	Kvinner	1 536	100	46	37	18	322	100	34	58	8
Bjerke	I alt	132	100	45	39	16	35	100	31	60	9
	Menn	50	100	62	30	8	11	100	27	55	18
	Kvinner	82	100	35	44	21	24	100	33	63	4

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Hovedfunn i denne delen er:

- 56 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne er sysselsatt, sammen med Grorud den høyeste andelen sysselsatte i gruppen i de bydelene vi har sett nærmere på.
- Høyest mannlige sysselsetting blant de ikke-vestlige av de bydelene vi har sammenlignet, 6 prosentpoeng høyere enn snittet for Oslo og 7 prosentpoeng høyere enn landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrer menn.
- Blant de sysselsatte ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne er det 2,8 ganger mer sannsynlig å være i hotell- og restaurantnæringen sammenlignet med befolkningen i alt
- 4,9 prosent av ikke-vestlige innvandrer menn i Bjerke bydel er selvstendig næringsdrivende, mot 5,2 prosent av alle menn i bydelen.

Sysselsetting

Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er markert lavere sammenlignet med befolkningen i alt. I aldersintervallet 16-74 år finner vi at 69 prosent av befolkningen i Norge er sysselsatt mot 52 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne, en forskjell på 17 prosentpoeng. Vi finner en 10 prosentpoeng høyere sysselsetting blant menn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Forskjellene mellom ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt er i realiteten større enn det som kommer fram her, da det andelsmessig er flere innvandrere i de yngste og i utgangspunktet mest yrkesaktive aldersgruppene.

Vi finner de samme forskjellene i sysselsettingsnivå mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Bjerke bydel, selv om forskjellene er noe mindre her enn i landet som helhet. 56 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne er sysselsatt, mot 68 prosent av befolkningen i alt, en forskjell på 12 prosentpoeng. Også her må vi ta med i tolkningen av disse tallene at de ikke-vestlige innvandrerne i bydelen utgjør nær 30 prosent av befolkningen i aldersgruppen 16-74 år.

Sammenlignet med landsgjennomsnittet er det noen observasjoner som kan trekkes fram: Sysselsettingen for befolkningen i alt i Bjerke ligger 1 prosentpoeng lavere enn for landsgjennomsnittet, mens ikke-vestlige innvandrere har 4 prosentpoeng høyere sysselsetting enn landsgjennomsnittet for gruppen. Vi ser videre at mannlige ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere har en høyere sysselsetting (64 prosent) sammenlignet med landsgjennomsnittet, mens de ikke-vestlige kvinnene i bydelen er på landsgjennomsnittet på 47 prosent. Dette gir en forskjell i kvinnelig og mannlige sysselsetting på hele 17 prosent blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne.

Tabell 15.7. Sysselsatte, etter kjønn, innvandrerbakgrunn og landbakgrunn. I prosent av personer i alt i hver gruppe i alderen 16-74 år. 4. kvartal 2005

	Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet				
Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	57 903	69,7	73,5	65,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Oslo				
Befolkningen i alt	278 959	69,4	71,9	66,8
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	13 470	72,4	74,6	70,1
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	34 106	51,4	58,1	44,4
Bjerke				
Befolkningen i alt	11 692	67,7	71,7	63,8
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	426	74,3	78,5	69,3
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	2 498	56,0	64,4	47,0

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Arbeidsledighet

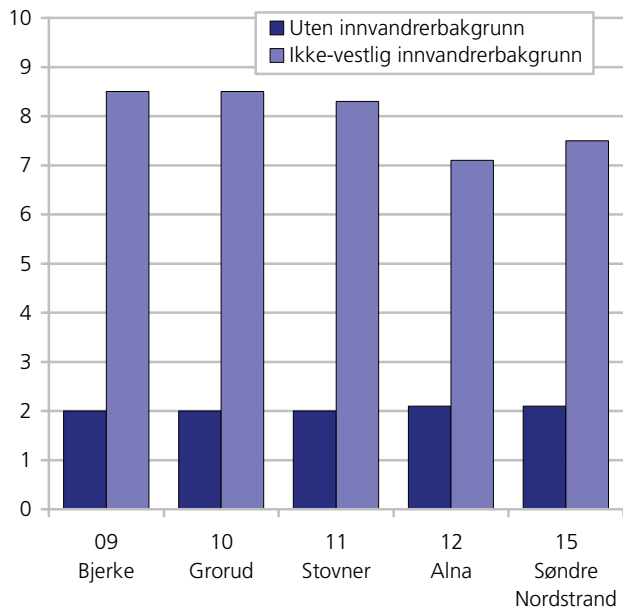
Arbeidsledighetstallene viser stort sett det samme mønsteret som vi finner for sysselsetting. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i større grad arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak enn personer uten innvandrerbakgrunn. 6,3 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere i Norge var arbeidsledige i 4.kvartal 2005, og 1,9 prosent var på tiltak. I alt var altså 8,2 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Norge arbeidsledige eller på tiltak. De tilsvarende tallene for befolkningen i alt var 2,2 og 0,4 prosent, i alt 2,6 prosent av befolkningen.

Blant de ikke-vestlige innvandrerne i Oslo var det i 4. kvartal 2005, 2,5 ganger så sannsynlig å være arbeidsledig eller på tiltak som blant befolkningen i alt. 6,5 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere bosatt i Oslo var arbeidsledige i 4. kvartal 2005, og 1,5 prosent var på tiltak. De tilsvarende tallene for befolkningen i alt var 2,8 og 0,4 prosent. Gjennomsnittene ligger også her omtrent på landsgjennomsnittet.

For bydelene i Oslo, hvor innvandrerandelen er vesentlig høyere enn gjennomsnittet for resten av landet bruker vi her personer uten innvandrerbakgrunn som sammenligningsgrunnlag. Blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Oslo var 8 prosent arbeidsledige/på tiltak I Bjerke var 8,5 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerne med ikke-vestlig bakgrunn arbeidsledige/på tiltak, mot 2 prosent blant dem uten innvandrerbakgrunn.

Sammenligningen mellom de 12 kommunene med flest innvandrere viser at arbeidsledigheten blant ikke-vestlige innvandreri Oslo er relativt lav.

Figur 15.6. Arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak i utvalgte bydeler, etter innvandrerbakgrunn. Prosent av personer i aldersgruppen 16-74 år. 4 kvartal 2005.



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Ikke-vestlige innvandrerkvinner var registrert arbeidsledige i nesten like stor grad som ikke-vestlige innvandremenn, både i Oslo og i landet i alt. Når vi tidligere så at det var store forskjeller i sysselsetting mellom kvinner og menn, synliggjør arbeidsledighetstallene at mange ikke-vestlige innvandrerkvinner er helt utenfor arbeidslivet i den forstand at de verken er sysselsatte, registrert arbeidssøkende eller selvstendig næringsdrivende. I Bjerke var andelen arbeidsledige/på tiltak noe høyere for førstegenerasjons ikke-vestlige innvandrerkvinner enn for menn (9 prosent mot 8 prosent)

I hvilke næringer jobber de ikke-vestlige innvandrerne?

Figur 15.7 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere i Bjerke bydel arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt i bydelen. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

Figuren viser at det er 2,8 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerer i Bjerke arbeider i hotell- og restaurantbransjen som at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i andre kommuner og bydeler er ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i denne næringen, og de er, som i Bjerke, på langt nær så klart overrepresentert i andre

næringer. De er imidlertid klart underrepresentert i flere næringer, deriblant primærnæringer og finansiell tjenesteyting (som bank, forsikring), hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i andre kommuner ser vi at ikke-vestlige innvandrere er klart underrepresentert i disse næringene, og da særlig i finansiell tjenesteyting.

Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder:

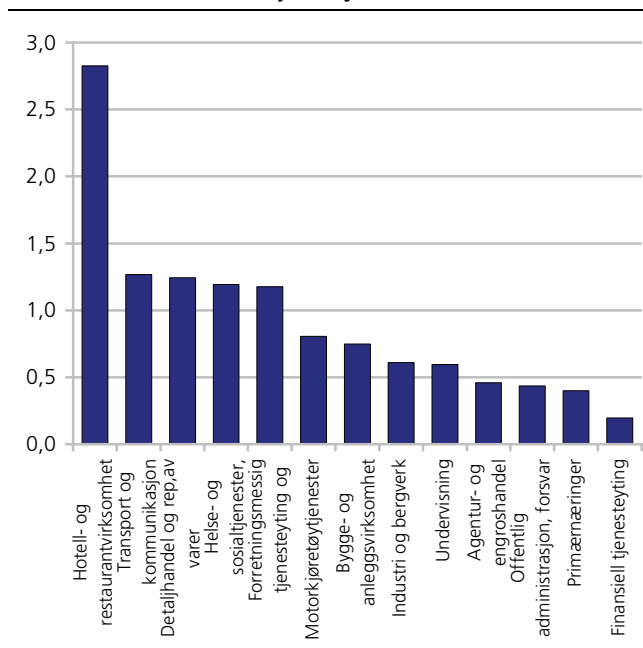
Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet.

Motorkjøretøytjenester: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner.

Finansiell tjenesteyting: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning).

Transport og kommunikasjon: Her finner blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Figur 15.7. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Bjerke bydel 4. kvartal 2005.



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 15.8. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Absolutte tall				Prosent				
		Alle bosatte		Alle bosatte		Alle bosatte		Alle bosatte		
		førstegenerasjonsinnvandrere		førstegenerasjonsinnvandrere		førstegenerasjonsinnvandrere		førstegenerasjonsinnvandrere		
		Alle bosatte	Vestlig	Ikke-vestlig	Alle bosatte	Vestlig	Ikke-vestlig	Alle bosatte	Vestlig	Ikke-vestlig
Oslo	I alt	18260	3787	1119	2668	4,5	6	4,5	4,5	4
	Menn	12448	2682	730	1952	6,2	7,7	6,2	7,7	5,8
	Kvinner	5812	1105	389	716	2,9	4,3	2,7	4,3	2,2
Bjerke	I alt	608	200	25	175	3,5	4,4	4	4,4	3,9
	Menn	441	133	21	112	5,2	6,6	5,1	6,6	4,9
	Kvinner	167	67	4	63	1,9	1,6	2,8	1,6	2,9

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det 200 selvstendig næringsdrivende førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i bydel Bjerke, 175 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn (se tabell 15.8). 3,9 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Bjerke var selvstendig næringsdrivende, mot 3,5 prosent av alle bosatte i bydelen. Se ellers Vartdal 2006 for mer om innvandrere i næringslivet.

15.6. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med graden av deltakelse i arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil ha lavere inntekt og mottar mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt.

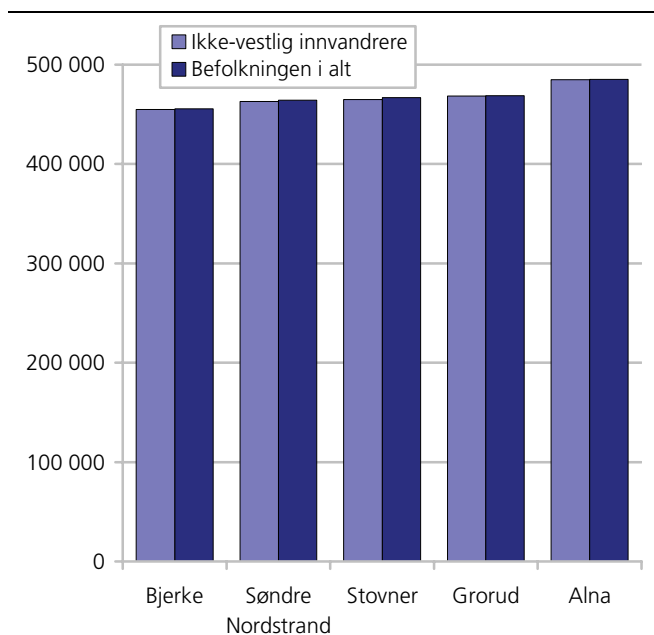
Hovedfunn i denne delen er:

- Inntektsforskjellene mellom ikke-vestlige innvandrere og befolkningen i alt som vi finner når vi ser på hele Oslo blir borte når vi ser på bydelen isolert. Dette gjelder for alle de østlige bydelene i Oslo.
- 7,1 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Bjerke bydel var langtidsmottakere av sosialhjelp, mot 8,8 prosent for gruppen på landsbasis.
- 12 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i bydelen i aldersgruppen 40-66 år er uføretrygdete mot 17 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i samme aldersintervall i hele Oslo.

Inntekt

På landsbasis er det store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og befolkningen i alt på den andre. Innvandrerfamilier har i snitt en medianinntekt på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerfamilier hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på vel 700 000 kroner. I Oslo som helhet har familier i befolkningen i alt en samlet medianinntekt på 700 000, mens ikke-vestlige innvandrerfamilier har en inntekt i underkant av 450 000.

Figur. 15.8. Samlet medianinntekt for ektepar (med og uten hjemmeboende barn)¹ og samboerpar med felles barn etter utvalgte bydeler i Oslo og innvandrerbakgrunn. Hovedinntektstaker 25-55 år. 2004



¹ I tallet på ektepar er registrerte partnerskap inkludert., innvandrerbefolkningen er der hvor begge voksne har innvandrerbakgrunn og inndeling er etter hovedinntektstakers landbakgrunn.

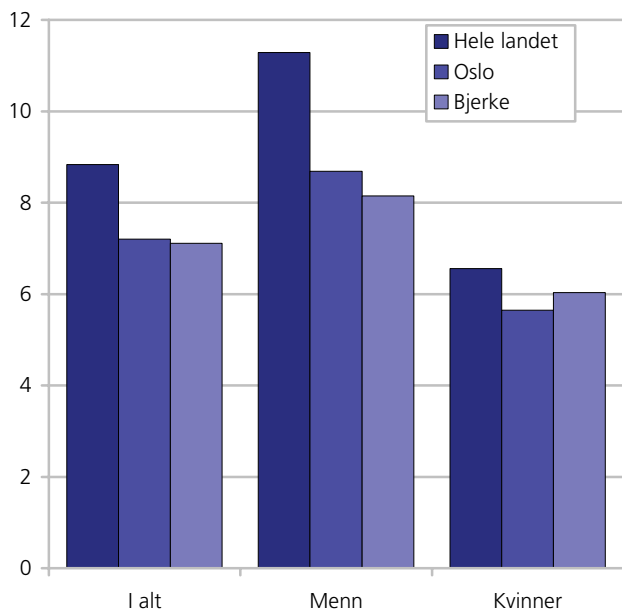
Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I Bjerke bydel ser vi bare en marginal inntektsforskjell mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige innvandrere. Begge grupper har en samlet medianinntekt rundt 450 000. Slik at inntektsforskjellene mellom ikke-vestlige innvandrere og befolkningen i alt, som vi finner når vi ser på hele Oslo blir borte når vi ser på bydelen isolert.

Gjennomsnittlige inntektstall gir imidlertid et noe annet bilde, her har ikke-vestlige innvandrerfamilier 71 prosent av inntekten til befolkningen i alt i bydelen.

Tallene for Bjerke omfatter 2 905 familier i befolkningen i alt og 1 017 familier med ikke-vestlig bakgrunn.

Figur 15.9. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere som er sosialhjelpsmottakere med stønad i minst 6 måneder etter kjønn og region. 2005



Kilde: SSB Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Sosialhjelp

Sammenlignet med landsgjennomsnittet, var det i Bjerke bydel en lavere andel langtidsmottakere av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år i 2005. Langtidsmottakere mottar sosialhjelp i 6 måneder eller mer i løpet av året.

7,1 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Bjerke bydel var langtidsmottakere av sosialhjelp, mot 8,8 prosent for gruppen på landsbasis.

Landsgjennomsnittet lå i 2005 på 11,3 prosent for menn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn og 6,6 prosent for kvinner. Kjønnforskjellene i mottak av sosialhjelp som vi finner på landsbasis og i Oslo som helhet finner vi ikke i samme grad igjen i Bjerke. 8,1 prosent av de ikke-vestlige innvandrer mennene i bydelen var langtidsmottakere av sosialhjelp mens 6 prosent av kvinnene var det.

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønad så lenge de deltar i programmet og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken.

I løpet av 2005 deltok 28 personer i introduksjonsprogrammet i Bjerke. Totalt i Oslo deltok 665.

Uføretrygd

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer mellom 18 og 67 år som har fått sin inntektsevne/ arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/ arbeidsevne (uføregrad).

Tilståelse av uførepensjon en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepenge, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl m.fl. 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre du er jo større er sannsynligheten for at du er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdete - ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl m.fl. 2006). Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergrupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd er lav. Til slutt kan uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergrupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl m.fl. 2006).

I alt mottar 3 950 ikke-vestlige innvandrere uføretrygd i Oslo. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere, er det i Oslo noe høyere andeler ikke-vestlige innvandrere som var uføretrygdete i 2005, 14 mot 17 prosent.

I Bjerke bydel finner vi en lavere andel uføretrygdete blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 sammenlignet både med Oslo- og landsgjennomsnittet.

12 prosent av blant de ikke-vestlige i denne aldersgruppen er uføretrygdete. I befolkningen i alt i bydelen finner vi 14 prosent uføretrygdete i den samme aldersgruppen.

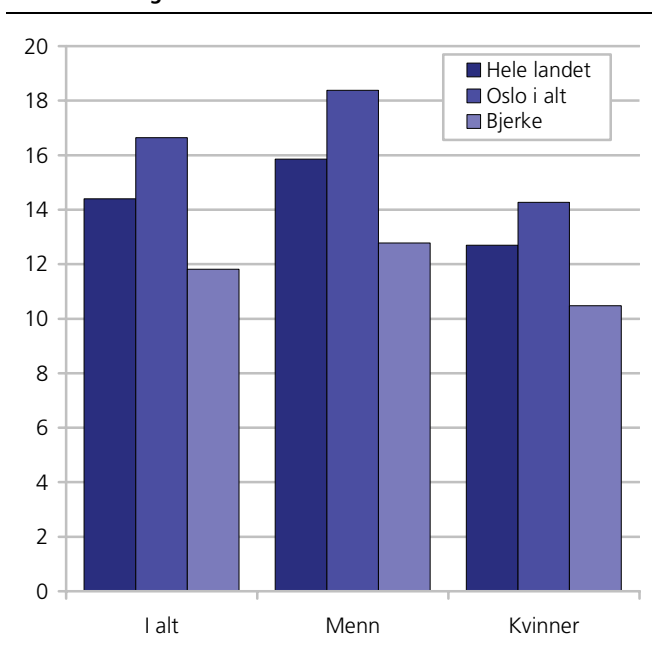
Aldersintervallet, fra 40-66 år er valgt for å få tilstrekkelig mange observasjoner for sammenligning fra kommune til kommune, om vi hadde sett isolert på de eldste aldersintervallene ville andelen uføretrygdene vært langt høyere.

Tabell 15.9. Alderstrygd per etter kjønn og region. 31.12.2005. Absolutte tall og prosent

	Antall med alderspensjon				Andel med alderspensjon			
	Hele befolkningen	Alle første-generasjons-innvandrere	Vestlige første-generasjons-innvandrere	Ikke-vestlige første-generasjons-innvandrere	Hele befolkningen	Alle første-generasjons-innvandrere	Vestlige første-generasjons-innvandrere	Ikke-vestlige første-generasjons-innvandrere
Hele landet	I alt	599 841	17 147	14 318	2 829	12,9	5,4	9,3
	Menn	248 288	6 437	5 049	1 388	10,8	4,1	6,8
	Kvinner	351 553	10 710	9 269	1 441	15,0	6,6	11,5
Oslo	I alt	59 806	4 099	2 911	1 188	11,1	4,4	8,9
	Menn	22 247	1 558	927	631	8,5	3,3	5,9
	Kvinner	37 559	2 541	1 984	557	13,6	5,5	11,8
Bjerke	I alt	3 286	184	124	60	13,4	3,3	8,9
	Menn	1 250	83	51	32	10,5	2,9	6,8
	Kvinner	2 036	101	73	28	16,0	3,7	11,3

Kilde: NAV.

Figur 15.10. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: NAV.

Alderspensjon

Få førstegenerasjonsinnvandrere i Bjerke bydel mottar pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder.

På landsbasis mottar 13 prosent av befolkningen alderspensjon. Bjerke er omtrent på landsgjennomsnittet og 13,4 prosent av befolkningen mottar alderspensjon. Bare 1,4 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Bjerke mottar alderspensjon.

15.7. Valgdeltakelse

Ser vi på valgdeltakelsen for hele befolkningen i Oslo, var det et skille på vel 10 prosentpoeng mellom

bydeler i ytre vest⁷⁴ og de andre bydelene. I alt stemte 79 prosent av Oslos stemmeberettigede befolkning ved stortingsvalget i 2005, en valgdeltakelse som plasserer Oslo litt over landsgjennomsnittet på 77,4 prosent. Om vi ser på bydelene i Oslo var valgdeltakelsen lavest i Gamle Oslo hvor 69 prosent stemte. Høyest var valgdeltakelsen i Nordre Aker hvor 84 prosent stemte, en forskjell på 15 prosentpoeng mellom bydelen med høyest og lavest valgdeltakelse. I bydelene i ytre vest lå valgdeltakelsen uten unntak over Oslos gjennomsnittlige valgdeltakelse, mens den i de andre bydelene, med unntak av Østensjø bydel (som var akkurat på gjennomsnittet for Oslo) lå under gjennomsnittet. For mer om dette, se Aalandslid 2006.

Dersom vi skal sammenligne innvandrerbefolkningen valgdeltakelse med den øvrige befolkningen kan en fornuftig tilnærming være å sammenligne valgdeltakelse i de bydelene innvandrerne faktisk bor og ikke med valgdeltakelsen i bydeler hvor det bor få ikke-vestlige innvandrere. Som nevnt stemte i alt 79 prosent av de stemmeberettigede i Oslo, mens 53 prosent av de ikke-vestlige brukte stemmeretten, en forskjell på hele 26 prosentpoeng. Om vi ser på de innvandrertette bydelene, hvor innvandrere utgjør 10 prosent eller mer, synker differansen til et gjennomsnitt på 19 prosentpoeng. I Bjerke bydel er forskjellen 21 prosentpoeng. Minst er forskjellene i bydelene Alna og Stovner, med henholdsvis 12 og 9 prosentpoeng forskjell mellom ikke-vestlige innvandreres deltakelse og deltakelsen til befolkningen i alt. De tre bydelene med høyest innvandrersandel; Alna, Stovner og Søndre Nordstrand har også den minste forskjellen mellom befolkningen i alt og de med ikke-vestlig bakgrunn.

⁷⁴ 01 Gamle Oslo, 02 Grünerløkka, 03 Sagene - Indre Øst
04 St.Hanshaugen, 05 Frogner - Indre Vest
06 Ullern, 07 Vestre Aker, 08 Norde Aker, 14 Nordstrand - Ytre Vest
09 Bjerke, 10 Grorud, 11 Stovner, 12 Alna, 13 Østensjø, 15 Søndre Nordstrand - Ytre Øst

Tabell 15.10. Valgdeltakelse i Oslo etter bydel og landbakgrunn. Stortingsvalget 2005. Prosent

	Befolkningen i alt	Innvandrer- befolkningen i alt	Innvandrere fra ikke-vestlige land	Innvandrere med pakistansk bakgrunn	Differanse befolkningen i alt og ikke vestlige innvandrere	Differanse befolkningen i alt og innvandrere med pakistansk bakgrunn
I alt	79	55	53	59	26	20
01 Gamle Oslo	69	42	41	43	28	26
02 Grünerløkka	72	50	49	*	23	*
03 Sagene	75	50	48	*	27	*
04 St. Hanshaugen	76	55	55	*	21	*
05 Frogner	75	42	34	*	41	*
06 Ullern	83	59	55	*	28	*
07 Vestre Aker	82	70	62	*	20	*
08 Nordre Aker	84	70	67	*	17	*
09 Bjerke	75	54	54	*	21	*
10 Grorud	74	50	49	*	25	*
11 Stovner	73	64	64	58	9	15
12 Alna	72	60	60	50	12	22
13 Østensjø	79	58	57	*	22	*
14 Nordstrand	82	56	49	*	33	*
15 Søndre Nordstrand	73	57	57	72	16	1

*ikke signifikante funn grunnet for få uttrukne i nettoutvalget

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

16. Fakta om innvandrerbefolkningen i Grorud bydel i Oslo

16.1. Demografi

- Over hver tredje innbygger i Grorud har innvandrerbakgrunn (34,8 prosent)
- Størsteparten av disse har ikke-vestlig bakgrunn (94 prosent)
- Personer med bakgrunn fra Sri Lanka er den største gruppen i innvandrerbefolkningen
- 11 prosent av innbyggerne i Grorud har flyktningbakgrunn (mot 2,5 prosent på landsbasis)
- 11 prosent av innbyggerne i Grorud er utenlandske statsborgere
- 20 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerne i Grorud har bodd i Norge mindre enn 6 år
- Halvparten av barna (0-5 år) i Grorud har bakgrunn fra et ikke-vestlig land
- Det er fem bydeler i Oslo som har flere ikke-vestlige innvandrere enn Grorud

Ved inngangen til 2006 hadde Norge 4,6 millioner innbyggere. Innvandrerbefolkningen var på 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

Innvandrerbefolkningen er her definert som personer som enten selv har innvandret til Norge og som ikke har norsk bakgrunn (også omtalt som førstegenerasjonsinnvandrere), eller som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre og som har fire utenlandsfødte besteforeldre (også omtalt som etterkommere). I dette faktaarket brukes ordet innvandrere om de som inngår i innvandrerbefolkningen.

Grorud bydel kommer med sine 8 000 ikke-vestlige innvandrere som nummer seks blant Oslos 15 bydeler. Det bor flere ikke-vestlige innvandrere i Bergen, Drammen, Stavanger, Trondheim og Bærum enn i Grorud.

Grorud hadde 0,5 prosent av landets befolkning og hele 2,2 prosent av innvandrerbefolkningen. Innvandrerbefolkningen er dermed sterkt overrepresentert i Grorud. Av Groruds 25 000 innbyggere tilhørte 8 600 (34,2 prosent) innvandrerbefolkningen, 32,2 prosent hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land.

Grorud hadde 4,6 prosent av Oslos innbyggere og 6,9 prosent av Oslos personer med innvandrerbakgrunn.

Innvandrerens landbakgrunn er definert som enten eget fødeland for førstegenerasjonsinnvandrere eller foreldrenes fødeland for etterkommere. Har foreldrene ulikt fødeland blir morens prioritert.

I statistikken skilles det ofte mellom ikke-vestlige og vestlige land. *Vestlige land* omfatter Vest-Europa, USA, Canada og Oseania. *Ikke-vestlige land* omfatter følgende geografiske områder: Asia med Tyrkia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa. *Øst-Europa* omfatter følgende land: Albania, Bosnia-Hercegovina, Bulgaria, Estland, Hviterussland, Kroatia, Latvia, Litauen, Makedonia, Moldova, Polen, Romania, Russland, Serbia og Montenegro, Slovakia, Slovenia, Tsjekia, Ukraina og Ungarn

Tabell 16.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen i bydel Grorud. 1. januar 2006. Antall og prosent

	Hele landet	Prosent av folketallet i landet	Befolkning i Oslo	Prosent av folketallet i Oslo	Befolkning i Grorud	Prosent av folketallet i bydelen	Prosent som bor i Grorud per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100,0	538 411	100,0	25 032	100,0	0,5
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	123 891	23,0	8 562	34,2	2,2
Av dette:							
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	22 254	4,1	524	2,1	0,5
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	101 637	18,9	8 038	32,7	2,8

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 16.2. Innvandrerbefolkningen i Grorud, Oslo og hele landet, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 19 største ikke-vestlige og de 3 største vestlige gruppene bosatt i Grorud. Antall og prosent. 1.1.2006

	Innvandrer- befolkningen i bydelen Antall	Andel første generasjons- innvandrere Prosent	Andel etter- kommere Prosent	Innvandrer- befolkningen i Oslo Antall	Andel bosatte i bydelen av bosatte i Oslo Prosent	Innvandrer- befolkningen i hele landet Antall	Andel bosatte i bydelen av bosatte i landet Prosent
Ikke-vestlig	8 038	68	32	101 637	7,9	285 299	2,8
Sri Lanka	1 409	62	38	7 112	19,8	12 560	11,2
Pakistan	1 302	56	44	19 751	6,6	27 675	4,7
Tyrkia	539	65	35	5 549	9,7	14 084	3,8
Somalia	506	69	31	8 040	6,3	18 015	2,8
Marokko	417	60	40	5 300	7,9	7 031	5,9
Vietnam	391	75	25	4 839	8,1	18 333	2,1
Iran	316	82	18	4 719	6,7	14 362	2,2
Irak	311	71	29	5 385	5,8	20 076	1,5
India	239	65	35	3 107	7,7	7 154	3,3
Filippinene	232	78	22	2 829	8,2	8 561	2,7
Chile	185	79	21	1 833	10,1	7 084	2,6
Bosnia-Hercegovina	179	89	11	2 017	8,9	14 822	1,2
Serbia og Montenegro	147	75	25	2 534	5,8	12 905	1,1
Eritrea	130	57	43	1 451	9,0	2 653	4,9
Ghana	113	68	32	783	14,4	1 661	6,8
Gambia	112	65	35	853	13,1	1 220	9,2
Polen	111	88	12	3 013	3,7	11 864	0,9
Etiopia	111	69	31	1 346	8,2	3 185	3,5
Afghanistan	109	71	29	1 334	8,2	6 539	1,7
Thailand	101	95	5	1 203	8,4	7 788	1,3
Vestlig	524	90	10	22 254	2,4	101 400	0,5
Sverige	135	94	6	7 016	1,9	23 489	0,6
Danmark	120	93	8	3 572	3,4	19 179	0,6
Storbritannia	45	84	16	1 924	2,3	11 031	0,4

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Bakgrunn fra 132 land

Innvandrerbefolkningen i Grorud har bakgrunn fra 132 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse fra Sri Lanka, med 1 400 personer, som er 16 prosent av de med innvandrerbakgrunn i bydelen. Pakistan (1 300), Tyrkia (540) og Somalia (510) følger deretter.

Mange etterkommere blant de fra Pakistan

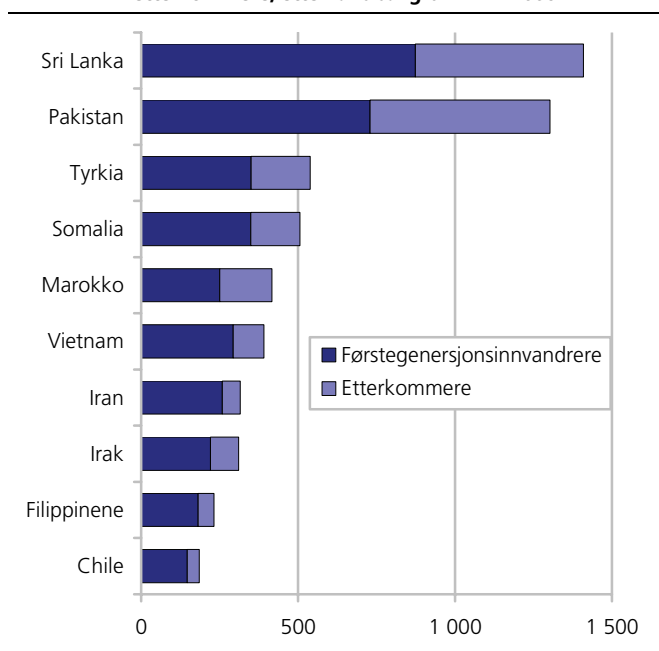
Noen innvandrergrupper i Grorud består stort sett av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), mens det i andre grupper er en stor andel etterkommere.

I Grorud er det flest etterkommere med bakgrunn fra Pakistan og Sri Lanka, med henholdsvis 573 og 535 personer. I forhold til gruppens størrelse er andelen etterkommere størst for Pakistan (44 prosent), fulgt av Eritrea (43 prosent), Marokko (40 prosent) og Sri Lanka (38 prosent).

Grorud har lavest andel etterkommere blant personer med bakgrunn fra Thailand (5 prosent), og fra de vestlige landene. En forklaring på dette er at mange innvandrere fra Thailand og vestlige land gifter seg med personer uten innvandringsbakgrunn, slik at deres barn ikke inngår i innvandrerbefolkningen. Botid betyr også svært mye for andel etterkommere i den enkelte

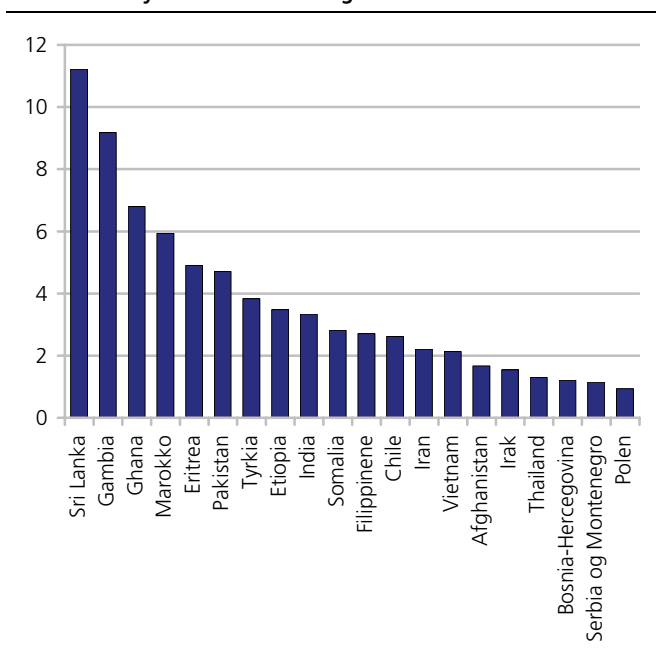
gruppe. I grupper der gjennomsnittlig botid i landet er kort, er det begrenset hvor mange barn innvandrerne har rukket å få etter at de flyttet til Norge.

Figur 16.1. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Grorud, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1.1.2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 16.2. Prosentandel av landets ikke-vestlige innvandrere bosatt i Grorud. Grupper med over 100 bosatte i bydelen etter landbakgrunn



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Mange av de med bakgrunn fra Sri Lanka bor i Grorud

Sammenlignet med bosettingsmønsteret til innvandrerbefolkningen i Oslo og i landet som helhet, bor det spesielt mange med bakgrunn fra Sri Lanka i Grorud. Grorud bydel har 0,5 prosent av landets samlede befolkning og 4,6 prosent av Oslos befolkning. Tabell 16.2 viser at Grorud har en mye større andel av mange av gruppene i innvandrerbefolkningen. Hele 11,2 prosent av landets innvandrerbefolkning med bakgrunn fra Sri Lanka bor i denne bydelen. Grorud har også en forholdsvis stor andel av Oslos innvandrerbefolkning fra Ghana, Gambia og Chile.

Figur 16.2 viser siste kolonne i tabell 2 for ikke-vestlige grupper med mer enn 100 bosatte i Grorud. Streken i figuren viser andel av landets samlede innvandrerbefolkning som bor i Grorud. Det bor relativt få fra Øst-Europa her, både fra Polen og fra Balkan.

Tabell 16.3. Førstegenerasjonsinnvandrere i Grorud etter botid i Norge og landbakgrunn. Regioner og enkeltland. Prosent. 1.1.2006

Landbakgrunn	I alt	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
Oslo								
I alt	93 507	100	16	7	18	14	19	27
Norden	11 795	100	23	6	9	8	22	32
Vest-Europa ellers	7 119	100	34	7	7	7	16	29
Øst-Europa	11 757	100	13	5	11	23	15	33
Asia med Tyrkia	41 960	100	14	9	23	14	17	22
Afrika	15 352	100	9	5	18	16	24	27
Sør- og Mellom-Amerika	3 590	100	12	7	28	9	17	27
Nord-Amerika, Oseania	1 934	100	31	6	7	10	13	33
Grorud								
I alt	5 962	100	11	7	23	18	21	20
Norden	292	100	34	9	9	8	24	17
Vest-Europa ellers	154	100	37	10	6	8	13	25
Øst-Europa	629	100	10	4	10	33	21	21
Asia med Tyrkia	3 467	100	9	8	26	17	20	20
Afrika	1 095	100	9	6	21	17	25	22
I alt	5 962	100	11	7	23	18	21	20
Vestlige land	473	100	35	9	8	8	20	20
Ikke-vestlige land	5 489	100	9	7	24	18	21	20
Sri Lanka	874	100	1	5	31	24	26	13
Pakistan	731	100	23	11	22	11	15	18
Tyrkia	349	100	15	4	25	13	22	21
Somalia	347	100			16	24	35	24
Vietnam	292	100	8	27	28	16	7	13
Iran	260	100		1	39	23	24	13
Marokko	252	100	23	10	17	14	18	17
Irak	221	100	0	1	11	30	40	18
Filippinene	181	100	5	17	31	7	11	30
Bosnia-Hercegovina	160	100	1	1	1	82	14	2
India	155	100	22	12	18	14	15	19
Chile	146	100	14	5	61	3	6	11
Sverige	127	100	17	12	7	9	36	19

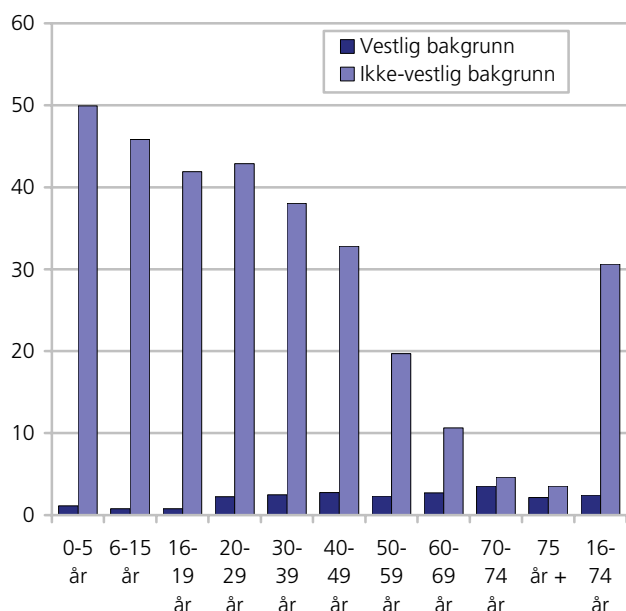
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 16.4. Innvandrerbefolkningen i Grorud etter alder og kjønn

Alder	Vestlig			Ikke-vestlig		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	524	254	270	8 038	4 023	4 015
0 - 4	20	9	11	873	442	431
5 - 9	13	6	7	812	427	385
10 - 14	14	10	4	683	336	347
15 - 19	10	4	6	585	295	290
20 - 24	16	5	11	635	291	344
25 - 29	56	23	33	739	305	434
30 - 34	46	27	19	758	341	417
35 - 39	61	32	29	884	463	421
40 - 44	52	29	23	677	381	296
45 - 49	48	25	23	522	293	229
50 - 54	39	22	17	318	169	149
55 - 59	25	17	8	230	132	98
60 - 64	34	19	15	129	63	66
65 - 69	22	4	18	91	46	45
70 - 74	28	9	19	37	9	28
75 - 79	15	8	7	34	14	20
80 +	25	5	20	31	16	15

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 16.3: Andel personer med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn etter alder i Grorud, 1.1.2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Store variasjoner i botid for førstegenerasjonsinnvandrere i Grorud

Tabell 16.3 viser at blant de største gruppene av innvandrerbefolkningen i Grorud, var det pakistanske og marokkanske førstegenerasjonsinnvandrere som hadde den største andelen av personer med lengst botid i Norge. I begge gruppene var det 23 prosent som hadde en botid på 26 år og mer. Nesten ingen av de mange innvandrerne fra Sri Lanka i bydelen var kommet til landet for 20 år siden. Her er det flest med 16-20 års botid.

Førstegenerasjonsinnvandrere fra nordiske land og Vest Europa ellers har en stor andel med lang botid og med kort botid.

Generelt kan man si at vestlige innvandrere kom til Norge tidligere enn ikke-vestlige (med noen unntak). Av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Grorud har mer enn en tredjedel en botid på 26 år eller lengre – mot mindre enn en tiendedel av alle ikke-vestlige innvandrere.

Mange barn og unge i den ikke-vestlige befolkningen

Det går fram av tabell 16.4 og figur 16.2 at det er betydelig forskjellen i aldersfordelingen mellom den vestlige og den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen. Blant de med vestlig bakgrunn er det få barn, og det er forholdsvis mange personer mellom 25 og 50 år. Kjønnfordelingen er temmelig jevn for de fleste aldersklassene.

Blant de ikke-vestlige er det mange små barn, noe færre ungdommer, mange i alderen 25-39 år og få gamle. I aldersklassene mellom 20 og 34 år er det klart flest kvinner, mens mennene er i flertall blant de som er 35-59 år. Figur 2 viser at opp mot halvparten av barna i bydelen og over 40 prosent av de mellom 20 og 29 år har ikke-vestlig bakgrunn.

Hver niende innbygger er utenlandsk statsborger

Ved inngangen av 2006 var 11 prosent, eller drøyt 2 700 personer av alle bosatte i Grorud utenlandske statsborgere. For hele landet var andelen 4,8 prosent.

Srilankere utgjorde den største gruppen av utenlandske statsborgere i bydelen. 290 srilankiske statsborgere bodde i Grorud og de utgjorde 11 prosent av alle utenlandske statsborgere. Pakistanske, somaliske og svenske statsborgere lå på plassene etter, med henholdsvis 280, 200 og 170 personer.

Personer med vietnamesisk bakgrunn har høyest andel norske statsborgere

69 prosent av innvandrerbefolkningen i Grorud var norske statsborgere per 1.januar 2006. Av personene med bakgrunn fra Vietnam og Eritrea var henholdsvis 86 og 84 prosent norske statsborgere. Den høye andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra disse landene kan delvis forklares med beskjeden innvandring de siste årene, og dermed lang gjennomsnittlig botid i Norge. Dessuten kan det spille en stor rolle at mange kom til landet som flyktninger og at deres bånd til hjemlandet dermed allerede var temmelig svekket da de kom hit.

Andelen norske statsborgere var også høy for personer med bakgrunn fra Marokko (81 prosent), Sri Lanka (78 prosent) og Pakistan (78 prosent).

Andelen norske statsborgere var relativt lav blant personer med bakgrunn fra vestlige land og land med stor innvandring til Norge de senere år.

Hver fjerde flyktning i bydelen er fra Sri Lanka

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006, 2,5 prosent av landets befolkning. Vel 2 prosent av flyktningen i Norge var bosatt i Grorud. I absolutte tall hadde 2 900 bosatte i Grorud flyktningbakgrunn, 11 prosent av bydelens befolkning. Det var flest med bakgrunn fra Sri Lanka (730), Somalia (320) og Vietnam (270).

16.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

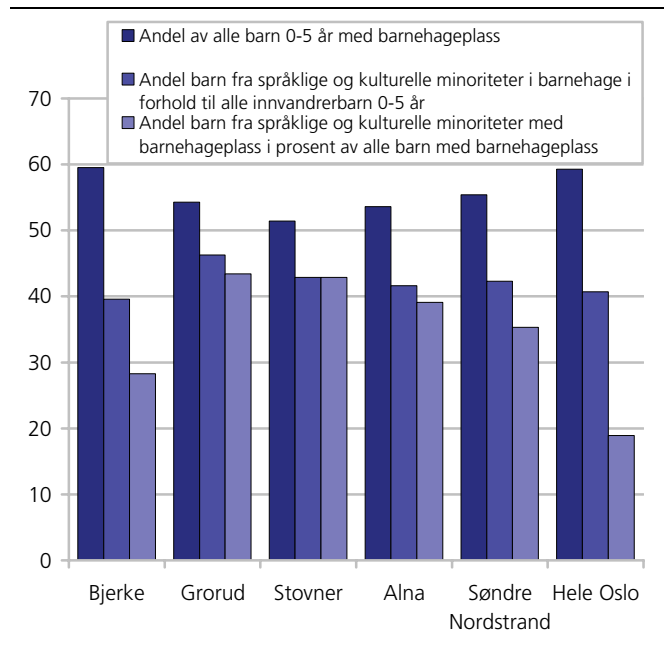
Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning vises det til Daugstad (2006). For mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006). Vi vil her ikke bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få.

Hovedfunn i denne delen er:

- 46 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter⁷⁵ går i barnehage, mot 54 prosent av alle barn bosatt i Grorud bydel (0-5 år).
- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 83 prosent kontantstøtte, mot 58 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Grorud.
- Hele 65 prosent av de unge med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i Grorud som fullførte studiekompetanse våren 2005 gikk videre i høyere utdanning.

⁷⁵ Merk at her brukes ikke SSBs vanlige definisjon av innvandrerbefolkningen. Her vises det til språklige og kulturelle minoriteter som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra

Figur 16.4. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



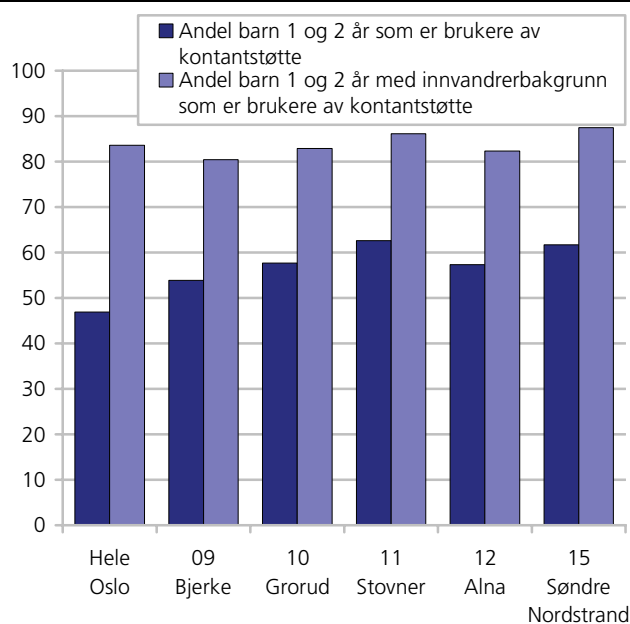
Kilde: SSB KOSTRA.

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktgrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 46 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 54 prosent av alle bosatte i denne alderen i Grorud (se figur 16.4). Av alle barn som har barnehageplass i Grorud bydel utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 43 prosent.

Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant alle barn i alderen 1 og 2 år i Grorud var det 58 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 83 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 16.5). Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. 50 prosent av barna i denne aldersgruppen i Grorud hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Figur 16.5. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte bydeler. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

For bydelene i Oslo er det relevant å skille mellom om barnet er uten eller med innvandrerbakgrunn, siden barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn utgjorde nær halvparten av alle barna som var brukere av kontantstøtte. Det er en betydelig lavere andel barn uten innvandrerbakgrunn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte enn barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn både i hele landet og i Oslo. Per 1. september 2004 var det 60 prosent av barn uten innvandrerbakgrunn som brukte kontantstøtte i hele landet, mot 33 prosent i Oslo. For ikke-vestlige innvandrere var bildet omvendt: mens det var 78

prosent av 1 og 2 åringer i Norge som var brukere av kontantstøtte, var andelen hele 84 prosent i Oslo. Se mer om dette temaet i Daugstad (2006).

16.3. Utdanning

Overgang fra grunnskole utdanning til videregående utdanning

38 prosent av de 286 elevene bosatt i Grorud bydel som avsluttet grunnskolen våren 2005 hadde ikke-vestlig bakgrunn. De ikke-vestlige innvandrerelevne i bydelen vil derfor i stor grad påvirke tallene for alle elever i Grorud bydel. Tolkning av tallene for overgang i utdanningssystemet må følgelig ta hensyn til dette.

Andelen elever med ikke-vestlig bakgrunn bosatt i Grorud bydel som avsluttet grunnskolen våren 2005 og befant seg i videregående skole samme høst var 3 prosentpoeng lavere enn blant alle elever i bydelen som avsluttet grunnskolen samme høst (89 mot 92 prosent).

På landsbasis og i Oslo var denne andelen henholdsvis 90 og 92 prosent blant elever med ikke-vestlig bakgrunn. Slik at det er små forskjeller mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige innvandrere i andelen som går over i videregående opplæring i bydelen, andelen ligger lavere enn det vi finner både for Oslo- og landsgjennomsnittet. Vi finner større kjønnsforskjell i Grorud, sammenlignet med Oslo og landsgjennomsnittet. Mens 93 prosent av jentene med ikke-vestlige bakgrunn var i videregående utdanning samme høst, var det tilsvarende tallet for gutter med ikke-vestlig bakgrunn 85 prosent.

Tabell 16.5. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

		Alle elever				Elever med ikke-vestlig bakgrunn					
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Videregående utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Videregående utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
Hele landet	Begge kjønn	61558	100	96	0,4	3,6	4304	100	90,1	1,1	8,8
	Menn	31664	100	96	0,4	3,7	2285	100	89,7	1	9,3
	Kvinner	29892	100	96	0,5	3,5	2019	100	90,4	1,3	8,2
Oslo	Begge kjønn	4958	100	94,8	1,3	3,9	1239	100	92,2	2,8	5
	Menn	2495	100	94,7	1,1	4,2	629	100	92,7	2,4	4,9
	Kvinner	2463	100	95	1,5	3,6	610	100	91,6	3,3	5,1
Grorud	Begge kjønn	286	100	92	2,4	5,6	111	100	89,2	2,7	8,1
	Menn	141	100	89,4	2,8	7,8	52	100	84,6	3,8	11,5
	Kvinner	145	100	94,5	2,1	3,4	59	100	93,2	1,7	5,1

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 16.6. Elever som har bestått og fullført studiekompetanse våren 2005, etter ny utdanningsaktivitet samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

		Befolkningen i alt					Innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall i alt	Prosent i alt	Ikke i utdanning	Høyere utdanning	Annen utdanning	Antall i alt	Prosent i alt	Ikke i utdanning	Høyere utdanning	Annen utdanning
Hele landet	I alt	34 306	100	45	37	18	2 113	100	37	49	14
	Menn	14 130	100	53	32	15	952	100	40	45	15
	Kvinner	20 176	100	39	40	21	1 161	100	34	52	13
Oslo	I alt	2 786	100	52	35	13	546	100	39	54	7
	Menn	1 250	100	60	32	8	224	100	46	49	5
	Kvinner	1 536	100	46	37	18	322	100	34	58	8
Grorud	I alt	117	100	36	48	16	37	100	27	65	8
	Menn	51	100	41	47	12	20	100	45	50	5
	Kvinner	66	100	32	48	20	17	100	6	82	12

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Overgang fra videregående utdanning til høyere utdanning

Hver femte elev som besto og fullførte studiekompetanse i Oslo denne høsten hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Når man sammenligner med alle elever i Oslo, må man også her ha ta hensyn til at de ikke-vestlige elevene utgjør en stor andel av disse. Likevel bekrefter våre tall tidligere funn som viser at elever med ikke-vestlig bakgrunn i større grad enn ungdom uten innvandrerbakgrunn går direkte over i høyere utdanning (Støren 2005). Støren fant imidlertid også at det er liten forskjell mellom ungdom med ikke-vestlig bakgrunn og ungdom uten innvandrerbakgrunn når vi tar med dem som venter ett år med å begynne i høyere utdanning⁷⁶.

Av alle hovedstadens 546 elever med ikke-vestlig bakgrunn som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005, var det 39 prosent som ikke tok noen form for utdanning samme høst. 54 prosent startet å studere ved en høyskole eller universitet, mens de resterende 7 prosentene tok en eller annen form for videregående utdanning. Blant alle elevene i Oslo som besto og fullførte studiekompetanse denne våren, var det 52 prosent som ikke tok noen form for utdanning samme høst, mens 35 prosent satt over bøkene ved en høyskole eller et universitet. 6 prosent tok en eller annen form for videregående

I tabell 16.6 ser vi at hele 65 prosent av de unge ikke-vestlige innvandrerne i Søndre Nordstrand som fullførte studiekompetanse våren 2005 gikk videre i høyere utdanning. Det tilsvarende tallet for befolkningen i alt i bydelen var 48 prosent og på landsbasis var andelen 37 prosent. Vi finner en særlig høy andelen blant unge kvinner med ikke-vestlig bakgrunn, hvor 82 prosent, eller 4 av 5 gikk videre i høyere utdanning. Det må legges til at de absolutte tallene her

er små og at i alt var det 17 jenter som fullførte videregående våren 2005.

Andel i høyere utdanning

Vi har, i dette faktaarket, ikke tall for andelen 19-24-åringer som er i høyere utdanning etter bydel. 31 prosent av alle 19-24 åringer bosatt i Norge tok høyere utdanning i 2005. Blant etterkommerne tok 33 prosent i denne aldersgruppen høyere utdanning, mot 18 prosent av 1.generasjonsinnvandrere.

I Oslo var andelen etterkommerne i høyere utdanning noe lavere enn for landsgjennomsnittet, 29 prosent av etterkommerne i hovedstaden var i høyere utdanning i 2005, mot 34 prosent av hele befolkningen i denne aldersgruppen. Blant førstegenerasjonsinnvandrere var andelen 18 prosent, som i landet for øvrig.

Det var noe flere jenter blant etterkommerne i Oslo som tok høyere utdanning (33 prosent) enn gutter (25 prosent).

16.4. Arbeid

Vi vil i denne delen beskrive innvanderers deltakelse i arbeidsmarkedet, med fokus på sysselsettingsnivå, arbeidsledighet, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjonsinnvandrere og ikke etterkommerne. Olsen (2006) har gjort studier av etterkommerens sysselsettingsnivå for hele landet. Han finner at etterkommerne ligner mer på befolkning i alt enn førstegenerasjonsinnvandrere når det gjelder sysselsetting, men det er for få etterkommerne som har blitt gamle nok til at det gir meningsfulle data å bryte ned disse tallene på kommune- og bydelsnivå.

Hovedfunn i denne delen er:

- Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i bydelen har høyere sysselsetting (56 prosent) enn landsgjennomsnittet på 52 prosent.
- Menn med ikke-vestlig bakgrunn har med 64 prosent sysselsatte, 7 prosentpoeng høyere sysselsetting enn landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere.

⁷⁶ Merk at Støren sammenligner "minoritets elever" (elever med ikke-vestlig bakgrunn) med "majoritets elever" (elever uten innvandrerbakgrunn), mens vi sammenligner elever med ikke-vestlig bakgrunn med alle elever (som inkluderer så vel vestlige og ikke-vestlige innvandrerelever og elever uten innvandrerbakgrunn).

- Forskjellene mellom kvinner og menns sysselsetting er større i Grorud bydel enn landet som helhet. Ikke-vestlige innvandrer menn i Grorud bydel har 16 prosentpoeng høyere sysselsetting enn kvinnene, tilsvarende forskjell på landsbasis er på 10 prosentpoeng.
- Blant de sysselsatte ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er det 2,6 ganger mer sannsynlig å være i hotell- og restaurantnæringen sammenlignet med befolkningen i alt.
- 4,3 prosent av ikke-vestlige innvandrer menn i Grorud er selvstendig næringsdrivende, mot 4,4 prosent av alle menn i bydelen.

Sysselsetting

Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er markert lavere sammenlignet med befolkningen i alt. I aldersintervallet 16-74 år finner vi at 69 prosent av befolkningen i alt i Norge er sysselsatt mot 52 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, en forskjell på 17 prosentpoeng. Vi finner en 10 prosentpoeng høyere sysselsetting blant menn enn blant kvinner med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Forskjellene mellom ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt er i realiteten større enn det som kommer fram her da det andelsmessig er flere innvandrere i de yngste og i utgangspunktet mest yrkesaktive aldersgruppene.

Vi finner de samme forskjellene i sysselsettingsnivå mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Grorud bydel, selv om forskjellene er noe mindre her enn i landet som helhet. 56 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er sysselsatt, mot 64 prosent av befolkningen i alt, en forskjell på 8 prosentpoeng. Også her må vi, som for de andre østlige bydelene i Oslo, ta med i tolkningen av disse tallene at de ikke-vestlige innvandrere i bydelen utgjør en betydelig andel av befolkningen i bydelen i aldersgruppen 16-74 år, i Grorud er andelen vel 30 prosent. Sysselsettingsandelen for dem uten innvandrerbakgrunn var 68 prosent.

Sammenlignet med landsgjennomsnittet er det noen observasjoner som kan trekkes fram: Sysselsettingen for befolkningen i alt i bydelen ligger 5 prosentpoeng lavere enn for landsgjennomsnittet, vi ser videre at mannlige ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere har en høyere sysselsetting (64 prosent) sammenlignet med landsgjennomsnittet, mens de ikke-vestlige kvinnene i bydelen har en sysselsetting omtrent på landsgjennomsnittet (48 prosent). Dette gir en forskjell i kvinnelig og mannlige sysselsetting på 16 prosentpoeng blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere.

Arbeidsledighet

Arbeidsledighetstallene viser stort sett det samme mønsteret som vi finner for sysselsetting. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i større grad arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak enn personer uten innvandrerbakgrunn. 6,3 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere i Norge var arbeidsledige i 4.kvartal 2005, og 1,9 prosent var på tiltak. I alt var altså 8,2 prosent av de ikke-vestlige innvandrere i Norge arbeidsledige eller på tiltak. De tilsvarende tallene for befolkningen i alt var 2,2 og 0,4 prosent, i alt 2,6 prosent av befolkningen.

Blant de ikke-vestlige innvandrere i Oslo var det i 4. kvartal 2005, 2,5 ganger så sannsynlig å være arbeidsledig eller på tiltak som blant befolkningen i alt. 6,5 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere bosatt i Oslo var arbeidsledige i 4. kvartal 2005, og 1,5 prosent var på tiltak. De tilsvarende tallene for befolkningen i alt i Oslo var 2,8 og 0,4 prosent. Gjennomsnittene ligger også her omtrent på landsgjennomsnittet.

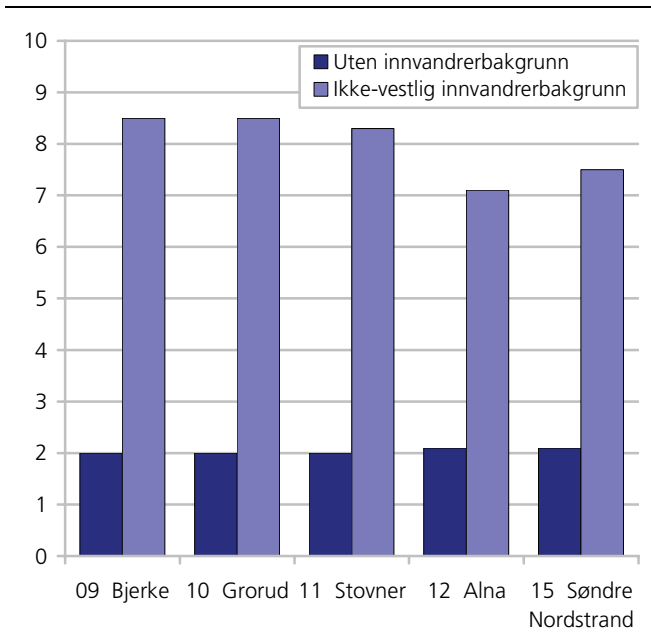
For bydelene i Oslo, hvor innvandrerandelen er vesentlig høyere enn gjennomsnittet for resten av landet, bruker vi her personer uten innvandrerbakgrunn som sammenligningsgrunnlag. Blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Oslo var 8 prosent arbeidsledige/på tiltak. I Grorud var 8,5 prosent av førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn arbeidsledige/på tiltak, mot 2 prosent blant dem uten innvandrerbakgrunn.

Tabell 16.7 Sysselsatte, etter kjønn, innvandrerbakgrunn og landbakgrunn. I prosent av personer i alt i hver gruppe i alderen 16-74 år. 4. kvartal 2005

	Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet				
Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	57 903	69,7	73,5	65,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Oslo				
Befolkningen i alt	278 959	69,4	71,9	66,8
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	13 470	72,4	74,6	70,1
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	34 106	51,4	58,1	44,4
Grorud				
Befolkningen i alt	11 410	63,8	68,8	59,1
Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	280	68,6	74,6	62,8
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	2 802	56,0	64,1	48,0

Kilde: SSB Arbeidsmarkedstatistikk.

Figur 16.6. Arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak i utvalgte bydeler, etter innvandrerbakgrunn. Prosent av personer i aldersgruppen 16-74 år. 4 kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Sammenligningen mellom de 12 kommunene med flest innvandrere viser at arbeidsledigheten blant ikke-vestlige innvandrere i Oslo er relativt lav.

Ikke-vestlige innvandrerkvinner var registrert arbeidsledige i nesten like stor grad som ikke-vestlige innvandremenn, både i Oslo og i landet i alt. Når vi tidligere så at det var store forskjeller i sysselsetting mellom kvinner og menn, synliggjør arbeidsledighetstallene at mange ikke-vestlige innvandrerkvinner er helt utenfor arbeidslivet i den forstand at de verken er sysselsatte, registrert arbeidssøkende eller selvstendig næringsdrivende. I Søndre Nordstrand var andelen arbeidsledige/på tiltak noe høyere for førstegenerasjons ikke-vestlige innvandrerkvinner enn for menn (9,3 prosent mot 7,8 prosent).

I hvilke næringer jobber de ikke-vestlige innvandrerne?

Figur 16.7 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere bosatt i Grorud bydel arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt bosatt i bydelen. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

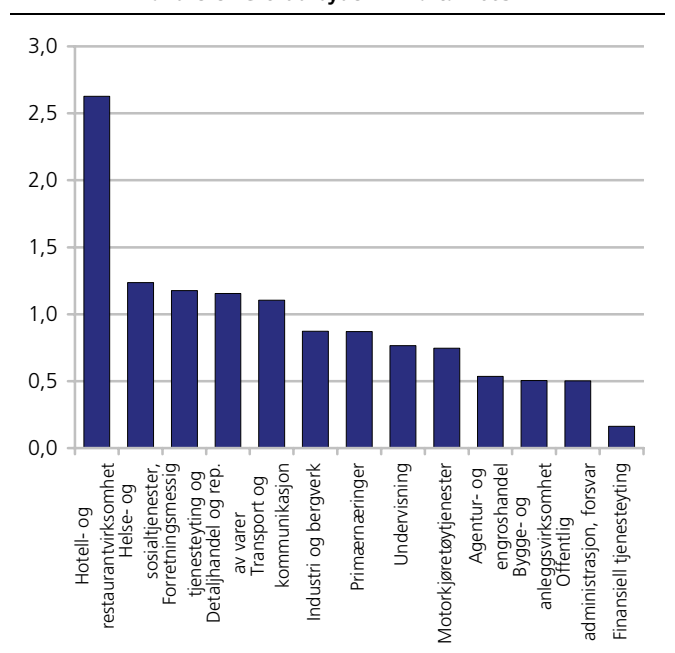
Figuren viser at det er 2,6 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerer bosatt i Grorud bydel arbeider i hotell- og restaurantbransjen som at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i

andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i denne næringen, og det er også typisk at ikke-vestlige innvandrere på langt nær er like klart overrepresentert i andre næringer. De er imidlertid klart underrepresentert i flere næringer, deriblant offentlig administrasjon og finansiell tjenesteyting (som bank, forsikring), hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i andre kommuner ser vi at ikke-vestlige innvandrere er klart underrepresentert i disse næringene, og da særlig i finansiell tjenesteyting.

Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder: *Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift*: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet. *Motorkjøretøytjenester*: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner. *Finansiell tjenesteyting*: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning). *Transport og kommunikasjon*: Her finner blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Figur 16.7. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Grorud bydel 4. kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 16.8. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Absolutte tall				Prosent			
		Alle bosatte	Alle bosatte første-generasjonsinnvandrere			Alle bosatte	Alle bosatte første-generasjonsinnvandrere		
			Vestlig	Ikke-vestlig			Vestlig	Ikke-vestlig	
Oslo	I alt	18260	3787	1119	2668	4,5	4,5	6	4
	Menn	12448	2682	730	1952	6,2	6,2	7,7	5,8
	Kvinner	5812	1105	389	716	2,9	2,7	4,3	2,2
Grorud	I alt	509	163	17	146	2,8	3	4,2	2,9
	Menn	382	121	15	106	4,4	4,5	7,5	4,3
	Kvinner	127	42	--	40	1,4	1,5	--	1,6

Selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det 163 førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Grorud i 2005 som var selvstendig næringsdrivende, det store flertallet av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn (146 personer). Som tabell 4.2 viser, var ikke-vestlige innvandrere i Grorud i omtrent like stor grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i bydelen, og dette gjelder både kvinner og menn. I forhold til Oslo og resten av landet, er det noe mindre vanlig å eie egne foretak blant dem bosatt i Grorud, og det gjelder både ikke-vestlige innvandrere og bosatte i alt. Se ellers Vartdal 2006 for mer om innvandrere i næringslivet.

16.5. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med graden av deltakelse i arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil ha lavere inntekt og større forbruk av trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt.

Hovedfunn i denne delen er:

- Forskjellene i medianinntekt mellom ikke-vestlige innvandrere og befolkningen i alt som vi finner når vi ser på hele Oslo (og landet) blir borte når vi ser på bydelen isolert.
- Sammenlignet med landsgjennomsnittet, og gjennomsnittet for Oslo, var det i Grorud en lavere andel langtidsmottakere av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere.
- 16 prosent av de ikke-vestlige innvandrere i aldersgruppen 40-66 år er uføretrygde, en andel på linje med det vi finner i Oslo og landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere.

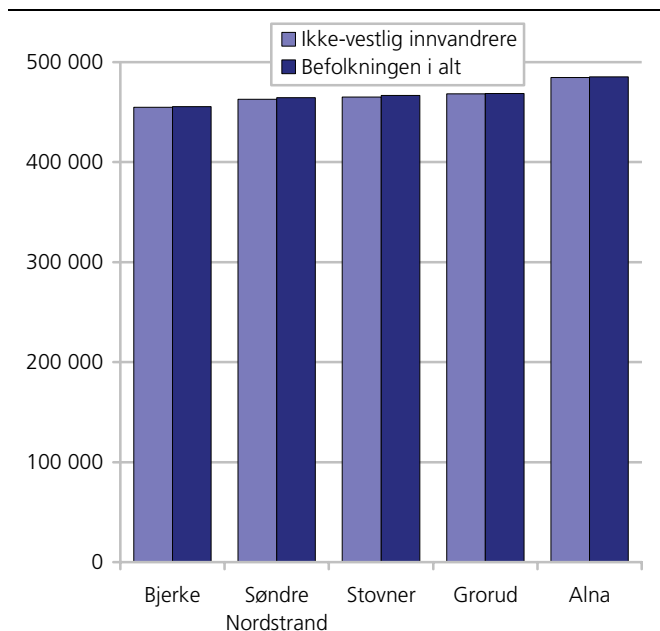
Inntekt

På landsbasis er det store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og befolkningen i alt på den andre. Innvandrerfamilier har i snitt en medianinntekt på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerfamilier hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på vel 700 000 kroner. I Oslo som helhet har familier i befolkningen i alt en samlet medianinntekt på 700 000, mens ikke-vestlige

innvandrerfamilier har en inntekt i underkant av 450 000.

I Grorud bydel ser vi bare en marginal inntektsforskjell mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige innvandrere. Begge grupper har en samlet medianinntekt i overkant av 450 000. Slik at inntektsforskjellene som vi finner når vi ser på hele Oslo blir borte når vi ser på bydelen isolert. Dette reflekterer også at innvandrebeholdningen utgjør en høy andel av befolkningen i alt i bydelen. Tallene for Grorud omfatter 2 872 familier i befolkningen i alt og 1 203 familier med ikke-vestlig bakgrunn.

Figur 16.8. Samlet medianinntekt for ektepar (med og uten hjemmeboende barn) og samboerpar med felles barn etter utvalgte bydeler i Oslo og innvandrebakgrunn. Hovedinntektstaker 25-55 år. 2004



¹ I tallet på ektepar er registrerte partnerskap inkludert., innvandrerbefolkningen er der hvor begge voksne har innvandrerbakgrunn og inndeling er etter hovedinntektstakers landbakgrunn.

Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Sosialhjelp

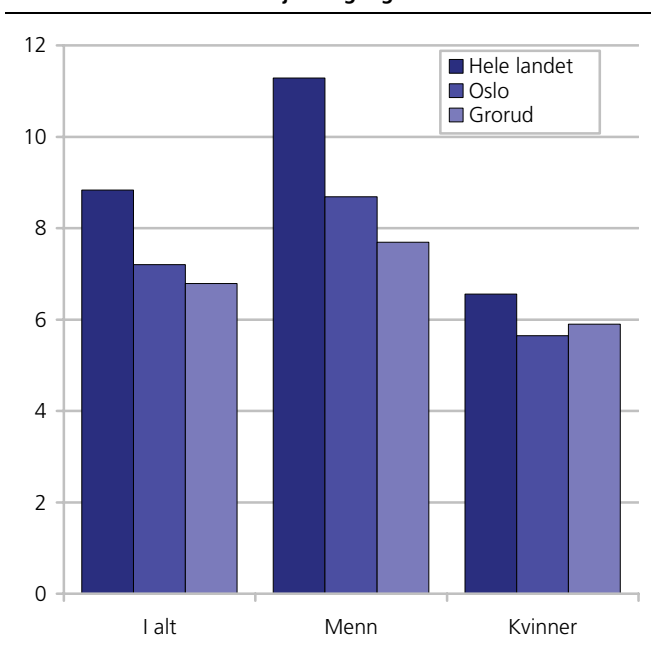
Sammenlignet med landsgjennomsnittet, og gjennomsnittet for Oslo, var det Grorud bydel en lavere andel langtidsmottakere av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år i 2005. Langtidsmottakere mottar sosialhjelp i 6 måneder eller mer i løpet av året.

I alt var 6,8 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i bydelen langtidsmottakere av sosialhjelp, mot 8,8 prosent på landsbasis.

Landsgjennomsnittet lå i 2005 på 11,3 prosent for menn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn og 6,6 prosent for kvinner. Kjønnsforskjellene i mottak av sosialhjelp som vi finner på landsbasis og i Oslo som helhet finner vi ikke i samme grad igjen i Grorud. 7,7 prosent av de ikke-vestlige innvandrermennene i bydelen var langtidsmottakere av sosialhjelp mens 5,9 prosent av kvinnene var det.

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønad så lenge de deltar i programmet og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken. I løpet av 2005 deltok 45 personer i introduksjonsprogrammet i Grorud. Totalt i Oslo deltok 665.

Figur 16.9. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere som er sosialhjelpsmottakere med stønad i minst 6 måneder etter kjønn og region. 2005



Kilde: SSB Sosialhjelpsstatistikk.

Uførepensjon

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer mellom 18 og 67 år som har fått sin inntektsevne/arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/arbeidsevne (uføregrad).

Tilståelse av uførepensjon en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepengen, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl m.fl. 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre en er jo større er sannsynligheten for at en er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdde. Ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl m.fl. 2006). Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd er lav. Til slutt kan uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl m.fl. 2006).

I alt mottar 3 950 ikke-vestlige innvandrere uføretrygd i Oslo. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere, er det i Oslo noe høyere andeler ikke-vestlige innvandrere som var uføretrygdde i 2005, 14 mot 17 prosent.

I Grorud finner vi en andel uføretrygdde blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år omtrent som for Oslo- og landsgjennomsnittet. 16 prosent av de ikke-vestlige i denne aldersgruppen er uføretrygdde. I befolkningen i alt i bydelen finner vi 14 prosent uføretrygdde i den samme aldersgruppen (men det må legges til at i befolkningen i alt vil det være en høyere andel eldre innenfor denne gruppen).

Blant kvinner i befolkningen i alt ser vi en høy andel uføretrygdde i bydelen med 22,3 prosent

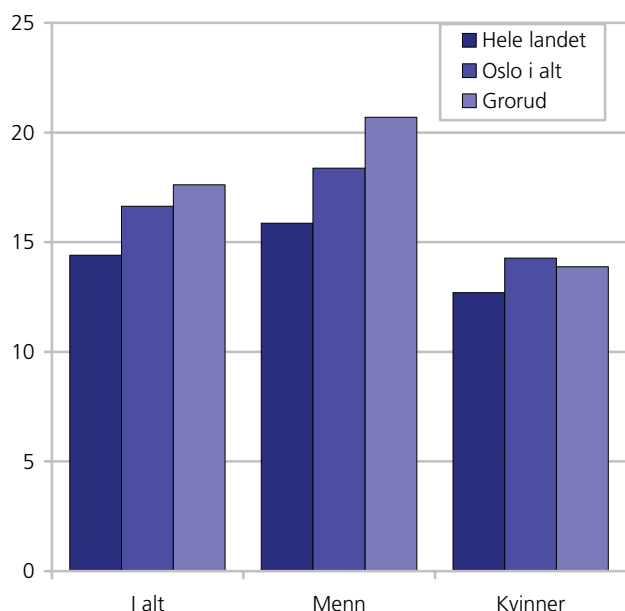
Aldersintervallet, fra 40-66 år er valgt for å få tilstrekkelig mange observasjoner for sammenligning mellom kommuner og bydeler, om vi hadde sett isolert på de eldste aldersintervallene ville andelen uføretrygdene vært langt høyere.

Tabell 16.9. Alderstrygd per etter kjønn og region. 31.12.2005. Absolutte tall og prosent

	Antall med alderspensjon				Andel med alderspensjon			
	Hele befolkningen	Alle første-generasjons-innvandrere	Vestlige første-generasjons-innvandrere	Ikke-vestlige første-generasjons-innvandrere	Hele befolkningen	Alle første-generasjons-innvandrere	Vestlige første-generasjons-innvandrere	Ikke-vestlige første-generasjons-innvandrere
Hele landet	599 841	17 147	14 318	2 829	12,9	5,4	9,3	1,7
Menn	248 288	6 437	5 049	1 388	10,8	4,1	6,8	1,7
Kvinner	351 553	10 710	9 269	1 441	15,0	6,6	11,5	1,7
Oslo	59 806	4 099	2 911	1 188	11,1	4,4	8,9	2,0
Menn	22 247	1 558	927	631	8,5	3,3	5,9	2,0
Kvinner	37 559	2 541	1 984	557	13,6	5,5	11,8	1,9
Grorud	3099	181	108	73	12,4	3,0	9,8	1,5
Menn	1167	71	36	35	9,6	2,4	6,7	1,4
Kvinner	1932	110	72	38	15,0	3,7	12,7	1,6

Kilde: NAV.

Figur 16.10. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde NAV.

Alderspensjon

Det er få førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn i Grorud som mottar pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder. På landsbasis mottar 13 prosent av befolkningen alderspensjon. Grorud er omtrent på landsgjennomsnittet, 12 prosent av alle innbyggere i bydelen mottar alderspensjon, andelen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er lav, bare 1,5 prosent.

16.6. Valgdeltakelse

Ser vi på valgdeltakelsen for hele befolkningen i Oslo, var det et skille på vel 10 prosentpoeng mellom bydelene i ytre vest⁷⁷ og de andre bydelene. I alt stemte

79 prosent av Oslos stemmeberettigede befolkning ved stortingsvalget i 2005, en valgdeltakelse som plasserer Oslo litt over landsgjennomsnittet på 77,4 prosent. Om vi ser på bydelene i Oslo var valgdeltakelsen lavest i Gamle Oslo hvor 69 prosent stemte. Høyest var valgdeltakelsen i Nordre Aker hvor 84 prosent stemte, en forskjell på 15 prosentpoeng mellom bydelen med høyest og lavest valgdeltakelse. I bydelene i ytre vest lå valgdeltakelsen uten unntak over Oslos gjennomsnittlige valgdeltakelse, mens den i de andre bydelene, med unntak av Østensjø bydel (som var akkurat på gjennomsnittet for Oslo) lå under gjennomsnittet. For mer om dette, se Aalandslid 2006.

Dersom vi skal sammenligne innvandrerbefolkningen valgdeltakelse med den øvrige befolkningen kan en fornuftig tilnærming være å sammenligne valgdeltakelse i de bydelene innvandrerne faktisk bor og ikke med valgdeltakelsen i bydelene hvor det bor få ikke-vestlige innvandrere. Som nevnt stemte i alt 79 prosent av de stemmeberettigede i Oslo, mens 53 prosent av de ikke-vestlige brukte stemmeretten, en forskjell på hele 26 prosentpoeng. Om vi ser på de innvandrertette bydelene, hvor innvandrere utgjør 10 prosent eller mer, synker differansen til et gjennomsnitt på 19 prosentpoeng.

I Grorud finner vi en forskjell på 25 prosentpoeng og av bydelene med den høyeste andelen ikke-vestlige innvandrere hadde Grorud lavest valgdeltakelse blant de ikke-vestlige.

Minst er forskjellene i bydelene Alna og Stovner, med henholdsvis 12 og 9 prosentpoeng forskjell mellom ikke-vestlige innvandreres deltakelse og deltakelsen til befolkningen i alt. De tre bydelene med høyest innvandrerandel; Alna, Stovner og Søndre Nordstrand har også den minste forskjellen mellom befolkningen i alt og de med ikke-vestlig bakgrunn.

⁷⁷ 01 Gamle Oslo, 02 Grünerløkka, 03 Sagene - Indre Øst
04 St.Hanshaugen, 05 Frogner - Indre Vest
06 Ullern, 07 Vestre Aker, 08 Norde Aker, 14 Nordstrand - Ytre Vest

09 Bjerke, 10 Grorud, 11 Stovner, 12 Alna, 13 Østensjø, 15 Søndre Nordstrand - Ytre Øst

Tabell 16.10. Valgdeltakelse i Oslo etter bydel og landbakgrunn. Stortingsvalget 2005. Prosent

	Befolkningen i alt	Innvandrer- befolkningen i alt	Innvandrere fra ikke-vestlige land	Innvandrere med pakistansk bakgrunn	Differanse befolk- ningen i alt og ikke vestlige innvandrere	Differanse befolkningen i alt og innvandrere med pakistansk bakgrunn
I alt	79	55	53	59	26	20
01 Gamle Oslo	69	42	41	43	28	26
02 Grünerløkka	72	50	49	*	23	*
03 Sagene	75	50	48	*	27	*
04 St. Hanshaugen	76	55	55	*	21	*
05 Frogner	75	42	34	*	41	*
06 Ullern	83	59	55	*	28	*
07 Vestre Aker	82	70	62	*	20	*
08 Nordre Aker	84	70	67	*	17	*
09 Bjerke	75	54	54	*	21	*
10 Grorud	74	50	49	*	25	*
11 Stovner	73	64	64	58	9	15
12 Alna	72	60	60	50	12	22
13 Østensjø	79	58	57	*	22	*
14 Nordstrand	82	56	49	*	33	*
15 Søndre Nordstrand	73	57	57	72	16	1

*ikke signifikante funn grunnet for få uttrukne i nettoutvalget

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

17. Fakta om innvandrerbefolkningen i Stovner bydel i Oslo

17.1 Demografi

- 36,5 prosent av innbygger i Stovner har innvandrerbakgrunn
- Størsteparten av disse har ikke-vestlig bakgrunn (94 prosent)
- Personer med bakgrunn fra Pakistan er den største gruppen i innvandrerbefolkningen
- 10 prosent av innbyggerne i Stovner har flyktningbakgrunn (mot 2,5 prosent på landsbasis)
- 11 prosent av innbyggerne i Stovner er utenlandske statsborgere
- 19 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerne i Stovner har bodd i Norge mindre enn 6 år
- Flertallet av befolkningen i Stovner i alderen 0-5 og 20-29 år har bakgrunn fra et ikke-vestlig land
- Stovner rangerer som nummer tre blant de største innvandrerbydelene i Oslo, og har i antall flere ikke-vestlige innvandrere enn alle kommuner unntatt Oslo og Bergen

Ved inngangen til 2006 hadde Norge 4,6 millioner innbyggere. Innvandrerbefolkningen var på 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

Innvandrerbefolkningen er her definert som personer som enten selv har innvandret til Norge og som ikke har norsk bakgrunn (også omtalt som førstegenerasjonsinnvandrere), eller som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre og som har fire utenlandsfødte besteforeldre (også omtalt som etterkommere). I dette faktaarket brukes ordet innvandrere om de som inngår i innvandrerbefolkningen.

Stovner bydel har flere ikke-vestlige innvandrere enn alle norske kommuner unntatt Oslo og Bergen. Blant bydelen i Oslo er det i absolutte og relative tall flere ikke-vestlige innvandrere i Alna og Søndre Nordstrand.

Stovner hadde 0,6 prosent av landets befolkning og hele 2,7 prosent av innvandrerbefolkningen. Innvandrerbefolkningen er dermed sterkt overrepresentert i Stovner. Av Stovners 28 700 innbyggere tilhørte 10 500 (36,5 prosent) innvandrerbefolkningen, 34,4 prosent hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land.

Stovner hadde 5,3 prosent av Oslos innbyggere og 8,4 prosent av Oslos personer med innvandrerbakgrunn.

Innvandrerens landbakgrunn er definert som enten eget fødeland for førstegenerasjonsinnvandrere eller foreldrenes fødeland for etterkommere. Har foreldrene ulikt fødeland blir morens prioritert.

I statistikken skilles det ofte mellom ikke-vestlige og vestlige land. *Vestlige land* omfatter Vest-Europa, USA, Canada og Oseania. *Ikke-vestlige land* omfatter følgende geografiske områder: Asia med Tyrkia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa. *Øst-Europa* omfatter følgende land: Albania, Bosnia-Hercegovina, Bulgaria, Estland, Hviterussland, Kroatia, Latvia, Litauen, Makedonia, Moldova, Polen, Romania, Russland, Serbia og Montenegro, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia, Ukraina og Ungarn

Tabell 17.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen i bydel Stovner. 1. januar 2006. Antall og prosent

	Hele landet	Prosent av folketallet i landet	Befolkning i Oslo	Prosent av folketallet i Oslo	Befolkning i Stovner	Prosent av folketallet i bydelen	Prosent som bor i Stovner per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100,0	538 411	100,0	28 656	100,0	0,6
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	123 891	23,0	10 463	36,5	2,7
Av dette:							
Vestlige	101 400	2,2	22 254	4,1	631	2,2	0,6
Ikke-vestlige	285 299	6,1	101 637	18,9	9 832	34,3	3,4

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 17.2. Innvandrerbefolkningen i Stovner, Oslo og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 19 største ikke-vestlige og de 3 største vestlige gruppene bosatt i Stovner. Antall og prosent. 1.1.2006

	Innvandrer- befolkningen i bydelen <i>Antall</i>	Andel første generasjons- innvandrere <i>Prosent</i>	Andel etter- kommere <i>Prosent</i>	Innvandrer- befolkningen i Oslo <i>Antall</i>	Andel bosatte i bydelen av bosatte i Oslo <i>Prosent</i>	Innvandrer- befolkningen i hele landet <i>Antall</i>	Andel bosatte i bydelen av bosatte i landet <i>Prosent</i>
Ikke-vestlig	9 832	64	36	101 637	9,7	285 299	3,4
Pakistan	2 955	53	47	19 751	15,0	27 675	10,7
Sri Lanka	1 281	62	38	7 112	18,0	12 560	10,2
Vietnam	676	68	32	4 839	14,0	18 333	3,7
Somalia	634	67	33	8 040	7,9	18 015	3,5
Tyrkia	501	61	39	5 549	9,0	14 084	3,6
India	450	65	35	3 107	14,5	7 154	6,3
Marokko	407	54	46	5 300	7,7	7 031	5,8
Iran	365	78	22	4 719	7,7	14 362	2,5
Irak	336	81	19	5 385	6,2	20 076	1,7
Filippinene	291	69	31	2 829	10,3	8 561	3,4
Afghanistan	201	84	16	1 334	15,1	6 539	3,1
Makedonia	152	63	37	1 565	9,7	2 904	5,2
Serbia og Montenegro	146	68	32	2 534	5,8	12 905	1,1
Polen	132	76	24	3 013	4,4	11 864	1,1
Eritrea	123	57	43	1 451	8,5	2 653	4,6
Chile	117	83	17	1 833	6,4	7 084	1,7
Etiopia	78	67	33	1 346	5,8	3 185	2,4
Ghana	77	66	34	783	9,8	1 661	4,6
Thailand	77	91	9	1 203	6,4	7 788	1,0
Kina	74	78	22	1 842	4,0	5 336	1,4
Vestlig	631	91	9	22 254	2,8	101 400	0,6
Sverige	149	96	4	7 016	2,1	23 489	0,6
Danmark	148	91	9	3 572	4,1	19 179	0,8
Tyskland	64	94	6	2 074	3,1	12 900	0,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Bakgrunn fra 128 land

Innvandrerbefolkningen i Stovner har bakgrunn fra 128 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse fra Pakistan, med 3 000 personer, som er 28 prosent av de med innvandrerbakgrunn i bydelen. Sri Lanka (1 300), Vietnam (680) og Somalia (630) følger deretter. Andelen med bakgrunn fra Pakistan var nesten like høy som i Søndre Nordstrand (29 prosent).

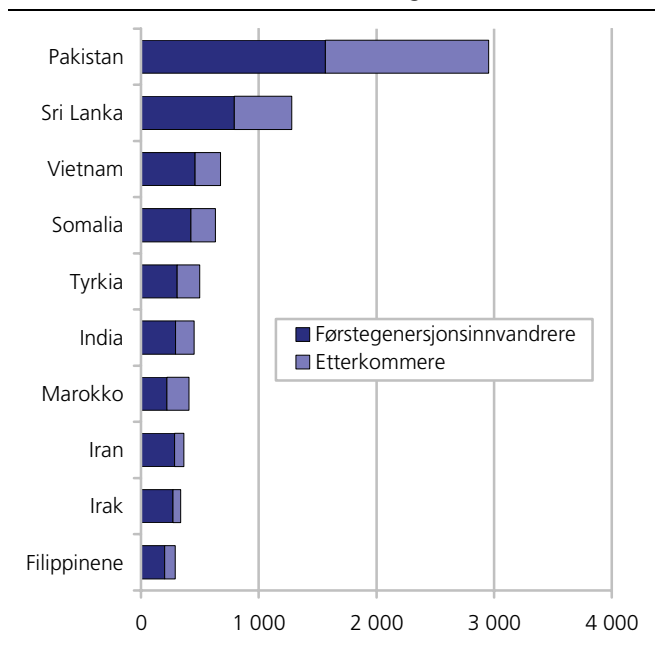
Mange etterkommere blant de fra Pakistan

Noen innvandrergrupper i Stovner består stort sett av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), mens det i andre grupper er en stor andel etterkommere.

I Stovner er det 1 400 etterkommere med bakgrunn fra Pakistan. I forhold til gruppenes størrelse er også andelen etterkommere størst for Pakistan (47 prosent), fulgt av Marokko (46 prosent), og Eritrea (43 prosent). Det var flere andre land med andel etterkommere på over 30 prosent.

Stovner har lavest andel etterkommere blant personer med bakgrunn fra vestlige land, og fra Thailand (9 prosent). En forklaring på dette er at mange innvandrere fra vestlige land og fra en del ikke-vestlige land som Thailand, gifter seg med personer uten innvandringsbakgrunn, slik at deres barn ikke inngår i innvandrerbefolkningen. Botid betyr også svært mye

for andel etterkommere i den enkelte gruppe. I grupper der gjennomsnittlig botid i landet er kort, er det begrenset hvor mange barn innvandrerne har rukket å få etter at de flyttet til Norge.

Figur 17.1. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Stovner, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1.1.2006

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

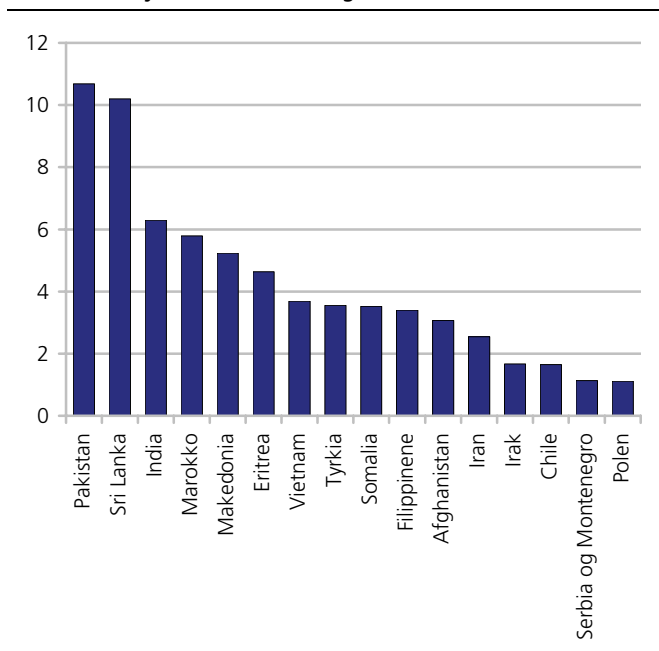
Stovner har sammen med Søndre Nordstrand større andel etterkommere (36 prosent) blant de ikke-vestlige innvandrerne enn andre bydeler. Gjennomsnittet for Oslo er 28,5 prosent. Årsaken til at andelen etterkommere er såpass høy her ligger i noen grad i boligstrukturen, det har vært tilgjengelig familieboliger til lavere priser enn ellers i Oslo.

Mange av de med bakgrunn fra Pakistan og Sri Lanka bor i Stovner

Sammenlignet med bosettingsmønsteret til innvandrerbefolkningen i Oslo og i landet som helhet, bor det spesielt mange med bakgrunn fra Pakistan og Sri Lanka i Stovner. Stovner bydel har 0,6 prosent av landets samlede befolkning og 5,3 prosent av Oslos befolkning. Tabell 2 viser at Stovner har en mye større andel av mange av gruppene i innvandrerbefolkningen. Hele 10,7 prosent av landets innvandrerbefolkning med bakgrunn fra Pakistan og 10,2 prosent av de med bakgrunn fra Sri Lanka bor i denne bydelen.

Figur 17.2 viser siste kolonne i tabell 2 for ikke-vestlige grupper med mer enn 100 bosatte i Stovner. Streken i figuren viser andel av landets samlede innvandrerbefolkning som bor i Stovner.

Figur 17.2. Prosentandel av landets ikke-vestlige innvandrere bosatt i Stovner. Grupper med over 100 bosatte i bydelen etter landbakgrunn



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 17.3. Førstegenerasjonsinnvandrere i Stovner etter botid i Norge og landbakgrunn. Regioner og enkeltland. Prosent. 1.1.2006

Landbakgrunn	I alt	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
Oslo								
I alt	93 507	100	16	7	18	14	19	27
Norden	11 795	100	23	6	9	8	22	32
Vest-Europa ellers	7 119	100	34	7	7	7	16	29
Øst-Europa	11 757	100	13	5	11	23	15	33
Asia med Tyrkia	41 960	100	14	9	23	14	17	22
Afrika	15 352	100	9	5	18	16	24	27
Sør- og Mellom-Amerika	3 590	100	12	7	28	9	17	27
Nord-Amerika, Oseania	1 934	100	31	6	7	10	13	33
Stovner								
I alt	6 837	100	17	10	22	14	18	19
Norden	330	100	35	8	12	9	19	17
Vest-Europa ellers	213	100	44	8	6	7	15	20
Øst-Europa	495	100	22	8	15	21	12	22
Asia med Tyrkia	4 613	100	15	10	25	14	17	19
Afrika	965	100	9	7	20	19	23	21
Sør- og Mellom-Amerika	189	100	12	6	34	5	24	19
Nord-Amerika, Oseania	32	100	58	4	7	8	8	21
I alt	6 837	100	17	10	22	14	18	19
Vestlige land	575	100	39	8	9	8	17	19
Ikke-vestlige land	6 262	100	15	10	23	15	18	19
Pakistan	1 574	100	31	13	19	9	13	15
Sri Lanka	795	100	1	4	35	22	22	16
Vietnam	458	100	10	24	31	19	8	9
Somalia	422	100	0	0	14	26	34	26
Tyrkia	305	100	15	8	27	12	16	22
India	291	100	26	18	18	14	14	11
Iran	286	100	0	1	38	22	24	16
Irak	271	100	0	0	7	14	48	31
Marokko	221	100	19	13	21	19	10	16
Filippinene	202	100	16	20	35	8	7	14
Afghanistan	169	100	1	0	5	4	14	76
Sverige	143	100	22	9	10	11	28	20
Danmark	134	100	53	7	14	6	12	8
Serbia og Montenegro	100	100	22	1	16	33	19	9
Polen	100	100	13	21	15	12	4	35

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 17.4. Innvandrerbefolkningen i Stovner etter alder og kjønn

Alder	Vestlig			Ikke-vestlig		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	631	351	280	9 832	4 974	4 858
0 - 4	26	15	11	1048	539	509
5 - 9	19	12	7	975	499	476
10 - 14	14	7	7	941	481	460
15 - 19	14	9	5	851	419	432
20 - 24	16	6	10	830	404	426
25 - 29	40	16	24	899	386	513
30 - 34	61	34	27	889	414	475
35 - 39	55	37	18	907	465	442
40 - 44	46	23	23	738	414	324
45 - 49	60	46	14	599	314	285
50 - 54	48	34	14	422	226	196
55 - 59	50	27	23	316	186	130
60 - 64	54	30	24	175	97	78
65 - 69	59	33	26	122	70	52
70 - 74	30	6	24	65	31	34
75 - 79	15	6	9	29	13	16
80 +	24	10	14	26	16	10

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Store variasjoner i botid for førstegenerasjonsinnvandrere i Stovner

Tabell 17.3 viser at blant de største gruppene av innvandrerbefolkningen i Stovner, var det pakistanske og indiske førstegenerasjonsinnvandrere som hadde den største andelen av personer med lengst botid i Norge. 31 prosent av pakistanerne hadde en botid på 26 år og mer, og 26 prosent av inderne. Nesten ingen av de mange innvandrerne fra Sri Lanka i bydelen var kommet til landet for 20 år siden. Her er det flest med 16-20 års botid. Flere enn tre av fire med bakgrunn i Afghanistan hadde kortere enn seks års botid i Norge.

Førstegenerasjonsinnvandrere fra nordiske land og Vest Europa ellers har en stor andel med lang botid og med kort botid. Blant de fra Øst-Europa er det forholdsvis mange med mindre enn 6 års botid.

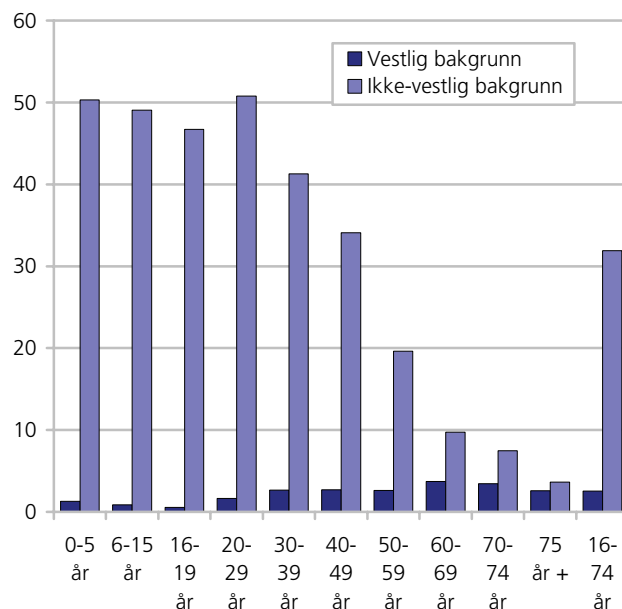
Generelt kan man si at vestlige innvandrere kom til Norge tidligere enn ikke-vestlige (med noen unntak). Av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Stovner har 39 prosent en botid på 26 år eller lengre – mot 15 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere.

Halvparten av befolkningen under 30 har ikke-vestlige bakgrunn

Det går fram av tabell 4 og figur 3 er det betydelig forskjellen i aldersfordelingen mellom den vestlige og den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen. Blant de med vestlig bakgrunn er det få barn, og det er forholdsvis mange personer i yrkesaktiv alder. Kjønnfordelingen er temmelig jevn for de fleste aldersklassene.

Blant de ikke-vestlige er det mange barn og unge, spesielt av de yngste. Det er mange i alderen 25-39 år og få gamle. I aldersklassene mellom 25 og 29 år er det klart flest kvinner, mens mennene er i flertall blant de som er 40-44 år. Figur 3 viser at over halvparten av bydelens befolkning mellom 0 og 5 og 20 -29 år har ikke-vestlig bakgrunn.

Figur 17.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn i Stovner etter alder 1.1.2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktkgrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

Hver niende innbygger er utenlandsk statsborger

Ved inngangen av 2006 var 11 prosent, eller vel 3 000 personer av alle bosatte i Stovner utenlandske statsborgere. For hele landet var andelen 4,8 prosent.

Pakistanere utgjorde den største gruppen av utenlandske statsborgere i bydelen. Om lag 650 pakistanske statsborgere bodde i Stovner og de utgjorde 21 prosent av alle utenlandske statsborgere. Srilankiske, svenske og somaliske statsborgere lå på plassene etter, med henholdsvis 250, 210 og 190 personer.

Personer med eritreisk bakgrunn har høyest andel norske statsborgere

72 prosent av innvandrerbefolkningen i Stovner var norske statsborgere per 1. januar 2006. Av de større innvandrergruppene er det blant personer med bakgrunn fra Vietnam og Marokko hvor andelen norske statsborgere er størst, med henholdsvis 92 og 86 prosent. Den høye andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra disse landene kan delvis forklares med beskjeden innvandring de siste årene, og dermed lang gjennomsnittlig botid i Norge. Dessuten kan det spille en stor rolle at mange kom til landet som flyktninger og at deres bånd til hjemlandet dermed allerede var temmelig svekket da de kom hit.

Andelen norske statsborgere var relativt lav blant personer med bakgrunn fra vestlige land og land med stor innvandring til Norge de senere år.

Mer enn hver femte flyktning i bydelen er fra Sri Lanka

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006, 2,5 prosent av landets befolkning. 2 prosent av flyktningene i Norge var bosatt i Stovner. I absolutte tall hadde 2 800 bosatte i Stovner flyktningbakgrunn, 10 prosent av bydelens befolkning. Det var flest med bakgrunn fra Sri Lanka (630), Vietnam (410) og Somalia (370).

17.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning vises det til Daugstad (2006). For mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006). Vi vil her ikke bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få.

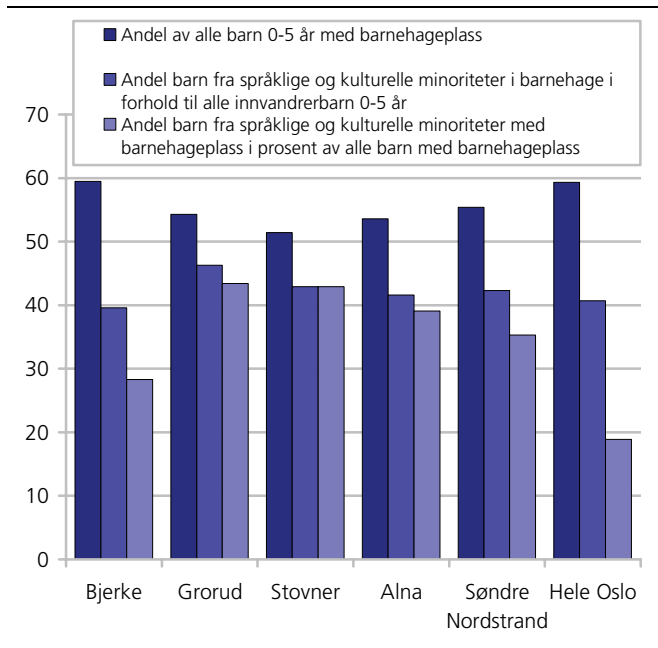
Hovedfunn i denne delen er:

- 43 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter⁷⁸ går i barnehage, mot 51 prosent av alle barn bosatt i Stovner bydel (0-5 år).
- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 86 prosent kontantstøtte, mot 63 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Stovner.

⁷⁸ Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrerbefolkningen. Her vises det til språklige og kulturelle minoriteter som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

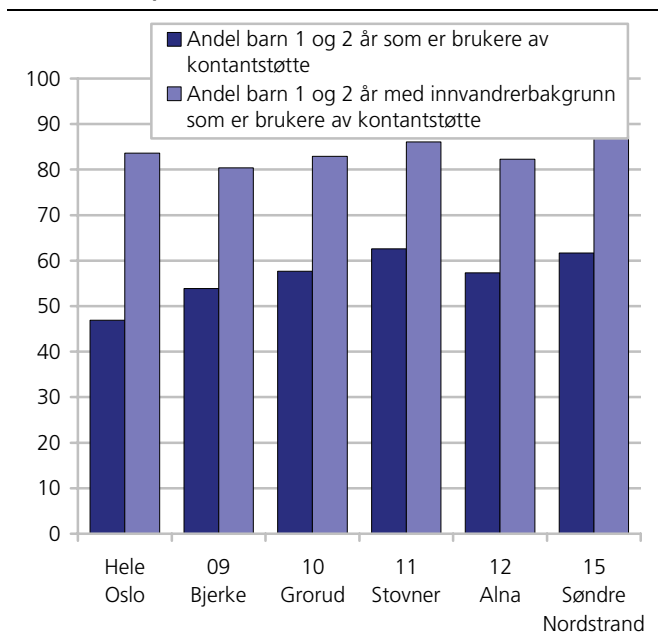
- 55 prosent av de unge ikke-vestlige innvandrerne i Stovner som fullførte studiekompetanse våren 2005 gikk videre i høyere utdanning. Det tilsvarende tallet for befolkningen i alt i bydelen var 38 prosent og på landsbasis var andelen 37 prosent. Vi finner en særlig høy andelen blant unge kvinner med ikke-vestlig bakgrunn, hvor 60 prosent gikk videre i høyere utdanning.

Figur 17.4 Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

Figur 17.5 Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte bydelers. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 43 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 51 prosent av alle bosatte i denne alderen i Stovner bydel (se figur 17.4). Av alle barn som har barnehageplass i Stovner bydel utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 43 prosent, dette er samme andel som i Grorud bydel, og den høyeste vi finner av bydelene i Oslo.

Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant alle barn i alderen 1 og 2 år i Stovner var det 63 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 86 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 17.5). Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. 51 prosent av barna i denne aldersgruppen i Stovner bydel hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, den høyeste andelen av noen av bydelene i Oslo.

For bydelene i Oslo er det relevant å skille mellom om barnet er uten eller med innvandrerbakgrunn, siden barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn utgjorde nær halvparten av alle barna som var brukere av kontantstøtte. Det er en betydelig lavere andel barn uten innvandrerbakgrunn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontaktstøtte enn barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn både i hele landet og i Oslo. Per 1. september 2004 var det 60 prosent av barn uten innvandrerbakgrunn som brukte kontantstøtte i hele landet, mot 33 prosent i Oslo. For ikke-vestlige innvandrere var bildet omvendt: mens det var 78 prosent som var brukere av kontantstøtte, var andelen hele 84 prosent i Oslo. Se mer om dette temaet i Daugstad (2006).

17.3. Utdanning

Overgang fra grunnskolen til videregående utdanning

Vel 42 prosent av de 367 elevene bosatt i Stovner bydel som avsluttet grunnskolen våren 2005 hadde ikke-vestlig bakgrunn. De ikke-vestlige innvandrerelevne i bydelen vil derfor i stor grad påvirke tallene for alle elever i Stovner bydel. Tolkning av tallene for overganger i utdanningssystemet må følgelig ta hensyn til dette.

Andelen elever med ikke-vestlig bakgrunn bosatt i Stovner bydel som avsluttet grunnskolen våren 2005 og befant seg i videregående skole samme høst var 2 prosentpoeng lavere enn blant alle elever i bydelen som avsluttet grunnskolen samme høst (95,4 mot 93,6 prosent).

På landsbasis og i Oslo var denne andelen henholdsvis 90 og 92 prosent blant elever med ikke-vestlig bakgrunn. Slik at det er små forskjeller mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige innvandrere i andelen som går over i videregående opplæring i bydelen, samt at andelen for dem med ikke-vestlig bakgrunn ligger noe høyere enn det vi finner både for Oslo- og landsgjennomsnittet. Vi finner imidlertid en noe større kjønnsforskjell i Stovner bydel, sammenlignet med Oslo og landsgjennomsnittet. Mens 92 prosent av guttene med ikke-vestlige bakgrunn var i videregående utdanning samme høst, var det tilsvarende tallet for jenter med ikke-vestlig bakgrunn 96 prosent. Dette bryter med mønsteret for Oslo som helhet, hvor ikke-vestlige gutter med innvandrerbakgrunn har en høyere andel som går over i videregående utdanning enn jentene.

Tabell 17.5. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Videregående utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning	Antall, i alt	I alt	Videregående utdanning	Annen utdanning	Ikke i utdanning
Hele landet	I alt	61558	100	96	0,4	3,6	4304	100	90,1	1,1	8,8
	Menn	31664	100	96	0,4	3,7	2285	100	89,7	1	9,3
	Kvinner	29892	100	96	0,5	3,5	2019	100	90,4	1,3	8,2
Oslo	I alt	4958	100	94,8	1,3	3,9	1239	100	92,2	2,8	5
	Menn	2495	100	94,7	1,1	4,2	629	100	92,7	2,4	4,9
	Kvinner	2463	100	95	1,5	3,6	610	100	91,6	3,3	5,1
Stovner	I alt	367	100	95,4	1,4	3,3	156	100	93,6	2,6	3,8
	Menn	192	100	94,3	1,6	4,2	87	100	92,0	2,3	5,7
	Kvinner	175	100	96,6	1,1	2,3	69	100	95,7	2,9	1,4

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 17.6. Elever som har bestått og fullført studiekompetanse våren 2005, etter ny utdanningsaktivitet samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

		Befolkningen i alt					Innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall i alt	Prosent i alt	Ikke i utdanning	Høyere utdanning	Annen utdanning	Antall i alt	Prosent i alt	Ikke i utdanning	Høyere utdanning	Annen utdanning
Hele landet	I alt	34 306	100	45	37	18	2 113	100	37	49	14
	Menn	14 130	100	53	32	15	952	100	40	45	15
	Kvinner	20 176	100	39	40	21	1 161	100	34	52	13
Oslo	I alt	2 786	100	52	35	13	546	100	39	54	7
	Menn	1 250	100	60	32	8	224	100	46	49	5
	Kvinner	1 536	100	46	37	18	322	100	34	58	8
Stovner	I alt	157	100	49	38	13	55	100	40	55	5
	Menn	55	100	58	27	15	15	100	53	40	7
	Kvinner	102	100	44	44	12	40	100	35	60	5

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Overgang fra videregående utdanning til høyere utdanning

Hver femte elev som besto og fullførte studiekompetanse i Oslo denne høsten hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Når man sammenligner med alle elever i Oslo, må man også her ha ta hensyn til at de ikke-vestlige elevene utgjør en stor andel av disse. Likevel bekrefter våre tall tidligere funn som viser at elever med ikke-vestlig bakgrunn i større grad enn ungdom uten innvandrerbakgrunn går direkte over i høyere utdanning (Støren 2005). Støren fant imidlertid også at det er liten forskjell mellom ungdom med ikke-vestlig bakgrunn og ungdom uten innvandrerbakgrunn når vi tar med dem som venter ett år med å begynne i høyere utdanning⁷⁹.

Av alle hovedstadens 546 elever med ikke-vestlig bakgrunn som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005, var det 39 prosent som ikke tok noen form for utdanning samme høst. 54 prosent startet å studere ved en høyskole eller universitet, mens de resterende 7 prosentene tok en eller annen form for videregående utdanning. Blant alle elevene i Oslo som besto og fullførte studiekompetanse denne våren, var det 52 prosent som ikke tok noen form for utdanning samme høst, mens 35 prosent satt over bøkene ved en høyskole eller et universitet. 6 prosent tok en eller annen form for videregående utdanning.

I tabell 17.6 ser vi at 55 prosent av de unge ikke-vestlige innvandrerne i Stovner som fullførte studiekompetanse våren 2005 gikk videre i høyere utdanning. Det tilsvarende tallet for befolkningen i alt i bydelen var 38 prosent og på landsbasis var andelen 37 prosent. Vi finner en særlig høy andelen blant unge kvinner med ikke-vestlig bakgrunn, hvor 60 prosent gikk videre i høyere utdanning.

Andel i høyere utdanning

Vi har, i dette faktaarket, ikke tall for andelen 19-24-åringene som er i høyere utdanning etter bydel. 31 prosent av alle 19-24 åringer bosatt i Norge tok høyere

utdanning i 2005. Blant etterkommerne tok 33 prosent i denne aldersgruppen høyere utdanning, mot 18 prosent av 1.generasjonsinnvandrerne.

I Oslo var andelen etterkommere i høyere utdanning noe lavere enn for landsgjennomsnittet, 29 prosent av etterkommerne i hovedstaden var i høyere utdanning i 2005, mot 34 prosent av hele befolkningen i denne aldersgruppen. Blant førstegenerasjonsinnvandrere var andelen 18 prosent, som i landet for øvrig.

Det var noe flere jenter blant etterkommerne i Oslo som tok høyere utdanning (33 prosent) enn gutter (25 prosent).

17.4. Arbeid

Vi vil i denne delen beskrive innvandrerers deltakelse i arbeidsmarkedet, med fokus på sysselsettingsnivå, arbeidsledighet, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjonsinnvandrere og ikke etterkommere. Olsen (2006) har gjort studier av etterkommernes sysselsettingsnivå for hele landet. Han finner at etterkommere ligner mer på befolkning i alt enn førstegenerasjonsinnvandrerne når det gjelder sysselsetting, men det er for få etterkommere som har blitt gamle nok til at det gir meningsfylte data å bryte ned disse tallene på kommune- og bydelsnivå.

Hovedfunn i denne delen er:

- Mannlige ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Stovner bydel har en høyere sysselsetting (62 prosent) sammenlignet med landsgjennomsnittet (58 prosent).
- Forskjellene i sysselsettingsandel mellom kjønnene er større i Stovner bydel enn i landet som helhet. Ikke-vestlige innvandre menn i Stovner bydel har 19 prosentpoeng høyere sysselsetting enn kvinnene, tilsvarende forskjell på landsbasis er på 10 prosentpoeng.
- Blant de sysselsatte ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne er det 2,5 ganger mer sannsynlig å være i hotell- og restaurantnæringen sammenlignet med befolkningen i alt
- 6,3 prosent av ikke-vestlige innvandrer menn i Stovner bydel er selvstendig næringsdrivende, mot 5,4 prosent av alle menn i bydelen.

⁷⁹ Merk at Støren sammenligner "minoritetselever" (elever med ikke-vestlig bakgrunn) med "majoritetselever" (elever uten innvandrerbakgrunn), mens vi sammenligner elever med ikke-vestlig bakgrunn med alle elever (som inkluderer så vel vestlige og ikke-vestlige innvandrelevere og elever uten innvandrerbakgrunn).

Tabell 17.7. Sysselsatte, etter kjønn, innvandrerbakgrunn og landbakgrunn. I prosent av personer i alt i hver gruppe i alderen 16-74 år. 4. kvartal 2005

		Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet	Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
	Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	57 903	69,7	73,5	65,8
	Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Oslo	Befolkningen i alt	278 959	69,4	71,9	66,8
	Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	13 470	72,4	74,6	70,1
	Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	34 106	51,4	58,1	44,4
Stovner	Befolkningen i alt	12 882	63,8	68,8	59,1
	Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	316	63,8	67,4	59,3
	Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	2 976	52,2	61,6	42,8

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er markert lavere sammenlignet med befolkningen i alt. I aldersintervallet 16-74 år finner vi at 69 prosent av befolkningen i Norge er sysselsatt mot 52 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne, en forskjell på 17 prosentpoeng. Vi finner en 10 prosentpoeng høyere sysselsetting blant menn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Forskjellene mellom ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt er i realiteten større enn det som kommer fram her da det andelsmessig er flere innvandrere i de yngste og i utgangspunktet mest yrkesaktive aldersgruppene.

Vi finner de samme forskjellene i sysselsettingsnivå mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Stovner bydel, selv om forskjellene er noe mindre her enn i landet som helhet. 52 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne er sysselsatt, mot 64 prosent av befolkningen i alt i bydelen, en forskjell på 12 prosentpoeng. Også her må vi ta med i tolkningen av disse tallene at de ikke-vestlige innvandrerne i bydelen utgjør nær 40 prosent av befolkningen i aldersgruppen 16-74 år.

Sammenlignet med landsgjennomsnittet er det noen observasjoner som kan trekkes fram: Sysselsettingen for befolkningen i alt i Stovner bydel ligger 5 prosentpoeng lavere enn for landsgjennomsnittet, vi ser videre at mannlige ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere har en høyere sysselsetting (62 prosent) sammenlignet med landsgjennomsnittet, mens de ikke-vestlige kvinnene i Stovner bydel har en lavere sysselsetting (43 prosent). Dette gir en forskjell i kvinnelig og mannlige sysselsetting på hele 19 prosentpoeng blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne.

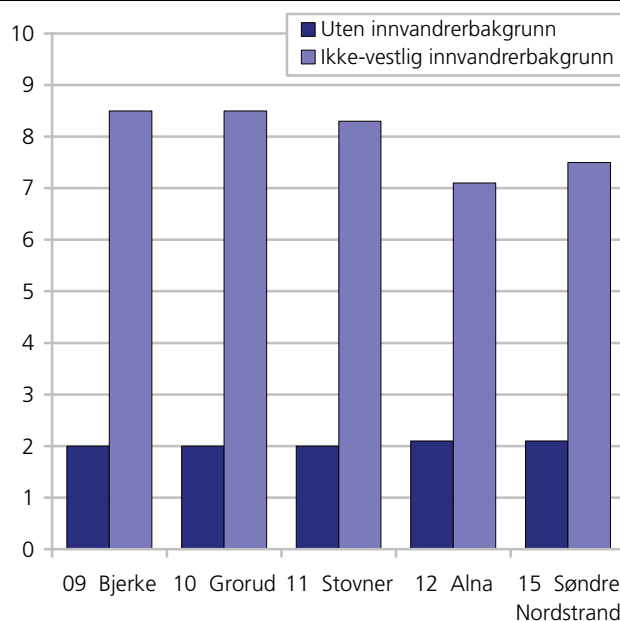
Arbeidsledighet

Arbeidsledighetstillene viser stort sett det samme mønsteret som vi finner for sysselsetting. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i større grad arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak enn personer uten innvandrerbakgrunn. 6,3 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere i Norge var arbeidsledige i 4.kvartal 2005, og 1,9 prosent var på tiltak. I alt var altså 8,2 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Norge arbeidsledige eller

på tiltak. De tilsvarende tallene for befolkningen i alt var 2,2 og 0,4 prosent, i alt 2,6 prosent av befolkningen.

Blant de ikke-vestlige innvandrerne i Oslo var det i 4. kvartal 2005, 2,5 ganger så sannsynlig å være arbeidsledig eller på tiltak som blant befolkningen i alt. 6,5 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere bosatt i Oslo var arbeidsledige i 4. kvartal 2005, og 1,5 prosent var på tiltak. De tilsvarende tallene for befolkningen i alt var 2,8 og 0,4 prosent. Gjennomsnittene ligger også her omtrent på landsgjennomsnittet.

For bydelene i Oslo, hvor innvandrerandelen er vesentlig høyere enn gjennomsnittet for resten av landet bruker vi her personer uten innvandrerbakgrunn som sammenligningsgrunnlag. Blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Oslo var 8 prosent arbeidsledige/på tiltak I Stovner bydel var 8,3 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerne med ikke-vestlig bakgrunn arbeidsledige/på tiltak, mot 2 prosent blant dem uten innvandrerbakgrunn.

Figur 17.6. Arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak i utvalgte bydeler, etter innvandrerbakgrunn. Prosent av personer i aldersgruppen 16-74 år. 4. kvartal 2005

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder:

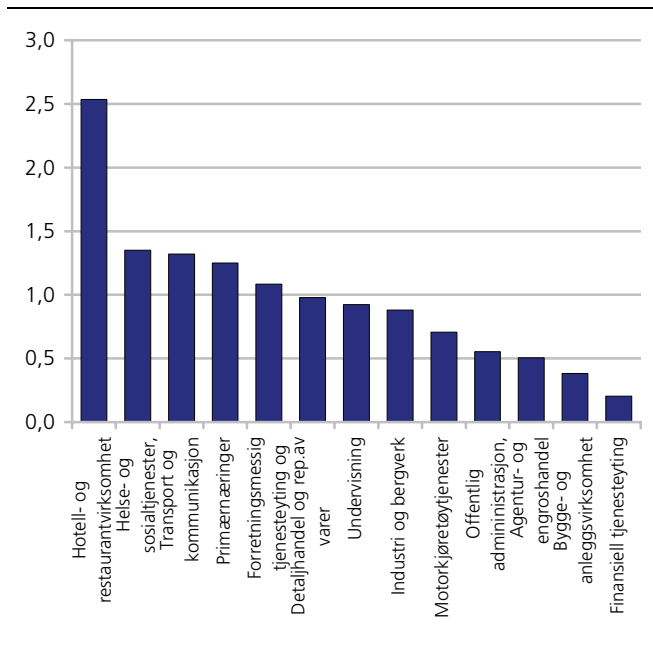
Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet.

Motorkjøretøytjenester: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner.

Finansiell tjenesteyting: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning).

Transport og kommunikasjon: Her finner vi blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Figur 17.7. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Stovner bydel 4. kvartal 2005



Kilde: SSB Arbeidsmarkedstatistikk

Sammenligningen mellom de 12 kommunene med flest innvandrere viser at arbeidsledigheten blant ikke-vestlige innvandrere i Oslo er relativt lav.

Ikke-vestlige innvandrerkvinner var registrert arbeidsledige i nesten like stor grad som ikke-vestlige innvandremenn, både i Oslo og i landet i alt. Når vi tidligere så at det var store forskjeller i sysselsetting mellom kvinner og menn, synliggjør arbeidsledighetstallene at mange ikke-vestlige innvandrerkvinner er helt utenfor arbeidslivet i den forstand at de verken er sysselsatte, registrert arbeidssøkende eller selvstendig næringsdrivende. I Stovner bydel var andelen arbeidsledige/på tiltak noe høyere for førstegenerasjons ikke-vestlige innvandrerkvinner enn for menn (9,1 prosent mot 7,5 prosent).

I hvilke næringer jobber de ikke-vestlige innvandrerne?

Figur 17.7 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere i Stovner bydel arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt i bydelen. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

Figuren viser at det er 2,5 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerer i Stovner arbeider i hotell- og restaurantbransjen som at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i andre kommuner er ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i denne næringen, og de er, som i Stovner bydel, på langt nær så klart overrepresentert i andre næringer. De er imidlertid klart underrepresentert i flere næringer, deriblant bygg- og anleggsvirksomhet og finansiell tjenesteyting (som bank, forsikring), hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i andre kommuner ser vi at ikke-vestlige innvandrere er klart underrepresentert i disse næringene, og da særlig i finansiell tjenesteyting.

Selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det nær 259 selvstendig næringsdrivende førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i bydel Stovner i 2005, 235 av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn. Som tabell 17.8 viser, var ikke-vestlige innvandrere på Stovner i noe større grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i bydelen (2005). Mens 4,1 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 3,5 prosent av alle bosatte i Stovner egne foretak (16-74 år). Både blant menn og kvinner er andelen som driver egne foretak større blant ikke-vestlige innvandrere enn blant alle bosatte. På landsbasis var det imidlertid mindre vanlig blant ikke-vestlige innvandrere enn blant befolkningen i alt å være selvstendig næringsdrivende. Se ellers Vartdal 2006 for mer om innvandrere i næringslivet.

Tabell 17.8. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Absolutte tall				Prosent			
		Bosatte, i alt	Førstegenerasjonsinnvandrere	Vestlig	Ikke-vestlig	Bosatte, i alt	Førstegenerasjonsinnvandrere	Vestlig	Ikke-vestlig
Oslo	I alt	18260	3787	1119	2668	4,5	4,5	6	4
	Menn	12448	2682	730	1952	6,2	6,2	7,7	5,8
	Kvinner	5812	1105	389	716	2,9	2,7	4,3	2,2
Stovner	I alt	722	259	24	235	3,5	4,2	4,8	4,1
	Menn	557	201	19	182	5,4	6,4	6,8	6,3
	Kvinner	165	58	5	53	1,6	1,9	2,3	1,9

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

17.5. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med graden av deltakelse i arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil ha lavere inntekt og mottar mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt.

Hovedfunn i denne delen er:

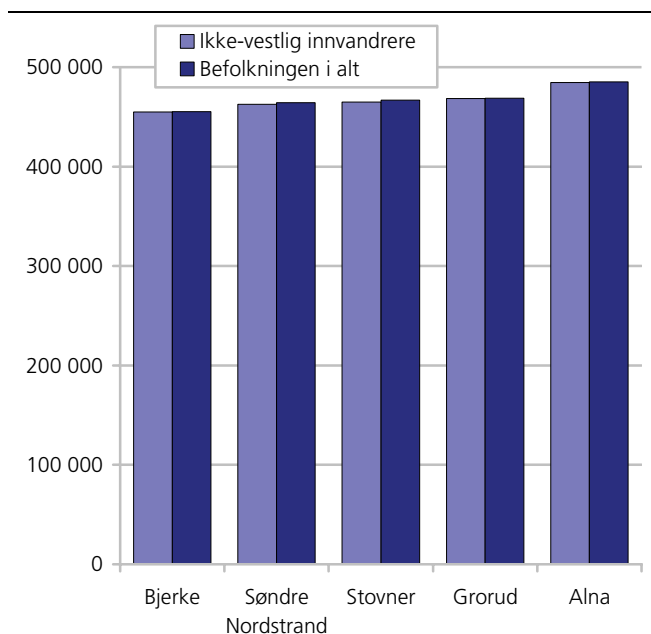
- Inntektsforskjellene mellom ikke-vestlige innvandrere og befolkningen i alt som vi finner når vi ser på hele Oslo blir borte når vi ser på Stovner bydel isolert.
- Sammenlignet med landsgjennomsnittet, og gjennomsnittet for Oslo, var andelen langtidsmottakere av sosialhjelp vel det halve i Stovner bydel blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. 4,1 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Stovner bydel var langtidsmottakere av sosialhjelp i 2005.
- 17 prosent av de ikke-vestlige innvandrere bosatt i Stovner bydel i aldersgruppen 40-66 år er uføretrygde, mot 14 prosent i landet som helhet.

Inntekt

På landsbasis er det store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og befolkningen i alt på den andre. Innvandrerfamilier har i snitt en medianinntekt på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerfamilier med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på vel 700 000 kroner. I Oslo som helhet har familier i befolkningen i alt en samlet medianinntekt på 700 000, mens ikke-vestlige innvandrerfamilier har en inntekt i underkant av 450 000.

I Stovner bydel ser vi bare en marginal inntektsforskjell mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige innvandrere. Begge grupper har en samlet medianinntekt i overkant av 450 000. Slik at inntektsforskjellene mellom familier med ikke-vestlig bakgrunn og familier i befolkningen i alt, som vi finner når vi ser på hele Oslo blir borte når vi ser på bydelen isolert.

Figur 17.8. Samlet medianinntekt for ektepar (med og uten hjemmeboende barn)¹ og samboerpar med felles barn etter utvalgte bydeler i Oslo og innvandrerbakgrunn. Hovedinntektstaker 25-55 år. 2004



¹ I tallet på ektepar er registrerte partnerskap inkludert., innvandrerbefolkningen er der hvor begge voksne har innvandrerbakgrunn og inndeling er etter hovedinntektstakers landbakgrunn.

Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

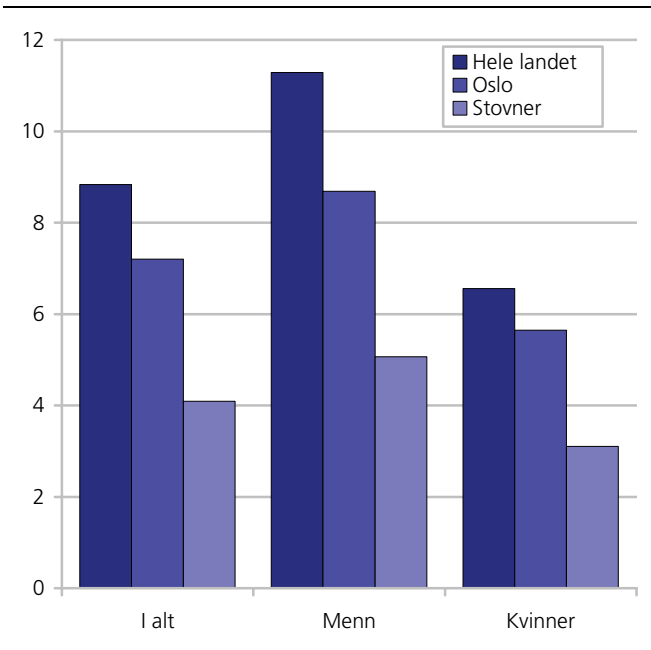
Tallene for Stovner omfatter 3 564 familier i befolkningen i alt og 1 449 familier med ikke-vestlig bakgrunn.

Sosialhjelp

Sammenlignet med landsgjennomsnittet, og gjennomsnittet for Oslo, var det i Stovner bydel en lavere andel langtidsmottakere av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år i 2005. Langtidsmottakere mottar sosialhjelp i 6 måneder eller mer i løpet av året.

4,1 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Stovner bydel var langtidsmottakere av sosialhjelp i 2005, en andel som ligger på vel det halve av landsgjennomsnittet på 8,8 prosent.

Figur 17.9. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere som er sosialhjelpsmottakere med stønad i minst 6 måneder etter kjønn og region. 2005



Kilde: SSB Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønad så lenge de deltar i programmet og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken.

I løpet av 2005 deltok 33 personer i introduksjonsprogrammet i Stovner bydel. Totalt i Oslo deltok 665.

Uføretrygd

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer mellom 18 og 67 år som har fått sin inntektsevne/ arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/ arbeidsevne (uføregrad).

Tilståelse av uførepensjon en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepenger, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl m.fl. 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre du er jo større er sannsynligheten for at du er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på

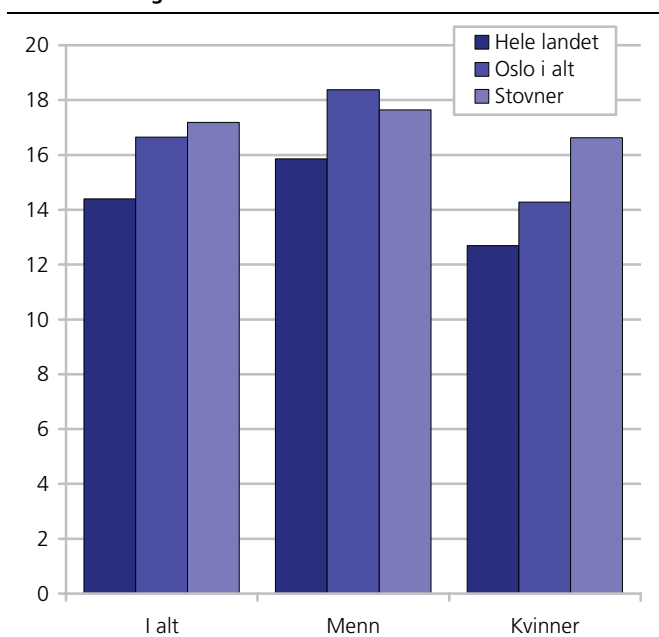
andelen uføretrygdete - ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl m.fl. 2006). Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergrupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd er lav. Til slutt kan uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergrupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl m.fl. 2006).

I alt mottar 3 950 ikke-vestlige innvandrere uføretrygd i Oslo. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere, er det i Oslo noe høyere andeler ikke-vestlige innvandrere som var uføretrygdete i 2005, 14 mot 17 prosent.

I Stovner bydel finner vi en høyere andel uføretrygdete blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 sammenlignet både med Oslo- og landsgjennomsnittet. 17 prosent av de ikke-vestlige i denne aldersgruppen er uføretrygdete, spesielt for Stovner er at vi finner en nær like høy andel uføretrygd blant ikke-vestlige kvinner som blant ikke-vestlige menn. I befolkningen i alt i bydelen er 14 prosent uføretrygdete i den samme aldersgruppen.

Aldersintervallet, fra 40-66 år er valgt for å få tilstrekkelig mange observasjoner for sammenligning mellom kommuner og bydeler, om vi hadde sett isolert på de eldste aldersintervallene ville andelen uføretrygdete vært langt høyere.

Figur 17.10. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-67 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: NAV.

Tabell 17.9. Alderstrygd per etter kjønn og region. 31.12.2005. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. Absolutte tall og prosent

		Antall med alderspensjon				Andel med alderspensjon			
		Alle bosatte	Innvandrere, i alt	Vestlig	Ikke-vestlig	Hele befolkningen	Innvandrere, i alt	Vestlig	Ikke-vestlig
Hele landet	I alt	599 841	17 147	14 318	2 829	12,9	5,4	9,3	1,7
	Menn	248 288	6 437	5 049	1 388	10,8	4,1	6,8	1,7
	Kvinner	351 553	10 710	9 269	1 441	15,0	6,6	11,5	1,7
Oslo	I alt	59 806	4 099	2 911	1 188	11,1	4,4	8,9	2,0
	Menn	22 247	1 558	927	631	8,5	3,3	5,9	2,0
	Kvinner	37 559	2 541	1 984	557	13,6	5,5	11,8	1,9
Stovner	I alt	3 004	234	125	109	10,5	3,4	11,7	1,9
	Menn	1 291	123	57	66	9,1	3,6	10,1	2,3
	Kvinner	1 713	111	68	43	11,8	3,3	13,4	1,5

Kilde: NAV.

Tabell 17.10. Valgdeltakelse i Oslo etter bydel og landbakgrunn. Stortingsvalget 2005. Prosent

	Befolkningen i alt	Innvandrer-befolkningen i alt	Innvandrere fra ikke-vestlige land	Innvandrere med pakistansk bakgrunn	Differanse befolkningen i alt og ikke vestlige innvandrere	Differanse befolkningen i alt og innvandrere med pakistansk bakgrunn
I alt	79	55	53	59	26	20
01 Gamle Oslo	69	42	41	43	28	26
02 Grünerløkka	72	50	49	*	23	*
03 Sagene	75	50	48	*	27	*
04 St. Hanshaugen	76	55	55	*	21	*
05 Frogner	75	42	34	*	41	*
06 Ullern	83	59	55	*	28	*
07 Vestre Aker	82	70	62	*	20	*
08 Nordre Aker	84	70	67	*	17	*
09 Bjerke	75	54	54	*	21	*
10 Grorud	74	50	49	*	25	*
11 Stovner	73	64	64	58	9	15
12 Alna	72	60	60	50	12	22
13 Øststjø	79	58	57	*	22	*
14 Nordstrand	82	56	49	*	33	*
15 Søndre Nordstrand	73	57	57	72	16	1

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå. *ikke signifikante funn grunnet for få uttrukne i nettoutvalget.

Alderspensjon

Få førstegenerasjonsinnvandrere i Stovner bydel mottar pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder.

På landsbasis mottar 13 prosent av befolkningen alderspensjon. Andelen alderspensjonister er noe lavere i Stovner bydel hvor 10,5 prosent av befolkningen mottar alderspensjon. Bare 1,8 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i bydelen mottar alderspensjon. Vi finner en noe høyere andel blant menn (2,3 prosent) enn blant kvinner (1,5 prosent).

17.6. Valgdeltakelse

Ser vi på valgdeltakelsen for hele befolkningen i Oslo, var det et skille på vel 10 prosentpoeng mellom bydeler i ytre vest⁸⁰ og de andre bydelene. I alt stemte 79 prosent av Oslos stemmeberettigede befolkning ved stortingsvalget i 2005, en valgdeltakelse som plasserer Oslo litt over landsgjennomsnittet på 77,4 prosent. Om vi ser på bydelene i Oslo var valgdeltakelsen lavest i Gamle Oslo hvor 69 prosent stemte. Høyest var valg-

deltakelsen i Nordre Aker hvor 84 prosent stemte, en forskjell på 15 prosentpoeng mellom bydelen med høyest og lavest valgdeltakelse. I bydelene i ytre vest lå valgdeltakelsen uten unntak over Oslos gjennomsnittlige valgdeltakelse, mens den i de andre bydelene, med unntak av Øststjø bydel (som var akkurat på gjennomsnittet for Oslo) lå under gjennomsnittet. For mer om dette, se Aalandslid 2006.

Dersom vi skal sammenligne innvandrerbefolkningen valgdeltakelse med den øvrige befolkningen kan en fornuftig tilnærming være å sammenligne valgdeltakelse i de bydelene innvandrerne faktisk bor og ikke med valgdeltakelsen i bydeler hvor det bor få ikke-vestlige innvandrere. Som nevnt stemte i alt 79 prosent av de stemmeberettigede i Oslo, mens 53 prosent av de ikke-vestlige brukte stemmeretten, en forskjell på hele 26 prosentpoeng. Om vi ser på de innvandrer-tette bydelene, hvor innvandrere utgjør 10 prosent eller mer, synker differansen til et gjennomsnitt på 19 prosentpoeng.

Den minste forskjellen mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige innvandrere finner vi i Stovner bydel. Her er forskjellen 9 prosentpoeng.

⁸⁰ 01 Gamle Oslo, 02 Grünerløkka, 03 Sagene - Indre Øst
04 St.Hanshaugen, 05 Frogner - Indre Vest
06 Ullern, 07 Vestre Aker, 08 Norde Aker, 14 Nordstrand - Ytre Vest
09 Bjerke, 10 Grorud, 11 Stovner, 12 Alna, 13 Øststjø, 15 Søndre Nordstrand - Ytre Øst

18. Fakta om innvandrerbefolkningen i Søndre Nordstrand bydel i Oslo

18.2. Demografi

- 41 prosent av innbyggerne i Søndre Nordstrand har innvandrerbakgrunn
- Størsteparten av disse har ikke-vestlig bakgrunn (93 prosent)
- Personer med bakgrunn fra Pakistan er den største gruppen i innvandrerbefolkningen
- 11 prosent av innbyggerne i Søndre Nordstrand har flyktningbakgrunn (mot 2,5 prosent på landsbasis)
- 12 prosent av innbyggerne i Søndre Nordstrand er utenlandske statsborgere
- 18 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerne i Søndre Nordstrand har bodd i Norge mindre enn 6 år
- Flertallet av befolkningen i Søndre Nordstrand i alderen 20-29 år her hadde bakgrunn fra et ikke-vestlig land
- Søndre Nordstrand har flere ikke-vestlige innvandrere enn alle kommuner i Norge unntatt Oslo og Bergen

Ved inngangen til 2006 hadde Norge 4,6 millioner innbyggere. Innvandrerbefolkningen var på 386 700 personer, eller 8,3 prosent av befolkningen. 318 500 personer var førstegenerasjonsinnvandrere og 68 200 var etterkommere.

Søndre Nordstrand bydel hadde med sine 13 000 ikke-vestlige innvandrere flere enn alle andre bydeler enn Alna. Av kommunene utenom Oslo var det bare Bergen som hadde flere ikke-vestlige innvandrere. Antallet i Drammen og Stavanger var to tredeler av Søndre Nordstrands.

Innvandrerbefolkningen er her definert som personer som enten selv har innvandret til Norge og som ikke har norsk bakgrunn (også omtalt som førstegenerasjonsinnvandrere), eller som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre og som har fire utenlandsfødte besteforeldre (også omtalt som etterkommere). I dette faktaarket brukes ordet innvandrere om de som inngår i innvandrerbefolkningen.

Innvandrerens landbakgrunn er definert som enten eget fødeland for førstegenerasjonsinnvandrere eller foreldrenes fødeland for etterkommere. Har foreldrene ulikt fødeland blir morens prioritert.

I statistikken skilles det ofte mellom ikke-vestlige og vestlige land. *Vestlige land* omfatter Vest-Europa, USA, Canada og Oseania. *Ikke-vestlige land* omfatter følgende geografiske områder: Asia med Tyrkia, Afrika, Sør- og Mellom-Amerika og Øst-Europa. *Øst-Europa* omfatter følgende land: Albania, Bosnia-Hercegovina, Bulgaria, Estland, Hviterussland, Kroatia, Latvia, Litauen, Makedonia, Moldova, Polen, Romania, Russland, Serbia og Montenegro, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia, Ukraina og Ungarn

Søndre Nordstrand hadde 0,7 prosent av landets befolkning og hele 3,6 prosent av innvandrerbefolkningen. Innvandrerbefolkningen er dermed sterkt overrepresentert i Søndre Nordstrand. Av Søndre Nordstrands 33 900 innbyggere tilhørte 14 000 (41,3 prosent) innvandrerbefolkningen, 38,4 prosent hadde bakgrunn fra ikke-vestlige land.

Søndre Nordstrand hadde 6,3 prosent av Oslos innbyggere og 11,3 prosent av Oslos innbyggere med innvandrerbakgrunn.

Bakgrunn fra 132 land

Innvandrerbefolkningen i Søndre Nordstrand har bakgrunn fra 132 forskjellige land. Den største gruppen har sin opprinnelse fra Pakistan, med 4 110 personer, som er 29 prosent av de med innvandrerbakgrunn i bydelen. Somalia (910) og Tyrkia (780) følger deretter.

Tabell 18.1. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen i bydel Søndre Nordstrand. 1. januar 2006. Antall og prosent

	Hele landet	Prosent av folketallet i landet	Befolkning i Oslo	Prosent av folketallet i Oslo	Befolkning i Søndre Nordstrand	Prosent av folketallet i bydelen	Prosent som bor i Søndre Nordstrand per gruppe
Hele befolkningen	4 640 219	100,0	538 411	100,0	33 863	100,0	0,7
Innvandrerbefolkningen	386 699	8,3	123 891	23,0	13 994	41,3	3,6
Av dette:							
Vestlige innvandrere	101 400	2,2	22 254	4,1	987	2,9	1,0
Ikke-vestlige innvandrere	285 299	6,1	101 637	18,9	13 007	38,4	4,6

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 18.2. Innvandrerbefolkningen i Søndre Nordstrand, Oslo og hele landet, førstegenerasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. Spesifisert for de 20 største ikke-vestlige og de 3 største vestlige gruppene bosatt i Søndre Nordstrand. Antall og prosent. 1.1.2006

	Innvandrerbefolkningen i bydelen Antall	Andel første generasjonsinnvandrere Prosent	Andel etterkommere Prosent	Innvandrerbefolkningen i Oslo Antall	Andel bosatte i bydelen av bosatte i Oslo Prosent	Innvandrerbefolkningen i hele landet Antall	Andel bosatte i bydelen av bosatte i landet Prosent
Ikke-vestlig	13007	64	36	101 637	15,4	285 299	5,5
Pakistan	4 109	55	45	19 751	20,8	27 675	14,8
Somalia	908	58	42	8 040	11,3	18 015	5,0
Tyrkia	783	62	38	5 549	14,1	14 084	5,6
Vietnam	676	65	35	4 839	14,0	18 333	3,7
Iran	667	79	21	4 719	14,1	14 362	4,6
India	617	59	41	3 107	19,9	7 154	8,6
Marokko	579	51	49	5 300	10,9	7 031	8,2
Sri Lanka	576	62	38	7 112	8,1	12 560	4,6
Irak	517	79	21	5 385	9,6	20 076	2,6
Serbia og Montenegro	406	69	31	2 534	16,0	12 905	3,1
Polen	278	86	14	3 013	9,2	11 864	2,3
Filippinene	264	79	21	2 829	9,3	8 561	3,1
Libanon	185	64	36	897	20,6	2 024	9,1
Eritrea	181	51	49	1 451	12,5	2 653	6,8
Makedonia	177	73	27	1 565	11,3	2 904	6,1
Chile	173	77	23	1 833	9,4	7 084	2,4
Gambia	142	61	39	853	16,6	1 220	11,6
Afghanistan	125	89	11	1 334	9,4	6 539	1,9
Bosnia-Hercegovina	106	78	22	2 017	5,3	14 822	0,7
Syria	102	65	35	457	22,3	1 460	7,0
Vestlig	987	86	14	22 254	4,3	101 400	0,9
Danmark	235	87	13	3 572	6,6	19 179	1,2
Sverige	207	89	11	7 016	3,0	23 489	0,9
Tyskland	114	82	18	2 074	5,5	12 900	0,9

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Mange etterkommere blant de fra Pakistan

Noen innvandrergupper i Søndre Nordstrand består stort sett av personer som selv har innvandret til Norge (førstegenerasjonsinnvandrere), mens det i andre grupper er en stor andel etterkommere.

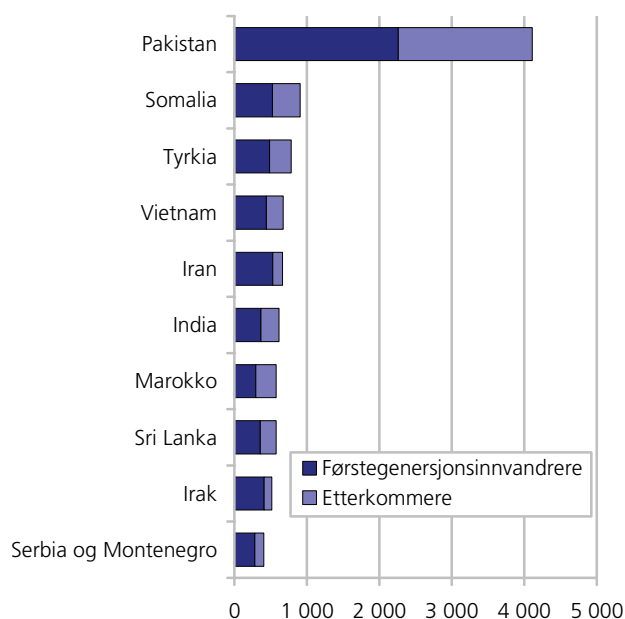
I Søndre Nordstrand er det flest etterkommere med bakgrunn fra Pakistan, med 1 850 personer. I forhold til gruppene størrelse er andelen etterkommere størst for Marokko og Eritrea (49 prosent), fulgt av Pakistan (45 prosent), Somalia (42 prosent) og India (41 prosent).

Søndre Nordstrand har lavest andel etterkommere blant personer med bakgrunn fra Afghanistan og Polen, og fra vestlige land. En forklaring på dette er at

mange innvandrere fra vestlige land gifter seg med personer uten innvandringsbakgrunn, slik at deres barn ikke inngår i innvandrerbefolkningen. Botid betyr også svært mye for andel etterkommere i den enkelte gruppe. I grupper der gjennomsnittlig botid i landet er kort, er det begrenset hvor mange barn innvandrerne har rukket å få etter at de flyttet til Norge.

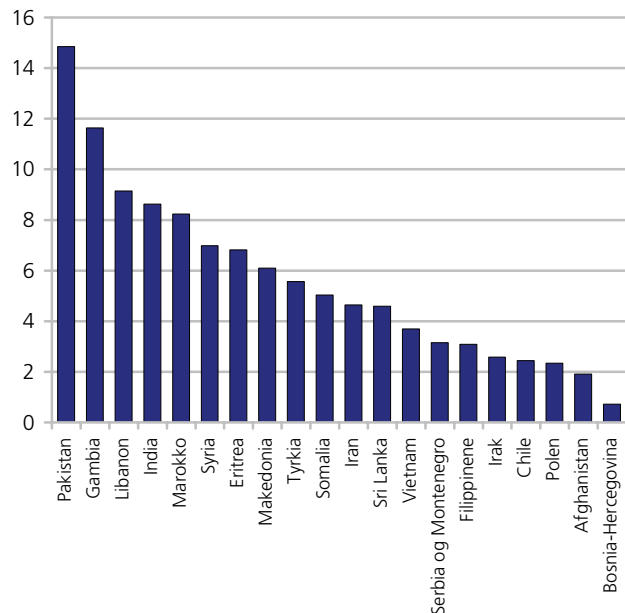
Søndre Nordstrand har sammen med Stovner større andel etterkommere (36 prosent) blant de ikke-vestlige innvandrerne enn andre bydeler. Gjennomsnittet for Oslo er 28,5 prosent. Årsaken til at andelen etterkommere er såpass høy her ligger i noen grad i boligstrukturen, det har vært tilgjengelig familieboliger til lavere priser enn ellers i Oslo.

Figur 18.1. De 10 største gruppene i innvandrerbefolkningen med ikke-vestlig bakgrunn i Søndre Nordstrand, første generasjon og etterkommere, etter landbakgrunn. 1.1.2006



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 18.2. Prosentandel av landets ikke-vestlige innvandrere bosatt i Søndre Nordstrand. Grupper med over 100 bosatte i bydelen etter landbakgrunn



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Mange av de med bakgrunn fra Pakistan bor i Søndre Nordstrand

Sammenlignet med bosettingsmønsteret til innvandrerbefolkningen i Oslo og i landet som helhet, bor det spesielt mange med bakgrunn fra Pakistan i Søndre Nordstrand. Søndre Nordstrand bydel har 0,7 prosent av landets samlede befolkning og 6,3 prosent av Oslos befolkning. Hele 15 prosent av landets innvandrerbefolkning med bakgrunn fra Pakistan bor i denne bydelen. Antallet er noe større enn Alna, og kan nok oppfattes som den største samlingen av en enkelt innvandrergroupe i Oslo og i Norge. De andre bydelene har ofte flere land med betydelige antall.

Figur 18.2 viser siste kolonne i tabell 18.2 for ikke-vestlige grupper med mer enn 100 bosatte i Søndre Nordstrand. Streken i figuren viser andel av landets samlede innvandrerbefolkning som bor i Søndre Nordstrand.

Store variasjoner i botid for førstegenerasjonsinnvandrere i Søndre Nordstrand

Tabell 18.3 viser at blant de største gruppene av innvandrerbefolkningen i Søndre Nordstrand, var det pakistanske og indiske førstegenerasjonsinnvandrere som hadde den største andelen av personer med lengst botid i Norge, med 31 og 30 prosent (per 1. januar 2006). Nesten ingen av de mange innvandrerne fra Somalia og Iran i bydelen var kommet til landet for 20 år siden. Opp mot 60 prosent av somalierne i bydelen har kommet til landet i løpet av de siste 10 år, mens tre av fire iranere har mellom 11 og 20 års botid.

Blant førstegenerasjonsinnvandrere fra nordiske land og Vest-Europa ellers er det en stor andel med lang botid og med kort botid. Blant de fra Øst-Europa har to tredjedeler bodd i landet i mindre enn 16 år.

Over 60 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerne i Søndre Nordstrand har bakgrunn fra Asia med Tyrkia. 30 prosent av disse har bodd i landet mer enn 20 år. 18 prosent av afrikanere i bydelen har mer enn 20 års botid.

Generelt kan man si at vestlige innvandrere kom til Norge tidligere enn ikke-vestlige (med noen unntak). Av alle vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Søndre Nordstrand har 37 prosent en botid på 30 år eller lengre – mot bare 16 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere.

Tabell 18.3. Førstegenerasjonsinnvandrere i Søndre Nordstrand etter botid i Norge og landbakgrunn. Regioner og enkeltland. Prosent. 1.1.2006

Landbakgrunn	I alt	Prosent	26 år og mer	21-25 år	16-20 år	11-15 år	6-10 år	0-5 år
Oslo								
I alt	93 507	100	16	7	18	14	19	27
Norden	11 795	100	23	6	9	8	22	32
Vest-Europa ellers	7 119	100	34	7	7	7	16	29
Øst-Europa	11 757	100	13	5	11	23	15	33
Asia med Tyrkia	41 960	100	14	9	23	14	17	22
Afrika	15 352	100	9	5	18	16	24	27
Sør- og Mellom-Amerika	3 590	100	12	7	28	9	17	27
Nord-Amerika, Oseania	1 934	100	31	6	7	10	13	33
Søndre Nordstrand								
I alt	9 145	100	17	10	23	15	16	18
Norden	467	100	29	7	14	13	22	16
Øst-Europa	1 019	100	9	7	19	23	16	26
Vest-Europa	315	100	30	7	13	9	18	23
Asia med Tyrkia	5 618	100	18	12	25	14	14	16
Afrika	1 428	100	11	7	20	17	24	21
Nord-Amerika	234	100	12	12	38	9	10	20
I alt	9 145	100	17	10	23	15	16	18
Vestlige land	846	100	30	7	14	11	20	18
Ikke-vestlige land	8 299	100	16	11	24	16	16	18
Pakistan	2 246	100	31	14	20	11	11	14
Somalia	524	100	1	1	17	21	35	24
Iran	524	100	0	3	50	26	13	8
Tyrkia	485	100	19	12	28	15	12	13
Vietnam	440	100	13	32	26	13	5	11
Irak[Iraq]	406	100	0	3	9	27	35	25
India	364	100	30	18	18	9	9	15
Sri Lanka	358	100	1	7	39	23	21	11
Marokko	293	100	26	15	21	13	19	6
Serbia og Montenegro	281	100	6	1	22	33	23	15
Polen	238	100	13	23	16	9	5	34
Filippinene	209	100	15	19	27	7	14	18
Danmark	205	100	36	7	16	9	15	18
Sverige	184	100	18	5	13	18	30	15
Chile	134	100	11	12	59	5	4	9
Makedonia	130	100	3	4	44	14	19	16
Libanon	119	100	2	1	56	15	19	7
Afghanistan	111	100			5		27	68

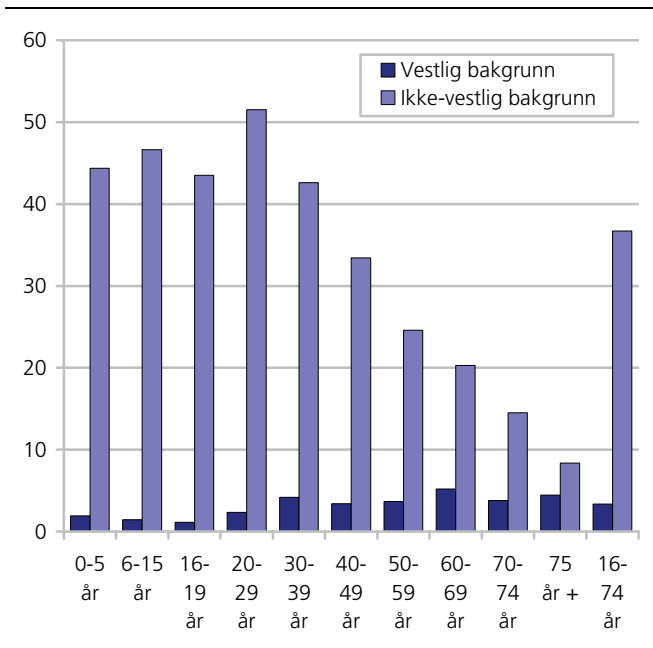
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 18.4. Innvandrerbefolkningen i Søndre Nordstrand etter alder og kjønn

Alder	Vestlig			Ikke-vestlig		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	987	482	505	13 007	6 538	6 469
0 - 4	59	25	34	1 265	657	608
5 - 9	46	22	24	1 328	653	675
10 - 14	32	19	13	1 312	684	628
15 - 19	35	16	19	1 229	647	582
20 - 24	36	12	24	1 093	536	557
25 - 29	67	25	42	1 173	507	666
30 - 34	96	45	51	1 030	461	569
35 - 39	116	66	50	1 132	548	584
40 - 44	92	46	46	1 073	563	510
45 - 49	102	52	50	841	429	412
50 - 54	77	40	37	578	322	256
55 - 59	74	39	35	429	257	172
60 - 64	62	34	28	257	148	109
65 - 69	36	17	19	125	63	62
70 - 74	18	12	6	69	34	35
75 - 79	19	5	14	37	13	24
80 +	20	7	13	36	16	20

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 18.3. Andel personer med vestlig og ikke-vestlig bakgrunn etter alder i Søndre Nordstrand, 1.1.2006. Prosent



Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Betegnelsen "person med flyktningbakgrunn" brukes her om personer som har kommet til Norge av fluktningsgrunner (overføringsflyktninger og familietilknyttede til flyktninger medregnet), uten hensyn til om personen har fått flyktningstatus (etter Genèvekonvensjonen) eller opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl. Barn som flyktninger har fått etter at de kom til Norge, blir ikke regnet. Unntaket er barn som blir født i Norge mens søknaden blir behandlet.

Mange barn og unge voksne i den ikke-vestlige befolkningen

Det går fram av tabell 18.4 og figur 18.3 at det er betydelig forskjeller i aldersfordelingen mellom den vestlige og den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen. Blant de med vestlig bakgrunn er det få barn, og kjønnsfordelingen er temmelig jevn for de fleste aldersklassene.

Blant de ikke-vestlige er det mange barn og unge, mange i alderen 20-49 år og få gamle. I aldersklassene mellom 25 og 34 år er det klart flest kvinner, mens det er noen flere menn enn kvinner i 50-årene. Figur 18.3 viser at mellom 43 og 52 prosent av befolkningen i aldersklassene under 40 år har ikke-vestlig bakgrunn. Aller høyest andel ikke-vestlige er det i aldersklassen 20-29 år, i denne aldersklassen har flertallet av befolkningen (52 prosent) bakgrunn fra et ikke-vestlig land.

Hver åttende innbygger er utenlandsk statsborger

Ved inngangen av 2006 var 12 prosent, eller drøyt 4 100 personer av alle bosatte i Søndre Nordstrand utenlandske statsborgere. For hele landet var andelen 4,8 prosent.

Pakistanere utgjorde den største gruppen av utenlandske statsborgere i bydelen. 830 pakistanske statsborgere bodde i Søndre Nordstrand og de utgjorde 20 prosent av alle utenlandske statsborgere. Somaliske, svenske og danske statsborgere lå på plassene etter, med henholdsvis 340, 300 og 260 personer.

Mange grupper med høy andel norske statsborgere

72 prosent av innvandrerbefolkningen i Søndre Nordstrand var norske statsborgere per 1.januar 2006. Blant personer med bakgrunn fra Vietnam, Eritrea, Marokko, Iran og Libanon, var mellom 88 og 90 prosent norske statsborgere. Den høye andelen norske statsborgere blant personer med bakgrunn fra disse landene kan delvis forklares med beskjeden innvandring de siste årene, og dermed lang gjennomsnittlig botid i Norge. Dessuten kan det spille en stor rolle at mange kom til landet som flyktninger og at deres bånd til hjemlandet dermed allerede var temmelig svekket da de kom hit.

Andelen norske statsborgere var relativt lav blant personer med bakgrunn fra vestlige land og land med stor innvandring til Norge de senere år.

Iranere og somaliere er de største gruppene av flyktninger

Det bodde om lag 117 200 personer med flyktningbakgrunn i Norge ved inngangen til 2006, 2,5 prosent av landets befolkning. 3 prosent av flyktningene i Norge var bosatt i Søndre Nordstrand, mot 4,6 prosent av landets ikke-vestlige innvandrere. I absolutte tall var 3 570 flyktninger bosatt i Søndre Nordstrand flyktningbakgrunn, 11 prosent av bydelens befolkning. Det var flest med bakgrunn fra Iran (500), Somalia (460), Vietnam og Irak (begge 390). Flyktningene med bakgrunn fra disse fem landene utgjorde 49 prosent av flyktningene i bydelen.

18.2. Barnehagedekning, kontantstøtte og utdanning

Vi vil i denne delen vise noen utvalgte figurer for barnehagedekning og kontantstøttebruk, samt se grundigere på overgang fra grunnskolen til videregående, deltakelse i videregående utdanning og overgang fra videregående skole til høyere utdanning. For mer utfyllende kommentarer om kontantstøttebruk og barnehagedekning vises det til Daugstad (2006). For mer om unge innvandrere i utdanning (og arbeid), se Olsen (2006). I denne delen vil vi i liten grad bruke vestlige innvandrere som referanse gruppe - til det er de for få.

Hovedfunn i denne delen er:

- 42 prosent av alle barn fra språklige og kulturelle minoriteter⁸¹ går i barnehage, mot 55 prosent av alle barn bosatt i Søndre Nordstrand bydel (0-5 år).

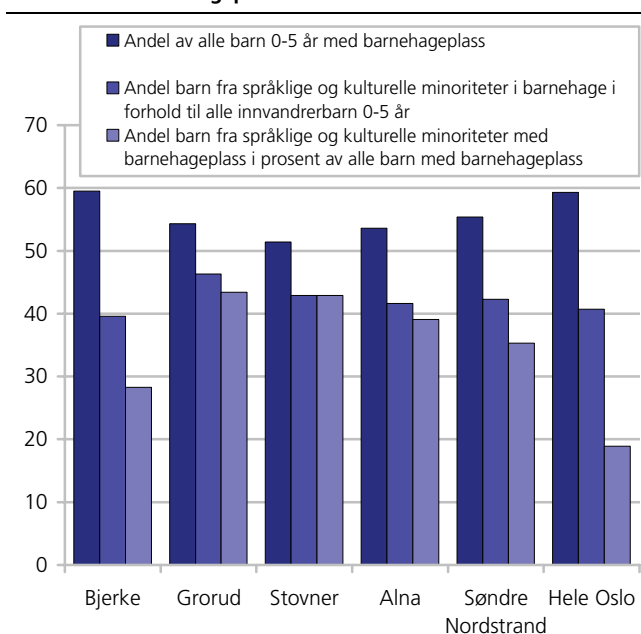
⁸¹ Merk at her brukes ikke SSBs vanlig definisjon over innvandrerbefolkningen. Her vises det til språklige og kulturelle minoriteter som har en videre referanseramme enn SSBs innvandrerdefinisjon. For mer om dette: www.ssb/kostra.no

- Blant barn i alderen 1-2 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, bruker 88 prosent kontantstøtte, mot 62 prosent av alle barn i denne alderen bosatt i Søndre Nordstrand.
- Hele 60 prosent av de unge med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn i Søndre Nordstrand som fullførte studiekompetanse våren 2005 gikk videre i høyere utdanning. Vi finner en særlig høy andel blant kvinner, to av tre gikk videre i høyere utdanning. Det tilsvarende tallet for befolkningen i alt i bydelen var 45 prosent og på landsbasis 37 prosent.

Barnehagestatistikk samles inn på institusjonsnivå, og vi har ikke opplysninger om innvandrerbakgrunn på individnivå. I 2005 var det 42 prosent av barn fra språklige og kulturelle minoriteter i alderen 0-5 år som gikk i barnehage, mot 55 prosent av alle bosatte i denne alderen i Søndre Nordstrand (se figur 18.4). Av alle barn som har barnehageplass i Søndre Nordstrand utgjør barn fra språklige og kulturelle minoriteter 35 prosent, mens de utgjør 43 prosent av alle mellom 0 og 5 år.

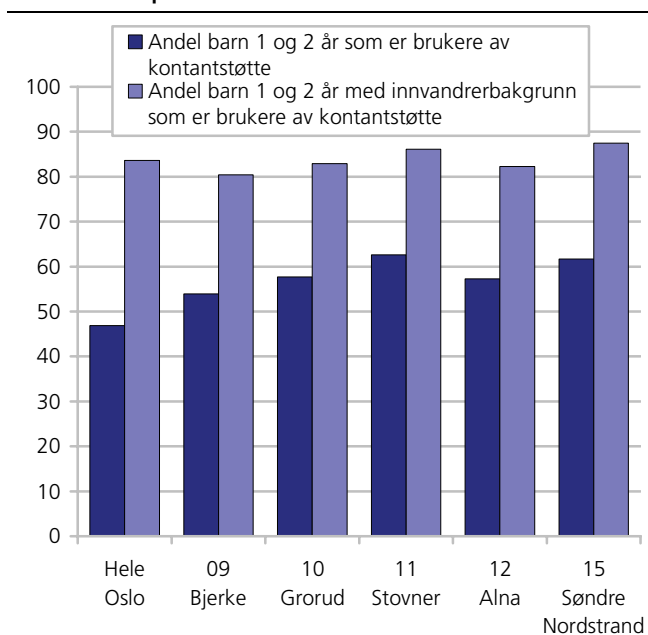
Ved å bruke opplysninger om barn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontantstøtte, kan vi si hvor stor andel som ikke er i barnehage i denne yngste aldersgruppen (Daugstad 2006). Blant alle barn i alderen 1 og 2 år i Søndre Nordstrand var det 62 prosent som var brukere av kontantstøtte per 1. september 2004, mot 88 prosent blant ikke-vestlige innvandrere (se figur 18.5). Landsgjennomsnittet for ikke-vestlige innvandrere var på 78 prosent. 44 prosent av barna i denne aldersgruppen i Søndre Nordstrand hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn.

Figur 18.4. Andel av alle barn med barnehageplass og språklige og kulturelle minoriteter i barnehage i forhold til innvandrerbarn 0-5 år og alle barn med barnehageplass. 2005



Kilde: SSB KOSTRA.

Figur 18.5. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn. Utvalgte bydeler. Per 1. september 2004



Kilde: SSB KOSTRA.

For bydelene i Oslo er det relevant å skille mellom om barnet er uten eller med innvandrerbakgrunn, siden barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn utgjorde nær halvparten av alle barna som var brukere av kontantstøtte. Det er en betydelig lavere andel barn uten innvandrerbakgrunn i alderen 1 og 2 år som er brukere av kontaktstøtte enn barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn både i hele landet og i Oslo. Per 1. september 2004 var det 60 prosent av barn uten innvandrerbakgrunn som brukte kontantstøtte i hele landet, mot 33 prosent i Oslo. For ikke-vestlige innvandrere var bildet omvendt: mens det var 78 prosent av 1 og 2 åringer i Norge som var brukere av kontantstøtte, var andelen hele 84 prosent i Oslo. Se mer om dette temaet i Daugstad (2006).

18.3. Utdanning

Overgang fra grunnskole til videregående utdanning

Nær 40 prosent av de 550 elevene bosatt i Søndre Nordstrand bydel som avsluttet grunnskolen våren 2005 hadde ikke-vestlig bakgrunn. De ikke-vestlige innvandrelevne i bydelen vil derfor i stor grad påvirke tallene for alle elever i Søndre Nordstrand bydel. Tolkning av tallene for overganger i utdanningssystemet må følgelig ta hensyn til dette.

Andelen elever med ikke-vestlig bakgrunn bosatt i Søndre Nordstrand som avsluttet grunnskolen våren 2005 og befant seg i videregående skole samme høst var 1 prosentpoeng lavere enn blant alle elever i bydelen som avsluttet grunnskolen samme høst (95,5 mot 94,5 prosent).

Tabell 18.5. Elever som har avsluttet 9 klasse i grunnskolen våren 2005 etter ny utdanningsaktivitet høsten samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent, i alt	Videregående utd.	Annen utd.	Ikke i utd.	Antall, i alt	I alt	Videregående utd.	Annen utd.	Ikke i utd.
Hele landet	Begge kjønn	61558	100	96	0,4	3,6	4304	100	90,1	1,1	8,8
	Menn	31664	100	96	0,4	3,7	2285	100	89,7	1	9,3
	Kvinner	29892	100	96	0,5	3,5	2019	100	90,4	1,3	8,2
Oslo	Begge kjønn	4958	100	94,8	1,3	3,9	1239	100	92,2	2,8	5
	Menn	2495	100	94,7	1,1	4,2	629	100	92,7	2,4	4,9
	Kvinner	2463	100	95	1,5	3,6	610	100	91,6	3,3	5,1
Søndre Nordstrand	Begge kjønn	554	100	95,5	1,3	3,2	218	100	94,5	2,3	3,2
	Menn	279	100	96,8	1,1	2,2	108	100	97,2	2,8	-
	Kvinner	275	100	94,2	1,5	4,4	110	100	91,8	1,8	6,4

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 18.6. Elever som har bestått og fullført studiekompetanse våren 2005, etter ny utdanningsaktivitet samme år, etter region, kjønn og landbakgrunn. Absolutte tall og prosent

		Alle elever					Elever med ikke-vestlig bakgrunn				
		Antall, i alt	Prosent i alt	Ikke i utdanning	I høyere utdanning	Annen utdanning	Antall, i alt	I alt	Ikke i utdanning	I høyere utdanning	Annen utdanning
Hele landet	I alt	34306	100	45	37	19	2113	100	37	49	14
	Menn	14130	100	53	32	15	952	100	40	45	15
	Kvinner	20176	100	39	40	21	1161	100	35	52	13
Oslo	I alt	2786	100	52	35	13	546	100	39	54	7
	Menn	1250	100	60	32	8	224	100	46	49	5
	Kvinner	1536	100	46	37	18	322	100	34	58	8
Søndre Nordstrand	I alt	239	100	42	45	13	122	100	34	60	6
	Menn	103	100	49	45	7	45	100	42	56	2
	Kvinner	136	100	37	45	18	77	100	26	65	9

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

På landsbasis og i Oslo var denne andelen henholdsvis 90 og 92 prosent blant elever med ikke-vestlig bakgrunn. Det er altså små forskjeller mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige innvandrere i andelen som går over i videregående opplæring i bydelen, og at andelen ligger noe høyere enn det vi finner både for Oslo- og landsgjennomsnittet. Vi finner imidlertid en noe større kjønnsforskjell i Søndre Nordstrand, sammenlignet med Oslo og landsgjennomsnittet. Mens 97 prosent av guttene med ikke-vestlige bakgrunn var i videregående utdanning samme høst, var det tilsvarende tallet for jenter med ikke-vestlig bakgrunn 92 prosent.

Overgang fra videregående utdanning til høyere utdanning

Hver femte elev som besto og fullførte studiekompetanse i Oslo denne høsten hadde ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Når vi sammenligner med alle elever i Oslo, må man også her ha ta hensyn til at de ikke-vestlige elevene utgjør en stor andel av disse. Likevel bekrefter våre tall tidligere funn som viser at elever med ikke-vestlig bakgrunn i større grad enn ungdom uten innvandrerbakgrunn går direkte over i høyere utdanning (Støren 2005). Støren fant imidlertid også at det er liten forskjell mellom ungdom med ikke-vestlig bakgrunn og ungdom uten innvandrerbakgrunn

når vi tar med dem som venter ett år med å begynne i høyere utdanning⁸².

Av alle hovedstadens 546 elever i den ikke-vestlige innvandrerbefolkningen som besto og fullførte studiekompetanse våren 2005, var det 39 prosent som ikke tok noen form for utdanning samme høst. 54 prosent startet å studere ved en høyskole eller universitet, mens de resterende 7 prosentene tok en eller annen form for videregående utdanning. Blant alle elevene i Oslo som besto og fullførte studiekompetanse denne våren, var det 52 prosent som ikke tok noen form for utdanning samme høst, mens 35 prosent satt over bøkene ved en høyskole eller et universitet. 6 prosent tok en eller annen form for videregående utdannelse.

I tabell 18.6 ser vi at hele 60 prosent av de unge ikke-vestlige innvandrerne i Søndre Nordstrand som fullførte studiekompetanse våren 2005 gikk videre i høyere utdanning. Det tilsvarende tallet for befolkningen i alt i bydelen var 45 prosent og på landsbasis var andelen 37 prosent. Vi finner en særlig høy andelen blant de unge kvinnene med ikke-vestlig bakgrunn, hvor 65 prosent, eller 2 av 3 gikk videre i høyere utdanning.

⁸² Merk at Støren sammenligner "minoritets elever" (elever med ikke-vestlig bakgrunn) med "majoritets elever" (elever uten innvandrerbakgrunn), mens vi sammenligner elever med ikke-vestlig bakgrunn med alle elever (som inkluderer så vel vestlige og ikke-vestlige innvandrelevere og elever uten innvandrerbakgrunn).

Andel i høyere utdanning

Vi har, i dette faktaarket, ikke tall for andelen 19-24-åringene som er i høyere utdanning etter bydel. 31 prosent av alle 19-24 åringer bosatt i Norge tok høyere utdanning i 2005. Blant etterkommerne tok 33 prosent i denne aldersgruppen høyere utdanning, mot 18 prosent av 1.generasjonsinnvandrerne.

I Oslo var andelen etterkommere i høyere utdanning noe lavere enn for landsgjennomsnittet, 29 prosent av etterkommerne i hovedstaden var i høyere utdanning i 2005, mot 34 prosent av hele befolkningen i denne aldersgruppen. Blant førstegenerasjonsinnvandrere var andelen 18 prosent, som i landet for øvrig.

Det var noe flere jenter blant etterkommerne i Oslo som tok høyere utdanning (33 prosent) enn gutter (25 prosent).

18.4. Arbeid

Vi vil i denne delen beskrive innvanderers deltakelse i arbeidsmarkedet, med fokus på sysselsettingsnivå, arbeidsledighet, næringsfordeling og andelen selvstendig næringsdrivende. Her ser vi bare på førstegenerasjonsinnvandrere og ikke etterkommere. Olsen (2006) har gjort studier av etterkommernes sysselsettingsnivå for hele landet. Han finner at etterkommere ligner mer på befolkning i alt enn førstegenerasjonsinnvandrere når det gjelder sysselsetting, men det er for få etterkommere som har blitt gamle nok til at det gir meningsfulle data å bryte ned disse tallene på kommune- og bydelsnivå.

Hovedfunn i denne delen er:

- Mannlige ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i bydelen har høyere sysselsetting (61 prosent) enn gjennomsnittet for landet og for Oslo (58 prosent).
- Forskjellene mellom kjønnene i sysselsettingsandel er større på Søndre Nordstrand enn landet som helhet. Ikke-vestlige innvandrer menn på Søndre Nordstrand har 18 prosentpoeng høyere sysselsetting enn kvinnene, tilsvarende forskjell på landsbasis er på 10 prosentpoeng.
- Blant de sysselsatte ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er det 2,3 ganger mer sannsynlig å

være i hotell- og restaurantnæringen sammenlignet med befolkningen i alt

- 7,5 prosent av ikke-vestlige innvandrer menn på Søndre Nordstrand er selvstendig næringsdrivende, mot 5,7 prosent av alle menn i bydelen.

Sysselsetting

Sysselsettingen blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er markert lavere sammenlignet med befolkningen i alt. I aldersintervallet 16-74 år finner vi at 69 prosent av befolkningen i Norge er sysselsatt mot 52 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, en forskjell på 17 prosentpoeng. Vi finner en 10 prosentpoeng høyere sysselsetting blant menn enn blant kvinner med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Forskjellene mellom ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere og befolkningen i alt er i realiteten større enn det som kommer fram her da det andelsmessig er flere innvandrere i de yngste og i utgangspunktet mest yrkesaktive aldersgruppene.

Vi finner de samme forskjellene i sysselsettingsnivå mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Søndre Nordstrand, selv om forskjellene er noe mindre her enn i landet som helhet. 52 prosent av de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er sysselsatt, mot 65 prosent av befolkningen i alt, en forskjell på 13 prosentpoeng. Også her må vi ta med i tolkningen av disse tallene at de ikke-vestlige innvandrere i bydelen utgjør nær 40 prosent av befolkningen i aldersgruppen 16-74 år. Ser vi isolert på dem uten innvandrerbakgrunn har de en sysselsetting på 73 prosent.

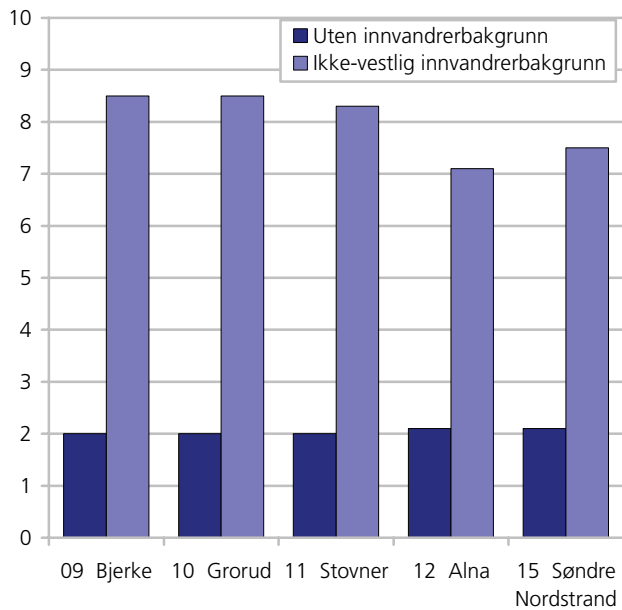
Sammenlignet med landsgjennomsnittet er det noen observasjoner som kan trekkes fram: Vi ser at mannlige ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere har en høyere sysselsetting (61 prosent) sammenlignet med landsgjennomsnittet, mens de ikke-vestlige kvinnene i bydelen har en lavere sysselsetting (43 prosent). Dette gir en forskjell i kvinnelig og mannlige sysselsetting på hele 18 prosent blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere. Dette henger i noen grad sammen med at innvandrergrupper med lav kvinnelig yrkesaktivitet (særlig Pakistan) er overrepresentert i Søndre Nordstrand.

Tabell 18.7. Sysselsatte, etter kjønn, innvandrerbakgrunn og landbakgrunn. I prosent av personer i alt i hver gruppe i alderen 16-74 år. 4. kvartal 2005

		Antall	I alt	Menn	Kvinner
Hele landet	Befolkningen i alt	2 298 000	69,4	72,6	66,1
	Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	159 260	69,7	73,5	65,8
	Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	101 357	52,2	57,5	47,3
Oslo	Befolkningen i alt	278 959	69,4	71,9	66,8
	Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	13 470	72,4	74,6	70,1
	Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	34 106	51,4	58,1	44,4
Søndre Nordstrand	Befolkningen i alt	15 486	65,1	69,4	60,8
	Vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	545	72,6	74,7	70,4
	Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere	3 892	51,6	60,7	42,7

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 18.6. Arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak i utvalgte bydeler, etter innvandrerbakgrunn. Prosent av personer i aldersgruppen 16-74 år. 4 kvartal 2005



Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Arbeidsledighet

Arbeidsledighetstallene viser stort sett det samme mønsteret som vi finner for sysselsetting. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere er i større grad arbeidsledige eller på arbeidsmarkedstiltak enn personer uten innvandrerbakgrunn. 6,3 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere i Norge var arbeidsledige i 4.kvartal 2005, og 1,9 prosent var på tiltak. I alt var altså 8,2 prosent av de ikke-vestlige innvandrerne i Norge arbeidsledige eller på tiltak. De tilsvarende tallene for befolkningen i alt var 2,2 og 0,4 prosent, i alt 2,6 prosent av befolkningen.

Blant de ikke-vestlige innvandrerne i Oslo var det i 4. kvartal 2005, 2,5 ganger så sannsynlig å være arbeidsledig eller på tiltak som blant befolkningen i alt. 6,5 prosent av alle ikke-vestlige innvandrere bosatt i Oslo var arbeidsledige i 4. kvartal 2005, og 1,5 prosent var på tiltak. De tilsvarende tallene for befolkningen i alt i Oslo var 2,8 og 0,4 prosent. Gjennomsnittene ligger også her omtrent på landsgjennomsnittet.

For bydelene i Oslo, hvor innvandrerandelen er vesentlig høyere enn gjennomsnittet for resten av landet, bruker vi her personer uten innvandrerbakgrunn som sammenligningsgrunnlag. Blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i Oslo var 8 prosent arbeidsledige/på tiltak. I Søndre Nordstrand var 7,5 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerne med ikke-vestlig bakgrunn arbeidsledige/på tiltak, mot 2,1 prosent blant dem uten innvandrerbakgrunn. Sammenlikningen mellom de 12 kommunene med flest innvandrere viser at arbeidsledigheten blant ikke-vestlige innvandrere i Oslo er relativt lav.

Inndeling i næringer

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innen. Vi har i dette avsnittet brukt grove inndelinger, og vil her utdype hva enkelte kategorier, som kanskje er litt ukjente for leseren, inneholder: *Forretningsmessig tjenesteyting og eiendomsdrift*: Her finner vi blant annet omsetning og drift av fast eiendom, databehandlingsvirksomhet, forsknings og utviklingsarbeid og diverse utleievirksomhet. *Motorkjøretøytjenester*: Her finner vi all næring knyttet til handel med motorvogner, vedlikehold og reparasjon av motorvogner, samt detaljhandel med drivstoff til motorvogner. *Finansiell tjenesteyting*: Her finner vi blant annet bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet (unntatt forsikringer underlagt offentlig forvaltning). *Transport og kommunikasjon*: Her finner vi blant annet lufttransport, sjøtransport og landtransport som jernbanetransport, rutebiltransport, drosjebiltransport, samt virksomhet knyttet til post- og telekommunikasjoner.

Ikke-vestlige innvandrerkvinner var registrert arbeidsledige i nesten like stor grad som ikke-vestlige innvandremenn, både i Oslo og i landet i alt. Når vi tidligere så at det var store forskjeller i sysselsetting mellom kvinner og menn, synliggjør arbeidsledighetstallene at mange ikke-vestlige innvandrerkvinner er helt utenfor arbeidslivet i den forstand at de verken er sysselsatte, registrert arbeidssøkende eller selvstendig næringsdrivende. I Søndre Nordstrand var andelen arbeidsledige/på tiltak noe høyere for førstegenerasjons ikke-vestlige innvandrerkvinner enn for menn (7,9 prosent mot 6,9 prosent).

Næring

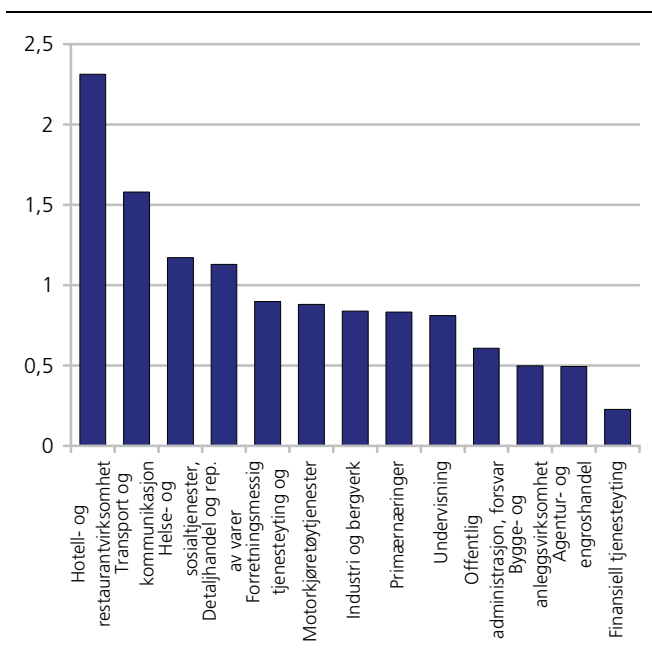
Figur 18.6 viser hvor sannsynlig det er at ikke-vestlige innvandrere i Søndre Nordstrand bydel arbeider i et utvalg næringer i forhold til befolkningen i alt i bydelen. For å finne dette, har vi dividert andelen blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne i de ulike næringene på andelen blant befolkningen i alt. De søylene som overstiger 1 på y-aksen i figuren viser at ikke-vestlige innvandrere er overrepresenterte i næringen, mens de er underrepresenterte dersom søylen er lavere enn 1.

Figuren viser at det er 2,3 ganger så sannsynlig at en ikke-vestlig førstegenerasjonsinnvandrerer i Søndre Nordstrand arbeider i hotell- og restaurantbransjen som at en person i befolkningen i alt gjør det. Også i landet ellers er ikke-vestlige innvandrere overrepresentert i denne næringen. De er videre klart underrepresentert i flere andre næringer, deriblant agentur- og engroshandel og finansiell tjenesteyting (som bank, forsikring), hvor knapt noen ikke-vestlige innvandrere er sysselsatt. Også i landet ellers ser vi at ikke-vestlige innvandrere er klart underrepresentert i disse næringene, og da særlig i finansiell tjenesteyting.

Tabell 18.8. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter bosted, kjønn og landbakgrunn. Førstegenerasjonsinnvandrere og bosatte i alt. I prosent av personer 16-74 år i alt i hver gruppe og i absolutte tall. 4. kvartal 2005

		Absolutte tall				Prosent			
		Alle bosatte	Alle førstegenerasjonsinnvandrere	Vestlig	Ikke-vestlig	Alle bosatte	Alle førstegenerasjonsinnvandrere	Vestlig	Ikke-vestlig
Oslo	I alt	18260	3787	1119	2668	4,5	4,5	6	4
	Menn	12448	2682	730	1952	6,2	6,2	7,7	5,8
	Kvinner	5812	1105	389	716	2,9	2,7	4,3	2,2
Søndre Nordstrand	I alt	916	406	43	363	3,8	4,9	5,7	4,8
	Menn	677	308	27	281	5,7	7,5	7,1	7,5
	Kvinner	239	98	16	82	2	2,3	4,3	2,1

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 18.7. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte ikke-vestlige innvandrere i Søndre Nordstrand 4. kvartal 2005.

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Selvstendig næringsdrivende

Samlet sett var det 406 førstegenerasjonsinnvandrere bosatt i Søndre Nordstrand i 2005 som var selvstendig næringsdrivende. Det store flertallet av disse hadde ikke-vestlig bakgrunn (363 personer). Som tabell 4.2 viser, var ikke-vestlige innvandrere i Søndre Nordstrand i større grad selvstendig næringsdrivende enn befolkningen i alt i bydelen. Mens 4,8 prosent av alle førstegenerasjonsinnvandrere med ikke-vestlig bakgrunn var selvstendig næringsdrivende, eide 3,8 prosent av *alle* bosatte i Søndre Nordstrand egne foretak (16-74 år). Det er særlig ikke-vestlige menn som i større grad driver egne foretak enn den mannlige befolkningen i Søndre-Nordstrand i alt, mens det andelsvis er like mange ikke-vestlige kvinnene som eier egne foretak som det er blant alle bosatte kvinner i bydelen. På landsbasis var det *mindre* vanlig blant ikke-vestlige innvandrere enn blant befolkningen i alt å være selvstendig næringsdrivende. Se ellers Vartdal 2006 for mer om innvandrere i næringslivet.

18.5. Økonomiske levekår

Inntekt, økonomi og trygdebruk henger tett sammen med graden av deltakelse i arbeidsmarkedet. Grupper som i liten grad er sysselsatt vil ha lavere inntekt og mottar mer trygd og sosialhjelp. I denne delen vil vi se på mottak av sosialhjelp, uføretrygd og alderspensjon, samt inntekt.

Hovedfunn i denne delen er:

- Inntektsforskjellene mellom ikke-vestlige innvandrere og befolkningen i alt som vi finner når vi ser på hele Oslo (og landet) blir borte når vi ser på bydelen isolert.
- Sammenlignet med landsgjennomsnittet, og gjennomsnittet for Oslo, var det i Søndre Nordstrand en lavere andel langtidsmottakere av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere.
- Bydelen har en høy andel mannlige ikke-vestlige innvandrere i aldersgruppen 40-66 år med uføretrygd (21 prosent)

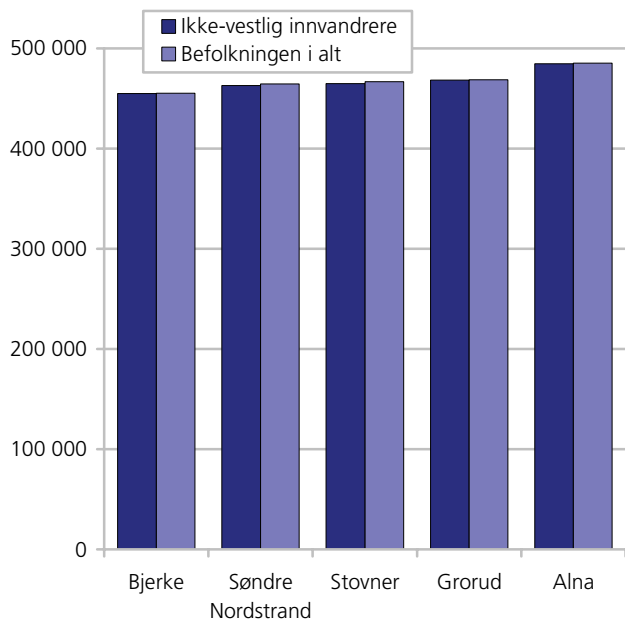
Inntekt

På landsbasis er det store forskjeller i inntekt mellom ikke-vestlige innvandrere på den ene siden og befolkningen i alt på den andre. Innvandrerfamilier med ikke-vestlig bakgrunn har i snitt en medianinntekt på vel 2/3 av inntekten til befolkningen i alt. Ikke-vestlige innvandrerfamilier hadde i 2004 en samlet medianinntekt på 443 000 kroner. I befolkningen i alt var den tilsvarende medianinntekten på vel 700 000 kroner. I Oslo som helhet har familier i befolkningen i alt en samlet medianinntekt på 700 000, mens ikke-vestlige innvandrerfamilier har en inntekt i underkant av 450 000.

I Søndre Nordstrand bydel ser vi bare en marginal inntektsforskjell mellom befolkningen i alt og ikke-vestlige innvandrere. Begge grupper har en samlet medianinntekt i overkant av 450 000. Slik at inntektsforskjellene som vi finner når vi ser på hele Oslo blir borte når vi ser på bydelen isolert.

Tallene for Søndre Nordstrand omfatter 4 904 familier i befolkningen i alt og 1 829 familier med ikke-vestlig bakgrunn.

Figur 18.8. Samlet medianinntekt for ektepar (med og uten hjemmeboende barn)¹ og samboerpar med felles barn etter utvalgte bydeler i Oslo og innvandrerbakgrunn. Hovedinntektstaker 25-55 år. 2004



¹ Tallet på ektepar er registrerte partnerskap inkludert., innvandrerbefolkningen er der hvor begge voksne har innvandrerbakgrunn og inndeling er etter hovedinntektstakers landbakgrunn.

Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

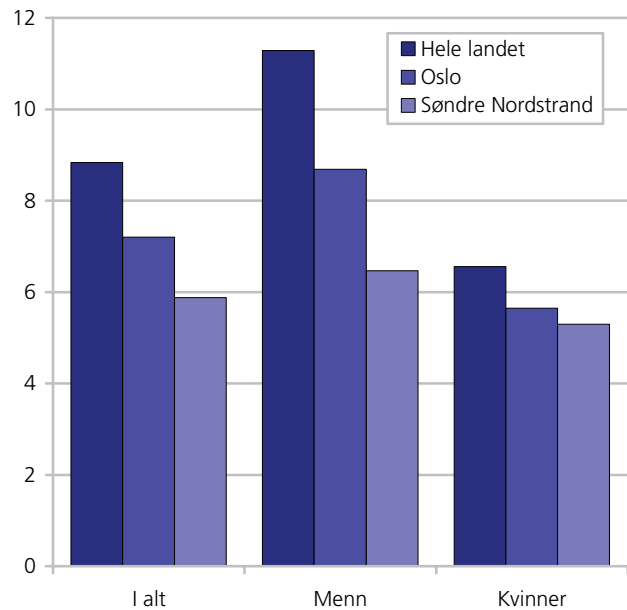
Sosialhjelp

Sammenlignet med landsgjennomsnittet, og gjennomsnittet for Oslo, var det i Søndre Nordstrand bydel en lavere andel langtidsmottakere av sosialhjelp blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere over 18 år i 2005. Langtidsmottakere mottar sosialhjelp i 6 måneder eller mer i løpet av året.

Landsgjennomsnittet lå i 2005 på 11,3 prosent for menn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn og 6,6 prosent for kvinner. Kjønnsforskjellene i mottak av sosialhjelp som vi finner på landsbasis og i Oslo som helhet finner vi ikke i samme grad igjen i Søndre Nordstrand. 6,5 prosent av de ikke-vestlige innvandrer-mennene i bydelen var langtidsmottakere av sosialhjelp mens 5,3 prosent av kvinnene var det.

Etter at introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2004 ble det obligatorisk for alle nyankomne personer med flyktningbakgrunn å delta i introduksjonsordningen. Disse mottar introduksjonsstønning så lenge de deltar i programmet og inkluderes ikke i sosialhjelpsstatistikken. I løpet av 2005 deltok 43 personer i introduksjonsprogrammet i Søndre Nordstrand. Totalt i Oslo deltok 665.

Figur 18.9. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere som er sosialhjelpsmottakere med stønad i minst 6 måneder etter kjønn og region. 2005



Kilde: SSB Sosialhjelpsstatistikk.

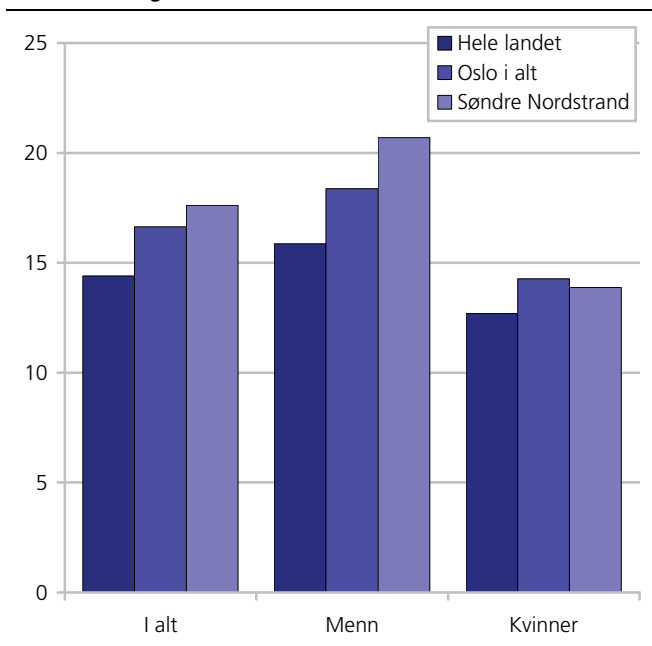
Uførepensjon

Uførepensjon fra folketrygden kan gis til personer mellom 18 og 67 år som har fått sin inntektsevne/ arbeidsevne varig nedsatt med minst 50 prosent. Pensjonen fastsettes på grunnlag av tidligere pensjonsgivende inntekt og graden av nedsatt inntektsevne/ arbeidsevne (uføregrad).

Tilståelse av uførepensjon er en prosess som tar tid, siden den vanligste "karriereveien" for uførepensjonister er å gå fra sykepenger, og videre til medisinsk rehabilitering og/eller yrkesrettet attføring, og så til uførepensjon. Derfor er andelen med uførepensjon høyere blant førstegenerasjonsinnvandrere med lang enn med kort botid. Gjennomsnittlig botid for førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon var i 2004 26 år (Dahl m.fl. 2006).

Uførepensjon henger også sammen med alder - jo eldre en er jo større er sannsynligheten for at en er uførepensjonert. I 2004 var gjennomsnittlig alder for alle førstegenerasjonsinnvandrere med uførepensjon 53 år. Botid og alder henger selvsagt sammen, men disse variablene har også klar selvstendig virkning på andelen uføretrygdene. Ser vi innenfor hver botidsgruppe øker andelen uførepensjonister med alderen, og innenfor hver aldersgruppe øker andelen med botid (Dahl m.fl. 2006). Ettersom både botid og alder er lav i mange innvandrergrupper, er det naturlig om også andelen med uføretrygd er lav. Til slutt kan nevnes at uførepensjon lettere oppnås av yrkesaktive enn av ikke yrkesaktive personer. Mange ikke-vestlige innvandrergrupper har relativt lav deltakelse i arbeidslivet, noe som kan forklare en lav uføreandel i disse gruppene (Dahl m.fl. 2006).

Figur 18,9. Andel ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 år med uføretrygd, etter kjønn og region. 2005. Prosent



Kilde: NAV.

I alt mottar 3 950 ikke-vestlige innvandrere uføretrygd i Oslo. I forhold til landsgjennomsnittet blant ikke-vestlige innvandrere, er det i Oslo noe høyere andeler ikke-vestlige innvandrere som var uføretrygdde i 2005, 14 mot 17 prosent.

I Søndre Nordstrand finner vi en høyere andel uføretrygdde blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alderen 40-66 sammenlignet både med Oslo- og landsgjennomsnittet. 18 prosent av blant de ikke-vestlige i denne aldersgruppen er uføretrygdde og vi finner en særlig høy andel for menn (21 prosent). I befolkningen i alt finner vi 14 prosent uføretrygdde i den samme aldersgruppen.

Aldersintervallet, fra 40-66 år er valgt for å få tilstrekkelig mange observasjoner for sammenligning mellom kommuner og bydeler, om vi hadde sett isolert på de eldste aldersintervallene ville andelen uføretrygdde vært langt høyere.

Alderspensjon

Få førstegenerasjonsinnvandrere i Søndre Nordstrand mottar pensjon fra folketrygden, noe som selvsagt skyldes at få er så gamle at de har nådd pensjonsalder (i underkant av 3 prosent av vel 13 000 personer var over 67 år pr. 1.1. 2006). På landsbasis mottar 13 prosent av befolkningen alderspensjon. Søndre Nordstrand er en "ung" bydel og bare 4,8 prosent av alle innbyggere i Søndre Nordstrand mottar alderspensjon, andelen blant førstegenerasjonsinnvandrere er enda lavere på 2,5 prosent. Her er det også store forskjeller mellom vestlige og ikke-vestlige innvandrere. Bare 1,8 prosent av de ikke-vestlige innvandrere i

Søndre Nordstrand mottar alderspensjon. Vi finner en marginal høyere andel blant kvinner (1,9 prosent).

18.6. Valgdeltakelse

Ser vi på valgdeltakelsen for hele befolkningen i Oslo, var det et skille på vel 10 prosentpoeng mellom bydeler i ytre vest⁸³ og de andre bydelene. I alt stemte 79 prosent av Oslos stemmeberettigede befolkning ved stortingsvalget i 2005, en valgdeltakelse som plasserer Oslo litt over landsgjennomsnittet på 77,4 prosent. Om vi ser på bydelene i Oslo var valgdeltakelsen lavest i Gamle Oslo hvor 69 prosent stemte. Høyest var valgdeltakelsen i Nordre Aker hvor 84 prosent stemte, en forskjell på 15 prosentpoeng mellom bydelen med høyest og lavest valgdeltakelse. I bydelene i ytre vest lå valgdeltakelsen uten unntak over Oslos gjennomsnittlige valgdeltakelse, mens den i de andre bydelene, med unntak av Østensjø bydel (som var akkurat på gjennomsnittet for Oslo) lå under gjennomsnittet. For mer om dette, se Aalandslid 2006.

Dersom vi skal sammenligne innvandrerbefolkningen valgdeltakelse med den øvrige befolkningen kan en fornuftig tilnærming være å sammenligne valgdeltakelse i de bydelene innvandrerne faktisk bor og ikke med valgdeltakelsen i bydeler hvor det bor få ikke-vestlige innvandrere. Som nevnt stemte i alt 79 prosent av de stemmeberettigede i Oslo, mens 53 prosent av de ikke-vestlige brukte stemmeretten, en forskjell på hele 26 prosentpoeng. Om vi ser på de innvandrertette bydelene, hvor innvandrere utgjør 10 prosent eller mer, synker differansen til et gjennomsnitt på 19 prosentpoeng. Minst er forskjellene i bydelene Alna og Stovner, med henholdsvis 12 og 9 prosentpoeng forskjell mellom ikke-vestlige innvandreres deltakelse og deltakelsen til befolkningen i alt. De tre bydelene med høyest innvandrandel; Alna, Stovner og Søndre Nordstrand har også den minste forskjellen mellom befolkningen i alt og de med ikke-vestlig bakgrunn.

Pakistanere på Søndre Nordstrand med nær samme valgdeltakelse som befolkningen i alt

I alt stemte 59 prosent av pakistanere i Oslo, en vel 5 prosentpoeng høyere valgdeltakelse enn det pakistanere hadde i landet i alt. Sammenligner vi deltakelsen med den samlede valgdeltakelsen i Oslo, finner vi at i gjennomsnitt var valgdeltakelsen blant pakistanere 20 prosentpoeng lavere. I Gamle Oslo var denne forskjellen enda større, med en forskjell på 26 prosentpoeng. I bydelene Stovner og Alna var forskjellene på hhv 15 og 20 prosentpoeng, langt høyere enn forskjellene mellom andre ikke-vestlige innvandrere og befolkningen i alt. På Søndre

⁸³ Indre Øst: 01 Gamle Oslo, 02 Grünerløkka, 03 Sagene

Indre Vest: 04 St.Hanshaugen, 05 Frogner

Ytre Vest: 06 Ullern, 07 Vestre Aker, 08 Norde Aker, 14 Nordstrand
Ytre Øst: 09 Bjerke, 10 Grorud, 11 Stovner, 12 Alna, 13 Østensjø, 15 Søndre Nordstrand

Nordstrand derimot, hvor pakistanere utgjør vel 10 prosent av de stemmeberettigede var forskjellen i valgdeltakelse nede i 1 prosentpoeng. 72 prosent av

pakistanerne i Søndre Nordstrand stemte ved valget, mot 73 prosent i befolkningen i alt.

Tabell 18.9. Valgdeltakelse i Oslo etter bydel og landbakgrunn. Stortingsvalget 2005. Prosent

	Befolkningen i alt	Innvandrer- befolkningen i alt	Innvandrere fra ikke-vestlige land	Innvandrere med pakistansk bakgrunn	Differanse befolkningen i alt og ikke vestlige innvandrere	Differanse befolkningen i alt og innvandrere med pakistansk bakgrunn
I alt	79	55	53	59	26	20
01 Gamle Oslo	69	42	41	43	28	26
02 Grünerløkka	72	50	49	*	23	*
03 Sagene	75	50	48	*	27	*
04 St. Hanshaugen	76	55	55	*	21	*
05 Frogner	75	42	34	*	41	*
06 Ullern	83	59	55	*	28	*
07 Vestre Aker	82	70	62	*	20	*
08 Nordre Aker	84	70	67	*	17	*
09 Bjerke	75	54	54	*	21	*
10 Grorud	74	50	49	*	25	*
11 Stovner	73	64	64	58	9	15
12 Alna	72	60	60	50	12	22
13 Østensjø	79	58	57	*	22	*
14 Nordstrand	82	56	49	*	33	*
15 Søndre Nordstrand	73	57	57	72	16	1

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå. *ikke signifikante funn grunnet for få uttrukne i nettoutvalget

Referanser

- Blom, Svein 2002 - Innvandrernes bosettingsmønster i Oslo, Sosiale og økonomiske studier 107 Statistisk sentralbyrå
- Blom, Svein (2004) Integrering av flyktningkohorter – Må ta tiden til hjelp. *Samfunnsspeilet 3*. Statistisk sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger.
- Blom, Svein (2004) - Innvandreres bostedssegregasjon i Oslo" i L. Østby (red): Innvandrere i Norge - Hvem er de, og hvordan går det med dem? Del I: Demografi, Notater 2004/65
- Blom, Svein (2006 a) - Innvandreres bo- og flyttemønstre i Oslo rundt årtusenskiftet. Rapport 2006/33 Statistisk sentralbyrå
- Blom, Svein (2006 b) - Befolkningsutviklingen i Oslo i årene 1998-2003: Flere innvandrere, færre nordmenn. *Samfunnsspeilet*, Vol. 20, 4/2006. Statistisk sentralbyrå
- Dahl, Grete, Anette Walstad Enes, Tor Jørgensen og Cassie Trewin (2006): *Langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp*. Rapporter 2006/13
- Daugstad, Gunnlaug (red.) (2006a) Innvandring og innvandrere 2006. SA83 Statistisk sentralbyrå
- Daugstad, Gunnlaug (2006b): Omfang av bruk av kontantstøtte blant barn med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn. Rapporter 2006/26
- Forgaard, Tanja Seland og Dzamarija Minja (2006) – Innvandrerbefolkningen. Kapittel 2 i Innvandring og innvandrere 2006. SA83 Statistisk sentralbyrå
- Lie, Benedicte (2004) - Faktaark om ti landgrupper. Rapport 2004/14. Statistisk sentralbyrå
- Oslo-Speilet (2006) Nr. 6 Desember 2006. Utgitt av Oslo kommune, Utviklings- og kompetanseetaten.
- Høydahl, Even og Selboe, Oddveig (2006). Monitor for sekundærflytting. Notater 2006. Statistisk sentralbyrå
- Olsen, Bjørn (2005): *Flyktninger og arbeidsmarkedet 4. kvartal 2005*. Rapporter 2005/39
- Olsen, Bjørn (2006): Unge innvandrere i arbeid og utdanning: Er innvandrerungdom en marginalisert gruppe? *Samfunnsspeilet 4*. Statistisk sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger
- Pedersen, Siv Irene (2006). Innvandrere og inntekt Landbakgrunn og botid viktig. *Samfunnsspeilet 4/2006* Statistisk sentralbyrå
- Støren, Liv Anne (2005): "Ungdom med innvandrerbakgrunn i norsk utdanning - ser vi en fremtidig suksesshistorie?" i Utdanning 2005 - deltakelse og kompetanse, Statistiske analyser nr. 74, Statistisk sentralbyrå.
- Vartdal, Kjersti Pauline (2006). Innvandarane i næringslivet. *Samfunnsspeilet 4*. Statistisk sentralbyrå, Oslo-Kongsvinger.
- Østby, Lars (2004a). *Innvandrerne i Norge - Hvem er de, og hvordan går det med dem? Del 1 Demografi*. Notater 2004/65
- Østby, Lars (2004b). *Innvandrerne i Norge - Hvem er de, og hvordan går det med dem? Del 2 Levekår*. Notater 2004/66
- Aalandslid, Vebjørn (2006) Valgdeltakelsen blant norske statsborgere med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn ved Stortingsvalget 2005. Rapport 2006/23 Statistisk sentralbyrå